

S.AHMET ARVASI
TÜRK
İSLÂM
ÜLKÜSÜ
III

BÜTÜN ESERLERİ
III

BİLGEOĞUZ

TÜRK İSLAM ÜLKÜSÜ

III

BÜTÜN ESERLERİ 3

S. AHMET ARVASI

İstanbul 2009

BİLGEOĞUZ

TÜRK İSLAM ÜLKÜSÜ III

Yazar: S.Ahmet ARVASI
Yayın Yönetmeni : Oğuzhan Cengiz
Yayın Koordinatörü : Ümmühan Cengiz
Editör: Mustafa Erdem Kafkaslıoğlu

Kapak Tasanımı - Dizgi Mizanpaj

YENİÇAĞ TANITIM

www.yenicagtanitim.com

Baskı / Cilt:

Step Ajans

Göztepe Mah. Bosna Cad. No.:11

Mahmutbey - Bağcılar - İSTANBUL

Tel:(0212) 446 88 46

İstanbul, 2009

Kitabın Uluslararası Seri Numarası

(ISBN) : 978-605-5965-26-6

Kültür Bakanlığı Sertifika Yayın No : 12460

www.bilgeoguz.com.tr

BİLGEOĞUZ

İrtibat: Alemdar Mahallesi Mollafenari Sokak 41/A

Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: 0 212 527 33 65 - 66 Faks: 0 212 527 33 64

e-mail : bilgi@bilgeoguz.com.tr

TAKDİM

Çağımızın önemli ilim, ahlak ve fazilet insanlarından biri Seyit Ahmet Arvasi'dir. Çünkü Arvasi boca, insanlığın ideolojik bataklıklar içerisinde çırpındığı bir dönemde, kendini yetiştirerek insanları, özellikle de Ülkücü gençleri aydınlatma yolunda durmadan çalışmış, fikir üretmiş, hep onların saadetleri için çırpınıp durmuştur. Arvasi boca, fikir ve düşünce hayatının çeşitli uçurumlarında kol gezen ve okumayı seven gençlere el uzatarak, adeta onların koruyucu meleği olmuş, onların yerine fırtınaları göğüslemiş ve muhtemel sarsıntılara karşı daima tetikte beklemiştir.

Her hamle ve bereket adamı gibi Arvasi bocanın perspektifinde, her şeyden evvel, Allah(cc)'ın boşnutluğu olmuş, bunu gerçekleştirmek içinde Resullullah (sav)'ı örnek alan bir hayat yaşamaya çalışmıştır. Bu anlamda Arvasi boca, hem tebliğ hem de temsil keyfiyetini kendisine yakışır şekilde sergilemiştir. "Ben, İslâm iman ve ahlakına göre yaşamayı en büyük saadet bilen, büyük Türk milletini iki cıbanda aziz ve mesut görmek isteyen ve böylece İslamiyeti gaye edinen Türk milliyetçiliği şuuruna sahibim."

Yaşantı itibarıyla Peygamberimize (sav) bağlı bir hayat süren Arvasi bocanın en önemli yönlerinden biri de, yaşadığını yazan, yazdığını yaşayan, inandığını söyleyen, söylediğine inanan ve savunduğu fikirleri her zaman ve zeminde savunmasını bilen biri olmasıdır. Bu manada ona tarihimizin içinden günümüze miras kalmış bir örnek Alp-Eren, bir peygamber aşığı ve mirascısı saymak asla mübalağa olmaz.

Arvasi bocanın kaleme aldığı eserlerini incelediğimizde bütün gayretinin imanlı bir gençlik yetişmesi olduğunu görürüz. Bunun için çırpınmış, bunun için kafa yormuş ve aramızdan ayrılana kadar da bu istikametini asla bozmamıştır. Bu hususta başkaları ikballer peşinde koşarken Arvasi boca gözüünü "Büyük ideale" dikmiş, bunun gerçekleşmesi için çaba sarf etmiştir. Arvasi bocayı yakından tanıyanlar bu çabanın asla normal bir çaba olmadığını da müşabede etmişlerdir.

Arvasi Hocanın milliyetçilik anlayışı asla kana, ırka, soya dayanmaz. Arvasi Hoca "Kültürel milliyetçilik" adını verdiği bir milliyetçilik anlayışını savunmuş ve bunu bir eserinde şöyle ifade etmiştir: "Milliyetçilik bir milletin kendini ekonomik, kültürel, sosyal ve politik yönden güçlendirmesi, başka millet ve gruplara sömürtme çabasıdır. Bu bakımdan milliyetçilik meşru bir bak ve şuurdur.", "Milliyetçilerin ıstıraba ve çileye duçar olduğu dönemler, devlet ve millet düşmanlarına felaket, dostlarına ise saadet getirmeye vesile olmuştur."

Türk insanının her zamandan daba çok bugün Arvasi bocanın eserlerine ihtiyacı vardır. Kendini muhafaza etmek ve gayeden sapmak istemiyorsa, çölde kalan insanın suya duyduğu basret kadar bu eserlere de ihtiyacı olduğunu bilmelidir. Çünkü bu eserler okuyanları gerçek ve tek çıkar yol olan Allah'a(cc) ve Resulü'ne çağırmaktadır.

İstifade edebilenlere ne mutlu...

Bilgeoğuz Yayınları

Oğuzhan Cengiz

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM İSLAMDA EĞİTİM SİSTEMİ

Çocukların «Eğitimi» ve İslâm	13
İnsan ve Terbiye Faaliyetleri	15
İslâm Terbiye Sistemi	17
Kâinat Büyük Bir Dershanedir	19
Terbiye, Cehaleti ve Zulmü Yok Edebilmelidir	21
İslâm'da Terbiyenin Maksadı	23
Terbiye Sistemleri ve İslâm	25
İslâm Terbiyesi ve Allah'a İman	27
İslâm Terbiyesi ve Peygamber Sevgisi	29
Örnek İnsan: Şanlı Peygamberimiz	31
Terbiyenin Temeli: Güzel Ahlâk	33
İslâm'da Terbiye, Manevî ve Maddî Cihazlanmadır	35
Manevî Ve Maddî Cihazlanma Ne Demektir?	37
İslâm'da İlmin Değeri	39
Uhrevî ve Dünyevî İlimler	41
Gençlik ve Terbiye	43
Terbiye İnsanı Yüceltmelidir	45
Terbiye İnsanı, Tabiatın Efendisi Kılmalıdır	47
Üretim ve Eğitim Faaliyetleri	49
İslâm'da Bilmek ve Yapabİlme	51
İslâm Terbiyesi, İş ve Aktivite Üzerine Kurulur	53
İslâm'da Âlimlerin ve Muallimlerin Vasıfları	55
İslâm'da İlim Talep Etmek Farzdır	57
İslâm Terbiyesinde Usul	59
İslâm Terbiyesinde Araştırma Metodları	62
İnsanın «Gelişim Eğrisi» ve İslâm	65
Modern Pedagojik Gelişmeler ve İslâm	67
İslâm'da Terbiyenin Teşkilatlanması ve Peygamberimiz	69
Medreselerin Gelişmesi ve Türkler	71
Medreselerde Talim ve Terbiyenin Prensipleri	73
İslâm'da İlk Dergâhın Kuruluşu	76
Tasavvuf ve Terbiye	78
İslâm Terbiyesi "Bütünlük" İster	80

İslâm'da "Fırka", «Mezhep» ve «Tarikat»	82
Terbiyede "Medrese ve Tekkenin Rolü"	84
Sevgi ve Eğitim	86
Sevgide Ölçü	88
Peygamber Sevgisi ve Tasavvuf	90
Yunus Emre'de Peygamber Sevgisi	92
İslâm'da şefkat ve Merhamet	94
Evlât Yetiştirme ve Evlât Hakkı	96
Cemiyetin Kuvvetlenmesi ve Akrabalık Bağları	98
Öfke ve Öfkenin Eğitilmesi	100
İslâm'da Arkadaşlık	102
İslâm'da Teşkilatlanmak ve Reislik	104
İslâm Allah ile Olmaktır	106
Talim ve Terbiye Dinamik Olmalıdır	108
İslâm Terbiyesi ve Tabii Muhit	110
İslâm Terbiyesi ve Ekonomi Faktörü	112
İslâm Terbiyesi ve İçtimai Ruh	114
İslâm Terbiyesinde Cemiyet ve Fert	116
Gençlik Meselesi	118
Gençliği Tanımak?	120
Cinsiyet Motivinin Kontrol Edilmesi ve Fuhuş	122
Propagandalar ve Gençlik Psikolojisi	124
Gençlik Duyguları	126
İdeolojilerin Başarısı ve İnsanları Tanımak	128
İslâm Terbiyesi; Hem Âlemşûmul, Hem Milli Karakterdedir	133
İslâm "Millî Töre"ye Değer Verir	135
Millî Eğitimimiz Türk-İslâm Klâsiklerinden	
Mahrum Bırakılamaz	137
Bizim Klâsiklerimiz Yok mu?	139
Bir "Mutlu Azınlığın" Baskısı Altındayız	141
Bizi Kimler Bu Duruma Düşürdü?	143
Hayır, Bunlar Pişman Olmazlar	145
Âlemşûmul Hakikat Değişmez Fakat Sosyal Hayat Değişir	147
İslâm Dünyası Diriliyor Mu, Çözülüyor mu?	149
Bunlar İyi Belirtiler Değil	151
Yeniden Dirilişin Şartları	153
İslâm'da Dirilmek	155
İslâm'da Dirilişin Öncüsü Türk Milleti Olacaktır	157
İnsan; Bir Madde ve Mânâ Sentezinden İbaretir	159
İnsanla İlgili Sorular	161

Büyük Hesap Günü ve Ahlâk	164
İnsanın Gelişimi	166
İnsanın Gelişim Sırları ve Allah	168
Determinizm ve İnsanın Finalist Karakteri	170
İnsanın Finalist Karakteri, İnkâr ve İhmal Edilemez	172
Determinizm, Finalizm ve Yaratma İradesi	174
Âlem De, İnsan Da Başıboş Değildir	176
İnsanın İradesi ve Sorumluluğu	178
«Külli» ve «Cüzi» İrade	180
İnsanlığın «Dramı» ve İslâmiyet	183
İnsanın İhtiyacı	185
İnsanın İhtiyaçları ve Fıtratı	187
Yaşama Hakkı ve Bunun İstismarı	189
Ölüm Korkusu ve İslâm	191
İnsanın Kabiliyeti	193
“İnsan Problemi” ve Kur’an-ı Kerim	195
Hikmetin Başı Allah Korkusu	200
Dünya Hırsı ve İslâmiyet	202
Hürriyet İhtiyacı ve İslâmiyet	204
Hürriyet İhtiyacının Soysuzlaştırılması	206
İnsanın Tarifi ve İslâm	208
İnsan ve Mükemmelleşme İradesi	210
Kendine Yetmezlik Duygusu, Öğrenme İhtiyacı	212
Dünyayı Saran Buhran ve Kilisenin Günahı	214
Batı Dünyasında «Yeni Din» İhtiyacı	216
Kilisenin Bıraktığı Boşluk ve Felsefî İdeolojiler	218
Şimdi Batı Medeniyeti ve Tavrımız	220
Şimdiki «Batı Medeniyeti» ve Tavrımız	222
Batıdaki Buhran ve «Garp Mukallitleri»	224
Yeni Hamle İhtiyacı	226
İslâm’ı Saran Bazı Tehlikeler	228
İslâm «Meydan Okuyor»	230
İslâm Hem Sade, Hem Muhteşem Bir Din’dir	232
«Hayye Alel Felah»	234
Namaz ve Cihad	236
«Din Kavramı» ve Tavrılar	238
İnsanlık İslâm’ı Arıyor	240
İslâm, Her Türlü Emperyalizmi Kahredecektir	242
Kara ve Kızıl «Devrimbazlar»	244
Dünümüz ve Bugünümüz	246

İslâm Camiye Hapsedilemez	248
Sosyal Değişime ve Türk - İslâm Medeniyeti	251
İslâm, Medeniyetlere Dinamizm Aşılar	253
Sosyal Gelişime Sosyal Temasla Mümkündür.....	255
“Batılılaşma” Karşısında Tavrımız	260
Elbette Bu Kaos Bitecek	262
Sosyal Değişime İnkâr ve İhmâl Edilemez	264
Sosyal Değişime «Kendine Yabancılaşma» Demek Değildir	267
Statümüz ve Hedeflerimiz	271
Bize Göre Sosyal Değişme	273
Sosyal Değişmeyi «Yönlendirme» Gayretleri	275
Dinamik Cemiyetler ve Dâhilerin Doğuşu	277
«Yobazlar» ve «Devrimbazlar»	280
Fikir Öfkesi ve Dimağların Harekete Geçmesi	282
«Turquerie» ve «Anti Türkizm»	287

İKİNCİ BÖLÜM

DİN PSİKOLOJİSİ VE İSLAMİYET

Din Gerçeği	291
Din Konusunda Batı Çıkmazı	293
Din Psikolojisi ve Objektif Araştırmalar	295
İnsanın Fıtratı ve İslâm	298
Kavramların Tekâmülü ve Allah	300
Sahte Tanrılar ve Allah	302
İnsan ve Allah	304
İnanmak Kolay mı?	306
İlâhi Hidayet ve İnsan	308
Dindarlık, Dinsizlik ve Cinnet	310
«Dehâ» ve «Cinnet»	312
İnsanlık İslâmı Arıyor	314
Beş Duyu, Akıl ve Sezgi	316
Peygamberlik ve Vahiy	318
İnsanlığın Şerefi ve Peygamberler	321
İnsanı Tanımak	324
İnsanın Tabiatı	327
İnsanın Dünyası	329
Yeniden Dirilmek	331
Ölüm Korkusu ve Metafizik	333
Dünya'nın Yetersizliği	334

Dünya, Cennet ve Cehennem	337
Â'rafta Bekleyenler	339
Bu Dünya ve «Öte Dünya»	341
«Dini Vecd, Mizaçlara Göre Çeşitlenebilir»	343
Tarikatlar ve Mizaçlar	345
«Mezhep» ve «Fırka» Kavramları Farklı Şeylerdir	347
Sünnî ve «Alevî» Kavramlarının İkisi de Yücedir	349
«Sünnî» ve «Alevî» Problemi Ülkemizde Nasıl Çözülür?	351
Dini Hayatımızdaki Çatlamalar	354
Sahte Dinler Çökerken, İslâm Güçleniyor	357
«İslâmî Uyanış?» Emperyalizmi Korkutmaktadır	363
Materyalizm, Marazi Bir «Gerileme» Tepkisidir	365
Materyalizm Çöküyor	368

BİRİNCİ BÖLÜM

İSLAMDA EĞİTİM SİSTEMİ

ÇOCUKLARIN «EĞİTİMİ» VE İSLÂM

Canlılar içinde, «eğitilmeye» en elverişli olanı insandır. Bu, insandaki «etkilenmek» kabiliyetinden gelmektedir. İnsan, hiçbir canlının ulaşamayacağı ölçü ve seviyede «etkilenir» ve «etkileri» kendi maddi ve manevî varlığında biriktirir ve kendine has bir terkibe ulaştırır.

İnsan, önceleri, kendine ulaşan «etkileri» alır ve kendi varlığında yoğurur, sonra da yepyeni bir terkip içinde bizzat bilgi ve «etki» kaynağı haline gelir. Zaten, «eğitim», gerek «pasif», gerek «aktif» yönleri ile bir bütündür. Bu sebepten, «eğitim sosyologları», terbiye vetiresini, «etkileşme» biçiminde ele alırlar.

Modern pedagoğlara göre, «eğitimin yaşı yoktur». O, Şanlı Peygamberimizin buyurdıkları gibi «Beşikten mezara kadar» devam eder. Hatta, İslâm'a göre, insan, «ilkah» (döllenme) anından başlayarak, «ana rahminde» ve doğumundan sonra, bütün hayatı boyunca, İslâm iman ve ahlâkının gerektirdiği maddî ve manevî atmosfer içinde bulundurulmalıdır. İslâm'a göre, çocuk, «besleme» ile ana rahminde tomurcuklanmalı, helâl lokmalarla oluşmuş «ana kanı» ile beslenmeli, doğumdan sonra helâl sütle doyurulmalı, yüce ve mukaddes adlarla şereflenmeli, daha bir haftalık iken kulaklarına «Ezan-ı Muhammedi» ve «Kâmet-i Şerif» okunmalı, söyleyeceği ilk kelime «Allah» olmalı; öğrenme çağına gelince yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'i okumayı öğrenmeli, idrakine göre İslâm'ı tanımalı, bilmeli ve yaşamaya başlamalıdır. Ailesinin pak ve temiz hariminde Müslüman olmanın, bütün hazzını yaşamalı, Şanlı Peygamberimize, çok üstün bir sevgi duymalı, O'nu canından daha aziz bilmeli, bütün Ashab-ı Kiram'ı, bütün Ehl-i Sünnet büyüklerini saygı ve sevgi ile anmalı, onların izinde yürüyen atalarını, minnet ve şükranla yâd etmelidir.

«Büyüsün de bunları sonra öğrenir!» tarzındaki bir anlayış kesin olarak yanlıştır. Modern pedagoğlar, «eğitimin» bir aktüalitesi olduğunu söylerler, yine onlara göre, «çocukların eğitiminde» 0-5 yaş arası, çok önemlidir. Bu araştırmacılar, yetişkinlik devresinde, maruz kaldığımız birçok bunalımın kaynağının bilhassa 0-2 yaş arasında bulunduğunu «ilmi verilere» dayanarak belirtmektedirler. Hele modern psikanalistler, «eğitim» açısından 0-2 ve 0-5 yaş dönemlerinin önemini ortaya koymak hususunda yarışmaktadırlar. Öte yandan «eğitim psikologları», ilkökul çağına (yedi yaşına) gelen

çocukların, yüzde 70 nisbetinde şahsiyetlerinin temellerini kurduklarına kânidirler.

Evet, insan, en ileri yaşlara kadar öğrenme kabiliyetini kaybetmez. Lâkin, ilmî araştırmalar kesin olarak göstermiştir ki, insanın bedenî ve zihni güçleri, belli bir yaştan sonra ağır ağır da olsa gerilemektedir. Esefle belirtelim ki, insanın gerilemeye başlaması, 24 - 26 yaşlarından sonra -ağır bir tempo ile de olsa- başlar. Onun için İslâmiyet, çocuğun «eğitimine» mümkün mertebe erken başlamamızı ister. Bu işin ihmal edilmesini asla istemez. İslâm'a göre çocuklar, ana-babaları elinde birer «ilâhî emanettirler». Ana-babalara düşen iş çocuklarını, «her iki dünyada» mesut edecek bilgi ve değerlerle donatmaktır. Kız olsun, erkek olsun, bütün çocukların muhtaç oldukları «eğitim», yaşlarına başlarına, zamana zemine ve İslâm'a uygun düşecek bir biçimde alması gerekir. Onların dünyada ve ahirette bedbaht olmamaları için ne gerekirse yapılmalıdır. Nitekim yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Ey iman edenler, kendimizi ve çoluk çocuğunuzu ateşten koruyunuz.» (Bkz. et-Tahrim Sûresi, âyet,6).

Yüce İslâm'ın bu emirlerini yerine getirmeyen analar, babalar ve cemiyetler, yalnız dünyalarını kan ve ateşe boğmazlar, «ebedî hayatlarını» ve «saadetlerini» de tehlikeye atarlar. Evet, «Kurtuluş İslâm'da...».

İNSAN VE TERBİYE FAALİYETLERİ

Terbiye, insana mahsus bir faaliyettir; bir «içtimâi müessesedir.» Nerede bir «insan grubu» varsa, orada mutlaka bir «terbiye» (eğitim ve öğretim) faaliyeti var demektir.

İnsan, tabiatla yetinmeyen yegâne canlı varlıktır. İnsan, sahip bulunduğu biyolojik, psikolojik ve sosyolojik değerleri sebebi ile «statükosunu» beğenmeyen, hem içinde yaratıldığı «tabiat çevresini», hem de «kendi tabiatını» değiştirmek yahut geliştirerek mükemmelleştirmek isteyen bir yaradılıştadır.

İnsan, ilim ve teknikle, din, ahlâk ve hukukla, güzel sanat gayretleri ile hem «tabîî çevresini» hem «kendini» değiştirip durmaktadır. Onun için ısrarla belirtiyoruz ki, insan «tabiattan kültüre», «vahşetten medeniyete», «ham maddeden işlenmiş maddeye», «yanlıştan doğruya», «çirkinden güzele», «batıldan Hakk'a», «zulümden adalete», «kötüden iyiye», «haramdan helâle», «çoktan bire» «maddeden mânaya» ve «yaratıktan Yaratan'a» doğru devamlı bir yücelme gayreti içindedir.

Evet, «terbiye», âlemşümül bir faaliyettir ve bütün beşer tarihi boyunca mevcut olmuştur. Onu, şu veya bu şekilde anlamak, yorumlamak ve tatbik etmek mümkündür, fakat inkâr ve ihmal etmek mümkün değildir. Bütün insan grupları, kendine mahsus bir «terbiye sistemi» ve «eğitim ve öğretim yolu» bulmuş, içinde yaşadığı zemine ve zamana göre bunu tatbik de etmiştir. Eğitim ve öğretim faaliyetleri, ister «yaygın», ister «örgün» olsun daima mevcut olmuştur. Ancak, bunun «felsefesi», muhtevası, programı tatbik ettiği sistem, metod, vasıta, kadro ve müesseseseleşmesi farklı olmuştur. Bu faaliyetler zamana, zemine, ferdin ve cemiyetin yapısına, cemiyete hâkim olan dinî veya felsefî ideolojilere göre biçim kazanmışlardır.

Durum, günümüzde de aynıdır. Şimdi, dünyamızda, birbirleriyle çatışan, boğuşan birçok «eğitim felsefesi» ve bunların «ışığında» düzenlenmiş «eğitim ve öğretim sistemi» vardır. Denebilir ki günümüzde kaç tane «din», kaç tane «felsefe», kaç tane «ideoloji» varsa, o kadar da «eğitim ve öğretim sistemi» vardır. Yani, dünyanın her noktasında, eğitim ve öğretim faaliyetlerini ya dinler ya felsefeler yahut ideolojiler kontrol etmektedir. Yeryüzünde bunun bir tek istisnası yoktur. İlim mi dediniz? Evet, hiçbir ideoloji, hiçbir felsefe ve hiçbir din, onunla çatışmak istemez. Her biri, büyük bir

hırsla «ilme sarılmakta» ve onu kendi safında tutmaya çalışmaktadır. Esasen «ilim» ve «teknik», başlı başına bir «ideoloji» olmaksızın, bütün dinlere, felsefelere ve ideolojilere yardımcı olabilmektedirler.

Tarih boyunca ve şimdi, değişik biçimlerde de gözüke, bir eğitim ve öğretim faaliyetinin mevcut olduğunu belirtmiştik. Bilfarz, dün olduğu gibi, bugün de Hinduizm'in, Budizm'in, Yahudiliğin, Hristiyanlığın, Müslümanlığın kendine has «eğitim ve öğretim telâkkileri» mevcuttur. Yine günümüzün felsefî cereyanlarına uygun olarak «materyalist», «idealist», «realist», «spiritüalist», «ampirist», «pragmatist» eğitim ve öğretim biçimleri savunulabilmektedir. Bütün bunların yanında, siyasî ve ideolojik kamplaşmalara göre biçimlenen «eğitim felsefeleri» de vardır. Bunlara örnek olarak «ferdiyetçi» (indivüalist), «toplumcu» (sosyalist), «hürriyetçi» ve «disiplinci» eğitim anlayışları sayılabilir.

Biz, elimizden geldiği kadar, zaman zaman sözünü ettiğimiz, bu farklı «eğitim ve öğretim görüşlerine» atıflarda bulunmakla birlikte, bütün gücümüzle «İslâm'ın eğitim ve öğretim sistemini» ortaya koymaya çalışacağız. İslâm'ın bütün bu eğitim ve öğretim felsefelerinden» farklı olarak, orijinal bir «terbiye sistemi» kurduğunu belirtmeye çalışacağız. Kendi insanımıza, içinde bulunduğuş bu «eğitim ve öğretim çıkmazında», Allah'ın izni ile «çıkış yolunu» göstereceğiz.

İSLÂM TERBİYE SİSTEMİ

Bütün dünyaya ilân etmemiz gerekir ki, gerçekten de bir «İslâm Terbiye Sistemi» vardır. Bu sistem, koyduğu temel inançlar, getirdiği tefekkür biçimi, müfredatı, teşkilâtı ve metodu itibarı ile orijinaldir. Çünkü, bu sistem, doğrudan doğruya yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den, Şanlı Peygamberimizin hayat ve tecrübelerinden, O'nun izinden giden yüce Sahabi Kadrosunun ve Ehl-i Sünnet büyüklerinin tatbikatından kaynaklanmış bulunmaktadır.

Nitekim, tanınmış bir pedagogumuz olan merhum Nevzat Ayasbeyoğlu (1889-1966), ölümünden iki yıl sonra Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan «İslâmiyet'in Eğitimimize Getirdiği Değerler ve Kur'an-ı Kerim'in Eğitim ile İlgili Âyetlerinin Tahlili» isimli kitabında, başlı başına bir «İslâm Terbiye Sistemi» bulunduğunu kabul eder ve bu sistemin bizzat Şanlı Peygamber'imizin başarılı tatbikatından kaynaklandığını şöylece belirtir: «İslâm terbiye sistemi, işte böylece Hazreti Muhammed'in (O'na salat ve selâm olsun) yirmi iki yıldan fazla süren peygamberlik hayatı boyunca başarılan verimli uygulamalarla gelişmiştir. Peygamberin ferdi, içtimâî ve hususî hayatı, arkadaşları ve yakınları tarafından bütün ayrıntılarıyla takip edilmiş ve naklolunmuştur. Kur'an ile hadis ve siyer kitapları, İslâm Eğitiminin ana kaynaklarıdır. İslâm fakihleri (dinî hükümlerin bilginleri) o kaynaklara göre, bu dinin hükümlerine inanmış ve bağlanmış mükellef bir insanın bütün faaliyetlerini, işleyişlerini gereği gibi değerlendirmek için ölçüler çıkarmışlardır. Bu ölçüleri bir araya toplayan kadro bu kurallara «ef'al-i mükellefin» demişlerdir. Onların ortaya koydukları sekiz ölçü şunlardır: Farz, vacib, sünnet, müstehab, mubah, haram, mekruh ve müfsid». (Bkz. a.g.e. S. 22-23).

Gerçekten de İslâmiyet, gerek ferdi ve gerekse cemiyeti, yukarıda sayılan «ölçüler» içinde murakabe eder. Dolayısı ile «İslâm Terbiye Sistemi» de bu ölçülere uyularak teşekkül eder ve tatbik imkânı bulur. İslâm'da terbiye vetiresi, Şanlı Peygamberimizin de buyurdukları gibi «Beşikten mezara kadar» süren bir faaliyetler bütünüdür. Yine İslâm terbiye sisteminde «maksat», ferdi ve cemiyeti, İslâm'ın koyduğu «normlara» intibak ettirmek, onları, Allah'tan gayrisine boyun büktürmemek, bu dünyada huzur, refah ve güven içinde, kardeşçe yaşamaya davet etmek, insanlara «ebedî saadetin» sırlarını vermektir.

İslâm'da terbiye, sadece bir mektep meselesi değildir, o, «içtimai bir vakiadır». Yani, bütün müminler, terbiye işi ile vazifelidir. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz, «Hepiniz çobansınız ve sürünüzden mes'ulsünüz,» diye buyurmuşlardır. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Sizler, insanlar için (insanlığın iyiliği için) çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten vaz geçirmeye çalışırsınız». (Bkz. Âl-i İmran Sûresi, âyet, 110).

Evet, İslâm'da terbiye vazifesi, bütün müminleri kavrayan bir meseledir. Bununla birlikte, bu işi «hususî bir vazife» edinmiş bir «muallimler» ve «mürebbiler» zümresinin bulunması da ayrıca emredilmiştir. Bu sebepten olacak, İslâm'da âlimlerin ve muallimlerin hususî bir itibarı vardır. Şanlı Peygamberimiz, «Âlimler, peygamberlerin vârisleridir,» diye buyurmuşlardır. Yine O, «Benim âlimlerim, İsrailoğullarının peygamberleri gibidir» demişlerdir. Ayrıca yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Bir de içinde öyle bir cemaat bulunmalıdır ki, (onlar herkesi) hayra çağırınsınlar, iyiliği emretsinler, kötülükten vazgeçirmeye çalışsınlar. İşte onlar, murada erenlerin tâ kendileridir». (Bkz. Âl-i İmran Sûresi âyet, 104).

Yüce kitabımızın bu emirlerine uyularak asırlarca İslâm Dünyasında, bu şuur içinde «mektepler» ve «medreseler» açılmış ve muhteşem kadrolar yoğrulmuştur.

KÂİNAT BÜYÜK BİR DERSHANEDİR

İslâm'da «terbiye işi», o derece âlemşümül (üniversal) bir mesele biçiminde ele alınır ki, topyekûn kâinat, büyük bir derslane gibi itibar edilir ve şanı çok yüce olan Allah da bu muhteşem dershanenin hem sahibi, hem muallimi, hem mürebbisi bilinir.

İslâm'da Allah'ın yüce isimlerinden biri de «Rab»dır. Bilindiği gibi «Rab», Arapçada «en büyük terbiyeci ve yetiştirici» demektir. Yüce ve mukaddesi kitabımız Kur'an-ı Kerim'de Yüce Yaratanın has adı olan «Allah» kelimesinden sonra, en çok kullanılan «güzel isim» Rab'dır. Araştırmacılara göre, «...Rab, Allah'ın Kur'an'da geçen güzel adlarından (Eşma-i Hüsnasından) biridir. Kur'an'da Rab kelimesi, Allah'ın adı olarak 965 defa anılmıştır. Bu kelime, Kur'an'ın ilk tebliğ edilen ve İkra (oku!), emriyle başlayan beş âyetinde de geçer. Kur'an'da Allah adı, 2799 defa tekrarlanmıştır». (Bkz: Nevzat Ayasbeyoğlu, İslâmiyet'in Eğitimimize Getirdiği Değerler-1963-S. 16).

Bilmem, İslâm'ın «terbiye konusuna» kazandırdığı, âlemşümül boyutu idrâk edebildiniz mi? Koskoca kâinat, bütün canlı ve cansız varlıkları ile birlikte muhteşem bir dershanedir. Yahut sırlarla dolu bir «Kitab-ı Ekber»dir ve bizzat Yaratamız, bu muhteşem dershaneyi, Rab sıfatı ile sevk ve idare etmektedir; bir büyük kitap durumunda olan varlık âlemini satır satır, «emaneti yüklenmekle vazifeli» insanın dimağına ve kalbine ulaştırmaktadır. O, bununla da yetinmemekte, merhameti ve şefkati ile muamele ederek, yüce peygamberler silsilesini, «kendine yeryüzünde halife» kılarak, insanları irşad etmelerini dilemektedir.

Bilindiği gibi, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den Şanlı Peygamberimize tebliğ edilen ilk âyet «Oku!» diye başlamaktadır. Bu büyük emir, Kâinatın Efendisi olarak yaratılan Şanlı Peygamberimizin şahsında, bütün insanlığa vahyedilmiştir. Bu emirle insanlık, hem «kalemle yazılmış kitabı», hem de bir «kitab-ı ekber» olan kâinatı okumaya ve bunlara nakşedilmiş esrarı çözme-ye memur edilmiştir.

«Çağdaş filozoflar», «bilginin kaynağı» etrafında boğuşmaktadır. Bazılarına göre, «bilgi doğuştandır»; bazılarına göre «bilginin kaynağı eşya dünyasıdır, o tecrübe ile kazanılır»; bazılarına göre, «bilgiyi tayin eden insan zihnidir». İslâm, bütün bunlardan farklı olarak bütün kâinata bir «kitab-ı ekber» gözü ile bakar. İslâm'a göre, bu kâinat dershanesinde mevcut canlı ve cansız her

varlık, Allah'ın lütfü ve ilmi ile bilgi yüklü birer «âyet» ve «mesaj» durumundadırlar. Her varlık, kendinde yazılanlardan habersiz kapalı bir zarf gibi, insanın idrakine sunulmakta ve insanlar, bu varlıkların taşıdığı «bilgi yükünü» çözüp öğrenmektedirler. Yani, İslâm'a göre, bilginin kaynağı da, bilginin yaratıcısı da Allah'tır. İnsan, O'nun verdiği güçle okumayı, yazmayı ve ilimleri öğrenmektedir. Hiçbir insan, bu ihtiyaçtan vareste değildir.

Bütün bu hususlar, Şanlı Peygamber'imize tebliğ edilen Kur'an-ı Kerim'in ilk âyetlerinde şöylece belirtilmiştir: «Yaratan Rabbinin adı ile oku! O, insanı, bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin nihayetsiz kerem sahibidir. Ki, kalemle (yazı yazmayı) öğreten O'dur. İnsana bilmediğini O, öğretti. (Okumamaktan) sakın! Çünkü, İnsan azar, kendini ihtiyaçtan vareste gördüğü için» (Ey insan!) şüphesiz dönüşün ancak Rabbinedir» (el-Alak Sûresi).

Evet, kâinat büyük bir dersane; Allah, en büyük terbiyeci; şanlı peygamberler dizisi, Allah'ın yer yüzündeki yüce halifeleri ve tayin edilen mürebbiler; maddesi ile mânâsı ile bütün varlıklar da «okunması» gereken birer sahife, birer mesaj veya âyet...

TERBİYE, CEHALETİ VE ZULMÜ YOK EDEBİLMELİDİR

Psikologlara göre şuur, «otokritik» (nefis muhasebesi) yapabilmek demektir. Öte yandan, tam ve kâmil mânâsı ile şuur, sadece insanoğluna verilmiştir. Evet sadece insandır ki, kendini maddeten ve manen kritik edebilmekte kendini mükemmelleştirme iradesini ortaya koyabilmektedir.

Canlı olarak bildiğimiz bütün bitki ve hayvanlar, belli bir statüko içinde, her türlü otokritikten mahrum olarak «idame-i hayat» ederlerken insanlar, kendilerini, çevrelerini ve münasebetlerini sık sık gözden geçirmek ve yeniden düzenlemek ihtiyacı ile kıpırdanıp durmaktadırlar.

İnsanoğlu doğuştan öyle bir «ruhi potansiyele» sahiptir ki, her şeyden önce, organizmasının kendine yetmediğini hayretle ve esefle görmektedir. İslâm mutasavvıfları insanın bu tespitiye katılarak, bize dar gelen organizmamıza «ten kafesi» adını vermişlerdir. Gerçekten de insanoğlunun ruhu, sonsuzluğa vurgundur, fakat sınırlı ve üç boyutlu bir organizmaya tıklmıştır. Yine gerçekten insanoğlu ölümsüzlüğe özlem duyar, fakat ölümlü bir beden mahkûmu kılınmıştır. İnsanın gözleri, kulakları, derisi kısaca beş duyusu, özlemlerine ve ihtiraslarına cevap verememektedir. Biz, sonsuzluğu arıyoruz beş duyu sınırlı da, biz, ölümsüzlüğü arıyoruz beş duyu ölümlü de, biz, ezeli ve ebedî olan BİR'i arıyoruz beş duyu «kesrette», biz, hürriyeti arıyoruz, beş duyu determinizmin esaretinde, biz, Hâlık'ı arıyoruz beş duyu mahlûklar dünyasında dolaşıp durmaktadır. Gerçekten de insanoğlu ruhî ve manevî bakımdan çok şerefli ve üstün yaratıldığı halde, bedenen ve maddeten çok zayıftır. Bunun için yüce ve mukaddes kitabımız, insanın bu yanını belirtmek üzere, onun «zayıf yaratıldığını» açıklar. (Bkz. Kur'an-ı Kerim, en-Nisa Sûresi, âyet, 28).

Müşahedelerimiz bizi yanıltmıyorsa, kısaca denebilir ki, insanoğlunun kültür ve medeniyeti, kendini tamamlamak ve davranışlarını mükemmelleştirmek gayretlerinden ibarettir. Yani insan, şuur ve zekâsı ile hem ruhen tatmin olmak, hem bedenen kendini tamamlamak ve hem de davranışlarını mükemmelleştirmek isterken muhteşem bir kültür ve medeniyet kurabilmiştir. Eğer insanoğlu üstün bir idrâk ve şuur gücü ile kendini, «yetersiz», «eksik», «cahil», «kusurlu» ve hattâ «zâlim» bulmasa idi böyle bir kültür ve medeniyet geliştiremezdi. Sanki, insanlık, bütün tarihi

boyunca kendini, yetersizlikten, eksikliklerden, cehaletten, kusurdan ve zulümden kurtarmak için çırpınmaktadır. Gerçekten de insanoğlu, «ilâhî bir emanet olarak» yüce ve mukaddes bir «ruh sahibi» kılındıktan sonra, yücelmenin de sırlarını araştırmaya başladı.

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Biz, emaneti göklere, yere ve dağlara arz (ve teklif) ettik de onlar, bunu yüklenmekten çekindiler, bundan endişeye düştüler. İnsan, bunu sırtına aldı. Çünkü, o, çok zâlimdir, çok cahildir». (Bkz. el-Ahzab Sûresi, âyet, 72).

İnsan, kendindeki «büyük cehaleti» idrâk edebildiği için, korkunç bir «bilgi açlığı» içinde, «ilim sahibi» olmaya çalışmakta, yine o, kendindeki egoizmi ve buradan kaynaklanan «zulmünü» görebildiği için, bir «ahlâk kahramanı» olma yolunda çırpınıp durmaktadır. Binlerce yıldır bu konuda çalışmış bulunmasına rağmen, geldiği nokta, esefle belirtelim ki, henüz tatmin edici değildir. İnsanoğlu, büyük peygamberlere, büyük velilere, büyük ilim adamlarına ve ahlâk kahramanlarına rağmen, hâlâ, kendi «cehaletini» ve «zulmünü» yenebilmiş değildir. Dünyamız hâlâ kara ve kıvılcık emperyalizmin zulümleri ile Allah'ı ve insanı inkâr eden cehaletle dopdolu bulunmaktadır. İnsanlık öyle bir «maarife» muhtaçtır ki, orada, beşerin idraki ve vicdanı yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in aydınlığında yıkansın ve Şanlı Peygamber'imizin müşfik ve merhametli ellerinde yücelsin.

İSLÂM'DA TERBİYENİN MAKSADI

İslâm'da «terbiyenin» ve «maarifin» asıl maksadı, fert ve cemiyet olarak insandaki «cehaleti ve zulmü» yok etmektir.

Bilirsiniz, İslâm, kendi zıddına «cehalet» adını verir. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz, İslâm'dan habersiz ve İslâm'dan mahrum kalan zamanlara «Devr-i Cahiliye» adını verirler. Bu sebepten, «şirke ve küfre bulaşmış» bulunan o zamanki Arap toplulukları, Müslüman tarihçiler tarafından «Cahiliye Devri Arapları,» olarak anılmıştır. Öte yandan Sevgili Peygamberimiz, İslâm'a büyük bir «küfr-ü inadî» içinde direnen ve yakın akrabası olan azgın bir Kureyş liderine «Ebu Cehil» (Cehlin Babası) ismini yakıştırmışlardır. Bu korkunç İslâm düşmanı, o günlerden bugünlere kadar, hep bu isimle anılagelmıştır. Hiç şüphesiz, bugün de «Ebu Cehiller» mevcuttur.

Görülüyor ki, «İslâm» ve «cehalet» birbirinin zıddıdır. Bu ikisi bir arada barınamaz. İslâm'a göre, «cehalet», Hak'tan ve hakikatten mahrum kalmak demektir. Yine İslâm'a göre, cehaletten kurtulmak, «Kelime-i Tevhid'in» nurunda yıkanmaktır. İslâm'da, «Allah'tan başka ilâh yoktur ve Hazret-i Muhammed O'nun resulüdür» cümlesine «kelime-i tevhid» denir. İnsanlar bu muhteşem cümlenin ihtiva ettiği sırrı kavramakla, Hakk'ın ve hakikatin üstündeki «örtüyü» kaldırmış olurlar. Zaten bildiğiniz gibi, «küfür» kelimesi, Arapça'da «örtü» demektir. Böyle olunca «kâfir», hakkı ve hakikati, cehaleti sebebi ile örten gizleyen kimse demektir.

İslâm'da ilim, irfan, araştırma ve terbiye, «kelime-i tevhidin ışığında», muhteşem ve muazzam bir «kitap» durumunda olan kâinatın ve burada «ayet» yazılı bulunan canlı, cansız bütün varlıkların bağrına yerleştirilmiş sırları çözmek demektir. Bu sebepten yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de pek çok defa, insanların «düşünmesi», «akletmesi», «ibret alması» emredilmekte, «yerlerin ve göklerin düşünen insanlar için âyetlerle dopdolu» olduğu bildirilmektedir.

Gerçekten de «kelime-i tevhid'den» mahrum idrakler, karanlıklar içinde, düşe kalka yol almaya çalıştıkları halde, müminler; «Allah'ın nuru ile aydınlanmış» ve varlıkların bağrına bir projektör gibi yönelen «İslâm'ın basireti» ile «sırat-ı müstakimde» yürürler. Bütün dünyaya rahatça meydan okunarak iddia edilebilir ki hiçbir kültür ve medeniyet hamlesi İslâm'ınki kadar, hakka hakikate ve

insanlığa hizmet edememiştir. Birçok inşafı Doğulu ve Batılı mütefekkirin de itiraf ettiği gibi, hiçbir hamle ve başarı Şanlı Peygamberimizin ve yüce Ashab-ı Kiram kadrosunun; her sahada, ortaya koyduğu zaferle mukayese edilemez. O halde bu müstesna kadroyu, bir an için, gönlümüzün en mutena köşesine bırakarak soralım: «Şu veya bu biçimde övdüğümüz Batı dünyasında, bir Mevlâna bir Yunus Emre gösterebilir misiniz?» Evet, bulamazsınız. Çünkü, bu peygamber sevdası ile sevdalanmış, bu fikir ve gönül adamları, daha nice binlercesi ile birlikte, ancak bizim kültür ve medeniyetimizde bulunabilir.

İslâm, kendi muhteşem «diyalektiği» içinde, beşeriyeti, «cehaletten ilme» «zulümden adalete», «ıstıraptan saadete», fenâdan bekâyâ», «esaretten hürriyete», «batıldan Hakk'a» «vahşetten medeniyete», «tabiattan kültüre», «hayvandan insana,» «kaostan nizama», «kesretten vahdete», «sınırlıdan sonsuza», «sefaletten refaha», «yığılından cemiyete», «ferdiyetten şahsiyete» «maddeden mânâyâ», ve «mahluktan Hâlık'a doğru yüceltir. Yine İslâm, «çirkinden güzele», «yanlıştan doğruya», kötülükten iyiliğe», «haramdan helâle» giden yolları açar, beşeriyeti, kendi «fıtratı» içinde tutarak ayağa kaldırmak ister. İslâm'da terbiyenin, maarifin maksadı budur. Bu sebepten İslâm, insanlığı, materyalizmin, hedonizmin, nihilizmin, kaba pragmatizmin ve bir felsefe sefaletini temsil eden birçok diğer «izm'in» pençesine düşüren «eğitim anlayışlarını» kesinlikle reddeder.

TERBİYE SİSTEMLERİ VE İSLÂM

Pedagoji (terbiye), başlı başına bir «ilim» olmaktan çok, çeşitli ilimlere dayanarak insanı, hem kendine, hem cemiyetine faydalı atabilecek biçimde geliştirmeye ve yüceltmeye çalışan bir «saha» dır. Pedagoji sahasında, insanın kültür ve medeniyetinde bulunan bütün değerlerin yeri vardır. Pedagoji, «pozitif», «deskriptif», «normatif» bütün ilimlerden, bütün «güzel sanatlardan», «dinden» ve «beşerî tefekkürden» istifade eder. Kısaca pedagoji, ferdi, cemiyeti, milleti ve beşeriyeti ilgilendiren bütün konulara bağrını açar.

Bütün bunlarla birlikte hemen açıklamak gerekir ki, pedagojinin en çok istifade ettiği üç temel ilim vardır. Bunlar, biyoloji, psikoloji ve sosyolojidir. Bilindiği gibi, sözünü ettiğimiz bu ilimler, doğrudan doğruya insanı, maddeten ve manen tanımaya yönelmiş disiplinlerdir.

Gerçekten de pedagojimize yön veren «ideolojimiz» ve «eğitim felsefemiz» ne olursa olsun, her türlü terbiye faaliyeti, behemehal, bu üç temel ilmin verilerine dayanmak zorundadır. Yani terbiyeciyi, insanı (fert ve cemiyet olarak) biçimlendirmeye kalkıştığı zaman, onu, biyolojik, psikolojik ve sosyolojik acıdan tanımaya mecburdur. Yine o, terbiyenin müfredatını, sistemini, metodunu ve vasıtalarını ilmi ve objektif verilere göre düzenlemek zorundadır. Aksi halde muvaffak olamaz. Asla unutmamak gerekir ki, biyolojik ve psikolojik verilerden mahrum bir pedagoji; ferdin orijinal, bağımsız, güçlü, dinamik, sağlam ve tutarlı bir şahsiyet kazanmasını engellediği gibi; sosyolojik verilerden mahrum kalan bir pedagoji de disiplinli, kaynaşmış ve güçlü bir cemiyetin doğmasını güçleştirir. Kısaca denebilir ki, biyolojik ve psikolojik temellerden mahrum bir tâlim ve terbiye, ferdi cemiyete kurban eder. Tıpkı bunun gibi, içinde yaşadığı cemiyete, millete bigane kalan, yani sosyolojik verileri nazara almayan bir tâlim ve terbiye de «aşırı ferdiyetçiliği» tahrik ederek cemiyeti çözer.

Esefle belirtelim ki, bugün yeryüzünde, böyle bir cinayet işlenmektedir. Liberal-kapitalist dünya, pedagojisini, «aşırı ferdiyetçiliği» kışkırtıcı bir hüviyet içinde düzenlerken, sosyalist ve komünist dünya ise, «şahsiyeti cemiyete kurban etmeyi» prensip edinen bir yol takip etmektedir. Bize göre, liberal kapitalist sistem, binlerce yıllık beşerî tecrübeyi ikinci plâna atarak, terbiyesini daha çok ferdin biyolojik ve psikolojik motiveleri üzerine oturtarak sosyolojik

değerleri küçümsemekte, «hürriyet-liberte» çılgınlığını, cemiyete isyan tavrı içinde geliştirerek cemiyeti çözmeye vesile olmaktadır. Öte yandan, sosyalist ve Marksist pedagoglar da psikoloji olarak «şartlandırmaya» inanmakta, fertleri ve kitleleri, «Marksist ideoloji» çizgisinde «beyin yıkama» ameliyesine tabi tutmakta; biyolojik ve psikolojik tabiatını inkâr ederek ve içinde geliştiği binlerce yıllık sosyolojik vasatı ihmal ederek insanı robotlaştırmaktadırlar.

Şimdi «çağdaş pedagoglar», tartışıyorlar! Kimisi «Terbiyeden maksat güçlü şahsiyetler yetiştirmektir», kimisi «Terbiyeden maksat güçlü bir cemiyet kurmaktır», kimisi «Terbiyeden maksat, devleti güçlendirmektir», demektedirler. Ne hikmetse, üçünü bir arada düşünmüyor bunlardan sadece birini esas alıyor, diğerlerini ya ihmal, ya inkâr ediyorlar. Böylece, dünyamızı tek yönlü ve tek biçimli «eğitim felsefeleri» istilâ etmeye başlıyor. Nitekim, liberalistlere göre, «Terbiye; ferdi farklara, ferdi kabiliyetlere, ferdi istek ve temayüllere dayanmadıkça başarılı ve verimli olamaz»; öte yandan Marksistler ve komünistler «terbiyede cemiyetçi», faşistler de «Terbiyede devletçi» olmayı severler.

Oysa İslâm, ferdi de, cemiyeti de, devleti de «Allah rızası için» kavrayan, insanları «Allahtan başkasına kul olmamaya» davet eden, hem güçlü şahsiyetlerin, hem güçlü devletlerin doğmasına kaynak olan bir terbiye sistemini savunur.

İSLÂM TERBİYESİ VE ALLAH'A İMAN

«İslâm Terbiyesi Sisteminde», bütün faaliyetlerde olduğu gibi, her şey «Allah içindir». İslâm'da her faaliyetin anahtarı, «Allah'ın adı ile» diye başlamaktır. Böyle olunca, İslâm'da terbiye de «Allah içindir». Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de «Yaratan Rabbinin adı ile oku!» diye emredilmektedir. (Bkz. el-Alak Süresi, âyet, 1).

İslâm Terbiye Sisteminin temelinde «Allah'ı bilmek» ve «Allah'ı anmak» esastır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bildirildiğine göre, insanın kalbi ve ruhu ancak bu suretle «itminan» bulur.

Artık, dost ve düşmanın da bildiği gibi, yüce İslâmiyet, «Al-lah'tan başka ilâh yoktur,» diyerek, bütün «sahte tanrıları» yıkmak istemektedir. İslâm'ın esas kavgası; bütün kafaları, bütün vicdanları, bütün cemiyetleri, bütün yer yüzünü, bütün âlemi «sahte mabutların», «tanrılaştırılmak» istenen bütün zâlimlerin ve «putların tahakküm ve boyunduruğundan kurtarmaktır. Bu sebepten, derhal belirtelim ki, İslâm terbiyesinde ve İslâm maarifinde temel mesele, «tevhid imanını» fert ve cemiyet plânında gerçekleştirmektir. Nitekim yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in temel dâvası budur. Orada şöyle buyrulur: «Allah ile birlikte diğer bir tanrı edinme! Sonra kınanmış ve kendi başına (yardımsız ve yapayalnız) bırakılmış olursun. Rabbin kesin olarak şunu ister: "Kendinden başkasına kulluk etmeyin». (Bkz. İsra Süresi, âyet, 22 - 23)

Bu temel üzerine oturan bir maarif sistemi sayesinde, fert fert, grup grup bütün insanlık öğrenecektir ki, «Allah'tan başka bir ilâh yoktur». Yine insanlık, böyle bir terbiye sonunda inanacaktır ki, hiçbir fert, hiçbir zümre, hiçbir kuvvet putlaştırılmaz ve insanlar, Allah'tan başkasına boyun bükmez. Nitekim. Şanlı Peygamberimizin, yüce Ashab-ı Kiram'ın, onların izinden giden büyük müçtehitlerin ve şerefli ecdadımızın hayat ve mücadelesine yön veren «temel iman» bu olmuştur.

İslâm Terbiyesi Sistemi, her şeyden önce, genç nesillere, «Allah'a ve Resulüne iman etmeyi» öğretir. «Afakî ve enfûsî» (objektif ve sübjektif) varlıkların tanrılaştırılamayacağı şuurunu verir. Allah'tan başka bütün varlıkların «itibarî» (relative) olduğunu vicdanlara yerleştirir. Esasen, bütün «itibarî varlıkların», kendi varlıkları ile mutlak ve hakikî bir varlığın mevcudiyetine «şehadet» ettiklerini,

Allah'a inanmayan kimselerin nihilizme (hiççiliğe) yuvarlanacaklarını ısrarla belirtir. Gerçekten de bütün varlık tezahürleri, bize, «mutlak yokluğu» değil, ezeli, ebedî bir «Mutlak Varlığı» düşündürmelidir. Muhalfarz, bir «Mutlak Varlık» olmasa idi, bu varlık tezahürlerini ne ile izah edecektik? Hiç «varlık», hiçlikten, yokluktan kaynaklanabilir mi? Bütün varlıklar Allah'a muhtaçtır. Allahsız bir varlık âlemi düşünülemez. Bunu denemeye kalkan kimseler, ya nihilizmin girdabına yuvarlandılar, ya kahredici bir şüphe içinde tırnaklarını kemirip durdular veya objektif ve sübjektif bir varlık tezahürünü tanrılaştırdılar. Artık, bütün insanlık itiraf etmelidir ki, o, Allah'a muhtaçtır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu husus şöylece belirtilmiştir: «Ey insanlar! Siz, hepiniz Allah'a muhtaçsınız Allah ise O, her şeyden müstağni ve hamde lâyıktır.» (Fâtır Sûresi, âyet, 15).

Görülüyor ki, İslâm terbiyesi, Allah inancı üzerine kurulmuştur. Biz Müslümanlar, her şeyden önce Allah'a iman etmeyi öğreniriz. Bu imanı, bizi «her iki dünyada mesut edecek» en önemli hakikat olarak biliriz. Öte yandan bize bu imanı tebliğ eden bütün peygamberleri ve bilhassa Şanlı Peygamber'imiz Hz. Muhammed-i büyük bir aşk ve bağlılık ile daima salat ve selâm ile hatırlarız. Bizim kültür ve medeniyetimizde çocuklarımızın ilk kelimesi «Allah»tır.

İSLÂM TERBİYESİ VE PEYGAMBER SEVGİSİ

Psikologların ve pedagogların tespitlerine göre, çocukların ve gençlerin terbiyesinde, bilhassa «örnek şahsiyetlere» ihtiyaç vardır: Kaldı ki, terbiye, Şanlı Peygamberimizin ifadesi ile «Beşikten mezara kadar» devam ettiğine göre, yetişkinler bile bu kayıttan azade olamazlar.

Terbiyecilere göre, bilhassa çocuklar ve gençler, şahsiyetlerini, sevdikleri, saygı duydukları veya hayran oldukları «modellerden etkilenererek» kurarlar. Biz, onlara gerçekten yüce ve üstün şahsiyetleri «örnek» olarak vermezsek, onlar, ne yapar yapar, kendilerine yakın veya uzak çevreden bazı «örnek kişiler» bulurlar. Üstelik onlar, bu konuda yeter derecede tecrübeli olmadıklarından, «musibet» ve «menfi tipleri» birbirinden çok defa ayırmasını da bilmezler. Müşahedeler göstermiştir ki, bu konuda çocuklara ve gençlere yardım ve rehberlik edilmezse, onlar, kanlı katilleri, banka soyguncularını, anarşistleri, nihilistleri, materyalistleri, kara ve kızıl diktatörleri, kültür ve medeniyetimize zıt düşen tipleri bile kendileri-ne «model» olarak alabilirler.

Psikologlar ve pedagoglar, bilhassa çocuklarda ve gençlerde, «İdentification (kendini benzetme) mekanizmasının» çok kuvvetli olduğunu, onların behemehal, kendi şahsiyetlerini kurarken, «örnek insanlar» aradıklarını, riyazi bir kesinlik içinde ortaya koymuşlardır. Bu gerçeği, asırlar önce tespit eden yüce İslâmiyet, çocukların ve genç nesillerin terbiyesinde, her şeyden önce Şanlı Peygamberin «örnek alınmasını» istemiştir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, Şanlı Peygamberimizin hayat ve yaşayışının, bütün Müslümanlar için «en iyi örnek» olduğu hususu apaçık belirtilmiş, müminlerin O'na benzemeleri ve O'na «itaat» etmeleri kesin olarak emredilmiştir.

Bu kesin emirlerden dolayı, bütün tarihi boyunca, İslâm terbiyesinde Şanlı Peygamberimiz, tâlim ve terbiyenin «en yüce örneği» olmuş, Müslümanlar, hem kendilerini, hem çocuklarını O'na benzetmeye çalışmış. O'nun gibi davranmayı, yaşamayı ve hareket etmeyi «ibadet» bilmiş ve böyle yaptığı müddetçe de yücelmişlerdir. Müslümanlar için «edille-i şeriyye»nin birinci kaynağı «Kitap», ikinci kaynağı Şanlı Peygamberimizin «Sünneti'dir. Zaten, İslâm terbiyesinde «Allah ve Resulünün sevgisi» birbirinden ayrılmaz. Bu

sebepten İslâm medreselerinde ve mekteplerinde, tâlim ve terbiye, bu sevgi mihveri etrafında döner. Müslümanlar, çok iyi bilirler ki, çocuklar ve genç nesiller, bu sevgiden mahrum kalırlarsa, cemiyet kaosa, anarşiye ve yıkıma gider. Öte yandan «tasavvuf terbiyesi» baştan sona kadar, «Allah ve Resulünün sevgisinde fâni olmayı» gerektirir. Böyle bir terbiyeden geçtiği için büyük Mevlâna, «Ben, Ahmed-i Muhtarın ayaklarının toprağıym,» diyerek yücelmenin yolunu buldu. Böyle bir sevgi ile yoğrulduğu için sevgili Yûnus Emre,

«Bu Yûnus eydür: Mabudum!

Fena dünyadan el yudum:

İki cihanda muradım,

Gel varalım Muhammed'e

(O'na salat ve selâm olsun), diye inlemektedir. Başka bir Âşık

Yûnus da şöyle seslenecektir:

«Canım kurban olsun senin yoluna,

Adı güzel, kendi güzel Muhammed.

Şefaat eylesin kemter kuluna.

Adı" güzel, kendi güzel Muhammed» (S.A.V.)

Evet, İslâm Terbiye Sisteminde, «baş örnek» Şanlı Peygamberdir. Sonra, derece derece, Ashab, büyük ahlâk kahramanları, büyük ilim ve fikir adamları, büyük mücahitler, milli ve mukaddes kahramanlarımız gelir. Genç nesilleri, bunların sevgisinden mahrum etmek, felâketimizin başlangıcı olacaktır. Faciayı görmüyor muyuz?

ÖRNEK İNSAN: ŞANLI PEYGAMBERİMİZ

İslâm Terbiye Sisteminde «örnek insan» Şanlı Peygamberimiz Hazreti Muhammed'dir. (O'na salat ve selâm olsun). Diğer insanlar, kahramanlar, ilim ve fikir adamları, O'na yaklaştıkları ölçüde, çocuklara ve gençlere «örnek» (nümune-i imtisal) olarak gösterilebilir.

Şanlı Peygamberi, «terbiyemizin mihveri» yapmayı, bizzat Ulu Allah istemektedir. Bakınız, bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de ne buyurulmaktadır: «And olsun ki, Resûlullah'ta sizin için, Allah'ı ve ahiret gününü ummakta olanlar için, Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnek vardır.» (Bkz. Kur'an-ı Kerim, el-Ahzab Sûresi, âyet, 21). Gerçekten de Şanlı Peygamberimiz, bütün hayat ve davranışları ile «En güzel ahlâkı» temsil etmişlerdir. Cenab-ı Hak, O'nu «Alemlere rahmet» olmak üzere yaratmışlardır. Nitekim yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Biz, seni âlemlere rahmet için gönderdik» (el-Enbiya Sûresi, âyet, 107).

Yüce Kitab'ımızdan öğrendiğimize göre, «Allah sevgisi», bizi «Şanlı Peygambere uymaya» götürür. Dinimize göre Yüce Peygamberimiz, «Allah'ın sevgilisidir» ve O'nu sevmek «O'na uymakla mümkündür». Böyle olursa «Allah da bizi sever» ve yüceltir. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmuştur: «(Habibim) de ki, eğer Allah'ı seviyorsanız, hemen bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı örtsün. Çünkü Allah, çok affedicî, çok koruyucudur» (Bkz. Al-i İmran Sûresi, âyet, 31).

İslâm Terbiye Sisteminde, Allah ve Peygamber sevgisi, o derece mühimdir ki, bu terbiyeden geçmiş müminler, «Allah» kelimesini işittikleri zaman «kalplerinin titrediklerini» hissederler ve Şanlı Peygamberin hâs isimleri geçtiği zaman ürperir sevgi ve saygı ile «O'na selâm» gönderirler. Zaten, Şanlı Peygamberimiz : «Beni kendinizden daha fazla sevmedikçe tam iman etmiş olmazsınız» diye buyurmuşlardır. Bu husus, Türk - İslâm kültür ve medeniyetinde o derecede hassasiyetle takip edilmiştir ki, bizim «muharrirlerimiz», kitaplarına «Allah'a hamd, Resul-ü Ekrem'e selâm» ile, bizim şairlerimiz, «divanlarına» çok içli “Münâcât» ve «Naat»lar ile başlardı. Oysa, gönüllerin birbirinden koptuğu, insanlarımızın bir diğerine kin ve öfke ile baktığı bu dönemde de böyle bir «aşka» ne kadar muhtaç bulunuyoruz.

Yüce ve mukaddes kitabımızdan öğrendiğimize göre, Allah, mümin gönülleri «bu sevgi» ile birleştirir, Müslümanları «bu sevgi» ile kaynaştırır ve büyük bir güç haline getirir. Aksi halde, Allah ve Resulünün sevgisinden mahrum gönülleri, bütün dünyayı harcasanız böylece birleştiremezsiniz. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Eğer sana hilekârlık yapmayı dilerlerse, muhakkak ki, sana Allah yeter. Seni, yardımı ile ve müminlerle destekleyen ve onların gönüllerine sevgi verip birleştiren O'dur. Yeryüzünde olan her şeyi toptan harcamış olsan, yine onların gönüllerini böylesine birleştiremezdin. Fakat, Allah, onların aralarını bulup kaynaştırdı. Çünkü O, mutlak galiptir, tam hüküm ve hikmet sahibidir. (el -Enfal Sûresi, âyet, 62-63).

Bir «terbiye sistemi» düşünün ki, Allah ve Resulünün sevgisi yerine, Allah ve Resulünün düşmanlarının sevgisini koymaya çalışmaktadır. Böyle bir «eğitime» sahip memleketler ve milletler iflah olur mu? Elbette olmaz. Bakınız, bu konuda ne buyurulmaktadır: «Kim, kendisine doğru yol, besbelli olduktan sonra, peygambere muhalefet eder, müminlerin yolundan başkasına uyup giderse, onu, döndüğü o yolda bırakırız (Ahirette de) kendisini Cehennem'e koyarız.» (Kur'an-ı Kerim, en-Nisa Sûresi, âyet, 115).

TERBİYENİN TEMELİ: GÜZEL AHLÂK

İnsanoğlu, maddî ve manevî cephesi ile bir bütündür. Terbiye, insanı, bu bütünlük içinde ele alır, onu, beden ve ruhen güçlü kılmaya ve yüceltmeye çalışır. Sağlam bir terbiye sistemi, insanın hiçbir cephesini ihmal etmez. İslâm, böyle bir terbiye sistemi getirmiştir. O, insanın hem bedenini, hem zihnini hem heyecanlarını, hem de iradesini bir arada ele alarak terbiye etmek ister. Yani, İslâm'da «beden terbiyesi», «zihin terbiyesi» «heyecanların terbiyesi» ve «irâde terbiyesi», belli mukaddes ölçüler içinde, bir bütün teşkil eder.

Şanlı Peygamberimizin savunduğu ve bizzat yaşadığı «terbiye sisteminde», insanı beden ve ruhen güçlendiren güreş, yüzme, koşu, ok atma, kılıç kullanma, ata binme gibi «sportif faaliyetler» ile düşünme, araştırma, inceleme, okuma-yazma seferberliğine girişme gibi «zihni faaliyetler», güzel konuşma, güzel yazma, şiir söyleme ve İslâmî tezyinat gibi güzel sanat faaliyetleri, yani «heyecanların terbiyesi» ile «Kitap» ve «Sünnet»in aydınlığında olgunlaştırılan «irâde terbiyesi», bir diğerini tamamlayan bir ahenk içindedir.

Bütün bunlarla birlikte, hemen belirtelim ki, İslâm Terbiye Sisteminde, «irâde terbiyesinin» çok önemli bir yeri vardır. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz: «İslâm, güzel ahlâktan ibarettir,» diye buyurmuşlardır. İslâm'a göre, bir terbiye sisteminde ahlâk yoksa, başka bir şey yok demektir. Bizim terbiye sistemimizde her şeyin başı, yüce bir ahlâka ulaşmaktır. Aksi halde, ahlâktan mahrum bir maa-rifin elinde, ilim de, sanat da, tefekkür de fen de çirkinleşir ve zulme hizmet eder. Bu sebepten, klâsik pedagoglar, haklı olarak, din ve ahlâktan mahrum bir ilim ve fenni, «hırsızın elindeki fenere, katilin elindeki silâha» benzetmişlerdir.

İslâm Terbiye Sisteminde «güzel ahlâk», o kadar mühim bir yer tutar ki, Şanlı Peygamberimiz: «Ben, ahlâkın en yüksek olanını tamamlamak için peygamber gönderildim,» diye buyurmuşlardır. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de aynı husus teyid edilir ve şöyle buyrulur: «Muhakkak ki, sen, yüksek bir ahlâk üzeresin». (Bkz. el-Kalem Sûresi, âyet, 4).

İslâm'da ahlâkın temeli, dünyevî bir menfaat olmayıp «Allah rızası için» yapılan iyiliktir. Esasen, «ahlâk filozofları» da «iyiliğin sırf iyilik için» olmasını, «korkuya, menfaate, makam ve itibara dayalı» bir ahlâkın olamayacağını ısrarla belirtirler. Bazı ahlâk filozofları,

böyle bir «ahlâkı» ahlâksızlık, bazıları da «ahlâkın aşığı kademeleri» olarak nitelemişlerdir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de «gerçek iyiliğin» adı «bir»dir. «Birr», «iyiliklerin yalnız Allah için yapılması» demektir. Yüce ve mukaddes kitabımızda şöyle buyrulur: «Birr (gerçek iyilik), yüzlerinizi doğuya, batıya çevirmeniz demek değildir. Lâkin gerçek iyilik, Allah'a, ahiret gününe meleklerle, Kitab'a ve peygamberlere iman eden, malı (nı Allah) sevgisiyle akrabaya, yetimlere, yoksullara, yolda kalmış misafirlere, dilenenlere, köle ve esirler (i kurtarmaya) veren, namazı dosdoğru kılan, zekâtı ödeyen (kimselerin), ahitleştikleri zaman sözlerini yerine getirenler (in), sıkıntıda, hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda sabır ve metanet gösterenlerin iyiliğidir.» «Bkz. Kur'an-ı Kerim, el-Bakara Sûresi, âyet, 177).

Görülüyor ki, İslâm Terbiye Sistemi, Allah'ın birliği, sevgisi ve rızası üzerine kurulmuştur. Bu terbiye sistemi, her şeyden önce Şanlı Peygamberin ahlâkı ile ahlâklanmak ve O'nun yüce yaşayışını örnek almak demektir. İslâm Terbiye sistemi, laboratuvarlarını, sanat galerilerini, akademi, enstitü ve üniversitelerini bu sağlam ve yüce zemin üzerinde kurar ve geliştirir.

İSLÂMDA TERBİYE, MANEVÎ VE MADDÎ CİHAZLANMADIR

Terbiyeden maksat, büyük bir potansiyele sahip insanı, kendine yaraşır bir biçimde yoğurmak ve yüceltmektir. İnsanların bu mücerret tarifte anlaşılabileceğini umabiliriz. Ancak, bunun yanında, kesin olarak biliyoruz ki, «insanın kendine yaraşır bir biçimde yoğrulması ve yüceltilmesi» meselesinde anlaşılmak kolay olmamaktadır. Zaten, «farklı eğitim felsefeleri» buradan kaynaklanmaktadır. Farklı inançlar, farklı ideolojiler, farklı bakış açıları, «insana yaraşır terbiye biçimini» kendine göre yorumlamaktadırlar.

İslâm Terbiye Sisteminde, «insana yaraşır bir eğitim», fert ve cemiyet olarak insanın «Allah'tan başka ilâh edinmesini» önlemek, Allah'ın kullarını, «sahte mabutların» ve onlar adına beşeriyete tahakküm etmeye kalkışan «zâlimlerin» pençesinden kurtarmaktır. Bu sebepten yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de ısrarla, «Allah ile beraber diğer bir tanrı edinme. Sonra kınanmış ve kendi başına (yardımsız) bırakılmış olursun. Rabbin keşin olarak şunu ister: Kendinden başkasına kulluk etmeyin,» diye buyrulur. (Bkz. el-İsra Sûresi, âyet, 22-23).

Yüce ve mukaddes Kitab'ımıza göre, bu suretle iman etmiş müminlere düşen ikinci iş, yeryüzünde «adaleti sağlamaktır». Cenab-ı Hakk, bu konuda insanlara yardım etmek üzere, apaçık belgelerle donatılmış «elçiler» (peygamberler) göndermiştir. Bu yüce muallimler ve mürebbiler, insanlara «adalet yapmayı» ve «adaleti ayakta tutmayı» öğretmek için gelmişlerdir. Onun için onların beraberinde «kitap» ve adaleti hassasiyetle tartan «mîzan» da gönderilmiştir. Bu yüce «elçiler», insanlara bu «belgeleri» ve «ölçüleri», öğretecek ve onları terbiye edeceklerdir. Çünkü, her şeyden, önce bu, bir «maarif» meselesidir. Ancak, bu da tek başına yetmez. Hakkı tebliğ ve temsil edenlerle, «adaleti ayakta tutmak» isteyenler, «kuvvetli ve kudretli olmak» zorundadırlar da... Bu sebepten Cenab-ı Hak, kendisinden güçlü silâhların ve vasıtaların yapılabileceği «demir cevherini» de insanoğluna sundu. Bu sert ve faydalı maden, benzerleri ile birlikte verimli bir biçimde işlenebilirse, ortaya çıkacak teknolojik başarı ile Allah ve Resulünün dâvası daha kolay ve daha başarılı bir tarzda savunulabilir. İslâm Terbiye Sisteminde, insanın «manevî cihazlanması» yanında, «teknolojik zaferlere ulaşması» ve bu suretle güçlenmesi de emredilmiştir. Bakınız bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de ne buyrulmaktadır:

«And olsun ki, biz, elçilerimizi apaçık belgelerle gönderdik ve insanlar adaleti ayakta tutsunlar diye beraberlerinde de «kitabı» ve «mizanı» indirdik. Bir de kendisinde hem çetin bir sertlik, hem de insanlar için menfaatler bulunan demiri indirdik. Çünkü, (bununla) Allah, kendisine ve peygamberlerine gıyaben kimlerin yardım edeceğini belli edecektir. Şüphesiz ki, en büyük kuvvet sahibi, yegâne gâlib olan Allah'tır». (Bkz. el-Hadid Sûresi, âyet, 25).

Şu anda üçte ikisi «fiilen» ve «resmen» kanlı ve kızıl emperyalizmin boyunduruğunda bulunan ve nüfusu bir milyar civarında olan İslâm Dünya'sının tekrar dirilip ayağa kalkması için, derhal ve sür'atle İslâm Terbiye Sistemine, fışkırları hayran bırakacak bir ölçüde ve muhtevada dönmesi gerekmektedir. Yukarıda mealini sunduğumuz âyet-i kerimenin ortaya koyduğu emirler içinde «İslâm iman ve ahlâkına» sarılmalı; ehliyetli ve imanlı kadrolarla «teknolojik zaferlere» doğru tırmanmalı; Şanlı Peygamberin, O'nun izinde yürüyen Ashab-ı Kiram'ın, Ehl-i Sünnet âlimlerinin ve büyük ecdadımızın çizgisinde, «nizam-ı âlem» ve «i'lây-ı kelimetullah» şuuru içinde «adaleti ayakta tutmalıdır».

Türk-İslâm Ülkücülerine düşen iş, bu konuda her şeyden önce, kendi ülkesinde başarıya ulaşmak, daha sonra bu hamleyi derece derece bütün İslâm Dünyasına, hatta, bütün beşeriyete mal etmektir.

MANEVÎ VE MADDÎ CİHAZLANMA NE DEMEKTİR?

İslâm'da terbiye: İnsanın, manevî ve maddî cihazlanmasıdır, demiştik. Gerçekten de tâlim ve terbiyeden maksat, insanın fert ve cemiyet olarak hem manevî, hem de maddî yönden doyurulması, güçlendirilmesi, donatılması ve yüceltilmesi demektir. Bu sebepten, asırlarca İslâm mektepleri, medreseleri ve külliyesi (üniversiteleri), bu espri içinde teşkilâtlanmış ve vazife görmüştür. Başta Bağdat, Endülüs ve Anadolu külliyesi olmak üzere, bütün İslâm Dünyası, asırlarca beşeriyete nur ve ilim kaynağı olmuştur. Buradan yalnız «din âlimleri» ve «mütefekkirleri» değil, büyük «kimyagerler, fizikçiler, matematikçiler, astronomi âlimleri doktorlar, mimarlar ve sanatkârlar da» mezun olmuşlardır. Hatta ne gariptir ki, meşhur Papa II. Silvestr bile Endülüs İslâm Medreselerinde okumuş ve mezun olmuştur.

İslâm Terbiye Sisteminde, «din» ve «dünyanın» dengesi kurulmuştu. Bu terbiye, insanlara «sâadet-i dâreynin» (her iki dünyada mutlu olmanın) sırlarını, bilgilerini ve edebini veriyordu. Bu terbiye sistemi ile müminler, hem «ruhen», hem «bedenen» geliştirilip yüceltiliyordu. İnsanlar «dünyaperest» yapılmadan dünyaya hâkim olmanın yollarını öğreniyorlardı. Yine onlar, zengin, müreffeh ve güçlü medeniyetler kurarken, bütün bunların «Allah'ın nimeti» olduğunu bilerek «israf etmeden» ve «adaletten ayrılmadan» hareket ediyorlardı, çalışıyorlardı ve yardımlaşıyorlardı. Mektepte, medresede ve külliye de «ilim», her şeyden önce «nizam-ı âlem», «îlây-ı kelimetulah» ve «en güzel surette yaratılmış insanın» yüceltilmesi içindi. İlim ve teknik, insanın insana tahakkümünü kolaylaştıran çirkin bir vasıta değil, insanları, «Allah'ın hükümlerine» teslim olmaya çağıran «en güzel yoldu».

Şanlı Peygamberimiz, «İlmin başı ikidir. Birincisi «din ilimleri», ikincisi de «beden ilimleri»dir, diye buyuruyorlar. Yani, İslâm Terbiye Sisteminde iki çeşit ilim vardır. Bunlardan birincisi «İslâmî ilimler», ikincisi de «müşahade ve tecrübeye bağlı olarak kurulmuş maddî ve dünyevî ilimlerdir. Birincisi bize, dinimizi, imanımızı, ahlâkımızı, tefekkürümüzü ideolojimizi, nizamımızı, ikincisi de bize «eşya âlemindeki sırları», canlı ve cansız varlıkların bağrına yerleştirilmiş mesajları ve bunlardan istifade yollarını öğretir.

Müslüman, «dinini» Allah'ın Kitab'ından, Şanlı Peygamberin emirlerinden, Aşhab-ı Kiram'ın kararlarından ve onların izlerine sâdık kalan Ehli Sünnet büyüklerinin eserlerinden öğrenir; art niyetli münafıkların, Müslümanları şaşırtmak isteyen sapıkların ve İslâm düşmanlarının söz ve yazılarına iltifat etmez.

Öte yandan Müslümanlar, gerçekten objektif bir müşahede ve tecrübeye bağlı olarak doğmuş «ilimleri», nerede ve kimde bulurlarsa bulsunlar «kendilerinin kaybolmuş malı» gibi itibar ederek sahip çıkarlar. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz: «İlim, İslâm'ın kaybolmuş malıdır; nerde bulursa almalıdır» diye buyururken bunu kastetmişlerdir. O, bu mânâda «İlim Çin'de bile olsa alınız,» diye buyururlar. Bu konuda Müslüman «kadın» ve «erkek» herkesi vazifelendirirler. Şanlı Peygamberimize göre, «İlim talep etmek kadın erkek bütün Müslümanlara farzdır». Böyle olunca, bütün müminler, «dinlerini», gerçek Müslüman ilim adamlarından, «dünyevî ilimleri» de Müslüman, kâfir aramaksızın yetkili herkesten öğrenebilirler. Nitekim Şanlı Peygamberimiz, Bedir Savaşından sonra, esir düşen «müşrikleri», her-biri, on Müslüman'a «okuma - yazma öğretme şartı» ile serbest bırakmışlardı. Böylece, müminlerin, kâfirlerden «dünyevî ilimleri» öğrenebileceklerini göstermişlerdi.

Evet, İslâm, «bilmeyi» emreder, «bilmeyi» över. Nitekim yüce ve mukaddes Kitabımız'da şöyle buyurur: «De ki bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? (Bkz.Kur'an-ı Kerim, ez-Zümer Sûresi, âyet, 9).

İSLÂM'DA İLMİN DEĞERİ

Hiç kimse, ilimin değerini, Şanlı Peygamberimiz ölçüsünde takdir edemedi ve ortaya koyamadı. O, şöyle buyurur: «Alimin uykusu, cahilin uyanıklığından daha üstündür». Yine O, «Âlimlerin hak yolda akıttıkları mürekkep, şehit kanından daha mübarektir», diye buyurmuşlardır.

Şanlı peygamberimiz, her fırsatta, «ilmi» ve «âlimleri» övmüşlerdir. Şu mübarek sözler de O'nundur: «Bir âlimin ölümü, âlemin ölümü gibidir», «Alimler, peygamberlerin vârisleridir».

Öte yandan yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim de belirtildiğine göre, Cenab-ı Hak, peygamberleri, insanlara «Allah'ın ayetlerini» okumak, «hikmeti» öğretmek, onları her türlü cehaletten ve kirden «temizlemek» için göndermiş bulunmaktadır. Nitekim, yüce ve mukaddes Kitab'ımızda şöyle buyrulmaktadır: «Ey Rabbimiz, onların içinden, onlara Senin âyetlerini okuyacak, onlara Kitab'ı, hikmeti öğretecek, onları iyice temizleyecek bir peygamber gönder. Şüphesiz, yegâne galip, tam hikmet sahibi sensin sen». (Bkz. el-Bakare Sûresi, âyet, 129).

İslâm'da «ilim ve hikmet sahibi» olmak çok büyük bir nimettir. Bütün insanların ve bilhassa müminlerin «bu nimete» ulaşmaları emredilmekle birlikte, herkes, bu şerefle nail olamamaktadır. Bir yerde bu, bir kabiliyet ve üstün bir irâde meselesidir. Yani, bir bakıma, ilmi ve hikmet sahibi olmak, Allah'ın bir lutfüdür. İlim ve hikmet sahibi olan kimseler, bu durumu, Allah'ın bir ihsanı saymalı ve kendisine tevdi edilen «hayrın» değerini bilmelidirler. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: (Allah), Hikmeti, kime dilerse ona verir. Kime de hikmet verilirse, muhakkak ki, ona çok hayır verilmiştir. Salim akıl sahiplerinden başkası iyi düşünemez.» (Bkz. el-Bakare Sûresi, âyet, 269).

İslâm'a göre «cahil» kör, «cehalet» karanlık gibidir. Bunun aksine «âlim» gören, «ilim» nur (aydınlık) gibidir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Ne kör ile gören, ne karanlıkla nur... bir olur». (Bkz. el-Fatır Sûresi, âyet, 19-20). Hatta yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre cehalete gömülen kimseler «ölüler» gibidirler. Bu sebepten Yüce Kitabımız şöyle ilan eder: «Dirilerle ölümler bir olmaz». (Bkz. el-Fatır Sûresi, âyet, 22).

Ancak unutmamak gerekir ki, yüce dinimize göre ilim ve hikmet, her şeyden önce, insanı, «Allah'a götürmeli» ve Şanlı Peygambere ulaştırabilmelidir. İnsanı, Allah'a ve Resulüne götürmeyen veya onlardan uzaklaştıran bir gayrete «ilim» adı verilemez. Bu, düpedüz cehalete hizmet olur. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu husus şöylece belirtilir: «...İlimde yüksek pâyeye erenlerle müminler sona indirilene (Kur'an'a), senden evvel indirilenlere iman ederler. Namazı dosdoğru kılarlar, zekatı verirler, Allah'a ve ahiret gününe inanırlar». (Bkz. en -Nisa Sûresi, âyet, 162).

Gerçekten de «ilim ve hikmet», başlı başına «gaye değildir. O, «hayra» da «şerre»de hizmet edebilir. Günümüzde «bilim» ve «bilimsellik» maskesi altında korkunç «cinayetler» işlenmekte, hakkın ve hakikatin ırzına geçilmekte, genç dimağlar ve vicdanlar nihilizmin, materyalizmin ve hedonizmin pençesine düşürülmekte, kafalar ve gönüller karartılmaktadır. Yukarıda mealini verdiğimiz ayet-i kerimeden de anlaşılacağı üzere, İslâm, «ilimde yüksek payeye ermeyi», her şeyden önce «Allah ve Resulüne iman ve hizmet şuuruna» bağlanmakta görmektedir. Elbette «ilimsiz din olmaz», fakat itiraf etmek gerekmektedir ki, A. Einstein'ın da belirttiği gibi, «Dinsiz ilim kördür». Zaten yukarıda da belirttiğimiz gibi, yüce ve mukaddes Kitabı'mız, bundan 1400 yıl önce: «Kör ile gören kimse'nin bir olmayacağını» ortaya koymuş bulunmaktadır. Gerçekten de İslâmsız ilim, cehaleti gidermeye yetmez.

UHREVİ VE DÜNYEVİ İLİMLER

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de hem «uhrevî», hem «dünyevî» ilimlere geniş yer ayrılmıştır.

İslâm'da iman, «gaybî» olduğu için, bu konudaki bilgileri, insanlık, ancak «Allah'ın Kitabından» ve «Peygamberlerin açıklamasından» edinebilir. İnsanın «aklı» ve «beş duyusu», iman konularını, açık ve çıplak bir idrakle kavrayamaz. Bu konuda beşeriyet, «Allah'ın yardımına» ve «Peygamberlerin rehberliğine» muhtaçtır. Biz Müslümanlar, «Allah'a, Meleklerine, Kitaplarına, Resullerine, Ahiret Gününe, Kadere, ölümden sonra dirilmeye Cennet'e, Cehennem'e» böylece inanırız. Gerçi, bütün bu hususlar, insanın aklına aykırı düşmüyorsa da «beş duyunun» müşahede sahası dışında kalmaktadır. Her ne kadar, insanın ruhunda ve şuurunda, bu «iman konuları», derin ve köklü birer psikolojik ihtiyaç olarak yankılanıp duruyorsa da «beşer idraki», bu sırları müşahhas bir biçimde kavrayamamaktadır. Kaldı ki, eğer beşeriyet, «beş duyu» ile yukarıda saydığımız «iman konularını», çıplak ve müşahhas bir idrâk ile kavrayabilse idi, artık bunlar, birer «iman meselesi» olmaktan çıkar, zarurî birer müşahede olurdu. Böylece «mümin» ve «kâfir», birbirinden ayrılmazdı. Oysa, ilâhî irâde, «vahyi rehber edinen akl-ı selim ve vahyi reddeden akl-ı sakim» sahiplerini birbirinden ayırmak istiyordu. Zaten, yüce ve mukaddes Kitab'ımıza göre: «Salim akıl sahiplerinden başkası iyi düşünemez.» (Bkz. el-Bakare Sûresi, âyet, 269).

Dinimize göre «uhrevî ilimlerin» kaynağı, başta yüce ve mukaddes Kitabımız olmak üzere, «edille-i şer'iyye»dir. Oysa «dünyevî ilimler», dinimizin yüce kaynakları tarafından övülmekle birlikte, beşerî gayrete bağlı olarak müşahede ve tecrübeden doğacaklardır. Bu sebepten yüce dinimiz, ısrarla müminleri, «yerlerin ve göklerin yaratılışı» ve geçmiş kavimlerin hayatı üzerinde düşünmeye ve araştırma yapmaya teşvik etmektedir. Kitabımız'da buyurulduğuna göre: «Elbette bunda, fikir ve basiret sahipleri için ibretler vardır.» (el-Hicr Sûresi, âyet, 75).

Nitekim, Müslümanlar, bu yüce emirlere uyarak hem «yerin yaratılış sırrını», hem «göklerin yaratılışını», hem bunlarda mevcut olan canlı ve cansız varlıkları öğrenmek için asırlarca çırpınmışlar, hem «geçmiş kavimlerin» macerasını araştırarak ibret almaya çalışmışlardır. Böylece İslâm Dünyasında, büyük astronomi âlimleri,

denizciler, tarihçiler, içtimaiyatçılar, matematikçiler, kimyagerler, fizikçiler, sanat adamları ve tıp âlimleri yetişmiştir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bizi düşünmeye, incelemeye ve araştırmaya teşvik eden o kadar çok âyet-i kerime vardır ki, burada saymaya imkân yoktur. Kitabımız, Yüce Yaratamız'ı, yarattıkları ile överken, bizi bunlarda gizlenen mesajları» tespit etmeye teşvik eder. Bilfarz, «Sabahı (gecenin karanlığından) yarıp çıkarandır O. Geceyi bir sükûn, güneşi ve ayı bir hesap olarak yaratandır O. İşte, bütün bunlar, mutlak gâlib, hakkı ile bilenin takdiridir». (el-Enam Sûresi, âyet, 96), âyet-i kerimesi ile «... Sizin faydanız için yıldızları yaratandır O.» (el-Enam Sûresi, âyet, 97) âyet-i kerimesi gibi binlerce âyet meali örnek olarak gösterilebilir.

İslâm, cehaletin zıddıdır. Yani, İslâm ile cehalet bir arada barınamazlar. Bir cemiyet, cehalete yuvarlanmışsa, artık orada İslâm yok demektir. İslâm tefekkürün, ilmin ve hikmetin itibar bulduğu cemiyetlerde bütün güzelliği ve ihtişamı ile tecelli eder. İslâm, münevverlerin ve mütefekkirlerin dinidir. Bütün güzellikleri çirkinleştiren «ham softa» ile «kaba yobazın» dar idraki, İslâm'ı, ne anlamaya, ne anlatmaya yeter.

GENÇLİK VE TERBİYE

Bazı «eğitim sosyologlarına», «meselâ, E. Durkheim'a göre, «Terbiye, yaşlı ve yetişkin nesillerin, tecrübelerini geliştirerek genç nesillere aktarması tarzında oluşan bir içtimai vakiadır.»

Bu tarif doğrudur. Gerçekten de terbiyenin tarihi, insanlık kadar eskidir ve hakikî mânâsı ile terbiye, insana mahsus bir faaliyettir. Müşahhas dünyada müşahede ettiğimiz üzere, canlılar için de yalnız insandır ki, tabiattan kültüre, vahşetten medeniyete sıçrayabilmekte, tecrübe edinebilmekte, bunları biriktirebilmekte, ayıklamakta, geliştirebilmekte ve kendinden sonraki nesillere aktarabilmektedir. İnsanoğlu bunu yapabildiği için hayvanlardan farklı olarak güçlü ve üstün medeniyetler kurabilmektedir. Bu, insanı, insan yapan, çok mühim bir faaliyettir. İnsanoğlunun kültür ve tecrübesini biriktirmesini ve genç nesillere aktarmasını sağlayan iki mühim vasıta vardır, bunlar «dil» ve «yazı»dır. Bilhassa yazıdır ki, millî ve beşerî tecrübenin kaybolmasını ve asırlar ötesine taşınmasını kolaylaştırmış bulunmaktadır. Bu sebepten Şanlı Peygamberimiz, «Bilgiyi yazıya bağlayınız» diye buyurmuşlardır. Yüce Peygamberimizin bu hadisini değerli fikir adamımız ve dâhi şairimiz Necip Fazıl Kısakürek Bey, şöylece şiirleştirmişlerdir: «Zaman vurmadan silgiyi

Yazıya bağlayın bilgiyi.» (Bkz. 101 Hadis, N. F. Kısakürek).

Terbiye, mühim bir yönü ile nesiller arası «etkileşim»den (interaction'dan) ibarettir. «Dil» ve «yazı», bunu temin eden, âdetâ, enerji demetini, santralden ampule taşıyan «iki faz» gibidir. Bunlardan biri kopuk olursa, ampul yanmaz, motorlar çalışmaz. Hele, ikisi birden koparılmışsa, genç nesiller karanlıkta kalır, atâlete düşer ve nereye gideceğini kestiremez. Bir ülke düşünün ki, gençliği, hem «dilinden», hem «kitaplığından» koparılmıştır. Bununla da kalınmamış, «yabancı kültür ve medeniyetlere» kaptırılmıştır. Genç nesiller, millî ve mukaddes değerlerine ters düşürülerek yabancı ideolojilerin boyunduruğuna sokulmuş ve bu cinayete de «devrim» adı verilmiştir. O ülke, iflah olur mu?

Bu duruma düşürülmüş bir milletin, ilk yapacağı iş, sür'atle ve mutlaka millî ve mukaddes tecrübeleri tevarüs etmek üzere, genç nesilleri, yeni baştan kendi tarihî kültür ve medeniyeti ile irtibatlandırmaktır. Maskesi ve iddiası ne olursa olsun, kültür emperyalizmine «dur» demektir. Böylece, maarif, her şeyden önce millî ve

mukaddes tecrübeyi «temele almalı»; genç nesilleri, bu ruh ve şuur içinde yoğurduktan sonra, beşerî tecrübe ile namuslu bir «mukayese» ve «tenkit» esprisi içinde temas kurmalıdır. Elbette «beşerî tecrübe» küçümsenemez. Ama unutmamak gerekir ki, beşerî tecrübenin en mühim unsuru «millî tecrübe»dir. Bu tecrübeye dayanmayan bir terbiyenin «millî karakteri» yoktur. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz, «Hangi kavme benzerseniz, ondan olursunuz», diye buyurmamışlar mıydı? Bir milletin geleceği, ümidi ve başarısı «genç nesillerin» terbiyesine bağlıdır. Bir millet, istikbalini, genç nesiller için hazırladığı terbiye ölçüsünde teminat altına alır. Terbiye, bir milletin dününü, bugününü ve yarınını bir bütün halinde kavrayarak zamanın ve zeminin şartları içinde ileri ve güçlü bir hayat hamlesi biçiminde değerlendirmelidir. Bir milletin, bir ailenin, çocuklarına bırakacağı en değerli miras ve vereceği en büyük hediye, iyi bir terbiyedir. Nitekim Şanlı Peygamberimiz, «Hiçbir baba çocuğuna, iyi bir terbiyeden daha güzel bir hediye veremez,» diye buyuruyorlar. Yine Şanlı Peygamberimize göre, «Hayırlı bir evlât yetiştiren bir kimsenin amel defteri, kendi ölümünden sonra da kapanmaz.»

Gençliğini seven bir millet, her şeyden önce, ona, mükemmel bir terbiye verebilmelidir.

TERBİYE İNSANI YÜCELTME LİDİR

Bitkilerin suya, ışığa, ısıya yönelişleri gayr-ı iradîdir. Yani, bitkilerdeki hareketler, «tropizm» adını verdikleri, mekanik kırırdanışlardan ibarettir. Bilindiği gibi, hayvanların hayatında «içgüdüler», çok mühim bir yer tutar. Yani, onların hareketleri, «iradî» değil, belli biyolojik ve fizyolojik motivelere bağlı olarak otomatik davranış kalıpları biçiminde kendiliğinden tezahür eder.

Ancak insandır ki, «iradeli yaratılmıştır». İradeli yaratılmak sözünü, bilhassa kullanıyoruz. Bununla demek istiyoruz ki, insan, kendi iradesinin yaratıcısı değildir; o, iradesi ile birlikte yaratılmış ve ondan bunu «iyi» kullanması istenmiştir.

Bize göre, «şuur» kavramı ile «irâde» kavramı arasında, ihmal edilmesi mümkün olmayan bir ilişki ve bağıntı vardır. Yani «şuurlu varlık», aynı zamanda «irâde sahibi»dir. Tıpkı bunun gibi, «şuurdan mahrum olan» bir canlının iradesinden söz edilemez. Nitekim, yüce dinimiz, şuurun bulunmadığı yerde «sorumluluk» aramamıştır. Ancak şuurdur ki, insanı, «otokritiğe» ve dolayısı ile «sorumluluğa» götürür.

Ancak, hemen itiraf edelim ki, «şuur», bir otokritik kabiliyeti olarak bizi «çatışmalı bir varlık» hüviyetine sokar. Modern psikanalistlerin de belirttikleri gibi, bizde «şuurlu» ve «şuur dışı» davranışlar aynı zamanda ve bir arada gözükmeye başlar. Sanki, içimizde en azından «iki ben» teşekkül eder. Bazılarının «alt-ben» (id), «üst-ben» (süper-ego) adını verdikleri bu, çatışmalı durumu, İslâmiyet, asırlarca önce ortaya koymuştur. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de «nefs-i emmare», «nefs-i mütmainne» tarzında ifadesini bulan bu çatışmalı durumumuz tasvir edilmekle kalmamakta, ikisinin ortasında yalpalayan veya dengede durmaya çalışan bir «nefs-i levvame»nin de bulunduğu açıklanmaktadır. Yanılmıyorsak, modern psikanalistlerin dilinde «nefs-i levvame»nin adı «ego»dur.

Gerçekten de insan, «çatışmalı bir canlı» olarak yaratılmıştır. O, devamlı olarak kendini «kritik etmeye», kendini hesaba çekmeye, kendiyle boğuşmaya mecbur bırakılmıştır. Fransız ressamı Salvador Dalí'nin de tasvir ettiği gibi, galiba, insan, birbiriyle boğuşan iki başlı dramatik bir canlıdır. Yahut insan, kendi içinde «meleklerden daha yüce bir ruh» ile «hayvandan daha aşağı bir canavarı» bir arada taşımaktadır. Bu sebepten insanın iradesi «çatallı»dır.

İnsanoğlu için «iyi ile kötü», «güzel ile çirkin», «doğru ile yanlış», «Hak ile bâtıl», «helâl ile haram» daima yan yana ve birlikte sahneye çıkarlar. O, bunlardan birini tercih etmek zorundadır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, bu hususu şöylece açıklar: «(Allah, insana) hem kötülüğü, hem de (ondan) sakınmayı ilham eder.» (eş-Sems Süresi, âyet, 8). Başka bir âyet-i kerimede de şöyle buyrulur: «And olsun, insanı biz yarattık. Nefsinin ona ne vesveseler vermekte olduğunu da biliriz. (Çünkü), biz ona, şahdamarından daha yakınız.» (Kaf Süresi, âyet, 16).

İnsanı tasvir eden, şu muhteşem âyet-i kerime meallerine bakınız: «Biz, gerçekten insanı, en güzel bir biçimde yarattık. Sonra onu, aşağıların aşağısına çevirdik. Ancak, iman edip de güzel güzel amel ve hareketlerde bulunanlar başka. Onlar için tükenmez bir mükâfat vardır.» (et-Tin Süresi âyet, 4-5-6). Yüce ve mukaddes kitabımızda belirtildiğine göre, bazı insanlar güzeli, iyiyi, doğruyu, hakkı ve helâl olanı görmemek, işitmek hususunda bir sağır ve körden daha beter durumdadırlar. Bunlar «dört ayaklı hayvanlar gibidirler belki daha da şaşkıncırlar» (el-A'raf Süresi, âyet, 178).

İşte, İslâm Terbiye Sisteminden maksat, «en güzel surette yaratılan insanı», kendi «fıtratı» içinde tutarak yüceltmek ve insanların hayvanlaşmasını yahut hayvandan daha aşağı duruma düşmesini önlemektir. İnsanı, «hayvan statüsü» içinde terbiye etmeye çalışan «eğitim felsefeleri» İslâm'a ters düşer.

TERBİYE İNSANI, TABİATIN EFENDİSİ KILMALIDIR

İnsan, «statükosu» ile yetinmeyen bir canlıdır, demiştik. Müşahede edebildiğimiz bütün canlı ve cansız varlıklar, belli bir statü içinde, hareket etmekte ve tabiatın boyunduruğunda bulunmaktadırlar. Görebildiğimiz kadarı ile galiba, tabiatın bu boyunduruğuna «isyan etmesini» bilen ve «materyal âlemin demir pençesini» gevşetmeye çalışan tek canlı varlık insandır.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de açıklandığına göre, Cenab-ı Hak, yeryüzünde «bir halife» olarak insanı «yaratacağım» derken, mutlak bir itaat içinde bulunan «melekler», bunun hikmetini anlayamamış «yeryüzünde bozgunculuk edecek...» bu kimselerin yaradılışındaki sırrı bilmek istemişlerdi. Bunun üzerine Şanı Çok Yüce Olan Allah, «Sizin bilmeyeceğinizi, her halde ben bilirim,» diye buyurmuşlardı. (Bkz. el-Bakare Sûresi, âyet, 30).

Biz, Müslümanlar, bu «enerji» ve «madde»den yapılmış «müşahhas âlemi» asla küçümsemeyiz. Hatta, ısrarla belirttiğimiz üzere, onu, bir «Kitab-ı Ekber» olarak biliriz. Bu müşahhas âlemde, bütün canlı ve cansız varlıklar, «Sünnetullah'a uygun olarak yerlerini almış birer «âyet» durumundadır. Hepsisi de büyük bir itaat ile ve kendi yapısı içinde «Allah'ı teşbih etmektedirler». Her biri, kendine tâyin edilmiş hadler arasında, tam bir teslimiyetle «irâde-i külliye» boyun bükmüş bulunmaktadır. Kendilerine mahsus, «cüz'i» de olsa, bir iradeleri yoktur.

«Evet, sadece insandır ki, kim bilir nasıl bir «ilâhî hikmetle», bazen «meleklerden daha yüce» ve «bazen hayvandan daha aşağı» seviyeye çıkıp inen ve «yeryüzünde bozgunculuk eden» bir hüviyet içinde yaratılmıştır, insan, öyle bir tabiata sahip kılınmıştır ki, «irâde-i cüz'iyyesi» ile bazen «yüceliklere» tırmanabilmekte, bazen de «aşağıların aşağısına» dönebilmektedir.

Yüce ve mukaddes Kitabımız Kur'an-ı Kerim'in apaçık hükümlerinden öğrendiğimize göre, zaten insanoğlu, «tabiata boyun bükme», «tabiata tapınmak» ve bir «dünyaperest» olmak üzere yaratılmıştır. İslâm'a göre, «dünya», «tabiat» ve «kâinat» asla «mabut» edinilemez. Bunlar, insanoğlunun istifadesine sunulmuş «nimetlerdir». İnsanoğlu, bu «madde ve enerji âleminin efendisi» olmak ve «Allah'tan başka ilâh edinmemek» zorundadır. Yüce ve mukaddes Kitab'ımızda şöyle buyrulur: «Yeryüzünü, sizin için bir döşek, göğü bir bina yaptı. O, gökten su indirip onunla türlü türlü

semerelelerden sizin için rızık çıkardı». (el-Bakare, âyet, 22). «Yerde ne varsa, hepsini sizin için yaratan sonra, (iradesi) göğe yönelip de onları yedi gök halinde tesviye eden O'dur ve O, her şeyi hakkı ile bilendir». (el Bakare, âyet, 29),

İnsanoğlu, çeşitli fenler ve ilimler geliştirerek tabiatı ve kâinatı didik didik etmeli, yerin ve gök cisimlerinin hareketlerini incelemeli, denizleri ve okyanusları araştırmalı, onlardan istifade yollarını bulmalı, bir damla suda gizlenen «mikro-organizmalardan» tutun tâ yeryüzüne yayılan bütün canlılara kadar bütün hayatı öğrenmeli, atmosfer olaylarını, oradaki «Aero-dinamisme»in (hava cereyanlarının) sırlarını çözmeli; kısaca, bütün madde ve enerji dünyasını kontrolüne almalıdır. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Şüphesiz, göklerin ve yerin yaradılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar şeyleri denizde taşıyan gemiler de, Allah'ın yukarıdan indirip onunla yeryüzünü, ölümünden sonra dirilttiği suda, deprenen her hayvanı orada üretip yaymasında, gökle yer arasında boyun eğmiş rüzgârları ve bulutları evirip çevirmesinde akli olan bir kavim için nice âyetler vardır.» (el-Bakare Sûresi, âyet, 64).

Evet, İslâm Terbiye Sistemi, insanı «tabiatın kulu kölesi» değil, «efendisi» yapar. Bu terbiye sayesinde insanoğlu «tabiata boyun bükmez», aksine «tabiatın dizginlerini» eline geçirerek onu kendi lehine kullanmasını öğrenir.

ÜRETİM VE EĞİTİM FAALİYETLERİ

İlim adamları, «üretim faaliyetlerini», tabiatın işlenerek insana faydalı kılınması olarak tarif ederler. Öte yandan eğitim faaliyetleri» de bizzat insanın işlenerek insana faydalı kılınması demektir. Yani, bir bakıma, üretimin ham maddesi «canlı cansız bütün tabiat» iken, eğitimin ham maddesi münhasıran «insandır». Bu arada, hemen belirtmemiz gerekir ki, biz, insan derken, fert ve cemiyet olarak bütün beşerî tezahürlerden söz etmekteyiz.

Bizim kanaatimize göre, bütün beşerî faaliyetleri, kabaca, «üretim» ve «eğitim faaliyetleri biçiminde hülâsa edebiliriz. Bu noktada, hemen belirtmemiz gerekir ki, günümüzün «eğitim felsefeleri»; ister materyalist, ister pragmatist olsunlar, büyük bir hata işleyerek -çok defa- «üretimi», temel faaliyet olarak kabul etmekte, «eğitimi», bu temel faaliyete göre biçimlenen bir «üst-yapı» sanmaktadırlar. Bu sakat anlayış sebebi ile şimdi, hemen hemen her ülkede politikacılar, aşağı yukarı bütün dikkatlerini «üretim meselesi» üzerinde yoğunlaştırmış ve «eğitim meselesini» ikinci plâna atmış bulunuyorlar. Oysa bu, «tabiatın işlenmesini» öne, «insanın işlenmesini» sona almak demektir.

Öte yandan bu «yanlış tutum», gerçeklere de ters düşmektedir. Biz, ısrarla belirtiyoruz ki, tam ve gerçek mânâda güçlü ve tutarlı bir «eğitim politikası» takip edilmedikçe, başarılı bir «üretim» yapmak da mümkün değildir. Artık herkes görmelidir ki, bugün, yeryüzünün «kalkınmış» ülkeleri, milli ve çağdaş ölçülere uygun bir «eğitim politikası» ile insanlarına istenilen seviyeyi kazandırmış olanlarıdır. Böyle bir «eğitim plânlamasından» mahrum olan ülkelerin coğrafyalarından petrol da fışkırsa, altın da aksa, dünya bankalarında milyarlarca dolarları da yatsa yine «geri kalmışlık» damgasından kurtulacakları düşünülemez. Gerçekten de «kalkınmak», güçlü, çağdaş ve milli bir eğitimle her şeyden önce insanını, «geri kalmışlıktan» kurtarmak demektir. Hızla kalkınmanın en kestirme yolu, realist ve güçlü bir «eğitimden» geçer. Günümüzde, Japonya, bu sırrı, kavrayarak silkinip ayağa kalkmıştır.

Kaldı ki, biz Müslümanların, bu örneğe de ihtiyacı yoktur. Şanlı Peygamberimiz, bundan 1400 yıl önce, dünyanın en fakir insanlarını, en dağınık ve çözükle cemiyetlerini temsil eden yığınları, muhteşem İslâm Terbiye Sistemi ile yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in etrafında toplayarak bütünleştirdi; iman ve gönül

kardeşi yaptı; büyük bir aşk ve tefekkür içinde araştırmaya ve «cihada» sevk ederek ayağa kaldırdı. Büyük bir disiplin içinde, «ilim» ve «ahlâk» kadroları yetiştirdi. Onları «manevî» ve «maddî» güçlerle donatarak dünyanın en kudretli, en zengin, en mesut insanları haline getirdi. Evlerden mabetlere kadar, her yeri, birer mektep ve medrese biçiminde çalıştırarak «manevî» ve «maddî» ordular kurdu. «Nizam-ı âlem» ve «İ'lay-ı kelimetullah» dâvası ile İslâm'ın âlemşümül mesajını, okyanuslara doğru koşturdu. Bu ruh ve şuurdan büyük kültür ve medeniyetler, şâhâne imparatorluklar doğdu.

«Biz, bu örneği verirken, asla «üretim faaliyetlerini» küçümsemiyoruz. Sadece, «eğitim faaliyetlerinin» ehemmiyetini belirtmek istiyoruz. Nitekim, bütün dünyada, şu anda, «eğitimin değeri», her gün biraz daha fazla anlaşılmaktadır. Herhalde bu sebepten olsa gerek, meşhur Amerikalı ilim adamı Theodore W. Schultz, eğitimi, «milli prodüktivitenin önemli bir müessesesi» ve «bütünü ile bir sanayiden ibaret» bir faaliyet olarak nitelemektedir.

Evet, İslâm Terbiye Sisteminde insanın «eğitilmesi», sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatın temelinde yatan gerçeği görmek demektir. İnsanın ihmal eden, yani terbiyeye değer vermeyen bir cemiyet sürünmeye mahkûmdur.

İSLÂM'DA BİLMEK VE YAPABİLMEK

İslâm Terbiye Sisteminde, bilmek, aynı zamanda «yapabilmektir». İslâm'da «ilim ile amel» birliktedir. Yani İslâm'a göre, müminler doğru, güzel, iyi bildikleri şeyleri yapmak, bunun aksine yanlış, çirkin ve kötü şeyleri yapmamak ile mükelleftirler. Bizim dinimize göre, «bilmek» başlı başına bir nimet olmakla birlikte, «bildiğini ve inandığını» yapmak ve yaşamak esastır.

İslâm'da «ilim», bir lüks ve bir imtiyaz değil, insanı, dünya ve âhirette mesut etmeye yarayan bir vasıttan ibarettir. Bu açıdan düşünülünce, çağdaş pedagogların «bilmek, yapabilmektir» sözü, geniş mânâsı ile doğrudur. Bu konuda, materyalizmin sınırlarına kadar giden kaba pragmatizme düşmeden denebilir ki, gerçekten de Şanlı Peygamberimizin buyurdıkları gibi, «Faydalı olmayan ilimden Allah'a sığınırım.»

İslâmiyet, bir taraftan -kendi sistematığı içinde- «iman esaslarını» ortaya koyarken, diğer taraftan müminlerin «yapacakları» ve «yapmayacakları» işleri de teferruatlı bir tarzda açıklar. Dinimize göre, müminler, İslâm'ı; “kalp ile iman”, “dil ile ikrar” ve “amellerle izhar” şeklinde ferdî ve içtimâî hayatın bir parçası haline getireceklerdir. Müminler, asla unutmamalıdırlar ki, İslâm, sadece «bilinmek» için değil «yaşamak» için de indirilmiştir. Nitekim, müminler, «hesap gününde», yalnız «imanları» bakımından değil «amelleri» (yaptıkları işler) bakımından da sorguya çekileceklerdir. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «İşte, Rabbine and olsun ki, onlara, topuna, yapmakta oldukları şeyleri elbette soracağız». (Bkz. el-Hicr Sûresi, âyet, 92-93).

İslâm'da, terbiyeden maksat, bizi, dünyada ve âhirette mesut edecek «değerleri» kendine mal edebilmektir. Allah ve Resulünün emir ve ölçülerini, samimiyetle, «bir yaşama biçimi» tarzında benimsemektir; İslâm'ı, «teorik bir bilgi sistemi» biçiminde hafızasında taşımak değil, onu, ferdî ve içtimâî hayatta yaşamaya ve yaşatmaya çalışmaktır, bütün gayretleri ile çalışarak İslâm'ı, tam ve gerçek mânâda «iktisap» (kendilerine mal) edebilmektir. Fert fert her mümin, bu konuda sorumludur ve bu hususta hesap verecektir. Nitekim yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Her nefis, kazandığı (kesbettiği) şey karşılığında bir rehindir». (Bkz. el - Müdessir Sûresi, âyet, 38).

İlim adamları İslâm'ı yaşama ve yaşatma konusunda halka örnek olmalıdırlar, ister «dini», ister «dünyevi» konularda olsun, ilim adamları, «sözleri ile davranışları» arasında devamlı ve ahenk- li bütünlük kurarak halka yol göstermelidirler. İslâm'a göre, âlim-lerin en fenası, «ilmi ile âmil olmayanlarıdır». Şanlı Peygamberi- mize göre, «Halkın en fenası, halka kötü örnek olan fena âlim-lerdir». Yine yüce Peygamberimize göre, «Halkın hayırlısı, halka faydalı olandır.»

İslam'a göre, bir mümin, iyi bildiği bir işi yapmalı ve yaptığı işi iyi bilmelidir. İslâm Terbiye Sisteminde, öğrenmek, yaşamak ve tat- bik etmek içindir. Bu sebepten, hangi iş olursa olsun, mutlaka «ehline» verilmelidir. İslâm'da terbiye görmek demek «ehliyet sahibi» olmak demektir. Bir mümin, ister müftü, ister öğretmen, ister doktor, ister devlet adamı, ister terzi, ister marangoz olsun, belli bir terbiyeden geçtikten ve «ehliyet sahibi» olduktan sonra o işe talip olabilir ve o işi yapabilir. Aksi halde, insanları zarara uğratarak «günah işlemiş» olur. Bu sebepten İslâm'da müminlerin meslek sahibi alması övülmekle birlikte, onların işlerini «ehliyetle» yapmaları «farz»dır. Çünkü insanları, zarara uğratmak haramdır. Nitekim Şanlı Peygamberimiz, bir taraftan, «Allah, meslek sahibi mümini sever» diye buyururlarken, diğer taraftan: «İşler, ehil olmayanlara verilince kıyameti bekleyiniz,» diye bizi ikaz ederler.

İSLÂM TERBİYESİ, İŞ VE AKTİVİTE ÜZERİNE KURULUR

İslâm Terbiye Sisteminde temel prensiplerden biri de «bilginin işe dönüştürülmesidir», yani «ilmi ile âmil olmaktır».

Müslümanlar, gerek tâlim ve terbiye işlerini yürütürken, gerek içtimâî hayatlarını tanzim ederken, bu prensibi asla ihmal edemezler. Allah'ın, yaşayan insanlar için bir kurtuluş sebebi ve bir «rahmet» olarak gönderdiği yüce İslâmiyet'i ve muhteşem kitabımız Kur'an-ı Kerim'i, bir «ölüler dini» ve bir «mezarlık kitabı» haline getiremezler. Bu, İslâm'ın hayattan çekilmesi demek olur.

Müminler, Şanlı Peygamberimizi örnek alarak, büyük gayretle hem «dünyalarını», hem «âhiretlerini» mâ'mur etmeye çalışırlar. Nitekim Şanlı Peygamberimiz, «Mümin, gayretlidir» diye buyurmuyorlar mı? Yine O, «İki günü eşit geçenler zarardadır,» diye emretmiyorlar mı? İslâm, hareket ve dinamizm dinidir. O, devamlı olarak «iş» ve «hareket» ister. Bu sebepten yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, «Boş kaldın mı hemen yorul» diye emredilmektedir. (Bkz. el-İnşirah Sûresi, âyet, 7). Asla unutmayınız ki, tembellik, miskinlik ve uyuşukluk ile İslâmiyet bir arada barınamazlar. Bir cemiyette, biri varsa, diğeri yok demektir.

İslâm'a göre, müminler, az veya çok, mutlaka «aktivite» halindedirler. Ayrıca bilinmelidir ki, bu aktivitenin «devamlı» olması istenmektedir. Bu konuda Şanlı Peygamberimiz şöyle buyururlar: «Allah'ın sevdiği iş, az da olsa devamlı olanıdır». Yine Şanlı Peygamberimize göre, Cenab'ı Hak, insanların «suretlerine» ve «mallarına» değil, «yaptığı işlere» ve «güttüğü niyete» bakar ve kulunu ona göre değerlendirir. Ayrıca yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in El-İsra Sûresi, 13. âyetinde belirtildiğine göre, Allah, «Herkesin dünyadaki amel (ve hareket) ini, kendi boynuna dolamış» bulunmaktadır, yani, herkes yaptığı «İşlerden ve hareketlerden» sorumludur. Gerçekten İslâm, «sa'y ve gayret» dinidir ve O, insanları bu konuda harekete teşvik eder. Nitekim yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Gerçekten insan için, kendi sa'yinden (emeğinden ve çalışmasından) başkası yoktur.» (Bkz. en-Necm Sûresi, âyet, 39).

Müslümanlar, çeşitli sebeplerle düştükleri bu ezik durumdan, bu «geri kalmışlıktan» behemehal kurtulmalı ve İslâm'ın şerefine uygun bir hayat seviyesine ulaşmalıdırlar. Bugün, nüfusu, bir milyara varan Müslüman kavimler, yeniden İslâm'ın iman ve

dinamizmine sarılarak millet millet kendilerini kurtarmalı, örnek bir dayanışma şuuru ile «kara» ve «kızıl» emperyalizmin boyunduruğunu kırmalıdır. Şanlı Peygamberin yüce emirlerine uyarak «Kendi işlerini bizzat kendileri görmeli», şu veya bu kâfire «el ve avuç açmaktan» kurtulmalıdırlar. Yeniden, şerefli mazilerine yaraşır biçimde ayağa kalkmalıdırlar.

«Evet, Müslümanlar, şu veya bu yabancıyı üstün görme kompleksinden kendilerini kurtarmalı, yeniden kendilerine benzemelidirler». Şanlı Peygamberin: «Hangi kavme benzerseniz ondan olursunuz», tarzındaki ihtarını artık anlamalıdırlar. İslâmî ve milli «terbiye sistemlerini» kurarak, «Mümin gayretlidir» ölçüsü içinde yücelmenin ve kalkınmanın yollarını araştırmalıdırlar. İlimde, fen-de ve teknikte mutlaka «kara» ve «kızıl» emperyalizmin süper güçlerini aşmalıdırlar. Kendilerini, sefil meskenlerden, harap ve bakımsız mahallerden kurtarmalı. Şanlı Peygamberin emirlerine uyarak «sâde mabetler» ve «mâmur şehirler» kurmalıdırlar. Unutmayınız ki, bu bir peygamber emridir. Yine O buyururlar ki, «Harap ve kimsesiz yerlerde oturmayınız. Böyle bir yerde oturmak, mezarlarda oturmak gibidir.»

İslâm, medenî insanların dinidir. O'nu iptidâî kafalardan kurtarmak ve bütün haşmeti ile yeniden ve taviz vermeden insanlığa sunmak gerekir. Bu da bir terbiye işidir.

İSLÂM'DA ÂLİMLERİN VE MUALLİMLERİN VASIFLARI

Tâlim ve terbiye vetiresinde, en mühim unsur, bu işi yapmaya memur olan kadrodur. Tam ve kâmil mânâda bir muallimler, müderrisler ve âlimler kadrosu kurulmadıkça istenilen maksat hâsıl olmaz. Gerçekten de bir milleti, «yüceltenler» de «alçaltanlar» da «öğretmenlerdir».

İslâm'ın Terbiye Sisteminde, bu konuya çok ehemmiyet verilmiştir. İslâm'a göre, âlimler ve muallimler, sadece Hakk'ın ve hakikatın emrinde olacaklardır; «politika cambazlarına» âlet olmayacaklar; gerçekleri, «dünyevî menfaatler» için saptırmayacaklar ve genç nesilleri yanlış yollara düşürmeyeceklerdir. Bakınız, büyük sahâbi Enes İbni Mâlik hazretlerinin Şanlı Peygamberimiz'den rivayet ettikleri bir hadiste, İslâm âlimlerinin hususiyetleri nasıl açıklanmaktadır: «Âlimler, devlet büyüklerinin haksız işlerine âlet olmadıkları ve dünyevî menfaatlere boyun eğmedikleri müddetçe Allah'ın kulları üzerinde Peygamber eminleri ve Peygamber vekilleridirler»; Şanlı Peygamberimiz, sonra şöyle devam ederler: «Dünyevî menfaatlere boyun eğdikleri anda ise peygamberlere ihanet etmiş olurlar. Bu takdirde, onlardan ayrılınız, kendilerinden sakınınız» (Bkz. Ebulleys Semerkandi, Tenbih'ül-Gafilin tercümesi -Gafletten Kurtuluş- Yaman Arıkan- Cilt 2, S. 655).

Yine, aynı kaynaktan öğrendiğimize göre, Şanlı Peygamberimiz, iyi bir âlim, -yahut muallim- insanları «şüpheden imana, kibirden tevazuya, düşmanlıktan nasihâte, riyadan ihlâsa, dünyaperest olmaktan zühde davet eder». (Bkz. age. C. 2, S. 656).

İslâm Terbiye Sisteminde ilim, sadece ve ancak "Allah rızası için" tahsil edilir. Şanlı Peygamberimize göre, «Başka âlimlere karşı övünmek, sefihlere karşı üstünlük taslamak, halkın teveccühünü kazanmak, devlet büyüklerinden dünyalık koparmak, hürmet görmek yahut onların yanında mevki ve itibar sahibi olmak için ilim tahsil edenler Cehennem'e girerler». (Bkz. Age, Cilt. 2, S. 658). Semerkand âlimlerinden, Türkistanlı âlim Ebu Hafs'a göre, İslâm âlimlerinde -dolayısı ile muallimlerinde- şu on haslet mutlaka bulunmalıdır:

1. Allah sevgi ve korkusu ile dopdolu olmak,
2. Dinî ve ilmi meselelerde yeterli olmak,
3. Halka -ve öğrencilerine- doğru yolu göstermek.
4. Şefkatli olmak,

5. Halktan -ve öğrencilerinden- gelebilecek sıkıntılara katlanmak ve sabırlı olmak,
6. Kimsenin malında ve mülkünde gözü olmamak,
7. Güzel ve yumuşak huylu olmak,
8. Alçak gönüllü -mütevazi- olmak,
9. Devamlı olarak ilmî çalışmalar yapmak -kendini geliştirmek- ve halktan kopmamak,
10. Kapısı herkese açık olmak.

(Bu konuda bakınız, age, C. 2, S. 659).

Şanlı Peygamberimiz, İslâm âlimlerinin ve muallimlerinin, sadece Hak ve hakikatin emrinde bulunmalarını, muhterislerin ve zâlimlerin emellerine âlet olmamalarını bilhassa emrederler

Bu konuda, Yüce Peygamberimizin titizliğini anlamak için aşığıya yazacağımız, şu iki hadis meali üzerinde uzun uzun düşünmek gerekir. Şanlı Peygamberimiz buyuruyorlar ki, «Devlet reislerinin en iyisi, âlimlerin yanına giden, âlimlerin en kötüsü de devlet reislerinin yanına gidendir». Yine O, şöyle buyururlar: «İlminden maksadı, Allahü Teâla olan âlimden herkes korkar, maksadı dünya olan âlim ise herkesten korkar». (Bkz. İmam-ı Gazali, Kimyay-ı Saadet, A. F. Meyan S. 270, 273).

İSLÂM'DA İLİM TALEP ETMEK FARZDIR

İslâm Terbiye Sistemi, «ilim talebi» üzerine kurulmuştur. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz, «ilim talep etmek, kadın erkek bütün müminler için farzdır» diye buyurmuşlardır. Bu sebepten bir İslâm büyüğü (Ashab-ı Kiram'dan Ebu'd-Derdâ Hazretleri), bütün müminlere şu tavsiyede bulunmuşlardır: «Ya âlim ol, ya öğrenci ol veya dinleyici ol. Sakın dördüncü bir halde olma. Sonra mahvolursun». (Bkz. E. Semerkandi, Tenbih-ül Gafilin -Gafletten Kurtuluş, Yaman Arıkan- C. 2, S. 658).

Şanlı Peygamberimiz, bütün müminleri, ilim öğrenmeye teşvik ederlerdi. Şu mübarek sözler onlarındır: «Kim ki, ilim öğrenme maksadı ve gayesi ile yola çıkar veya öğrenme gayreti ve meşgalesi içine girerse, Allah ona Cennet yollarından birini kolaylaştırır». «Âlim kişinin âbid kişiye üstünlüğü, on dördünde bulunan Ayın, diğer yıldızlara olan üstünlüğü gibidir».

«Âlimler, peygamberlerin vârisleridir. Peygamberler, miras olarak ne para, ne pul bırakırlar. Onlar, miras olarak sadece ilim bırakırlar. İşte kim ki, bir peygamber mirası olan bu ilmi alırsa, büyük bir nasip almış olur».

«Allah'ın cehennem azabından âzâd ettiği kişileri görmek isteyenler, ilim öğrenenlere baksınlar. Muhammed'in (O'na salât ve selâm olsun) canını kudret elinde tutan Allah'a yeminle söylerim ki ilim öğrenmek maksadı ile âlimlerin kapısına giden bir insanın öğrendiği her bir harf ve attığı her bir adım karşılığında Allah, kendisine bir senelik ibadet sevabı verir».

Şanlı Peygamberimiz şöyle buyururlar: «Yeryüzünde, işlerin en şerefli üç tanedir. Bunlar: 1. İlim tahsil etmek, 2. Allah yolunda cihad etmek 3. Helâlinden kazanmaktır».

Yüce peygamberimize göre, ilmin, bizzat terbiye edici bir vasfı vardır. O, zamanla insanların hem niyetlerini, hem davranışlarını ıslah eder. Şanlı Peygamberimiz bu konuda şöyle buyururlar: «Allah rızasından başka maksatlar için öğrenilmiş bir ilim, henüz sahibi ölmeden ona galebe çalar ve Allah rızası için tahsil edilmiş duruma gelir. Sırf Allah rızası için ilim tahsil eden bir kişi, Allah katında gündüzünü oruçla, gecesini de namazla geçiren kişi gibidir...» Nitekim, İmam-ı Gazali Hazretleri de büyük bir tevazu ile «İlmin Allah rızasından başka bir maksat kabul etmediğini bizzat yaşayarak öğrendiğini» itiraf etmektedir.

Tabiinden Hasan Basrî Hazretleri, bir defasında bir topluluğa şunları söyledi: Ben, Allah yolunda cihattan daha şerefli bir şey bilmiyorum. Ancak, ilim tahsili bundan müstesnadır. Zira, ilim tahsili, Allah yolunda cihad etmekten daha şerefli dir...». (Bkz. a.g.e. C. 2, S. 649).

Yine aynı kaynaktan öğrendiğimize göre, «Abdullah İbni Mübarek, ölüm döşeğinde iken yanında birisi vardı. Bu şahıs, ölüm sarhoşluğu içinde bulunan Abdullah İbni Mübarek için bir takım ilmî meseleler yazıp kendisine okuyordu. O sırada orada bulunanlardan biri:

-Ey Abdullah, bu ölüm anında da mı ilim öğreniyorsun?
diye sordu.

İbni Mübarek'in cevabı şu oldu :

-Evet, belki de şu ana kadar bilmediğim bir mesele öğrenirim de bana faydalı olur». (Bkz. a.g.e. C. 2, sS. 648). Hiç bir misâl, Şanlı Peygamberimizin, «Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz,» emrini, bu derecede müşahhaslaştıramazdı. Müslüman'ın baş vazifesi, kendini cehaletten kurtarmaktır. Bu, Müslüman olmanın zaruri icabıdır. Nitekim yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de buyurulduğuna göre, «Allah'tan ancak âlim kulları korkar» el-Fatır Sûresi, âyet, 28).

İSLAM TERBİYESİNDE USUL

İslâm Terbiyesi Sisteminde takip edilecek «usûlleri» bizzat Allah ve Resulü tayin etmişlerdir. Âlimler, muallimler ve mürebbiler, halka ve öğrencilerle münasebetlerinde, onların tâyin ve tespit ettikleri ölçülere ve emirlere riayet etmek zorundadırlar.

Muallimler ve mürebbiler, vazife yaparlarken halkı ve öğrencilerini baskı altına almayacaklar, «ikrah ettirmeyecekler», tesir ve telkinlerini, en güzel biçimlerde yapacaklardır. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «(İnsanları), Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle davet et. Mücadeleni, en güzel (yol) hangisi ise onunla yap.» (en-Nahl Sûresi, âyet, 125). İslâm Terbiye Sisteminde muallimler ve mürebbiler, halkın ve öğrencilerin işlerini kolaylaştıracaklar, onları kendilerinden ve derslerinden nefret ettirmeyeceklerdir. Nitekim Şanlı Peygamberimiz şöyle buyururlar: «Kolaylaşınız, zorlaştırmayınız. Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz». Modern pedagoglar, tâlim ve terbiyede takip edilecek böyle bir metodun çok başarılı olabileceğini, ilmî araştırmalarla ortaya koymuşlardır. Gerçekten de akıllı bir muallim ve mürebbi, her şeyden önce kendini ve dersini öğrencilerine sevdirmesini başaran kimsedir. Modern psikologlar, insanlar arasındaki «sempati bağlarının», münasebetleri kolaylaştırdığını, tâlim ve terbiyenin müessiriyetini arttırdığını ispatlamışlardır. Bunun aksine korkuya, nefrete, şiddete ve kaba kuvvete dayanan bütün faaliyetler, beşerî münasebetleri zorlaştırmakla kalmaz, başarısızlığa da mahkûm eder. Şanlı Peygamberimiz, bütün hayatı boyunca, hiçbir mümine, hele gençlere ve çocuklara, bir tek fiske bile vurmamışlardır; onları, sevgi ile şefkat ile ve yakınlık duyguları ile fethetmişlerdir.

İslâm Terbiye Sisteminde «ferdi farklara» riayet edilmesi de emredilmiştir. Şanlı Peygamberimizin: «Her insanla aklına göre konuşunuz» tarzında ortaya koydukları prensip, aynı zaman da muallimler ve mürebbiler için de geçerlidir. Modern biyologların da ilmî araştırmalarla ispat ettikleri gibi, insanlar arasında -ihmal ve inkâr edilmesi mümkün olmayan- «farklar» vardır. Ayrıca, kesin olarak ortaya konmuştur ki, bu farkların, «çevreden» gelen bir yönü bulunduğu gibi, «irsi temelleri» de vardır» Modern pedagoglar, bu farkların matematik olarak hesaplanabileceğini de göstermişlerdir. Gauss'ın «Çan Eğrisi» ile Galton'ın «Gelişim Eğrisi» bu tip

araştırmalar sonunda ortaya çıkmıştır. Nitekim, biz, bugün, bu «eğrilere» dayanarak insanların potansiyel değerlerini, başarılarını ve grup içindeki yerini objektif olarak ölçüp değerlendirebilmekteyiz. Modern pedagoji, kesin olarak ispatlamıştır ki, insanlar, bedence zekâca, akılca, kaabiliyetçe ve heyecan hayatı bakımından farklıdır. Bu farkları, nazara almayan bir tâlim ve terbiye faaliyeti, behemehal başarısızlığa uğrar.

İşte, İslâm Terbiye Sistemi, bundan 1400 yıl önce, bu gerçeği, Allah ve Resulünün yardımı ile görmüş ve nazara almış bulunmaktadır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu gerçek şöyle dile getirilmiştir: «O, sizi, yerin halifesi yapan sizi, size verdiği şeylerle, imtihana çekmek için, kiminizi derecelerle kiminizin üstüne çıkarandır. (Bkz. el-En'am Sûresi, âyet, 165). Başka bir âyet-i kerime ile Yüce Allah, bu konuya dikkatimizi şöyle çeker: «Baksana, biz onların (insanların) kimini kiminden nasıl üstün kıldık?». (Bkz. el-İsrâ Sûresi, âyet, 21).

İslam Terbiye Sisteminde, «ferdi farklar» nazara alınarak tâlim ve terbiyenin metodları müfredatı, zamanı, hedefleri ve vasıtaları tâyin olunur. Esasen hem ilme, hem adalete bağlı, başarılı bir «iş bölümü», ancak bu farkların en iyi biçimde değerlendirilmesi ile mümkündür.

İlim adamları, objektif bir müşahede sonunda, insanlar arasında «farklar» bulunduğunu tespit etmişlerdir. Bu farkların bir kısmı «irsi»dir ve kontrolümüz dışındadır. Diğer bir kısmı ise farklı tabii ve sosyal çevre şartlarının bir icabıdır. Bu ikinci tip farkların kontrolü, az veya çok, mümkündür.

Devlete ve onun tanzim ettiği tâlim ve terbiye müesseselerine düşen iş, «irsi faktörler» bağlı olarak oluşan farkları, ihmal ve inkâr etmemekle birlikte, çeşitli açılardan, bütün insanlar için «fırsat ve imkân eşitliği» hazırlayarak «çevre faktörüne» bağlı olarak oluşan farkları kontrol edebilmektir. Nitekim Şanlı Peygamberimiz, «Kendiniz için istediklerinizi, mümin kardeşle tiniz için de isteyiniz,» diye buyurmaktadırlar. Ayrıca unutmamak gerekir ki, İslâm'da «ilim talep etmek kadın, erkek her mümin için farzdır» ve ilim, asla bir sınıf ve zümrenin imtiyazı haline getirilemez. Bilirsiniz, Şanlı Peygamberimiz, ilmi, «övmek», «üstünlük taslamak» ve «dünyalık koparmak» için vasıta yapanların «Cehennem'e gireceklerini» haber vermişlerdir.

Bütün bunların yanında, bir ilmi gerçek olarak kabul etmek gerekir ki, bütün ekonomik ve sosyal şartlar eşitlense bile, insanlar

arasındaki «ferdî farklar» yok edilemez. Çünkü, bu farklılaşmada «irsi faktörlerin» rolü, asla etkisiz kılınmamaktadır. Esasen, bunda fayda da yoktur. Hatta, insanlar arasındaki bu «ferdî farklılardan» faydalanmasını bilmek gerekir. Kaldı ki, bir Allah vergisi olarak, çok üstün bedenî ve zihnî niteliklerle ve kaabiliyetlerle doğmuş insanların, şayet iyi bir tâlim ve terbiyeden geçirilirlerse, beşeriyete büyük faydaları dokunmaktadır; ilimde, sanatta, fikirde, fende, teknikte ve her sahada «dâhilerin» değeri küçümsenebilir mi? İslâm Terbiye Sistemi, bu farkları ihmal etmez; zeki ve üstün kabiliyetli insanların yetişmesi için hususî tedbirler alır. Elbette bu, diğer insanların ihmal edilmesi mânâsına gelmez.

Sağlam, bir tâlim ve terbiye, insanları, tam bir fırsat ve imkân eşitliği içinde, kendine ve cemiyetine faydalı kılmak üzere, kaabiliyetlerinin elverdiği ölçüde geliştirir. Herkese sosyal hiyerarşi içinde âdil ve dengeli bir yer tayin eder. Sosyal ve ekonomik «işbölümünü», torpile, iltimasa, imtiyaza göre değil, insanların «kabiliyet ve ehliyetine» göre gerçekleştirir. Esasen, insanlar, bunun gerçekleşmesini görmekle mesut olurlar. Gerçekten «kabiliyet ve liyakat» esası üzerine kurulu bir «sosyal hiyerarşi», marazî tipler hariç, herkesi memnun eder. Öte yandan «kabiliyetsiz ve ehliyetsiz kimselerin», eksiklik kompleksi içinde «kabiliyetli ve ehliyetli insanları» kıskanması asla normal bir davranış değildir. Bunlar, «marazî bir eşitlik kompleksi» içinde «adaleti» ayak altına aldıklarını fark etmeyecek kadar, şuursuz kimselerdir. Bu gibileri, hiç de lâayık olmadıkları halde, «dâhilerin ve kudretli kişilerin» omuzları üzerinde tepinmek isteyen cücelerdir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, bu gibileri şöylece ikaz etmek ister: «Allah'ın kiminizi, kiminizden üstün kılmaya vesile yaptığı şeyleri ummayın». (Bkz. en-Nisa Sûresi, âyet, 32). Öte yandan şu ilâhî ihtarı ürpererek okumak gerekir: «De ki, görmeyenle gören bir olur mu? Hiç düşünmüyor musunuz?» (Bkz. Kur'an-ı Kerim, el-En'am Sûresi, âyet, 50).

İslâm, kesin olarak hiçbir sınıf ve zümreye imtiyaz tanımaz. Bunun yanında, sosyal işbölümünde «kabiliyet» ve «liyakatin» rolünü de ihmal etmez. Yüce Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurular: «Rabbinin rahmetini onlar mı paylaşıyorlar? Dünya hayatında, onların maiyetlerini bile (onlar değil), biz, aralarında taksim ettik. Kimini derece derece diğer kiminin üstüne çıkardık ki, bir kısmı, bir kısmını iş adamı edinsin». (Bkz. ez-Zuhuruf Sûresi, âyet, 32).

İSLÂM TERBİYESİNDE ARAŞTIRMA METODLARI

İslâm âlimleri, bilgi edinmek isterken çeşitli kaynaklara başvururlar. Bunlar sıra ile şöyle tasnif edilebilir:

1. Bizden önce yaşayan insanların tecrübelerini ihtiva eden kitaplar ve şu anda yaşamakta olan otoriteler.
2. İster şahıs, ister ekip olarak bizzat yaptığımız müşahedeler.
3. Şartlarını kendimizin hazırladığımız ve kendi ellerimizle yaptığımız tecrübeler.
4. Bilgilerimize, müşahedelerimize ve tecrübelerimize dayanarak bilinenlerden hareketle bilinmeyenleri bulmaya yarayan kıyaslamalar.

Bunlar, aynı zamanda İslâm tâlim ve terbiye sisteminde de kullanılacak metodlardır. Üstelik, bu yolla bilgi edinmemiz, bizzat yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de emredilmiştir.

Bilindiği gibi, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de hakikatler açıklanırken sık sık daha önceden gelmiş geçmiş ümmetlere, kavimlere ve peygamberlere ait bilgiler sunulur, onların söz ve hareketleri anlatılır. Bunun yanında, hakikatlerin açıklanması hususunda «ilimde yüksek payeye eren» otoritelere «ulemâ-i rasihine» başvurmamız istenir. (Bkz. Âli İmran Sûresi, âyet, 7). Nitekim günümüzde de yine «kitaplar ve otoriteler», hem ilmi araştırmalarda, hem tâlim ve terbiye faaliyetlerinde ihmal edilmesi mümkün olmayan kaynaklardır. Müslümanlar, bu hakikati, asırlarca önce kavramış olduklarından İslâm dünyasının her yanında, dünyayı hayran bırakacak milyonlarca ciltlik kitaplıklar meydana getirmişlerdir.

Bütün bunlarla birlikte, denebilir ki, İslâm'da, bizatihi müşahede, çok daha önemlidir. Nitekim yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bütün insanları ve müminleri «müşahedeye» (observation'a) teşvik eden birçok âyet-i kerime vardır. İşte onlara birkaç örnek:

«Sizden evvel, birçok vak'alar, şeriatlar gelip geçmiştir. Onun için yeryüzünde gezin, dolaşın da (peygamberleri) yalan sayanların âkibeti nice oldu görün». (Bkz. Âli İmran Sûresi, âyet, 137.)

«Yeryüzüne bir bakmadılar mı ki, biz, orada her güzel çiftten nice nebatlar yarattık!». (Bkz. eş-Şuara Sûresi, âyet, 7).

«Allah, hilkate (yaratmaya) nasıl başlıyor, sonra onu (nasıl) geri çeviriyor, görmediler mi?». (Bkz. el-Ankebut Sûresi, âyet, 19.)

«Suyu, kupkuru ve çorak yere sevk ettiğimizi, onunla hem hayvanlarının, hem kendilerinin kısmen yiyegeldikleri ekini çıkarmakta olduğumuzu da görmediler mi? Hâlâ da göremeyecekler mi?» (es-Secde Sûresi, âyet, 27).

«Üstlerindeki göğe hiç de bakmadılar mı?». (Bkz. Kaf Sûresi, âyet, 6).

«İyice düşünüp ibret almak arzusunda bulunanlar, yahut şükretmek isteyenler için gece ile gündüzü, birbiri ardınca getiren O'dur». (Bkz. el - Furkan, âyet, 62).

«Gerçekten de göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, temiz akıl sahipleri için, elbet ibret verici deliller vardır.» (Bkz. Âli İmran Sûresi, âyet, 190).

«Onlar (o salim akıl sahipleri, öyle insanlardır ki), ayakta iken, otururken, yanları üstüne yatarken hep Allah'ı hatırlayıp anarlar ve göklerin ve yerin yaratılışı hakkında inceden inceye düşünürler...» (Bkz. Âl-i İmran Sûresi, âyet, 191).

Evet, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bütün insanları, müşahedeye teşvik ve davet eden daha nice yüzlerce âyet-i kerime vardır. Biz, bu kadarla iktifa edelim.

İslâm'da «müşahede» kadar «tecrübenin» de mühim bir yeri vardır. Bu, ister giderayak kazanılan «hayat tecrübesi» (L'experience de la vie), ister «ilmi ve sistematik tecrübe (Experience) olsun fark etmez.

Eğer yanılmıyorsak, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de geçen «ilm'el-yakîn» bilgi sözü «kitaplardan ve otoritelerden» elde edilen bilgileri ve «ayn'el-yakîn» bilgi kavramı «müşahede yolu» ile kazanılan bilgileri ifade ediyorsa, «Hakk'el-yakîn» bilgi terimi de «bizzat tecrübe ile kazanılan» bilgiler demektir.

Böyle ise, en sağlam bilgi «Hakk'el yakîn bilgi» olmaktadır. Gerçekten de ateşin yakıcı olduğunu, başkasından öğrenmek başka, bizzat görmek başka ve tecrübe ederek ateşin yakıldığını kendi nefsinde yaşamak başka şeydir. İslâm'da istenen şey, ilim ve araştırma ile «yakînini artırmaktır». Yani müminler, çalışacaklar, çırpınacaklar, «ilm'el-yakîn» bilgiden «ayn'el-yakîn» bilgiye ve mümkünse oradan da «Hakk'el-yakîn» bilgiye ulaşacaklardır. Bu, modern araştırmacıların «ilmî şüphecilik» (syncriticisme) adını verdikleri «kesin bilgiye ulaşma» gayretidir. Öyle anlaşıyor ki, İslâm, bu gerçeği 1400 yıl öncesinden ilan etmiş bulunmaktadır.

Bilirsiniz, «müşahede», tabiatla ve cemiyette cereyan eden bir hâdiseyi, kendi şartları içinde, herhangi bir müdahale olmaksızın, aynen tespit etmek demektir de «tecrübe», bizzat insanın, kendi elleri ile şartlarını hazırladığı ve meydana getirdiği bir hâdiseyi laboratuvarında incelemesi olarak tarif edilir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de «insanların kendi elleri yaptıkları» da büyük bir nimet olarak belirtilmektedir. (Bkz. Yasin Sûresi, âyet, 35).

Kaldı ki, aşağıda mealini vereceğimiz âyet-i kelime, müminleri, hem «müşahedeye», hem «tecrübeye» davet ve teşvik etmektedir. Yüce ve mukaddes kitabımızda şöyle buyrulur: «Şüphesiz, göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar şeyleri denizde akıt (ıb taşıy)an o gemilerde, Allah'ın yukarıdan indirip onunla yer yüzünü ölümünden sonra dirilttiği suda, deprenen her hayvanı orada üretilip yaymasında, boyun eğmiş rüzgârları ve bulutları evirip çevirmesinde aklı olan bir kavim için nice âyetler vardır». (Bkz. el-Bakare Sûresi, âyet, 164).

Öte yandan yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de belirtildiğine göre, bizim dünyamızda ne varsa, bunların hepsi «müşahede» ve «tecrübe» süzgecinden geçirilmeye değer. Çünkü hepsinde çözülmesi gereken birçok «âyet ve mesaj» vardır. Yüce Kitabımızda şöyle buyrulur: «Sizin için, yerde, çeşitli renklerle yarattığı neler varsa.. Bunların her birinde, öğüt alacak bir zümre için, elbette birer âyet vardır» (Bkz. en-Nahl Sûresi, âyet, 13).

İslâm'da, ilim için, güçlü bir hazırlık ve üstün bir basiret ve sezgi gücü gereklidir. Yoksa, nice insanlar, gerçekler gözlerinin önünde cereyan ederken birer bakar kör gibi, hak ve hakikati inkâr yoluna sapabilmektedirler. Bu konuda yüce mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Hayır, onlar, ilmini kavrayamadıkları şeyi (derhal) yalan saydılar». (Bkz. Yunus Sûresi, âyet, 39).

İslâm'da «kıyas» (analoji) da mühim bir araştırma metodudur. İslâm âlimleri, bu yolla da birçok hakikati ortaya koyabilmişlerdir. Esasen, yüce ve mukaddes Kitabımızda da insanlar, «kıyas yolu» ile ikna edilmek istenmiştir. Nitekim, yüce Kitabımız, «ölümden sonra dirileceğimizi» şöyle bir «kıyas» içinde açıklar: «Şimdi bak, Allah'ın rahmet eserlerine: Arz'ı, ölümünün ardından nasıl diriltiyor? Şüphe yok ki, O ölüleri de herhalde (tekrar) dirilticidir. O, her şeye hakkı ile kâdirdir». (Bkz. er-Rum Sûresi, âyet, 50).

İNSANIN «GELİŞİM EĞRİSİ» VE İSLÂM

İslâm Terbiye Sisteminde «genetik metodun» çok mühim bir yeri vardır. Bilindiği gibi, «genetik metod», insanın «doğum öncesi» ve «doğum sonrası» gelişimini, çeşitli açılardan safha safha incelemek demektir.

Gerçekten de insanın gelişimini bütün safhaları ile tanımak tâlim ve terbiye açısından çok değerlidir. Çünkü, tâlim ve terbiye hedefleri müfredatı, vasıtaları, metodları, insanın sağlıklı bir gelişimi ancak, bu konuda edinilecek objektif ve sağlam bilgilere dayanılarak tayin ve tespit edilecektir. Bu sebepten modern terbiyeciler, insanın doğum öncesi ve doğum sonrası gelişimini öğrenmek için çok verimli çalışmalar yapmışlar ve insanoğlunun gelişim safhalarını ve bu safhaların hususiyetlerini ortaya koymak için esaslı çalışmalarda bulunmuşlardır.

Şimdi, insanoğlunun «döllenmeden doğuma», «doğumdan bebeklik çağının sonuna», «ilk çocukluk çağından son çocukluk çağına», «ergenlik ve gençlik çağına», nihayet «olgunluk» ve «ihtiyarlık çağından ölümüne» kadar olan bütün gelişimi objektif bir biçimde tespit edilmiş bulunmaktadır. Bütün bunlar, tayin ve tespit edildikten sonradır ki, insanın aktüalitesine ihtiyaçlarına ve yapısına göre başarılı bir tâlim ve terbiye biçimi takip edilebilmektedir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, bu gerçeği; bundan 1400 sene önce ortaya koymuştur Nitekim yüce Kitab'ımızda Cenab-ı Hak, çeşitli vesilelerle, insanın «doğumdan önce» ana rahminde geçirdiği safhaları açıklamış; «doğumdan sonra», önce gelişip olgunlaştığını, sonra da her bakımdan gerilediğini, modern ilmi gelişmelere uygun düşecek bir tarzda tespit etmiştir. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle duyurulmaktadır: «Biz sizi (n aslınızı) topraktan... sonra insan suyundan, sonra pıhtılaşmış bir kandan, daha sonra hilkati belli belirsiz bir çiğnem etten yarattık. (Bunları), size (kemat-i kudretimizi) apaçık göstereyim diye (yaptık) Sizi belirli bir vakte kadar rahimlerde durduruyoruz, sonra sizi çocuk olarak çıkarıyoruz, daha sonra da kuvvetinize (gençlik çağına) ermeniz için büyütüyoruz. Kiminiz (daha önce ölüyor veya) öldürülüyor, kiminiz de bilgiden sonra, hiç bir şey bilmemek üzere, ömrün en fena (devresine) doğru, gerisin geri itiliyor». (Bkz el-Hacc Sûresi, âyet, 5).

İnsanın gerek «doğumdan önceki» ve gerek «doğumdan sonraki» gelişimi diğer canlılardan çok farklıdır. Esasen, biyoloji ilmi de «her türün kendine mahsus bir gelişimi olduğunu» kesin olarak tespit etmiştir. Zaten İslâm'a göre de «döl yataklarında» gelişen canlıların ve türlerin alacağı biçimleri Cenab-ı Hak, «âdetullaha uygun olarak» tayin etmiştir. İnsan türünün gelişimi de böylece kendi cinsine göre kanunlara bağlanmış bulunmaktadır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Döl yataklarında, sizle nasıl dilerse öyle kılık veren O'dur». (Bkz. Al-i İmran Sûresi, âyet, 6).

Durum, doğumdan sonra da öyledir. Her insan, şayet ömrü varsa, belli bir modele göre, önce bebeklik, çocukluk ve gençlik dönemlerini yaşayacak, yüksek bir bilgi edinme gücü taşıyacak, sonra da öğrenme gücünü yavaş yavaş kaybederek hiç bir şey bilemeyecek hale gelerek bunayacaktır. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımızda, insanın bu kaderi ısrarla belirtilmektedir. Bu konuda isterseniz, bir âyet mealine daha yer verelim. Yüce kitabımızda buyrulur ki, «Sizi Allah yarattı. Sizi yine o öldürecek. İçinizden kimisi (şayet ömrü vefa ederse), bildikten sonra, (tekrar) bilmesin diye en aşağı ömre (ihtiyarlığa ve bunamaya) kadar götürülür.» (Bkz. en-Nahl Sûresi, âyet, 70).

İslâm Terbiye Sisteminde tâlim ve terbiye, insanın gelişim eğrisine intibak ettirilir. Başarılı olmanın temellerinden biridir bu.

MODERN PEDAGOJİK GELİŞMELER VE İSLÂM

Modern pedagoji, tâlim ve terbiyede «sosyolojik dinamikleri» ve «verileri» asla inkâr ve ihmal etmeden «biyolojik» ve «psikolojik» temeller üzerine oturtmuştur. Yani, genç nesillerin terbiye edildiği cemiyetin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapış; nazara alınarak insanların bedeni ve ruhi hususiyetlerine göre hareket edilmesi, modern pedagojinin ihmal edemeyeceği bir husustur. Böylece modern pedagoglar, terbiyede, sosyo-ekonomik dinamiklerin yanında «ferdi farklara» gerekli ehemmiyeti vermeye başlamışlardır.

Günümüz ilim adamları ve terbiyecileri, kesin olarak görmüşlerdir ki, insanlar arasında bedenî ve zihnî farklar vardır ve insanlar öğrenme, yetiştirme ve gelişme açısından «eşit» değildirler. Elbette, insanlar, «kanunlar karşısında» ve «insan haysiyeti» bakımından eşittirler; ayrıca, «talim ve terbiye şartları bakımından fırsat ve imkân eşitliği» sağlanmalıdır. Ancak, asla unutmamak gerekir ki, insanlar arasında ihmal ve inkâr edilmesi mümkün olmayan «farklar» vardır ve üstelik bu farkların hepsi de «çevre faktörlerinin eşitsizliği» ile açıklanamamaktadır. Biyologlar ve genetikçiler, insanlar arasındaki farklılaşmada «irsi faktörlerin» ihmal edilemeyeceğini kesin olarak ortaya koymuşlardır.

Modern pedagoji, kendini bu gerçeğe uydurmak ve tâlim ve terbiye sistem ve metodlarını, bu ilmi verilere göre düzenlemek zorunda kalmıştır. Bu gerçek görüldükten sonradır ki tâlim ve terbiyenin sisteminde, müfredatında ve metodunda «ferdi farklara ve ihtiyaçlara göre» düzeltmeler yapılmıştır. Artık, herkes görmüştür ki, herkes, her şeyi aynı derecede öğrenememektedir. İnsanların potansiyel değerleri, onun başarısını etkilemektedir. İnsanlar, hem mektepte ve hem hayatta farklı birer «sosyal barem» elde ederek «sosyal hiyerarşide» yerlerini alabilmektedirler. Bu, o kadar katı bir gerçektir ki, bu fikirleri benimsemeyen ülkelerde bile kendini geçerli kılmaktadır. Şu anda dünyanın her yanında (sosyalist, kapitalist, müslim, gayrimüslim bütün cemiyetlerde) ister istemez, böyle bir «sosyal hiyerarşi» vardır. Ayrıca itiraf etmek gerekir ki, bu hiyerarşinin âdil ve haklı olması için de, insanların -çevre faktörlerini kontrol ederek- liyâkat ve kabiliyetlerine uygun ve başarılı bir yer tutmaları gerekmektedir. İşte, mektep yahut tâlim ve terbiye, bu işi lâıykı ile yapabilmelidir.

Şimdi, modern pedagoji, bunun sancılarını çekmektedir. Nitekim, tâlim ve terbiyede «ferdî farklara» ehemmiyet veren ve «ferdî öğretimi» esas alan birçok sistem geliştirilmiştir. Bunlara örnek olarak «Dalton Plânı» ve «Winnetka Sistemi» sayılabilir. Bunlar, «sınıf sistemi» yerine «ferdî kabiliyete göre ferdî öğretim» yapmayı hedef alan plân ve programları benimsemişlerdir.

Ne gariptir ki, İslâm Terbiye Sistemi, bu tarz tâlim ve terbiye biçimini asırlardan beri tatbik edegelmiştir. Bilindiği gibi «İslâm Medreselerinde», bütün talebenin ortak ders yapabileceği umumi ve büyük bir «dershane» ve onun etrafına dizilmiş ve her talebenin ayrı bir «hücre» vardı. Müderrisler, «umumî mevzuları», ortadaki «büyük dershanede» işler, daha sonra, tek tek her talebe «hücre» çekilir ve müderrisi ile baş başa «kendi» sahasında» çalışırdı.

«Medreseler, umumiyetle, bir dershane ve etrafında yeterli kadar talebe hücrelerinden meydana gelmektedir. Tesis edenin anlayış ve mâli gücüne göre, bunların dışında imaret, kütüphane, hamam v.s. ilâve edilirdi. Müessisi, ister bir devlet büyüğü, ister başka bir şahıs olsun, her medresenin bir vakfiyesi bulunmakta ve bu vakfiyede medresenin nasıl işleyeceği ve vazifelilerin yevmiyeleri gösterilmektedir.»

(Bkz. Dr. Cahid Baltacı, Osmanlı Medreseleri, S. 25).

İSLÂM'DA TERBİYENİN TEŞKİLATLANMASI VE PEYGAMBERİMİZ

İslâm'da tâlim ve terbiyenin ilk örneklerini Şanlı Peygamberimiz vermişlerdi. «Bî'setten» (Peygambere ilk vahiy geldikten) sonra İslâmiyet'i kabul eden ilk müminler, büyük şahabı Hazret-i Erkam'ın evinde gizlice toplanır ve Şanlı Peygamberimizin rehberliğinde İslâmiyet'i ve Yüce Kur'an-ı Kerim'i tâlim eder, gelişmeleri değerlendirirlerdi. Denebilir ki, İslâm'da ilk «mektep veya medrese» böylece doğmuş bulunmaktadır. İslâm'ın ilk medresesi olmakla şereflenen «Dar'ül- Erkam» (Erkam'ın evi), şimdi, o günleri hatırlamak üzere. «Dar'ül-İslâm» olarak aynen muhafaza edilmektedir.

Hicretten sonra, Medine-i Münevvere'de «İslâm Devletinin» temelleri atıldıktan sonra, orada tesis edilen «Mescid-i Nebevi» (Peygamberimizin Mescidi), İslâmî tâlim ve terbiyenin merkezi haline getirilmiştir. Müslümanlar, orada toplanır. İslâm'ı öğrenir. Kur'an-ı Kerim tâlim eder, bir dünya ve ahiret nizamı olarak İslâm'ın muzaffer olması için plân ve programlar hazırlamaya çalışırlardı. Şanlı Peygamberimiz mescitlerinin «sofa»sını bu işe tahsis etmişler ve İslâm'ı, âyet âyet burada kafalara ve gönüllere yerleştirmişlerdi. Şanlı Peygamberin etrafında, bütün ömrünü ve varlığını bu işe vakfetmiş bir de halka teşekkül etmişti. Peygamberimiz bunlara «Ashab-ı Suffa» (Mescidin sofasında toplanan dostlar) adını vermişti. Bunlar, yetişkin, genç müminlerden ibaretti ve bütün işleri Şanlı Peygamberden öğrendiklerini aynen tespit etmek, yazmak, yaşamak ve yaymaktı. Salman-ı Farisi, Ebu Hüreyre gibi İslâm büyükleri hep burada yetişmişlerdir. Ayrıca, bunların ibate ve iâşeleri, zengin Müslümanlarca karşılanıyordu. Bazı ilim adamlarımıza göre, bu örnek daha sonra «Tâlim ve terbiye ile ilgili vâkıfların» kurulmasına başlangıç olacaktır.

Bir araştırmacımızın belirttiğine göre, «Zamanla Suffa'nın ihtiyaca kâfi gelmemesi üzerine Hz. Peygamber, Medine'nin muhtelif yerlerindeki mescitleri ve hatta bunlar dışındaki bazı mahalleri tedris yeri haline getirdi. Medine'de dokuz adet mescidin bu gaye ile kullanıldığı tahmin edilmektedir. Kur'an ve hadislerdeki okumayı emir ve teşvik edici beyanların, bu İslâmî ilk eğitim ve öğretim müesseselerinin tesisinde mühim âmil oldukları anlaşılmaktadır.

Camilerde başlayan eğitim ve öğretim faaliyetleri, cami dışı müesseseler kurulduktan sonra da devam ettiği gibi, küçük çocukların eğitim ve öğretimi, onların cami ve mescitleri temiz tutamayacakları düşüncesi ile ilk devirden beri, daha çok mabetlerin dışında yürütülmüştür. Buralarda yazı tahtası, silgi (incâne) kullanıldığı bilinmektedir.

Emevîler devrinde ise çocuklar için müstakil ve mükellef mektepler açılmıştı. VIII. asırda üç bin talebeyi barındıran Belh'li Ebû-l Kasım Dahhak (V. 732)'ın mektebi. İlköğretimde önemli bir merhale kabul edilebilir. Bu nevi mekteplere «Küttap» (cem'i Ketatip) veya «Mektep» (Cem'i Mekâtip) ve öğretmenlerine de «Muallim denirdi.

Yetişkinlerin eğitim ve öğretiminin camilerde yürütülmesi, Dört Halife devrinde de aynen devam etmiş, belki de yeni teşekkül eden ve henüz tedvin edilmeyen Kur'an, tefsir ve hadis gibi ilimlerin karakterleri icabı, cami dışına taşma ihtiyacı duyulmamış, hatta cami dışı eğitim ve öğretim müesseselerinin kurulmalarından sonra da yüksek tahsil, camilerde ve onların etrafında teşekkül eden müesseselerde (medrese, dârü'l-hadis dârü'l-kurrâ, dârü't tıbb) yürütülmüştür». (Bkz. Dr. Cahid Baltacı Osmanlı Medreseleri, S. 4 - 5).

MEDRESELERİN GELİŞMESİ VE TÜRKLER

İslâm dünyasında «mektep» kelimesi yerine, muhtelif devirlerde, muhtelif isimler kullanılmıştır. Emeviler devrinde «Mektep» Abbasiler devrinde «Beytü'l-Hikme» «Beytü'l-İlim», «Darü'l-İlim» Türkler döneminde (Karahanlılar, Selçuklular ve Osmanlılar döneminde) «Medrese» terimleri dikkati çeker...

«...İslâm tarihçilerinin medresenin ilk müessisi olarak Nizâmül-Mülk üzerinde ittifak ettikleri ileri sürülürse de bundan önce, Nişabur'da Beyhakiyye Medresesi'nin kurulmuş olduğu kaydedilir. Gerçekte Nizâmül-Mülk'ten önce Gazneli Mahmud (999-1030) Gazne'de ve kardeşi Nasır b. Sebüktekin, 1033 tarihinde Nişabur'da medrese yaptırmışlardı. Ancak bunlardan önce de bazı hususî mahiyette bazı medreselerin mevcut oldukları bilinmektedir. Ebû Hâtimü'l-Bustî (v. 965) kendi kütüphanesini medrese haline getirmiş, yanına da yabancı talebelerin barınacakları bir tesis kurmuştu. Nişabur'da Şafii fakihi en-Neysaburî (v. 960) için bir medrese yapılmıştı. Diğer taraftan Ebû Aliyyü'l-Müseynî (v. 1002)'nin fıkıh kürsüsü, «el-Medresetü'l Ehliyye» denilen hususî medreseleri teşkil ediyorlardı ki, bunlar, o devirde yaygın olan Şiilik cereyanına karşı Sünniliği müdafaa ve tamim için kurulmuş müesseselerdi.» (Bkz. Dr. Cahid Baltacı. Osmanlı Medreseleri, S. 5-6).

Yine aynı kaynaktan öğrendiğimize göre, «İslâm dünyasında medrese teşkilâtının kuruluş ve gelişmesinde en büyük hisse şüphesiz, büyük Selçuklu Türklerine aitti. Gerçekten medreselerin geniş anlamda, devlet eliyle kurulması, tahsilin meccani olması ve medrese teşkilâtının en küçük ayrıntılarına kadar tespiti, Selçukluların eseridir. Selçuklular, kurdukları medreseleri, hem ilmin gelişmesini sağlamak hem ilmiye mensuplarına maaş bağlayarak onları devletin yanında tutmak hususiyle Fatımî'lerin Şiilik propagandaları ve diğer Rafizî telâkkilere karşı Sünniliğin müdafaası ve tamimi gayesi ile tesis etmişlerdir.» (Bkz. a.g.e. S. 7-8).

Önce Alparslan'ın, sonra Melikşah'ın veziri olan ve meşhur «Si-yasetnâme» adlı kitabın yazarı Nizamül-Mülk, ilk medresesini «Nizamiye Medresesi» adı ile Bağdat şehrinde kurmuştur. «Dicle kenarında, 457/1064 tarihinde inşasına başlanan medrese, iki sene sonra tamamlanarak 459/1066-1067'de tedrise başlamış ve tamamlanması için 100.000 dinar harcanmıştı. Medresenin müderrisliğine de ilk olarak Ebû İshak Şirazî tayin edilmişti.» (Bkz. a.g.e. S. 8).

İşte bundan sonradır ki, İslâm dünyasında «medrese kurma» faaliyetleri hızlanmaya başladı. «Nizamiyeler» köylere varıncaya kadar açılmaya başlandı. Büyük Türk milletinin, bu örnek müesseseleri, küçük farklarla İslâm dünyasının her yanına birer feyz kaynağı biçiminde yayıldı. Daha sonra, Anadolu Selçukluları ve Osmanlılar da bu müesseseleri geliştirerek devam ettirdiler.

Bu medreselerde yalnız «din ilimleri» tahsil edilmez, zamanın bütün ilimlerine (hey'et, hesap, hendese, hikmet, tıp gibi ilimlere) de mühim yer veriliirdi. Gerek Osmanlılardan önce, gerek Osmanlılardan sonra «bütün İslâm dünyasında «Darü't-Tıbb»lar çok yaygındı. Meselâ Selçuklular döneminde, Anadolu'da şu «Darü's-Şifalar kurulmuştur: Kayseri'de Gevher Nesibe (1205), Sivas'ta I. Keykâvus (1217), Divriği'de Turan Melike Hanım (1228), İlhanlılar devrinde Amasya Darü's-Şifası (1308), Silvan'da Bimâristan-ı Farukî ve Mardin'de Artukoğullarından Necmüddin İlgazî'nin (1108 ve 1122) Mâristan adlı «Darü's-Şifa»sı... Osmanlılar döneminde de «Darü's-Şifa yapımına devam edilmiştir. Bilfarz, Bursa'da «Yıldırım Darü's-Şifası», İstanbul'da Fatih, Haseki Sultan, Atik Valide, Edirne'de İkinci Bayezit, Manisa'da Valide Sultan «Darü's-Şifaları», bunlara örnek olarak sayılabilir. Hele Süleymaniye Tıp Medresesi, başlı başına bir merhale kabul edilmektedir. (Daha geniş bilgi için Bkz. a.g.e. S. 8-24).

MEDRESELERDE TALİM VE TERBİYENİN PRENSİPLERİ

Medreseleri, içinde bulundukları zaman ve mekân itibarı ile değerlendirdiğimiz zaman, hayli güçlü ve ileri müesseseler durumunda gözükürler. Hatta, denebilir ki, 16. asrın sonlarına kadar medreseler, o zaman, dünyanın en mükemmel tâlim ve terbiye müesseseleri idi.

Bizim kanaatimize göre, medreselerin bazı konularda tatbik ettikleri prensipler, bugün dahi geçerlidir. Namuslu ve objektif bir «maarif politikası», asırlarca tâlim ve terbiyemize biçim vermiş «medrese tecrübesine» elbette bigâne kalamaz.

Tekrar hatırlatalım ki, medreseler, «Dalton Plânından» ve «Winnetka Sisteminden» asırlarca önce, umumî ve ortak tâlim ve terbiye faaliyetleri yanında, “ferdî çalışmaya ve başarıya” ağırlık vererek bu konuda «ferdî farkların» değerini ortaya koymuş bulunmak-tadırlar.

Medreseler, insanı, bir «mânâ ve madde bütünlüğü» içinde idrâk ederek «din» ve «dünya» ilimlerini, hassas bir denge içinde, asırlarca yürütmüş, insanı «dünyaperest» yapmadan «dünyanın fatihi ve sahibi» haline getirmeyi başarmışlardır. Buradan mezun olan «alperenler», hem müthiş birer «silâhşor», hem de büyük birer «gönül adamı» olmayı bilmişlerdir.

Medreseler, sadece «din ve dünya ilimlerini» öğretmek ile yetinmemiş, «ruh terbiyesi» ile «beden terbiyesini» birlikte yürütmüşlerdir. Orada yüzme, güreş, koşu, ok atma, ata binme gibi sporlara da yer verilmiştir.

Öte yanda, medreselerde, başta «hüsn-ü hat», «tezyinat», «hitabet» ve «kitabî» olmak üzere çeşitli bedîî (estetik) faaliyetlere de mühim yer ayırmışlardır. Bizim kültür ve medeniyet tarihimizde şerefli birer yer tutan hattatlar, nakkaşlar, mimarlar, hatipler vs. hep oralardan yetişmişlerdir.

Medreseler, bugün, modern pedagojinin de tavsiye ettiği bir tarzda, «sınıf geçme» yerine «dersten geçme» yolunu seçmiş, «mezuniyeti» yıllara değil kabiliyet ve çalışkanlığa bağlamıştı. Medreseler, bundan asırlarca önce, tâlim ve terbiyeyi, bir sınıf ve zümre imtiyazı olmaktan çıkarmak, sosyal adaleti, fırsat ve imkân eşitliğini sağlamak üzere «meccanî» (parasız) idi. Talebenin, muallim ve müderrislerin masraflarını «zenginler» ve çok defa bu maksatla

tesis edilmiş «vakıflar» karşıları. Yani tâlim ve terbiyenin finansmanı konusunda devletin yükü, mümkün mertebe hafif tutulurdu.

İslâm Terbiye Sisteminde, tâlim ve terbiye müessesesi açmak hakkı «devlet» kadar, hususî şahıslara da tanınmıştı. Nitekim, kurulan birçok medrese, asırlarca kurucularının adını taşıyarak vazife yapmışlardır. Bizim memleketimizde padişahların, sadrazamların, vezirlerin, devlet büyüklerinin yanında, ilim adamlarının, zengin ve orta halli Müslümanların da kurduğu pek çok medrese vardı,. Bilfarz Muradiye, Süleymaniye medreseleri yanında «Â'ma Hasan Medresesi», «Gazanfer Ağa Medresesi» gibi medrese isimlerine çokça rastlanabilir.

İslâm'da «umumî» bir tahsil ve terbiyeden sonra «yüksek» ve «ihtisas» müesseselerine devam edilirdi. Nitekim «medreseler, Sıbyan Mekteplerinde, Darü'l-Hüffazlarda veya evlerinde özel şekilde» yetişenler «ergenlik çağına ulaşmış gençler kabul olunurlardı». (Bkz. Türkiye'de Toplumsal ve Ekonomik Gelişmenin 50 Yılı - Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü- Ankara, 1973). Medreseler, verdikleri öğrenim seviyesine göre şöyle derecelenmişlerdi: İbtidai Hariç, Hareket-i Hariç (ilköğretimi tamamlayıcı okullar), İbtidai Dahil (ortakokul), Musilâ-i şann ve Musila-i Süleymaniye (lise), Sahn-ı Seman ve Sahn-ı Süleymaniye (yüksek öğretim)... (Bu konuda bakınız, a.g.e. S.427 - 428).

«Sahn-ı Seman; edebiyat, ilâhiyat ve hukuk dallarına bölünüyordu. Sahn-ı Süleymaniye'de ise; tıp ve göz hekimliği ile matematik ve tabiat bilimleri dalları vardı.» (Bkz. Türkiye'de Toplumsal ve Ekonomik Gelişmenin 50. Yılı Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Yayınları -1973, S. 428).

İslâm Dünyasında, «umumî medreselerden» sonra, çok güçlü «ihtisas medreseleri» de geliştirecekti. Meselâ, böylece geliştirilmiş «Darü'l-Hadis»ler, medrese talebelerinin ve mezunlarının daha üst seviyede «İslâmî ilim» edinmesini sağlıyordu: «Darü't-Tıb»lar, tıp öğrenimi ile birlikte tedaviyi de birlikte yürütüyordu. «Darü'l Kurrâ»lar, birer yüksek ihtisas müessesesi olup çok defa «cami görevlisi» yetiştirirdi.

Medresedeki tâlim ve terbiye işi, sıkı bir «icazet» imtihanı ile nihayetlenir ve bu imtihanı bitirenlere birer «icazetname» verilirdi. Bu icazetnamede, medresede okunan derslerin ve müderrislerin adları yazılırdı. «Henüz mu'idlîge (müderis yardımcılığına) kadar çıkmamış talebenin de bir hocanın dersini bitirdikten sonra, diğer bir hocaya devam edebilmeleri için mutlaka ellerinde «temessük»

(o dersi başarı ile bitirdiğine dair belge) bulunması şarttı». (Bkz. Dr. Cahid Baltacı, Osmanlı Medreseleri, S. 34).

Medrese tâlim ve terbiye, «sabâh namazından sonra başlar» çok defa «öğle namazına» kadar devam ederdi. Ondan sonra, talebe, serbest bırakılırdı. «Umumiyetle haftanın üç günü (Salı, Perşembe ve Cuma) tatil yapılırdı». (Bkz. age. S. 43}. Yine aynı kaynaktan öğrendiğimize göre, «Osmanlı medreselerinde, XV. asırda günde dört ders, XVI. asırda beş ders okutulduğu anlaşılmaktadır». (a.g.e. Sf. 44).

Fatih Kânunnâmesine göre, her ne kadar Şeyhülislâm», bütün «ulemanın reisi» ise de İslâm dünyasında, her ne hikmetse, medreseler, «merkezî bir otoriteye» bağlanmamış, bu müesseselerin işleyişi ve denetimi mahallî «müftülüklere» bırakılmıştır. Bu durum, medreselerimiz için, bazen güç kaynağı, bazen da zaaf olmuştur. Bir bakıma, tâlim ve terbiye faaliyetlerinin «mahallî ihtiyaç ve şartlara» göre organize olmaları faydalı olmuşsa da «merkezî» bir denetime bağlı olmayışları yüzünden memlekette «seviye birliği» ve «gelişmeleri takip ederek programa almak» bakımından yetersiz kalmışlardır. Bu zaaf, zaman içinde medreselerin çökmesine bile sebep olacaktır. Bununla birlikte, hemen belirtmek gerekir ki, merkezî bir otorite altında, inisiyatifi kaybetmiş, mahallî ihtiyaçlara intibak edememiş bir tâlim terbiye de aynı derecede başarısızlığa mahkûmdur. Bu konudaki «ifrat» ve «tefrit»lerden sakınmak faydalı olacaktır.

İslâm medreselerinde «yüksek zekâ ve kabiliyete» hususî bir ehemmiyet verilirdi. Bilhassa, Osmanlılar zamanında, «Devlet Hizmetleri» için kurulan «Enderun-u Hümayun» müessesesi, bu konuda tipik bir örnektir. Enderun-u Hümayun'a önceleri Hristiyan devşirme çocukları alınmışken, daha sonra İstanbul'dan ve Anadolu'dan Müslüman çocukları da alınmıştır. İster Hristiyan, ister Müslüman çocukları olsun, imparatorluğun en zeki çocukları, çeşitli teknik ve müşahedelerden geçirilerek seçilir ve hususî tâlim ve terbiyeye tâbi tutulurdu. 8 ile 15 yaşları arasındaki bu çocuklar, sarayda, seçkin hocalar elinde ders görürlerdi. Çok güçlü bir «din terbiyesi» ile birlikte başta «Türkçe» olmak üzere lisan öğretimi ve programlı bir spor terbiyesi alırlardı. Bunlara ayrıca çeşitli sanatlar ve maharetler de öğretilirdi. Hemen hemen hepsi, Türkçe'den başka Arapçayı ve Farsçayı da tam mânâsı ile öğrenirlerdi. Tahsil süresi, takriben 7 - 8 yıl sürerdi.

İSLÂM'DA İLK DERGÂHIN KURULUŞU

İslâm terbiyesinde «medreseler» kadar «tekkelerin» de mühim bir yeri vardır. Bilindiği gibi «medrese», din ve dünya ilimlerinin öğretil-
diği İslâmî müesseselerdi. «Tekkeler» ise, Hicret'in ikinci asrında
İslâm dünyasında görülmeye başladı. Bu müesseseler ise İslâm'dan
kaynaklanan imanın ve bu imanla tutuşup yanan gönül ve muhab-
bet sahibi «erenlerin», bir mürşidin terbiyesi altında, «ihlâs» ve
«ahlâk» makamlarını aşşa aşşa yüceltikleri fazilet yuvaları idi.

İslâm'da «sofi» sıfatı ile anılan ilk zât, Ebu Hâşim Sofi'dir. Ondan
önce, İslâm dünyasında «zühhd, verâ ve tevekkül sahibi» pek çok bü-
yük gelip geçmişse de «sofi» ismini ilk taşıyan odur. Kendisi, Hic-
ret'in ikinci asrının ilk yarısında yaşamıştır. Aslen Küfelidir.
«Tasavvuf» kelimesinin kullanılması da bu zât ile başlar.

Ebu Hâşim Sofî, Süfyan-ı Sevri Hazretleri ile çağdaştır. Süfyan
onun hakkında buyurdu ki: «Eğer, Ebu Hâşim olmasa idi, ben ilâhî
incelikleri öğrenemezdim. Onu görmeden önce de tasavvuf nedir
bilmiyordum». (Bkz. Halkadan Pırıltılar, Necip Fazıl Kısakürek,
1948, S. 1).

İslâm dünyasında «ilk dergâh», yahut «ilk tekke», Şam şehrinde
Remle'de kuruldu. Kuruluş hikâyesi de şöyle: «Emirlerden biri,
kırdı ava çıkmıştı. Orada Ebu Hâşim'i gördü. Aşk ve safa ehlinde
bir kimse ile karşı karşıya.. Birbirlerinin ellerinden tutmuşlar, bir-
birlerinin gözlerine dalmışlar, sımsıkı bir sevgi kemendi içinde
söyleşiyorlar... Onlar, Emîr'in gözü önünde, yere çömelip neleri
varsa yediler, sonra aynı bağluluk edasına bürülü, birbirlerinden
ayrıldılar.»

Bu hal, Emîr'in çok hoşuna gitti. Ebu Hâşim'in yanına sokulup anla-
mak istedi.

- Biraz evvel, yanından ayrılan adam kimdi?
- Bilmiyorum.
- Buluşmanızdaki sebep?
- Hiç...
- Peki, o adam nereli?
- Onu da bilmiyorum.
- Birbirinizle ülfet niçin öyleyse?
- Bu, bizim yolumuz, tarikatımızdır; böyle emrolunmuşuz.

Emîr, hayran, sordu:

-Sizin, içinde buluşup halleşecek, konuşacak bir mekânınız var mı?

-Hayır!

-Size bir dam altı yaptırayım da orada toplanın.

Ve Emîr, böylece Şam'da Remle denilen yerde, ilk dergâhı bina ettirdi. İşte, gönül ve aşk ehli için ilk yaptırılan dergâh. ve işte ilk sofi... (Bkz. a.g.e. S. 1 -2). (Yine bakınız. İslâm meşhurlar Ansiklopedisi, Ahmet Faruk Meyan, C 1, S. 232-233).

İslâmiyet'i, sadece bir dış disiplinden ibaret sanan bazı «yobazlar» ile «tasavvuf» kelimesinin ya Eski Yunan'dan yahut Budizm'den İslâm'a bulaştığını vehmeden bazı gafiller, İslâm'da bir «iç disiplin müessesesi olan tekkeleri» ve onların Şanlı Peygamber'den kaynaklanan muhteşem ruhunu idrâk edemezler. Bizzat yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de «mukarrabîn» (Allah'a yakın olan kimseler) olarak övülen ve «Haberiniz olsun, Allah'ın velî (kul)ları için hiçbir korku yoktur. Onlar, mahzun olacak değillerdir» (Bkz. Yûnus Sûresi, âyet, 62). diye sevgi ile anılan «tasavvuf erbabını» kim inkâr edebilir? Kim, bunların İslâm'ın dışında bulunduğunu, imanını tehlikeye atmadan, iddia edebilir? Tasavvuf, İslâm'ın tâ kendisidir.

TASAVVUF VE TERBİYE

İslâm'da «sofi» kelimesinin menşei etrafında mühim tartışmalar cereyan etmiştir. Bizi, bu tartışmalar pek fazla ilgilendirmemektedir. Bu kelime, ister şanlı Peygamber'in ilk meydana getirdiği terbiye halkası olan «Ashab-ı Suffa»dan, ister yine yüce Peygamber'in sünnetine uyarak «yün elbise» (sof) giyinenlerin sıfatı olmaktan, ister arınmış, temizlenmiş kimseler mânâsına gelen «saf»tan gelmiş olsun ne fark eder?

Bizim için mühim olan, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de «mukarrabîn» ve «Allah'ın veli kulları» olarak övülen, bu ulvî kadronun (mutasavvıfların), Allah ve Resûlü'nün çizgisinde yürüyerek ve zerre taviz vermeden «sırat-ı müstakim» üzere yücelmenin ve yüceltmenin yollarını göstermiş olmalarıdır.

İslâm'da «medrese» ve «tekke», birbirine zıt, iki müessese değil, aynı imanı, aynı aşkı, aynı ahlâk ve şuuru, farklı metodlarla kitlelere mal etmeye çalışan ve birbirini tamamlayan İslâmî kaynaklardı. «Medresede», kitap, ders, akıl, nakil, tecrübe, müşahede, ilim, tâlim ve terbiye vardı. Orada «müderrisler» bir ömür boyu, didinir, çalışır, çırpınır «ilim adamları» yetiştirdi. Orada, akıl ve zekâ ile başarıya ulaşılır, dünya ve ahiretin «sırları» öğrenilirdi. Oysa «tekkede», yol daha kısa idi. Orada akıldan çok gönül, ilimden çok aşk, dış dünyadan çok iç dünya, tecrübe ve müşahededen çok «mükâsefe» vardı. Orada «kil ü kal» (dedim-dedi) ile vakit kaybeden müderrisler değil, «aşk» ile «tevhidin sırlarını» çözen «mürşidler» vardı». Mevlâna Celâleddin-i Rumî, bir rubaisinde, bu konuda şöyle buyururlar: «Aşkın gönlüme dolalı beri, senin aşkından başka neyim varsa hep yandı/Aklı, dersi, kitabı hep rafa koydum.» (Bkz. Mevlâna, Rubailer,-M. N. Gençosman- s. 96, 495. Rubai).

Gerçekten de «mutasavvıfların» hayat ve menkıbelerini inceleyenler hayretle görmüşlerdir ki, onlar, hiçbir ilmin, fennin ve aklın ulaşamayacağı «ötelere ötesinden» sesler getirmektedirler. Evet, onların böyle birer «hayat hikâyesi» vardır. Bu konuda büyük fikir adamımız Necip Fazıl Kısakürek, «Halkadan Pırıltılar» adlı muhteşem eserinin önsözünde şöyle yazar: «Bu hikâyeler, dünyada insanî ve beşerî kaç mevcut varsa ve bu mevcutların ne kadar idrâk müessesesi kurulmuşsa, topyekûn hepsinin birden olamadığı, varamadığı, eremediği; ne şiirin, ne tılsımın, ne ilmin, ne fennin, ne aklın ulaşabildiği noktada bağdaş kuranların hayatından pırıltılardır.» (Bkz. a.g.e. Önsöz).

İslâm'ın büyük mütefekkeri, Hücet'ül İslâm İmam-ı Gazalî Hazretleri, büyük bir ruhî bunalım içinde hakikati araştırırken, nihayet tasavvufun yüce kaynaklarını da kurcalamak ihtiyacını duyar. Bu maksatla Ebu Tâlib-i Mekki Hazretlerinin «Kut'ül Külüb» adlı kitabını, Hâris-i Muhasibi'nin kitaplarını, Cüneyd, Şibli, Ebu Yezidî Bestamî ve diğer büyük mutasavvıfların sözlerinden meydana getirilmiş kitapları okur. Bu arada öğrenir ki, «Mutasavvıfların ilmi, netice itibarı ile nefse ait geçitleri atlatmaktan, onun kötü ahlâkiyle fena vasıflarından kendini uzaklaştırmaktan ibarettir. Bu suretle insan, kalbini, Allah'tan gayrı şeylerden boşaltır, onu Allah'ın zikri ile bezer.» (Bkz. İmam-ı Gazalî, el-Munkızu Min-ed - Dalal - Hilmi Göngör- 2. Baskı, 1960, Maarif Basımevi, S. 57).

İmam-i Gazalî şöyle devam eder: «Şüphe götürmeyecek surette anladım ki, mutasavvıflar, Allah yolunu tutan kimselerdir. Onların gidişi, gidişlerin en iyisidir. Yolları, yolların en doğrusudur. Ahlâkları, ahlâkların en temizidir... Onların dışlarındaki ve içlerindeki bütün hareketleri ve durgunlukları, hep nübüvvet kandilinin ışığından alınmıştır.» (Bkz. a.g.e. S. 63-64).

Evet, «şeriatın» büyük ustası İmam-ı Gazalî «tasavvuf» konusunda böyle düşünür ve böyle yazar. Çünkü, bunların her ikisi de aynı hakikatin iki yüzü gibidir.

İSLÂM TERBİYESİ “BÜTÜNLÜK” İSTER

«Şeriat», müminleri, dıştan, «tarikat» içten «disipline ederdi». Bu sebepten «medrese» ile «tekke ve dergâhlar» arasında bir «çatışma» değil, işbirliği esastı. Nitekim, dinimizin büyük «imamları», bir taraftan «şeriatın» diğer taraftan «tasavvufun» üstadları durumunda idi. Bilfarz, İmam-ı A'zam Ebu Hanife Hazretleri, «fıkıh» sahasında üstad olmakla kalmamış, zamanının en büyük velisi olan Câfer-i Sâdık Hazretlerinden iki sene «ilm-i ledün» (ilâhî sırlara dair ilimleri) de tahsil etmişti. Yine İmam-ı Gazalî Hazretleri, bir önceki yazımızda açıkladığımız üzere, din ve dünya ilimlerinde zamanının en büyüklerinden olduğu halde, kurtuluşu «tasavvufta» bulmuştu. Öte yandan, bütün İslâm Dünyasında «İkinci binin yenileyicisi» olarak tanınan yüce velî İmam-ı Rabbani Ahmed Faruki Hazretleri, «Şeriat» ve «Tarikatın», bölünmez bir bütün olduğunu belirttikten sonra, «tasavvufun», ancak «Şeriat» çizgisinde gelişebileceğini açıklar. Ona göre «Şeriata uymayan kimse Allah'a kavuşamaz.» (Bkz. 273. Mektup) yine ona göre «Şeriattan kıl kadar ayrılan kimsede, ahval ve mevacid hâsıl olursa, bu istidraçtır». (Bkz. 78, 112, 184. 266, 273, 280, mektuplar).

Bununla beraber, itiraf etmek gerekir ki, İslâm dünyasında bu hakikat, zaman zaman unutulmuş yahut ihmal edilmiştir. Veyahut «art niyetli» bazı çevreler İslâm'ı parçalamak üzere «medrese» ile «tekke»nin, daha doğrusu «şeriat» ile «tarikatın» arasını açmak istemiş ve ıstırapla belirtelim ki, çok defa da başarılı olmuşlardır. Böylece İslâm dünyasında, zaman zaman «tasavvufu inkâr eden şeriatçılar» (!) ve «şeriatı inkâr ve ihmal eden tarikatçılar» (!) meydana getirebilmişlerdir. Bu sürtüşme asırlarca devam etmiş ve çok zararlı olmuştur.

Sevgili şairimiz Yûnus Emre, bu bölünme ve çatışma karşısında hayrete düşmüş ve duygularını şöylece dile getirmiştir:

Mumsuz baldır şeriat,
Tortusuz yağdır tarikat,
Dost için balı yağa
Pes niye katmayalar

Görülüyor ki, Yûnus Emre de tıpkı İmam-ı A'zam gibi İmam-ı Gazalî gibi, İmam-ı Rabbani gibi «Şeriat ve tarikatın birbirine karşı olmadığını, bunların birlikte yürümesi gerektiğini en iyi hilen ve söyleyen gerçek bir Müslüman'dır». (Bkz. Yûnus Emre Divanı, Faruk K. Timurtaş - Tercüman 1001 Temel Eser: S. 31).

Biz, Müslümanların «şeriatçı» ve «tarikatçı» diye bölünmesini, büyük bir ıstırapla karşılarız. Tarihimizden öğrendiğimize göre tasavvufu reddeden «şeriatçılar» (!) yobazlıkla, şeriatı reddeden «tarikatçılar» (!) da zındıklıkla itham edilmişlerdir. İş, bu kadarla da kalmamış, bu durum, «medreselerin», hem de «tekkelerin» soysuzlaşıp yıkılmasına müncer olmuştur. Oysa sağlam, başarılı ve geçerli bir din terbiyesi, «şeriat» ve «tarikatın» dengesi üzerine kurulabilirdi. Nitekim, bunu başarabildiği zaman İslâm Dünyası, büyük bir dinamizm içinde inkişaf ediyordu. Asla unutmamak gerekir ki, İslâm Terbiyesi sisteminde «kafanın gönlün ve elin terbiyesi» birlikte yürütülür.

«Türk-İslâm medeniyetinde, «Cami» mihveri etrafında kurulan «külliye», hem «din ve dünya ilimlerinin», hem «ruh ve beden terbiyesinin», hem de «şeriat ve tasavvuf hayatının» bir bütün teşkil ettiği ulu müesseselerdi. Osmanlı Türk'ü, başarısını biraz da bu dengeyi sağlamak suretiyle kurabildiği kadrolara borçludur. Bugün bile, bu terbiye sisteminden çıkaracağımız pek çok ders vardır.

İSLÂM'DA "FIRKA", «MEZHEP» VE «TARİKAT»

Şanlı Peygamberimiz, Müslümanların «fırka fırka» bölünmemesi gerektiğini, bunun kendisine ıstırap vereceğini belirttikten sonra, maalesef, kendi ümmetinin de «Yetmiş üç fırkaya» bölüneceğini, acı duyarak haber vermişlerdir. O'na göre, maatteessüf bu fırkalardan sadece birinin «Fırka-i Naciye» (kurtulmuş fırka) olacağını, bu sebepten müminlerin, bu belâdan korunmak üzere, kendi «Sünnetine» uymalarını ve «Cemaatten» kopmamalarını emir ve tavsiye buyurmuşlardır. Bu sebepten İslâm dünyasında «Fırka-ı Nâciye»nin adı «Ehl-i Sünnet ve'l -Cemaat» olarak konmuştur.

İslâm dünyasında, «Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin» dışında kalan ve «Ana caddesinden gerek «itikât» ve gerek «ibadet» bakımından ayrılan ve maalesef, çok defa «siyasi maksatlara «paralel olarak gelişen «akımlara», haklı olarak «fırak-ı dâlle» (sapık yollar) adı verilmiştir. Bugün, İslâm dünyasının böyle perişan düşmesinde, bu siyasi maksatlı «sapık kolların ve yolların» büyük payı vardır. Esefle belirtelim ki, bu tehlikeli «akımlar» büyük Osmanlı - Türk Devletinin yıkılmasından ve «Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaatin» sahip-siz ve başsız kalmasından sonra, daha da azgınlaşmış bulunmaktadır. Başta Türk dünyası olmak üzere, bütün İslâm dünyasını sömürgeleşmekten kurtarmak için, bizim kanaatimize göre, Türk milliyetçileri mutlaka bu boşluğu doldurmak zorundadırlar. Esefle belirtelim ki, dün olduğu gibi, günümüzde de çeşitli renkteki «süper-güçler», maksatlı ve art niyetli «din akımları» meydana getirerek İslâm dünyasını avuçlarına almak istemektedirler. Bilhassa, bu düşman güçler, şerefli Müslüman-Türk çocuklarının yeniden «tarihi misyonlarını» hatırlayıp dünya sahnesine -Ana caddeden sapmaksızın- çıkmasından korkmaktadırlar. Bu sebepten, Türklüğü, İslâm dünyasından tecrit etmek için ne mümkünse yapmak istemektedirler. Öyle ümit ediyorum ki, Türkoğlu, tıpkı Muhammed Alparslan gibi, tıpkı Osman, Orhan, Murad, Fatih ve Yavuzlar gibi hareket ederek bu oyunları bozacaklardır.

Öte yandan hemen belirtelim ki, -ana cadde içinde kalmak şartı ile- Müslümanların, birer «âsr-ı rahmet» olmak üzere, farklı «mezhepler» ve «tarikatlara» etrafında kümeleşmesi «farklı içtihatlar» içinde hareket etmesi ve bunlara paralel olarak «mizaçlarına» uygun düşen bir «tasavvuf halkasında» yer bulması, asla yadırganmamış ve hatta büyük bir müsamaha görmüştür. Kaldı ki, Şanlı

Peygamberimiz, sadece «içtihat yapmayı» emir buyurmakla kalmamışlar, bu konuda «Müslümanlar arasındaki itilâfın kuvvet, ihtilâfın da rahmet» olacağını haber vermişlerdir. Bu sebepten olacak Müslümanlar çeşitli «fırkalar» karşısında tedirgin oldukları halde, «mezhepler» ve «tarikatlar» konusunda çok müsamahakâr olmuşlardır. Bu noktaya gelmişken, hemen belirtelim ki, günümüzde «kavram kargaşalığı», o boyutlara vardırılmıştır ki, birçok Müslüman, artık «fırka», «mezhep» ve «tarikât» terimleri arasındaki farkları unutmuşa benzemektedir. Oysa, bunların arasındaki farkı bilememek bile başlı başına bir faciadır. Bu cehalet devam ederse, birçok Müslüman'ın, «fırak-ı dâlleyi» bile «mezhep» olarak tanıması ve tanıtması, bir tehlike olarak büyüyecektir. Bu, emperyalizmin işini kolaylaştırmak demektir.

Selçuklu ve Osmanlı döneminde, ülkemizde yaşamak ve gelişmek fırsatı bulan «mezhepler» ve «tarikatlar», devletin kontrolünde idi. Devlet, büyük bir hassasiyetle, bunların «ana caddede» kalmasını temin eder; «sapık yollara ve kollara» asla müsamaha edilmezdi. Dinin safiyeti ve ulviyeti, ciddiyetle korunur, onun siyasi maksatlara ve menfaatlara âlet edilmesine asla fırsat verilmezdi. Bu konuda yapılan yayınlar, titizlikle incelenir, dinin şu veya bu istikamette saptırılması, behemehâl önlenirdi. Bu konuda «Şeyhülislâmlık» müessesesi büyük yetkiye sahiptir..

TERBİYEDE “MEDRESE VE TEKKEİN ROLÜ”

Tarihin her döneminde, kitleleri sevk ve idare eden «fikir ve inanç akımları» mevcut olmuştur. Yani her devirde ideolojiler vardır. Hatta, kesin olarak iddia edebiliriz ki, bugün mevcut bütün «dinî» ve «felsefî» ideolojilerin, binlerce seneye varan kökleri ve izleri vardır. Açın «dinler tarihini», açın «felsefe tarihini», bunu göreceksiniz.

Tarih bize diyor ki, her devirde «inananlar» ile «inanmayanlar», «çok-tanrıcılar» ile «tek-tanrıcılar», «materyalistler» ile «idealistler» ve bunların arasında yalpalayan «akımlar» mevcut olmuştur.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den apaçık öğreniyoruz ki, «tevhid inancı», ilk insan ve ilk peygamber Hazret-i Âdem'den başlayarak, Şanlı Peygamberimiz Hazret-i Muhammed'e kadar ve O'ndan da günümüze kadar savunulagelmıştır. (Gelmiş geçmiş bütün peygamberlere ve Şanlı Peygamberimize binlerce salât ve selâm olsun). Bunun yanında hemen belirtelim ki, yine bütün devirler boyunca, bu şanlı peygamberler silsilesine «muhalefet» eden kişi ve zümreler de mevcut olmuştur. Durum, bugün de aynıdır.

İşte, İslâm Terbiye Sistemi, 1400 seneden beri, bu gerçeği bilerek «maarifini» kurmaya çalışmıştır. Gerek «medreseler» ve gerek «tekkeler», hep bu şuurla, yani «tevhid inancını» savunmak üzere teşkilâtlanmış bulunmaktadırlar. «Medreseler», sistemli bir tâlim ve terbiye programı ile genç nesilleri «İslâmî» ve «dünyevi» ilimlerle teçhiz edip «mukaddes ideolojinin» hizmetine verirken, «tekkeler», genç, yaşlı, okumuş, okumamış bütün halk kitlelerini, «tasavvuf halkasında» toplayarak yüce İslâm'ın «tevhid bayrağı» altında, öbek öbek, bir aşk ve gönül ordusu biçiminde teşkilâtlandırıyordu. «Medrese» ve «tekke», kitleleri kucaklayan iki kol gibiydi.

Bilirsiniz, tasavvufa göre, ilâhî aşkı temsil eden en büyük kahraman şanlı Peygamberimiz Hazret-i Muhammed'dir. (O'na binlerce salât ve selâm olsun). Evet, «tasavvufun» yüce kaynağı O'dur. Ondan «ilm-i ledünnü» (ilâhî sırların ilmini) öğrenen yüce «sahabî kadrosu», bu aşkı, kendi kabiliyeti ve mizacı içinde dile getirdi ve yaşadı. Bütün «sahabî kadrosu», bu aşk ile dolu idi, Lâkin, her ne hikmetse tasavvufta «iki kolbaşı» teşekkül etti. Bu kolbaşlarından ilki, yüce sahabî Hazreti Ebubekir, ikincisi de yüce sahabî Hazreti Ali'dir. (Allah, her ikisinden de rozu olsun). 1400 senedir, «tasavvufun altın zinciri», bu «iki kolbaşından» zamanımıza kadar «çift faz»

halinde, bir diğetine paralel olarak gelebildi. Bu sebepten, İslâm'da tarikatlar, ya yüce sahabî Hazreti Ebubekir'in içli ve sessiz mizacına uygun olarak «içten içe kaynayan» bir iman ve ahlâk yolu yahut yüce sahabî Hazreti Ali'nin coşkun ve hareketli mizacına uygun olarak «kaynayıp taşan» bir iman ve ahlâk yolu biçiminde teşkilâtlanarak müminleri cezbe etmeye başladı.

Böylece İslâm dünyasında teşekkül eden tarikatlar Şanlı Peygamberin «sünnetinden kıl kadar inhiraf etmeksizin», kitleleri terbiye etmeye başladı. İslâm dünyasında hem «Şeriat-ı Muhammediyye»nin, hem «Tarikat-ı Ahmediyye»nin sırlarını varlıklarında taşıyan büyük üstadlar ve mürşitler yetişti. Bunların, her biri, başlı başına birer «mektep» gibi hizmet ettiler. Asırlarca cemiyete ruh, iman, aşk, ahlâk, dayanışma ve dinamizm pompaladılar. Her türlü sınıf ve imtiyaz farkını reddederek «sultanlarla çobanları», İslâm kardeşliği şuuru içinde erittiler. Bütün müminleri, Şanlı Peygamberimizin emirlerine uyarak «Bir tarağın dişleri gibi» yan yana getirdiler. Büyük ve gerçek mürşitler mevcut olduğu müddetçe «tekkeler» böyle çalıştı. Fakat, her şey gibi, tasavvuf da «sahte mürşitlerin» ve «ehliyetsiz kimselerin» ellerine geçince, yer yüzünden çekilmeye başladı. Yazık ki, ne yazık!...

SEVGİ VE EĞİTİM

Psikologlara göre, «sevgi», insanların insanlara ve diğer varlıklara «yakınlık» duyması demektir. Seviyorum, dediğiniz şeyi, kendinize yakın buluyorsunuz demektir. Esasen, biri birini sevenler, aynı zamanda birbirlerine yakın olmak isterler; «hasret» bu demektir. Sevenler, birbirlerinden uzun müddet «uzak» kalamazlar. Ayrılık, çok uzun sürerse «sevgi bağları» zayıflayabilir. Büyüklerimiz «gözden uzak olan gönülden de uzak düşer» demişlerdir; bu, ne büyük tehlikedir.

Bu gerçekler muvacehesinde, denebilir ki, ister ferdî, ister içtimâî plânda düşünölsün, «sevgi bağlarını» gevşetmemek için, insanlar arasındaki «yakınlık duygularını» daima diri tutmak gerekir. Ailemizle, milletimizle, tarihimizle, kültür ve medeniyetimizle münasebetlerimiz, ne kadar canlı ve ne kadar fazla ise, «gönöl bağlarımız» da o kadar kuvvet kazanır. Üstelik, bu münasebetler, müşahhaslaştıkça, sevgi daha da berraklaşır ve kuvvetlenir.

Eğitmciler, bunun farkındadır. Bu sebepten onlar, genç nesilleri, onlara sevdirmek istedikleri şahıs, varlık, fikir ve değerlerle içice bulundurmak isterler. Kitaplar, yayınlar, filmler, sohbetler ve toplantılar, güzel sanat hareketleri, hep programlanmış bir sevgi mihveri etrafında döner. Şanlı Peygamberimiz, İslâm terbiyesi için de bunu tavsiye ederler. «Kişi, sevdiği ile beraberdir» demeleri, bundandır. Yine, «Beni, kendinizden daha çok sevmedikçe tam iman etmiş olmazsınız,» diye buyurmalarının sebebi budur.

Kişi sevdiğinden etkilenir. Yine insan, diğer insanları ve eserleri etkilendiği ölçüde sever. Dikkat edin, en çok sevdiğiniz insan, en çok hoşunuza giden kitap en çok etkilendiklerinizdir. Ben, başkasından etkilenmem; ben başkasının etkisinde kalmam demeyiniz. Canlılar içinde, insan kadar, başkalarından etkilenen diğer bir varlık yoktur. Bu, insanın, diğer canlılara nazaran, daha fazla terbiyeye müsait olması demektir. İnsan, etkilenererek şahsiyet kazanır, kültür biriktirir ve güçlenir.

Eğitim, giderek genişleyen bir sosyal çevre içinde «etkileşim» demektir. Aile, mahalle, okul, şehir, büyük şehir bizi, safha safha yoğurduktan sonra, etkileşmenin sınırlarını genişleterek nihayet bir millete mal eder. Böylece güçlenen şahsiyetimiz, beynelmilel münasebetlere hazırlanır.

Sağlam bir eğitim, rastgele bir etkileşim değildir. Bunu, millî, mukaddes ve beşerî hedeflere göre plânlamak ve düzenlemek gerekir. Hür bir eğitim demek, genç nesilleri, başıboş bırakmak demek değildir. Başıboş bir etkileşim, hiç değildir. Her millet, çocuklarının ve gençlerinin kabiliyet ve şahsiyetine saygı duymakla birlikte eğitimini millî şartlarına göre düzenlemek zorundadır. Çocuklarımız ve gençlerimiz orijinal, dinamik, sağlam ve aktüel bir şahsiyete sahip olmanın yanında millî kültür ve medeniyete, millî manevî ve maddî değerlere, millî ve beşerî tarihi mirasa «sevgi» ve «yakınlık» duyabilmelidir. Her şahsiyet, her şeyden önce, kendi millî ve mukaddes değerlerine tutunarak beşerî ve âlemşümul ufuklara doğru yol alabilir.

Millî eğitimin temeline, her şeyden önce, millî kültür ve medeniyete «sevgi» oturtulmalıdır. Genç nesilleri millî kültür ve medeniyete yabancılaştıran, onları tarihlerinden, destanlarından, millî ve mukaddes motiflerinden, kahramanlarından uzaklaştıran, dinlerine, dillerine, yazılarına, kitaplıklarına, millî estetik ve zevklerine ters düşüren bir eğitim elbette yanlış yoldadır. Millî eğitimin temelinde, her şeyden önce, bir milletin kendine, tarihine, kültür ve medeniyetine olan sevgisi yatar. Eğitimde «nefretin» yeri yoktur. Hele, bu «nefret», millî ve mukaddes değerlere müteveccih olursa...

SEVGİDE ÖLÇÜ

Sevgi başıboş değildir. Azalan ve çoğalan her şey gibi, onunda ölçüsü vardır. Bazı sevgiler «alâka» ölçüsünde kalır da bazı sevgiler «aşk» mertebesine ulaşır ve hattâ onu aşar...

İslâm, sevgiyi de disiplin altına alır. Dinimizde «dostluk» da, «düşmanlık» da Allah içindir. Müslüman'ın «özel dostu» ve özel düşmanı» yoktur. Onun dostları «Allah'a ve Resulü'ne dost olanlar», düşmanları da «Allah ve Resulü'ne düşman olanlar»dır. Müslüman, severken de, öfkelenirken de bir ibadet ruhu içinde hareket eder. Şahsi menfaat, şahsi kin ve garaz Müslüman'ın hayatına yön vermez; o, İslâm'ın «ma'serî şuuru» içinde davranır. İslâm'da, Allah için olmayan «dostlukların» da, «düşmanlıkların» da yeri yoktur.

Müslüman'ın hâdiseler ve objeler karşısında «özel bir tavrı» yoktur. Müslüman'ın «tavırlarını ve sempatilerini» mukaddes ölçüler tayin eder. Müslüman'ın sevdiğini Allah ve Resulü de sever; sevmediğini onlar da sevmezler. İslâm'da «tevhidin sırrı» duygularımızı da kuşatmıştır. İslâm'da duygular, şahsi mizaçlara göre karakter, biçim ve üslup kazanmasına rağmen «sırat-t müstakime» paralel bir akış içindedir. İslâmî heyecan, Hz. Ebubekir'de «teslimiyet», Hz. Ömer'de «heybet», Hz. Osman'da «yumuşaklık» ve Hz. Ali'de «coşkunluk» halinde tezahür etmesine rağmen daima «Allah için»dir.

İslâm'da «sevgi» ve «düşmanlık» duyguları, «hakikati» örtmeyecek, gözlere perde çekmeyecek ölçüde tutulmalıdır. Bazı sevgiler ve bazı düşmanlıklar, vicdanları körleştirebilecek ve sağırlaştırabilecek ölçülere varabilir. Onun için, Yüce Kitabımız da, sevgi ve düşmanlık konusunda da «haddi aşmamak» gerektiğini ihtar eder. Haddi aşan «sevgi» de, «düşmanlık» da tehlikelidir. Kesin olarak biliyoruz ki, birçok haksızlıkların ve zulümlerin kaynağında hep bu «haddi aşmak» vardır.

Şanlı Peygamberimiz, bazen «haddi aşan sevgilerin» insanları «küfre» bile götürebileceğini beyan buyurmuşlardır. Nitekim Hristiyanlar, Allah'ın kulu ve peygamberi olan Hz. İsa'yı (Ona salât ve selâm olsun), mübalağalı bir sevgi ile «ilâhlaştırmışlardır». Yahudiler de bu günahı, «Hz. Uzeyir Allah'ın oğludur» diyerek aynen işlemleridir. Putperest Araplar da, büyük peygamberler olan Hz. İbrahim ile oğlu Hz. İsmail'in (hepsine selâm olsun), heykellerini yontarak, Kâbe'ye birer «put» olarak koymuşlardı. Şanlı

Peygamberimiz, bütün bu putları, Mekke fethinden sonra bizzat kendileri kırıp atmışlardı.

Yüce Peygamberimiz, «aşırı düşmanlıklar» kadar, mübalâğalı sevgilerden de kaygılanmalardır. Bu sebepten o, Müslümanlardan kendisini «canlarından daha çok sevmelerini» istemiş, fakat daima kendisinin bir «Allah kulu» olduğunu unutmamalarını da ihtar etmiştir. Müslümanlar, asırlardan beri, Şanlı Peygamber'in yüceliğine DU ölçüler içinde «şehadet» ederler.

İslâm'da Allah sevgisi, sevgilerin en üstünüdür ve bu sevgiye hudut yoktur. Müslümanlar, yalnız O'na karşı sevgilerini, «rükû» ve «secde» ile ifade ederler. İslâm'da «peygamber sevgisi» de esastır, ancak, hiç bir suretle onu ve onları «ilâhlaştırmamak» şarttır. Biz, Şanlı Peygamberimizi, ne kadar mümkünse o kadar yüceltiriz. O, Allah'ın kulu ve fakat bütün yaratıkların en yücesidir. Kısacası, peygamberler yüce kişilerdir fakat ilah değil, sahabiler (Peygamberimizin dostları ve arkadaşları) ulu kişilerdir fakat peygamber değil, onlardan sonra gelen müçtehitler ve veliler büyük rehberlerdir, fakat sahabî değil...

Görülüyor ki, Müslüman, duygu ve heyecanlarını da kontrol eden, «sevgide» bile mübalâğadan sakınan kimsedir. O, ölçülü, dengeli ve vakur olmasını bilir.

PEYGAMBER SEVGİSİ VE TASAVVUF

Rabiatü'l-Adeviye, ilâhî aşk ile dolu olduğu bir deminde, güya, şöyle diyormuş: «O kadar Allah ile doluyum ki, gönlümde O'ndan başkasına yer kalmadı.» Kendisine, Peygamber sevgisi hatırlatılınca, yine «Hiç kimseye yer kalmadı» cümlesini sayıklamakta devam ediyormuş. Rabia Hatun'un bu şuursuz «aşk çılgınlıkları» karşısında, ne düşündüğü sorulan büyük veli İmam-ı Rabbani Hazretleri, bu sözleri, muhteşem imanının ve apaydınlık şuurunun süzgecinden geçirerek, «Rabia Hanım, aşk sarhoşluğu içinde konuşmuştur. Yoksa, o, Peygamber sevgisinin ne demek olduğunu bilirdi. Allah'a yemin ederim ki, ben Şanlı Peygamber Hazret-i Muhammed'in (O'na salât ve selâm olsun) Allah'ına tapınmaktayım» mealinde bir cevap vermişlerdir.

Bu cevap, o kadar muhteşemdir ki, onu, öğrendikten sonra, «tasavvuf» ile ilgili idrakimiz, allak bullak olmuştur. Tasavvufun aradığı «hakikatin» ancak, «Peygamber Sevgisi» ile elde edilebileceğini, böylece öğrendik «Beni kendi nefsinizden daha fazla sevmedikçe, tam iman etmiş olmazsınız» tarzında beyan olunan hadisin sırrını bu cevaptan sonra çözdük. Peygamber Sevgisinin «ilâhî aşkın mihrabı» olduğunu bu cevapla kavradık. Yüce Kitab'ımızda «Allah ve Resulüne itaat ediniz» emrinin, neden ısrarla tekrarlanmış olduğunu daha iyi idrâk ettik. Bu cevapla tasavvufta, en yüksek mertebenin «kulluk makamı olduğunu, «ef'al-ı mahlûkun, ef'al-ı Hûda olmadığını» öğrendik. «Enbiya'nın sebeplere yapışarak» yalnız Allah'a «kul» olmakla şereflendiklerini ve Ashab-ı Kiram'ın «Resul-ü Ekrem'in sevgisinde fâni olduklarını» gördük.

Böylece anladık ki, «fenâ firresûl» olmadıkça «fenâfillah» olunmaz. Resûl-i Ekrem'e «vâsıl» olmadıkça «vuslat» mümkün değildir. Şanlı Peygamber'in «cemalinin» hasreti duyulmadan «cemallullah» ele geçmez. Meğer «tahkik-i iman» Son Peygamberi «taklit etmemiş»; meğer «Mi'raç», O'nun ayak izlerini takip etmekmiş; meğer «seyr-i afaki», «seyr-i enfûsi» ve «seyr-i mutlak» O'nun macerası imiş; meğer «kavs-ı uruc» ve «kavs-ı nüzul» O'nun hayatı, meğer «rü'yetullah» O'nun idraki imiş. Meğer tefekkür, aşk, cezbe, kalp, ruh, sır, hafi, ahfâ hep O'nun halleri ve durakları imiş. Meğer O, «âlemlerin serveri» ve ilâhî aşkın «ufku» imiş...

Meğer Hazret-i Ebubekir, Peygamber Sevgisi ile «ikinin biri» olmuş ve «sıddıkiyet» mertebesine yükselmiş; Hazret-i Ömer, o sevgi ile «adaletin sırrını» çözmüş ve «farukiyet» makamını elde etmiş. Hazret-i Osman bu yüce sevgi ile «iki Nur'u» kucaklamış ve «Halilullah'a» benzemiş; Hazret-i Ali, bu aşk ile «Resulün kardeşi» ve «Ehl-i Beytin Reisi» olmuş, Hazret-i Musa ile Hazret-i Harun arasında mevcut olan sırrı, Şanlı Peygamberimiz ile paylaşmış.

Sonra, yüz binlerce Sahabi ve onların ardından bugünlere kadar gelen milyarlarca mümin, bu sevgi ile kurtuluşun yolunu bulmuş, hidayetin lezzetini tatmış. Bir an için, bu sevgiyi «yok» farz edin, ne İslâm kalır, ne iman, ne aşk, ne vecd...

Bizim medeniyetimiz, «Peygamber Sevgisi» üzerine kurulmuştur. Mimarlar, şairler, mütefekkirler hep bu sevgiden güç aldılar. Şair Fuzulî bu sevgi ile «Su» kasidesini yazdı; Mevlâna Celâleddin-i Rumi, «Mesnevisini» bu sevgi ile dile getirdi. Daha niceleri ile birlikte Yûnus Emre, bu sevgi ile yanıp tutuştu. Bu sevgi var oldukça, müminler, huzur, güven, aşk ve vecd buldular. Aksine, bu sevgi zayıfladıkça da kinin, gayzın ve intikam duygularının girdabında perişan oldular.

Müminler, «dara düşünce», bir Yûnus çıkıp bu sevgiyi gönüllerde diriltmeye çalıştı. Başarılı olunca da cemiyet, «yeniden hayat buldu.» Aşağıdaki mısralar, böyle bir Yûnus'undur: «Canım kurban olsun, senin yoluna.

Adı güzel, kendi güzel Muhammed.» (O'na salât ve selâm olsun).

YUNUS EMRE'DE PEYGAMBER SEVGİSİ

İki asırdan beri, öyle bir zümrenin tasallutuna girdik ki bunlar, yalnız bizi millî kültür ve medeniyetimize yabancılaştırmakla kalmadılar; millî ve mukaddes bildiğimiz ne kadar değer varsa, onları da kendi «kirli emellerine» ve «art niyetlerine» göre soysuzlaştırmaya ve saptırmaya çalıştılar.

Böylece istismar edilenlerden biri de maalesef, sevgili Yûnus Emre'mizdir. Onlar, Allah ve Peygamber aşkı ile tutuşan bu büyük şairimizi, evire çevire «din dışına» çıkarmak ve beynelmilelci bir «ozan» kılığına sokmak için ne mümkünse yaptılar ve yapıyorlar. Nerede ise, bu Müslüman Anadolu çocuğunu, bu aşk ve gönül adamı Türkoğlunu, bizden koparıp «kara» veya «kızıl» emperyalizmin bir propagandisti durumuna sokmak istediler.

Fakat, bütün bu çirkin gayretleri, başta bizzat Yûnus Emre olmak üzere, onunla aynı imanı ve ruhu paylaşan Müslüman-Türk çocukları, neticesiz bıraktılar. Yûnus Emre'nin «Divanı»nı ortaya koydular. Böylece dost da düşman da Yûnus Emre'de coşan İslâmî ruh ve şuuru gördü. Yûnus'taki «peygamber sevgisini» görmek istemeyenlere, sevgili şairimiz şöyle sesleniyordu:

«Yaratıldı Mustafa, yüzü gül, gönlü safa,
O kıldı bize vefa, ondandır ihsan bana».

Yûnus Emre'ye göre, dünyada «aşksız adam» olmaz. Herkesin bir «nesneye aşkı var», fakat aşkların en büyüğü, Şanlı Peygamberimizin «başına gelen aşk»tır. İnsan, bu «ilâhî aşk» ile yücelebilir. Bakınız Yûnus, bunu nasıl anlatır:

«Dünyada Peygamber'in başına geldi bu aşk,
Tercümanı Cebrail, ma'sukası Hâlık'tır.
Ömer ü Osman, Ali-Mustafa Yarenleri
Bu dördünün ulusu, Ebu Bekir Sıddık'tır.

Yûnus Emre'de İslâm, bir «aşk»tır. Aşk ise hem «cefâ», hem «safa» doludur. Aşk «dağları kül eyler», lâkin o, Yüce Peygamber'le olunca «devletlü nesne» olur. Yûnus şöyle seslenir:

«Hem cefâdır, hem safa, Hamza'yı attı Kafa, Aşk iledir Mustafa, devletlü nesnedir aşk. Dağa düşer kül eyler, gönüllere yol eyler, Sultanları kul eyler, hikmetlü nesnedir aşk.» Yalnız yer değil, gökler de Sevgili Peygamber'in sevgisi ile doludur. Cennet, onun için bezenip durmakta; topyekûn zaman O'nun sevgisi ile derlenip, toplanıp kısa bir «dem»e dönüşmektedir. Yûnus şöyle der:

Göklere haber oldu, yer gök şadılık doldu,
Dediler Ahmed geldi, bezendi sekiz Uçmak.
Nice bin yıllık yola, bir demde gide gele,
Yûnus dedi kim ola, Muhammed'dir o mutlaka»

İnsana yaraşan, Peygamber Sevgisine talip olmaktır. Gönül bardağını, O'nun aşk çeşmesinden doldurmaktır. Biliniz ki, her şey ölecek, yalnız bizi Allah'a götüren Peygamber sevgisi «bakî» kalacaktır:

«Çeşmelerde bardağın doldurmadan kor isen,
Bin yıl orda durursa kendi dolası değil..
Yarattı Hak, dünyayı, Muhammed dostluğuna,
Dünyaya gelen gider, bakî kalası değil.

İSLÂM'DA ŞEFKAT VE MERHAMET

İslâm, şefkat ve merhamet dinidir; çünkü o, «âlemlere rahmet olarak gönderilen» Şanlı Peygamberin dinidir. İslâm'da, «rahman» ve «rahim» olan Allah, bütün âlemlerin Rabbidir. O, canlı ve cansız bütün varlıklara, bütün renk ve farklılıkları içinde topyekûn insanlığa şefkat ve merhameti ile muamele eder. İslâm'ın bu ruh ve imanını taşıyan Yûnus Emre, bütün varlıkları kuşatan bu şefkat ve merhamet duygusunu şöyle dile getirir:

«Cümle yaradılmışa, bir göz ile bakmayan,

Halka müderris ise hakikatte âsidir».

Yüce Peygamberimizin muhteşem hayat hikâyesini okuyanlar bilirler. O, düşmanlarını ve muarızlarını, kılıçtan daha fazla olarak şefkati ve merhameti ile dize getirmesini bilmiştir. O, kendini zayıf hissettiği zaman, riyakârca «dostluk nutukları» çeken ve fakat kendini kuvvetli hissettiği zaman kanlı bir zâlim kesilen aşağılık insanların aksine, her zaman vakur ve fakat aynı derecede müşfik ve merhametli olmuştur. Resûl-ü Ekrem, Mekke'ye bir fatih olarak girdikleri zaman, katledileceklerini sananlar, O'nun engin şefkat ve merhameti ile karşılaşmış, kılıca boyun bükmeyenler, bu yüce ruh ve idrâk karşısında çaresiz teslim olmuşlardı.

Bir gün, Şanlı Peygamberimiz, ashâbı ile oturlurken şöyle buyurdular:

-Cennet'e ancak merhametliler girer.

Bunun üzerine ashâbı:

-Ya Resûlullah, biz hepimiz merhametliyiz, dediler.

Peygamberimiz, bu cevaptan sonra şöyle buyurdular:

-Fakat, sizin merhametiniz, sırf kendi şahsınıza münhasır olmayacak. Bilâkis, bütün insanlara karşı olacak. Gerçekte insanlara merhamet eden yalnız Allah'tır.

Başka bir gün de, sevgili peygamberimiz, yalnız insanlara değil bütün canlılara karşı merhametli olmanın lüzumunu anlatıyorlardı. Bu sırada O'nu dinleyenlerden biri sordu:

-Ya Resûlullah, hayvanlara ettiğimiz iyilikler karşılığında da bize ecir var mıdır? Yüce Peygamber şöyle cevap verdiler:

-Evet, can taşıyan her ciğer sahibine yaptığınız iyilik karşılığında ecir vardır.

Peygamberimiz, bütün canlılar karşısında engin bir merhamete sahipti, lâkin O'nun insan konusundaki merhameti ve şefkati bambaşka idi. O, ezilen, sürünen, zulme uğrayan, hakkı yenen, tahkir edilen bir insan görmeye tahammül edemezdi. Bir gün şöyle demişlerdi:

-İnsanlara merhamet etmeyene Allah merhamet etmez.

O, Müslümanları, birbirlerine karşı çok merhametli olmaya teşvik ederdi. Şu ölümsüz sözler O'nundur:

-Kim ki, dünyada, Müslüman kardeşlerinin kusurlarını örterse, Allah da gerek dünyada ve gerekse âhirette onun kusurlarını örter.

-Kim ki, Müslüman kardeşinin dünyevî sıkıntılarından birini giderirse, Allah da ahirette onun sıkıntılarını giderir.

-Kişi, Müslüman kardeşinin yardımında oldukça Allah da onun yardımında olur.

-Muhammed'in canını kudret elinde tutan Allah'a yeminle söylerim ki, sizin hiç biriniz, kendisi için sevdiğini Müslüman kardeşi için de sevmedikçe hakikî mümin sayılmaz.

Ezilen, kahredilen, tahkir edilen, sürünen Müslümanların bulunduğu dünyamızda, hiçbir Müslüman, bu duruma göz yumarak sessizce oturamaz ve mümkün olanı yapmadıkça sorumluluktan kurtulamaz.

EVLÂT YETİŞTİRME VE EVLÂT HAKKI

Şanlı Peygamberimiz, ümmetine, evlenip çoğalmalarını emreder. O, «Övüncüm çokluğunuzdadır», diye buyurmuşlardır.

Yüce dinimize göre, Cenab-ı Hak, bizleri «mal ve çocuklarımızla» imtihan eder. Gerçekten, mal ve zenginliğini Allah yolunda ve hayırlı işlerde kullanabilen, Allah ve Resul'ünün ahlâkı ile ahlâklanan evlâtlar yetiştirebilen insanlar, bu imtihandan başarı ile çıkmış mutlu kimselerdir. Aksi halde «mal» ve «çocuklarımız», bizim saadetimizi gölgeleyen birer felâket haline gelirler.

Çoluk çocuk sahibi olmak güzel bir şeydir. Ancak onları, İslâmî bir terbiyeden mahrum bırakan aileler, çocukları büyüdükçe ıstıraplarının da büyüdüğünü dehşetle ve ibretle göreceklerdir. Bugün «evlâtlarının» kendilerine isyan ettiğinden, söz dinlemediğinden, kötü yollara gittiğinden şikâyet eden aileler, suçu kendilerinde aramalıdır. Nitekim, Ebulleys Semerkandi Hazretlerinin anlattığına göre: Bir genç, bir yerde babasını dövüyormuş. Etraftan yetişenler:

-Bu ne hal? diye sormuşlar ve dövüleni kurtarmak istemişler. Fakat, oğlundan dayak yiyen baba, onlara hitaben şöyle demiş:

-Bırakın! Ben, burada babamı döverdim. Şimdi aynı yerde, evlâdım beni dövüyor. Onun suçu yok. Ben, kendi yaptığının cezasını çekiyorum.»

Evet, meşhur pedagog Salzman'ın da dediği gibi: «Yengeçler, yavrularının yanyana yürüdüğüne şaşmamalıdır. Çünkü, kendileri de öyle yürürler.»

Yüce İslâm'a göre, ana-baba hakkı gibi, bir de «evlâd hakkı» vardır. İslâm'da «ebeveyn» ile «evlâd» arasında bir haklar ve vazifeler nizamı vardır. Bu konuda ana-babalar da çocuklar kadar sorumludurlar. Hattâ, belki büyüklerin sorumluluğu daha fazladır. Büyük sahabî Ebu Hüreyre Hazretlerinden öğrendiğimize göre. Şanlı Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır:

«Evlâdın, babası üzerinde üç hakkı vardır. Bunlar, doğduğu, zaman çocuğuna güzel bir isim koyması, kavrayacak duruma gelince Kur'an-ı Kerim'i öğretmesi, evlenme çağına gelince de evlendirmesidir.»

Bilmem açıklamaya gerek var mıdır? «Güzel bir isim», Allah ve Resul'ünün beğeneceği bir addır. «Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek» demek, hem O'nu okumasını, hem O'na göre yaşamasını bilmek demektir. «Evlenme çağı» ise, gencin akil ve baliğ olduğu, kendini ve ailesini geçindirecek bir iş gücü sahibi olduğu zaman demektir.

Gerçekten, çetin bir zamanda yaşıyoruz. Buhranlar içinde kıvranan, çözülen, dağılan ve kaynayan bir cemiyet içinde, «mümin ailelerin» işi güçleşmiş bulunmaktadır. Sağlam bir «aile terbiyesi» alan nesiller bile, bu kirlenmiş cemiyet içinde yalpalayıp durmaktadır. Gerçekten de cemiyet desteğinden mahrum bir «aile terbiyesi» çok defa yetersiz kalmaktadır. Bu sebepten olacak, büyük halife Hz. Ali: «Çocuklar, babalarından ziyade, zamana benzerler» diye buyurmuşlardır. Bu yüce söz, ahlâkın «içtimai karakterini» belirtmek bakımından elbette doğrudur. Bizim, anlayışımıza göre, mutlaka, İslâm ahlâk ve faziletini yaşama ve yaşatma konusunda «aile» ile «cemiyet» arasında sağlam irtibatlar kurulmalı ve «millî eğitim» bu «içtimai vakıya» istinat ettirilmelidir.

Bununla birlikte cemiyet ne kadar bozulursa bozulsun, «aile» sağlam kalırsa veya İslâm iman ve ahlâkı ile kendini yeniden güçlendirmeye karar verirse, mutlaka başarılı olacaktır. Bu sebepten Türk-İslâm Ülkücüleri, her ne pahasına olursa olsun, «aile hayatlarına» ve «yuvalarına» İslâm iman ve ahlâkını hâkim kılmaya çalışmalıdırlar. Büyük azim ile İslâm'ı yaşamaya karar vermeli ve asla «kınayanların kınamasına» aldırmamalıdırlar.

CEMİYETİN KUVVETLENMESİ VE AKRABALIK BAĞLARI

Yüce dinimiz İslâmiyet, «güçlü şahsiyetler» kadar «güçlü cemi-yetler» de ister. Zaten, gerçekler göstermiştir ki, bu «iki güç» karşılıklı olarak bir diğerini tayin eder. Hatta, bir bakıma «güçlü şahsiyetler», «güçlü cemiyetlerin» mahsulleridir.

Bu sebepten olacak İslâmiyet, «ferdi» yakından uzağa doğru «cemiyet» ile kaynaştırmaya çalışır. Kişi, önce aile fertlerinden başlayarak, akraba, dost ve komşularla yakın münasebetler tesis etmeli, daha sonra, bu münasebetlerin boyutlarını gittikçe büyüt-melidir.

İslâm'da, aile fertleri, akraba, hısım ve dostlar arasındaki yakın-lık bağlarını devam ettirmeye «sıla-ı rahim» adı verilir.

Yüce dinimiz «sıla-ı rahmi» emreder, yine «sıla-ı rahmi» ihmal etmeyi, «günah» bilir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de «akrabalık bağlarını kırmaktan sakınmamız» emredilmek-tedir. (Bkz. en-Nisa Sûresi, âyet, 1). Başka bir âyette de «akrabaya hakkını vermemizi» istemektedir. (Bkz. İsra Sûresi, âyet, 26). Ayrıca, her Cuma günü hutbeden sonra dinlediğimiz âyet-i keli-menin meali de şöyledir: «Şüphesiz ki, Allah, adaleti, iyiliği, (hususiyile) akrabaya (muhtaç oldukları şeyleri) vermeyi emreder. Taşkın kötülüklerden, münkerden, zulüm ve baskıdan nehyeder...» (Bkz. en-Nahl Sûresi, âyet, 90).

Günümüzde, bütün materyalistler ve bilhassa komünistler, cemiyeti çözmek ve kendi boyunduruklarına almak için akrabalık, dostluk, hısmılık ve yakınlık bağlarını kırmak istemektedirler. Bu gibi zâlimler, idareyi ve hâkimiyeti ele almak ve yeryüzünde fesat çıkarmak için «akrabalık bağlarını kırmak», sınıf savaşı meydana getirmek için kardeşi kardeşe boğazlatmak isterler. Bakınız, bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu zâlimler nasıl ikaz edilmektedir: «Demek idareyi ve hâkimiyeti ele alırsanız, hemen yer yüzünde fesat çıkaracak, akrabalık bağlarınızı da kopa-racaksınız öyle mi?» (Muhammed Sûresi, âyet, 22). Sonra, yüce ve mukaddes kitabımız, bu gibileri şöyle teşhir eder: «Onlar, öyle kim-selerdir ki, Allah, kendilerini rahmetinden tard etmiş de kulaklarını sağır, gözlerini kör yapmıştır.» (Bkz. Muhammed Sûresi, âyet, 23).

Görülüyor ki, yüce dinimiz «akrabalık bağlarına» çok değer vermektedir. Türk-İslâm Ülkücüleri, İslâm ahlâk ve faziletine göre yaşamaya kararlı olduklarına göre, onlar da bu ölçülere riayet edeceklerdir. Esasen «tarihî Türk töresi» de bunu âmirdir. O halde, bütün ülkücüler, yakından uzağa doğru, bütün akraba ve dostlarını arayacaklar, onlarla çok iyi münasebetler kuracaklar, onları, sevgi ve saygı bağları için de büyük bir ustalıkla «Allah ve Resul'ünün dâvasına» hizmete sevk edeceklerdir. Çünkü, Türk - İslâm ülkücüsü bilir ki, aralarında sevgi ve saygı bağları bulunmayan bir cemiyet, Allah'ın rahmetinden uzak düşerek çözülür ve dağılır. Bakınız Şanlı Peygamberimiz, bu konuda ne buyuruyorlar: «Haberiniz olsun, aralarında akrabası ile dargın kişiler bulunan bir topluluğa Allah'ın rahmeti inmez.» Yine O, buyurur ki, «Sadece bir selâm ile de olsa, sıla-ı rahim yapınız. Akraba ve taallukatınızı ziyaret ediniz.» Başka bir zaman da Şanlı Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: «Allah nazarında, kulun, farz namazları eda etmek ve akrabalar ile dostları ziyarette bulunmak için attığı adımlardan daha sevimli bir adım yoktur.»

Sıla-ı rahim, «içtimâî bağların» kuvvetlenmesi için, başvuracağımız, en kestirme yoldur. Müminler, bu emri yerine getirmek hususunda ısrarlı bir titizlik gösterirlerse, çok kısa zamanda, cemiyetlerinin kuvvetlendiğini, birbirini seven mutlu bir kitlenin doğduğunu, hayretle göreceklerdir. «Gönül seferberliğine», akrabalarımızdan, dostlarımızdan ve yakınlarımızdan başlayarak gittikçe, bunun boyutlarını büyütmeye koşalım. Göreceksiniz, başaracağız

ÖFKE VE ÖFKENİN EĞİTİLMESİ

Kin, nefret ve kıskançlık gibi duygular, tabii değil, «karışık» duygulardır. Bu sebepten, pedagoglar, bu gibi duyguların «eğitilemeyeceğini» söylerler. Oysa, «öfke» bunlara benzemez. O, tabii bir duygudur. Dolayısı ile «eğitilmesi» uygun ve faydalı olur.

Psikologlara göre, öfke, insanı harekete sevk eden «iticilerin» engellenmesi ile ortaya çıkan ve bu engelleri ortadan kaldırmaya yönelen bir ruhi aksülâmel (tepki)dir. Öfke, o kadar tabii bir duygudur ki, birkaç aylık bir bebeğin ellerini ve ayaklarını sımsıkı tutarak hareket imkânını önlemeye çalışınız, o küçücük bebeğin bile bu engelleri ortadan kaldırmak üzere, şiddetle direndiğini, yani öfkelenildiğini göreceksiniz.

Araştırmacılara göre, bir tabii duygu olarak «korku», nasıl insanın en zayıf durumunu temsil ediyorsa, «öfke» de insanın en güçlü olduğu anı ifade eder. Zayıf, hasta ve mecalsiz bir insan dahi öfkelenildiği zaman kendinden beklenmeyen bir kudret gösterir. Öfke, âdeta ruhî bir «doping» tesiri yapar, insanın bütün yedek kuvvetlerini harekete geçirir. İnsanı, mücadeleye hazırlar. Korku, bir müdafaa duygusu ise, öfke, bir taarruz hali ifade eder. Bu sebepten pedagoglar, korku ve öfke duygularını «yok etmek» yerine «eğitmeyi» tavsiye etmişlerdir. Büyük İslâm mütefekkirî İmam-ı Gazalî'ye göre: «Gadap (öfke), kalpten asla sökülüp atılamaz». Bu sebepten bu duyguyu eğitmek ve faydalı bir biçime sokmak gerekir. Onu Hakk'a, hayra vesile kılmak ve zararlı olmaktan kurtarmak gerekir. Nitekim Şanlı Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: «Ben de insanım, diğer insanlar gibi ben de kızarım», sonra şöyle devam ederler: «Beni, insanlığa gönderen yüce Allah'a yemin ederim ki, kızsam da dilimden doğrudan başkası çıkmaz».

Öte yandan, müminlerin dinlerini, devletlerini, vatanlarını, milletlerini, bayraklarını, namuslarını, ırzlarını «düşmanlara karşı» savunmak üzere, öfkelenmeleri yalnız tabii bir duygu değil, İslâm'a göre, aynı zamanda fazilettir. Nitekim yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, müminleri, kafirlere münafıklara, mülhidlere ve mürtedlere karşı «cihada ve sert davranmaya» davet ederken, «kendi aralarında çok merhametli olmaya» teşvik eder. (Bkz. et-Tevbe Sûresi, âyet, 73 ve el-Fetih Sûresi, âyet, 29).

Anlaşıyor ki, İslâmiyet, küfür karşısında, zulüm karşısında, Haksızlıklar ve kötülükler karşısında öfkelenmeyi normal karşıladığı halde, «ego»dan yani «nefisten» gelen öfkeyi beğenmemekte, onu eğitmeye çalışmaktadır. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz, böyle bir öfkeyi, müminlere yakıştırmamakta ve bu konuda şöyle buyurmaktadır: «Gadap (öfke)», sirkenin balı bozduğu gibi, îmanı bozar». Yine O: «Cehennem'in bir kapısı vardır. O kapıdan, İslâm'ın istemediği biçimde öfkelenenler girer; başkası değil.»

Mümin «nefsanî öfkesini» yenen kişidir. Bu konuda Şanlı Peygamberimiz şöyle buyururlar: «Kalbi iman ile dolu olan müminler, öfkelerini yutkunan ve tesirsiz kılanlardır». Günümüz psikologları, öfkelenme hususunda, ferdi farkların önemli bir rol oynadığını söylerler. Gerçekten de böyledir. Bu hususu, onlardan 1400 yıl önce ortaya koyan Şanlı Peygamberimiz şöyle buyururlar: «İnsanlar, derece derece yaratılmıştır. Bazısı geç kızar, geç barışır. Bazısı çabuk kızar çabuk barışır. Sizin en iyiniz geç kızıp çabuk barışandır». (Bkz. imam-ı Gazalî, Kimyay-ı Saadet-A. F. Meyan, S. 469).

Müslüman, «medenî insandır». O, öfkesini, yenmesini, yüceltmesini bilir. O, Allah için, yaşar, duyar ve davranır.

İSLÂM'DA ARKADAŞLIK

İslâm'da «arkadaş», kardeş gibidir. Çünkü Şanlı Peygamberimiz: «Bütün müminlerin kardeş olduklarını» emir buyurmuşlardır.

Bu ölçü içinde hareket edilince, bütün müminlerin birbirlerini, sevmesi ve sayması esastır. Bununla birlikte, İslâm'da bir de «hususî arkadaşlık» vardır. Bunun için hususî bir sevgi ve saygı bağı gereklidir. Bu tip arkadaşlıklar, kardeşlikten de, ileridir.

İmam-ı Gazali Hazretleri, iyi bir arkadaşın şu üç haslete sahip olduğunu belirtir. Ona göre, iyi bir arkadaş «akıllıdır», «iyi ahlâklıdır», Allah ve Resulüne itaat eden «salih» bir kimsedir.

Cafer-i Sadık Hazretlerine göre, beş kimse ile arkadaşlık edilmez. Bunlar, «Yalancı, ahmak, cimri, korkak ve günah işlemekten sakınmayan fâsık kimselerdir». Çünkü yalancı, seni aldattır; ahmak, iyilik zannı ile sana kötülük, getirir; cimri, en çok lâzım olduğu zaman bırakıp gider; korkak, tehlike esnasında seni yalnız bırakır; fâsık, seni, az bir menfaate bile satar.

Oysa Şanlı Peygamberimize göre, «iki kardeş, birbirini yıkayan iki el gibidir». Yüce Peygamberimiz, yanında bir sahabe ile birlikte bahçede dolaşıyorlardı. Bir daldan iki «misvak» (dış fırçası yerine kullanılan ve çok lifli bir ağaç dalı) aldı. Biri eğri, diğeri düzgündü. Şanlı Peygamberimiz, düzgün olan misvakı, yanındaki sahabe'ye verdi. Sahabe, «Ya Resulullah, buna siz daha lâyıksınız» deyince, Kâinatın Efendisi şöyle buyurdular: «Bir kimse ile bir müddet arkadaşlık edene, mutlaka, arkadaşının, hakkını gözetip gözetmediği sorulur.» Başka bir zaman da şöyle buyurmuşlardı: «Birbiri ile arkadaşlık eden iki kişinin, Allah indinde en sevgilisi, diğerini kendinden çok sevendir.»

Mümin, kendini ve dostlarını, namertlere ve düşmanlara muhtaç etmemek ve dostu ölmüşse çoluk çocuğunu mağdur etmemek için çalışıp didinen kimsedir. Mümin, bir kimse, arkadaşının kusurlarını gizler, hakkında konuşulmasına izin vermez, şu veya bu sebepten araları açılabilir arkadaşlarının sırlarını ifşa etmez, dostlarına yapılmış muameleleri kendine yapılmış sayar, arkadaşlarının malını, canını ve ırzını kollar. Mümin, arkadaşlarında kusur aramaz, onları olduğu gibi kabul eder. Nitekim Şanlı Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: «Mümin -dostları hakkında- hep mazeret, münafık ise hep ayıp arar.»

İslâm'da dostlar ve arkadaşlar, birbirlerini kırmadan kötülüklerden ve günahlardan korurlar. Hata ve kusurları varsa, büyük bir sabır göstererek affederler. İmam-ı Gazali Hazretlerinin anlattığına göre, bir gün, bir mümine şöyle dediler: «Senin dostun ve kardeşin, dinini bırakıp kötülüklerle saplandı. Neden onunla dostluğunu ve arkadaşlığını kesmiyorsun?». O mümin şöyle buyurdu: «Onun asıl şimdi, bir kardeşe ve dosta ihtiyacı vardır. Bu düşün halinde onu nasıl terk ederim? Aksine, bütün gayretimle eline yapışacağım ve ateşten kurtarmaya çalışacağım.»

Müminler, dost ve arkadaşlarını hayır ile dua ile hatırlar, sevgi ve dostlukta cefa gösterirler. Aralarından teklif ve tekellüf kaldırırlar Allah için birbirlerini ziyaret ederler. Hiçbir gerçek mümin, kendini dost ve arkadaşlarından üstün görmez. Aksine, daima ve her fırsatta, onları, kendine tercih ettiğini belli eder.

İSLÂM'DA TEŞKİLATLANMAK VE REİSLİK

İçtimâî bakımdan İslâm, Allah ve Resulünün emir ve ölçüleri içinde teşkilâtlanmak demektir, İslâm, dağınıklığı, başıboşluğu sevmez ve içtimâî çözümleri hoş karşılamaz. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «İnsan, kendisini başıboş bırakılacak mı zanneder?» (Bkz. el-Kiyame Sûresi, âyet, 36).

Şanlı Peygamberimiz, İslâm'ı «tebliğ etmekle» vazifelendirdiği zaman, ilk iş olarak, bu daveti yakından uzağa doğru gerçekleştirmeye çalıştı, iman eden ilk müminleri, büyük dikkat ve şuur içinde teşkilâtlandırdı. Yüce İslâm iman ve ahlâkı ile bu müminleri yoğurarak asla dağılmayacak ve çözülmeyecek bir «çekirdek kadro» oluşturdu. Bu «ilkler kadrosunu» büyük bir aşk ve vefa duygusu ile mukaddes bağrılarına bastı ve son nefesine kadar bu ulvî kadroya güvendi.

İslâm'da teşkilâtlanma, «sun'î organizasyon» değildir. Yüce İslâm imanını ve ahlâkını büyük bir aşkla benimseyen ve yaşayan bir liderin veya liderler kadrosunun etrafında, içtimâî şartlara göre oluşan bir organizmadır. Bu sebepten olacak Yüce Peygamberimiz, müminlerin teşkil ettiği böyle bir cemiyeti, «canlı bir bedene» benzetmişlerdir.

İslâm, başıboşluktan ve dağınıklıktan nefret eder demiştik. O kadar ki, iki mümin, yolculuğa çıksa, derhal işbölümü yapmak, aralarından birini «reis» seçmek zorundadırlar. Çünkü, bu, bir peygamber emridir. Bu sebepten nerede gerçekten Müslümanlar varsa, orada, salkım salkım, hevenk hevenk birbirine kenetlenmiş ve git-tikçe içice halkalar tarzında büyüyen, bir diğerinden haberli mümin kadrolar var demektir. İslâm'da «kadrolaşmak» demek, küçük küçük liderler etrafında toplanarak bir diğerinden habersiz kalmak demek değildir. Bu, parçalanmak olur. Mühim olan, hücrelerin birleşerek dokuları, dokuların birleşerek organları, organların birleşerek organizmayı teşkil edebilmesidir.

İslâm'da «reislik müessesesi», müminleri, kendi hırs ve emelleri içinde dilim dilim bölmek değil, kademe kademe bir diğerine bağlayarak bir «bütün» meydana getirebilmektir. Gerçek liderler, müminleri, farklı «din grupları» meydana getirerek bölmezler, aksine kendilerine bağlanan «mümin gönülleri», Allah ve Resulüne hizmet şuurunu içinde diğerleri ile kaynaştırırlar. Aralarındaki ihtilâfları «edille-i şer'iyyeye, uyarak gözetler. Ferdî ve nefsanî hırslarını yenerler.

İslâm'da «reislik», bir hırs ve menfaat konusu değildir. Aksine, bir fedakârlık ve ıstırap meselesidir. Bir mümin, «reis» olmakla âdeta kendini feda etmiş olur. Şahsını düşünemez durumu gelir, mesuliyeti ve çilesi artar. Gerçekten rahatını ve huzurunu düşünenler, bu işe talip olmamalıdır.

İmam-ı Gazalî Hazretlerinin Kimyay-ı Saadet adlı kitabından öğrendiğimize göre, Ebu Ali Ribatî ismindeki bir İslâm büyüğü, başından geçen bir hâdiseyi şöyle hikâye eder: «Abdullah-ı Râzî ile sahrada yolculuk ediyorduk. Bu esnada yol arkadaşım durdu ve bana şu soruyu sordu:

-Şimdi, sen mi, yoksa ben mi reis olayım? Cevap verdim:

-Sen ol.

Bunun üzerine Ebu Ali Razi şöyle dedi:

-Olurum, lâkin, ne dersem itaat edeceksin.

-Olur, baş üstüne, dedim. Böylece reisliği kabul etti. Sonra,

«Torbanı getir» dedi. Getirdim. «Elinde ne varsa içine koy» dedi. Koydum Yüğü sırtına aldı. Bütün ısrarına rağmen, yükü hep kendi taşıdı. «Reis benim, emrime uy» diyerek ısrarına itiraz etti. Gece yağmur yağdı. Sabaha kadar uyumadı ve ıslanmayayım diye üstüme örtü örttü. Bir şey dersem «Sus, reis benim» derdi. Keşke, onu «reis yapmasaydım.»

İSLÂM ALLAH İLE OLMAKTIR

İslâm, her an Allah ile olmak, bir an bile olsa O'nsuz kalmamak için gayret göstermek demektir. Bu arzu ile dopdolu elan, büyük velî imam-ı Rabbani Hazretleri: «Yüce Allah, biz; her Camcın kendi ile bulundursun. Bir an bile başkası ile bırakmasın» diye dua ederlerdi.

Bilirsiniz, tasavvufta «başkası», Allah'tan gayrı olan şeylerdir. Mutasavvıflar, «Dünya, bize Allah'ı unutturan her şeydir» diye tarif etmişlerdir. Bizi Allah'a götüren ve bize Allah'ı hatırlatan şeylere «dünya» denmez. Bizi, Allah'a ve Resulüne yaklaştıran her şey İslâm'a dâhildir.

Velîler, «Velî, gördüğümüz zaman Allah'ı hatırladığımız kişidir» demişlerdir. Hiç şüphesiz, her varlık bağrında «ilâhî bir mesaj» taşır, kendi varlığında Mutlak Varlığın sıfat ve tecellileri ile ilgili renkleri ve çizgileri yansıtır. Her eserde «müessir» kendini hissettirir. Ancak, şanlı peygamberimizi örnek alarak, sadece Allah'a kul olmanın ne demek olduğunu idrâk eden «evliyanın» şahsiyetinden taşan feyz ve bereketin ihtişamı başkadır. Onlarda «kibri» değil, «kibriyay» seyredebilirsiniz.

İslâm'ın büyük imamı Ebu Hanife Hazretleri, «Biz Allah'ı bildirdiği kadar ve fakat Hakk'ı ile biliriz» diye buyururlar. Bu, Allah, asla bildiğimiz ve gördüğümüz şu itibarî varlıklardan hiç birine benzemez demektir. Nitekim yüce Kitabımızın İhlâs sûresinde şöyle buyrulur: «O. Allah'tır. Bir tek'tir.. Hiçbir şey de O'nun dengi (ve benzeri) değildir.»

«İlm'el-yakîn» bilgiden, «ayn'el-yakîn» ve «hakk'el-yakîn» bilgi derecesine çıkmak, «ihlâsı derinleştirmek» demek olan tasavvufta, çeşitli ruh hallerinden ve mertebelerden geçilir. «Kavs-ı uruç»tan çıkılır, «Kavs-ı nüzul»dan inilir. «Afakî, enfûsî ve mutlak seyirlerden» geçilir; «fenâfillah» ve «bekâbillah» olunur. «Rü'yetten ve «Vuslat»tan söz edilir. Bütün bunlarla birlikte, yine de biliriz ki, Allah'a kavuşmak ve O'nu bu dünyada idrâk etmez bizler için imkânsızdır. Bakınız, İmam-ı Rabbânî Hazretleri, bu konuda ne buyuruyorlar: «Hiçbir ilim, hiçbir şühud, hiçbir marifet, Yüce Allah'ı yakalayamaz. Bilinen, görülen ve tanınan her şey, O, değildir. Bunları mâbud bilmek, gayra tapınmak olur. Lâilâhe derken, bunların hepsini nefyetmek (kovmak), yok bilmek, illallah derken de, o, bir şeye asla benzemeyen bir Mâbud'u var bilmek lâzımdır» (Mektubat, 33. Mektup).

«Şeriat» ilim ile «tasavvuf» ise marifet ile elde edilir. İmam-ı Rabbanî Hazretleri, «Herkes ilim sahibi olabilir, marifet ise sadece fena mertebesi ile şerefleneler de bulunur. Fânî olmayana nasip olmaz,» diye buyururlar. Fakat ne dense, her zaman gençler, «ilim yolundan» çek «marifet yolunu» daha cazip buluyorlar. Oysa, bu yol çok tehlikelidir. «Şeriatı» öğrenmeden «tasavvufa» yönelmek, yüzmeyi öğrenmeden Okyanusa atlamak gibidir.

İnsanlar, kendinden önce yaşayan mutasavvıfların sözlerini taklit etmekle tasavvufu kavrayamaz. Tasavvuf lâf değil, eğlence değil, gerçekten bir «Kâmil-i Mükemmilin» elinde, İslâm'dan zerre taviz vermeksizin «fânî» olmak demektir. Mürşid-i Kâmil, şeriata kıl kadar aykırı düşmeksizin, «müridin» önünde «marifet kapılarını» açar. Aksi halde insan, «yükselmenin ve marifetin» sözünü ederek yükselemez; çünkü, herkes, «bal» demekle ağzının tatlanmayacağını bilir.

Tasavvufu inkâr etmek sapıklıktır, ancak, asla unutulmamalıdır ki, şeriatsız tasavvuf olmaz. Sevgili Yunus'umuz şeriatı «mumsuz bal», tarikatı« tortusuz yağ» olarak tarif eder. İslâm'ı, bunların birliğinde arar. Şu beyit onundur: «Mumsuz baldır şeriat, tortusuz yağ tarikat, Dost için, balı yağa pes niçün katmayalar».

TALİM VE TERBİYE DİNAMİK OLMALIDIR

Artık, kesin olarak anlaşılmıştır ki, sağlam ve başarılı bir tâlim ve terbiye faaliyeti, «çok faktöre» bağlı olarak biçimlenir. Yani, tâlim, ve terbiye faaliyetlerini, içinde olduğu tabii ve fizikî çevreden cemiyetin yapısından ve işleyişinden, ekonomik, sosyal, kültürel, politik dinamiklerden, ferdin fizyolojik ve psikolojik hayatından ve hususiyetlerinden ayrı mütalâa etmek mümkün gözükmemektedir.

Allah dilerse, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in bu konulara ışık tutan hükümlerini ve Şanlı Peygamberimizin bu hususlarla ilgili hadislerini göz önünde tutarak «tâlim ve terbiyenin çok faktörlü karakterini», günümüzdeki gelişmelerle birlikte vermeye çalışacağız. Bu arada göstereceğiz ki, «çağdaş gelişmeleri»de nazara alarak yeniden organize edilecek bir İslâmî Tâlim ve Terbiye Sistemi, yalnız milletimize değil, beşeriyete de özlediklerini verecektir.

Hemen belirtelim ki, her «eğitim sistemi», bağlı olduğu «imana», «felsefeye» ve «ideolojiye» göre teşkilâtlanmakla birlikte, yukarıda saydığımız «âmilleri» (faktörleri), mutlaka nazara almak zorundadır. Aksi halde, kendini geliştiremez. Asla unutmamak gerekir ki, cemiyet hayatı gibi, tâlim ve terbiye hayatı da «dinamiktir.» Sağlam bir «maarif politikası» kendini bu dinamizme uyarak geliştiremezse ve yenileyemezse başarılı olamaz. İtiraf edelim ki, bizim «medreselerimiz» ve «tekkelerimiz», büyük ve şerefli mazilerine rağmen, bilhassa 16. asırdan sonra, bu dinamizmini kaybettiğinden, önce «statikleşmiş», sonra da fonksiyonunu başaramadığı için yozlaşıp yıkılmışlardır. Oysa, aşağı yukarı aynı fonksiyonları gerçekleştiren Batılı «kolej»ler, kendilerini yenilemesini bildikleri için, günümüze kadar ayakta durmasını bilmişlerdir.

Ne gariptir ki, bütün tarihi boyunca ve şimdi yine «kilisenin kontrolünde» bulunan kolejler, birçok İslâm ülkesinde bile, kendine «çağdaş birer eğitim müessesesi» olmak gibi bir sıfatla yer bulabilmişlerdir. O kadar ki, «medrese ve tekke» kelimeleri karşısında paniğe kapılıp ürperen birçok kişi, «kiliselerin kontrol ettiği bu kolejlere» hayranlıklarını ortaya koyabilmektedirler.

Esefle belirtelim ki, bir zamanlar, İmam-ı A'zamları, İmam-ı Matürîdîleri, İmam-ı Gazalîleri, Molla Fenarîleri, İbni Sinaları, Farabîleri, İbni Haldunları ve daha nicelerini yetiştiren medrese, maatteessüf, 16. asırdan sonra katılaşıp kaldı. Yenilikleri takip edemedi

kadrolarını yenileyemedi, hayatın «çok faktörlü» dinamizmine uzak düştü ve yıkılıp gitti. Durum, «tekkeler» için de aşağı yukarı, aynen cereyan etti. Bir zamanlar, Beyazid-ı Bestamîlere, Yusuf-u Hemedanîlere, Ahmed Yesevîlere, Abdülhalik-i Goncdüvanîlere, Şah-ı Nakşibentlere, Abdülkadir-i Geylânîlere, Seyid Ahmet Rifailere Muhyiddin-i Arabîlere, Mevlânalara, Yunuslara ve daha nicelerine kaynaklık eden bu mukaddes terbiye müesseseleri, yine ehliyetsiz ellere düştü, dejenere oldu, sönüp gittiler.

Ne gariptir ki, şanlı Osmanlı -Türk Devletinin gerilemeye başlaması ile «medrese ve tekkelerimizin» yozlaşmaya başlaması aynı tarihlere rastlamaktadır. Bu durum, bir ülkenin «maarifi» ile «cemiyeti» arasındaki bağın ne derece kuvvetli olduğunu ispat etmeye yeter. Yani, cemiyet ve devlet yozlaştıkça «maarifi» yahut «maarifi yozlaştıkça» cemiyeti ve devleti çürümektedir. Bu da gösteriyor ki, cemiyet, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısı ile bir bütündür. Kalkınacaksak bu, topyekûn bir hamle ile olacaktır. O halde, bize dünümüzü bugünümüzü ve yarınımızı, bir bütün halinde kavrayacak şuurlu, namuslu, mümin ve milliyetçi çağdaş bir kadro gereklidir.

İSLÂM TERBİYESİ VE TABİİ MUHİT

Kültür ve medeniyetler içinde doğup geliştikleri coğrafya şartlarından ve tabiat faktörlerinden de biçim alırlar. Sosyal hayatın vazgeçilmez bir parçası olan talim ve terbiye müessesesi de bu kayıttan âzâde kalamaz.

Sosyologlar ve eğitim sosyologları, «medeniyet ile iklim», «eğitim ile ekoloji», «beden ve zihin verimi ile sühunet», «eğitim faaliyetleri ile mevsimler» arasındaki ilişki ve bağıntıları, «gece ile gündüzün» insan verimi üzerindeki tesirlerini hesaplamaya çalışmışlardır. Bilfarz, Huntington, insan zihninin veriminin mevsimi bir ritme göre değiştiğini iddia eder. Eğitim faaliyetlerinin sıcak aylardan ziyade, serin aylara kaydırılması gerektiğini, araştırmalara dayanarak ortaya koyar. Bernays adında bir ilim adamı, rutubet ve sıcaklığın insan zihni ve verimi üzerindeki tesirlerini hesaplamaya çalışır.

Yine Dr. Huntigton ısı ve rutubetin, gece ve gündüz şartlarına göre değiştiğini, zihin veriminin aşırı rutubet ve kuraklıkta azaldığını çeşitli araştırmalarla ortaya koyar. Bütün bu incelemeler çeşitli biçimlerde tenkit edilebilir, nitekim edilmiştir de...

Bununla birlikte asla unutmamak gerekir ki, sağlam bir talim ve terbiye faaliyeti, bu tabii, coğrafi ve ekolojik şartları fazla mübalağa etmeksizin nazara almak zorundadır. Gerçekten de mevsimlerin, iklimlerin, ısının, rutubetin, gecenin, gündüzün ve diğer âmillerin «insan verimi» üzerinde küçümsenmeyecek tesirleri vardır. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu hususa şöylece işaret edilir: «O, geceyi, içinde sükûn ve istirahat etmeniz için (karanlık), gündüzü ise (çalışıp kazanmanız için) aydınlık olarak yaratandır. Şüphe yok ki, bunda, kulak verecek bir kavim için, birçok ibretler vardır.» (Bkz. Yunus Sûresi, âyet, 67).

Başka bir âyet-i kerime'de de şöyle buyrulur: «Sabahı (gecenin karanlığından) yarıp çıkarandır. O. Geceyi, bir sükûn, Güneş'i ve Ay'ı bir hesap olarak yaratandır O. İşte, bütün bunlar mutlak galib, hakkı ile bilenin takdiridir.» (Bkz. el-Enam Sûresi, âyet, 96).

Gerçekten mevsimlerin, iklimlerin, insanın beden ve ruh yapısı üzerinde tesirleri var mıdır? Bu konuda «irîsî âmilleri» kadar «muhitin» de rolü düşünülebilir mi? Bu hususlar, objektif olarak incelenmeye değer. Nitekim, İslâm dünyasının yetiştirdiği tarihçi - sosyolog İbn-i Haldun (M. 1334-1406), Lamarck'tan asırlarca önce,

coğrafi muhitin ve iklim şartlarının insanın beden yapısını esaslı biçimde değiştireceğini belirtir ve ırkların doğuşunu, tamamı ile bu âmillere bağlayarak şöylece izah eder: «Bütün birinci ve ikinci iklimde yaşayanların ciltleri siyahtır. Çünkü, güneyde sıcaklık kat kat fazladır. Zira, güneş, arası çok geçmeden, yılda iki vakit ahalisinin başları semtine gelir. Bütün mevsimlerde güneş, başlarının üzerinde uzun müddet kalır. Bundan dolayı aydınlık çoğalır, şiddetli sıcaklar bastırır, sıcaklık fazla olduğu için derilerinin rengi siyahtır. Kuzeydeki altıncı ve yedinci iklimler, tesir bakımından bu sıcak iklimlere benzerler. Bu iki iklimde yaşayanların derileri umumiyetle beyazdır. Bu da kuzey'de soğğun şiddetli olmasından ileri gelmektedir. Çünkü, bu iklimlerde, güneş gözle görülebilecek veyahut buna yakın bir dairede bulunur. Ahalisinin başları semtine gelmez. Bundan dolayı sıcaklık azalır. Bütün mevsimlerde soğuk şiddetli olur ve bunun tesiri ile ahalisinin derisi beyazlaşır, tüy ve kılları azalır, seyrekleşir.» (Bkz, İbni Haldun, Mukaddime Z.K. Ugan tercümesi-1954, C 1. S. 208-209).

Bu görüşlerin ilmi değerini tartışmayacağız. Fakat, bu tespitler sosyal hayatta ve onun bir parçası olan talim ve terbiyede «tabii muhittin» değerini, belirtmeye yardım edebilir.

İSLÂM TERBİYESİ VE EKONOMİ FAKTÖRÜ

Ekonomi, sosyal hayatı biçimlendiren esaslı faktörlerden biridir. Tarih boyunca bu faktörün ehemmiyeti asla küçümsememiştir. Ancak, belirtmek gerekir ki, çeşitli sebeplerle, son iki-yüz yıldan beri, ekonomi, sosyal hayatın en güçlü müessirlerinden biri duruma gelmiştir.

Sosyal hayatın huzur ve sükûn bulmasında «ekonomik dengelerin» çok mühim bir yeri vardır. Bu sebepten olacak Şanlı Peygamberimiz, cemiyetçe kavgasız ve üzüntüsüz yaşamamız için «Acı doyurmamızı, hastayı ziyaret etmemizi, esiri hürriyetine kavuşturmamızı» emrederler. Yine O, ekonomik refahı yaygınlaştırmamız için «Komşusu açken tok uyuyanlar bizden değildir» diye buyururlar.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, âdil, hakkaniyete dayalı, fakir ve fukaranın himaye edildiği bir ekonomik nizamın kurulması için sayısız âyet-i kerime vardır. Yüce Kitab'ımızda «Zenginlerin malında fukaranın hakkının bulunduğunu», «Zenginliğin, belli bir zümrenin inhisarına terk edilmemesi gerektiğini» bir istismar vasıtası olarak «faizin haram olduğunu», insanların mal ve paralarını «Allah yolunda sarf etmesi gerektiğini», her türlü karaborsa ve ihtikârın yasak olduğunu belirten pek çok âyet vardır.

Gerçekten sosyal adalet, her şeyden önce, refahın âdil ve hakkaniyete bağlı bir dengesi üzerinde kurulabilmektedir. Ancak, bu suretle cemiyette barış, tâlim ve terbiyede «fırsat ve imkân eşitliği» sağlanabilir. Yine, ancak sosyal adalet sağlanarak «ilim edinmek» bir imtiyaz olmaktan çıkar. Bu sebepten olacak, İslâm dünyasında fakir ve fukaranın okuması ve yetişmesi için, zeki ve kabiliyetli fakir çocukların ve gençlerin himaye edilmesi maksadı ile sayısız vakfiyeler kurulmuş, ilim yapan gençlerin ve çocukların barınabilmesi için meccani aşevleri ve imaretler inşa edilmiştir.

İslâm Ekonomi Sistemi, bir taraftan dinin ve devletin murakabesi altında ve meşru zeminlerde cereyan eden bir «serbest piyasa» dayanırken, diğer taraftan fakir ve fukarayı kollayıcı bir «müdahaleci devlet» anlayışını da beraberinde getirir. Böylece «malca ve zenginlikçe» güçlü olanların, cemiyetin başına belâ kesilmesini, emeğe ve meşru kazanca saygı duyarak önlemeye çalışır. Malın ve zenginliğin bir «tahakküm» vasıtası değil, bir «kahramanlık» vesilesi olmasını temin etmeye çalışır. Bu konuda «veliiyyül emre» büyük salâhiyetler verir.

İslâm sosyologları bundan asırlarca önce, ekonominin cemiyet hayatında mühim bir mevki işgal ettiğini fark etmişlerdir. Bilfarz İbni Haldun, bundan altı asır önce, milletlerin ve nesillerin ekonomik faaliyetlerinin ve münasebetlerinin, onların cemiyet yapısında müessir olduğunu belirtir. İbni Haldun'a göre: «Kavim ve nesillerin başkahlığı ve çeşitliliği onların geçinme şekil ve usullerinin birbirinden başka ve türlüce olmasından ileri gelir.»

(Bkz. İbn-i Haldun, Mukaddime, K.Z.Ugan Tercümesi, C. 1, S. 316).

Ancak, bu noktada hemen belirtmemiz gerekir ki, İslâm sosyologlarına göre, ekonomi, sosyal hayatı biçimlendiren tek ve bağımsız faktör değildir. İslâm ilim ve fikir adamları, bu konuda K. Marks'ın ve talebelerinin düştüğü hataya düşmemişlerdir. K. Marks, «tarihi materyalizmini», ekonomi faktörü üzerine bina ederken, İslâm tarihçileri ve fikir adamları, P. Sorokin'den asırlarca önce, «çok faktörlü» düşünmüşlerdir. Bilfarz, İbni Haldun'da «ekonomi faktörü» kadar, «coğrafya faktörü» ve «nüfus faktörü» de «biyoloji faktörü» de mühim bir yer tutar. Bu konuda bir fikir edinmek için onun Mukaddime'sini baştan sona kadar okumak yeter.

İSLÂM TERBİYESİ VE İÇTİMAÎ RUH

Beşer tarihi boyunca, birbirine ters düşen “fert ve cemiyet” ikilinden söz edilmiştir. Bu, aynı zamanda, «ben ile biz» arasındaki çatışma olarak da özetlenebilir.

Bu konu, bazı ilim adamlarınca o kadar önemli sayılmıştır ki, birçokları sosyolojilerini, bazıları da «diyalektiklerini» bu problem üzerine oturtmuş bulunmaktadırlar. Bilfarz, Auguste Comte ve E. Durkheim gibi sosyologlar, sosyolojilerini «Grup Faktörü» üzerine kurarlarken, Alman Tarihi İdealizminin kurucusu F. Hegel de «diyalektiğini», fert ve cemiyet çatışması içinde ele alır.

Gerçekten de ferdin «ben, ben!» diye çılgılık attığı dönemler cemiyetin çözüldüğü, egoizmin bir kanser gibi cemiyeti sardığı devrelerdir. Bunun aksine, E. Durkheim'in de belirttiği gibi cemiyetin kollektif bir ruh ve şuur içinde toplanıp kendini büyük ideallere vakfettiği, yüce bir iman ve aşk ile birbiri ile kaynaştığı dönemler, cemiyetin güçlendiği ve dirildiği devrelerdir. Cemiyetler, ferdi egoizmaları yenerek, büyük iman ve ideallerde toplanmadıkça, yüce işler başaramazlar. Tarih göstermiştir ki, hiç bir cemiyet, ortaya büyük bir «ideal» ve «idealizm» koymadıkça ve bütün fert ve dilimlerini, bu ruh ve iman etrafında kaynaştırmadıkça büyük hamleler yapamaz.

Bu sebepten İslâm Terbiye Sisteminde, bütün cemiyeti «tevhid itikadı» etrafında, bir vücut gibi bir tarağın dişleri gibi ve bir duvarı meydana getiren tuğlalar gibi birbiri ile kenetlemek esastır. Bunu, bizzat Şanlı Peygamberimiz istemektedir. O «Cemiyetten ayrılan İslâm gerdanlığını boynundan çıkarmıştır» diye buyurmakla yetinmemekte, «Komşusu açken, tıka basa yiyen bizden değildir» diye bizi ikaz etmektedir. Yine O, «Nefsimiz için istediklerimizi, mümin kardeşlerimiz için de istemeyi» emretmektedir.

İslâm'da en çirkin işlerden biri de egoizm, yâni «nefsine düşkünlük»tür. İslâm terbiyesinde «nefsini yenmek, en büyük kahramanlık» sayılmıştır. Denebilir ki, bir bakıma, İslâm terbiyesi, «nefis ile mücadele» üzerine kuruludur. İslâm, ferdi, cemiyete kurban etmeden, iman ve İslâm kardeşliği şuuru içinde cemiyette kaynaştırır. İslâm, mümin kişiyi, cemiyetine faydalı olmaya davet eder. Bu konuda Şanlı Peygamberimiz şöyle buyururlar: «Halkın hayırlısı, halka faydalı olanıdır.»

İslâm Terbiye Sisteminde, insanların birbirlerini istismar etmeleri, kesin olarak yasaktır. Hiç kimse, Allah'ın kullarını, kendine kul edinme hakkına sahip değildir. Bu konuda Şanlı Peygamberimiz şöyle buyururlar: «Asla, başka bir insanı kendi nefsinize hizmet ettirmeyiniz. Hattâ, kırbacınız yere düşse, attan inip bizzat kendiniz alınız.»

Şanlı Peygamberimiz, cemiyeti bir vücut gibi itibar ederlerdi. Nasıl ki, bir vücudun herhangi bir yeri ağrıdığında, bu acıyı bütün organizma birlikte hissediyorsa, sağlıklı ve güçlü bir cemiyet de böyle olmalıdır. Evet, Şanlı Peygamberimizin cemiyet anlayışı böyle idi. Gerçekten de Yüce Peygamberimiz, cemiyetin «maşerî şuuru-nun» ve «maşerî ruhunun» uyanık olması konusunda, daima büyük hassasiyet göstermişler ve müminler «İslâm kardeşliği» imanı içinde, birbiri ile kaynaştırmışlardı. Şanlı Peygamberin terbiyesinden geçen müminler, artık «ben» olmaktan çıkmış Allah rızası için «biz» olmuşlardı. Böylece yetişen yüce «Sahabî Kadrosu», canlarını ve mallarını, Allah ve Resulü için, su gibi benzetmişlerdi. Bu ruh ve şuur o kadar güçlü idi ki, asırlarca sonra bile yüce Türkoğlu, Fatih Sultan Mehmed Han şöyle diyeceklerdi:

«Nefs ü mal ile nola kılsam cihanda ictihad

Hamdülillah, var gazaya sad hezaran rağbetim.»

İSLÂM TERBİYESİNDE CEMİYET VE FERT

İslâm Terbiye Sisteminde «cemiyet» gibi «fert» de önemli bir yer tutar. İslâm «içtimai hayata» değer verdiği kadar, «şahsiyete» de saygı duyar. İslâm'da günümüz ideolojilerinde rastladığımız ifrat ve tefritler yoktur. O, ne cemiyeti çözecek kadar individüalizme (aşırı ferdiyetçiliğe), ne de şahsiyetleri içinde doğup büyüdüğü cemiyete kurban edecek kadar aşın toplumculuğa imkân verir.

İslâm, cemiyeti, kendi egoizmi için esir alan Firavunları, Nemrutları ve Hâmanları lanetlediği gibi, ferdi hayatın kudsiyetine inanmayan ve insanları cemiyete kurban eden ve tapındıran sakat telâkkileri de reddeder. İslâm, bu konuda o kadar hassastır ki, içinde 99 idam mahkûmunun bulunduğu bir gemide bir masum insan varsa, o masumun hatırı için, isyan halinde de olsalar, o geminin batırılmasına rıza gösteremez.

İslâm, insan ferdine bir «ilâhî emanet» gözü ile bakar, onun yaşaması ve gelişmesi için hususi tedbirler alır. İnsanları, hususiyetleri içinde ele alıp değerlendirir. İnsanlara çekemeyecekleri yükleri yüklemeyiz. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in emirlerine uyarak insanlara «tokatları kadar» yük verir. Şanlı Peygamberimizin buyurdukları gibi «insanlara, akılları seviyesinde hitap edilir.» Zeki ve güçlü insanlar için ayrı tâlim ve terbiye programları hazırlanırken, normal ve normalin altında bulunan insanlar için yine ayrı programlar yapılır. İslâm terbiyesinde kabiliyet ve liyâkat esas alınır.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, insanın ruhî hayatı gibi, «bedenî hayatına ve gelişimine» de önem verilir. İnsanın «doğum öncesi» ve «doğum sonrası» gelişimi, fizyolojik olarak tasvir edilir ve bu konuda araştırma yapacaklara yol gösterilir; «insanın gelişim eğrisi» asırlarca önce, hem de bugünkü ilmi gelişmelere paralel düşecek tarzda, ortaya konur. İnsanın, doğumdan sonra belli bir yaşa kadar gelişip büyüdüğünü, sonra da ferdi farklar içinde gerilediğini ortaya koyar. (Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in el-Hac Süresinin 5. âyetine bakınız).

Yüce dinimiz bir taraftan «Allah'ın eli topluluktadır» diye cemiyet hayatını överken ve «müminleri, omuz omuza yaslanmış binalar gibi» tasvir ederken diğer taraftan «sorumluluğu ferdileştirecek» kadar şahsiyetçidir. Bu suretle İslâm, bütün zamanların ve mekânların muhtaç olduğu muhteşem bir dengenin

peşindedir. Yüce İslâm nizamında, «fert» ve «cemiyet» bir diğerini tamamlayan iki «birim» durumundadır. Günümüzün buhranları, bir bakıma bu dengeyi, bir türlü, beşer fitratına uygun bir tarzda kuramamaktan kaynaklanmaktadır.

İslâm Terbiye Sisteminde, başarı, liyâkat ve kabiliyet kadar çalışma ve gayrete dayanmaktadır. Şanlı Peygamberimiz, Müslümanları «gayretli» kimseler olarak tarif eder. O'na göre, «Mümin gayretlidir.». Böyle olunca, mümin temel, miskin ve uyuşuk olamaz. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de buyurulduğuna göre: «İnsana, sa'y ve gayretinden başkası yoktur» ve yine «Her nefis kazandıkları için bir kefildir.» (Bkz. Kur'an-ı Kerim, en - Necm Sûresi, âyet, 39 ve el -Müdesir Sûresi, âyet, 38).

İslâm'da, fert ve cemiyet olarak insanın psikolojik tahlilleri ise başlı başına bir hâdisedir. Allah dilerse gelecek yazılarımızda, bu konuya ağırlık vereceğiz. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de insan, hakikî yerini bulmuş; «zaaf» ve «üstünlükleri» ile ortaya konmuştur. Velhasıl, İslâm Terbiye Sisteminde insan, en iyi biçimde ele alınmış ve işlenmiştir, Öyle iman ediyoruz ki, günümüzün terbiyecileri de Kur'an-ı Kerim'in ışığında, insanı tanımaya muhtaç bulunmaktadırlar.

GENÇLİK MESELESİ..!

Tarihin her döneminde bir «gençlik meselesi» vardır. Yine, tarihin her döneminde -boyutları farklı olmakla birlikte- «nesiller arası bir çatışma ve çekişme» söz konusudur.

Aşağı yukarı, bütün zamanlarda ve mekânlarda, umumiyetle yaşlılar, «Bizim zamanımızda» diye söze başlar ve «genç nesilleri» tenkit ederler, yine, umumiyetle gençler, «Bıktık bu nasihatlerden» diyerek «kendilerinin anlaşılmadıklarından» şikâyetle bulunurlar.

Bu, neden böyledir? Hiç şüphesiz, hemen hemen hepiniz, bu konuda çok şey söyleyebilirsiniz. Bu konuda okuduklarınızın yanında, bizzat tecrübeye de sahipsizsiniz. Çünkü, hepimiz, bu macerayı yaşadık. Bu sebepten, yeterli veya yetersiz seviyede olsun, hepimiz «nesiller arası çatışmaların ve çekişmelerin» ne demek olduğunu biliriz.

Oysa, bu mesele de çok önemli bir «ilim konusu»dur. Bilhassa, «sosyal değişimin», hızını arttırdığı, cemiyetlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısında meydana gelen sarsıntıların herkesi «bunalttığı» günümüzde, «gençlik meselesi», artık başlı başına bir «araştırma sahası» haline gelmiştir. Şimdi, sosyologlar, sosyal-psikologlar, psikologlar, psikiyatristler ve pedagoglar, bu konuda, gerçekten çok ciddi araştırmalar ve yayınlar yaparak hem «ailelere», hem de «yöneticilere» yardım etmek istemektedirler.

İlim ve fikir adamları, bilhassa kendi gençliğini ve meselelerini, ciddi ve objektif araştırmalara konu edinmekte, bu araştırmaların ışığında, müşahhas tedbirler ve programlar hazırlayarak kendi cemiyetine yardım etmektedirler. Bilfarz, cemiyeti teşkil eden «sosyo-ekonomik» tabakaların yapısına göre, çeşitli biçimlerde tasnif edebilecek olan «gençliğimizin» durumu, meseleleri, sıkıntıları ve istekleri nelerdir? Bunun bir «envanteri» yapılabilir mi? Yine, çeşitli tahsil kademelerinde bulunan gençliğimizin «meseleleri, ıstırapları ve çileleri» nelerdir? Bunu biliyor muyuz? Bütün dünyayı saran ve bilhassa ülkemizde büyük boyutlara ulaşan «anarşi, terör» ve «ekonomik krizler» karşısında, topyekûn gençliğimizin aldığı tavırları, ilmi metodlarla, tespit edebildik mi? Gerçekten Türk gençliği, «Anarşist midir? Terörist midir? Komünist midir? Faşist midir? Tarihinden, kültüründen, medeniyetinden, milli ve mukaddes değerlerinden kopmuş mudur?», yoksa «haksız iftiralara mı maruz kalmaktadır?» Yahut, gençliğimiz sahipsiz ve himayesiz

midir? Yahut, «iç ve dış düşman çevreler» gençliğimizin dert ve meselelerini istismar mı etmektedir?

Gerçekten, gençliğimizin, bütün vatan sathında dert ve meseleleri bilinmekte midir? Onların sosyal, ekonomik, kültürel sıkıntılarını tanıyor muyuz? Bir «gençlik psikolojisinden» haberdar mıyız? Gençlerin hassas olduğu konuları, onların kafalarını ve vicdanlarını işgal eden meseleleri biliyor muyuz? Onları «tedirgin» eden, heyecanlandıran «meseleler» hakkında bilgimiz var mı?

Herkes elini vicdanına koysun, gençliğimizin, meselelerini çözmeye, ıstıraplarını azaltmaya, sıkıntılarına çare bulmaya çalışan «yeterli müessesemiz» ve «kadromuz» var mı? Yine, biz, aileler olarak, millet olarak, devlet olarak, «gençliğimize» sahip miyiz?

Onlara sahip olmak demek, onları anlamak, onların dert ve meselelerini, gerçekten «dert edinmek» dernektir. Gençliğine «kuşku» ile bakan, onun istismar edilmesine «seyirci» kalan veya gençliği ile «boğuşmak ve mücadele etmek» durumuna düşen bir cemiyetin akıbeti hüsrandır.

GENÇLİĞİ TANIMAK?

Psikologlar pedagoglar, umumiyetle, «genç nesiller» ile «yaşlı nesiller» arasında, esaslı farklar bulunduğunu tespit etmişlerdir. Bu farkları, sadece yıl ve yaş farkı sanmak hata olur.

Nesiller arasındaki fark, sadece, bedeni ve fiziki farklardan da ibaret değildir. Onların arasında, çok defa, duyguda, düşüncede, inançta, yaşayışta ve dolayısı ile meselelerde önemli farklılaşmalar görülür.

Bu farklar ve bu farklardan doğan sürtüşmeler, sadece «aileler» içinde kalmaz, dalga dalga büyüyerek «nesiller arası çatışmalar» biçiminde ortaya çıkabilir. Hatta, boyutları, daha da büyüyerek «içtimâî çatışmalara» malzeme olabilir. Sosyolog C. Zimmerman'ın da Yeni Sosyolojisinde ortaya koyduğu gibi, 18. ve 19. asırların en dinamik unsuru «işçiler» olduğu halde. 20. asırda, artık ihtilâl ve inkılâpların öncüsü «entelijansiya» adını verdiği yüksek tahsil yapan «gençlik»tir. Dün, ihtilâlciler, daha çok «fabrikalarda» yuvarlanırken, bugün, onlar, daha çok «Üniversite» ve «yüksek okullarda» başarılı olmaktadır.

Psikologlar, 14-21 yaş arasında bulunan «genç nesillerin» bedence ve ruhça büyük bir «inkılâp» geçirmekte olduklarını, çocukluk» ile «yetişkinlik» arasında «başkalaşıma uğrayan» bu nesillerin, gerçekten, «bedenî, hissî ve zihnî bir kriz dönemi» içinde bulunduklarını «masal» devrinden kurtulup «gerçeğe» merak sardıklarını, büyük bir «şüphe» ve «tereddüt» içinde kıvrandıklarını, «Dünya görüşlerinde» esaslı çalkantıların başladığını, önce «ebeveyne» sonra «öğretmenlere» karşı «negatifleştiklerini» bağımsızlık hırsı içinde hareket ettiklerini, otoriteye karşı isyan duyguları beslediklerini, kendi akranları ile bir araya gelerek «klik»leşmelere gittiklerini, cemiyetin sosyal, kültürel ve moral değerleri ile çatıştıklarını, geleceğe dönük hayaller ve plânlarla heyecanlandıklarını, bedenî ve zihnî güçlerini, göstermek arzusu içinde bulunduklarını, rehbersiz ve yarımsız kaldıkları zaman, çok menfi gelişmelere sebep olduklarını... ilmî araştırmalar sonucu ortaya koymuşlardır.

Yine psikologlar, «gençlerin», duygu hayatındaki «kararsızlığı», heyecanlarındaki «şiddeti» hayatlarına hâkim olan «taraf tutma;» temayüllerini, duygularla bulaşmış «fikirler taşıdıklarını» ilmî metodlarla tespit etmişlerdir. «Adalet duygusu», akranları arasında güçlü bir «dayanışma arzusu», bağımsız bir «şahsiyet» olma iradesi

vardır. Yine onlara göre, gençler, içinde doğup büyüdüğüleri cemiyeti, «tenkit etmek» ve «geliştirmek» çabası içinde hareket ederler. Umumiyetle «hürriyetçi» ve «inkılâpçı»dırlar. İctimai «normlar» onları sıkar ve «muhafazakâr» olmaktan hoşlanmazlar, idealisttirler. Araştırmacılar ortaya koymuşlardır ki, «gençler», tarihin büyük «inkılâpçılarına» hayrandırlar. Amerikalı araştırmacı A. Hurlock, genç erkeklerin, kendilerine örnek olarak, daha çok, «uzak çevreden, tarihten, romanlardan ve hayattaki büyük adamlardan», genç kızlar ise, «erkeklerin aksine, ideal seçtikleri tipleri, daha çok yakın çevreden almaktadırlar». Yine aynı araştırmacıya göre, «gençlik», kahramanlarını «yabancılardan» çok kendi «milli hayatı» içinde bulmaya çalışmaktadır. Tabii, kendini ve kendi milletini iyi bilmeyen ve tanımak fırsatını bulamayan gençler ise «yabancılara» yönelmekte, kendi «ideallerini» yabancı cemiyetler ve tarihler içinde aramaktadırlar.

Bunları, niçin yazıyoruz? Demek istiyoruz ki, «gençliği kazanmak ve onlara yardım etmek için» onları tanımak gerekmektedir. Aksi halde, gençliğimiz, onların hususiyetlerini çok iyi bilen düşmanların pençesine düşer.

CİNSİYET MOTİVİNİN KONTROL EDİLMESİ VE FUHUŞ

Psikologların tespitlerine göre, insanlarda, ihmal ve inkâr edilmesi mümkün olmayan «bir cinsiyet motivî» (seksüel motiv) vardır. Allah, kadın ile erkek arasında «bir sempati bağı» kurmuştur. İnsanlar, bu «motivî» ve «sempati bağının» itici ve çekici gücü ile meşru zeminlerde, sağlıklı bir üreme imkânı bulabilmişlerdir. Cinsler arasında, zayıf veya güçlü bir «birleşme »ve «üreme» arzusu vardır ve bu vakianın inkârı mümkün değildir.

İslâm, bu «beşerî vakıayı», büyük bir realizm içinde kabul eder. Bu sebepten, bizim dinimizde, diğer bazı «bozuk dinlerde» gözüken «ifrat» ve «tefrit» yoktur. Bizim dinimizde «evlenme» ve «boşanma» çok kolaylaştırılmıştı. Cinslerin «istekleri» ile şahitlerin huzurunda ve «yazılı sözleşmeye» bağlı olarak eşler birbirlerini tayin ederek nikâhlanırlar. İslâm'da «Devlet Başkanı», bir «Veliyy'ül Emr» ve «Ammenin Vekili» olarak, isterse, tarafların mağdur olmaması için gerekli tedbirleri almak hususunda yetkilidir. «Devlet Başkanı», yahut «eşlerden biri ve vekilleri» nikâh esnasında veya nikâh sonrasında «eşlerin» mağdur olmaması için gerekli tedbirleri alır ve sözleşmeye lüzumlu kayıtları koyar. Bu konuda «kadın ve erkek» aynı haklara sahiptirler

Görülüyor ki, İslâm, «cinsiyet motivini» inkâr ve ihmâl etmek şöyle dursun, ona gerekli ehemmiyeti vermekte ve onu düzenlemektedir. Bu konuyu, «İslâm'da Aile» meselesini incelerken genişçe ele almıştık, bu sebepten kısa kesiyoruz.

Bilindiği gibi dinimiz, yalnız «evlenmeyi teşvik» etmekle kalmaz, gençleri, erken yuva kurmaya ve fuhuştan korunmaya da davet eder. Biliyoruz, zamanımızın sosyo-ekonomik şartları, «evlenme yaşını» geciktirmekte ve dolayısı ile bu konuda istenmeyen tezahürlere vesile olmaktadır. Kanaatimizce, aileler ve devlet adamları, bu hususu, ciddi ve hayatî bir mesele kabul edip mutlaka, buna çare bulmalıdırlar. Gerçekten de «cinsiyet motivinin» en güçlü olduğu dönemlerde, genç nesilleri, bir Katolik ve Budist rahibi gibi yaşamaya zorlamak, insan tabiatını tanımamak demektir. Büyük meselelere ve patlamalara sebep olur. Hele, bir de bu konu, materyalist, hedonist ve komünist çevrelerin istismarına girerse «cinsel özgürlük» maskesi altında «fuhuş serbestliği» istenir duruma getirilir; aile müessesesi kutsallığını kaybeder; «fahişelik» bir meslek olur; iffet, namus ve hayâ duyguları ayakaltına düşerse! Buna, mutlaka bir çare bulmak,

gençleri «erken evlenmeye» teşvik etmek, onları, sosyal ve ekonomik bakımdan desteklemek, tahsil süresini kısaltmak, onları kısa yoldan iş ve meslek sahibi yapmak, «gece öğretimine» ve gece üniversiteleştirine» ağırlık vermek, «evli çiftlerin» öğrenim ve eğitim imkânlarını genişletmek gerekir. Bunun yanında, fuhşu teşvik edici her türlü basın ve yayın faaliyetlerini mutlaka önlemek şarttır.

İslâm, cinsiyet motivini inkâr etmez, onu «nikâh müessesesi» ile düzenler ve «fuhşu», büyük günah sayarak yasaklar... İslâm Hukuku da «fuhşu», büyük «suç» sayar. Alenen fuhuş yapan «evlileri» ölüm cezasına çarptırır. Bu kötü işi yapan «bekârlara» da, yine mahkeme kararı ile yüz değnek cezası verir. İslâm'ı, siyasî sistem olarak tatbik eden ülkeler, bu cezaları uygulamakta tereddüt etmemişlerdi. Bütün bunları, İslâm ahlâkında, fuhşun 'kötülüğünü, belirtmek için yazıyoruz.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, bütün müminlerin, «Namuskâr, zinaya sapsamamış ve gizli dostlar da edinmemiş» insanlar halinde yaşamasını emreder. (Bkz. el-Mâide Sûresi, âyet, 5).

Türk-İslâm Ülkücüsü, «Nizam-ı âlem dâvasını», yüce İslâm ahlâkına sarılarak gerçekleştirecektir. Bu da ancak, İslâm'ı yaşamakla mümkündür.

PROPAGANDALAR VE GENÇLİK PSİKOLOJİSİ

Bütün insanlar, hürriyete muhtaçtırlar; bütün insanlarda güçlü bir bağımsızlık arzusu vardır. Bütün insanlar adaleti sever ve zulmü lanetlerler. Yine, bütün insanlar gelişmeyi ve ilerlemeyi isterler. Ama, bu konularda «gençlik» çok daha fazla bir hassasiyet gösterir. Gerçekten de bir bakıma gençlik, taşkın manası ile hürriyetçilik, bağımsızlık ve yenilikçilik elemektir; çok hassas bir vicdana sahip olmak demektir.

Gençlik, esarete düşman hürriyete âşıktır. Gençlik «bağımlılıktan» iğrenir «bağımsızlık» ister. Gençlik, zulmün ve zalimin hasmıdır, o Hakk'ı ve adaleti çok sever, hatta bunun için canını bile rahatça verebilir. Gençlik, milli ve beşerî tecrübeye saygı duymakla birlikte, tabiatı itibarı ile «yenilikçidir; müşahedeler göstermiştir ki, gençler «inkılâpçı» olmayı, «muhafazakâr» olmaya tercih ederler. Gençlerde «idealizm», yaşlılara nazaran daha şiddetlidir. Gençler daha az temkinlidir ve daha kolay tahrik edilirler.

İşte günümüzde, «ideologlar» ve «ideolojiler», gençliğin bu hususiyetlerini bilerek adım atmakta ve buna göre plan, program ve strateji tayin etmektedirler. İdeolojiler, kendilerini, gençliğe kabul ettirmek için, uygun biçimlerde makyaj değiştirmekte, onların psikolojik yapılarına ve ihtiyaçlarına cevap vermek üzere, onlardan daha fazla «hürriyet, bağımsızlık, adalet ve inkılâp» demektedirler. Hatta, hayretle, müşahade etmekteyiz ki, dünün «kara» ve «sarı» diktatörlerine alkış tutan bazı ak saçlı hokkabazları, şimdi mikrofonlara ve ekranlara taşınarak «özgürlük ve devrim» nutukları ile «kızıl diktatörlere» yaltaklanmaktadırlar.

Şimdi, bütün ilimler gibi, sosyoloji ve psikoloji de insanlara tahakküm etmenin ve onları kullanmanın vasıtaları haline gelmiş bulunuyor. Materyalistin, pragmatistin elinde «ilim», insanın tabiatı hükmetsinden çok, insanın insanı esir almasına yardım eden korkunç bir vasıttadır. Esefle belirtelim ki, şimdi «propaganda», «beyin yıkama» ve kitleleri istismar etme işi, artık «bilimsel yöntemlerle» yürütülmektedir. İşin, daha büyük acı veren tarafı, biz Müslümanların, biz milliyetçilerin, bu kahpe metod ve oyunlardan haberdar olmayışımız veya «düşmana silahı ile mukabele etmeyi» emreden Şanlı Peygamberin ihtarını, asırlardır ihmal etmiş bulunmamızdır.

Şimdi, «düşmanlarımız», «güçlü ve çağdaş bir propaganda» ile kendi «esaret programlarını» «özgürlük, bağımsızlık, eşitlik, adalet ve devrimcilik» olarak aşıladıkları halde yüce İslamiyet'i «gericilik, tutuculuk ve ilkelik» ve milletimizin hayat hakkını savunmak demek olan Türk milliyetçiliğini de «ırkçılık, şovenlik, faşistlik ve canavarlık» biçiminde çirkinleştirmeye çalışmaktadırlar. Büyük acı duyarak itiraf edeyim ki, hayli mesafe de alabilmektedirler.

Şu halde ne yapmalıyız? Bizler de, en az «düşmanlarımız» kadar, «çağdaş ilimlere» sahip olmak, çalışma metod ve programlarımızı, muhatabımızın ihtiyaç ve hususiyetlerine yaklaştırmak zorundayız. Hasımlarımızın oyunlarına gelerek hürriyet, bağımsızlık, eşitlik, adalet, inkılâp, gelişme ve ilerleme gibi cazip kavramları onlara kaptırmamalıyız. Biz, Türk-İslâm ülkücüleri, asla unutmamalıyız ki, İslâm, tarihin kaydettiği en 'büyük inkılâp hareketidir ve Şanlı Peygamberimiz, gelmiş ve geçmiş en büyük inkılâpçıdır. İslâm, «Allah'tan başka ilah yoktur» diyen, bütün esaret bağlarını kıran ve insanın haysiyetini kurtaran en şanlı ideoloji ve dindir. Ayrıca, biz «Hakk'a tapan bir milletiz» ve bizim milliyetçiliğimiz, «kavmi bir egoizme» dayanmaz, aksine «kavmi egoizmalara karşı, haklı bir isyan hareketidir.»

GENÇLİK DUYGULARI...

İnsan hayatında duyguların önemli bir yeri vardır. Kişi, istese de, kendini, duygularının tesirinden kurtaramaz. Kaldı ki, zihin hayatı ile duygu hayatı arasında, ihmal edilmesi mümkün olmayan bir bağıntı da vardır. Kimse, az veya çok, kendi düşünce ve davranışlarını duygularından tecrit edemez. Ancak, bunun «dozu» insanın yapısına ve şartlarına göre değişik olabilir.

Bununla birlikte, psikologlar, gençlerde, «duygu ve heyecanların» yetişkinlere nazaran, hayli şiddetli olduğunu tespit etmişlerdir. Yani, onların düşünce, davranış ve tavırlarında «duygu yükü» küçümsenmeyecek ölçüde ağır basar. Bizim cemiyetimizde gençlerin «delikanlı» olarak adlandırılması boşuna değildir.

Gerçekten, gençler, delikanlıdır. Onlar, yetişkinlerle aynı «kelimeleri» kullansalar bile, çok farklı şeyler düşünür ve hayal ederler. Yetişkinler de hürriyet, adalet, eşitlik, bağımsızlık, inkılâp, hak, hukuk, doğru, güzel, iyi derler, gençler de... Fakat, bu kavramlara «nesillerin tayin ettiği mânâ ve muhteva», o kadar farklıdır ki... Kısaca, yetişkinlerin hayatına yön veren realizm, gençlerde pek görülmez. Yetişkinlerin «dünya görüşleri», onlara kuru, yavan ve hatta biraz da kaypak gözükür. Onlar, yetişkinlerin ve hele yaşlı nesillerin haksızlıklar karşısında fazla hassas olmadıklarını, hürriyetlerden taviz verdiklerini, yeniliklere karşı çıktıklarını, muhafazakâr ve mutaassıp olduklarını sanırlar ve bu ruh hali içinde «tavır» alırlar. Bu durum, her cemiyette ve ülke de aşağı yukarı, şu veya bu ölçüde mevcut olmakla birlikte, umumiyetle, «sosyal, kültürel ve ekonomik değişme hızı» fazla olan insan gruplarında, «nesiller arası çatışma» daha büyük boyutlara ulaşır. Nitekim, «asi gençler», «serseri çocuklar» daha çok «sanayileşmiş cemiyetlerin» problemidir. Anarşi ve terör, daha çok «sosyal değişme hızı» yükselmiş bulunan cemiyetlerde tırmanış gösterir.

Bu tip cemiyetlerde, gerçekten ebeveynin, terbiyecinin ve devlet adamlarının işleri çoğalır, sorumlulukları artar, meseleleri büyür. Hele durum bir de «dış kuvvetlerin» ve «yabancı ideolojilerin» istismarına açıksa, «düşmanlar», nesiller arası çatışmalardan istifade ederek mesafe almak istiyorsa, mesele daha da çetinleşir. Bütün bunların yanında, devlet kendi gençliğine, gerçek mânâda sahip değilse ve onun dertlerini yeter miktarda dert edinmemişse, mesele gerçekten «tehlikeye» dönüşür.

Bütün bunların yanında, art niyetli bazı çevrelerin, korkunç bir «kavram kargaşalığı» meydana getirerek hürriyeti anarşi, yenileşmeyi yabancılaşma, inkılâpçılığı ihtilâlcilik... biçiminde genç dimağlara aşılması onların hassas vicdanlarını kanatarak ve heyecanlarını istismar ederek «isyan psikolojisi» içinde tutmak istemeleri halinde, yara tahminlerin ötesinde büyür.

Öte yandan, ülkenin, sosyal, ekonomik, kültürel ve politik durumu istismara elverişli ise; cemiyette, genç vicdanları rahatsız edecek ölçüde çarpıklıklar, çelişmeler ve haksızlıklar müşahede edebiliyorsa, «düşmanlar», gençleri çok kolayca istedikleri biçimde «yönlendirebilir» ve kullanabilirler».

Esefle itiraf edelim ki, şimdi «kara» ve «kızıl» emperyalizmin istismar sahası içinde, artık «bütün kesimleri ile gençlik» vardır. Bilhassa, psikologların ve pedagogların «çete yaşı» ve «klik yaşı» adını verdikleri, buhranlar içinde kıvranan «orta» ve «yüksek» tahsil gençliğimizin durumu apaçık ortadadır. Devlet, bu «çocuklarımızın» ve «gençlerimizin», enerji ve heyecanlarını «müspet» biçimlerde kanalize edemezse, bu acımasız milletlerarası mücadelede «menfi güçler asla, bize acımayacaklardır.

İDEOLOJİLERİN BAŞARISI VE İNSANLARI TANIMAK

«Bütün «ideolojiler», başarıya ulaşmak için, kendilerini «kitlelerin idrakine göre» takdim etmeleri gerekir. Bu sebepten olacak, tarihin en büyük inkılâpçısı olan Şanlı Peygamberimiz: «İnsanlarla idraklerine göre konuşunuz!» diye buyurmuşlardır.

O halde, Türk-İslâm Ülkücüleri, «Nizâm-ı âlem» ve «îlây-ı kelimetullah dâvasını», kitlelere mal etmeye çalışırken «tavizsiz» olmak kadar, onların meselelerini, hususiyetlerini ve idraklerini bilerek «esnek bir takdim biçimi» içinde yol almaya önem vereceklerdir.

Şanlı Peygamberimizin «muhatabı» kimlerdi? Bunu çok iyi bilmek gerekir. O, İslâm'ı, çocuk, genç ve yetişkin her yaştan ve tabakadan insana «tebliğ» etmek ve yaşatmak istiyordu. Dolayısı ile O, dâvasını, muhataplarına anlatırken, onları, bilerek ve tanıyarak hareket ediyordu. Biz de böyle davranacağız. Esasen, bu, bir Kur'an-ı Kerim emridir. Yüce Kitab'ımızda şöyle buyrulur: «(İnsanları), Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütlerle davet et. Onlarla mücadeleni en güzel (yol) hangisi ise onunla yap.» (Bkz. en-Nahl Sûresi, âyet, 125).

Başarılı «dâva adamları», kendilerini, hem çocuklara, hem gençlere ve hem de yetişkinlere, onların dil, üslup, ihtiyaç ve meselelerini bilerek çeşitli biçim, vasıta ve tekniklerle anlatabilenleridir. Yine, «başarılı dâva adamları», cemiyetin ve çağın, bütün basın, yayın ve haberleşme vasıtalarını, çeşitli «sosyal birimlerin», «tabakaların» ve «dilimlerin» ihtiyaçlarına göre kullanabilenleridir. Türk-İslâm Ülkücüleri, «Nizâm-ı âlem» dâvasının ana caddesinde dost doğru yürürken, bütün nesilleri el ele 'bulundurmak zorundadır. Yani Türk-İslâm Ülkücüsünün «çocuklar» için, ayrı, «gençler» için ayrı, «yetişkinler» için ayrı hazırlanmış programlar, yayınları, vasıtaları ve çalışma biçimleri olmalıdır. Yahut, Türk-İslâm ülküsü, bizleri ve kitleleri, en küçük yaşlardan alarak, yetişkinlik dönemlerine kadar, her bakımdan tatmin ederek, huzur içinde yüce hedeflere doğru şevkle götürebilmelidir.

Bu konuda başarılı olmak için, «insanı tanımak» gerekir. Günümüzde «ideolojik çalışmalar» artık tamamen «ilme» dayanmaktadır. Şimdi, sosyologlar, psikologlar, pedagoglar, ekonomistler, ideologlar ve politikacılar birlikte çalışmaktadırlar. Nitekim, böylece çalışan ve teşkilâtlanan «hareketler» başarıya ulaştığı halde, «siyasî mücadeleyi», partililik ve partililiği de

«siyasî bir şirket» biçiminde mütalâa eden, ayak oyunları ile «koltuk ve mevki» edinmeye çalışan «hareketler» de er geç silinip gitmektedirler.

Hepimiz tecrübe ile görmüşüzdür ki, en «haklı dâvalar» en, «doğru fikirler» ve en «sağlam inançlar», ehliyetli ellerde başarısız duruma düşmektedir de, nice «haksız dâvalar», «bozuk fikirler» ve «çürük inançlar», güçlü kadrolar elinde mesafe alabilmektedirler. Bu konuda «insanı tanımak» önemli bir meseledir.

Biz, Müslümanlar, açıkça ve mertçe itiraf edelim ki, bizler, insanı tanımak ve ona göre teşkilatlanmak hususunda hayli güçsüz durumdayız. Bilhassa, son iki asırdan beri, gerilememizin gerçek sebeplerinden biri de budur. Biz, sosyoloji bilmemekteyiz, biz psikoloji bilmemekteyiz. Biz modern pedagojiden ve bu konularda yetişmiş «elit kadrolardan» mahrumuz. Bu yüzden büyük hatalar yapmışız, yapıyoruz ve galiba yapmakta devam edeceğiz. İstirapla belirtelim ki, en büyük hatayı da gençlik konusunda yapıyoruz. Onların ihtiyaç ve hususiyetlerini bilerek «dâvamızı» ortaya koyamıyoruz. Fakat, «düşmanlarımız», onların bağımsızlık, hürriyetçilik, inkılâpçılık hususiyetlerini ve meselelerini istismar etmesini bilmektedirler.

İnsanları, geliştirmeyi, yüceltmeyi, «sevk ve idare» etmeyi düşünen kadrolar, her şeyden önce, fert ve cemiyet olarak onları tanımak zorundadırlar.

Bilirsiniz, psikologlar, insanları «harekete geçiren» veya «hareketten alıkoyan» ortak «motivelerden (iç iticilerden) söz ederler. Onlara göre, insanların tavırlarına, davranışlarına ve hareketlerine yön ve biçim veren biyolojik «iticiler» vardır. İster fert, ister cemiyet plânında düşünölsün, insan, bir şeyler yapıyorsa, onu buna zorlayan maddî ve manevî sebepler ve zaruretler mevcuttur.

Bu sebepten, ilim adamları, tavırları, davranışları ve hareketleri «suçlamadan» önce, onu meydana getiren «sebepleri», objektif bir biçimde tespit etmeye önem verirler. Bütün mesele, bu «zorlayıcı iticileri» çok sağlam vasıta ve ölçülerle ortaya koymakta, ondan sonra bunları millî mukaddes ve muasır tedbirlerle tatmin etmektedir. İnsanlar, «yaşamak, nefsini ve neslini korumak ve yüceltmek ihtiyacı» içinde kıvranırken, yahut bu «temel ihtiyaçlarının» tehlikeye maruz kaldığını idrâk ederken, siz onlara «nasihat etmeye» kalkışırsanız, sadece başarısız duruma düşmezsiniz, gülünç de olursunuz. «Açım» diye inleyen insana «ekmek» bulmaya, «işsizim» diyen insana «iş» temin etmeye, «zulme uğradım» diye feryat eden

insanın imdadına «adaletle konuşmaya», mağdurun hakkını almaya mecbursunuz.

«Öz yurdunda garip ve öz vatanında parya» durumuna düşürülmüş bir milletin çocukları da, gençleri de, yetişkinleri de, köylüsü de, işçisi de, işsizi de, esnafı da, memuru da... tedirgindir, huzursuzdur. Hele, bir de bunlar, «sahipsiz» olduklarına ve «istismar» edildiklerine inandırılmışlarsa veya bu duyguya, bizzat tecrübeleri ile ulaşmışlarsa, tehlike, tahminlerin üstünde bir vahamet kazanır.

Bunun yanında ülkeniz, «emperyalist güçlerin» savaş sahası durumuna getirilmişse, milletinizi ve vatanınızı bölmek, parçalamak ve sömürgeleştirmek için «düşmanlarınız», dertlerinizi ve meselelerinizi istismar edebiliyorsa, hâinler, ajanlar, beşinci kollar, muhterisler, azınlık ırkçıları, siyaset cambazları ve onların yandaşları, milletinizin, gençliğinizin, köylünüzün, işçinizin, esnafınızın, mazlum ve mağdurlarınızın «sahipsizlik duygularını» iç savaşın malzemesi olarak kullanıyorsa, gerçekten ülkenizde, esaslı reformlara, yepyeni «ülkücü kadrolara» ve «muasır müesseselere» ihtiyaç vardır. Bunu, «siz» yapmazsanız, «düşmanlarınız», bu milli ihtiyacınızı, istismar edeceklerdir.

Ülkemizde cereyan eden facialar, bu niteliktedir. Bu sebepten biz, Türk-İslâm Ülkücüleri, millet olarak yeniden «teşkilâtlanmak» zorunda olduğumuza inanıyoruz. Bu, meşru zeminlerde kalarak, devletin yeniden teşkilâtlanması ve Türk-İslâm Medeniyetinin «muasır bir periyot» çizerek yeniden dirilmesi demektir. Bu, bizzat Türk Milletinin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik mânâda teşkilâtlanarak -yabancılaşmadan- kendi devletini kurtarması demektir. Biz, kesin olarak inanıyoruz ki, hem Türk, hem Müslüman, hem medenî olmak mümkündür. Yine, çok iyi biliyoruz ki, «uygarlaşma» ve «çağdaşlaşma» maskesi altında faaliyet gösteren, milli ve mukaddes değerlerimizi tahribe yönelen bütün «eylemler», düşmanlarımızın kontrolündedir.

Türk-İslâm Ülkücüleri, büyük bir «realizm» içinde, bütün bu gerçekleri bilerek milliyetçi, maneviyatçı, inkılâpçı, hürriyetçi ve toplumcu hüviyeti ile meydana atılmıştır, Allah'ın izni ile muvaffak olacaktır. Çünkü, «ülkücünün» derdi milletin derdi; özelemleri, milletin özelemleridir. Müslüman-Türk milleti ne istiyorsa, «ülkücü» de onu istemekte ve bunun savaşını vermektedir.

Dünya'nın, şu anda, en önemli meselesi nedir?

Bu soruya verilecek cevaplar elbette farklı olacaktır. Üstelik, bu cevaplar, sadece farklı ırklara, farklı milletlere, farklı kültür ve kültür medeniyetlere göre çeşitlenemeyecek, ailelere, kişilere ve nesillere göre de değişik olacaktır.

Ne dersiniz? Gerçekten de, şu anda, Dünya'nın en önemli meselesi nedir? Enerji meselesi mi? Petrol fiyatları mı? İran ile Amerika Birleşik Devletleri arasında bir türlü bitmeyen ihtilâf mı? Filistin meselesi mi? Kıbrıs dâvası mı? Afganistan'ın işgali meselesi mi? İslâm dünyası üzerinde hesapları olan «kara» ve «kızıl» emperyalizmin niyetleri mi? Kendi vatanında esir alınan milyonlarca «Esir Türk Dünyası» mı? Birçok fukara ülkede müşahede ettiğimiz «kardeş kavgaları» mı? 1980'li yılların «rahminde oluşmakta olduğu sezilen» 3. Dünya Savaşı mı? Nükleer tehlike mi? Kalkınmış ve sanayileşmiş ülkelerle, henüz kalkınmakta olan ülkeler arasında gittikçe büyüyen «refah» farkı mı? Dünya'yı açlık tehlikesi mi tehdit ediyor? Dağılan, çözölen ve anarşie düşen bir dünya mı kurulmaktadır? Yoksa, haklar ve hürriyetler mi zenginleşmektedir? Dünya, kanlı, despot, acımasız, sert ve «toplumcu» bir diktatörlüğe doğru mu gitmektedir? Daha, böyle binlerce soru sorulabilir... Gerçekten, şu anda, Dünya'nın en önemli meselesi nedir?

Bu meselelerin bir sayımını yapmak ve önem sırasına koymak gerekir mi, bilmem? Esasen bu, bizim işimiz değil, Onu, her ülke, kendi şartları içinde ve objektif bir biçimde yapmalıdır. Hiçbir millet, kendini içinde yaşamakta olduğu dünya şartlarından tecrit edememekle birlikte, yine de meselelerinin kendi cemiyet yapısına göre özellikler kazandığını elbette bilir.

Bizim kanaatimize göre, yukarıda saydığımız ve daha da sayılabilecek dünyanın «önemli meseleleri» konusunu incelerken, asla ihmal edilmemesi gereken ve çok önemli gözüken bir mesele daha vardır. O da «dünyayı saran inanç buhranı» ve bu ihtiyacı cevaplamak isterken insanların maruz kaldığı «bir felsefe sefaleti ve ideolojik yetersizlikleridir.

Bilhassa, Batı dünyasında, «dinî ideolojinin» yetersiz duruma düşmesi, entellektüellerin, hızla «kilise»den uzaklaşmaları, Avrupa'nın kendine «yeni bir din» bulamayışı, eğitim seviyesi arttıkça, Hristiyan kitlelerin de kendi aydınlarını takip etmesi, sanayileşmeye paralel olarak «sosyal ve geleneksel bağların» çözölməsi, yoğun bir etkileşme ile kitlelerin büyük bir sürüşmeye girişmesi, Avrupa insanını büyük bir huzursuzluğun içine itti. Esasen, «ruhbanların ve

din adamlarının elinde dejenere edilmiş bulunan» Ahd-ı Atik ve Ahd-ı Cedit, yeni Tevrat ve İncil, ısrarlı bir eğitim çabasına rağmen kitlerle benimsenmedi. Avrupalı entellektüel, kafasında ve vicdanında teşekkül eden çıldırtıcı boşluğu, filozofların ve ideologların «çatışkan görüşleri» arasında tatmin etmeye yöneldi. Aklını, vahyin sahasında koşturmaya kalkışan Avrupalı, yalnız imanını kaybetmekle kalmadı, akıl sağlığını da tehlikeye attı. Batı, kanlı ve vahşi bir çatışmanın içine düştü. Asırlarca süren bu buhran, şimdi oradan taşarak, derece derece bütün dünyayı sarmış bulunmaktadır.

Şimdi, sadece intihar grafikleri yükselmekle, akıl hastahaneleri dolmakla, uyuşturucu madde düşkünü ve içgüdülerine göre yaşayan nesiller çoğalmakla kalmamakta, cemiyetler, kanlı ve ideolojik bir kamplaşmanın içinde birbirlerini yemektedirler. Dolayısı ile şimdi, insanlık, bu «felsefe sefaleti» içinde ve «felsefi ideolojiler» uğruna boğuşurken mezarlıklar ve hapishaneler, habire dolup taşmaktadır. Bence, şu anda, dünyanın en önemli meselesi, pek âlâ bu olabilir.

İSLÂM TERBİYESİ; HEM ÂLEMŞÜMUL, HEM MİLLÎ KARAKTERDEDİR

İslâm'da terbiyenin iki önemli karakteri vardır. Bunlardan birincisi âlemşümul (üniversal) oluşu, ikincisi de kavimlerin ve milletlerin yapılarına vs tecrübelerine değer vermesi...

Bu suretle, İslâm terbiyesinden geçen nesiller, bir taraftan En güzel biçimde yaratılan insanın» şerefini idrâk ederler, diğer taraftan Şanlı Peygamberimizin ihtarlarına uyararak «Hangi kavme benzerseniz ondan olursunuz» ölçüsü içinde orijinal kalmasını başarırlar. Yani İslâm, insanları, terbiye ederken hem onları «Ademoğulları» olarak «İslâm kardeşliği» şuurunu içinde toplamaya çalışır, hem de farklı «ırklara», «şubelere» ve «kabilelere» ayrılan kitleleri, Allah yolunda birbiri ile yarışmaya davet eder.

İslâm terbiyesinden geçen nesiller öğreneceklerdir ki, insanların bir diğerine «üstünlükleri», derilerinin renkleri ile, kafataslarının biçimleri ile, iskelet yapıları ile, kan grupları ile tayin olunmaz. İslâm'da şahısların ve grupların üstünlükleri «takva» iledir. Yani İslâm'da ırk ve renk üstünlüğü iddiası (rasizm) kesin olarak yasaktır. Kaldı ki, tarih ortaya koymuştur ki, ırkçılığın bir siyasi akım biçiminde tatbik edilmesinin vebali de Batılı sömürgecilere aittir. Günümüzde dahi «kara» ve «kızıl emperyalizm», açık veya gizli bir biçimde bu politikasını sürdürmektedir. Esasen ırkçılık belâsından en çok Türk ve İslâm dünyası ıstırap çekmiştir ve çekmektedir. Şu anda gerek Türk dünyasının, gerekse İslâm dünyasının üçte ikisi, resmen veya fiilen sömürgeleştirilmiştir. Esefle belirtelim ki, bugün yine İngiliz, Fransız, İslâv ve Çin ırkçılığı -her ne kadar aksini iddia ediyorlarsa da- bütün şiddeti ile devam etmektedir. Gerçi Arthur de Gobineau'nun fikirlerini açıkça savunmuyorlarsa da pratikte onun düşüncelerine göre hareket etmektedirler. Bugün «kara ve kızıl emperyalizmin» mekteplerinde Türk ve İslâm dünyasına karşı hâlâ kin ve nefret aşılınmakta, hâlâ aleyhimize filmler çevrilmekte, milli birliğimiz ve bütünlüğümüz etrafında kanlı oyunlar oynanmaktadır. Şu anda, Türk ve İslâm dünyası, bu dış oyunlar sebebi ile kan kaybetmekte ve gözyaşı akıtmaktadır.

İslâm'a göre, Âdemoğulları, yalnız «En güzel biçimde yaratılmak» ile kalmamakta «İslâm fıtratı» üzere, dünyaya gelmiş bulunmaktadır. Ancak, daha sonra aldıkları terbiye sebebi ile

«küfre» bulaşmakta ve «aşağuların aşağısına» yuvarlanmaktadırlar. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır: «Biz, insanı, en güzel biçimde yarattık. Sonra, onu aşağıların aşağısına çevirdik. Ancak, iman edip de güzel güzel işlerde bulunanlar başka.»» (Bkz. et - Tin Sûresi, âyet, 5, 6). Esefle belirtelim ki, bu gün «kara ve kızıl emperyalizm» ortaya koyduğu maarif sistemleri ile insanlığı, böylece alçaltıp durmaktadır. Bugün zengin ve güçlü süper -devletler ve güçler, fakara ülkelerin ve bilhassa Türk ve İslâm dünyasının ense köküne, bu korkunç maarif politikaları ile birer kene gibi oturmuş bulunmaktadır.

Türk ve İslâm dünyasının bu âfetten ve belâdan kurtulması için, bütün gücü ile yeniden İslâm Terbiye Sisteminin hem «âlemşümul», hem de «millî» karakterlerinden istifade etmek üzere, muasır ihtiyaçlara göre teşkilâtlanması gerekmektedir. Kuracağımız, bu maarif sisteminde, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in şu iki âyetinden bilhassa istifade etmeliyiz. Şöyle buyrulur: «Renklerinizin ve dillerinizin birbirine uymaması Allah'ın âyetlerindendir» (Bkz. Rum Sûresi, âyet 22) ve «Ey insanlar, gerçekten biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi birbirinizle tanışasınız diye şubelere ve kabilelere ayırdık. Şüphesiz ki, Allah yanında en şerefliiniz, takvaca en ileride olanınızdır.»

(Bkz. Hucurat Sûresi, âyet, 13).

İSLÂM “MİLLÎ TÖREYE” DEĞER VERİR

İslâm, «Âlemşûmul bir davet» olmakla birlikte, kendine aykırı düşmeyen «millî kültür değerlerine» de önem verir.

İslâm, «edille-i şer'iyye» ile tayin olunmuş bulunmasına rağmen, hükümlerinin icra edilmesinde «örfe» (millî töreye) uyulmasını emreder. Bu husus, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in el -Bakara Sûresinin 178. âyetinde, hiç bir teville meydan verilmeyecek şekilde ortaya konmuştur. Burada, hükümlerin icrasında «örfe uymak» ve «güzellikle muamelede bulunmak» istenmektedir. Ancak, tekrar tekrar belirtelim ki, «örf» (töre) asla İslâm'ın ortaya koyduğu «normlarla» çatışmayacak, «küfre» ve «harama» yer vermeyecektir.

İslâm'da «millî tecrübenin» ve hatta «mahallî âdetlerin» bile, aynı ölçülere riayet edilmek şartı ile önemli bir yeri vardır. Bu sebepten, İslâm Hukukunun bir şaheseri olarak tedvin edilen Mecelle-i Şerifte» bu konuya büyük bir önem verilmiştir. Şimdi, isterseniz, biz, «örfe uymak» ve âdetlere göre hareket etmek» hususunda, Mecelle-i Şerifin ortaya koyduğu hükümleri gözden geçirelim. Mecelle-i Şerifte buyrulur ki:

«Âdet muhkemdir» (Madde: 36). Yani, âdet olan şeyi yerine getirmek şarttır. Mecelle'ye göre «Şeriatin hükmünü ispat için örf ve âdetle hüküm kılınır.»

«Nasın isti'mali, bir hüccettir ki, onunla âmel vâcib olur.» (Madde: 37). Yani, halkın öteden beri, yapageldiği ve İslâm'a aykırı düşmeyen örf ve âdetlere uymak zaruridir. Uymayan günahkâr olur.

«Âdetan memnu (yasak) olan şey, hakikaten mümteni (İslâm'ın yasakladığı iş ve filler) gibidir.» (Madde: 38).

«Ezmanın tağyiri ile ahkâmın tağyiri inkâr olunamaz» (Madde 39). Yani, zamanın değişmesi ile örf ve âdetlerle tayin olunan normların değişmesi zaruridir ve bu vakıa inkâr olunamaz. Müslümanlar, cemiyetin bu dinamik yapısını bilerek hareket ederler.

«Örfen mâ'ruf olan (bilinen) şey, şart kılınmış gibidir.» (Madde: 43). Yani, herhangi bir sözleşme yapıldığı zaman, sözü edilmese bile, töre ve geleneklerin istekleri, kendiliğinden işler. Taraflar, bu hususlara riayet etmek zorundadırlar.

«Örf ile tâyin nas ile tâyin gibidir.» (Madde: 45). Yani, İslâm'a aykırı düşmeyen töreye, uymak sanki Kur'an-ı Kerim'e ve Şanlı Peygamberin sünnetine uymak gibidir.

Görülüyor ki, İslâm, «Kitap ve «Sünnet» ile bütün beşeriyete âlemşûmul bir mesaj sunmakla birlikte, kendi ile çatışmamak şartı ile «millî ve mahallî tecrübeye» de büyük önem atfetmektedir. İslâm, bu karakteri sebebi ile bütün zaman ve mekânlara kolayca intibak etmekle kalmamış, kendisini kabul eden milletlerin, kavimlerin ve ırkların güçlenmesine ve millî hüviyetleri içinde gelişip yücelmesine de imkân hazırlamıştır.

İslâmiyet, masonizm, komünizm ve sahte hümanizm gibi akımlara benzemez. O, milletleri yok etmek kavimleri ve ırkları karıştırarak kozmopolit bir dünya kurmak istemez. İslâm'ı kabul eden ırklar, kavimler ve milletler zayıflamazlar, yok olmazlar, aksine güçlenip dirilirler. İslâmiyet'i, milletlerin, kavim ve ırkların aleyhine kullanmak, Allah ve Resulünün «âlemşûmul davetini», şu veya bu sapık «beynelmilelci akıma» benzetmek asla doğru değildir. İslâm'ı, kendi yapısı ve hususiyetleri içinde anlamak, yaşamak ve öğretmek şarttır. Günümüzün «sapık akımları», kendilerini İslâm ile «maskeleye» kalkışmasınlar, Kaldı ki, onların başarı şansı da yoktur.

MİLLÎ EĞİTİMİMİZ TÜRK - İSLÂM KLÂSİKLERİNDEN MAHRUM BIRAKILAMAZ

Her milletin eğitiminde, «millî» ve «beşerî» tecrübenin önemli bir yeri vardır. Bu sebepten cemiyetler, çocuklarını eğitirlerken, «kendi klâsiklerine» öncelik ve ağırlık verirler.

Bugün, Batı'lı her millet, çocuğuna, her şeyden önce «İncil'i» öğretir. Sonra, kendi kültür ve medeniyetinin yapısına göre, Greko-Lâtin dünyasının en ünlü fikir adamlarını, sanatkârlarını ve ilim adamlarını, eğitim seviyesinin imkân verdiği ölçüler içinde, eser ve çalışmaları ile onların kafa ve gönüllerine oturtur. Onların eser ve çalışmalarına ait örnekleri, mümkün mertebe müşahhas olarak idrakine yerleştirir. Duvarlarına resimlerini asar, dershanelere ve okullara adlarını verir, okulunda köşeler yapar ve anma günleri tertipler. Radyo ve televizyonlar, basın ve yayın vasıtaları ile «klâsiklerini» diri tutmaya çalışır. Bu eğitim temelini sağlamca kurduktan sonra, mukayeseli bir «kültür ve medeniyet» şuuru içinde, diğer milletlerin den «klâsiklerine» ihtiyaç duyduğu ölçüde yönelir. Bunun yanında, genç nesilleri, gelecek zamanlar ve şartlar için yetiştirmekte olduğunu asla unutmaz.

Yalnız Batılılar değil, İsrail de, Japonya da böyle yapar. Bu, sağlıklı bir millî eğitimin asgari şartıdır. Hiçbir millet, kendi kültür ve medeniyetine renk ve ruh veren «Mukaddes Kitabını» ve «Klâsiklerini» ihmal ederek, inkâr ederek sağlıklı bir millî eğitim ortamı oluşturmaz. Şayet, böyle yapanlar mevcutsa, onlar da er geç idrâk edeceklerdir ki, yanlış yoldadırlar. Ama neden sonra...

Hiç şüphesiz milletlerin kültür ve medeniyetlerine temel aldıkları «mukaddes veya felsefî» değerler ile bunlardan fıskıran «klâsikleri» asla ihmal ve inkâr etmemelidirler ve gelişmiş milletler, bunu başaran milletlerdir. Bir Yunanlı, kendi medeniyetinde ve eğitiminde «İncil'in, Destanlarının, Eski Yunan klâsiklerinin» rolünü küçümsemeyeceği gibi, bir Yahudi de, medeniyetinde ve eğitiminde Tevrat'ın, Yahudi fikir adamlarının ve sanatkârların değerini küçümsemeyi asla düşünemez ve ihmal edemez.

Bâtıl kitapları, tahrif edilmiş belgeleri bile, (ne olursa olsun kendilerine mahsus eser ve mahsulleri) benimseyen milletlerin bu durumunu gördükten sonra, son iki asırdan beri, ülkemizde tatbik edilen eğitimin yanlışlığını daha iyi anlıyoruz; sadece anlamıyor, bu yanlış «maarifin» bizi nerelere getirdiğini, en acı dersler olarak

yaşıyor ve kan ağlıyoruz. Mukaddes ve yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'den Şanlı Peygamberimiz'den, muhteşem Sahabi kadrosundan, Ehl-i Sünnet ve Cemaatin kitaplarından, İmam-ı Gazali ve İmam-ı Rabbanî gibi velilerin ve mütefekkirlerin eserlerinden, daha nice binlercesinin meydana getirdiği «İslâm klâsiklerinden», bizzat Türk-İslâm medeniyetinden kaynaklanan binlerce «klâsikten» genç nesilleri mahrum ederek nereye geldiğimizi, hepimiz artık dövünerek görüyoruz.

«Medeniyet değiştirme kompleksine» kendini kaptırmış «devrimbaz atalarının» günahını çeken, «kökünden kopmuş» «yönünü kaybetmiş» genç nesiller, elbette şaşkın, tedirgin ve bunalmış olarak ortaya çıkacaklardı. Bilmedikleri ve öğrenmedikleri «dünlerin» ve «kapılandıkları bütün medeniyetlerin» düşmanı olacaklardı. Her şeyden önce, «kendine yabancılaşan» genç nesiller, «yabancılarla» karşı hem bir «eksiklik duygusu» ve hem de buradan kaynaklanan müthiş bir «kin ve düşmanlık» duyacaklardı.

Zararın neresinden dönülürse kârdır. Şimdi yapılacak en önemli iş, genç nesilleri, yeniden Türk-İslâm kültür ve medeniyetinin henüz kaybolmamış temelleri üzerine oturtmak; Türk ve İslâm klâsikleri ile genç nesilleri kaynaştırmak; mukayeseli bir kültür ve medeniyet eğitimi ile onları, beşerî tecrübeden haberdar ederek, çağımızın beklediği büyük ülkü ve hedeflere hazırlamaktır.

BİZİM KLÂSİKLERİMİZ YOK MU?

Hiç kimse, «millî» ve «beşerî» tecrübenin değerli mahsullerinden kendi milletinin mahrum kalmasını istemez. Bu sebepten aklı başında olan devlet adamları ve münevverler, bir taraftan kendi «millî klâsiklerini» genç nesillere aktarırken, diğer yandan yabancı kültür ve medeniyetlerin «klâsiklerini» de kendi dillerine tercüme ederler. Böylece, genç nesilleri, «millî klâsiklerle» bir millî şahsiyet temeli üzerine oturtuktan sonra, «dünya klâsikleri» ile onların ufuklarını genişletirler.

Böyle bir kültür politikasının faydaları açıktır. Bu suretle, hem «millî kültürün» temel değerleri genç nesillere kazandırılır, hem bu temel değerler, diğer kültür ve medeniyetlerin değerleri ile zenginleştirilir ve hem de genç nesillere, «millî kültürü çağdaş seviyede geliştirme» şevk ve iradesi verilir. Galiba, «yabancılaşmadan çağdaşlaşmanın» başka bir yolu da yoktur.

Aksi halde, genç nesilleri «millî klâsiklerden» mahrum bırakan bir «kültür politikası», yabancılaşmalara yol açar. Bunun gibi, genç nesilleri, «dünya klâsiklerinden» mahrum bırakmak da gelişmenin ve çağdaşlaşmanın yolunu tıkar. Görülüyor ki, sağlam bir kültür politikası, «millî» ve «beşerî» tecrübenin dengeli ve uygun bir tarzda genç nesillere ve halk kitlelerine aktarılması demektir.

Bununla birlikte, hemen itiraf edelim ki, Cumhuriyet döneminde takip edilen «kültür politikası», bu dangeden mahrumdur. Esefle görüyoruz ki, «Türk ve İslâm Klâsikleri» ihmal ve hatta inkâr edilerek, büyük bir heyecanla, sadece ve ancak «yabancı milletlere» ait «klâsikler», dilimize çevrilerek genç nesillere ve halk kitlelerine sunulmuştur.. 1941 yılında başlatılan «klâsik» tercümeciliği, o devrin adamlarınca, «Eski Yunanlılardan beri, milletlerin sanat ve fikir hayatında meydana getirdikleri şaheserleri dilimize çevirmek» tarzında anlaşıyordu.

Bu anlayışın ışığında düşünülünce, artık «klâsik» denilince akla, sadece Batı ve onun tarihi kökü demek olan «Greko - Lâtin kültür ve medeniyeti» geliyordu. Nitekim, kendini Batı kültür ve medeniyetine adanmış olan «tek parti iktidarı», Türk Milletinin şahane iradesi ile alaşağı edilinceye kadar, bu tek taraflı kültür politikası bütün şiddeti ile devam edecekti. Gençliğimize ve milletimize Türk ve İslâm klâsiği olarak bir tek eser sunulmuyordu. Bu, yalnız bizim değil, yabancıların dahi dikkatini çekiyor, «Sizin

klâsikleriniz nerede?» diye soranlara, «Bizim klâşîğımız yoktur!» cevabını dahi verebilecekler çıkabiliyordu.

1950 yılından sonra, Türk ve İslâm klâsiklerinden bir kaç tane-si basılarak «Millî Eğitim Yayınevlerinin vitrinlerine konabildi. İbni Sina'dan, Farabiden, İmam-ı Gazalî'den, Nizamî'den, Muhyiddin-i Arabî'den, Mevlâna Celâleddin-i Rumi'den, Sultan Veled'den, İbni Haldun'dan, Harirî'den ve benzerlerinden tercümeler yapılarak «klâsiklere» katıldı. Bu hamle, milletimizi sevindiriyordu. Lâkin, el-bette yetersizdi. Çünkü, kitaplıklarımızda, genç nesillerin gözlerine açılması gereken, daha binlerce cilt kitabımız, «klâşîğımız» vardı.

Daha işin başında iken, «bizim klâsiklerimiz yoktur» diyenler, «klâsik» adını vererek Batı'da ne buldularsa dilimize aktarmaya kalkışanlar, utanacakları yerde, Türk ve İslâm klâsiklerini, genç nesillerin kitaplıklarına kazandırmak isteyenlere, en olmadık sıfat-larla tecavüze ve taarruza kalkıştılar. «Çoğu zaman tezatlarla düşen, menfiyi, müspeti, iyiyi, kötüyü karıştırdığı» apaçık ortada olduğu halde, Rus kilise babalarından Protopop Avvukum'un «Hayatım» adlı kitabını, «klâsik» diye tercüme edenler, Türk vs İslâm dünyasının muhteşem büyüklerinin eserlerinin kitaplıklarımıza kazandırılmasını lekelemek istiyorlardı. Ne yazık ki muvaffak oluyorlardı.

BİR “MUTLU AZINLIĞIN” BASKISI ALTINDAYIZ

Garip bir «zihniyetin» tasallutundayız. Son iki asırdan beri, git-tikçe şımaran «bir azınlık» bir veli ve vâsi tavrı içinde milletimize «musallat» olmuş, kendi keyfince bizi «gütmek» istemektedir.

Bunların sayıları gerçekten azdır. Onun için «azınlık» diyoruz. Bunların gücü, kendi deyimleri ile «sayısal» değil «siyasaldır. Her yerde «yandaşları» var, ancak, ne yapıp yapmışlar, bu «yandaş-larını», içinde barındıkları «grubun» en güçlü, en «etkili» ve en «yetkili» kişisi durumuna getirmişlerdir. «Arpalıkları» onların eline vermişlerdir, konulan ve yönetmelikleri, en iyi onlar anlar ve yo-rumlarlar. Bunlar, «ilerici», bunlar «devrimci», bunlar «kurtarıcı», bunlar «demokrasinin» ve «özgürlüklerin» koruyucusu, bunlar ger-çek «temsilciler»dir.

Öyle bir terör meydana getirmişlerdir ki, hiç kimse bunların karşısına çıkamaz, hiç kimse bunlarla mücadeleyi göze alamaz. Alırsa ne olur? Önce «gerici», «halk düşmanı», «faşist», «demokrasi düşmanı», «özgürlükleri sindiremeyen» kimseler olarak lekelenir, jurnal edilir, sürülür, bu da para etmezse «kimlikleri saptana-mayan» kişi ve çevrelere havale edilir.

Bu, öyle bir «mutlu azınlıktır» ki, her yerde ve her zaman, rahatça düşüncelerini açıklayabilir, siyasi tercihlerini ortaya koya-bilir, gazetesini çarşaf gibi açarak okuyabilir, dergisini, kitabını cebinde dolaştırabilir, nasıl isterse öylece giyinebilir, kuşanabilir, hareket edebilir, yumruğunu masaya vurabilir, konuşabilir ve itham edebilir. Üstelik, bütün bunlar, onun vaz geçilmez haklarıdır. Onların, başka özellikleri de vardır. Eğer siz onlara muhalifseniz, düşüncenizi açıkça ortaya koyamazsınız, siyasi tercihlerinizi gizle-mek ve hatta onlara yaklaştırmaya zorundasınız, okuduğunuz gaze-teyi ve 'kitabı (şayet onlar istemiyorlarsa) saklayacaksınız, hatta giyiminiz kuşamınız ve hareketleriniz bile onlara ters gelmeyecek, mademki, onların «yandaşı» değilsiniz, o halde daima boynunuz bükük olmalı, onları mümkün mertebe kızdırmamalısınız.

Hayır, asla mübalağa etmiyoruz. Bugün ülkemizde, kendine «devrimci», «ilerici» ve «sosyalist» adını veren ve «halkçı» geçinen şerir bir azınlık vardır. Ve onlar, bizi kendileri gibi düşünmeye, inanmaya, hareket etmeye zorlamaktadırlar. Okuduğumuz gazete-ye, kitaba, seyretmek istediğimiz filme, tiyatroya kadar her şeye el koyarak bizi «esir almak» istemektedirler. Şuna kesin olarak eminiz

ki, Őu anda, bu yazımızı okumak fırsatını bulan veya bulamayan binlerce ve yüz binlerce kişi ve aile bu deritten mustarıptır. Esasen oyun, iki asırdan beri oynanmakta idi, fakat bugünkü kadar ŐiddetleneyeĒi, akla ve hayale bile getirilemezdi.

Ben Őahsen, aŐaĒı yukarı, yarım yüzyıldır, bu çileyi yaşamaktayım. Bütün ömrümü, «öĒretmen» ve «öĒrenci» olarak geçirdim. Her zaman Şunu gördüm. Bir kısım resmî ve gayr-ı resmi kişi ve çevre, düşüncelerime, inançlarıma, konuŐtuklarıma karşı, beni kınayıcı ve suçlayıcı bir tavırla çıktı. Bu yüzden baŐıma gelmedik kalmadı. SoruŐturmalar, sürgünler, hakaretler gırla gitti. Oysa iyi veya kötü, «başarılı bir öĒretmen» sayılıyordum. Esefle belirtiyim ki, Türk-İslâm kültür ve medeniyetini savunduĒum ve böylece güçlü bir nesil yetiŐtirmek istediĒim için âdeta -bazı çevrelerce- «aforoz» edilmiŐtim. Bunları, asla öĒünmek için söylemiyorum. Benim çektiklerimin çok daha fazlasını çeken ve «Öz yurdunda garip ve öz vatanında parya» durumuna düşürülen nice ülküdaŐlarımız var. Bunu belirtmek istiyorum.

Maalesef, bu çemberi hâlâ kıramadık. Hâlâ kendimizi, bu «mutlu azınlıĒın» baskısından kurtaramadık. Adamlar, bizim tahammül gücümüzü ölçmüşler ve «ebedi bir iktidara» kendilerini alıŐtırmıŐlar. Bakalım, gelecek günler ne gösterecek.

BİZİ KİMLER BU DURUMA DÜŞÜRDU?

Bugün milletçe içinde bulunduğumuz sosyal, kültürel, ekonomik ve politik durumu, bütün dehşeti ve acılığı ile idrâk etmeyen kaldı mı? Eğer, hâlâ, «ahvalimizden» memnun olan varsa, onları alıp «tımarhaneye» tıkmak gerekir.

Son bir asır içinde, zaman zaman bazı silkiniş dönemleri yaşamamıza rağmen, neden her gün biraz daha vahim bir âkibete doğru sürükleniyoruz? Kimler, hangi kadrolar alıp bizi buralara kadar getirdi?

Kimler, bizi millî ve mukaddes değerlerimizden uzaklaştırarak «kara» ve «kızıl» emperyalizmin «pragmatist» ve «materyalist» dünya görüşüne mahkûm etmeye çalıştı.

Kimler, bizi Oğuz Destanlarından, Dede Korkut'lardan kopararak «Greko-Latin dünyasının» masalları ile uyutmaya kalkıştı?

Kimler, bizi, tarihi köklerimizden kopararak Eti'lere, Sümer'lere bağlamaya çalıştı? Kimler, Türk'ü Türk'ten, Müslüman'ı Müslüman'dan kopararak «Yunan'a kardeş olmak hasreti» ile Homeros'un Akay ve Truvalı'ları ile «soydaş» yapmaya çalıştı? Kimler, Türk İzmir'e, «Homer'in diyarı, hey!» diyebildi.

Kimler Türk-İslâm Kültür ve medeniyetinin yoğurduğu bütün değerlere düşman kesilerek kendini «medeniyet değiştirmek» kompleksine kaptırdı? Kimler, «Batı» ile kültür ve medeniyet yarışmasına katılmak yerine, «uygarlaşma» diyerek ve bizim «medeniyetimizi» bırakarak tepeden tırnağa «Batılılaşma cinnetine» düştü?

Kimler, genç nesilleri, millî ve mukaddes «kitaplarımızdan» kopararak «yabancı kültürlerle» mal olmaya, sokaklara düşmeye diskoteklerde kendini tüketmeye zorladı? Kimler, çocuklarımızı, dinimizin «haram», töremizin «yasak», ahlâkımızın «kötü» dediği fiilleri işlemeye teşvik etti? Onları din, töre ve ahlâk karşısında aldığı «olumlu tavırları», yıkmak üzere «bırakın bu ortaçağ kafasını» ve «bu burjuva yutturmacalarını» diyenler kimler?

Çocuklarımızı ve gençlerimizi, Türk'ten ve İslâm'dan gayrı, herkese benzemeye teşvik eden, onları tarihlerinden, atalarından, kültür ve medeniyetlerinden soğutanlar kimlerdir? Dinimi, dilimi, töremi, musikiden mimarîme kadar her şeyimi, kimler, yıkmak istedi? Ve bizi, «bize yabancılaştırmaya» kimler kalkıştı?

Muhteşem Türk-İslâm medeniyetini kimler inkâr etti? Sosyal, kültürel, ekonomik ve fikrî «nizamımızı» kimler yıktı? Onun enkazları üzerinde kimler «bu düzeni» getirdi? Ve yine kimler, her şeyimizi berbat ettikten sonra, milletimin ve halkımın çığlıklarını istismar etmek üzere, «kahrolsun bu düzen» «yıkılsın bu düzen» diye «düzenbazlık» etmeye kalkıştı? Hem bu «düzen» ile kendine arpalıklar edinen, hem bu «düzen» ile vatan çocuklarını «kendi yurdunda garip» düşüren ve sonra kalkıp bu «düzen»den şikâyet edenler kimlerdir?

Oysa bu «sahte çığlıkları» ve «düzenbazlıkları» samimiyetle bırakmak, çıkıp bu millete, «günahlarını itiraf etmek» ve tam bir pişmanlıkla milletimizden «af dilemek» gerekirdi. Dövünerek, «tarihî bir yanlışlığa düştüklerini, Türk-İslâm kültür ve medeniyetini çökertmeye çalışmanın emperyalizme hizmet olduğunu, bilmem ne kadar zamandan beri ıstırap çektiirdikleri Türk Milliyetçilerinin haklı olduklarını» acı acı itiraf etmeleri gerekirdi.

Sevinerek belirtelim ki, bugün, birçok Türk aydını, bu tavrı almıştır, bir kısmı almak üzeredir. Bir kısmı da «işlenen cinayeti» idrâk etmek üzeredir. Bununla birlikte; asla uyanmak niyetinde olmayanlar da vardır. Onları uyandırmak da bizim boynumuzun borcu olsun.

HAYIR, BUNLAR PİŞMAN OLMAZLAR

Şimdi, herkes ittifak halinde, «tarihimizin en kritik bir anında» bulunduğumuzu açıklıyor. Herkes, memleketimizin içinde bulunduğu «acı realite»den şikâyetçi; herkes milletimizin maruz kaldığı sosyal, kültürel, ekonomik ve politik çalkantıların acısını duyduğunu söylüyor. Herkes şikâyetçi, herkes itham ediyor. Herkes «suçu», bir diğ erinin omuzlarına vermek gayreti içinde...

Yarım asırdan beri, «iktidarda bulunan çevreler», sanki kendileri, içinde bulunduğumuz durumdan sorumlu değ illermiş gibi, hiç kızarmadan ve hiç terlemeden, başkalarını itham ederek «iktidarl arını sürdürmeye» çalışıyorlar. Emperyalizmin uşakları «emperyalizmden», tarihimin, kültür ve medeniyetimin yıkıcıları «çağdaşlaşmadan», milliyetçi münevverlere nefes ald ırmayan çevreler «özgürlükten», vatan ve millet bölüc üler i «bağımsızlıktan» dem vuruyorlar.

İki asırdır, memleketimizde bu oyun -aşağı yukarı- bu minval üzere oynanmaktadır. Herifler, yıkıyorlar «devrim» diyorlar, zulmediyorlar «adalet» diyorlar, insanlarımızı sürüyor, kahrediyor, işsiz güçsüz bırakıyorlar, «işgalcileri temizledik» diyorlar, yandaşlarına arpalıklar veriyorlar, «devleti kurtardık» diyorlar.

Bu, böyle devam ettiğ i sürece, hiçbir zaman «tarihimizin en kritik anı», asla bitmeyecektir. Oysa, gerçekten, memleketimizin, bu kritik dönemi», gerçekten aşmasını isteyenler, milletimizin maruz kaldığı sosyal, kültürel, ekonomik ve politik sıkıntılardan kurtulmasını yürekten isteyen kişi ve kadrolar, her şeyden önce, kendilerini ciddi bir «otokritiğ e» tabi tutmayı, «günahlarını», hiç olmazsa kendilerine, «itiraf etmeyi» düşünmeliydiler.

Tanzimat'ın gözü kapalı âşıkları, Meşrutiyet'in meczupları, «tek parti döneminin» birinci sınıf vatandaşları, «Avrupa'nın buhranlarını» Türkiye'ye taşıyarak «çoğulcu demokrasi» kuracaklarını sanan ve «milli demokrasi» şuurundan mahrum olan «çağdaş Donkişotlar», bir emirle «tek partide birleşen», yine bir emirle «çok partilere bölünen» ve «partiler yelpazesi» altında gönül eğlendiren kadrolar, acaba böyle bir «itirafa» hazır olabilirler mi?

Hiç sanmıyoruz. Onlar, şimdi «yeni koşullarda, yeni olanaklarla, yeni olasılıkları denemekle» meşguller. Şimdi onlar, büyük kitleleri, «gericilerin ve faşistlerin pençesinden» kurtaracak, Marksist, sosyalist çizgide geliştirerek «devrimci ve de halkçı bilince» çıkarmak

istiyorlar. Nitekim, başarılı da oluyorlar, şimdi sokaklarda, dünün rasistleri, faşistleri, kapitalistleri ile bugünün anarşistleri, nihilistleri, diskotekçileri el ele vererek «Sovyet Enternasyonalini» söyleyerek dolaşıyorlar. «Bağımsızlık» narası ile Türk'ü esir, «özgürlük» narası ile halkı sindirmek istiyorlar. «Terör» ile «kan ve gözyaşı» ile halkçılık yaptıklarını sanıyorlar.

Dünün, Türk-İslâm kültür ve medeniyetinden kaçarak «küçük bir Almanya, küçük bir Britanya, küçük bir Amerika olmayı» - büyük bir marifetmiş gibi- ülkü edinenlerin yerini şimdi, «Sovyet Rusya'nın destek ve himayesi olmadan sosyalist devrim başarıya ulaşmaz» diyen kadrolar devraldı. Nedense, güçlü ve büyük Türk Devleti ülküsünden korkan, daima yabancı bir kanadın altında barınmayı isteyen bu «zavallı kadrolar», acaba bir gün pişman olarak ve günahlarını itiraf ederek bu millettten af dilemeyi ve bir daha ortalıkta dolaşmamayı düşünebilecek midir?

Türk milleti ve onun milliyetçileri, bugüne kadar, bunu sabırla beklediler. Lâkin, anlaşıyor ki, onlar, bunu kendiliklerinden düşünemeyeceklerdir.

ÂLEMŞÜMUL HAKİKAT DEĞİŞMEZ FAKAT SOSYAL HAYAT DEĞİŞİR

İslâm'da, «siyaset» bir ilimdir. Mukaddes ve âlemşümul prensiplerin ışığında, zamanın ve mekânın şartlarına, imkânlarına, zaruretlerine, müesseselerine, hadise ve vakıalarına göre kitleleri sevk ve idare etme sanatıdır. Yani İslâm'da «ilm-i siyaset», meşru hedeflere doğru, meşru vasıtalarla yürümek ve fakat zamanın, mekânın ve vakıaların gerektirdiği esnekliği ve basireti gösterebilmektedir. Öyle ki, umumi hatları itibarı ile siyasetiniz, hem «tavizsiz» olacak, hem de zamana, mekâna ve vakıalara intibak edecektir. Gerek «içte» ve gerek «dışta», öyle bir yol tutulacaktır ki, millet ve devlet, tehlikelere maruz kalmadan, mesut ve müreffeh olarak, birlik içinde «özlenen hedeflere» ulaşsın. Aksi halde «iç ve dış çatışmalara» ve bunlardan da önemlisi «fitneye» sebep olursunuz. Unutmamak gerekir ki, İslâm'da «fitne, katilden beterdir».

Ahmak bir «politikacı» kendini, mukaddes ve âlemşümul prensiplerin savunucu ve güdücüsü olarak takdim etse bile, zamanın ve mekânın şartlarını, imkânlarını, zaruretlerini, hâdis ve vakıalarını nazara almadan «kahramanlık taslamaya» kalkışmak basiretsizliğini gösteren kimsedir.

Bazı sosyologlar, haklı olarak, «içtimai vakıa» (realite sociale) ve müesseselerin «eşya kadar objektif birer varlık» olduklarını, inkâr ve ihmal edilemeyeceklerini belirtirler. Bunun için biz, ısrarla «sosyal gerçeklerin ve müesseselerin» inkâr ve ihmal edilemeyeceğini, ancak, belli ölçüler içinde «kanalize» edilebileceklerini, tekrarlayıp duruyoruz.

Bilindiği gibi, «âlemşümul hakikat», zamanın ve mekânın değişmesi ile değişmeyen değer ve hükümler demektir. Bununla birlikte, asla unutmamak gerekir ki, sosyal hayat, gerek «yapısı» ve gerek «işleyişi» bakımından sürekli olarak değişmektedir. Sosyal hayatın «norm» ve «müesseseleri», zaman ve mekânlara göre değiştiğinden, «İslâm'ın âlemşümul ölçüleri içinde tedvin edilmiş» olmasına rağmen Mecelle, «Zamanın değişmesi ile hükümlerin de değiştiğinin inkâr olunamaz» bir vakıa olduğunu kabul eder. (Bkz. Madde: 39). Mecelle'nin bu hükmü, İslâm'ın bağlı olarak müesseselerin, örf ve âdetin değişebilirliğini kabul etmektedir.

İslâm, dindir ve «nass» ile tayin edilmiştir. «Vahye dayanan âlemşümül hakikatlerden ibarettir». Ona, ya «inanılır» yahut «inanılmaz». İnananlar «müminidir, inanmayanlar «mümin değildir». Mümin, ister «taklit» ederek, ister «tahkik» ederek Müslüman olsun, asla «dini» tahrif etmek, saptırmak, değiştirmek ve reforme etmek hakkına sahip değildir. Müminin vazifesi şudur, değişen zamana, mekâna ve şartlara göre teşkilâtlanmak ve müesseseseleşmektir; metod ve strateji tayin etmektir; içinde yaşadığı asrı ve cemiyeti, bütün yönleri ile kendi imanının ışığında kritik etmek ve geliştirmektir.

Aksi halde, «mukaddes hüküm ve değerleri», asra ve cemiyete uydurmak iddiası ile değiştirmeye ve saptırmaya kalkışmak, onu, kendi «idrakine» veya «asrın idrakine» göre yorumlama gayretine girmek dini tahrip etmek olur. Diğer «Semavî dinler», böylece çürütülmüştür. İnsanların, Müslümanlığı tercih edip etmemeleri kendi bileceği şeydir, ancak, hiç kimsenin İslâm'ı değiştirmeye ve reforme etmeye hakkı yoktur. İslâm'da «teceddüt», asla reform manasında kullanılamaz. Çünkü, teceddüt, İslâm'ı saptırma gayretlerine karşı, bizzat İslâm'ın «deforme olmasını» önlemektir. Bu, bütün İslâm tarihi boyunca, böylece anlaşılmıştır.

İslâm, doğruya, güzele, iyiye, hakka ve helâl olan her «yeniye» açıktır. Aksi halde, ister «eski», ister «yeni» olsun, bütün yanlışlara, çirkinliklere, kötülöklere, bâtıla ve haramlara kapalıdır.

İSLÂM DÜNYASI DİRİLİYOR MU, ÇÖZÜLÜYOR MU?

Yirminci asrın, bu son çeyreğinde, bütün İslâm dünyasında, bir «uyanış» ve «diriliş» hamlesinin mevcudiyetinden söz edilmektedir. Gerçekten de Eritre'den, Amerika kıt'asındaki zenci Müslümanlara kadar, bütün İslâm dünyasında bir «kaynaşma», bir «hareket» görülmektedir. Ancak, gerçekten bu, bir «uyanma» ve «dirilme» hareketi midir, yoksa bir «çözülme» ve «yıkılma» mıdır?

Biz, birinci «tezi» kabil-i münakaşa bulmakla birlikte, maalesef İslâm dünyasındaki gelişmeleri, hiç de hayra yormuyoruz. Bize göre, son bir asır, İslâm dünyası bakımından, kelimenin tam mânâsı ile felâket olmuştur. Bilhassa, Osmanlı-Türk Devletinin yıkılmasından sonra, İslâm dünyası, «kara» ve «kızıl» emperyalizmin mutlak boyunduruğuna girmiştir.

Maddî ve manevî mânâda başsız, himayesiz ve desteksiz kalmıştır. Sadece, «birlik» ve «bütünlüğünü» kaybetmekle kalmamış, petrolünden gençliğine kadar bütün zenginlikleri, düşmanlarının kontrolüne girmiş, kültür ve medeniyetleri tahrip ve tahkir edilmiştir. Durum, bugün de aynıdır.

Öte yandan, İslâm ülkeleri, hemen hemen tamamına yakın bir kısmı ya tam yahut yarı sömürge durumuna düşmüş, en azından ya «kapitalizme», yahut «komünizme» bağımlı duruma getirilmiştir. Kendini «bağımsız ve bloksuz» sananları bile dolaylı yollardan boyunduruk altına alınmış ve inisiyatifsiz bırakılmıştır. Kaldı ki, henüz milyonlarca Müslüman (ki, bunların içinde 80 milyon Müslüman-Türk de var) «kara» ve «kızıl» emperyalizmin «esareti» altındadır; bütün insani hak ve hürriyetlerden mahrumdur. Esefle belirtelim ki, birçok Müslüman ülke de gittikçe büyümekte olan emperyalist oyunlarla ve tertiplerle çökertilmek istenmektedir. Bilfarz Afganistan, nerede ise yıkılmak üzeredir: Yahut kendini kızıl emperyalizmin tasallutundan kurtarmak için, su gibi kan ve gözyaşı akıtmaktadır. Pakistan, bölündükten sonra Bangladeş'le birlikte tehlikeye biraz daha yaklaşmıştır. İran'ın akibeti meçhuldür ve her geçen gün biraz daha tehlikeye doğru hızla mesafe almaktadır. Esefle belirtelim ki, aziz ve mukaddes vatanımız dahi, «tarihin en kritik günlerini» yaşamaktadır.

Acı duyarak belirtelim ki, biz, İslâm dünyasında bir «uyanış» ve «diriliş»ten çok, bir «çözülme» ve «yıkılma» görüyoruz. Allah'ın bir lütfü olarak İslâm dünyasına verilen «petrol» bile, onlar için bir

handikap olmuş; bu muhteşem koz bile, liyakatsiz ve ehliyetsiz kadrolar yüzünden kullanılmaz olmuş; «kara» ve «kızıl» emperyalizmin iştiha ve ceberrutunun daha da şiddetlenmesine vesile olmuştur. Biz, şu veya bu İslâm ülkesinde -mevcut kuvvet dengesinin ataletinden faydalanılarak- yükselebilen «seslere» ve «kıpırdanışlara» uyanma ve dirilme diyemiyoruz. Kaldı ki, bu hareketlerin büyük bir çoğunluğu kanlı iç çatışmalara sebep olan «ideolojik kampaşmalardan» ibaret kalmaktadır.

Şu anda, İslâm dünyasında, «uyanma ve dirilme» ifade edecek bir sosyal, ekonomik ve politik gelişmeye şahit olunamadığı gibi, maalesef, «dinî ve fikrî» mânâda da bir silkiniş yoktur. Gerçi, pek çok «örgüt» kurulmakta, radyolar ve televizyonlar «heyecanlı hitabeler» ile dolmaktadır. Fakat, hayretle ve esefle görüyoruz ki, «İslâm ve İslâmiyet» adına söylenenlerin ve yazılanların sadece ismi İslâm'dır. Maalesef, kapitalizmin de, feodalizmin de, faşizmin de, Marksizmin de, sosyalizmin ve komünizmin de maskesi «İslâm»dır. Her biri, bir köşesinden tutarak İslâm'ı, kendi emellerine ve politikasına paravan yapmak istemektedir. Her biri, «İslâm'ın çağdaş bir yorumu» diyerek kendini piyasaya sürmektedir. Bu gidişe «uyanma ve dirilme» değil, ancak «çözülme ve yıkılma» adı verilebilir.

BUNLAR İYİ BELİRTİLER DEĞİL

Biz, şu anda, İslâm dünyasında, bir «uyanış» ve «diriliş»ten çok, bir «çözülüş» ve «yıkılış» müşahede ettiğimizi söylerken, gerçekten büyük ıstırap duyuyoruz. Böyle bir «uyanış» ve «diriliş» hamlesine talip olmak ve onu özlemek başka şeydir; olup bitenleri görmezlikten gelerek, hayal kurmak başka şeydir. Bizce «uyanmak» ve «dirilmek» için, her şeyden önce, ne kadar acı ve katı olursa olsun, gerçekleri ve vakıaları olduğu gibi görüp ona göre vaziyet almamız gerekmektedir.

«İslâm dünyası uyanıyor» diyebilmek için, ortada önemli gelişmeler, vakıalar ve objektif mu'talar (veriler) bulunması gerekirdi. Bu iddiada bulunanlar, neleri gösterebilir ve sayabilir bilmem? Oysa, görebildiğimiz kadarı ile, İslâm dünyası içinde mütalâa edebileceğimiz; her yerde, kan, gözyaşı, sömürü, iç çatışma ve boğuşma, istibdat ve diktatörlük bulunmaktadır. Hemen hemen bütün İslâm dünyasında, İslâm dini, ya yanlış anlatılmakta, ya yanlış yorumlanmakta yahut öğretilmemektedir. Dünün, birlik ve bütünlük içinde bulunan birkaç Müslüman ahalisi bile, şimdi, gizli ve açık «gruplara», kamplara ve hiziplere ayrılmış bulunuyor. Dün, mevcut olan çatışmalara yenileri eklenmiş, İslâm dünyasında, «otorite» çökmüş yahut herkes otorite kesilmiş... Hayır karamsar değilim, gerçek bu...

İslâm dünyasında ihtilâller, inkılâplar, darbeler, isyanlar, suikastlar, iç savaşlar var ve fakat «uyanış» ve «diriliş» değil bunlar. Ne «İslâm Sosyalizmi», ne İbni Suud'un «Vahhabiliği», ne Baaşçılar'ın «Arap Sosyalizmi», ne Irak'ın ve Suriye'nin «İhvan'ül-Müslimin hareketi», ne Şii lider Ayetullah Humeyni'nin «İslâm Cumhuriyeti», ne şu, ne bu asla «uyanış» ve «diriliş» hareketleri olarak değerlendirilebilir. Bunlar, bizce sadece «çözülme» ve «yıkılma» belirtileridir. İslâm'ın «ana caddesinden» çıkıştır.

Bizim müşahedelerimize göre, bütün bunlardan sonra, hem bu akımların hâkim olduğu ülkeler, hem de İslâm dünyası, biraz daha zayıflamış, biraz daha kaynamaya başlamıştır. Şimdi, ne Hicaz, ne Suriye ve Irak, ne İran, ne Afganistan, ne Pakistan, ne Bangladeş daha iyi durumdadır. Ülkemizin durumunu ise biliyoruz. Bilmem bu kaynaşma, bu karışma, bu bölünme ve çözülme hangi mantıkla «uyanış» ve «diriliş» olarak değerlendirilebilmektedir? Belki de «bulanmadan durulmaz», «yıkılmadan yapılmaz» diye düşünüyorlardır.

Biz, sanmıyoruz, dileriz ki, böyle düşünenler haklı olsun. Fakat, henüz yapılan bir şey yok, lâkin yıkılan ve çözölen çok.

Bizce, İslâm dünyasının «uyanması» ve «dirilmesi», her şeyden Önce, İslâmiyet'in yeniden, en saf ve en berrak biçimde öğrenilmesine ve yaşanmasına bağlıdır. Bu, Yüce Kitabımıza, Şanlı Peygamberin Sünnetine, Ashab-ı Kiram'ın örnek davranışına ve onlara paralel olarak yolumuzu aydınlatan Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'ın büyük müçtehidlerinin kitaplarına dönmekle mümkündür Yani, İslâm, yan kollardan ve sapık dallardan arındırılarak ortaya konmalıdır. İslâm, din olarak ve bütün cepheleri ile kabul edilmeli, asla şu veya bu sapık akım ve politikanın paravanı durumuna getirilmemelidir. Şahsi ve indi yorumlarla dejenere edilmemelidir. «Tefekkür» güçlenmeli ve fakat «felsefe sefaletine» düşölmemelidir. Daha sonra, her Müslöman kavim, kendi milli ihtiyaçları içinde teşkilâtlanmalı, değışen şartlara ve imkânlara göre mukaddes ölçölerden taviz vermeksizin- müesseseseleşerek «çağdaş dünyada» yerini almalıdır.

YENİDEN DİRİLİŞİN ŞARTLARI

Bizim, «İslâm'ın ana caddesine dönüş», yahut “edille-i şer’iyye”nin ışığında teşekkül eden İslâm klâsiklerini temel alma» ve «çağdaşlaşma hamlesini, bu zeminde gerçekleştirme» tarzında özetlenecek «uyanış» ve «diriliş» ümidimiz, belki birçoklarınınca yadırganmaktadır.

Önce, bizim muhatabımız «müminler»dir. Kendine İslâm’dan başka bir yol çizenlerle bir alış-verişimiz yoktur. Bize göre, bir insan, ya Müslüman’dır ya değildir. Ya mümindir yahut değildir. Biz, başkalarının inançlarına karışmıyoruz. Bizim korkumuz, bizim inançlarımızın saptırılması ve mümin kitlelerin yanıltılması tehlikesidir, isteyen şu veya bu ideolojiye girebilir, ancak hiç kimsenin «İslâmiyet’i» kendine paravan yapması karşısında sessiz kalınamaz. İşte, bizim İslâm dünyasında gördüğümüz tehlike budur. Kaddafi’leri, İbni Suud’ları, Humeynileri ve benzerlerini bu yüzden zararlı buluyoruz.

Sonra, biz «asli kaynaklara» dönmeyi tavsiye ederken asla, sosyal hayatın «dinamik karakterini» ihmal ve inkâr etmiyoruz ve edemeyiz. Bunu istemek, cinayet olur. Aksine, biz, «arınmayı», uyanma, dirilme ve gelişmenin ön şartı kabul ediyoruz. Tarih gösteriyor ki, İslâm dünyasında böyle yapılıncaya, her sahada yeniden dinamizm doğmuş, büyük hamleler ve başarılar elde edilmiştir. İmam-ı A’zam böyle bir «arınmanın» öncülerindendir. O, kendi zamanındaki sapık kollarla ve yollarla mücadele ederek İslâm’a, yeniden «sırat-ı müstakim»de dinamizm kazandırmıştır. Ondan çok sonra İmam-ı Gazali, «felsefe sefaletine» yuvarlanan kitleleri yeniden «ana caddeye» sokmuştur. Onlardan çok daha sonra gelen İmam-ı Rabbanî ise Müslümanların «şeriatçı» ve «tarikatçı» diye bölünmesini önleyerek «medrese» ve «tekke»yi yozlaşmaktan kurtarmıştır. Şimdi, «din âlimlerine» düşen iş, asrımızda ve çağımızda, İslâm'ın ana caddesini işgal ederek yolu kapatan ve yeni yeni sapık kollar ve yollar açmaya çalışan akımlara karşı, «asli kaynaklara» dayanarak ve asla taviz vermeden «çağdaş insanın» bunalımlarına çare aramaktır. Irkları, kavimleri, milletleri, aileleri ve kişileri muhtaç oldukları kaynaklara ulaştırmaktır. Bunun için çağdaş gelişmeleri tanımak, metod ve vasıtaları en mükemmel biçimde kullanmasını başarmak ve Müslüman milletleri, dayanışma ve iş birliğine davet ederek «millî kültür ve medeniyetleri içinde» geliştirmenin

ve çağın en önünde yürütmenin yollarını açmaktır.

Genç nesiller, önce «İslâm klâsiklerini» ve «millî klâsiklerini» öğrenecek, sonra mukayeseli bir «kültür ve medeniyet eğitimi» ile «dünya klâsiklerini» tanıyacaktır. Böylece yetişen nesiller, ister istemez, yabancılaşmadan çağdaşlaşmanın yolunu bulacaklar, «uyanış» ve «dirilişin» sırrını keşfedeceklerdir. Aksi halde, millî mukaddes temel değerleri, dosdoğru olarak bilemeyen nesillere, yardım edemezsiniz. Bilfarz Kur'an-ı Kerim'den, Peygamberimizin, Sahabinin hayatını anlatan «İslâm ve Türk klâsiklerinden» habersiz, Süleyman Çelebi'nin «Mevlid»ini ve Fuzulî'nin “Su” Kasidesini okumamış bir genç şair, gönlünde, «Şanlı Peygamberimize ait bir heyecan bulamaz». Biz, klâsiklerimizi okuturken, genç nesillerden onların tekrarını istemiyoruz. Ancak çok iyi biliyoruz ki, onlar, millî ve mukaddes verasetimizi, dosdoğru olarak tevarüs etmedikçe» asla «yeni bir şey» getiremeyeceklerdir. Yahut getirecekleri şeyler, bizi değil, başkalarını ifade edecektir. Oysa çok iyi biliyoruz ki, kendi millî ve mukaddes tecrübesinden mahrum kalan hiçbir insan, «deha»ya ulaşamaz. Deha, her ne kadar, «kişilerde» tezahür ederse de aslında o, «orijinal kültür ve medeniyetlerin» mahsulüdür. VE KENDİ DEHASINI, YENİDEN ORTAYA KOYAMAYAN BİR MEDENİYET DİRİLEMEZ.

İSLÂMDA DİRİLMEK

Şimdi Türk-İslâm Ülkücülerinin sloganı budur. Her millet, «kendi millî şahsiyetini» koruyarak İslâm'da dirilmeye talip olabilir. Çünkü, İslâm, milletleri, kavimleri ve ırkları, bir «içtimai vakıa» olarak kabul ettikten sonra, onu «kelime-i şهادetin» aydınlığında gelişmeye ve yaşamaya tabi tutarak her türlü «küfürden ve bâtıldan» arındırarak yüceltir. İslâm, milletleri, kavimleri ve ırkları, ne yok eder, ne de inkâr eder; onları «mukaddes prensiplerin» ateşinde pişirerek «din kardeşliği» şuuru içinde, Allah yolunda «yarışa» ve «barışa» davet eder.

Ancak, «İslâm nedir?» ve «İslâm ne değildir?», İşte, bunu, çok doğru ve çok isabetle tayin etmek gerekmektedir. Bugün, nüfusu bir milyara yaklaşan İslâm Dünyasında, İslâm adına yapılan yayınlar, İslâm adına kurulan teşkilâtlar, İslâm adına sürdürülen «açık» ve «gizli» faaliyetler, acaba tamamı ile «İslâm'ı temsil» etmekte midir? Hiç şüphesiz, aralarında «samimî» olanları mutlaka vardır, lâkin acaba «art niyetli» kimseler ve çevreler de yok mudur? Milletlerarası «soğuk savaşın, bu kadar korkunç boyutlara ulaştığı günümüzde, «düşmanlarımızın», kafalarımızı ve vicdanlarımızı ele geçirmek için bin bir tuzak kurduğu asrımızda, pek çek dikkatli olmamız gerekmektedir.

«Düşmanlarımız», akla, hayale gelmedik oyunlar içindedirler. Hem ülkemizde, hem ülkemiz dışında İslâm'ı çökertmek ve Müslümanları şaşırtmak için ne mümkünse yapıyorlar. Meselâ şimdi, İslâm Dünyasında «Müslüman Kardeşler Hareketi» acil altında yeni bir oyun tezgâhlıyorlar. Şimdi, «siyaset dünyasına» piyon olarak bunları sürmüş bulunuyorlar. Bakınız, bu konuda, bir Fransız Masonu olan Serge Hutin, «Les Frans-Macons» adlı kitabında ne yazıyor, kelime kelime tercümesi şöyledir: «Fransa ve İngiltere, Mısır'da atölyeler (localar) kurdu; bu atölyelere Büyük Mısır Milli Locası ve Yunanistan'daki Büyük Locaya bağlı diğer localar eklendi. Masonik faaliyetler, bu ülkede, çok hususî bir tavır kazandı. İslâmî «uyanışın öncüleri (Cemaleddin-i Afgani, Muhammed Abduh) farmasonlukta, Avrupalı devletlerle münasebet kurabilme imkânı sayesinde, politik-dinî plânlarını gerçekleştirme yolunda, son derece müsait bir teşkilâtla karşılaştılar. Bu teşkilât önceleri, ilhamını Batı'dan alan, bilahare, Arap milliyetçiliğine uzman yetiştiren bir fidanlıkta. Mısır'da farmasonluğun paradoksal oluşu,

işte bu yüzdendir. Müslüman Kardeşler Teşkilâtı'nın henüz fazla tanınmayan masonik öncüleri vardır...» (Bkz. Serge Hutin, Les Frans-Maçons, page 127, Acheve dimprimer en 1960 par l'imprime tie tardy a bcurges D.L2'ye Trım 1960. 2)

Şimdi, İslâm dünyasında, esefle müşahede ettiğimiz durum şudur: Gerçek «İslâm klâsikleri» kitaplıklarda çürümeye ve unutulmaya terkedilmiş, ne idüğü belirsiz «sahte mürşitlerin kitapları» okunup durmaktadır. Cemaleddin-i Afgani ve Muhammed Abduh'un çömezleri, çeşitli adlar ve maskeler arkasında, kafalarımızı ve vicdanlarımızı, karıştırıp durmaktadırlar.

Bu oyuna, mutlaka bir son vermek gerekir. Gerçek bir «İslâmi eğitimden» ve «edille-i şer'iiyyeye bağlı otoritelerden» mahrum kalan yeni nesilleri, bu istismardan kurtarmak gerekmektedir. Bunun için, güçlü ve ciddi bir «dîn eğitimi» verilmeli, İslâm'ın «ana caddesi», Sünnet Yolunun büyüklerince; ortaya konmuş ve ecda-dımızın büyük bir heyecanla sarılıp koruduğu ve kitaplıklarımıza emanet ettiği «İslâm klâsikleri» ile yeniden açılmalıdır.

Türk-İslâm Ülkücüsü, «İslâm'da diriliş» hareketini, böylece anlayıp gerçekleştirmek zorundadır. Yeniden dirilmek budur.

İSLÂM'DA DİRİLİŞİN ÖNCÜSÜ TÜRK MİLLETİ OLACAKTIR

«İslâm'da diriliş» karar veren kadroların, her şeyden önce «İslâm'ı» dosdoğru öğrenmeleri ve yaşamaları gerekmektedir.

Bu, zan edildiği kadar zor değildir. Çünkü, «İslâm'ın aslı kaynakları» ve bunların ışığında «tedvin» ve «telif» edilmiş «klâsiklerimiz», Allaha hamdolsun, asırlara dayanarak, sapasağlam olarak günümüze kadar gelebilmişlerdir. Ecdadımız, güçlü kitaplıklar kurarak ve bunları gözbebeği gibi koruyarak bizlere bırakmıştır.

Bize düşen iş, bu hazineleri, genç nesillere açmak, «mukayeseli bir kültür ve medeniyet eğilimi» şuuru içinde, «maarif» ve «yayın» hayatımızın vazgeçilmez temeli haline getirmektir.

Bütün dünya, böyle yapıyor. Bilfarz Batı, kendi klâsiklerini genç nesillere sunarken, onların yazıldıkları asırlara, uğraştıkları veya ele aldıkları problemlerin «aktüel» değerlerine bakmıyor. Onları, içinde doğdukları zaman ve mekânı etkilemeleri, kültür ve medeniyete katkıları oranında değerlendirerek bir araştırma malzemesi olarak ele almaktadır. Herkes, ihtisası içinde, bunları değerlendirirken, belli zaman ve mekân dilimleri içinde atalarının tecrübelerini de, düşünce ve tavırlarını da öğrenerek «çağdaş dünyada» yer almaya çalışacaktır. Bugün 20. asırda bulunmasına rağmen, Avrupalı'nın ısrarla bundan 2000 ve 2500 yıl önceki Greko-Lâtin klâsiklerine önem vermesi boşuna değildir. Asla unutmamak gerekir ki, medeniyetler, kendi «kültür kökleri» üzerinde ayakta durabilir ve gelişebilirler. Bizim, böyle bir «kültür kökümüz» yok mudur?

Biz, «İslâm'da diriliş» hamlemizi, «çağdaşlarımızı hayran bırakacak bir seviyede», temsil etmek üzere, berrak ve katışıksız bir «iman» ve ona paralel teşekkül edecek bir «hayat» tarzında gerçekleştirmek istiyoruz. Karahanlı, Selçuklu ve yükselme dönemindeki Osmanlı gibi, «dinamik» ve fakat «bid'atsiz» bir «din şuuru» içinde Şanlı Peygamberin ve Yüce Sahabînin çizgisini bulmak istiyoruz. Bununla ne demek istediğimizi anlamayanlar ve şu veya bu şekilde saptırmak isteyenler, Malazgirt kahramanı Muhammed Alparslan'ın: «Biz, bid'at bilmeyen tertemiz Müslümanlarız» sözünü de anlamak istemeyeceklerdir. Herkes bilsin ki, biz, imanımız ve İslâm'ımızı soysuzlaştırmadan en ileri hamlelere talibiz. Ecdadımız ispat etmiştir ki, İslâm, doğru, güzel, iyi ve helâl olan bütün gelişmelere ve hamlelere açıktır. Biz, ecdadın, bu çizgisinde, gelecek çağlara doğru imanla, ilimle, teknikle, güzel, doğru, iyi ve helâl

olan bütün değerlerle birlikte yürüyeceğiz. Bizim medeniyetimiz, yeniden ve en güçlü biçimde mâbetlerimizin, laboratuvarlarımızın ve sanat âbidelerimizin yüce atmosferinde filizlenip, dal budak salacaktır. Biz, Osman'ın rüyasına benzer bir rüya görüyoruz. Bu rüyayı, Osman gerçekleştirmişti. Şimdi, sıra Türk-İslâm ülküsüne bağlı ve «diriliş İslâm'da» diye coşkun bir heyecan içinde ayağa kalkan genç “Oğuz çocuklarında”dır.

Biz, Resul-u Ekrem'in çizgisinden Ashab-ı Kiram'ın heyecanına benzer bir heyecan duyuyoruz. Biz, İmam-ı Â'zam'ın, İmamı Gaza-lî'nin, İmam-ı Rabbanî'nin, İmam-ı Birgivi'nin, Ahmed Yesevî'nin, Mevlâna'nın, Hacı Bektaş Velî'nin ve Yunus Emre'lerin heyecanını, yeniden ve birlikte duyuyoruz. Biz, Türk -İslâm Medeniyetinin, biz-den gizlenen, gözlerimize ve dimağlarımıza kapatılan köklerini ve kaynaklarını er geç keşfedecek ve yeniden -Allah'ın izni ile- açacağız.

Yani, biz, İslâm dünyasındaki gelişmeleri kaygı ile takip ederken Türk-İslâm Ülkücülerinin «İslâm'da diriliş» hamlesini ümit ve sevinçle idrâk ediyoruz. Öyle anlaşıyor ki, «uyanışın» da, «dirilişin» de, kaynağı Türkiye olacaktır.

İNSAN; BİR MADDE VE MÂNÂ SENTEZİNDEN İBARETTİR

Madde, hayat ve ruh...

Bu üç kelime, bütün beşer tarihi boyunca, insan sözlüğünde mevcut olmuştur. Yine, bütün düşünce tarihi boyunca, bunların mahiyeti etrafında konuşulmuş ve fikir yürütülmüştür. Durum, günümüzde de aynıdır.

Materyalistler, bütün hayati ve ruhî tezahürleri, maddeye ve maddenin çeşitli «müştaklarına» (türevlerine) irca ederken, spiritüalistler de madde ve enerjiyi «ruhun tortuları» biçiminde mütalaa ederler. Öte yandan realistler ve paralelistler de bunları bir diğerine irca etmeksizin birlikte ele almaya çalışırlar.

Bütün bu gelişmeler ve çatışmalar karşısında, İslâm'ın kendine has ve orijinal bir yeri ve tutuşu vardır. Bize göre, ne insanın kendisi, ne de meydana getirdiği medeniyet, bir «mânâ ve madde ترکیبی» içinde vücut bulan insandan tecrid edilebilir. İnsan, ne beden-siz bir ruh, ne de ruhsuz bir cesettir.

Öte yandan, materyalizmin ruhu maddeye, spiritüalistin maddeyi ruha irca etme gayretleri hep semeresiz kalmıştır. Bu yüzden, bütün beşer tarihi boyunca materyalizm ve ona karşı çıkan görüşler daima güçlerinden bir şey kaybetmeksizin mevcut olabilmışlerdir. Üstelik, çatışma, biteceğe de benzememektedir.

Yüce İslâmiyet, tek ve hakiki varlık olarak Allah'ı görmekte; maddeyi, ruhu ve bunların esrarlı bir sentezinden doğan hayatı, bu mutlak ve hakiki varlığın eserleri, belgeleri ve mesajları biçiminde yorumlamaktadır. İslâmiyet, maddeyi, ruhu ve hayatı, bir diğerine irca etmeksizin «tevhid sırrı» içinde eritmektedir. Yüce dinimize göre madde, «âlem-i halka» (yaratılmış kemmiyet âlemine) ait bir tezahürdür ve ruh, «âlem-i emre» (yani yaratılmış keyfiyetler âlemine) dahildir. Ancak, her iki «âlem» de Allah'ın Zâtına aittir. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Biliniz ki, halk ve emir O'nundur». (Bkz. A'raf Sûresi âyet, 7). Bu âyet-i kerimede geçen «halk» sözü, bütün ölçülebilir «kemmiyet âlemini» ve «emir» kavramı da ölçüye ve tartıya gelmez topyekun «keyfiyet âlemini» ifade eder. Böyle olunca «madde» de, «ruh» da ve bunların esrarlı bir sentezinden doğan «hayat» da hakiki varlık olan Allah'ın sıfatlarının tecellilerine ait belgeler olmaktadır. Böylece, bir Müslüman: maddenin, spiritüalizme kaymadan ruhun varlığını kabul etmekte; bütün bunları hakiki varlığın «eserleri»

olarak idrâk edebilmektedir.

Gerçekten insan, bir madde ve mânâ sentezi durumundadır. Maddî varlığımızı, cırılçıplak idrâk edebiliyoruz. Ama, ruhumuzu da inkâr ve ihmal edemiyoruz. Bir kere, insanda kendi organizmasını yetersiz bulan bir idrâk var. Hakikaten organizmamız bize yetmemektedir. Biz, diğer canlılardan farklı olarak organizmamızı yetersiz ve dar bulmaktayız. Bizde organizmamızı kritik eden ve onu yetersiz bulan bir kabiliyet vardır. Sınırlı bir varlığız, fakat içimizden bir ses, bizden sonsuzluğu istiyor. Ölümlü bir varlığız, fakat içimizden bir ses, bizden ölümsüzlük istiyor. Organizmamız, determinizmin çarkları içinde yoğrulurken, içimizden hürriyet çığlıkları yükseliyor. Bizde bir kabiliyet var ki organizmayı «ten kafesi» olarak görüyor «kesretten» sıkılıyor, «tevhid» arıyor.

Maddeden mânâyâ, esaretten hürriyete, kesretten vahdete, ölümlüden ölümsüze, sınırlıdan sonsuza, mahluktan Hâlık'a yükselmek isteyen insanın ruh dünyasını, iç dünyasını kim inkâr ve ihmal edebilir. Zaman zaman, insanı, bir bitki ve hayvan statüsü içinde ele alarak onu böylece gütmek isteyenler çıkmıştır. Fakat tarih, böylelerinin insanı, ıstıraba düşürdüklerini yazmaktadır. Kaldı ki, beşeriyet, böyle bir muameleye uzun süre dayanamamakta, bir gün mutlaka insan olduğunu hatırlamaktadır.

İNSANLA İLGİLİ SORULAR

Sanki, bütün yaratıklar «bilinmek» için yaratılmış da «bilmek» işi insana verilmiş...

Bilgi açlığı ve susuzluğu içinde, mütemadiyen çırpınan ve araştırma yapan Âdemoğlu, bilmem kaç bin yıllık tarihi boyunca milyonlarca cilt kitap meydana getirdi, icat ettiği çeşitli harflerle ve sembollerle, tecrübelerini ve öğrendiklerini pişmiş tuğlalara, taşlara, kemiklere ve nihayet kâğıtlara ve madenlere geçirerek günümüze kadar geldi.

Âdemoğlunun bendini ve çevresini öğrenmeye matuf bu gayretleri, tükeneyeceğe de benzemiyor. O, öğrendikçe cehaletinin büyüklüğünü idrâk etmekte ve bir meçhulü çözerken binlerce meçhul ile karşılaşmaktadır.

Elbette, Âdemoğlunun, bugüne kadar edindiği «bilgileri» küçümsemek mümkün değildir. Onun, dünyamızla, kâinatımızla ve bizzat kendimizle ilgili, hayli değerli tespitleri mevcut bulunmaktadır. Fakat, hemen itiraf etmek gerekir ki, o henüz kendini bile tamamı ile çözememiş durumdadır. Bugün insanın, kendi ile ilgili pek çok sorusu vardır. Üstelik bu soruların önemli bir bölümü de şimdilik tamamı ile cevapsız kalmıştır.

Bugün laboratuvarları dolduran ilim adamlarının kafasında insanla ilgili o kadar (çok soru vardır ki...

Bilfarz, «Hayatın mahiyeti nedir?», «İnsanın menşei nedir?», «İnsan türü nasıl doğdu ve gelişti?», «İnsanın kâinatındaki yeri nedir?», «Bilen, düşünen ve inanan insan, bu hususiyetleri ile kâinata yalnız mıdır?», «İnsan bu dünyada mutlu mu dur, yahut o bu dünyada mutlu olabilir mi?» «İnsan, bir madde ve mânâ sentezi midir?» «Yahut beden ve ruh ne demektir?», «Bunlar, birbirlerine irca edilebilirler mi, yoksa zıt şeyler midir?», «İnsanın iradesi ne demektir? Nasıl işler?», «Akıl, zekâ ve şuur ne demektir? Bunlar var mıdır?», «İnsanı faaliyete sevk eden veya faaliyetten men eden sâikler (motiveler) var mıdır?»...

Evet, böylece binlerce soru ile karşı karşıya kalan ilim ve fikir adamları, bitmek bilmeyen bir araştırma ile insanı, çözmeye ve tanımaya çalışmaktadırlar. Tarih boyunca, hemen hemen bütün dinler, bütün felsefeler, bu ve bunlara benzer sorulara cevap aradılar. Hiç şüphesiz, bizim medeniyetimizde de bu soruların cevapları arandı. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de de bu

soruların cevapları vardır. Bize düşen iş, her şeyden önce bunları, bulup ortaya koymaktır. Kim bilir belki de insanlık âlemi, bizim böyle bir gayretimizden istifade edebilecektir. Bu sebepten, bütün ilim ve fikir adamlarımızı, Kur'an-ı Kerim'in ışığında, insanı tahlil etmeye davet ediyoruz. Gerçekten de yüce ve mukaddes kitabımızda, yukarıda açıkladığımız soruların cevapları vardır.

Biz, bu konudaki araştırmaları yetkililere bırakarak şimdilik, bu sorulara cevap olabilecek «mukaddes hükümleri» sadece kaydetmekle yetineceğiz. Bize düşen iş, bu hükümleri takdim ederken, konunun anlaşılması için birkaç cümle ile kolaylık sağlamaktan ibarettir.

Yüce İslâm'a göre «hayat», Allah'ın «Hayy» sıfatının bir tecellisi olmakla birlikte, «çok menşe'li» (polijenik'tir. Yani, her tür, daha başlangıçta, bir diğerinden müstakil olarak yaratılmıştır. H. Bergson'un «Yaratıcı Tekâmül» adlı kitabında belirttiği gibi, «Hayat Hamlesi» (Elan Vital), yeryüzünde, bir el bombası gibi infilâk ederek, her bir parça, belli bir istikamette kendine gelişme yolu bulmuştur.

Yüce İslâmiyet'e göre, bütün hayatî tezahürler, Allah'ın «Hayy» sıfatından kaynaklanmakla birlikte, yeryüzünde «polijenik» bir yapı içinde meydana çıkarlar. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre, dünyamız dâhil, bütün kâinat, muhteşem bir «hayat hamlesine» sahne olmaktadır. Bu âlemin içinde mevcut olan bütün «canlılar», «Yüce Allah'ın birer âyeti durumundadır. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımızda şöyle buyrulur: «Göklerin ve yerin ve bunlar içinde yayıp ürettiği bütün canlıların yaratılışı O'nun âyetlerindendir. O, bütün bunları, toplamaya da ne zaman dilerse, hakkı ile kadirdir». (eş-Şura Sûresi, âyet, 29).

Yüce ve mukaddes kitabımıza göre, Cenab-ı Hak, her hayvanı kendi verasetini tayin eden ayrı bir sudan yarattı. Nitekim, her canlı kendi hususiyetleri için de yaratılır ve yaşar. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımızda şöyle buyrulur: «Allah, her hayvanı sudan yarattı, işte bunlardan kimi karnı üstünde sürünüyor, kimi iki ayağı üstünde, kimi dört ayağı üstünde vuruyor, Allah ne dilerse yaratır. Çünkü Allah her şeye kadirdir» (Bkz. en-Nur Sûresi, âyet, 45).

Yüce ve mukaddes kitabımıza göre insan da böylece yaratılmıştır. Yani o da diğer canlılar gibi müstakil bir hilkate sahiptir. İnsanlık, hem kendi yaradılışını, hem de diğer canlıların yaradılışını araştırmak ve sağlam bilgi edinmek zorundadır. Bu konuda şöyle buyrulur: «Sizi yaratmasında ve yeryüzüne yayıp üretmekte

olduğu her canlıda da sağlam bilgi edinecek bir zümre için âyetler vardır.» (Bkz. el-Casiye Sûresi, âyet, 4).

Dinimize göre, bütün canlılar ve türler, «topraktan filizlendirler.» «Gerçekten de, «ilk canlının» anası ve babası olmayacağına göre, o, suyun, havanın, toprağın ve diğer elementlerin, güneşin ısı ve aydınlığında, yağmur ve yıldırımların beslediği atmosferde hayat için elverişli belli ekolojik şartlarda ilâhi emre uygun olarak oluştu. Dinimize göre, başlangıçta, her canlı, «toprağın rahminde» yoğruldu ve mayalandı. Bu husus, yüce ve mukaddes kitabımızda şöylece açıklanmaktadır: «Ölü toprak ki, onu biz canlandırdık.» (Bkz. Yasin Sûresi, âyet, 33).

Bugün modern biyologlar, hayatın «biyogenez» mi yahut «abiogenez» mi? olduğu etrafında tartışmaktadırlar. Yani canlılar, canlılardan mı, yoksa cansızlardan mı geldi, diye boğuşup duruyorlar. Bu noktada Kur'an-ı Kerim onlara şu cevabı verir: «Ölünden diriye, diriden ölüyü O çıkarıyor. Arzı, ölümünün ardından O, canlandırıyor». (Bkz. er-Rum Sûresi, âyet, 19). Yüce kitabımıza göre, tartışma beyhudedir, çünkü, Allah için ikisi de mümkündür. Nitekim, hayatın oluşu, bu iki vetire üzerine kuruludur. Yani «cansızlardan canlılar» yaratılmaktadır ve «canlılardan cansızlar» çıkarılmaktadır. Bu işi, laboratuvarındaki insan, başaramasa bile, hayat ve tabiatın müşahedesinden çıkan hükümler, Kur'an-ı Kerim'e hak vermektedir.

Bugün, modern biyologlar, aminoasitlerden koaservatlara, oradan da proteinlere geçebileceğini ortaya koymuş olmakla birlikte, bir türlü canlıya geçememekte iseler de bu kadarcık bir araştırma ile hayatın «abiogenez» olabileceğini sezmişlerdir Evet, gerçekten de ancak, ilâhi iradedir ki, cansızlardan canlıları çıkarabilmektedir. Yüce kitabımıza göre Âdem de böyle yaratıldı. Kitabımızda şöyle buyrulur: «Allah, onu (Âdem'i) topraktan yaptı; sonra ona, ol dedi, o da (can gelip) oluverdi». (Bkz. Âl-i İmran Sûresi, âyet, 59). Başka bir âyette de, «Allah'ı (ve O'nun yaratma iradesini) nasıl orteabilirsiniz? Halbuki, siz ölümler iken (sizi) O diriltti. Sonra sizi yine O öldürecek, tekrar sizi O diriltecek ve nihayet O'na döndürüleceksiniz.» (Bkz. Bakara Sûresi, âyet, 28).

BÜYÜK HESAP GÜNÜ VE AHLÂK

Kesin olarak anlaşılmıştır ki, bir ahlâk disiplini olmaksızın bir cemiyet ayakta duramaz. Bir bakıma ahlâk, fertlerin ve zümrelerin, isteyerek, severek ve bilerek kendi davranışlarını otokritiğe tabi tutmaları, en iyiyi bulmak için iradî bir cehd göstermeleri ve «haddi aşmamak» için kendilerini sınırlamaları demektir.

Ahlâk filozoflarına göre, «ahlâkî davranış», dıştan bir baskı ve zorlanma ile değil, tamamı ile içten gelen, «en iyiyi elde etmek için» duyulan bir iman ve aşka dayanan hareketler manzumesidir. Böyle olunca ahlâk, bizzat insan iradesinin «en iyiyi» kendine hâkim kılması, kendini, kötünün ve kötülüğün esaretinden kurtarması demektir.

Yüce İslâm'a göre, en iyi ve en güzel olan Allah'ın iradesi ve hükümleridir. Yüce ve mukaddes Kitabımız'da şöyle buyurular. «Hükmü, Allah'tan daha güzel olan kimdir?» (Bkz. el-Mâide Sûresi, âyet, 50). O halde müminlere düşen iş, Allah'ın hükümlerine uymak, O'nun koyduğu «hadleri» (sınırları) aşmamak, iyilik etmek ve fenalıktan sakınmak hususunda birbiri ile yardımlaşmaktır. Bu konuda, yüce Kitabımız'da şöyle buyrulur: «Ey iman edenler, Allah'ın size helâl ettiği o, en temiz ve güzel şeyleri (nefsinize) haram kılmayın. Haddi aşmayın. Çünkü Allah, haddi aşanları sevmez.» (Bkz. el-Mâide Sûresi, âyet, 87). Başka bir âyet-i kerimde de şöyle buyrulur: «İyilik etmek ve fenalıktan sakınmak hususunda birbirinizle yardımlaşın. Günah işlemek ve haddi aşmak üzerinde yardımlaşmayın. Allah'tan korkun. Şüphesiz ki Allah, cezası çok çetin olandır.» (Bkz. el-Mâide Sûresi, âyet, 2).

İnsan, kötü davranışlarını ve niyetlerini, diğer insanlardan ve cemiyetten gizleyebilir. İnsanları ve cemiyetleri aldatabilir. «İçtimai müeyyidelerden» kendini kurtarabilir. Fakat, insanın Allah'tan gizlenmesine imkân yoktur. Allah, «mutlak ilmi» ile açık ve gizli, her şeyi bilir ve günü gelince de «hesap sorar.» Bu husus Yüce Kitabımız'da şöyle belirtilmiştir: «O (Allah), görünmeyeni de görüneni de bilendir.» (Bkz. er-Rad Sûresi, âyet, 9) ve «Elbette kim, zerre ağırlığınca bir iyilik yaptıysa onu, kim de zerre kadar bir kötülük yaptırsa onu görecektir.» (Bkz. ez-Zilzal Sûresi, âyet, 7-8).

İslâm Terbiye Sisteminde, Allah'a, Âhiret Gününe ve o günde hesaba çekilmeye iman etmek, çok önemli bir yer tutar. İslâm maa-rifi, her şeyden önce, insanlara «bu imanı» vermeye çalışıyor. Yüce

İslâm'a göre, insanın kafası ve gönlü, bu imandan mahrum kalırsa, hiçbir şey, bu boşluğu dolduramaz. Siz, «lâik bir ahlâk» kurmak isteyenlerin yahut fertleri ve cemiyetleri materyalist felsefelerle «düzene sokacaklarını» sananların boş ve desteksiz iddialarına aldırmayınız. Onların, son üç asırdan beri, insanlığı ne duruma soktukları apaçık meydanda değil mi? Şu anda, beşeriyet, büyük bir ahlâk buhranı içinde inleyip durmaktadır. Hayretle ve esefle görüyoruz ki, dünyanın bir yarısı ahlâkını, «Nice'nin egoizmi» üzerine oturturken, diğer bir yarısı, buna tepki olarak zorla ve kırbaça kitleleri «şahsiyetsiz sürülere» dönüştürmek için çırpınmaktadır. Her iki sistemin de ortaya koyduğu gerçek şudur: Allahsız bir ahlâk nizamı kurmak mümkün değildir; Allah'a, âhiret gününe ve büyük hesap gününe iman etmeyen kafaları ve gönülleri, içten bir disipline tabi tutmak imkânsızdır ve bu gidiş insanlığın aleyhinedir. Materyalizm, Allahsız bir dünya kurmakla «Cenneti, yeryüzüne taşıyacağını» sanıyordu. Oysa meydana gelen, bir yeryüzü cehennemi oldu.

Biz, kesin olarak inanırız ki, beşeriyet, Allah ve O'nun gerçek dini olan İslâm'a muhtaçtır, insanlık, bu, gerçeği öğreninceye kadar, kendini ıstıraptan kurtaramayacaktır.

İNSANIN GELİŞİMİ

Bugün, biyoloji ilmi, ortaya birçok teori koymuş olmakla birlikte, henüz insanın yaradılış sırrını «ilmi» olarak çözememiştir. Eski ve yeni Darwinciler, biyoloji ilmine esaslı ve yepyeni terimler ve kavramlar getirmiş olmakla birlikte, «insanın yaradılışı» konusunda, henüz sağlam bir bilgiye ulaşamamışlardır. Siz, bu konudaki propagandalara ve materyalistçe yorumlara aldırmayınız. Gerçek ilim adamları, kesin olarak bilmektedirler ki, insan, henüz kelimenin tam mânâsı ile bir «meçhuldür.

İnsan türünün doğuşu ve günümüze kadar geçirmiş olduğu gelişme merhaleleri çok ciddi araştırmalara rağmen henüz «pozitif olarak» çözülememiştir. Bu konudaki spekülasyonlar ve teoriler ise, ilim adamlarınca çeşitli açılardan tenkit edilebilmektedir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, insanın, kendi türü içinde kalmak şartı ile bir tekâmül geçirdiği anlaşılmaktadır. Gerek ilk insan Hazreti Âdem'in ve Eşi'nin yaratılmasından ve gerekse insanın ana karnında geçirdiği gelişimden anlıyoruz ki, iki tip «tekâmül» vardır. Modern biyologlar, insan türünün doğuşunu hazırlayan uzun tekâmül dönemine «filogeneze», dölyataklarından geçirdiği kısa gelişim dönemine de «ontogeneze» tekâmül adını vermektedirler.

İslâmiyet, insanın kendi türü içinde kalarak tekâmül ettiği fikrini kolayca benimseyebilir, insan türünün, insanlık cevherini daima bünyesinde taşıyarak uzun bir tekâmül ve gelişme döneminden göçmesi, pekâlâ mümkündür. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu hususa şöylece işaret edilmiştir: «insanın üzerine, uzun devirden öyle bir zaman gel (ip geç) di ki, o zaman, o, anılmaya değer bir şey bile değildi.» (Bkz. ed-Dehr Süresi, âyet, 1). (Bu sûre, İnsan Süresi olarak da anılır).

Yukarıda sözünü ettiğimiz sûrenin birinci âyeti, insanın «filogeneze tekâmülünü» işaret ediyorsa, aynı sûrenin ikinci âyeti ise insanın, dölyataklarındaki gelişimi demek olan «ontogeneze tekâmülünü» açıklamaktadır. Aşağıda mealini vereceğimiz, bu âyetten de anlaşılacağı üzere, yüce ve mukaddes kitabımız, bundan tam 1400 yıl önce, insanın irsiyetini tayin eden faktörlerin anamıza ve babamıza ait «birbiriyle karışık bir damla sudan» oluştuğunu haber vermektedir. Şimdi, âyet mealini birlikte okuyabiliriz. Yüce Kitabımızda buyuruluyor ki: «Gerçekten biz insanı, birbiriyle karışık

bir damla sudan yarattık.» (Bkz. ed-Dehr Sûresi, âyet, 2).

İnsanın «dölyataklarında» geçirdiği macerayı incelediğimizde görürüz ki, insan gelişiminin her safhasında -genetik yapı olarak- daima insandır. İnsanın, dölyataklarında devamlı olarak biçim değiştirmesine rağmen genetik yapısı asla değişmemektedir. Kaldı ki, her türün, kendine göre bir gelişim biçimi vardır. Allah, her canlı için ayrı bir gelişim yolu ve biçimi çizmiştir ve âyetullaha uyarak her canlıya uygun bir «kılık» tâyin etmiştir. Bakınız, bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de ne buyurulmaktadır: «Dölyataklarında, size nasıl dilerse öyle kılık veren O'dur. O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. O, mutlak galibdir. Yegâne hüküm ve hikmet sahibidir.» (Bkz. Al-i İmran Sûresi, âyet, 6).

İnsanın döl yataklarındaki gelişimi de Kur'an-ı Kerim'de şöyle tasvir edilmektedir: «... Biz, sizin (aslınızı) topraktan sonra (zürriyetinizi) insan suyundan, sonra pıhtılaşmış bir kandan, daha sonra hilkatı belli belirsiz bir çiğnem etten yarattık (ve bunları) size; (kemâl-i kudretimizi) apaçık gösterelim diye (yaptık). Sizi dileyeceğimiz belirli bir vakte kadar rahimlerde durduruyoruz, sonra sizi, çocuk olarak çıkarıyoruz.» (Bkz. el-Hac Sûresi, âyet, 5).

İNSANIN GELİŞİM SIRLARI VE ALLAH

Modern biyoloji, insanı tanımak konusunda hayli hırslı gözük-mektedir. Şimdi laboratuvarlarda insan, lif lif, hücre hücre incelen-mekte, insanın biyolojik ve fizyolojik yapısı tahlil edilmekte, biyo-kimyası çıkarılmaktadır. Bilhassa genetikçiler, insanın döl yatak-larındaki gelişimi ile pek fazla ilgilenmekte, zigotu meydana getiren «yumurtacık» ve «sperm hayvancıkları» üzerinde esaslı çalışmalar yapmaktadırlar. Şimdi, insanoğlu, kendisi ile ilgili bütün sırları çözememekle birlikte hayli mesafe de almış bulunmaktadır. Hiç şüphesiz, insanoğlunun kromozomlar, genler ve stoplazma üze-rinde şimdi hayli sağlam bilgilere sahip olduğunu görüyoruz. Üste-lilik, bu konudaki bilgilerimiz, her gün biraz daha artmakta, hayatın sırları etrafından çok enteresan tecrübelerle sahip bulunmaktayız.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in «hayat» ile ilgili âyet ve açıklamalarından öğreniyoruz ki, Cenab-ı Hak insanları, bu konularda araştırmaya ve incelemeye teşvik etmektedir. Bugün, biyolojik araştırmalar sonunda öğreniyoruz ki, insan, kendini mey-dana getiren 46 kromozomun yarısını anasından diğer yarısını babasından almaktadır. İnsan, bir rüşeym halinde döl yataklarında oluşurken Yüce Kur'an-ı Kerim'in haber verdiği gibi, belli kanun-lar içinde «birbiri ile karışmış bir damla sudan» mayalanmıştır. Yine bu arada öğreniyoruz ki, «dişi hücre» (yumurtacık) bünye-sinde (xx) tarzında formüle edilen «dişilik özellikleri taşıırken, çocukların cinsiyetini (xY) tarzında ifadelendirilen (erkek hücre-ler)» (sperm hayvancıkları) tayin eder. Yani, «döl yataklarına dö-külen meni», insan yavrusunun kız veya erkek olmasında rol oy-nar. Bakınız, bundan asırlarca önce, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu husus nasıl açıklanmıştır: «O (insan), (döl yatağına) dökülüp duran meninden bir damla su değil miydi? Son-ra, o, bir kan pıhtısı olmuş, derken (Allah, onu) insan biçimine koyup yaratmış, (organlarını) düzenlemiştir. Hülasa, ondan erkek dişi iki sınıf çıkarmıştır.» (Bkz. el-Kıyame Sûresi, âyet, 37, 38, 39).

İlim adamları hayatın sırlarını ve insanın biyolojik gelişimini ince-lerken gerçekte ona yardım etmenin yollarını açmaktadırlar. Çünkü, hayatı ve insanı tanımadan ona yardım etmek imkânı olmaz, insanın tâlim ve terbiyesi ile ve onun sağlığı ile meşgul olan kişi ve müess-eselerin insanı, bütün cepheleri ile tanıması esastır. Bu sebepten insanın «sistematik müşahedeye tabi tutulması ve «laboratuvara»

getirilmesi zaruridir. Dinimiz, bu konularda inceleme yapmaya bizleri teşvik etmektedir. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu konu ile ilgili pek çok Âyet-i kerimeye rastlamamız bundandır.

Ancak, bu noktada, hemen belirtmemiz gerekir ki, gerek «hayatın sırlarını» araştırırken, gerek «insanın gelişimini» çözmeye çalışırken «Allah'tan korkmak», gerçekleri saptırmamak lâzımdır. Bugün, çok defa örneklerine rastladığımız biçimde, tam bir materyalizme düşerek, genç kafaları, yalan yanlış teori ve yorumlarla zehirlememek ve vicdanları karartmamak da şarttır. Esefle belirtelim ki, materyalist ve komünist çevreler, şimdi, ilim yapıyorum maskesi altında, genç nesilleri «nihilizmin» ve «ateizmin» kucağına atmaktadırlar. Bu, çok tehlikeli bir propaganda yoludur. İlmin, materyalistleştirilmesidir. Buna asla izin vermemek gerekir.

Bizim, inancımıza göre, insanoğlu, hayatın sırlarını kurcalarken ve insanın gelişimini öğrenirken. Allah'ın yaratma iradesini de sezebilmelidir. Yani kafalar, ilimle, tecrübe ile müşahade ile beslenirken, vicdanlar karartılmamalı, gönüller boşaltılmamalıdır. Şunu asla unutmamak gerekir ki, bizi Allah'a götürmeyen bir tâlim ve terbiye boşluğa ve bunalıma iter. Hakikat kırıntılarını toplarken en büyük hakikate (Allah'a) düşmanlık neden?

DETERMİNİZM VE İNSANIN FİNALİST KARAKTERİ

Bu âlemin bir «gayesi» var mıdır? Yoksa, her şey geriden gelen zorlamaların bir ifadesi midir? Eğer, bu âlemin ve âlemde bulunan bütün kıpırdanışların bir gayesi vardır, diyorsanız, siz «finalist-siniz. Bunun aksine, kâinatın ve ondaki kıpırdanışları «gelecekteki hedeflerle» değil, geriden gelen zorlanmalarla yani sebeplerle açıklıyorsanız, siz, “determinist”siniz.

(Bu noktada hemen belirtmemiz gerekir ki, günümüzde «determinizm», ilmin vazgeçilmez temel prensiplerinden biridir. Yani, «ilim adamları», «olayları ve kıpırdanışları yorumlarken, bunları meydana getiren ve kıpırdatan «sebepleri» araştırırlar, olayların arkasında yatan zorlayıcı kuvvetleri ararlar. «Pozitif ilim», asla olayların «yöneldiği gayeleri» araştırmaz, onun bütün meselesi, olayları meydana getiren «kesin» veya «ihtimali», sebep-sonuç ilişkilerini yakalayıp kanunlara bağlamaktır. Bu sebepten olacak, bazı «ilim çevrelerinde», korkunç bir «finalite» aleyhtarlığı vardır. Bunlardan Prof. B. Dr. Py. Suner, kâinatta ve tabiatta cereyan eden olayların «gayeli» olmadıklarını iddia ederek şöyle der: «Olaylar, bize, finalite lehine en açık alâmetler gösterse bile, gene finaliteyi inkâr etmeliyiz. İnkâr etmeliyiz, çünkü o, ilmi bir kavram değildir». (Bkz. Edmond Goblod, İlimler Sistemi, Fethi Yücel tercümesi, S. 75).

Bilirsiniz, insanoğlu, olaylar karşısında şu üç soruyu sorabilir: Bunlar «Neden?», «Niçin?» ve «Nasıl?» sorularıdır. «Neden?» diye sorduğunuz zaman olayı veya olayları meydana getiren «sebepleri» araştırıyorsunuz demektir. «Niçin?» diye sorduğunuzda da olayın veya olayların yöneldiği «hedefleri ve gayeleri» öğrenmek istiyorsunuz. Bunlardan farklı olarak «Nasıl?» diye sorduğunuzda da olayın veya olayların «cereyan ediş tarzını» merak ediyorsunuz, demektir.

Yanılmıyorsak, eğer «ilim», finaliteyi inkâr veya ihmal edecekse, asla «niçin?» diye sormamalı, sadece «neden ve nasıl?» diye düşünmelidir. Çünkü, «niçin?» sorusunun cevabı, olayın «arkasında» değil «önündedir,» «Çünkü, niçin?» sorusu «determinist» değil «finalist» bir karakter taşır. Böyle olunca, rahatça iddia edebiliriz ki, «ilim adamı», yağmurun «neden ve nasıl yağdığını» araştırabilir, lâkin yağmurun «niçin» yağdığını bilemez. Tıpkı bunun gibi bitkilerin “neden” ve “nasıl” meyve verdiğini bilebilir de «niçin» meyve verdiğini bilemez.

Bizim kanaatimize göre de «ilim finalist olamaz»; lâkin, asla unutmamak gerekir ki, insan, tabiatı itibarı ile «finalisttir.» Laboratuvarındaki insan, ilim yaparken, belki, bir müddet için «finalist» karakterini ihmal edecektir. Ancak, insan, sanatkârken, din ve ahlâk adamı iken, eğitimci iken ve politika yaparken, ister istemez «finalist» (gayeci) olacaktır. Bizce, büyük bir taassuba kapılarak, «finalizmi» inkâr etmek yerine, sadece ilim yaparken, bu özelliğimizi, bir müddet için dışarıda tutmamız istenmeli idi.

«Finalizm», insanın «ülkücü karakterinden» kaynaklanmaktadır. Bilmek gerekir ki, insanoğlu, sadece, tabiatın ve kâinatın seyircisi değildir. O, kendinden bulduğu üstün zihni ve ruhi güçlerle olaylara müdahale etmesini onlara yön ve biçim vermesini sever. Bunda başarılı olduğu ölçüde de «insanlığını» ortaya koyar, insanoğlu, olayları, sadece geriden gelen «zorlanmalarla» açıklamaz, onları, «gelecekteki hedeflerine ve gayelerine» göre yönlendirilmesini de bilir. Tabiattaki ve kâinattaki «kanunları» keşfetmek başka iştir, bu kanunların dizginlerini ellerine geçirip onunla tabiatın ve kâinatın «efendisi» olmak gayreti yine başka şeydir. Determinizmi, tabir caizse, «pozitif bir fatalizm» biçiminde yorumlayarak insanın «ülkücü» (gayeci) karakterini boğmaya kalkışmak, insanı tanıma-mak demektir.

İNSANIN FİNALİST KARAKTERİ, İNKÂR VE İHMAL EDİLEMEZ

«Pozitif ilim», her ne kadar «determinizmi» prensip edinip «finalizmi» ihmal ediyorsa da «güzel sanatlarda «din ve ahlâk sahasında», «cemiyetin, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik planlanmasında» insanın ülkücü karakteri, yani «finalizm» asla inkâr ve ihmâl edilemez.

«Pozitif ilim» yapılırken, olayların arkasında yatan sebepler çok önemli gözükmekte ise de bir sanatkâr için, bir din ve ahlâk adamı için, bir ideolog ve politikacı için gelecekte duran «hedefler» ve «gayeler» aynı derece önemlidir. Bizce, insanoğlu, sanatkârken, din ve ahlâk adamı iken, tabiatta ve kâinatta dahi «finalite» (gayelilik) arayabilir. Tabiattaki ve kâinattaki olayların belli fonksiyonlar için yaratıldıklarını, her olayın belli maksatlara göre oluştuklarını savunabilir ve savunmalıdır. Tabiata ve kâinata bu gözle bakmak insana, bambaşka heyecanlar ve düşünceler verir. Düşünün, «pozitif açıklamalar», yağmurun belli sebepler ve sonuçlar içinde mekanik bir açıklamasını yaparken, «din» finalist ve yorumlama ile yağmurun bir «rahmet» olduğunu, her türlü canlının gökten düşen bu su damlacıkları ile hayat bulduklarını, kâinatın ve tabiatın kör ve merhametsiz kuvvetlerin elinde olmadığını, âlemi şefkati ile merhameti ile kuşatan bir ilâhî iradenin mevcut olduğunu ortaya koyar.

«Pozitif ilim», insanın, esaslı çalışma sahalarından biri olmakla birlikte, insana yetmemektedir. İnsan, sanatkârken bile, onun çizdiği sınırları aşmak ihtiyacını duymaktadır. Bir «ilim adamı», yüksek dağların zirvelerinde toplanan ve sicim sicim yağan yağmurun «mekânîk izahı» ile belki tatmin olabilir, fakat bir Yûnus Emre, o bulutlara bakarak kendi kederine ortak olmasını isteyebilir:

«Karlı dağların başında, salkım salkım olan bulut, Saçın çözüp benim için yaşın yaşın ağlar mısın?». Görülüyor ki, «finalizm», en azından, insanın bir özelliği olarak vardır. Finalizmin, determinizmle çatıştığı doğrudur. Hatta finalizm, bugünü «gelecek» ile yorumlama gayretidir. Oysa, ilim gelecek hakkında hüküm veremez, onun işi, «geçmişi» incelemek ve olayların arkasında yatan sebepleri bulmaktır. Bununla birlikte, «finalizm», insanın bir özelliğidir.

Hemen itiraf edelim 'ki, «ilmin» bu gayretlerine rağmen, insan da determinizme ters düşen pek çok «kavram» vardır. Determinist, istemese bile, insan, «hürriyet», «ülkü», «irâde», «yaratma»... diyebilmektedir. Bütün bu hususlar, insanın ilim dışına taşan bir

yönünün bulunduğu ispat etmez imi? Nitekim, «ilim» ile açıklamak mümkün, gözükmemektedir.

Deterministler, «finalizmin imkânsız» olduğunu savunurlar. Çünkü, onlara göre, «Finalizme inanmak demek, hali, gelecekle ve olanı henüz olmayanla açıklamaya» yeltenmek demektir. Onlara göre, «henüz olmayan bir şey, olan bir şeyi nasıl etkiler?», Bize göre, bu sağlam bir mantık değildir. Eğer, bununla finalizmi inkar ettiklerini sanıyorlarsa, aynı mantıkla ve aynı biçimde «determinizm» de reddedilebilir. Çünkü, şimdi mevcut olmayan geleceğin, hali etkilemesi imkansızsa, şimdi mevcut olmayan geçmişin de hali etkilemesi aynı derecede imkansızlaşır. Gerçek zaman, içinde yaşadığımız «an»dan ibaretse, bu «an» ile zamandaş olarak ne «gelecek», ne de «geçmiş» mevcut olabilir. Gerçekten de gelecek zaman bir «tasavvurdan ve geçmiş zaman ise bir «hatıra»dan başkası değildir. Eğer tasavvurların hali etkilemesi düşünülemiyorsa aynı derecede hatıraların da hâli etkilemesi düşünülemez. «Mazi» ve «istikbâlin», her ikisi de «yaşadığımız an» ile zamandaş değildir. Halen mevcut olmayan bu zaman parçalarının «hâl» üzerindeki etkileri farklı olamaz.

DETERMİNİZM, FİNALİZM VE YARATMA İRADESİ

Gerçek zaman, içinde yaşadığımız «andan» ibarettir. Bu, itibarı bir zaman parçasıdır. «Mazi» hâtıralardan, «istikbâl» tasavvurlardan ibarettir. Yani, hem «mazi», hem de «istikbâl», içinde yaşadığımız zamanda mevcut değildirler. Böyle olunca, gerek «dün» adını verdiğimiz, gerek «yarın» adını verdiğimiz vehmî zaman parçalarının, içinde yaşamakta olduğumuz «şimdiki zamanı» etkilemeleri, ya aynı derecede imkansızdır, yahut aynı derecede mümkündür. Böyle düşününce determinizmin de, «finalizmin» de «şimdiki zamanı» etkilemede eşit şansa sahip oldukları söylenebilir. Yahut, bu imkan her ikisi için de yoktur.

Bizim inançlarımıza göre, «bugünü» yaratan, ne «dün», ne de «yarınadır». Bize göre, «zaman, zamanı yaratamaz»; çünkü, zaman da mahluktur. Yüce ve mukaddes kitabımıza göre, ezel ve ebedi kuşatan, topyekûn zamanı kendi içinde eriten bir tek ilâhî «ol» emridir. Bütün âlem «ol» ve «olma» (Kün feyekun) emrine uyarak varlık sahnesine çıkar ve kaybolur. Bu husus, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle açıklanır: «Onun emri, bir şeyi dilediği zaman, ona ancak ol demesinden ibarettir. O da oluverir.» (Bkz. Yasin Sûresi, âyet, 82).

İslâm'da «sebepler» de, «maksatlar» da inkâr ve ihmal edilmez. Hatta, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de gecenin ve gündüzün, yani zamanın peş peşe akıp durmasını idrâk etmemizi, zamanın bir yumak gibi birbirine sarılmasını görmemizi ve ibretle seyretmemizi emreder. Bu suretle insanlık, yaratmanın ve emretmenin kime mahsus olduğunu daha iyi anlayacaktır. Bu, konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Şüphesiz ki, Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde (yani altı zamanda) yaratan, sonra Arş üzerinde hükümlan olan Allah'tır, Durmadan kendini kovalayan gündüze, geceyi O, bürüyüp örter. Güneş'i Ay'ı, yıldızları hepsi de emrine rom olarak, (yaratan O). Haberin olsun ki, yaratmak da, emretmek de O'na mahsustur. Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın şanı ne kadar yücedir.» (Bkz. el-A'raf Sûresi, âyet, 54).

Zaten dikkatli bir göz, bütün zaman ve mekâna hâkim olan bir «yaratma irâdesini rahatça sezebilir, hatta görebilir. Gerçekten de «şimdiki zamanın» arkasındaki «mazi» ile önünde bulunan «istikbâl», sadece birer «zihni varsayım» ise, «hâl», yekpare ve hür bir

andan ibaret olmaktadır. Böyle »olunca, «şimdiki zaman» geçmiş ve gelecek adı verilen iki kanada sahip olup ezelden ebede doğru, hızla uçmaktadır. Şu halde, determinizm, şimdiki zamanın bir tarafında, finalizm diğer tarafında çırpınıp dururken, içinde yaşadığımız «an», yaratıcı iradeye tabi olarak yol almaktadır. Görmek gerekir ki, içinde yaşadığımız «an», geçmiş ve gelecek zamandan bağımsızdır ve hür iradeye bağlı olarak sonsuzluk âleminde kanat çırpılmaktadır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in haber verdiği «ol!» emri, böyle bir düşünce ile âdeta rüyet mertebesinde idrâk edilebilmektedir. Öyle anlaşıyor ki, «determinizm» de, «finalizm» de insan idraki için mevcuttur. Allah ise, her ikisini de hür ve mutlak «ol» emri içinde eriten yüce irâde sahibi...

Bununla birlikte, hemen belirtmek gerekir ki, İslâm'da «determinizmin» adı «sünnetullah»tır. Allah, ne insanı, ne âlemi «başboş» bırakmıştır. Her şey, bir «âdetullah» içinde ve yerli yerinde tespit edilmiştir, kanunlara bağlanmıştır. Bu husus, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöylece açıklanır: «... Güneşi, Ay'ı da O, teşhir etmiştir ki, bunların her biri, muayyen bir vakte kadar seyir ve cereyan eder. Her işi, yerli yerinde O, tedbir eder, âyetleri O açıklar.» (Bkz. er-Ra'd Sûresi, âyet, 2).

İslâm, «determinizmi» inkâr etmez onu, «yaratma iradesinin» bir eseri olarak, âdetullah ve sünnetullah» olarak, değerlendirir

ÂLEM DE, İNSAN DA BAŞIBOŞ DEĞİLDİR

«Pozitif ilim», tabiatı ve kâinatı geriden gelen zorlanmalarla (sebeplerle) açıklamaya çalıştığı halde, gerek tâlim terbiye faaliyetleri olsun, gerek güzel sanat gayretleri olsun ve gerek din ve ahlâk müesseseleri olsun «gayeci» (finalist) olmak zorundadırlar. Yani, bir bakıma insan, bu âlemin ve kâinatın «maksatsız» yaratılmış olduğuna inanamaz.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de belirtildiğine göre, Allah, gerek insanı, gerek tabiatı ve kâinatı belli maksatlar için yaratmış bulunmaktadır. Kaldı ki, bu âlemi, «tesadüflerin» bir sonucu zannetmek de, onun maksatsız olduğunu iddia etmek de «küfür»dür. Bakınız, bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de ne buyurulmaktadır: «O göğü, o yeri ve bunların arasında bulunan şeyleri biz, boşuna yaratmadık. Bu o küfür edenlerin zannıdır...» (Bkz. Sad Sûresi, âyet, 27). İnsanoğlu, bir «Kitab-ı Ekber» olan tabiata ve kâinata ibret nazarları ile bakmalı, ondaki nimetlerden istifade etmelidir. Gerçekten de «... Akli olan bir kavim için (orada) nice âyetler vardır.» (Bkz. el-Bakara Sûresi, âyet, 164). Bize bu kadar uzak gözüken yıldızlar bile bizim faydalanmamız için yaratılmıştır. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «... Sizin faydanıza, yıldızları yaratandır O.» (Bkz. el-En'am Sûresi, âyet, 97). Tabiatı ve kâinatı, kuşatan ilâhî iradeyi anlamak ve âlemi merhamet ve şefkati ile kollayan muhteşem ve yüce «hayat kaynağını» çok iyi tanımak gerekmektedir. Tabiatın ve kâinatın yaradılışı boşuna değildir, dikkatli bir göz, orada çok şey görebilir. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Elbette bunda fikir ve feraseti olanlar için ibretler vardır.» (Bkz. el-Hicr Sûresi, âyet, 75).

Yüce İslâm'a göre, insan da «başiboş» yaratılmamıştır, insanın da bu dünyada vazifeleri ve sorumlulukları vardır. O da bir maksat için yaratılmıştır. Bazı insanların kendilerini başiboş sanmaları, Allah'ın kendilerine yüklediği vazife ve sorumluluktan kaçmaya çalışmaları boş bir vehimdir. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «İnsan, kendisinin başiboş bırakılacağını mı sanıyor?». (Bkz. el-Kıyame Sûresi, âyet, 36).

Oysa, Allah'ın insanla «ezeli bir sözleşmesi» vardı. «Bezm-i Ezel» de, Âdemoğulları, «Ben sizin Rabbiniz değil miyim?» sorusuna, «Evet, sen bizim Rabbimizsin, biz buna şah id olduk» diye cevap

vermişlerdi. Dünya'ya geldikten sonra, bu vaadini unutanlar, elbette «ötede», bunu yeniden hatırlayacaklardır.

(Bkz. el-A'raf Sûresi, âyet, 172).

Esasen insanoğlu, bu dünyada bile 'kendini bu sözleşmenin etkisinden kolay kolay kurtaramamaktadır. Her şeye rağmen, bütün insan tarihi boyunca, insanoğlu, ister istemez «Allah'ı aramak» zorunda kalmıştır. Bütün beşerî vicdanları kavuran bu âlemşümul arayış, insanın benliğine ve gayrı şuuruna yerleşmiş, ezeli bir müşahedenin, şuur sahasına çıkmak için yol aramasından başka bir şey olabilir mi? Ben, bugüne kadar, kafasında ve vicdanında -en azından bir problem olarak- Allah'ı taşımayan bir kimseye rastlamadım. Tarih de bunun böyle olduğunu söylemektedir.

Yüce İslâmiyet'e göre, Allah, insanı, sadece «kendine kulluk etsinler ve başkalarına boyun bükmesinler» diye yaratmıştır. Allah, bizden bir tek şey istemektedir: «Allah'tan başkasına kulluk etmeyiniz.» (Bkz. İsra Sûresi, âyet, 22-23). Kaldı ki, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Ben, cinleri de, insanları da (başka bir hikmetle değil), ancak, bana kulluk etsinler diye yarattım.» (Bkz. ez-Zariyat Sûresi, âyet, 56).

Evet, İslâm'a göre, tabiata, kâinata ve insana hâkim olan en büyük maksat budur. Tabiat da, insan da başıboş değildir. Allah'ın mülkünde her şey «Allah'ı tesbih etmektedir.»

İNSANIN İRADESİ VE SORUMLULUĞU

İnsan, iradeli yaratılmıştır. Yani, onun şuuru ve buna bağlı olarak tercihleri vardır. Esasen, «irâde» kavramı ile «şuur» kavramı, birbirinden ayrılmazlar. Şuurun olmadığı yerde irâde de yoktur. İnsan iradesi üzerinde konuşanların bu nokta üzerinde önemle durmaları gerekmektedir.

İnsan diğer canlılardan, «şuurlu davranışları» ile ayrılır. Bu sebepten, «insan psikolojisi» üzerinde çalışanların bu hususu asla unutmamaları gerekir. Bir bakıma, insanı tanımak, onun şuur ve iradesini tanımak ve tahlil etmek demektir. insanın «şuur dışında» kalan veya «şuuraltına» bağlanan davranışları, çok defa fizyolojik veya fizyolojik-psikolojik tezahürlerden ibaret olup hayvanlarla ortaktır. Bunlar, insanı, tanımaya yetmez. İnsan, bütün bunların üzerinde duran şuurlu ve iradeli varlık olarak ele alınmalıdır.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in muhatabı, «şuurlu» ve «iradeli» insandır. Mukaddes kitabımız «düşünen», «akleden», «şuurla idrâk eden» ve «inanana» insana hitap eder. Esasen, insan, bu hususiyetleri taşıdığı için, yeryüzünde Allahın halifesi» olmakla şereflenmiştir. İnsan «bozguncu» ve «kan dökücü» karakterine rağmen, üstün ruhi kabiliyetlere sahip kılınmıştır, insan, bu tezatlarına rağmen yeryüzünde «Allah'ın halifesi» olacak kadar yücelebilme özelliğine sahiptir. Nitekim Cenab-ı Hak, meleklere: «Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım» dediği zaman onlar bunun hikmetini anlayamamışlardı. (Bkz. Bakara Sûresi, âyet, 30).

Galiba, insanın üstünlüğü, böyle «çatallı bir yol ağzında» bırakılmasında, sırf bir imtihan olsun diye, «iyi ile kötü», «güzel ile çirkin», «doğru ile yanlış», «hak ile bâtıl», «helâl ile haram» arasında bir tercihe zorlanmasındadır. Gerçekten insanoğlu, «ulviyyet» (yücelik) ile «süfliyyet» (alçaklık) noktalarının tam orta noktasında bırakılmış ve tercihinden sorumlu tutulmuştur. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, insanın bu hususiyetleri şöylece açıklanır:

«Biz, ona, iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi? Biz, ona iki de yol gösterdik». (Bkz. el-Beled Sûresi, âyet, 8, 9, 10).

«(Allah) ona (insana), hem kötülüğü, hem (ondan) sakınmayı ilham ettiğini» de bildirmektedir. (Bkz. es-Şems Sûresi, âyet, 8).

«Her can ölümü tadıcıdır. Sizi, bir imtihan olarak hayır ile de şer ile de deniyoruz. (Nihayet yine) bize döndürüleceksiniz.» (Bkz. el-Enbiya Sûresi, âyet, 35).

Yukarıdaki âyetlerin meallerinden de anlaşılacağı üzere, insanın iradesi «çatallı» yaratılmıştır, İslâm müfessirleri, irademizin bu iki yol ağzındaki durumunu «şehrâh» tabiri ile ifade etmişlerdir. Gerçekten de, bütün canlıların hareketleri, “tropizmlerle” ve «içgüdülerle» mekanik olarak düzenlenmiş olduğu halde, insan «iradeli» yaratılmış ve kendi tercihlerinden sorumlu tutulmuştur. Bir bakıma, insanoğlu için hayat bir nevi «doğru yanlış testinden» ibarettir. O, bir ömür boyu, böyle bir imtihana tabi tutularak «yücelmenin» veya «alçalmanın» yolunu tutacak ve nihayet «büyük hesap gününe» hazırlanacaktır. Evet, bu, büyük bir imtihandır.

Yüce dinimize göre, sorumluluk ferdidir. Mukaddes kitabımız da şöyle buyrulur: «Herkesin kazanacağı, kendisinden başkasına ait değildir. Hiçbir günahkâr, diğerinin yükünü taşımaz.» (Bkz. el-En'am Sûresi, âyet, 164). Başka bir âyette de şöyle buyrulur: «Her nefis kazandığı şey mukabilinde bir rehinedir.» (Bkz. el-Müdessir, Sûresi, âyet, 38). Yüce Kitabımıza göre: «Allah, insanı, yarin halifesi yapan ve insanı, imtihana çekmek, için birbirine derecelerle üstün kılandır.» (Bkz. el-En'am Sûresi, âyet, 165).

«KÜLLİ» VE «CÜZİ» İRADE

Bilindiği gibi, «hürriyet» kavramının çeşitli mânâları ve tarifleri vardır. Biz, şimdilik, bunları ele almayacağız. Şu anda bizi ilgilendiren soru, insanın iradesinin hür olup olmadığıdır. Gerçekten de bu konu, çok tartışılmıştır.

Felsefi mânâda «hürriyet» kavramı, «mutlak» ve «itibarî» olmak üzere, iki kategoride incelenebilir. «Mutlak» mânâda hürriyet, bir varlığın, herhangi etkilenmeye ve zorlanmaya maruz kalmadan, tamamen, kendi iradesi ile davranabilmesi demektir. Bu mânâsı ile hiçbir yaratığın «hür olması» mümkün değildir. Bilindiği gibi, canlı ve cansız her yaratık, kesin veya ihtimali bir determinizm içinde hareket eder. Yani, hiçbir yaratık yoktur ki, «etkisiz tepki» yapabilsin. Bütün yaratıklar, hareket ediyorsa, onları, dıştan veya içten harekete zorlayan sebepler, etkiler, motiveler ve dinamikler var demektir. Böyle düşününce insan da dâhil, hiçbir canlı «hür» değildir.

Zaten, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre, mutlak mânâda iradesinde «muhtar» olan varlık sadece Allah'tır. Mukaddes kitabımızda şöyle buyrulur: «... Göklerin, yerin ve aralarındaki her şeyin hükümrânlığı Allah'ındır. O, ne dilerse yaratır. Allah, her şeyin üstünde tam bir kudret sahibidir.» (Bkz. el-Mâide Sûresi, âyet, 17). Başka bir âyeti kerimde de şöyle buyrulur: «...Göklerin, yerin ve aralarında ne varsa, hepsinin mülk-ü tasarrufu Allah'ındır.» (Bkz. el-Mâide Sûresi, âyet, 18). Gerçek mânâda hüküm ve hikmet sahibi sadece Allah'tır. Bu, bir Kur'an-ı Kerim, ölçüsüdür. Yüce kitabımızda şöyle buyrulur: «O, yegâne hüküm ve hikmet sahibidir,» (Bkz. el-En'am Sûresi, âyet, 18).

Peki, yaratıkların durumu nedir? Yüce kitabımıza göre, «Göklerde ve yerde ne varsa O'nundur. Hepsi de O'na boyun eğicidirler.» (Bkz. er-Rum Sûresi, âyet- 26). Gerçekten de bütün yaratıklar, «âdetullaha ve sünnetüllaha» uyarak «irâde-i külliyeye» boyun bükmüşlerdir. Kendilerine mahsus bir iradeleri ve dolayısı ile sorumlulukları yoktur. Fakat, insan, böyle değildir. Ona bir de «irâde-i cüz'iyeye» verilmiştir. Yani, insan, bir taraftan «irâde-i külliye»nin kolları arasında, diğer taraftan da «irâde-i cüz'iyeye»ye sahip bulunmaktadır.

İmam-ı Âzam Ebu Hanife Hazretlerine göre, «irâde-i cüz'iyeye», insanın sınırlı bir tercih kabiliyetinden ibarettir. İnsan, kendi iradesinin yaratıcısı değildir, o, iradeli olarak yaratılmış ve tercihlerinden

sorumlu tutulmuştur. Gerçekten de insana, bir «otokritik» kabiliyeti olarak şuur ve zekâ verilmiştir, insan, gerek bu kabiliyetleri ile gerek kendisine gönderilen peygamberlerin yardımı ile «iyiyi kötüden, güzeli çirkinden, doğruyu yanlıştan, hakkı batıldan, helâli haramdan» ayırmasını başarabilmelidir. İnsan, bunu başarabilecek güçte yaratılmıştır. Dolayısı ile insan, yaptıklarından sorumlu tutulacaktır. Nitekim, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerimde şöyle buyrulur: «... Yapageldiğiniz işlerden elbette mes'ul olacaksınız.» (Bkz. en-Nahl Sûresi, âyet, 93).

İnsan, yaptığı işlerden sorumlu tutulduğuna göre, onun «itibarî bir hürriyeti» var demektir. Gerçi, Islama göre, her şey ilahî irâde ile oluşur; lâkin, bir kavim veya kişi, kötülükleri ihtiyar etmedikçe ve bozulmadıkça, Allah, onların hallerini değiştirmez. Gerçekten de Allah zulmetmez. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «... Bir kavim, özlerindeki (güzel hal ve ahlâkını değiştirip bozuncaya kadar Allah, şüphesiz ki, onun (halini) değiştirip bozmaz. Allah, bir kavmin de fenalığını diledi mi, artık, onun reddine hiçbir (çare) yoktur.» (Bkz. er-Ra'd Sûresi, âyet, 11).

Bu âlemdede, hiçbir şey boşuna yaratılmamıştır. Her varlığın, her canlının yaratılmasında mutlaka bir «hikmet» vardır. Atomdan galaksilere, tek hücreli canlıdan en kompleks organizmalara kadar, her şeyin bir «işi», bir «vazifesi» vardır.

Yüce İslâm'a göre, insan da boşuna yaratılmamıştır. Onun da bu âlemdede çok önemli vazifeleri vardır. Her şeyden önce, o, «eşref-i mahlûkat»tır; Allah'ın «yer yüzündeki halifesi»dir. Cenab-ı Hak, onu, «sadece kendine ibadet etmek üzere» yaratmıştır.

İnsanın en önemli vazifesi, «Allah'tan başka ilâh edinmemek» ve «kendi fitratına uygun olan» din ile şereflenmek ve bu maksatla «cihad» etmektir. Bakınız, bu hususlar, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de nasıl açıklanmaktadır. Yüce kitabımızda buyrulur ki:

«Ey insanlar! Siz, hepiniz Allah'a muhtaçsınız. Allah ise, O, her şeyden müstağni ve hamde lâyıktır.» (Bkz. Fâtır Sûresi, âyet, 15).

«Allah ile beraber diğeri bir tanrı edinme. Sonra kınanmış ve kendi başına (yardımsız) bırakılmış olursun. Râbbin, kesin olarak şunu ister, kendinden başkasına kulluk etmeyin.» (Bkz. İsra Sûresi, âyet, 22-23).

«O halde, yüzünü, bir muvahhid olarak dine, Allah'ın o fitratına çevir ki, O, insanları bunun üzerine yaratmıştır. Allah'ın yaratışına bedel olamaz. Bu (İslâm), dimdik ayakta duran bir dindir. Fakat

insanların çoğu bilmezler.» (Bkz. Er-Rum Sûresi, âyet, 30).

«Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, ondan (bu din) asla kabul olunmaz ve o, âhirette de en büyük zarara uğrayanlardandır.» (Bkz. Al-i İmran Sûresi, âyet, 85).

Şu halde müminlere düşen vazife, «fitne kalmayınca» kadar, Nizam-ı Âlem için ve bütün sahte dinler yıkılıncaya kadar «İ'lây-ı Kelimetullah» için «cihad» etmektir. Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Fitne kalmayınca, din de yalnız Allah'ın dini oluncaya kadar onlarla (yani müşriklerle, mürtedlerle, mülhidlerle, Allahsız, dinsiz ve materyalist kâfirlerle) savaşın.» (Bkz. el-Bakara Sûresi, âyet, 193).

Böyle bir «savaşa», insanlığın şerefini kurtarmak demektir. Aksi halde beşeriyet, sahte dinlerin, sapık felsefelerin ve bozuk kadroların elinde esir ve köle durumuna düşer. Bugün ıstırapla belirtilen ki, insanlık, böyle bir dramın içindedir. Şimdi yeryüzünde «kara» ve «kızıl» putperestler, insanlığı esir almış bulunmaktadır. Şu anda milyarlarca insan, nihilizmin ve materyalizmin pençesinde inlemektedir. Bütün iddiaların aksine, insanlığın bu kadar alçaldığı bir dönem, tarihte bile yoktur. Siz, faciaya bakınız ki, şimdi, Allahsız ahlâksız, vicdansız bir ideoloji, insanlığı, mülkiyetsiz ve maneviyatsız hayvan sürüleri halinde gütmeye karar vermiş bulunmaktadır da, kendine yardım edebilecek gönüllü propagandistler bulabilmekte ve güya insan haysiyetini kurtarmayı düşünen «dünyaperest Batı», bu facia karşısında korkak ve ürkek bir tavır içinde gelişmelere seyirci kalabilmektedir.

Hiç kimse, insana «vazifesini hatırlatmak» cesaretini gösterememekte, insanlık, «tatlı canını» kurtarmak için, tam bir panik havasında sağa sola koşuşmaktadır. Öyle anlaşıyor ki, insanlık sahipsiz kalmıştır.

İşte, bu hengâmede şanlı Türkoğlu, «Kurtuluş İslâm'da» diyerek, yeniden bütün haşmeti ile «Nizam-ı Âlem» ve «İ'lây-ı Kelimetullah» bayrağını açarak, insanlığı «Hilâl'in gölgesinde» toplanmaya davet etmektedir. Türk-İslâm Ülkücüleri yalnız bir «milli kurtuluş savaşı» vermekte, Şanlı Peygamberin âlem şümul mesajını, bütün mustarip insanlığa ulaştırmaya çalışmaktadırlar.

İNSANLIĞIN «DRAMİ» VE İSLÂMİYET

Günümüzdeki «teknolojik zaferlere» bakıp da insanlığın «büyük bir gelişme» sağladığını sananlar vardır.

Bizim, bu konudaki kanaatimiz tamamen başkadır. Bize göre, bu «teknolojik zaferlerin» ortaya koyduğu korkunç hakikatler vardır. Bir tarafta, betonarmenin korkunç zaferiyle ulaşılmış «gökdelenler», diğer tarafta sahipsiz ve himayesiz kitlelerin sefaletini temsil eden «gecekonducular.»

Bir tarafta karada, denizde ve havada homurdanarak dolaşan modern vasıtalar, diğer tarafta ürettiği birkaç kilogram metayı zayıf omuzları ile keçi yollarından dolaşarak şehre ulaştırmaya çalışan fakir köylüler.

Bir tarafta «kara» ve «kızıl» emperyalizmin fezalarda dolaşan «astronotları» ve «kozmonotları», diğer tarafta sömürüle sömürüle iskeleti çıkmış, gözlerinin ferisi sönmüş, gökyüzüne, «kahhar» «ism-i celilini» özetleyerek bakan fukara ve geri bırakılmış ülkeler.

Bir tarafta, yıkılan, yakılan mukaddes mabetler, karartılan vicdanlar, körleştirilen dimağlar, diğer taraftan ümitsiz, kudretsiz ve çaresiz yığınlar.

Bir tarafta, milyarlar akıtılarak meydana getirilen ölüm makineleri, atom bombaları, nötron bombaları, napalm, roketler ve füzeler, diğer tarafta yaşamak için, hayatta kalmak için her şeyini feda etmiş ve daha nesi varsa vermeye hazır milyarlar... Ah, zavallı beşeriyet. Bu kadar acıya rağmen, hâlâ uyanmayacak mısınız? Bakınız, Yüce ve Mukaddes Kitabımız Kur'an-ı Kerim bu konuda ne buyuruyor: «İnsanların, kendi ellerinin kazandığı şeyler yüzünden karada, denizde (ve şimdi gökyüzünde) fesad belirdi; (Allah diler) ki, yaptıklarının bir kısmını onlara tattırsın? Olur ki, rücu ederler, De ki, Arz'da dolaşın da daha evvel geçenlerin âkibeti nice oldu görün. Onların çoğu müşriklerdi,

Allah'ın -reddine asla imkân bulunmayan- o (hesap) günü gelmezden evvelki, o gün (insanlar) bölük bölük ayrılacaklardır. Yüzünü, haydi dosdoğru dine çevir.» (Bkz. er-Rum Sûresi, âyet, 41, 42, 43).

Acaba, ne yapsak, nasıl etsek de, şu mustarip beşeriyete İslâm'a muhtaç olduğunu anlatabilsek? Şu anda yeryüzünü, cemiyetleri, kafaları ve vicdanları kirleten o kadar Çok «felsefe», «ideoloji» ve «din» var ki, insanlık, İslâmîyet'i de onlardan biri sanıyor. Elinde «nefes alıp vermekten» başka sermayesi kalmayan insanlığı, bu

ümitsizlikten, bu bataktan kurtaracak «sûr» ne zaman çalınacak? Biliyorum, beşeriyetin ensesine bir kene gibi yapışan «kara» ve «kıvılcık» diktatörleri ve zâlimleri uyandırmak mümkün olmayacaktır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de onlar için şöyle buyrulur: «Hayır, o zulmedenler, bilgisizce kendi havalarına tabi oldular. Artık, Allah'ın şaşırdığı kimseyi, kim doğru yola getirebilir.» (Bkz. er-Rum Sûresi, âyet, 29).

Lâkin, bu «zalimlerin» pençesinde inleyen insanoğluna acımamak mümkün değildir. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, insanlığa şöyle sesleniyor: «...Allah, hakkın tâ kendisidir. O'ndan başka taptıklarınız ise, hiç şüphesiz bâtıldır. Gerçekten Allah, O, çok yüce, çok büyüktür», (Bkz. Lokman Sûresi, âyet, 30).

İNSANIN İHTİYACI

Bütün yaratıklar, bilhassa canlılar, «ihtiyaç sahibidirler. Cansız varlıklar bile var olmak ve ayakta durmak için başka varlıklara, zaman ve mekân imkânlarına muhtaçtırlar.

İnsanoğlu ise tam bir «ihtiyaç kumkuması...» İnsanın nelere ihtiyacı yok ki... İlim adamları, ihtiyaçlarımızı biyolojik, psikolojik ve sosyolojik ihtiyaçlar biçiminde tasnif ederler. Biyolojik olarak yemek, içmek, uyumak, üremek, barınmak ve korunmak zorundayız. Psikolojik olarak her türlü korkudan ve üzüntüden uzak, mutlu ve güvenli bir hayat yaşamak isteriz. Öte yandan insan, kendinin sevildiği ve kendinin sevdiği insanlarla birlikte olmak ve onlarla tam bir dayanışma içinde yücelmek ve güçlenmek ister. Bu da beşerî ihtiyaçların sosyolojik yönü...Üstelik, insan, medenileştikçe ihtiyaçları artan bir canlıdır.

Belki de denebilir ki, diğer canlıların ihtiyaçları kolay kolay değişmemektedir. Lâkin, insan cemiyetleri geliştikçe, kalabalıklaştıkça ve teknolojik imkânlarla kavuştukça insanın ihtiyaçları da buna paralel olarak devleşmektedir. Hiç şüphesiz, «medenî insanın ihtiyacı», bizden binlerce sene önce yaşayan atalarımıza nisbetle kat kat büyümüştür. İsterseniz buna, «kapisimizin büyümesi» de diyebilirsiniz.

Oysa, ihtiyaçlarımızın büyümesi, zaaflarımızın büyümesi demektir. Hele, bir de kapislerini ihtiyaca dönüştürmüş insanlarda, bu zaaf, daha da büyük boyutlara ulaşmış demektir. Öyle anlaşılıyor ki, medeniyet, sadece şehirlerin büyümesi, teknolojik imkânların büyümesi olarak kalmıyor, insanların ihtiraslarında zaaflarını da, kavgalarını da büyütüyor.

Eğer, bu tespitler doğru ise, temel beşerî ihtiyaçlarımız gittikçe daha fazla istismara açılıyor ve istismar ediliyor demektir. İnsanlar, gittikçe daha fazla açgözlü, daha doymaz hale geliyor demektir. Bu noktada, Şanlı Peygamberimizin: «İnsanlara bir vadi dolusu altın verseniz, bir vadi dolusu daha ister» tarzındaki muhteşem ifadesini hatırlamamak mümkün müdür?

Galiba, bütün canlıların «ihtiyaçları» sınırlıdır. Öyle sanıyorum ki, insan kadar açgözlü ve doyumsuz başka bir canlı yoktur. Evet, gerçekten sadece insandır ki, kendine verilenle yetinmiyor. İnsana sorarsanız, ona organizması bile yetmemektedir. İnsanoğlu, mütemadiyen, aletlerle, makine ve motorlarla kendi organizmasını

tamamlamaya çalışmakta, ellerini, ayaklarını, gözlerini, kulaklarını, beynini yepyeni ve sun'i vasıtalarla takviye etmekte, fakat bir türlü tatmin olmamaktadır. Öyle anlaşıyor ki, doyumsuzluk» insanın, hem «gücü», hem de «zaafı»dır.

Gücüdür. Çünkü, onunla, bu medeniyeti, bu kültürü kura bilmektedir. Zaafıdır. Çünkü, onun bitmez ve tükenmez bu ihtiyaçları ve kaprisleri sebebi ile istismara açılmaktadır. İnsan, bütün cansız ve canlı varlıkların en üstünde oturuyorsa, bunu, bu ihtiras seviyesindeki ihtiyaçlarına borçludur. Yine, insan, istismar ediliyor ve yerde sürünüyorsa, bu ihtirasları ve kaprisleri sebebi ile dir.

Bitkilerde ve hayvanlarda «temel ihtiyaçlar», içgüdü seviyesinde kalmıştır. Oysa, insanda bu temel ihtiyaçlar, psikolojik ve sosyolojik dinamiklere bağlı olarak büyümüştür. Bu sebepten «nefs-i emmare» sadece insanda mevcuttur. Dinimiz, «nefse zulmedilmek-sizin», insanın yüceltilebileceğini ortaya koymuştur. Bu, nefsi şımartmadan, ondaki doyumsuzluk iradesini, «manevî hedeflere» yöneltmek biçiminde gerçekleşebilir. Yani, İslâm medeniyeti, ruhi ihtiyaçların büyütülmesi tarzında bir gelişmeyi esas alır. İnsanın, üç boyut içinde tatmin olamayacağını bilir, onun kafasını ve gönlünü sonsuzluğa, ölümsüzlüğe ve «ötelere ötesine» tevcih eder. İnsanların zaafılarını, «Yalnız Allah'a kul olmak ve yalnız O'ndan istemek» esprisi içinde tükenmez bir güç haline dönüştürür.

İNSANIN İHTİYAÇLARI VE FITRATI

İnsanın «doyumsuz» bir yaradılışta olduğu eskiden beri bilinmektedir. Üstelik, bu duygunun, cemiyet büyüdükçe büyüdüğünü, fark eden fikir ve «din adamları» da vardır. Budistler, «egonun ihtiraslarını» azaltmak ve hatta yok edip «Nirvana'ya ulaşmak» için, ferde, cemiyetten uzaklaşmayı ve «inzivaya çekilmeyi» bu sebepten tavsiye etmişlerdir. Yine, aynı sebepten «Hristiyan aziz ve azizeleri» de «yücelmek» için cemiyetten kaçmayı hem denemişler ve hem tavsiye etmişlerdir. Gerçekten de bütün beşer tarihi boyunca «nefs-i emmare»nin hırslarından ve kaprislerinden tedirgin olan insanlar vardır.

İslâm dini, bu beşeri probleme, çok realist bir yaklaşım içindedir. O, bu ihtiyaçların bir madde ve mide kavgası biçiminde soy-suzlaştırmasına da, insanların inzivaya çekilmesine de karşıdır. Gerçekten de «temel beşeri ihtiyaçlar» birer kusur değildir. Onları, birer kusur, birer günah gibi itibar ederek aç bırakmak, insanın gerçeğini inkâr etmek olur. İnsan, elbette yiyecek, içecek, üreyecek, uyuyacak, korkudan ve üzüntüden emin olmak isteyecek sevecek ve sevgi bekleyecek ve diğer insanlarla dostluk ve dayanışma arayacaktır. Bunlar, masum isteklerdir, Bunları inkâr ve ihmal etmek beşeriyeti ıstıraba düşürür.

Bununla birlikte, bütün bu beşeri ihtiyaçları, bir madde, bir mide, bir lüks ve israf kavgası biçiminde büyüterek «dünyaperest» bir medeniyet kurmak isteyen «materyalizm», insanların temel ihtiyaçlarını istismar ediyor demektir. Nitekim, ister pragmatizm, ister materyalizm adına olsun, ırkları, kavimleri, sınıfları, aileleri ve fertleri, maddî ve nefsanî bir didişmenin ve boğuşmanın girda-bına atan kadrolar ve ideolojiler, insanlığa hizmet etmemişlerdir. Şimdi, dünyada, insanların elleri, birbirlerinin ceplerinde ve lokmalarındadır. Üstelik günümüzün en gözde felsefesi (!), böyle bir kavgayı teşvik ve tahrik edenidir. Ne korkunç dram... Önce insanların «açlıklarını» büyüteceksin, sonra onu aç bırakarak, bir diğerine saldırtacaksın...

İslâm, insanın, temel ihtiyaçlarını kabul eder. Onları, tatmin etmenin meşru normlarını ortaya koyar. Ancak, insanın «doyumsuz» olan karakterini de bilir. İnsanın, kendi ile ve kendine verilenle yetinmediğini de büyük bir realizm içinde tespit eder. İslâm'ın diyalektiğine göre, insan, bu madde dünyasında «doyuma»

ulaşamayacak kadar üstün bir ruhi yapıya sahiptir. Çünkü, insan, İmam-ı Gazali'nin deyimi ile «mahlûku Hâlık'ın anahtarı» bilir. O, sınırlıya bakarken «sonsuzluğu», fâni yaratıklara bakarken «ölüm-süzlüğü», determinist bir esaret dünyasında «hürriyeti», «kesret dünyasında vahdeti» ve «izafiyet» kavramı karşısında «mutlak» düşünür, İslâm'a göre, insanı insan yapan bu hususiyetidir.

Bütün mesele, insanı, kendi gerçekliği içinde kavramaktır. İnsan, řu veya bu, hayvan gibi değildir. O, mütemadiyen kendini «aşmak» ister. İnsan, «mahlûkta» değil «Hâlık'ta» var olmak veya yok olmak dâvası peşindedir. İnsan, bütün tarihi boyunca ispat etmiştir ki, o, «yaratıklara tapınmaktan», onların önünde boyun eğmekten iğrenmektedir. Bu sebepten tarih, «sahte mabutların enkazları» ile doludur. Pragmatistler ve materyalistler, istedikleri kadar insanı, madde karşısında eğilmeye zorlasınlar, insanın fitratı, buna isyan etmektedir. O, her gün, bir objektif ve sübjektif mabudu yıkarak Allah'a yol aramaktadır. İslâm, insanın «duyumsuzluk duygusunu», Allah'a olan ihtiyaç olarak değerlendirmektedir. Yüce ve şanlı Kitabımızda şöyle buyrulur: «Ey insanlar! Siz, hepiniz Allah'a muhtaçsınız. Allah ise, O, her şeyden müstağni ve hamde lâyıktır.» (Bkz. Fâtır Sûresi, âyet, 15).

İslâm, insanı, kendi fitratı içinde tutarak kurtarmak demektir.

YAŞAMA HAKKI VE BUNUN İSTİSMARI

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de insan, hem «En güzel biçimde yaratılmış» olmakla övülmekte, hem de «insanın zayıf yaratıldığı» belirtilmektedir.

Gerçekten de insan, diğer canlılara göre, üstün niteliklere sahip olmakla birlikte, bizzat bu nitelikleri sebebi ile «kendi kendinin başına belâ kesilmiştir.» İnsan, zekâsını, yüksek idrakini, akıl ve mantığını, her zaman kendi lehine kullanamamaktadır. Şimdi, yeryüzünde, insan için en büyük tehlike, yine insandan gelmektedir. Şu anda insanlık, yine en çok insandan korkmaktadır.

Müşahedeler göstermektedir ki, şu anda laboratuvarlar, araştırmalar ve incelemeler, insanı «konu» edinmişse, bu çalışmaların hedefi, onu, bütün «güç» ve «zaafları» ile tanımak içindir. İnsanı «geliştirmek ve yüceltmek» isteyenler de, onu «istismar etmeyi» düşünenler de fert ve cemiyet olarak, insanı, tanımak ihtiyacındadırlar. İnsanların tabiatını, duygularını, düşüncelerini ve ihtiyaçlarını objektif olarak tespit edenlerin «niyetleri» gerçekten farklıdır. Bütün mesele, insanı tanımak ve ona göre «vaziyet almaktır.»

Psikologlara göre, insanın temel ihtiyaçlarından biri «yaşama arzusudur.» Gerçekten de bütün insanlar, «yaşamak» isterler ve yaşamayı severler. Bütün canlılar gibi, insanlar da «ölümünden korkarlar.» Yüce dinimiz, insanlardaki yaşama arzusu ve iradesini ayakta tutmak ister; bu sebepten şanlı kitabımız Kur'an-ı Kerim'de Müslümanlara «Ölümü temenni etmemeleri» emrolunur. İslâm'da «yaşamak hakkına» büyük saygı duyulur. İslâm Ceza Hukuku, «yaşama hakkının ihlâli» karşısında çok hassastır. İslâm, her şeyden önce, kendi cemiyetinde «can güvenliği» sağlar. Çünkü, herkes bilir ki, «can güvenliğinin» bulunmadığı bir yerde, ne haklardan, ne hürriyetlerden, ne otoriteden söz edilebilir. Bu sebepten İslâm, katillere, canilere ve teröristlere karşı tavizsiz, sür'atli ve etkili müeyyideler getirmiştir.

Günümüzde «kara» ve «kızıl» diktatöryalar, kitlelerdeki «yaşama içgüdüsünü» ve «ölüm korkusunu» istismar ederek ve onları sindirerek netice almak istemektedirler. Bazı kanlı ideolojilerin sözünü ettikleri «ferdi veya «kitlevi terör» bu demektir. Bu gibi «şer kuvvetler», bir taraftan insanı, birer dünyaperst yaparak hayatın zevklerine bağlarken, diğer taraftan onun bu biricik varlığını «ölüm tehdidi» altında tutarak esir almak istemektedirler. Kısaca, insandaki

«yaşama arzusunu» ve «ölüm korkusunu» alabildiğine sömürmektedirler. Böylece fertler ve kitleler, sırf yaşamak pahasına, büyük fedakârlıklara katlanmak zorunda bırakılmaktadırlar. Bugün, esefle belirtelim ki, birçok insan, «korku belâsı», istemediği tarzda davranmakta, şerefini, haysiyetini, namusunu, hak ve hürriyetlerini istemeye istemeye feda etmektedir. Esasen, materyalizm, bütün bu manevî değerleri, birer «burjuva yutturmacası» olarak propaganda ederken, insanlardaki «şerefle yaşama iradesini» yok etmek istemektedir. Oysa, İslâm, bu konuda idealisttir. O, «şerefle yaşamak için şerefle ölmeyi göze almayı» tavsiye eder. Esasen, insanın fıtratı da budur.

İslâm'da «hayat» korunması gereken bir ilâhî emanet olmakla birlikte, gerektiğinde «Allah için» rahatça feda edilebilir İslâm, kendi canını, dini, devleti, vatanı ve milleti için feda eden mümini, «şehit» olarak ilân eder. İslâm'a göre, «şehitlik», bir müminin ulaşabileceği, en yüce mertebedir. Öte yandan, İslâm, insanları, «ebedî hayata ve yeniden dirilmeye» iman etmeye davet eder. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz, «Siz, şimdi uykudasınız, öldüğünüzde uyanacaksınız» diye buyurmuşlardır. Yine O, «Kadere iman, üzüntü ve korkuları yok eder» diyerek müminleri cesur olmaya davet etmişlerdir. Müslüman için «hayat», cihad içinde ve cihad için var olmak demektir.

ÖLÜM KORKUSU VE İSLÂM

Ölümün şuuruna varan tek canlı varlık galiba sadece insandır. İnsan, bir taraftan bitmez ve tükenmez bir «yaşama arzusu» içindedir, diğer taraftan «öleceğini» de bilmektedir. İnsanın beyninde korkunç bir çelişki düğümüdür bu.

İnsan, hem «ebediyen yaşamak» istemekte, hem de hayatının her anını, ölüme doğru bir koşu olarak idrâk etmekte ve ürpermektedir. İnsanın bu realitesi, garip bir paradoksa dayanmaktadır yaşamak, ölüme doğru hızlı bir koşudur.

İnsanlar, bu gerçek karşısında, farklı hayat üslupları geliştirmişlerdir. Bir kısmı, «ölüm korkusunu» atmak için «ölümü unutmak» yolunu tercih ettiği halde, bir kısmı da «yaşama iradesinin ölüm korkusu ile berraklaştığını», ölüm düşünce ve şuurunun, insana büyük güç kaynağı olduğunu savunurlar.

Bize göre, birinci tercih biçimi gerçekçi değildir. Yani, insanlar, isteseler de istemeseler de kendilerini, «ölüm düşüncesinden» kurtaramazlar. Çünkü, bu bir şuur ve idrâk meselesidir. İnsan, ister istemez her an ölümlle burun buruna yaşadığını bilmek ve duymak zorunda bırakılmıştır. Galiba, bu bir kusur değil, bir güç kaynağıdır. Biz, insanın şuur ve hayatını istilâ eden «yaşamak ve ölmek» tezadını idrâk etmekle insanın «endişe» içinde ayağa kalktığını görmektediriz.

Gerçekten insan, «ölüm» karşısında endişelidir. «Ölmek» için çırpınmaktadır. Fakat, esefle görmektedir ki, yaşadığı bu dünyada «ebedi bir hayat» yoktur, ister istemez, bir gün ölecektir. Bununla 'birlikte insan, kendi içinde, «bu ölüm tehdidine karşı» direnen bir taraf da bulmaktadır. İnsan ruhundan yükselen bir çılgılık, onu «ölümsüzlüğe iman etmeye zorlamakta; varlığın gayesinin yok olmak, hayatın gayesinin ölmek olamayacağını söylemektedir.» Nitekim, şanlı peygamberler, insanın bu çılgınlığını haklı bulacaklardır. Onlar da bu dünyanın «ölümlü» olduğunu, ancak, insanlardaki «ebediyet tavrının» boş olmadığını; bu dünyada ölüm olarak adlandırdığımız gerçeğin, yepyeni bir doğuş olduğunu, insanların ebedi hayatı, bulacaklarını ve bu dünyada ölüm korkusu çekmenin bilgisizlikten doğduğunu ısrarla belirtmişlerdir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu hususta şöyle buyrulur: «Şüphesiz (ey Muhammed) sen öleceksin, onlar da ölecekler» (Zümer Sûresi, âyet, 30). «(Ey Muhammed) de ki: Eğer

ölmekten, yahut öldürülmekten kaçırıyorsanız, (bu) kaçış size asla fayda vermez.» (Ahzab Sûresi, âyet, 16). «De ki, sizin, kendisinden kaçıp durduğunuz ölüm, işte o, size mutlaka gelecektir. Sonra hepimiz, gizliyi de aşikârı da bilen Allah'a döndürüleceksiniz, O da neler yapmakta olduğunuzu size haber verecektir.»

(Cuma Sûresi, âyet, 7-8).

İbni Mes'ut rivayet eder:

Şanlı peygambere soruldu: «Müminlerin hangisi faziletlidir?».

Cevap verdiler: «Ahlâkça en güzel olanı.»

Yine sordular: «Müminlerin hangisi en zeki?...»

Cevap verdiler: «Ölümü en çok ananı ve ona en iyi şekilde hazırlananı.»

Ve şöyle devam ettiler: «Zeki, o kimsedir ki, nefsini itaat altına alır da sonrası için hazırlanır. Ahmak da o kimsedir ki, nefsini salıverir, nefsinin nevasına uyar, sonra kuru kuruya Allah'tan af diler.»

Görülüyor ki, İslâm, bu dünyanın «fâni» olduğunu, ölümden kaçılmayacağını, ölüm düşüncesinin insan için bir «zaaf» değil, bir «üstünlük kaynağı» olduğunu, korkunun ölüme faydası olmadığını, Müslümanların birer «dünyaperest» kesilmelerini, ebedî hayata hazırlanmalarını ve yüksek ahlâka bağlanmalarını savunmaktadır. Gerçekten de «Olum değildir, hayatın en müşkül işi, müşkül odur ki, ölümden önce ölür kişi.»

İNSANIN KABİLİYETİ

Canlılar arasında insanın müstesna bir yaradılışı vardır. Bütün canlı ve cansız varlıklar, âdeta, önceden programlanmış gibi, hareket edip dururken, insan «çağdaş psikanalistlerin» de belirttikleri gibi, kendi kendi ile çatışan bir yapı içinde yalpalayıp durmaktadır.

İnsan kendinde hem «yüce» hem «süfli» temayülleri bir arada bulmaktadır. Bir bakıyorsunuz insan, «bozguncu» ve «kan» dökücü»dür, bir bakıyorsunuz insan, «nizamcı» ve «barışçıdır. Bir bakıyorsunuz insan, tanrı tanımaz, gaddar ve zalimdir, bir bakıyorsunuz insan, Allah'ın yeryüzündeki «halifesi»dir. Galiba, insan böyle bir çatışma içinde yaratıldığı, kendi kendi ile boğuşma zorunda bırakıldığı için gelişme imkânı bulabilmiştir. İnsanın «en süfli» olanla «en ulvî» olan arasında mesafe alabilmesinin sırrı burada.»

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, Cenab-ı Hak insanın yaratılışını şöyle anlatır: «Hani Rabbin meleklere, gerçekten ben, yeryüzünde (benim emirlerimi tebliğ ve infaza memur) bir halife (olarak insanı) yaratacağım demişti; (Melekler) de, biz seni hamdinle teşbih ve takdis edip dururken orda (yerde) bozgunculuk edecek, kanlar dökecek kimse (ler) mi yaratacaksın, demişlerdi? Allah (da), sizin bilmeyeceğinizi herhalde ben bilirim demişti.» (Bkz. Bakara Sûresi, âyet, 30).

Gerçekten de insanda, hiçbir canlı ve cansız varlıkta görülme-yen bir «umumi kabiliyet» (zekâ) vardır. İnsan, bununla «hayra» da «şerre» de yönelebilir. Üstelik insan, «seciyyesine» (psikolojik karakterine) göre, yöneldiği sahada başarı elde eder. Gerçi «hayır ve şerrin» (iyilik ve kötülüğün) eşitliği düşünülemez. Lâkin, insan, karakter olarak her iki yönde de eşit derecede kabiliyetli yaratılmıştır. Böylece «çatallı bir yol ağzında bırakılmış» insanoğlu, elbette tercihlerinden sorumlu olacaktır ve «günü gelince» de hesap verecektir, ister misiniz? Bütün dünyada «ebedi bir hayat» yoktur, ister istemez, bir gün ölecektir. Bununla birlikte insan, kendi içinde, «bu ölüm tehdidine karşı» direnen bir taraf da bulmaktadır. İnsan ruhundan yükselen bir çılgılık, onu «ölümsüzlüğe iman etmeye zorlamakta; varlığın gayesinin yok olmak, hayatın gayesinin ölmek olamayacağını söylemektedir.» Nitekim, şanlı peygamberler, insanın bu çılgılığını haklı bulacaklardır. Onlar da bu dünyanın «ölümlü» olduğunu, ancak, insanlardaki «ebediyet tavrının» boş olmadığını; bu dünyada ölüm olarak adlandırdığımız gerçeğin,

yepyeni bir doğuş olduğunu, insanların ebedi hayatı, bulacaklarını ve bu dünyada ölüm korkusu çekmenin bilgisizlikten doğduğunu ısrarla belirtmişlerdir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu hususta şöyle buyrulur: «Şüphesiz (ey Muhammed) sen öleceksin, onlar da ölecekler» (Zümer Sûresi, âyet, 30). «(Ey Muhammed) de ki: Eğer ölmekten, yahut öldürülmekten kaçırıyorsanız, (bu) kaçış size asla fayda vermez.» (Azhab Sûresi, âyet, 16). «De ki, sizin, kendisinden kaçıp durduğunuz ölüm, işte o, size mutlaka gelecektir. Sonra hepiniz, gizliyi de aşıkârı da bilen Allah'a döndürüleceksiniz, O da neler yapmakta olduğunuzu size haber verecektir.»

(Cuma Sûresi, âyet, 7-8).

İbni Mes'ut rivayet eder:

Şanlı peygambere soruldu: «Müminlerin hangisi faziletlidir?».

Cevap verdiler: «Ahlâkça en güzel olanı.»

Yine sordular: «Müminlerin hangisi en zeki?...»

Cevap verdiler: «Ölümü en çok ananı ve ona en iyi şekilde hazırlananı.»

Ve şöyle devam ettiler: «Zeki, o kimsedir ki, nefsini itaat altına alır da sonrası için hazırlanır. Ahmak da o kimsedir ki, nefsini salıverir, nefsinin nevasına uyar, sonra kuru kuruya Allah'tan af diler.»

Görülüyor ki, İslâm, bu dünyanın «fâni» olduğunu, ölümden kaçılamayacağını, ölüm düşüncesinin insan için bir «zaaf» değil, bir «üstünlük kaynağı» olduğunu, korkunun ölüme faydası olmadığını, Müslümanların birer «dünyaperest» kesilmelerini, ebedi hayata hazırlanmalarını ve yüksek ahlâka bağlanmalarını

“İNSAN PROBLEMİ” VE KUR’AN-I KERİM

Tarih boyunca, insan için, en önemli problemlerden biri de «insanı tanımak»tır. «insanı bilmek» için, asırlar boyunca peygamberler, filozoflar ve ilim adamları hayli ter dökmüşlerdir. Bununla birlikte, itiraf edelim ki, insan, hâlâ, büyük bir «meçhul»dür. Eski Yunan’da, Sokrates zamanında, felsefe «insanı bilmek» için yapıldı. Bizim medeniyetimizde de «insanı bilmek, Allah’ı bilmek için şart sayılırdı»; çünkü, insan «zübdet’ül-âlem» (kâinatın özü) idi, yaratılmışların hülâsası durumunda bulunuyordu. Günümüzde felsefe, tamamı ile «insanı tanımaya» yönelmiştir denebilir. Bilhassa «eksistansialist» (varoluşçu) felsefeyi, «klâsik felsefeden» ayıran en önemli hususiyet buradadır. Galiba, «çağdaş felsefenin konusu, münhasıran insandır. Felsefenin bu yönelişini, bütün olumsuz neticelerine rağmen, şimdilik; bir başlangıç ve müspet bir gelişme olarak değerlendirmek mümkündür. Çünkü, insanı, bizzat «insandan taşan verilerle» izah etmeye çalışmak, onu tanımak hususunda daha isabetli bir çıkış kapısı olacaktır.

Klâsik felsefenin, insanın bütün tezahürlerini ihata edememesi, insanın bütün davranış ve özlemlerini «eşyanın verilerine» uygun düşecek tarzda tevile çalışması, tam bir “materyalizme” kayarak, «maddenin kalıplarına» uyduramadığı beşerî tezahürleri, ihmâle ve inkâra yönelmesi, «bu benim konum değildir, onunla ben uğraşamam» dedirterek ilmi, insanın dışına çekmesi, yanlış bir tutuş olmuştur.

Elbette, ilmin dışına itilen «beşerî yapımız», uzun süre bu durumda kalamazdı. İlim, sahasını, insanın aleyhine daraltamazdı; insanı, Montaigne gibi, «hasta bir hayvan» ve J. J. Russo gibi «soysuzlaşmış bir hayvan» diye küçümsemeye devam edemezdi. Yahut, S. Freud gibi, «süfliden ulviye» doğru tırmanış içinde bulunan insanı, patolojik (marazi) bir mekanizma içinde yorumlamakta ısrar edemezdi. Elbette insan, er veya geç bu gidişe isyan edecek, kendi yalnızlığını, kendi sübjektifliğini, kendi bunalımlarını ve çilelerini birer «insanî gerçek» diye kabul edecek bir «tefekkür» tarzına ve «ilim anlayışına» yol bulacaktı.

Şimdi, beşerî tefekkür», bütün «üstünlüğü» ve «zaafları» ile insanı kavramaya çalışmaktadır. Hemen belirtelim ki, bu noktaya gelmiş bulunan insanoğlunun yüce ve mukaddes kitabımız Kur’an-ı Kerim’in, insanla ilgili «tespitlerine» kulak vermesi gerekmektedir.

Yüce kitabımız, insanı, «faziletleri» ile «zaafları», ile, «tenakuzları» ile birlikte şöyle anlatır: Allah «Yerde ne varsa hepsini insan için yaratmıştır. Sonra göğe yönelip onları yedi gök halinde düzenlemiştir.» (Bkz. el-Bakara, Sûresi, âyet, 29). Bunlar, hep «insan için»dir. Çünkü, Allah, insanı «yer yüzünde (kendisi için) bir halife» olarak yaratmış bulunmaktadır. (Bkz. el-Bakara, Sûresi, âyet, 30). Allah, insanı «Âlemlerin üzerine mümtaz kıldı.» (Bkz. Âl-i İmran Sûresi, âyet, 33-34). «Allah, insanın üzerinde tam 'bir gözeticidir.» (Bkz. en-Nisa Sûresi, âyet, 1). «And olsun ki, biz, Âdemoğullarını, üstün bir izzet ve şerefe mazhar kılmışızdır.» (Bkz. el-İsra Sûresi, âyet, 70). «İnsan boş yere yaratılmamıştır.» (Bkz. el-Müminun Sûresi, âyet, 115). Allah insanı «çamurdan» ve «bir damla sudan» yarattıktan sonra «içine (kendi) ruhundan üfürdü.» (Bkz. es-Secde Sûresi, âyet, 9). Allah, insana «şahdamarından daha yakındır.» (Bkz. Kaf Sûresi, âyet, 16). Allah «insana suret veren», hem onun suretini «güpgüzel yapandır.» (Bkz. et-Teğabün Sûresi, âyet, 3). Allah, insanı, «dilediği herhangi bir surette terkip etmiştir. (Bkz. el-İnfitar Sûresi, âyet, 8). Allah, insanı «Gerçekten en güzel bir biçimde yaratmıştır.» (Bkz. et-Tin Sûresi, âyet, 4). Evet, yüce kitabımıza göre, bütün bu hususiyetler, «Eşref-i mahlukat» olan insana aittir. Bunlar, insanın «faziletleridir», ya «insanın kusurları»... Onları da yüce kitabımızdan öğreneceğiz:

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, «ahsen-i takvim üzere» (en güzel biçimde) yaratılan insanın «zaafları» da «kusurları» da «tenakuzları» da bir bir sayılmıştır. Kur'an-ı Kerim'in insanla ilgili hükümlerini öğrendikten sonra, âdeta insanı, çırlıçıplak yakalamış gibi oluyoruz. Şimdiye kadar, hiçbir «müşahede» ve hiçbir «laboratuvar» insanı, bu kadar açık ve berrak biçimde ortaya koyamadı.

Mukaddes kitabımızda belirtildiğine göre, Allah, «yeryüzünde bir halife» olarak insanı yaratacağı zaman, insanın tabiatından haberdar olan melekler, «Yeryüzünde bozgunculuk edecek ve kan dökcek» kimseler yaratmanın hikmetini anlayamadıklarını söylemişler, Allah da onlara: «Sizin bilemeyeceğinizi, herhalde ben bilirim» diye cevap vermişti. (Bkz. el-Bakara Sûresi, âyet, 30).

Evet, bir yönü ile «eşref-i mahlukat», diğer bir yönü ile «bozguncu ve kan dökücü» olan insanla ilgili şu âyet-i kerime meallerini, birlikte okuyalım:

«Biz) sizi (insanı), bir imtihan olarak hayır ile de şer ile de deniyoruz.» (Bkz. el-Enbiya Sûresi, âyet, 35). «İnsan çok zâlimidir

ve çok cahildir.» (Bkz. el-Ahzab Sûresi, âyet, 72). «İnsan, cidden çok nankördür.» (Bkz. Eş-Şura Sûresi, âyet, 48). Gerçekten insan, çok zulümkâr ve nankördür.» (Bkz. İbrahim Sûresi, âyet, 34).

«Gerçekten insan, hırsına düşkün yaratılmıştır.» (Bkz. el-Meâric Sûresi, âyet, 19). «Nefsinin ona (insana) vesveseler vermekte olduğunu, biliriz.» (Bkz. Kaf Sûresiy âyet, 16). «Şimdi (insanlar) bâtıla inanıyorlar.» (Bkz. En-Nahl Sûresi, âyet, 72). «İnsan imtihan-dadır.» (Bkz. Ez-Zümer Sûresi, âyet, 49). «İnsan her umduğuna (ulaşacağını sanır).» (Bkz. En-Necm Sûresi, âyet, 24). «Ona (insana), kötülük dokununca pek ümitsiz olur.» (Bkz. el-İsra Sûresi, âyet, 83). «İnsan ölümü tadıcıdır.» (Bkz. el-Enbiya Sûresi, âyet, 35). «İnsan zarardadır.» (Bkz. Asr Sûresi, âyet, 2). «İnsan, kuru bir çamurdan ve suretlenmiş bir balıktan yaratılmıştır.» (Bkz. el-Hicr Sûresi, âyet, 72). «Biz, insanı, en güzel biçimde yarattık, sonra onu aşağıların aşağısına çevirdik.» (Bkz. et-Tin Sûresi, âyet, 4, 5). «insanların büyük çoğunluğu, kâfirlikte ayakta direr.» (Bkz. el-İsra Sûresi, âyet, 89). İnsan, ölünceye kadar «durmadan didinecektir.» (Bkz. el-İnşikak Sûresi, âyet, 6). (Gerçekten o (insan), mal sevgisinden dolayı pek katıdır.» (Bkz. el-Adiyat Sûresi, âyet, 8).

(İnsana), iyilik dokununca da çok cimri olur.» (Bkz. el-Meâric Sûresi, âyet, 21). «(İnsanın) kendisine (bir) kötülük dokundu mu feryadı basar.» (Bkz. el-Meâric Sûresi, âyet, 20). «Gerçekten bunlar (insanlar), o çabucak geçen (dünyayı) severler. Önlerindeki o çetin günü bırakırlar.» (Bkz. el-İnsan, yahut Ed-Dehr Sûresi, âyet, 27). İnsan, «en güzeli, yalan sayar» duruma düşebilir. (Bkz. el-Leyl Sûresi, âyet, 9).

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'in insanla ilgili tespitlerini okumaya devam edelim. Yüce kitabımızda insanın «zayıf yaratıldığı.» (Bkz. En-Nisa Sûresi, âyet, 28). «Çarçabuk ümitsizliğe düştüğü.» (Bkz. Hucl Sûresi, âyet, 9). «Nimetler karşısında şımarıldığı» ve «halka karşı böbürlendiği» (Bkz. Hud Sûresi, âyet, 10). «Bir damla sudan yaratıldığı halde» zaman zaman Allah'a «apaçık hasım kesildiği.» (Bkz. En-Nahl Sûresi, âyet, 4). İnsanın 'kendisinin «başıboş bırakılacağını sandığı.» (Bkz. Kıyame Sûresi, âyet, 36). Yine insanoğlunun «hayra dua ediyormuş gibi şerre de dua ettiği» ve «pek aceleci olduğu.» (Bkz. İsra Sûresi, âyet, 11). «Allah hakkında bir bilgisi olmadığı halde, bazılarıнын münakaşa edip durduğu.» (Bkz. el-Hacc Sûresi, âyet, 3). İnsanın «gerçekten bir sıkıntı içinde yaratıldığı.» (Bkz. el-Beled Sûresi, âyet, 4), belirtilmektedir. Evet, gerçekten insan budur.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, insanı tahlil ve tarif ederken, tam bir realizm içindedir. O, insanı, «faziletleri» ile, «zaafları» ile ve «tenakuzları» ile ortaya koyarken, tamamen «insandan taşan verilere önem vermektedir.. Bu, tutuşuyla yüce kitabımız, «çağdaş düşünceye» de yol göstermektedir.

Zamanımızda, birçokları, artık, eski mânâsı ile «felsefe yapmak» gereksizdir diyorlar. Bilhassa materyalistler, sadece eşyanın verilerinden hareket ederek «düşünmek» gerektiğini, metafiziğe kaçan konularla uğraşmanın beyhudeliğini ispat etmeye çalışıyorlar. Bilfarz, bunlardan Bertrand Russel'a göre, bugün artık «klâsik felsefe» ile uğraşmayı bırakıp sadece «ilmî felsefeden» söz etmek gerekmektedir. Böylece felsefe, sadece ilimden ve ilmî verilerden aldığı desteklerle çalışan, ilmin önünde, biraz daha cüretkâr teoriler geliştirerek, araştırmalara ışık tutan, bir görev yapacaktır.

Bu düşünce tipi, eski ve klâsik mânâsı ile felsefenin «demode» olduğunu iddia etmekle yetinse idi ve doğrudan «insanın verilerine» yönelen bir «felsefeden» söz etse idi, elbette haklı olacaktı. Ancak, bu düşünce tarzının tabanında yatan «mantık» doğrudan doğruya «eşyanın mantığı»dır. Bu düşüncelerde, insanı «inkâra», hiç olmazsa «ihmale» çalışan art niyetleri yakalamamak mümkün olmuyor.

Gerçi, «ilmî felsefeye» biz de inanırız. Ama, bu, insanî tezahürleri, konusu dışında, bırakan, insanın estetik mistik ve metafizik davranışlarını inkâr ve ihmal eden bir tefekkür demek değildir. Elbette, her ilim sahasında, ona öncülük eden bir «ilmî felsefeye» ihtiyaç vardır.

Ama, insanı, ihata etmeye çalışan bir tefekkür tarzına da ayrıca ihtiyaç duyulmalıdır. Bu tefekkür tarzı, insanı, «eşyanın mantığına» göre değil, bizzat «insanın mantığına» göre yorumlanmalıdır.

Bunun için, ilim ve tefekkür, insanı, başlı başına bir realite kabul etmeli, onu, bütün «faziletleri», «zaafları» ve «tenakuzları» ile ele almalıdır. Bu tefekkür tarzı, insanı, insan olarak kavramalı, ilmî, estetik, mistik ve metafizik bütün cepheleri ile bir bütün kabul etmelidir; insanın, «maddenin kalıplarına» uymayan cephesini, «patolojik bir hal», «gerçeklerden kopma» biçiminde lekeleyerek inkâr ve ihmal etmeye yönelmemelidir. Unutmamak gerekir ki,, insan, özlemleri ile, bunalımları ile, çileleri ile birlikte ele alınması gereken bir gerçekliğe sahiptir. İnsanı, insandan tecrid ederek ele almaktan daha büyük hata olur mu?

Öyle seziliyor ki, şimdiye kadar, gerek felsefe olsun, gerek ilim olsun, insanı, insan olarak tam mânâsı ile inceleyememiştir. Bu, bil-gimizde ve düşüncemizde önemli bir boşluk meydana getirmiştir. Esefle belirtelim ki, biz, bugüne kadar, insanı tanımaya çalışırken, «eşyanın verilerine» dayanarak insan ruhunun sırlarını çözmeye çalıştık. Bu mantıkla, insanın maddî ve fizik yapısı tarafında değerli bazı bilgiler edinmiş bulunmamıza rağmen, «insanlığımızı» ihata edemedik. Böyle bir tutuş, bazen bizi, kendimizi inkâra götürdü; yüce ve mukaddes birçok değerimizin küçümsenmesine ve dolayısı ile insanın alçalmasına sebep oldu. İnsanın, insana mah-sus değerleri, «patolojik psikolojiye» konu edildi. Peygamberleri, velileri ve yüce insanları, «cinnet» ile lekeleyenler çıktı. «İnsan efsanesini» yıkmaya çalışan ve «insanı hayvanlaştıran» kimseler ve çevreler, «büyük devrimci» olarak alkışlandı, insanı, «inkâra ve ihmale» yardım eden bütün gayretler «bilimsellik» maskesi altında, anlaşılma-z bir hamakatla desteklendi. «Hümanizm» iddiası ile insan, şerefli tahtından indirilmeye çalışıldı. Esefle belirtelim ki, facia, yine aynı minval üzere devam ettirilmektedir.

HİKMETİN BAŞI ALLAH KORKUSU

Meşhur Rus yazarı Dostoyevski'nin «Karamazof Kardeşlerini» belki okumuşsunuzdur. Bu romanda «ihtilâl öncesi» Rus cemiyetinin içinde bulunduğu buhranları, onu, tam ve kâmil mânâda temsil eden «tipik bir Rus ailesinin» yapısında, müşahede edersiniz.

İnanmak ile inanmamak arasında yalpalayan, dünyaperest ve mirasyedi bir baba olan Fyodor Karamazof'un dört oğlu var. En büyükleri İvan, «tanritanıamaz» bir yazardır. En küçük oğlu Alexey idealist bir rahip, ortanca oğlu ve romanın kahramanı Dimitri ise cemiyetin kirlerine bulaşmış bir serseri olmakla birlikte henüz insanlık şerefini kaybetmemiş gözü kara ve yiğit bir gençtir. Karamazofların evinde açıcılık yapan saralı bir genç daha var... O da baba Fyodor Karamazof'un gayrimeşru çocuğu olduğunu iddia etmektedir. Rus cemiyetindeki bütün çelişmeleri, bütün çatışmaları, bütün bunalımları ve kavgaları bu ailede müşahade etmek mümkündür.

Hayır, maksadım, bu romanı anlatmak değildir, Maksadım, Dostoyevski'nin aşağı yukarı bütün eserlerinde rastladığımız «suç» kavramının etrafında ortaya koymak istediği «ana fikirlerden» birine temas ederek konuya geçmektir. Bizim tespitlerimize göre, Dostoyevski;ferdi, suça iten dünyaperest bir cemiyetin adaletine de güven olmaz; insanları Allah sevgisinden ve korkusundan uzaklaştıran ve vicdanları boşluğa iten bir cemiyette suç kavramı da müphemleşir ve hatta mânâsız hale gelir, diye düşünmektedir. Nitekim, ağabeyi tanritanıamaz İvan'ın tesirinde kalan saralı gayrimeşru kardeşi Smerdyakov, kendisine kin ve düşmanlık duyduğu babasını öldürürken, «Madem ki Allah yoktur, o halde suç da yoktur» diye düşünmektedir. Cemiyetin normları mı? Dostoyevski'ye göre, onu aldatmak ve ondan gizlenmek mümkündür. Nitekim, bu, cemiyet normlarını korumakla görevli adalet mekanizması, gerçek suçluyu bulamamış, saralı gencin ve kıskanç bir kadının oyunlarına gelerek bir mazlumu (Dimitri'yi) suçlu ilân etmiştir. Bütün bu haksızlıklara şahit olan ve tanritanıamazlığı savunan büyük kardeş İvan ise, mahkeme huzurunda, kardeşi Dimitri'nin masumiyetini maddî delil yetersizliği sebebi ile bir türlü ispat edemez. Suçu bizzat yüklenmek ister, muvaffak olamaz. «Madem ki tanrı yoktur, o halde suç da yoktur. İnsanlar bildikleri gibi hareket edebilirler,» tarzında savunduğu tezinin saralı kardeşini cinayete teşvik ettiğini

bir türlü anlatamaz. Çöken, yıkılan, kahrolan bir ailenin dramı ve adaletin bir türlü Hakk'ı bulamayışı karşısında ıstırapla tezinin iflâs ettiğini görür.

Bütün bunları, «HİKMETİN BAŞI ALLAH KORKUSUDUR» diyen yüce dinimiz İslâmiyet'in ortaya koyduğu ölçülerin sağlamlığını belirtmek için yazdık. Gerçekten de «Allah korkusu», müminlerin suç işlemesine ve suça yönelmesine engel olur. Bu yüce korku, suça yönelen bir müminin vicdanında, küçümsenmeyecek bir manevî caydırıcı güçtür. Bu, sebeplen olacak şanlı Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: «Müminin kalbi, Allah korkusundan titrediği zaman, tıpkı ağaç yapraklarının dökülmesi gibi, onun hataları da dökülür.»

Bilindiği gibi «korku», insanı savunmaya ve korunmaya zorlayan bir psikolojik motiv'dir. Psikologlara göre «korkulacak şeylerden korkmak» normaldir. Yani korku, ihsanın tabiatında vardır. Ancak, bu «korku motivinin» de terbiye edilmesi, mânâsız ve yersiz marazî biçimlerden kurtarılarak yüceltilmesi gerekir. İslâm'a göre mümin, kendini, bütün marazî ve yersiz korkulardan arındırmış ve yalnız Allah'tan korkan kişidir. Bir hâdis-i kutsiye göre: «Allah, kendinden korkanı, her türlü korkudan emin kılar.» Nitekim, Kitabımızın Kureyş Sûresinde Cenab-ı Hak, müminleri «korkudan emin kılmakla» müjdelemektedir. Evet, «Allah korkusu hikmetin başıdır. Bu korkudan mahrum kalan kişi ve cemiyetler ise kendilerini marazi ve yersiz korkulardan kurtaramazlar.»

DÜNYA HIRSI VE İSLÂMİYET

Daha önce de belirtmiştik, insan, «doyumsuz» yaratılmıştır. İnsan «hırslı»dır. «ihtiras» adını verdiğimiz duygu, galiba, yalnız insanda vardır.

Bu, insanın bir hususiyetidir. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz, bir hadislerinde, «İnsana haris adı ne de yakışmaktadır» diye buyurmuşlardır. Yanılmıyorsak, «ihtiras» (passiyon) ile «zekâ» arasında musibet bir bağlantı da vardır. Yani, zekâ seviyesi yükseldikçe ihtirasları körükler.

Ancak, insandaki bütün duygular gibi, ihtiras da «iki tarafı keskin» bir kılıç gibidir. Yani, ihtiras, «iyi ile kötü», «güzel ile çirkin», «hak ile bâtıl», «helâl ile haram», «adalet ile zulüm» arasında yalpalayan insanın elinde hem «hayra», hem «şerre» vasıta olabilmektedir. Bu sebepten İslâm mütefekkirleri, Allah ve Resulünün yolunda ve bir «cihad ruhu» ile ortaya konan «manevî ihtirası» övmüş, aksine insanların birer «dünyaperest» kesilmelerine sebep olan ihtirası ise kötölemişlerdir. Birincisine «mezmum olmayan hırs», ikincisine de «mezmum olan hırs» adını vermişlerdir. Bilirsiniz, «mezmum», kötülenmiş demektir. İhtirasın yaşı yoktur. Onu, her yaşta insanda bulabilirsiniz. Bu sebepten olacak, büyük sahabi Enes b. Mâlik'ten öğrendiğimize göre Şanlı Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: «İnsanoğlunun her şeyi ihtiyarlar, yalnız hırs ve emelî ihtiyarlamaz.» Ne muhteşem teşhis... Şu anda ölümün eşiğine geldiği halde hâlâ kendini mal, mülk, para mevki ve koltuk hırsından kurtaramamış, kendini «tul-ü emele» (uzak ve gerçekleşmesi güç hedeflere) kaptırmış ve bir «hırs-ı piri» içinde dünyaperest delikanlılara taş çıkartacak nice ihtiyarlar mevcuttur. Nitekim, tarih, bu gibi muhterislerin, kin ve egoizmle işledikleri cinayetlerin ve gerçekleştirdikleri zulümlerin şahidi olmaktan utanç duymaktadır. Oysa, önünde sonunda hepsi birer avuç kül bırakıp gittiler.

Psikiyatristler, ruh sağlığı bakımından güçlü insanların, «geçmişin hatıralarıyla» ve «geleceğin hayalleriyle» oyalanmadıklarını, bilâkis onların, sadece içinde bulundukları zamanın, en iyi biçimde değerlendirmeye çalıştıklarını söylerler. Psikiyatristlere göre, sağlıklı bir kişi «halde» yaşar; «uzak geçmişe» dalan veya «uzak gelecek» üzerine hülya bina eden kimselerin ruh sağlığı tehlikededir. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz de Müslümanlara «tul-ü

emel» sahibi olmamalarını, bilhassa tavsiye etmişleridir.

Şanlı Peygamberimizin, en büyük endişelerinden biri, biz Müslümanların, kendimizi ferdi ve dünyevî bir ihtirasa kaptırarak perişan etmemizdi. O, dünyaperestlerin burada da rahat ve huzur bulamayacaklarını bildiği için, Müslümanları, ısrarla şöyle ikaz ediyorlardı, «Dünyaya -aşırı- rağbet, hüznün ve kederi arttırır. Dünyada zühd sahibi olmak (İslâm'ın emir ve ölçülerine titizlikle riayet ederek yaşama) ise kalbi ve bedeni dinlendirir.»

Bu sebepten biz Müslümanlar; «ölümü, çok sıkı hatırlar», bu dünyanın geçici olduğunu bilir ve ona göre davranırız. Biz, fert ve cemiyet olarak zengin ve güçlü olmak isteriz ve olmalıyız. Ancak, biz, dünyayı, «dunyaperestler» gibi, dünya için istemeyiz. Biz, Allah için, dinimiz, vatanımız ve milletimiz için zengin ve güçlü olmaz, «Nizam-ı âlem» ve «i'lây-ı kelimetullah» için dünyayı ele geçirmek isteriz. Dünya, bizim ideallerimizin tohumlarını ekmek, biçmek ve çoğaltmak için, kullanılması ve işlenilmesi gereken «bir tarla»dır. Biz, «dunyaperestleri» mağlup etmek için «dünyanın dizginlerini» elimize geçirmek dâvâsındayız. Nitekim, bizim yüce dinimize göre, dünya, Allah ve Resulü için kullanıldığı zaman «dünya» olmaktan çıkar.

HÜRRİYET İHTİYACI VE İSLÂMİYET

Hürriyet, kızıl Rus Çarı Lenin'in sandığı gibi «Burjuvazinin lüksü» değildir; aksine o, beşeriyetin gelişip yücelmesi için muhtaç olduğu manevî bir atmosferdir.

İslâmiyet, «hürriyeti» savunur. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de Şanlı Peygamberimiz, insanların «sırtlarında olan zincirleri indir» kimse olarak övülmektedir. (Bkz. el-A'raf Sûresi, âyet, 157).

İslâm'ın yüce halifesi Hz. Ömer, zulüm idarelerini ve zâlimleri tenkit ederken şöyle buyururlar: «Anaları hür doğurdıkları halde, siz, ihsanları köle yaptınız.» Yine Ehl-i Sünnet'in büyük imamlarından İmam-ı Şafii: «Allah, seni hür yarattı, o halde hür yaşa.» diye buyurmuşlardır. (Bkz. İslâm'da İktisadî Nizam, Dr. Ömer Çapa (Mütercimi: Hulusi Yavuz, S. 47).

Psikologlar, hürriyet fikrinin insanlardaki «bağımsızlık duygusundan kaynaklandığını» söylerler. Gerçekten de iki yaşını idrâk eden normal bir çocuk, bile kendi işini, bizzat kendisi yapmak ister. Hele «ergenler», yetişkinlere bağımlı olmadıklarını göstermek için neler yapmazlar. Gençliğin birçok olumsuz davranışının temelinde bu arzu yatar. Onların bu arzu ve istekleri, verimli bir biçimde kanalize edilmezse çok tehlikeli boyutlara varabilir.

Öte yandan, sosyologlar, hürriyeti, «ferdin cemiyetten kopardığı alternatifler» olarak tarif ederler. Bilindiği gibi, Alman Tarihi idealizminin kurucusu W. Friedrich Hegel, «objektif ruh» adını verdiği cemiyetle «subjektif ruh» adını verdiği fert arasında, devamlı bir çatışma söz konusu olduğunu iddia etmiştir Gerçekten de bütün tarih boyunca, cemiyet, ferdi sosyal normlarla kontrol altına almak suretiyle disipline etmek istemiş, buna karşılık fert de bütün gücü ile direnerek daha serbest hareket etmek imkânlarını araştırmıştır. Kısaca, cemiyet, ferdi 'kendine boyun bükmeye zorlamış, fert ise bana direnmiştir. İşte, bir bakıma hürriyet ferdin, kendi cemiyetinden kopardığı bu alternatifleri, bu serbest hareket fırsatlarını ifade eder.

İnsan, fıtratı icabı, kendi gibi yaratıkların boyunduruğuna girmek istememektedir. Her ne kadar, cemiyetler, tarih boyunca, kendi otoritelerini, birer mabut gibi yontarak kendine mensup fertleri buna itaat etmeye zorlamışlarsa da, insanoğlu, bunu, kolay kolay hazmedememiştir. Müşahedeler göstermiştir ki, insanlar, kendi gibi yaratıkların veya bazı otoriteleri temsil eden sembollerin

karşısında boyun bükme, rükû ve secde etmek gibi Zorlamalar karşısında isyan duyguları geliştirmektedirler. Bu duygu, derece derece her insanda vardır; lâkin gençlerde ve güçlü şahsiyetlerde çok kuvvetlidir.

İşte, bütün peygamberler ve bilhassa Şanlı Peygamberimiz Hazreti Muhammed (O'na ve onlara selâm olsun), insanoğlunun bu fitratını bilerek «Allah'tan başka ilâh yoktur» demiş ve bütün «sahte mabutları» kırıp atmışlardır. Böylece gerçek hürriyetin yolunu açmışlardır; insanları, putların, kendini tanrılaştırmaya kalkışan zâlimlerin, diktatörlerin ve her çeşit kaba kuvvetin boyunduruğundan 'kurtarmışlardır, İslâm'da hürriyet, «Allah'tan başka ilâh tanımamak» ve yalnız onun otoritesine teslim olmak demektir.

Esefle belirtelim ki, şu yirminci asırda bile, «bâtıl dinler» ve «bozuk ideolojiler», hâlâ insanları, Allah'ın kullarını, Allah'tan gayrı varlıklara, kara, kızıl, sarı, mavi putlara tapındırmaktadırlar. Sadece İslâm'ın «Allah'tan başka ilâh yoktur» tarzındaki mesajı, beşer fitratına uygun olarak kurtuluş kapısını göstermektedir.

HÜRRİYET İHTİYACININ SOYSUZLAŞTIRILMASI

Bir önceki yazımızda belirttiğimiz üzere, hürriyet, insanlığın temel ihtiyaçlarından biridir. İnsanlık tabiatı icabı, «esareti sevmez ve hürriyeti özler.» Hürriyet, bir bakıma, insanın şerefini kurtarma fırsat ve imkânı bulması demektir.

Bu büyük gerçeğe rağmen, bütün tarih boyunca, hürriyet fikir ve duygularının da istismar edildiğini, insanoğlunun yanlış hürriyet tarifleri ile şaşırtılmak istendiğini müşahade etmekteyiz. Bu konuda liberalistler, hedonistler, nihilistler, anarşistler ve komünistler, o derece ileri gitmişlerdir ki, neredeyse, bu yüce kavram, gerçek mânâsını kaybetmek üzeredir.

Bilfarz, hürriyeti, «sürüye isyan!» esprisi içinde ele alan Nietzsche'nin (Niçe'nin) dilinde bu kavram, «aşırı bir ferdiyetçiliğe» dönüşmüş ve cemiyetleri çözmeye götüren bir âfet olmuştur. Bu durumda hedonistler (hayatı, hayvani bir zevkçilik biçiminde yorumlayan çevreler), bütün sosyal, kültürel ve ahlâkî normları çiğnemeyi marifet bilmişler; genç nesilleri ve kitleleri, «çiçekler gibi, böcekler gibi» yaşamaya teşvik etmişlerdir. Şimdi, parkları ve avluları dolduran hippy'ler, yakıp yıkan «âsi gençler», diskoteklerde çılgık çılgıca tepinenler, fuhşun, alkolün ve uyuşturucu maddelerin girdabında boğulan nesiller hep bu zihniyetin mahsulleridir. Hürriyeti, «insanın yücelmesi» biçiminde değil, «alçalması» tarzında yorumlayan bu çevreler, bilhassa gençliği, büyük ideallere yöneltmekten alıkoymaya çalışmaktadırlar,

Öte yandan nihilistler, genç nesilleri boşluğa, şüpheyeye ve inançsızlığa mahkûm ederek «hiçlik uçurumunun» kenarına getirmeyi, hürriyet adına savunurlarken anarşistler, cemiyeti düzene sokan bütün normları ihlâl etmeyi, hatta cemiyetin teşkilâtlanması demek olan devlet fikrini yıkmayı, hürriyet olarak ilân ederler. Komünistlere gelince, 'bunlar, hürriyeti, yalnız kendileri için isterler. Eğer bir komünist «hürriyet» istiyorsa, anlayınız ki, sizin hürriyetlerinizi boğmak için sizden fırsat ve imkân istemektedir. O, henüz kendi düzenini kuramadığı ortamlarda müthiş bir hürriyet taraftarı gözükmesini bilir. Bu konuda, gerekirse bir «liberalistten» daha fazla gayretkeştir. Gerekirse hedonistin, nihilistin, anarşistin hürriyet için yaptıklarını dahi alkışlayabilir, hatta, teşvik edebilir. Nitekim, bütün bu madrabazlıkları, utanmadan yapar. Lâkin, komünistler, kendi düzenlerini kurmuşlarsa, artık, orada «hürriyetin»

sözü bile edilmez. Yahut, orada, artık hürriyetin başka bir mânâsı vardır. Komünistlerle, kendilerini güçlü hissettikleri zaman, hasımlarına sadece ölüm ve esaret sunarlar. Marksist Leninist olmaktan başka alternatif tanımazlar. Böyle birilerine rastlarsa, ya öldürürler, ya sürgün ederler yahut tımarhaneye kapatırlar. Tarihin kaydettiği en korkunç «hürriyet münafıkları» komünistlerdir. Muhalefetteyken bol bol hürriyet (yahut Özgürlük) şarkısı söyleyen bu münafıklar, şayet iktidar olmuşlarsa, hemen Lenin'in vasiyetine uyarak bu «burjuva lüksünü» ortadan kaldırmanın yollarını ararlar ve bulurlar.

Bu durumu, şunun için tespit ediyoruz. Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri «hürriyetçiyiz»; ancak, yine bizler (insanın bu temel manevî ihtiyacının istismar edilmesine asla fırsat tanımayacağız. Biz, hürriyeti, «aşırı bireyleşme» biçiminde ele alan liberalizmin de, insanın hürriyet ihtiyacını hedonizme, anarşizme ve nihilizme malzeme yapmak isteyen istismarcıların da, hürriyetlerimizi bozmak isteyen komünizmin de «oyunlarını bozmak» kararındayız.

Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri, hürriyeti, «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyen Şanlı Peygamberin izinde yürüyerek insanın şerefini, haysiyetini, yaşama ve gelişme hakkını savunma dâvası olarak gerçekleştireceğiz. İnsanlığı, bütün «sahte mabutların» pençesinden kurtaracağız.

İNSANIN TARİFİ VE İSLÂM

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de insanın «çok zâlim» ve «çok cahil» olmakla itham edilmesi, bizi çok düşündürmüştür. el-Ahzab Sûresinin 72. âyeti, acaba bu hükümleri ile insanı «övmekte» midir, yoksa «yermekte» midir? Âyet-i Kerîmeyi, bütünü ile tekrar tekrar okudukça, bu soru kafamızda ve gönlümüzde daha da büyüme istidadı göstermektedir. Bildiğiniz gibi, âyetin tamamı şöyledir: «Biz, emaneti, göklere, yere ve dağlara sunduk. Onlar, bunu yüklenmekten çekindiler, endişeye, düştüler. İnsan bunu sırtına aldı. Çünkü o, çok zâlim ve çok cahildir.» (Bkz. el-Ahzab, Sûresi, âyet, 72).

Çok düşünmüştüzdür, bu âyet-i kerîmenin ışığında, insanı, tarif etmeye çalışsak, acaba ne derdik? Bilmem şöyle der mi idik: «İnsan, zulmünü ve cehaletini, en çok idrâk eden canlı varlıktır. Bu sebepten de ilâhî lütfе mazhar olarak mukaddes emaneti yüklenmekle şereflenmiştir.» Böyle bir tarif ve yorumlama bize doğru gözüküyor.

Gerçekten de, müşahade edebildiğimiz kadarı ile insandan gayrî bütün canlılar, şuurdan dolayısı ile «otoritikten» mahrum gözükmektedirler. Hepsî de «statülerine» razı olmuş bir biçimde «idame-i hayat» etmektedirler.

Hiç şüphesiz, yeryüzünde «kan dökücü» tek varlık insan değildir. Yine hiç şüphesiz, kâinatın en kabiliyetsiz canlısı insan değildir. Bununla birlikte, biz insandan gayrisinin «zâlim ve cahil olmakla» itham edildiğini görmüyor ve işitmiyoruz. İşin garibi, bizzat insan, kendi «zulmüne» ve «cehaletine» inanmaktadır.

İnsan, bütün tarihi boyunca, kendini «cehaletten» ve «zulümden» kurtarmaya çalışmaktadır. Bütün gücü ile «ilmi» ve «adaleti» ele geçirmek istemektedir. Kurduğu mekteplerin, yazdığı milyonlarca cilt kitabın, açtığı yüz binlerce laboratuvarın hedefi hep «cehaleti» yenmektir. Yine o keşfettiği dinî ve ahlakî normlarla, tayin ettiği hukuk müesseseleri ile hep «zulmü» bertaraf etmeye çalışmaktadır. İnsan, bu konuda ne dereceye kadar başarılı olmuştur. O, ayrı meseledir. Fakat, insanın böyle bir çırpınış içinde bulunduğu asla inkâr edilemez.

Görülüyor ki, insanı, güçlü kılan ve onu diğer canlılar üzerine çıkaran, bir kabiliyet vardır. Bu, insanın «kendi kendini tenkid edebilmesi», kendini «hesaba çekebilmesi», kendindeki «cehaleti ve

zulmü» idrâk edebilmesidir. Gerdekten de insan, bu kabiliyetlerden mahrum olsa idi, «ilâhî emanete» talip olamaz ve onu yüklenemezdi. O halde «cehaletini ve zulmünü idrâk eden ve ilâhî emaneti yüklenen insan» övülmeye değer bulunmuştur, denebilir.

Ancak, unutmamak gerekir ki, yüce dinimize göre, «cehaleti» ortadan kaldırmanın ilk şartı, «Allah'tan başka tanrı yoktur» demektir. Sonra bize bu ölçüyü veren şanlı peygamberler dizisine ve bilhassa yüce peygamberimiz Hazret-i Muhammed'e (Onlara ve O'na binlerce selâm olsun), büyük iman ve aşk ile bağlanmaktadır. Yani, dinimize göre, cehaletten kurtulmanın yolu İslâm'dan geçer. Zaten, dinimiz kendi zıddına «cehalet» adını vermektedir.

İslâm'a göre, «imandan sonra» en büyük fazilet «adil olmak»tır ve zulmün karşısında yiğitçe dikilmektir. Bu konuda Şanlı Peygamberimiz şöyle buyururlar: «Zalim idarecilere karşı söylenmiş her söz, Allah indinde sevimli bir savaştır.» Yine O, «Zulümle olanlar, bizden değildir» diye buyurmuşlardır.

İslâm Terbiye Sisteminde esas olan, insanı, derin bir «nefis muhasebesine sokmak», ona, kendindeki «cehaleti», ve «zulmü» idrâk ettirmek, sonra da onu, İslâm'ın «ana caddesinde» dosdoğru yürüterek «ilim ve adaletin» hizmetine vermektir.

İNSAN VE MÜKEMMELLEŞME İRADESİ

Psikanalistlerden Alfred Adler, insanın «anormal davranışlarını» tahlil ederken «hâkimiyet motivine» mübalağalı bir ölçüde ağırlık verir. Ona göre, bütün insanlarda «güçlü görünme ve güçlü olma» arzusu, temel bir ihtiyaçtır. Su sebepten, insanlar arasında açık veya gizli bir «hakimiyet mücadelesi» vardır. Bu mücadelede bazıları başarılı, bazıları da başarısız duruma düşer. Ona göre, bu açık veya gizli mücadele esnasında bilhassa bedence yetersiz olanlarla, açık bir beden arızası bulunanlar, gerçekten acı çekerler. Bu düşüncelerden hareketle Alfred Adler, insanların «anormal davranışlarını» kökünde, daima «complex inferiorite» adını verdiği ve bizim «eksiklik kompleksi» dediğimiz «yetersizlik duygularını» aramıştır. Hastalarını bu «kompleksi» ortadan kaldırmak veya «yönlendirmek» sureti ile tedavi de etmiştir.

Alfred Adler, bu tutuşunda ne dereceye haklıdır? Bu, bizim konumuz değildir. Biz, bu konu ile tamamen başka bir açıdan ilgilenmekteyiz. Bize göre, tek tek şu veya bu şahsa musallat olmuş bir «eksiklik duygusundan» çok bütün insanlara hâkim ve bütün, insanlarda ortak «umumî bir yetersizlik duygusu» vardır.

Bizim, sözünü ettiğimiz «eksiklik duygusu», en mükemmel sinir sistemine ve duyu organlarına sahip insanoğlunun, bir organizma olarak, kendinde mevcut olan bir hayat potansiyeline yetmemesi biçiminde tecelli etmektedir. Yani, bilmek ve faaliyette bulunmak arzumuzun organizmamızı aşmasıdır. Marazi bir hal olarak değil, hayati ve ruhi bir ihtiyaç olarak bizde, organizmamızın eksikliğine dair bir duygu vardır. Bu eksiklik duygusu, organizmamızın, ruhi ihtiyaçlarımıza yetmemesinden ileri gelmektedir. Zaten biz, bütün tarihimiz boyunca, kurduğumuz kültür ve medeniyetlerle, geliştirdiğimiz âlet ve müesseselerle organizmamızın bu eksikliğini gidermeye çalışmaktayız. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de belirtildiği üzere, insan, kendindeki «cehaleti» ve «zulmü» yok edebilmek, kendini «mükemmelleştirmek» için, binlerce yıldan beri çalışmakta, bütün çırpınılarına rağmen, kendini bir türlü «tamamlayamamakta», hatta her geçen gün, bu «eksiklik duygusu» derinleşmektedir. Yüce velilerin belirttiği gibi, «eserde müessiri», «mahlûkta Hâlık'ı» arayan âdemoğlu, sonsuzluk ve ölümsüzlük arzusu içinde topyekûn varlığı benliğine «katmak» veya topyekûn varlık tezahürleri ile birlikte kendini de «tevhidin sırrında» tüketmek ümidi ile

durmadan didinmektedir. Evet, içimizde, bütün varı yutmak veya «Mutlak Var»da tükenmek isteyen muhteşem bir özlem vardır. Yahut, şuurumuz, topyekûn varı kaplamak ve fethetmek istemektedir.

İnsan, organizması ve maddî varlığı bakımından «küçümsenebilir»; insan, «Mutlak Varlık» karşısında «hiç» denecek bir mesabe-de bulunabilir. Fakat, insanın ruhu ve kâinata bir gözlemci olarak açılan şuuru, asla ihmâl ve inkâr edilemez. İnsan, maddesi ile değil, fakat mânâsı ile gerçekten büyüktür ve muhteşemdir. Şanlı Peygamberimizin, bir hâdis-i kudside belirttikleri gibi, «Yüce Allah buyuruyor ki, ben, yeryüzüne ve göğe sığmam, fakat inanan kulumun gönlüne sığarım.» Bu, inanan insanın, bütün «boyutları» kırarak sonsuzluğun ve sınırsızlığın esrarına ulaşması demektir. Esasen insan, bu mânâda «itminan» bulmadıkça da kendini «huzursuzluktan» kurtaramaz.

İnsanın «organizması», başlı başına bir «ilâhî mucize»dir. Lâkin, onun ruhu, bambaşka bir ihtişam içinde yaratılmıştır. Çünkü o ruh, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı 'Kerim'e göre bizzat Allah'ın insan organizmasına «üflediği» bir «ilâhî nefestir.» (Bkz. es-Secde Sûresi, âyet, 9). Sınırlı organizma, bu nefese nasıl yetsin?

KENDİNE YETMEZLİK DUYGUSU, ÖĞRENME İHTİYACI

İnsanı kendini «yeterli» bulmamakta, kendi kendine yetmemekte ve «kendine yetmezlik» duygusu taşımaktadır. Bu duygu, insanın gelişmesinde çok etkili olmuş, insan «mükemmelleşme iradesini» kamçulamıştır.

Oysa, müşahade edebildiğimiz kadarı ile diğer canlılarda (bitki ve hayvanlarda) böyle bir duygu yoktur. Galiba, «hayat basitleştikçe» hem ihtiyaçları azalmakta, hem de daha fazla «kendine yetmektedir.» Bilfarz tek hücreli canlılar veya onların bir iki kademe üstünde bulunan canlılar hatta bütün böcekler, daha doğuştan «kendine yeterli» durumdadırlar. Sanki onların bütün hareket ve davranışları “önceden programlanmış” gibidir. Onların şuura ve öğrenmeye ihtiyacı yoktur. Onlara «içgüdüleri» yetmektedir. Mafih, derece derece her hayvan, biraz böyledir. Öyle anlaşıyor ki, sadece insandır ki, «kendine yetmediğinin şuuruna» varabilmiş ve «kendini tamamlamak» endişesi içinde hareket edebilmiştir.

Bu açıdan bakıldığında, insanda öğrenme, daha kompleks ve daha verimli bir biçimde cereyan etmektedir. İnsan, «tabiattan kültüre», «vahşetten medeniyete» sıçrayabilen ve «tecrübelerini biriktirebilen, kullanabilen ve aktarabilen» yegâne canlı durumundadır. Bu sebepten, tâlim ve terbiye ile insanın davranışları, daha mükemmel doğru geliştirilebilir. «Kendine yetmezlik duygusu» insanı gelişmeye zorladığı halde, bu duygudan mahrum olan canlılarda tâlim ve terbiye faaliyetleri, pek verimli olamaz. Çünkü onlar, kendilerini tamamlamak ihtiyacını duymamaktadırlar. Onlarda davranışlarını ve organizmalarını «kontrol ve kritik etme» kabiliyeti yoktur. Onlara -tabir caizse- «organizmanın aklı» yetiyor; ne gerekiyorsa, onların organizmaları mekanik olarak yapıyor.

Organizmasını ve davranışlarını kontrol ve kritik eden, en ileri derecede bu, ihtiyacı duyan organizmasının ve organlarının kendine yetmediğini kabul ve idrâk eden ve eksikliklerini tamamlamak için çırpınan bir canlı olarak insan, gerçekten de bütün canlılardan daha çok tâlim ve terbiyeye muhtaçtır ve korkunç bir bilgi ihtiyacı içindedir. İnsanın gerçek «açlığı» budur, bu açlık «psikolojik bir açlık»tır. «Fizyolojik açlık» konusunda hayvanlarla ortağız, ancak bu manevî açlıktır ki, bizdeki «asıl açlığı» meydana koymakta ve muhteşem beşerî şuurun açığa çıkmasına yardım etmektedir.

Bu sebepten bizce, insan ruhunu tahlil eden kimselerin, insandaki bu «şuur konusuna» çek önem vermeleri gerekir. Çağdaş psikologların, «şuuru» bırakıp insanın «hayvanla ortak olan yönleri» üzerinde çalışmaya ağırlık vermeleri, «mukayeseli psikoloji» açısından bir değer taşırsa da, insanın, kendi gerçekliği içinde kavranmasını da engelleyebilir. Bize göre, insanı tanımak, bir bakıma onun «şuur ve iradesini» tanımak demektir. Çünkü, biz de imam-ı Gazalî gibi «ihsan, dış gözü ile bakar, fakat iç gözü (şuuru) ile görür» diye düşünürüz.

İnsanı «insan yapan» en büyük kabiliyet, «duyu organlarının verilerini» olduğu gibi kabul etmemesi, onları, şuuru ile «bir otokritiğe» tabi tutmasıdır. Hayretle görüyoruz ki, şuurun kritik etmediği sahalarda, insan zihni bilgiye ulaşamamaktadır. Nitekim, bizim organizmamızda da «şuurun kontrol etmediği» faaliyetler vardır ve biz, hususî bir gayret sarf etmedikçe de bu faaliyetlerden ve bu faaliyetlerin mahiyetinden habersiz kalmaktayız. Esasen, insan şuuru organizmasının kendiliğinden ve tam olarak başardığı faaliyetlerde pek gizli kalmaktadır. İnsanın şuuru, eksiklik ve yetersizlik duygusu kamçılandıkça parlamaktadır. Bu sebepten deriz ki, güçlü bir tâlim ve terbiye, insanı «acze» düşürmeden eksikliğini ve yetersizliğini idrâk ettirerek insana «mükemmelleşme iradesini» verir.

DÜNYAYI SARAN BUHRAN VE KİLİSENİN GÜNAHI

Amerika ve Rusya dâhil, bütün Batı Dünyası, 18. asırdan itibaren yavaş yavaş «kilise»den uzaklaşmaya başladı. Esasen, kendini katı bir taassubun ve baskının paravanasında, asırlarca korumasını başaran «kilise», Orta-Doğu'dan başlayarak, dünyaya ışık tutarak yayılan Büyük İslâm Medeniyeti sayesinde, uyanan aydın kafalara ve vicdanlara yetmeyecekti.

«Kilise», Bağdat'ta, Kurtuba'da ve İstanbul'da birer nurdan meşale gibi aydınlık saçan İslâm'ı, önce ilgi ile seyretti. Sonra, kendi karanlığını tehlikede görünce, «Haçlı Orduları» kurarak bunları söndürmeye çalıştı. Çırpındıkça batmaya başladı. Ancak, sürekli savaşlarla, Hristiyan Batı'yı, İslâm'a ve İslâm dünyasına «düşman» etmeyi başardı. Gerçi, «Haçlı Orduları», Hristiyanlığı kurtaramadı ise de «Haçlı Zihniyeti «şuuraltına», bir «İslâm Düşmanlığı» tarzında yerleştirildi. Kin ve öfke gibi karışık duygular üzerine oturtulan bu zihniyet, maalesef Avrupa'yı, İslâm'dan mahrum bıraktı. Tek tük bazı insaflı yazarlar ve mütefekkirler hariç, hâlâ, bu kadar buhranlarına rağmen, Avrupalı kitleler, şimdi bile İslâm'a, «kilisenin gözü» ile bakmaktadırlar.

Oysa, bir taraftan Müslüman Berberiler ve Araplar Batı'dan, Osmanlı Türkleri Doğudan Avrupa'ya İslâm'ı götürmeye çalışıyorlardı. Tefekkürü ile güzel sanatlardaki yepyeni anlayışı ile İslâm, hem Batı'dan ve hem Doğudan Avrupa'ya yepyeni mesajlar götürüyordu. Bunları dinlemek ve anlamak yerine, kilisenin kontrolünde bulunan «Haçlı yığınları», kin, kan ve düşmanlık duyguları ile taassuplarını tatmin etmeye çalışıyorlardı. Hazreti Musa'nın ve Hazreti İsa'nın «emanetini» soysuzlaştırarak Greko-Lâtin putperestliği biçiminde «şirke bulaştırarak» kitlelere veren; içte korkunç «engizisyon mahkemeleri» ile dışta «Haçlı orduları» ile ilmin, hakikatin ve İslâm'ın öğrenilmesini, yasaklayan «kilise», bilerek veya bilmeyerek, Avrupa'yı, işte bu günlere getirdi.

Hâşâ, Allah adına «günah çıkarmaya» memur olduğunu sanan «kilise»nin bu günahını kim çıkaracak bilmem? Bazı «kilise babaları», Hristiyanlığın, bu haliyle yetersiz duruma düştüğünü görüyorlardı. İslâm, hızla yayılırken, Hristiyanlık yerinde sayıyordu. İslâm, yepyeni bir iman ve heyecan hamlesi içinde gelişirken Hristiyanlık itibar kaybediyordu. Bu sebepten, Hristiyanlığı «reform» etme gayretleri başladı. «Misyoner teşkilâtları» kuruldu. Haçlı

seferleri, yeni biçim ve kılıklarda organize edildi. Fakat, bütün bu çırpınışlara rağmen, Hristiyanlık, her gün biraz daha entellektüellerden uzaklaşacak ve tahsil seviyesine paralel olarak kitleleri kaybedecekti. Böylece, hem Hristiyanlıktan uzaklaşan ve hem «yeni dini», yani İslâm'ı öğrenemeyen Batı, büyük bir «inanç buhranına» yuvarlandı.

Daha düne kadar, «kilisenin himayesinde» olan devlet, şimdi hızla «kiliseden» kaçıyor ve «lâik» olduğunu ilân ediyordu. Okur-yazar kitleler, şimdi, «kilise babalarının» sözlerini ve kitaplarını değil, filozofların ve ideologların yeni mesajlarını öğrenmeye koşuyordu. Kilise, kin ve öfke ile bunlara saldırırken, yalnız kendini değil, mücerred «din» mefhumunu da gözden düşürüyordu. Yani, kilise, sadece kendini kahretmekle yetinmiyor, yüce ve mukaddes «din» mefhumunu da lekeliyordu. Böylece, «dinden soğutulan» kitleler, «mücerred din» karşısında da menfi tavır alıyordu. Bu, onun, İslâm'ı da incelemesine ve anlamasına mani olacaktı. Hatta, bu tavır, bu kadarla da kalmayacaktı... Bir «din» düşmanlığı» ve «dinsizlik hareketi» halinde, dünyanın birçok noktalarına kadar bulaşacaktı. Bu akım, İslâm dünyasında bile, bir mesele olmaya başlayacaktı. «Garp mukallitleri» bizi de bu derde bulaştıracaklardı.

BATI DÜNYASINDA «YENİ DİN» İHTİYACI

Şu anda, birçok Avrupa ülkesi, bugün Batı Dünyası'nı saran ve oradan derece derece bütün dünyaya yayılan bir «felsefe sefaletinden» ve «ideoloji buhranından» haberdardır. K. Marx bile, ideolojisini kurarken, kitlelerin içine yuvarlandığı bu «felsefe sefaletinin» farkında idi. Nitekim, onun bir kitabı, bu adla neşredilmiştir. Öte yandan A. Compté, 19. Asrın başlarında, Batı'nın «yeni bir dine» muhtaç olduğunu yazıyordu,

Avrupalı aileler ve eğitimciler, Batı'yı saran bu «felsefe sefaletinin», kendi ülkesinde ve kıt'asında «dini ideolojinin» zayıflamasından kaynaklandığını, çok iyi bilmektedir. Bu sebepten İngiltere'de, Almanya'da, Avusturya'da ve diğer Hristiyan ülkelerde, «din eğitime» çok fazla önem verilmektedir. Düşünün, şu anda bile, normal bir Alman lisesini bitiren bir Alman genci, bizim İmam Hatip Lisesini bitiren bir gençten daha fazla sayıda din dersi okumuş bulunmaktadır.

Bütün bunlara rağmen, bu yoğun ve ciddi «din eğitime» rağmen, Avrupalı entellektüel, tatmin olmamakta; Hristiyanlığı, bir ideoloji heyecanı içinde bağrına basamamakta, kendine yepyeni ideolojiler aramaktadır. Yani, kısaca ifade etmek gerekirse, artık, Hristiyanlık, Avrupalı aydına yetmemektedir. Dolayısı ile bu durum, onu, felsefi ideolojilere ve kamplaşmalara itmektedir.

Şimdi, Avrupa'da, «dinî ideolojiden» boşalan kafalar ve vicdanlar, «din» derken, sadece Hristiyanlığı hatırlamakta, «din kelimesine» karşı olumsuz tavrını genelleştirerek «mücerred dine karşı» cephe almakta ve İslâm'ı da bu tavır içinde mütalâa etmektedir. Gerçek dinden habersiz, «mücerred dine» düşman ve Hristiyanlıktan uzaklaşmış bu kitleler, şimdi, ya filozofların ve ideologların etrafında dolaşmakta, yahut, bu «boşluk duygusundan kurtulmak» için, düşünmeksizin kendini «duyumcul bir yaşama» terk etmektedir. Veyahut, öfke ile kinle her şeyi, kırıp dökmeye yönelmektedir.

Hiç şüphesiz, kitlelerin bu durumundan istifade etmeye çalışan muhterisler de vardır. Felsefeler, ideolojiler ve ihtiraslar, «din kılığına» bürünerek kitlelere sokulmakta; «kara», «kızıl» ve «sarı diktatörlere», hiçliğin kucağında çırpınan kafalara ve vicdanlara birer «sahte tanrı» gibi yerleşmeye çalışmaktadırlar. Kendini, «köhne bir dinin baskısından» kurtarmaya çalışan yığınlar, bu sefer, azgın ve kanlı diktatörlerin «tahakkümüne» teslim olmaya koşmak üzere

«şartlandırılmaktadırlar». Dinî ideolojiden kopan kitleler, şimdi, pozitivizme, materyalizme, Marksizme, sosyalizme, komünizme, rasizme, faşizme, nazizme ve benzeri akımlara, sanki bir din imiş gibi sarılmakta ve fakat bunlarla tatmin olmayan insan ruhu, tepkisini, akla hayale gelmeyen ve cinnet ölçüsüne varan acayip davranışlarla gizlemeye çalışmaktadır: İsyan, terör, anarşi, kin, kan ve öfke...

Şu anda, şu veya bu sebepten Avrupa, kalkınmış, sanayileşmiş ve gelişmiş sayılmaktadır. Bu durumu ile dünyaya yön ve biçim verebilmektedir. Son iki asırdan beri, dünyanın rehberi, maalesef Batı'dır. Ancak, ne yazık ki, sanayileşmiş ve makineleşmiş bulunan Avrupa, inanç bakımından büyük bir buhrandadır; kopkoyu bir felsefe sefaleti ve ideolojik yetersizlik içinde kıvranmaktadır. Esefle belirtelim ki, bir çok «Garp hayranı» da, ilerilik ve modernlik adına, kendi ülkesine, Batı'nın bu «sefaletini» ve «ıstırabını» taşımaktadır. Rusya'dan Amerika'ya kadar -bütün Avrupa devletleri dahil- bütün «Batı Dünyası» kendine yeni bir «din» ararken, yahut bilerek ve bilmeyerek, bu ihtiyaçla kıvranırken, bazı bedbahtların, âlemşûmul ve yüce dinimiz İslâmiyet'i, hiç de lâıyk olmadığı halde, Hıristiyanlık ve diğer bozuk dinler gibi sanması, cehaletlerinin kurbanı olarak yüce İslâm'a cephe almaları, bizim dünyamızı da böyle bir buhrana sürüklemektedir. Oysa, İslâmiyet, yalnız bizi değil, bütün beşeriyeti kurtaracak «yeni dinin» adıdır.

KİLİSENİN BIRAKTIĞI BOŞLUK VE FELSEFİ İDEOLOJİLER

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, «Meryem oğlu İsa», gerçek ve yücedir, peygamberdir. O da, bütün şanlı peygamberler gibi, «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyordu. O da bütün «sahte tanrıları» red ediyordu; Allah'tan başkasının tanrılaştırmasına karşı çıkıyordu.

Fakat, ne yazık ki, bu yüce peygamberin tebliğleri, «kilise babaları» tarafından saptırılmış, rotasından çıkarılmış, Greko-Lâtin kültür ve medeniyetine uygun biçimlere sokularak, «mukaddes yola» şirk bulaştırılmıştı. Mukaddes İncil, Homeros'un «destanlarına» benzetilmiş, kilise, «tevhidin mabedi» olmaktan çıkarılmış, «Baba-Oğul ve Ruhulkudüs»ten, yahut «baba-oğul ve Mukaddes ana»dan ibaret «bir tanrı ailesi» getirilip «mihraba» yerleştirilmişti. Böylece Greko-Lâtin dünyasının «insan tanrıları», bu sefer, «Hıristiyan mistisizmi» biçiminde kabuk değiştirecekti.

Kilise, bu kadarla da kalmayacak, «Allah'tan başka ilâh yoktur ve insan tanrılaştırılmaz» diyen Romalı Bruno'ları ateşte yakacaktı. Müslümanların Dünya, Güneş ve Kâinat hakkındaki bilgilerinden haberdar olan Galile Galileo'nun «Dünya'nın yuvarlak olduğu ve Güneş etrafında döndüğü» konusundaki düşüncesini, mahkûm edecekti. Kurulan «Engizisyon mahkemelerinde», insanlar fikirlerinden, düşüncelerinden ve kanaatlerinden dolayı ezilecek ve katledilecekti. Kilise, bu kadarla kalmayacak, taç ve taht vererek kontrolüne aldığı kralları ve prensleri kandırarak beşeriyete «kurtuluş yolunu gösteren» ve «insan fitratına uygun bir din» ve bugünkü deyimi içinde konuşursak bir «ideoloji» olan İslâmiyet'i, kahretmek için «Haçlı Orduları» kuruyordu. Kısaca Orta-Çağ Avrupası'nda kilise, tam bir istibdat ve istismar müessesesi durumuna gelmişti.

İşte, bu durum, Avrupalı entellektüeli, o derecede «kilise»den iğrendirdi ki, «kiliseye düşmanlık», zamanla «mücerred dine düşmanlık» biçimine girdi. Çünkü Avrupalı, «din» deyince, sadece «kiliseyi ve onun yaptıklarını» hatırlıyordu. Kiliseye karşı gerek «aydın çevrelerde» ve gerekse «aydın kitlelerinde» gelişen bu davranış biçimi, giderek «dinî ideolojinin» zayıflamasına ve kitlelerin «felsefî ideolojilere» doğru kaymasına yol açtı. Auguste Comte'un da belirttiği gibi «Yeni bir dine muhtaç olan», Batı, Dünyası, yine kilisenin doğurduğu düşmanlık sebebi ile bir türlü

İslâm'ı anlamaya yönelmiyordu. Oysa, İslâm, onun muhtaç olduğu «Yepyeni din» idi.

Böylece, hem «dine muhtaç olan ve hem de «ondan mahrum kalan» topyekûn Batı, bugünkü statüsüne, yani ideolojik anarşiye ve «felsefe sefaletine» yuvarlandı. Şimdi, üç asırdan beridir, Avrupa, ister kapitalizmin, ister Marksizmin, ister komünizmin, ister rasizmin, ister nazizmin ve faşizmin pençesinde kıvransın, korkunç bir materyalizmin esaretine girmiş bulunmaktadır. Bununla birlikte, o, hâlâ, «Yeni Bir Dine» muhtaçtır. Biz de Bernard Shaw gibi, ümit ediyoruz ki, «Müstakbel Avrupa'nın dini İslâm'dır.» «Kara» ve «kıızı» emperyalizm, Hicri 15. asra girdiğimiz bugünlerde, her ne kadar İslâm Dünyası üzerinde yeni ve kanlı «Haçlı Orduları» kurmak hazırlığı içinde bulunuyorsa da, bu ümidimizi asla kaybetmiyoruz. Şanlı Peygamberimizin bu konudaki bir hadislerini hatırlıyorum, mealen buyuruyor ki, «Bir gün gelecek bütün insanlar, Müslüman olacaklardır. Bu, ya onların İslâm'ı anlayacak seviyeye yükselmesi ile yahut İslâm karşısında güçsüz kalmaları ile mümkün olacaktır».

Şu an'da, yeryüzünde, Asya'da, Afrika'da, Avustralya'da, Avrupa'da ve Amerika'da bulunan İslâm'dan gayrı «din» adı verilen bütün «bozuk ideolojiler», cazibesini kaybetmektedir. «Felsefi ideolojiler» ise, beşerin «din ihtiyacına» cevap vermemektedir. Üstelik, yeni bir din de gelmeyecektir. O halde, zafer İslâm'ın olacaktır.

ŞİMDİ BATI MEDENİYETİ VE TAVRIMIZ

Batı dünyası, «kilise»nin istibdat ve taassubu karşısında reaksiyon gösterirken haklı idi. Çünkü, Orta-Çağ Avrupa'sında «kilise», insanlığın problemlerini çözemiyor, insanın kafasında ve vicdanında teşekkül eden «sorulara» cevap veremiyordu. O, bu kadarla da kalmıyor, bizzat aklın, ilmin, araştırmanın, düşünmenin ve bunları, birer ibadet olarak emreden İslâm'ın karşısına çıkıyordu. Orta-Çağ Avrupası'nda, «kilise babalarının» görüşlerine ve «muharref kitaplarına» ters düşen bütün fikir hareketleri, çok şiddetli biçimlerde cezalandırılıyordu. Bu sebepten, gerçekten de Avrupa Orta-Çağı, karanlık bir çağ olmuştur. Oysa, İslâm Orta-Çağı, insanlığın kurtuluşu ve dirilişi için, yepyeni ve hayat dolu mesajlarla doludur. Nitekim, kilisenin, istismar ve istibdadından kurtulmasını başaran Avrupa, 18. asırdan itibaren, aklın ve ilmin, yepyeni bir ortamda, güçlü ve hür hamlelerine sahne olacaktı. Kendilerinin «Aydınlık Çağı» olarak adlandırdıkları bu dönemden itibaren Avrupa, gerçekten, büyük bir gelişme gösterecekti. Ne gariptir iki, Araplar, Berberiler ve Türkler, İslâmiyet'i kabul ettikten sonra, büyük sosyal, kültürel, ekonomik, fikrî ve politik hamlelerle parlak medeniyetler kurarken, Batı dünyası, «kilisenin» baskısından kurtulmak ve Hristiyanlığın etkisinden uzaklaşmak sureti ile bu neticeye ulaşabiliyordu.

Bu durum, ister istemez, «İslâm Medeniyeti» ile «Batı Medeniyeti» arasında farklı bir gelişmeye sebep olacaktı. Yani, İslâm Medeniyeti, manevî bir öz etrafında örgülediği halde, Batı Medeniyeti, bu «öz»den mahrum olarak sırf «maddî» ve «haşin» bir yumruk gibi tarih sahnesine çıkacaktır. İslâm Medeniyeti, «eşref-i mahlûkat» olarak insanı, yüceltmeye çalışırken, Batı Medeniyeti, «insan efsanesini» yıkmaya kalkışacaktı. İslâm Medeniyeti, «Allah'tan başka ilâh yoktur» parolası ile bütün «sahte tanrıları» yıkmaya çalışırken, yeni kurulmakta olan Batı Medeniyeti, kendini «üstün-insan» kompleksine kaptırarak kendinden olmayan farklı renkteki ve dildeki insanları sömürmek üzere, Firavunlara ve Nemrutlara parmak ısırtacak ölçüde bir ihtiras içinde hareket ederek, beşeriyeti, kendine «secde etmeye» davet ediyordu, İslâm Medeniyeti, «Nizam-ı Âlem» ve «İ'lây-ı kelimetullah» dâvası ile bütün insanlığa «hürriyet», «adalet» ve «eşitlik» yollarını açmaya çalışırken, Batı Medeniyeti, bu mukaddes değerleri bile istismar

ederek, «sıcak» ve «soğuk» savaşlarla kendi emperyalizmini yerleştirmeye çalışıyordu. İslâm Medeniyeti, ahlâkî sevgi, merhamet ve yiğitlik üzerine kurarken, Batı Medeniyeti, Niçe'nin çizdiği rotada yürüyor, bu yüce değerleri reddediyordu. İslâm Medeniyeti, insanı, tabiatın ve makinenin efendisi durumuna getirmek isterken, Batı Medeniyeti, onu, ya «hayvan statüsüne» indiriyor, yahut «makinenin bir parçası» gibi mütalâa ediyordu.

Yeni Batı Medeniyeti, kendini «kilisenin baskısından» kurtarmakla «Büyücü Çağı» kapattığına inanıyor, öte yandan «pragmatizmin» ve «materyalizmin» büyüüne kapılarak «dinsiz medeniyetler» ve «mâbetsiz şehirler» kurmak heyecanı ile kapitalizmden komünizme, rasizmden faşizme kadar ne kadar «felsefî ideoloji» varsa, deniyordu. Yani, «kilisenin mihrabına» yerleştirilen «tanrılar ailesini» reddederken «akıl», ne kadar haklı ise, şimdi, kendini «tanrılaştırmaya» kalkışırken de o kadar haksız idi. Oysa, İslâm Medeniyeti, tam mânâsı ile «akl-ı selimi» savunuyordu. İslâm'a göre, elbette «Allah'tan başka ilâh yoktu», elbette «akıl», bütün «sahte mabutları» yok etmeli idi. Ama, bu işi yaparken, «akıl», boş bir gurura kapılarak kendini ve ihtirasını «tanrılaştırmaya» kalkışmamalı idi. Akıl sahte dinleri yıkarken, «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyen «gerçek dine» yol açmalı ve insanı yüceltmeli idi.

ŞİMDİKİ «BATI MEDENİYETİ» VE TAVRIMIZ

Birçokları, biz Müslümanların, «Batı Medeniyeti» karşısındaki «tavırlarını» ya yadırgamakta veya yanlış yorumlamaktadırlar. Bu gibileri, eğer iyi niyet sahibi kimselerse, ya bizim orijinal bir «Türk-İslâm Medeniyetine» mensup olduğumuzu unuttuyorlar, yahut bizim çılgınlığımızı anlamıyorlar. Bizim, ilme tekniğe ve gelişmeye karşı olduğumuzu sanan kimseler varsa, biz, her şeyden önce, onların iyi niyet sahibi olmadıklarına inanırız. Çünkü biz böyle değiliz. Aksine, biz ilmin, aklın, tekniğin ve gelişmenin savunucularıyız. O halde bizi iyi dinlemek gerekmektedir.

Elbette, hiç kimse, bizden Orta-Çağ Avrupa'sını ve onun temsil ettiği zihniyeti, savunmamızı bekleyemez. Kilisenin ve kilise babalarının istismarı ve istibdadı altında geçen bu devri, Avrupalı bile savunamamaktadır. Aksine Yeni Avrupa, bu döneme reaksiyon duyararak doğmuş bulunmaktadır. Ancak, bu Yeni Avrupa, kiliseye reaksiyonunda ne kadar haklı ise, bu reaksiyonunu, «mücerred dine düşmanlık» tarzında ortaya koyarken de o kadar haksızdır. Çünkü bizzat Avrupa'nın başı, sırf bu tavrından dolayı belâya girmiştir. «Dinsiz bir medeniyet» ve «mabetsiz şehirler» kurmak kompleksine kapılan Avrupa, şimdi kendini «felsefi ideolojilerin» doğurduğu kanlı kampaşmaların kucağında bulmuştur. Şimdi, Batı Medeniyeti, «felsefi bloklaşmaların» kanlı arenasında milyonların kanını akıtmakta ve milyarlarca insanı, istismar etmektedir. Kapitalizm, sosyalizm, komünizm, rasizm, faşizm ve benzeri belâlar, şimdi asırlarca süren kanlı «mezhep çatışmalarının» yerini almıştır. Şimdi, Allahsız, dinsiz, alkolik ve asi nesiller, «kara» ve «kızıl» diktatörlerin hırsları istikametinde yıkıp dökmektedirler. Akıl, ilim, sanat ve teknik, şimdi, bu ellerdedir.

Yani, Orta-Çağ'da Avrupa bozulmuş, soysuzlaştırılmış ve istismarcı ellere düşmüş «mabedlerin» etrafında kokuşmuş bir medeniyet» kurmuşken, şimdi Avrupa, «manevî bir özden mahrum, maddî» ve haşin bir demir yumruk halinde gelişen yanlış bir medeniyet yolundadır. Bu hali ile hem dün, hem bugünün Batı Medeniyeti, birçok bakımdan biz Müslümanlara ters gelmektedir. Bizzat, Avrupalı entellektüeller bile, Batı'nın bu, gidişinden rahatsızdırlar. Dostoyevski'den Alexi Carrel'e kadar pek çok fikir adamı «Batı'nın çökmekte» olduğunu ve yanlış bir medeniyet çizgisi tutturduğunu haykırıp durmaktadırlar. Kapitalizmi ile

komünizmi ile rasizmi ve faşizmi ile topyekûn Batı, artık insanı mutlu kılamamaktadır. Öte yandan, reformlarla ve rönesanslarla «Kilise», adam olacağa benzememektedir. O halde, biz Müslümanlara düşen iş, kendimizle birlikte, bütün insanlığa, yeniden İslâm'ı yepyeni bir mesaj tarzında» sunmak olacaktır.

Ancak, bu işi, gerçekten yapabilecek kadrolara ihtiyaç vardır. Bu kadrolar, Allah ve Resulünün «mesajını», yüce Ashab-ı Kiram'ın heyecanı içinde duymalı, Ehl-i Sünnet çizgisinde yürümeli, İslâmiyet'i, dosdoğru olarak öğrenmeli, yaşamalı ve dünyaya «meydan okuyarak» tebliğ edebilmelidir. İslâm'ı, «bu kanlı ve kirli asırların karanlığına» bulaştırmadan, olduğu gibi ortaya koyabilmelidir. Yani, bu yeni kadro «dinimizi, bu asrın aydınlığında inceleme» gibi bir yanlış yola girmek yerine, «asrımızı, İslâm'ın aydınlığında yeniden tahlil ve terkip edebilmelidir.» Yine, bu kadro, asla «İslâm'ı kurtarma» endişesine kapılmamalı aksine «kendini ve asrını İslâm'la kurtarma» yolunu açmalıdır. Hem İslâm'ı doğru bilen, hem «asrı» iyi tanıyan «iyi yetişmiş kadrolar» elinde İslâmiyet, görülecektir ki, insanlığın bütün «sorularına» cevap verebilecektir ve bütün «problemlerini» isabetle çözebilecektir. Ecadımız, kendilerini ve «asırlarını» böylece, İslâm'la kurtarmasını bildiler. Biz de bu işi yapacak yepyeni kadrolara muhtacız.

BATIDAKİ BUHRAN VE «GARP MUKALLİTLERİ»

Şimdi, «dünya» huzursuzdur.

Büyük ekseriyeti ile Avrupalı entellektüel, «kiliseye karşı düşmanlığını» dindirmemiş ve hatta bu tavrını «mücerred dine» kadar bulaştırmış bulunmaktadır. 18. asırdan bu yana, «kiliseye kafa tutan» herkes Avrupa'da «modern», «ileri» ve «inkılâpçı» kimse olarak ilân edilmiştir. «Kilise», önceleri, çok sert tepkiler göstermiş, sonra, zamanın, aleyhine gelişmekte olduğunu görünce, kendini yenilemeye çalışmıştır. Bütün bu gayretler, semeresiz kalmış, Avrupalı entellektüel, «yeni din» ihtiyacını asla terk etmemiş ve bu ihtiyaçla «felsefi ideolojileri», bir din heyecanı ile bağrına basmış ve fakat mutlu olamamıştır.

Madde plânında, büyük hamleler yapan ve fakat «manevî bir öz»den mahrum kalan Batı Medeniyeti, her şeye rağmen, bütün dünyada cazibesini arttırmıştı. «Kilise» karşısında «aklın zaferini» ilân eden bir medeniyet olarak alkışlanmakta idi. Avrupa'ya, şu veya bu sebeple giden ve orada uzun bir müddet kalan «başka medeniyetlerin» çocukları, «aklın bu zaferini» dehşetle seyrediyor ve büyülenerek geri dönüyordu. Onların, birçokları, Avrupa'nın bu «madde plânında» ulaştığı zaferini, Batı'lı entellektüelin «dine karşı aldığı» menfi tavrın bir mahsülü sanıyor ve onların bu tavırlarını «kendi kültür ve medeniyeti» içinde taklide yöneliyordu.

İslâm dünyası bile, kendini, bu gibilerin şerrinden kurtaramadı. Bu gibileri, hiç düşünmeksizin, Batılı entellektüelin tavrını taklit ederek İslâm'a karşı vaziyet alıyorlardı. Kopernik'ten önce, Güneş'i «sistemin» merkezine alan, Güneş'in bir ateş küresi, Ay'ın bir ışık yumağı, bir «nur» olduğunu belirten, her ikisinin de kendi «yörüngesinde» hareket ettiklerini ortaya koyan, «düşünmeyi ve araştırmayı ibâdet» telâkki eden İslâmiyet, büyük bir cehalete düşerek Hristiyanlıkla bir tutmaya kalkıyorlardı. Yeni bir din ihtiyacı içinde kıvranan Avrupalı entellektüele, İslâm'ı anlatmak sureti ile yardım etmeleri gerekenler, bizzat onların buhranlarını ülkelerimize taşıyarak beşeri ıstırapı büyütüyorlardı. «Din'de ruhbanlık yoktur», diyen İslâmiyet'i, hiç utanmadan, «kilise babalarının» istibdadı altında bulunan Hristiyanlık ile bir tutuyorlardı, İslâm'ın sosyal, kültürel, ekonomik, estetik ve politik hayata getirdiği değerleri görmezlikten geliyor, bizzat bugünkü Avrupa'nın doğuşuna yaptığı «yardımı» idrâk eklemiyor, güçlü ve muhteşem

medeniyetlere kaynaklık ettiğini nedense görmek istemiyorlardı. Oysa, Goethe'sinden Lamartine'ine kadar, birçok Avrupalı fikir ve sanat adamı bile bu durumu itiraf ediyor; birçok ilim adamı, başta cebir, astronomi, fizik, kimya olmak üzere, İslâm'ın ilme yaptığı hizmetleri, ister istemez ortaya koyuyordu.

Hiç kimse, İslâm'ın, 17. asrın ortalarına kadar ilme, sanata, beşeriyete yaptığı, büyük hizmetleri inkâr edemiyordu. Gerçi, o asırdan sonra, ayrı bir araştırma konusu olan sebepler yüzünden, «medrese» görev yapamaz duruma düşmüş, «tekkeler» yozlaşmış, «ulema» (bilginler) yetersiz kalmış bulunmakta idi. Artık, İslâm dünyasında, büyük fikir hareketleri görülmez ve dâhiler doğmaz olmuştu. Lâkin, tahrif edilmeksizin Kur'an-ı Kerim, bütün ihtişamı ile ortada idi. Peygamberimizin hayatı ve sözleri, çok iyi kayıt altına alınmıştı. Binlerce yıllık bir kültür mirası, kitaplıklarda duruyordu. Zaten, piyasada dolaşan «ham softa» ve «kaba yobazın» bunlarla alâkası yoktu, lâkin, yapılacak bir «maarif reformu» ile «İslâm'ın ana caddesi» yeniden ve bütün aydınlığı ile ortaya konabilirdi. Münevver kadrolar, harekete geçirilebilirdi.

İşte, «Garp mukallitleri», bunu yapacakları yerde, hem kendilerini, hem mustarip insanlığı «Yeni Din'den, mahrum bırakma yolunu seçtiler. Böylece, şimdi, dünyanın, en çok ıstırap çeken insanları arasına bizler de katılmış bulunuyoruz.

YENİ HAMLE İHTİYACI

Batı, hem bugünkü «gelişimini», hem de bugünkü «buhranını» aynı sebebe bağlayabilir. Bu sebep, bizim tespitlerimize göre: «Kilise'ye isyan» olarak iki kelime ile ifade edilebilir.

Gerçekten «aklın, ilmin ve hür düşüncenin» karşısına bir «istibdat unsuru» olarak çıkan «Kilise'ye isyan» şartı bu, aklın, ilmin ve hür düşüncenin «kurtuluşu» olacaktı. Avrupalı, işte «gelişmesini», bir bakıma buna borçludur. Ancak, unutmamak gerekir ki, «Avrupa'nın içine düştüğü buhranın» sebebi de bu noktadır başta Auguste Comte ve Emil Durkheim olmak üzere birçok sosyolog ve fikir adamı, bütün kültür ve medeniyetlerin, kısaca «sosyal hayatın» temel müessesesi olarak «din'i» görmüşlerdir. Onlar, müşahedelerine dayanarak, haklı olarak, tarihin hiçbir döneminde «dinsiz bir medeniyet» olmadığını söylemişlerdir. Bu, gerçekten böyledir ve beşeriyet, başta Avrupa olmak üzere, yine bu ihtiyaç içinde kıvrınmaktadır. Nitekim, büyük ekseriyeti ile Avrupalı entellektüel, «Kilise'ye isyan etmek» ve ondan uzaklaşmak yolunu tutmuş olmakla birlikte «Yeni bir dine» muhtaç olduğunu, ya sözleri ile, yahut davranışları ile belli etmektedir. Psikanalistlerden K.G. Jung, «Avrupalı entellektüelin bu ihtiyaçla kendisine koştuklarını» ilmi bir tespit olarak ortaya koymaktadır. Öte yandan, Avrupa'da «dinî ideolojinin» zayıflaması, «felsefî ideolojilerin» birden bire güçlenmesi ve çoğalmasına yol açmıştır. Yani, insan «kafası» ve «vicdanı» asla «dinsiz» kalmak istememektedir. Bununla birlikte, hiçbir insan, «yalan yanlış şeylere» bağlanmaktan da hoşlanmamaktadır. İnsanlar, kafalarını ve vicdanlarını istilâ eden «sorulara» tatmin edici ve doyurucu «cevaplar» aramaktadırlar. Gerçi filozoflar, bu beşerî ihtiyacı tatmin için, farklı ekollere bölünmekle birlikte, ciddiyetle çalışmaktadırlar. Fakat, herkes hayretle görmektedir ki, filozof, aklını «vahyin sahasında» koştururken ya gülünç olmaktadır, yahut yetersiz kalmaktadır. Bu sebeplen olacak, hiçbir filozof, peygamberler kadar, beşerî sevgi ve alâkaya mazhar olamamıştır. Yani, Batı dünyasında, hiçbir filozof, Hazreti İsa'nın ve İslâm dünyasında hiçbir filozof şanlı peygamberimiz Hazreti Muhammed'in (onlara salat ve selâm olsun) yerini tutamamıştır ve tutamayacaktır. O halde, şu veya bu «İzm»li felsefî veya siyasî doktrinlere, dayanarak «din ihtiyacını» karşılamaya çalışmak mümkün gözükmemektedir.

Bu sakat yolda ısrar ettiği için olacak, Avrupa, buhrandan buhrana yuvarlanmaktadır. İslâm dünyasında, problemin niteliği çok farklıdır. Bizim dünyamızda buhranın kaynağı, İslâm'ın hakkı ile ve lâıyık ile «son iki asırdan beri öğretilmemesidir.» Yanlış ve sakat bir «maarif politikası yüzünden, münevver kadroların, İslâm'ın hakikatlerinden mahrum bırakılmasıdır. Oysa İslâm, günümüzün buhranlarını çok iyi bilen münevver kadrolar elinde, bütün «beşerî sorulara cevap verebilecek» bir «din»dir. İmam-ı Â'zam'lar, İmam-ı Gazalî'ler, İmam-ı Rabbanî'ler, Mevlânâ'lar ve daha niceleri, kendi asırlarında yaşayan insanların ve cemiyetlerin meselelerine, «İslâm'ın ışığında» cevap aradılar ve yeni çözüm biçimleri getirdiler. Onlar, İslâm'ı «asra uydurmak» gibi sakat bir yola girmediler, aksine, «asrı, İslâm'ın ışığında yeniden bir tahlile ve terkibe tabi tuttular». İslâm'dan zerre kadar taviz vermeksizin ve onu kendi idraklerine göre saptırmaksızın «asrın insanını ve meselelerini anlamaya ve çözmeye» çalıştılar. Hristiyan reformistler gibi, «dini kurtarma çabasına» girmediler, blâkis «din'le -İslâm'la- hem kendilerini, hem de beşeriyeti kurtarmaya» çalıştılar.

Biz, inanıyoruz ki, bizim «asrımız» da, bizim «insanımız» da İslâm'ın böyle bir hamlesine muhtaç bulunmaktadır.

İSLÂM'I SARAN BAZI TEHLİKELER

15. asra girdiğimiz şu günlerde, İslâm dünyasında, yeni «bir uyanış» ve «diriliş hamlesinden çok söz edilmektedir. Bunu, biz de ümit ve temenni etmekteyiz. Ancak, unutmamak gerekir ki, şu anda, «bu hamleyi» tehdit eden büyük tehlikeler de mevcut bulunmaktadır. Bu tehlikeleri, şöylece sıralamak mümkün gözükmektedir.

İslâmiyet, «ezeli» ve «ebedi» olan «Yaratma hamlesine» vurgun olduğu halde, tarih boyunca her medeniyete «dinamizm ve hayat» verdiği halde, «ham softa» ve «kaba yobaz», ona sahiplik tavrı ile ortaya çıkarak kendi dar ve karanlık idraki içinde, onu çirkinleştirmeye kalkışabilir. Nitekim bu gibi cahil ve mütaassıp çevrelerin İslâm'a verdikleri zarar asla küçümsenemez, Bu gibi zavallılara, şanlı Peygamberimizin «taassup»tan ne kadar öğrendiğini ve Müslümanların bu «tehlikeden korunmaları» gerektiği hususunu nasıl endişe ile «ihtar» ettiklerini anlatmak mümkün mü bilmem? Düşünmeyi, araştırmayı ve ilim yapmayı «ibadet» bilen yüce dinimiz İslâmiyet'i, bunların çirkin ellerinden kurtarmak şarttır. «Cehalet» ve «İslâmiyet» bir arada barınamazlar. İslâm, kendi zıddına «cahiliye» adını verir. İslâm için en büyük tehlike, Müslümanların «cehalet»e düşmeleri ve cehaletin «dine» sahip çıkmasıdır.

İslâm, «insan fıtratına uygun» olan dindir, İslâm, «Vahyin» ve «Peygamber tebliğlerinin», tam bir realizm içinde, bütün zaman ve mekânların insanını kavraması ve yüceltmesi demektir, İslâm, sadece, şu veya bu asrın dini değildir. O, her asrın insanına yeter. Ehl-i Sünnet büyükleri İslâm'dan zerre taviz vermeksizin tek tek her asrı İslâm'ın ışığında yeniden tahlil ve terkip ettiler, kendi zamanlarında yaşayan cemiyetlerin bütün buhranlarına çare aradılar ve buldular. Günümüzün «din bilginleri» de Ehl-i Sünnet çizgisinde yürüyerek bütün millî ve beşerî problemlere çözüm getirebilirler. Bunun için, hem İslâmiyet'i dosdoğru bilmek, hem ehl-i sünnet büyüklerinin eserlerini çok hassas bir incelemeden geçirmek ve hem de «asrın buhranlarını» hakkı ile tanımak şarttır. İslâm'ın hayatla olan irtibatını koparmak büyük bir tehlikedir.

Şunu unutmamak gerekir ki İslâm'ın hayatla irtibatlandırılması demek, onu, asrın buhranları içinde kaybetmek vs saptırmak olarak düşünülemez. Bazı kimseler, «Asrı, İslâm'ın ışığında incelemek» yerine «İslâm'ı, asrın ışığında incelemek» gibi bir yanlış yol tutturmaktadırlar. Yine bazıları, «İslâm'la kurtulmak» yerine

«İslâm'ı kurtarmak» gibi ahmakça bir iddia ile ortaya çıkmaktadırlar. Böyleleri, güya, İslâmiyet'i «asra uydurmak, yeni nesillere sevdirmek ve asrın idrakine sunmak» isterlerken, bizzat «dinden taviz vermekte» ve dolayısı ile «dini tahrip etmektedirler.

Elbette, «din», yeni ihtiyaçlara göre, yeniden müesseseseleşmen ve kadrolaşmalıdır. Yine, elbette din, asrın buhranlarına ve meselelerine yaklaşırken «yeni bir yaklaşım» şekli bulmalı ve kendisi için «yeni takdim biçimleri» tayin etmelidir. Ama bunların, hiçbirisi, «Allah'ın muhafazası altında bulunan İslâm'ı» bozma, saptırma ve asrın buhranlarına bulaştırma tarzında düşünülemez. İslâm, apaçık ortada iken, bozuk ve yanlış tevillerle din, «ana caddesinden» çıkarılamaz. Allah'ın bir lütfü olarak bütün «ana kaynakları» sapasağlam ayakta duran İslâmiyet «deforme» olmamıştır ki, onu «reform» iddiaları haklı olabilsin. Şu anda, İslâm için çok büyük tehlikelerden biri de işte budur. Şimdi dinimizi, kendi siyasi ve sosyal menfaatleri uğrunda ve ideolojik hedefleri istikametinde saptırmaya çalışan birçok sahtekâr vardır. Şimdi, birçok hain çevre, İslâm'ı kendine paravan yapmak istemektedir.

Bütün bu tehlikelerin bertaraf edilmesi için, İslâmiyet, yeniden Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat çizgisinde ortaya konmalıdır. Dini hayatımızın, yeniden berrak rotasını bulması ile birçok meselemiz kendiliğinden çözülecektir.

İSLÂM «MEYDAN OKUYOR»

Bundan tam 1412 sene önce şanlı Peygamberimiz (O'na salât ve selâm olsun), bütün dünyaya «meydan okuyarak» kurtarıcılık görevine başlamışlardı. O, bütün «sahte tanrıları», bütün zulüm idarelerini kendini tanrılaştırmaya kalkışan Firavunların ve Nemrutların mukallitlerini «Allah'tan başka ilâh yoktur» parolası ile reddediyorlardı. Putperestleri, ateşperestleri, yıldızlara tapanları, Yahudileri, Hristiyanları, günahkârları, zalimleri ve kötülüğe bulaşmış herkesi, «Hayye alel felah/Haydi kurtuluşa» diye, İslâm'a davet ediyorlardı. Bu davet asırları aşarak ve Mevlânâ'lardan geçerek bugünlere kadar gelmiş bulunmaktadır. Günümüzün insanı da bu davete muhtaçtır.

Biz de şanlı peygamberimizin ve O'nun izinde yürüyen ecdadın sesini ve davetini tekrarlayarak diyoruz ki, «İster kapitalizmin batağına, ister sosyalizmin ve komünizmin gaddar pençesine düşmüş olun, ister nazizmin, faşizmin, rasizmin acı tecrübesinden geçmiş bulunan, ister nihilist, ister materyalist, ister ateist, ister hedonist olun, yahut hangi felsefe sefaletine düşmüş bulunursanız bulunun gelin, gelin. İslâm'ın kapısı, ümitsizlik kapısı değildir. İslâm, hepimizi ve hepimizi kurtaracak, gerçek bir hayat iksiridir.»

Evet yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'in esprisi budur. Şanlı Peygamberimiz de böyle yapmış ve hareket etmişlerdir. Ashab-ı Kiram da Ehl-i Sünnet büyükleri de bu yolda yürümüşlerdir. Bütün mutasavvıflarımız da bu «daveti» tekrarlamışlardır. Şah-ı Nakşibentler de, Abdulkadir-i Geylaniler de, Mevlânâ'lar da, Yunus'lar da...

Şimdi, biz, Türk-İslâm Ülkücüleri de aynı yoldayız. Bütün dünyaya «meydan okuyoruz.» Diyoruz ki, insanlık, İslâm'a muhtaçtır. İslâm, insanlığın «bütün meselelerine» çare, bütün sorularına tatmin edici cevap verecek yegâne «din» ve yegâne «ilâhi nizam»dır.

Aklınıza gelen ve gelecek bütün meselelerinizi ortaya koyun, kafalarınızı ve vicdanlarınızı rahatsız eden bütün sorularınızı sıralayın, İslâm, onların hepsine, fıtratınıza uygun düşen cevaplar verecektir. Filozof musunuz? Varlık, bilgi ve irâde problemi mi kafanızı allak bulak etmiş? İslâm'a koşun, Determinizm, finalizm ve yaratma problemini mi çözemiyorsunuz? Yoksa zaman ve mekân problemi mi sizi çıldırtıyor? Evet, İslâm'a koşun. Biyolog, sosyolog, psikolog musunuz? Hayatın, insanın mahiyeti etrafında mı

düşünüyorsunuz? Fert, cemiyet, kadın, erkek, ırklar, kavimler, milletler meselesi mi sizi düşündürüyor? Hayır, asla mübalağa etmiyoruz; İslâm'a koşun. Göreceksiniz. İslâm, yalnız mabetlere sığmaz, o laboratuvarlara, sanat galerisine ve hayata «ışık tutar», yol gösterir, insanın sömürülmesinden mi şikâyetçisiniz, fertlerin, cemiyetlerin ve devletlerin kendilerinin putlaştırmasından mı tedirgin-siniz? Yine İslâm'a koşun; üretimin, tüketimin, değişimin, iş bölümünün sırrını, sosyal dayanışmanın sırlarını İslâmiyet'ten sorun. İnsan, nasıl idare edilmelidir? Bunu İslâm'dan öğrenin. Bu sözlerimiz karşısında, sakın şu veya bu, şekilde «dudak bükmeyin», sonra hem kendinize, hem insanlığa yazık edersiniz. Yetmedi mi bugüne kadar yaptıklarınız, yıktıklarınız ve çektirdikleriniz?

Bilerek ve çilesini çekerek söylüyoruz. Bugün yeryüzünde «din» adına «felsefe» adına, «ideoloji» adına, «sistem» adına «ilkeler milletler» adına ne varsa, hepsini inceledik, hepsinin de çıkmaz sokaklar olduklarını gördük. Bunların, insanlığa, kan ve gözyaşından başkasını veremeyeceğini de öğrendik. Şimdi, biz de Prens Bismark'la birlikte ilan ediyoruz ki, «Yalnız yüce İslâmiyet ve şanlı peygamber Hazreti Muhammed'in yolu, bu kayıttan müstesnadır»...

Zaman, bunu, herkese kabul ettirecektir!

İSLÂM HEM SADE, HEM MUHTEŞEM BİR DİN'DİR

İslâmiyet, Allah'ın ve «Âlemlere rahmet olarak gönderilen» şanlı Peygamberin dinidir. Ondan herkes «idrakine göre» nasibini alır. O, hem «dağdan dağa seslenen çobanların» hem de laboratuvarlarda, sanat galerilerinde ve mabetlerde beyin sancısı çeken «kahramanların» devlerin ve dehâların dinidir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, bir «kâinat» gibidir, orada herkese yer vardır. Yine yüce kitabımız bir «güneş» gibidir. Onun ışığından ve ısısından herkes ve her şey kendi yapısı içinde istifade eder.

Şu kadar asırdan beri İslâmiyet, anlatılıp durmaktadır. Hakkında milyonlarca cilt kitap yazılmıştır. Milyonlarca beyin, onu, kavramaya çalışmıştır. Fikir adamları, sanat adamları, ilim adamları ve düşünen herkes, onun etrafında, kenarında ve önünde dolaşıp durmuştur. Bu, bugün de, yarın da böyle devam edecektir. Yine kültürler ve medeniyetler ondan güç almaya çalışacak, yine, «düşünen adamlar», onu incelemeye koşacaklardır. Yeni kitaplar yazılacak, yeni keşifler ortaya konacaktır. Bütün bunlar yapılmalıdır ve yapılacaktır.

İslâm düşmanları mı? Elbette, onlar da yine mevcut olacaktırlar. Ebu Cehiller ve Ebu Lehebler, ısrarla yollarına devam edeceklerdir. Bunların, çeşitli zaman ve mekânlarda, sadece adları ve sıfatları değişik olabilir. Lâkin, hepsinin ortak hedefi aynıdır: Beşeriyeti, İslâm'dan mahrum bırakmak.

Bu durumda, bize düşen iş, yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'e ve Şanlı Peygamberimizin sünnetine sarılarak yaşamak, «kınayanların kınamasına» aldırmandan yüce Sahabî kadrosunun ve Ehl-i Sünnet büyüklerinin çizgisinde yürümektir. Bir taraftan, gerekli formasyona sahip olarak «ecdat kitaplığı» ile irtibat kurmak, diğer taraftan İslâm'ı, Şanlı Peygamberimizin, kısaca «formüle ederek» hayata soktukları biçimde idrâk edip yaşamaktır.

Şanlı Peygamberimiz asırlardır, hakkında milyonlarca cilt kitap yazılan dinimizi, «İmanın şartları» ve «İslâm'ın şartları» biçiminde özetlemiş, daha sonra yine kısaca «İslâm'da farz olan» şeyleri saymış, bunlara titizlikle uymamızı istemiş ve bununla birlikte «edille-i şeriiye» ile belirtilmiş «haramlardan» bilhassa sakınmamızı istemişlerdir.

Şimdi, her Müslüman'a düşen iş, bizzat Şanlı Peygamber tarafından formüle edilen bu «esaslara» titizlikle sahip çıkmak, Allah ve Resulü nasıl istiyorsa öylece «inanmak», «ibadet etmek» ve «yaşamak»tır. İslâm nedir? Sorusuna, tıpkı Şanlı Peygamberimiz gibi, tıpkı Ashab-ı Kiram gibi, tıpkı Ehl-i Sünnet büyükleri gibi, tıpkı Karahanlı, Selçuklu ve Osmanlı bilginleri gibi cevap vermektir. Yani, «imanın şartları»; Allah'a, O'nun meleklerine, Kitap'larına, peygamberlerine, Âhiret Gününe, yani ölümden sonra tekrar diriltileceğimize, kadere, yani hayır ve şerrin Allah'ın yaratması ile olduğuna inanmaktır. Yine, «İslâm'ın şartları» olarak, Günde beş vakit namaz kılmanın, Ramazan ayında oruç tutmanın, şartları ve imkânları müsait olan Müslümanların ömründe bir kere Hacc'a gitmesinin, İslâm'a göre zenginliklerinden belli miktarda zekât vermelerinin farz olduğuna inanmak ve bunları yapmak ve bunların temeline ise Allah'tan başka ilâh yoktur ve şanlı peygamber Hazreti Muhammed'in O'nun elçisi olduğuna dair iman esasını oturtmaktır. Bütün bunların yanında, bir Müslüman, «helâl ve haramları» tanır, fert ve cemiyet plânında bunlara titizlikle uyar; evet Şanlı Peygamberimiz, İslâmiyet'i, böylece özetlemişlerdi. Müslümanlar, ilimi, sanat ve tefekkürlerini, bu öz etrafında geliştirirler. Bu özden mahrum olanlar, ne yaparlarsa yapsınlar, İslâm'a ulaşamazlar.

«HAYYE ALEL FELAH»

«Haydi, kurtuluşa!.. Göklere bir «şahadet parmağı» gibi uzanan minarelerden, yanık sesli müezzinler, günde beş vakit böyle seslenirler. «Sağa» dönerek müminleri «namaza» çağıran bu ses içli bir melodi biçiminde «sola» dönerek bütün insanları «kurtulmaya» davet eder.

«Ezan» sadece namaz vakitlerini bildirmez. O Şanlı Peygamberin «kıyamete» kadar devam edecek olan davetidir. Bu, alemşümûl bir davettir ve bu yüzden dünyanın her yanında aynı dil ve aynı üslup içinde yankılanır durur. Bu, yüce davete uyan her renkten ve her dilden insan omuz omuza vererek, aynı «imanın» ve «gönül kardeşliğinin» büyük lezzetini tadabilir. İslâm milletler üstü ve âlemşümûl bir davet olduğu için, hiç kimse, onun bu karakterini tahrip etmeye kalkışmamalıdır. Kaldı ki, böyle bir teşebbüs, daima akim kalacaktır. Çünkü, İslâm'ı korumayı, bizzat şanı çok yüce olan Allah taahhüt etmiştir.

Şanlı Peygamberimiz, «namaza» o derece önem verirlerdi ki, O'nun «davetinde,» namaza koşmakla, İslâm'a koşmak aynı mânâdadır. O, namazı, «dinin direği» ve «gözünün nuru» olarak över. Yine, O namazı, «inanınların miracı» diyerek yüceltir. Evet, «namaz», İslâm'da bu kadar önemlidir.

Namazın «hikmetleri» üzerinde çok konuşulmuş ve çok yazılmıştır. Namaz, her şeyden önce, «İlâhi bir emir» olarak yerine getirilmesi gereken «farz» bir ibadettir. Ancak, o, bunun yanında, müminlerin maddi ve manevî temizliğine, sosyal bağlarının güçlenmesine, “şahsiyetlerin”in cemiyetle bütünleşmesine ve her türlü dayanışmasına sebep olur. Kaldı ki, insanların belli bir görevi yerine getirmek için sık sık bir araya gelmesinin çok yönlü faydaları ortadadır. Sosyologlar, sosyal psikologlar, pedagoglar ve psikiyatristler, bu gibi toplanmaların faydalarını saymakla bitirememektedirler.

Hele günümüzün huzursuz ve sinir törpüleyici cemiyetleri içinde, her bakımdan yorulan, beden ve ruh sağlığı tehlikeye giren insanın «namaza» ne kadar ihtiyacı vardır? Maddenin yorduğu insan ruhu, mânâyâ ne kadar muhtaç olduğunun farkında mıdır? Ünlü psikanalistlerin ve sosyologların da haklı olarak tespit ettikleri gibi, mabetler boşaldıkça tımarhaneler, hastahaneler ve hapis-haneler dolmaktadır.

Bir bakıma, namaz ne demektir, bilir misiniz? Madde karşısında, maddi çıkar kavgası içinde, çeşitli korku ve tehditler altında bükülen, eğilen ve ezilen insan haysiyetinin, bütün bu çirkin ve kahredici baskılardan kurtularak sadece Allah'a sığınması, sadece O'nun önünde eğilmeye ve secde etmeye yönelerek ruhunu ve bedenini esaretten kurtarmaya çalışmasıdır, İstirapla belirtelim ki, hayat mücadelesi ve dünya kavgası, çok acımasızca devam etmektedir. Ne yazık ki, kavga, insanın İnsana tahakkümü biçiminde cereyan etmektedir. Şimdi, insanlar, «kara» ve «kızıl» diktatörlerin, zalim patronların, zorba sendika ağalarının, yumruğu güçlü olanların, kısaca irili ufaklı Firavunların, Neronların ve Nemrutların pençesinde çırpınmaktadırlar. «Ekmek arslanın ağzındadır» ve siz onu oradan almak zorundasınız.

İşte bu durum, insanın haysiyetini ve vakarını ezmeye veya ezdirmeye sebep olmaktadır. Sadece, objektif bir tespit olarak belirtelim ki, maalesef insanlar, tarih boyunca, birbirinin önünde veya onları temsil eden sembollerin önünde el bağlamağa, rükû ve secde etmeye zorlanmışlardır. İşte, şanlı peygamberler silsilesi, insanlığın bu dramına son vermek üzere «Allah'tan başka ilâh yoktur» imanı ile ortaya çıkmış, insanları, Allah'tan gayrisi önünde el bağlamamaya, rükû ve secde etmemeye davet etmişlerdir. Evet, namaz, budur. Bu sebepten «dinin direği» ve müminleri Allah'a yaklaştıran ve yücelten «Mi'raç»tır. O halde «HAYYE ALES- SALAT»..

NAMAZ VE CİHAD

Bir tarafta bize maddeten ve manen tahakküm etmek isteyen güçler, hırslar ve menfaatler varken, diğer tarafta bizi, bu, dünya-perest insanların ve hırsların tahakkümünden kurtarmak isteyen Peygamberler, Veliler ve yüce kurtarıcılar da bulunmaktadır. İşte, İslâm'da, diğer ibadetlerle birlikte «namaz», Şanlı Kurtarıcımızın, bize gösterdiği çıkış kapısıdır.

Namaz, maddesi ile mânâsı ile dünyaya ve dünya hırslarına «esir düşmüş», başkalarının «tahakkümüne» girmiş, zâlimlerin, gaddarların ve putlaştırılmış kuvvetlerin önünde el pençe divan durmaya, rükû ve secde etmeye zorlanmış ve zorlanmakta olan kişi ve zümreleri, bütün bu çirkin baskı ve korkulardan kurtararak sadece Allah'a «ibadet etmeye» ve O'ndan gayrisi önünde rükû ve secde etmemeye, ezilip bükülmemeye davet etmektedir. Yine, namaz, kendilerini tanrılaştırmaya kalkışan fertleri, cemiyetleri ve otoriteleri bu çirkin hırslarından vazgeçirmeye, kendi hırslarını «tanrılık tahtından» indirerek sadece Allah'a itaat etmeye davet eder. Kısaca «namaz», insanı, putları kırmaya ve sahte tanrıları yıkmaya davet etmektedir. Namaz, Fatıha Sûresinde de görüldüğü üzere, insanları, «Allah'tan gayrisine ibadet etmemeye ve Allah'tan gayrisine el açmamaya» davet eder.

Namazı, bilerek ve duyarak kılmak gerekir. O, mekanik olarak yerine getirilmesi gereken «bir âdet» değil, şuurla ve duya duya yapılması gereken bir yüce «ibadettir». Her Müslüman, namaz kılarken, sadece Allah'a «kulluk» edebileceğini, O'ndan gayrı hiç bir kimsenin önünde rükû ve secde etmeyeceğini, Allah'tan başka ilâh olmadığını, bütün «sahte tanrıların» yıkılması gerektiğini, her ne suretle olursa olsun, insanın insana tahakküm edemeyeceğini, «mülkün ve hükmün Allah'a ait» olduğunu ürpererek hatırlamalı, kendine bunları öğreten Şanlı Kurtarıcımız Hazreti Muhammedi salât ve selâm ile anmalıdır.

Namaz, «sahte tanrıları», çirkin hırslar ve tahakkümler karşısında «pasif bir direnme» değildir. Mutlak varlık olan Allah'ın huzurunda bazen münferit bazen saf saf duran müminler, muhteşem bir güç kazanarak «aktif programlar» etrafında birleşirler. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de buyurulduğu üzere, «Din, Allah'ın dini oluncaya kadar savaşırlar». İnsanları, kafaları ve vicdanları köleleştiren bütün «sahte tanrıları» yıkarlar. Bütün «sahte

dinleri» silip süpürürler. «Felsefe sefaletine» son verirler. Çirkin ve sakat ideolojilerin baskısını yeryüzünden kaldırırlar. Bu sebepten, hiç bir «sahte din», «sefil felsefe» ve «zâlim ideoloji» Müslüman'dan saygı (!) beklemesin. İnsanları alçaltan, ezen, kahreden ve sömüren her ideoloji, bırakın saygı görmeyi, kahredilmeye lâyıktır.

«Kılıç», bir bakıma, bir savaş sembolüdür. Unutmamak gerekir ki, «kılıç», hem zâlimlere, hem mazlumlara hizmet edebilir. Zaten tarih göstermektedir ki, Firavunların da Neronların da, Nemrutların da elinde «kılıç» vardır; onlara karşı haklı olarak direnen mazlum ve mağdurların da... Biz, zâlimin elindeki «kılıçtan iğreniriz, fakat mazlumun «kılıç tutması» ne şahanedir. Biz, «put diken» ve «sahte tanrılar» yontan «kuvvetten» nefret ederiz de, bunları deviren «kuvvete hayranız». Yine biz, Ebu Leheb'in ve Ebu Cehil'in elindeki «kılıcın gölgesinde Cehennemi» ve Şanlı Peygamberimizin elinde tuttuğu «kılıcın gölgesinde Cenneti» seyrederiz.

«DİN KAVRAMI» VE TAVIRLAR

Gerçekten, «kavramlarda» anlaşılmak çok zordur. Çünkü, kavramlar, insanların tecrübelerine, problemlerine, komplekslerine ve sübjektif yapılarına göre kolayca mahiyet değiştirmektedirler. Buna, bir de alınan eğitimi ve şartlanmaları eklerseniz, insanların «kavramlarda» neden kolay kolay anlaşılamadıklarını biraz sezersiniz.

Şimdi, biz, «din» derken, saf ve berrak mânâsı ile İslâmiyet'i kastederiz. Oysa, bu kelime, bir Fransız, bir İngiliz, bir Alman entelektüeline Hristiyanlığı, bir İsrail aydınına Yahudiliği, bir Japon aydınına Şintoizm, bir Çinliye ve Hintliye Budizm'i ve Konfüçyüs inançlarını hatırlatır.

Bu durum, bizzat, aynı dine mensup insanlar arasında bile şu veya bu nisbette müşahede edilebilir. Kişinin kültürü, tahsili, bilgi ve görgü ölçüsü içinde «kavram», değişik bir mânâ kazanır. Kişinin idraki, dinini tayin eder.

Bunları niçin yazıyoruz, biliyor musunuz? Bize göre, «din» karşısında alınan «tavırları» değerlendirmek için, bu gerçeği, asla unutmamak gerekmektedir. Çünkü, çok defa hayretle görmüşüzdür ki, birçokları, Batılı aydının, yahut bir ilim ve fikir adamının Hristiyanlığa karşı aldığı tavrı, tamim ederek «mücerred ve mukaddes din mefhumuna» kadar genişletmektedirler. Yahut, birçokları, Hristiyanlığa, Yahudiliğe, Budizm'e, Şintoizm'e veya putperestlik gibi sistemli ve sistemsiz inançlara karşı duyduğu öfkeyi veyahut onlara yönelttiği tenkitleri, yanlış ve haksız bir tutuşla «mücerred ve mukaddes dine» mal etmektedirler.

Oysa, insanların «bozuk dinler» ve «sahte tanrılar» karşısında vaziyet almasından tabii ne olabilir? Esasen, «gerçek din», bütün bozuk dinleri, bütün bâtil inançları ve bütün sahte tanrıları yıkan, insanları «objektif» ve «sübjektif» uydurma mabutların pençesinden kurtaran, «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyerek bir ve «mutlak varlık» olan Allah'a yönelmeyi öğreten dindir.

Gerçek din, insanların, bâtil dinler, bozuk inançlar ve sahte mabutlar karşısında vaziyet almasını «kınamaz», tamamen tersine «alkışlar». Nitekim, yüce ve gerçek din olan İslâmiyet, bütün bozuk dinleri, bâtil inançları ve sahte tanrıları reddeder, insanları, tabiat kuvvetlerini, bitki ve hayvanları tanrılaştırmaya kalkışan putperest dinleri de, Peygamber tebliğlerini bozarak ve putperest dinleri taklit ederek saptırılan dinleri de İslâm, asla kabul etmez.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre, «Hak din, Allah indinde İslâm'dır. Kitap verilenler, ancak kendilerine ilim geldikten sonra aralarındaki ihtirastan dolayı, ihtilâfa düştüler... Kim, Allah'ın âyetlerini inkâr ederse, şüphesiz ki, Allah, hesabı çabuk görücüdür», (Ai-i İmran Sûresi, âyet, 19)

Başka bir âyet-i kerimede de şöyle buyrulur: «Yahudiler, Uzeyir, Allah'ın oğludur dedi(ler), Hıristiyanlar da Mesih (İsa) Allah'ın oğludur dediler. Bu, onların ağızları ile (geveledikleri cahilce) sözlerdir ki, bununla (güya) daha evvel küfredenlerin sözlerini taklit ediyorlar...» (et-Tevbe Sûresi, âyet, 30)

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre, şu anda yer yüzünde mevcut olan dinler -İslâm hariç- tamamen bozulmuşlardır veya bâtil dinler durumundadırlar. O halde, bunların karşısında akl-ı selim sahibi bulunan bütün aydınların vaziyet almasından daha tabii ne olabilir? Yüce Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Kim İslâm'dan başka bir din ararsa, ondan (bu din) asla kabul olunmaz ve o, âhirette de en büyük zarara uğrayanlardandır» (Al-i İmran Sûresi âyet, 85).

Bu durumda biz, entelektüel çevrelerin, bâtil dinlere, bozuk ve saptırılmış inançlara karşı vaziyet almasını alkışlıyoruz, ancak, bunlar, o noktada kalmamalı, Allah'tan başka ilâh yoktur diyen İslâm'ı, aşkla ve şevkle kucaklamalıdır. Sahte dinleri reddetmek güzeldir; ancak «gerçek dini» görememek ise acı ve çirkindir.

İNSANLIK İSLÂM'I ARIYOR

Şimdi, birçokları, dünyadaki gelişmelere bakarak, insanların ve bilhassa entelektüellerin, hızla «dinden uzaklaşmakta» olduklarını, «dinsizlik cereyanının» arttığını, «materyalizmin» gittikçe güçlendiğini sanmaktadır.

Biz, bu kanaatte değiliz. Bize göre, Avrupa'dan başlayarak dünyaya yayılan buhranı ve gelişmeleri, «dinsizliğe gidiş» olarak değerlendirmek yerine «bozuk dinlerin» ve «sahte mabutların» yıkılması ve beşeriyetin «yeni ve gerçek dini» araması olarak görmek gerekmektedir.

Nitekim, bundan 1400 yıl önce, Şanlı Peygamberimiz, Arap putperestliğine karşı çıkarken, Lât, Uzza, Hübel gibi «sahte tanrıları» kırarken, «cahiliye inançları içinde» serseme dönen «gelenekçiler», gerçek ve yeni dinden habersiz oldukları için, «dinin tehlikede» olduğunu sanıyorlardı. Oysa, Büyük Kurtarıcımız, «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyerek «sahte mabutları» kırarken, insanların kafalarını ve vicdanlarını, esir alan putlardan arındırıyor ve Allah'a giden yolu açıyordu.

Putlar yıkılırken, “Eyvah, tanrısız kaldık!” diye inleyen yığınlar, şanlı peygamberlerin, onlara «gerçek din yolunu» açmakta olduklarını, çok daha sonra idrâk edeceklerdi. Onlar, hayretle öğreneceklerdi ki, «sahte mabutlar» yıkılmadıkça ve «bozuk dinler» ortadan kalkmadıkça «gerçek dine» ve «Allah'a giden doğru yola» ulaşamazdı. Öyle inanıyoruz ki, insanlık, yavaş yavaş yüce ve şanlı peygamber Hazreti Muhammed'in (O'na salat ve selâm olsun) savaşını idrâk etmek üzeredir. Çünkü O, mutlak ve yegâne varlık olan Allah'a gitmek için objektif ve sübjektif bütün sahte mabutların kırılıp atılması gerektiğini ısrarla belirtiyorlardı. Allah'tan başka ilâh edinmemizi istiyorlardı. Bu, sebepten büyük İslâm mutasavvıfı İmam-ı Rabbani Hazretleri, Mektubat adlı kitabının 40. mektuplarında şöyle buyururlar: «Tasavvuf yolculuğundan maksat, ihlâs makamına varmaktır. İhlâs makamına kavuşabilmek için enfûsi (sübjektif) ve âfâki (objektif) mabutlara tapınmaktan kurtulmak lâzımdır.»

Oysa, «putperestlik», objektif ve sübjektif mabutlara tapınmak demektir. Tarihin garip bir cilvesidir, her ne hikmetse cemiyetler yahut Niçe'nin deyimi ile «sürü», sahte mabutlar yontarak ona bağlanmak bakımından hayli ısrarlı bir taassup göstermektedir. Bil-farz, Eski Yunan'da cemiyet, mermerleri yontarak şu veya bu adla

tanrılaştırdığı heykellere tapınırken, bunların ilâh olamayacağını iddia eden «fikir adamlarını» baldıran zehriyle idam ediyordu. Görebildiğimiz kadarı ile şimdi, insanlar, bu «idamı» lânetlemekte-dirler.

Daha sonra, Katolik Kilisesi, «Allah'tan başka ilâh yoktur ve Hazreti İsa, Oğul-Tanrı değil, sadece bir peygamberdir,» diye çılgık basan meşhur Roma'lı filozof Bruno'yu «ateşte yakmıştı». Oysa Bruno'nun kiliseye karşı isyanı haklı idi de onu, «dinsizlikle» itham eden kilise «gerçek dine» uzak düşmüştü.

Biz, bugün, Hıristiyanlıktan ve diğer bozulmuş dinlerden uzaklaşan ve sahte mabutları reddeden insanları, birer «dinsiz» olarak görmüyor, onları, gerçek dini ve açık konuşalım, İslâmiyet'i arayan kimseler olarak kabul ediyoruz. Biz inanıyoruz ki, insanlık «bozuk dinlerden» ve «sahte mabutlardan» kurtulmakla gerçek dine yani İslâm'a biraz daha yaklaşmış bulunmaktadır. Nitekim, gazetelerimize intikal eden bir haberden öğrendiğimize göre, «Der Spiegel» dergisi Aralık -1979 ayı içinde Sosyal Araştırmalar Enstitüsünün bir raporunu yayınlamış ve Batı Almanya'da kitlelerin hızla Hıristiyanlıktan uzaklaşarak bilhassa İslâmiyet'e karşı derin bir ilgi göstermekte olduğunu, bu araştırmaya dayanarak haber vermiştir. Ancak, İslâm'ı, yepyeni bir mesaj olarak ve asla taviz vermeden bu mustarip ve buhranlı dünyaya anlatacak kadrolar nerede?

İSLÂM, HER TÜRLÜ EMPERYALİZMİ KAHDREDECEKTİR

Kim ne derse desin, şimdi yahut iki asırdan beri, emperyalizmin hedefi, İslâm dünyasıdır. Her rengi ile emperyalizm, bütün mevcudiyeti ile İslâm dünyasına yönelmiştir. Bilhassa son iki asırdan beri iliklerine kadar sömürüp durmaktadır. Bu istismar, bilhassa Osmanlı-Türk Devletinin yıkılmasından sonra iyice koyulaşmıştır. İster adını kapitalizm, ister adını faşizm, ister adını sosyalizm ve komünizm koyun, bütün renkleri ile emperyalizm, İslâm dünyasına çullanmış bulunmaktadır.

Çeşitli tertiplerle ve hilelerle kendi yurdunda «garip» ve «parya» hayatı yaşayan milyonlarca Müslüman, şimdi, büyük bir şok yemişçesine ayağa kalkmış bulunmaktadır. Asırlardır «koma»da bulunan ve nüfusu bir milyara yaklaşan bu ülkeler, artık facianın farkına varmış bulunmaktadırlar. Bir taraftan «kapitalist emperyalizmin», diğer taraftan «komünist emperyalizmin» kanlı tertiplerini ve oyunlarını bütün dehşeti ile görmeye başlayan Müslüman kitleler, «öldü!» dedikleri kültür ve medeniyetlerine sahip çıkmak için çetin bir arayışın içine girmiş bulunmaktadırlar.

Ancak emperyalistler onların bu uyanış ve silkiniş hareketlerini geciktirmek için, önceden hazırlanmışlardır. Şimdi onların elinde «uygun devrimbaz kadrolar» vardır. Nitekim, bu «yabancılaşmış kadrolar» efendilerine taş çıkaracak ölçüde onlara hizmet etmekte ve 'bol bol alkış toplamaktadırlar. Şimdi, birçok Müslüman ülkede, «kara» ve «kızıl» emperyalizme uşaklık eden «yetkili ve etkili» kadrolar vardır. Onlar, efendilerinden daha çok, birer İslâm düşmanı olmakla övünmektedirler. Efendileri İslâm'dan «korktukları» halde, bu uşaklar İslâm'dan «iğrenmektedirler». Bu, uşaklar, İslâm'dan başka her şey olmaya razıdırlar. Evet, böylece İslâm'a yabancılaştırılmışlardır. Bu gibi hâinlerin en büyük korkusu «İslâm'ın yeni bir uyanış hamlesine girmesi» ve İslâm medeniyetinin «yeniden dirilmesidir». Onlar, kapitalizme ve komünizme değil doğrudan doğruya İslâm'a düşmandırlar.

Oysa, bu «uşaklar» da, bunların «efendileri» de artık görmedirler ki, bu «uyanış» ve «silkiniş» hareketi asla durdurulamayacaktır. Şu anda, şu veya bu tarzda «bulanık» veya «şaşkın» gözükmele beraber, İslâmî uyanış hareketleri, er geç berrak ve tertemiz mecrasını bulacak; Şanlı Peygamberin tebliğ ettiği «vahiy nizamı» Allah'ın izni ile yine bütün Müslüman gönülleri fethedecektir.

Hattâ, bu kadarla kalmayacak şu anda mazlum, mağdur ve hakir düşen bütün insanlığa «kurtuluş yolunu» gösterecektir.

Gerek «kara» ve gerek «kızıl» emperyalizm bu uyanıştan gerçekten korkmaktadır. Telaşlanmasının, saldırgan kesilmesinin sebebi budur. Şimdi, birer birer uyanan ve «kara emperyalizmin» dişlerini kıran Müslüman kitleler, hiç şüphem yoktur ki, «kızıl emperyalizmin» kursağını da patlatacaktır. Afganistan, «kızıl Moskof imparatorluğunun» midesinde bir bomba gibi patlayacaktır. İslâm dünya-sını paylaşma yarışında rakiplerini geride bırakmak için acele eden «Moskof ayısı» bu uyanış ve silkiniş döneminde Afganistan'ı hazır bir lokma sanarak yutmakla ne kadar büyük bir hatâ ettiğini inşallah idrâk edecektir.

«Kara emperyalizmden» sonra «kızıl emperyalizm» de İslâm'ın mukaddes sillesini yiyerek param parça olacak ve esir Müslüman-Türk dünyası, nice zamandır mahkûmu olduğu «kızıl esaret zincirini» kıracaktır. Öyle umarım ki, Afganistan'ı işgal ederken «kızıl emperyalizm», aynı zamanda kendi idamını imzalamış bir cani olduğunu görecektir.

Büyük ümitlerle girdiğimiz Hicrî 15. asrın ilk çeyreğinde, Allah'ın izni ile «karası ve kızılı ile bütün emperyalizm» kahrolup gidecektir.

KARA VE KIZIL «DEVİRİMBAZLAR»

Artık biliyorsunuz, «devrimbaz» devrim-yobazı demektir. Bugün, İslâm dünyasına musallat olan iki «devrimbaz» tipi vardır. Bunları, «kara devrimbazlar» ve «kızıl devrimbazlar» olarak isimlendirebilirsiniz.

Tahmin edeceğiniz gibi, «kara devrimbazlar», dillerinden Batı Medeniyetini (!) düşürmeyen ve fakat gerçekte kapitalist emperyalizme uşaklık eden kadrolardır. Öte yandan «kızıl devrimbazlar» da sosyalist edebiyatı yapmaktan hoşlanan ve fakat gerçekte komünist emperyalizme öncülük eden kadrolardır. Her iki kadro da İslâm düşmanıdır. Her iki kadro da kendi milletine yabancılaşmıştır.

«Kara devrimbazlar» Garp Burjuvazinin kılık ve hüviyeti içinde sahneye çıkarlar. Yani, onlar, silindir şapkalı operet askerleri gibidirler. «Kızıl devrimbazlar» da «Garbın proleteryasına» özenirler. Yani kasket giyerek işçi tulumları içinde boy göstermeyi severler. Bunlar, «ruhta inkılâp» nedir bilmezler, her ikisi de «gardrop devrimcisi» dir.

Bunlar, her konuda «düşman kardeşler» rolünü oynarlar da İslâm gündeme gelince, derhal dost ve müttefik kesilirler. «Kara devrimbazlar» İslâm karşısında «Garbın, kilise karşısındaki tavrını» taklit ederken, «kızıl devrimbazlar», daha da ileri giderek «dinsizliği din» edinirler.

Kara ve kızıl «devrimbazlar», İslâm düşmanlığında birleşirler. Lâkin onu tahrip etme konusunda farklı hareket ederler. Birisi, İslâm'ı, Homeros'un ayakları altında kurban etmek isterken, diğeri Marks'ın kirli elleri ile boğmayı düşünür. Her ikisinin de ipleri «Mavi Şeytan»ın elinde...

Her ikisi de İslâm dünyasından yükselen ve asırlardır insanlık âlemine kurtuluş yolunu gösteren «Allah'tan başka ilâh yoktur» çılgılığını susturmak istiyorlar. Biri İslâm'ın mihrabına «kara putları» diğeri «kızıl putları» oturtmak gayretinde... «Kara devrimbazlar», ezeli ve ebedi «tevhid ruhunu» yıkarak İslâm dünyasında yeniden «putperestliği ihya» etmek isterken, «kızıl devrimbazlar», dinsizliğin «kızıl putlarını» kitlelerin ellerine tutuşturuyor...

Nöbetleşe saldırıyor, nöbetleşe vuruyor ve nöbetleşe kahrediyorlar. Bir «biri», bir «diğeri», İslâm dünyasına kan ve gözyaşı akıttırıyorlar. «Kızıl emperyalizm» saldırırken «kızıl devrimbazlar» alkışlıyorlar. Yine, «kara emperyalizm» saldırırken «kara devrimbazlar» tepiniyorlar. Onlar, bir şey kaybetmiyorlar. Kaybeden hep biziz. Onlar, sevinç

krizleri geçirirken, bizler hep inliyoruz. Ölen biz, hapishaneleri dolduran biz... Mağdur biz, mazlum biz, fukara biz...

Şimdi İslâm dünyası, bir taraftan «kızıl orduyu» davet eden «yöneticiler» diğer taraftan «Noel çamları» altında tepinen «mutlu azınlıklar» elinde çaresiz ve mustarip beklemektedir. Şaşkındır, perişandır. Ensesine birer kene gibi yapışan bu «devrimbazlardan» kurtulmanın yollarını aramaktadır. Sömürülen zenginliklerini, tahrip ve tahkir edilen kültür ve medeniyetini düşünmektedir. Zavallı İslâm dünyası!...

Gerçekten ne zaman silkinip ayağa kalkacaksın?... Bu oyunlara ne zaman son vereceksin? Evet, bugün değilse ne zaman? Üç asırdır süren uykudan ne zaman uyanacaksın? Artık uyandım mı diyor-sun? Haydi bakalım! Tarih seni bekliyor! Bütün insanlık seni bekliyor!

DÜNÜMÜZ VE BUGÜNÜMÜZ

Bir «din» ne kadar mükemmel olursa olsun, bir «fikir sistemi» ne kadar tutarlı olursa olsun, o, başarısını, kendini temsil eden «kadrolara» borçludur. Durum, güzel sanatlar için de aynıdır.

İster «din», ister «tefekkür», ister «güzel sanatlar» olsun, “aydın kadrolar” elinde büyük ve başarılı hamleler yaptıkları halde, «cahil ve yobaz kadrolar» elinde çirkinleşirler, büyük kitleleri etkileme şanslarını kaybederler.

Düşünün, artık «dininizi savunan» İmam-ı Azam'lar, İmam-ı Gazali'ler, İmam-ı Rabbanî'ler... yoksa, «tefekkürünüzü besleyen İbni Haldun'lar, Molla Fenarî'ler, hatta İbni Sina'lar ve Fârâbî'ler... meydandan çekilmişse medeniyetinizin «sanat kahramanları» arasında Mimar Sinan'ların, İtri'lerin, Karahisarîlerin, Levnî'lerin... sözü ve izi belli değilse, «şîirinizde» Mevlânâ'ların, Yûnus'ların, Fuzulî'lerin aşkı ve sevdası dile gelmiyorsa işiniz zordur, beyler.;

Hele bir de bunların yerini «yobazlar», «madrabazlar» ve «hokkabazlar» almışsa, «devrimbazlar», kültür ve medeniyetinize düşman kesilmişken, cehalet ve taassup, sizi temsil etmek hakkını kendinde buluyorsa yandınız ve mahvoldunuz, Durum, şimdi, Türk ve İslâm dünyasında böyledir. Hiç çekinmeden çılgılığı basalım ki, şimdi, dinimiz de, dilimiz de, sanatımız da tefekkürümüz de, kısaca kültür ve medeniyetimiz de böylece sahipsiz kalmış bulunmaktadır. Yanlış ve sakat bir «maarif politikası» yüzünden genç nesiller ve «aydın kadrolar» elimizden alınmış, «yâd ellerin» pençesine verilmiş, millî ve mukaddes neyimiz varsa «cehaletin ve yobazlığın» istismar sahası durumuna getirilmiş...

Şimdi, «ham softa» ve «kaba yobaz», mukaddes dinimizin derisine yapışmış, bir sülük gibi şişmekte, «kara ve kızıl devrimbazlar» da fikirsiz ve çilesiz bir «düşün özgürlüğü» kompleksi içinde «kendine yabancılaşmayı» marifet sanmakta, yabancı kültür ve medeniyetlerin «gönüllü havarisi» ve emperyalizmin «azad kabul etmez kölesi» kesilmektedirler.

Oysa, İslâm, milâdî 7. asırdan başlayarak aşağı-yukarı 17. asra kadar, ne kadar güçlü ve verimli bir hayat ve dinamizm kaynağı durumunda idi. Mübalağasız, tam bin yıl, bütün beşeriyet, İslâm güneşi ile aydınlanmış, ilimde, tefekkürde, sanatta, teknolojiye ne yapılmışsa bu yüce kaynaktan destek alabilmişti. İslâm, Büyük Okyanus'tan Atlas Okyanusu'na kadar sesini duyurmakta ve büyük

medeniyetlerin doğuşunu hazırlamakta idi. İslâm, büyük Alman şairi Goethe'nin, «Hazreti Muhammed'e» adlı şiirinde de belirttiği üzere :

«Uğradığı yerlerde ülkeler açar,
Yeni şehirler doğururdu.
Kulelerin alev zirvelerini,
Ve haşmetli mermer sarayları
Arkasında bırakır,
Mukadder yolunda yürürdü.
Başının üstünde binlerce bayrak dalgalanırken,
O, inanmış oğullarını Allah'a ulaştırmak üzere,
İlâhî Ummana doğru koşardı.»...

Fakat son, üç asırdan beri, Müslümanlar, artık, bu durumda değil; şimdi onlar, «geri kalmışlığın», «fukaralığın», «az gelişmişliğin», «bağımlılığın» ve «sömürgeleşmenin» ıstırabını yaşıyorlar. Evet, acaba neden bu duruma düştük? Bu sorunun cevabını kim verecek?

İSLÂM CAMİYE HAPSEDİLEMEZ

İslâm dünyasında ve bilhassa ülkemizde, korkunç bir «oyun» oynanmaktadır. Oyun şudur: İslâmiyet, mücerred bir din olarak kalsın. Camiye hapsedilsin; asla hayata taşmasın. Bir «hayat nizamı» olarak değil, belli bir «sınıfın» elinde bir «meslek» olarak teşkilâtlandsın.

Oyun, adım adım gerçekleştirilmektedir. İslâm'ı, bir «hayat nizamı» olmaktan çıkarıp bir «meslek» yapmak isteyen çevreler, dini, ağır ağır cemiyetten tecrid ederek bir «sınıfa», bir «zümreye» mal etmek üzereler. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de de, Şanlı Peygamberimizin «hadislerinde» de açıkça belirtildiği üzere: «Dinde ruhbanlık yoktur» ve İslâm'da «ruhbanlar sınıfı» olamaz.

Ama «oyunbazlar» oyunlarına devam ediyorlar. «Hademe-i hayrat» (hayra hizmet edenler) olarak adlandırılan «Cami hizmetlileri», önce «din görevlisi» olarak anılmaya başlandı. Sonra, bu da yavaş yavaş bırakılarak «din adamı» adı yerleştirilmeye çalışıldı. Dinimiz, asla tasvip etmediği halde, bizim dünyamızda sinsice bir «ruhban sınıfı» oluşturulması istikametinde hayli mesafe alındı ve alınmakta devam ediyor. Bu, doğrudan doğruya İslâm'ın tahribi demektir.

Bundan birkaç sene önce, cumadan cumaya camiye giden bir öğretmen arkadaşım ile konuşuyorduk. Camide vaiz efendinin, «herkesin beş vakit namaz kılması farzdır» tarzındaki telkinleri karşısında hayli tedirgin olmuştu. Kendini şöyle savunuyordu: «Kardeşim, vaiz efendi, benden mesleğini istiyor. Bu olur mu?» diyordu. Bu savunma tarzı, beni, yalnız güldürmemiş, aynı zamanda endişelerimi de doğrulamıştı. İslâm'dan habersiz yetiştirilen, bu meslektaşım, ne gariptir ki, yüce dinimizi, Hristiyanlık gibi sanıyordu. Onun idrakine göre, bizde de, sadece bir zümre İslâm'ı bilecek ve yaşayacak, dinin emirlerini yerine getirmekle mükellef olacak, bizim gibileri de pazaryerine, cuma günleri camiye gidip «dua edip günah çıkaracaktı.» Yüksek tahsil yapmış, üstelik yaşı başı hayli ilerlemiş bu meslektaşımın, bu tavrı, gerçekten beni şaşırmıştı. Kendisine, kısaca da olsa, durumu anlattım. Bizim dinimizde bir «ruhban» sınıfının bulunmadığını, inanan herkesin, belli bir yaştan sonra dini emirleri yerine getirmekle mükellef olduğunu, İslâm'ın bir «meslek» olmadığını, bir «hayat nizamı» olduğunu, onu «camiye hapsetmenin» imkânsızlığını anlattım. İslâm'da «din bilginlerini bulundugunu, cami

hizmetlerini kolaylaştıran «hayır sahiplerinin» mevcut olduğunu, ancak bunların diğer «müminlerden» farklı olmadıklarını belirttim. İslâm'da müftü, imam, vaiz, hatip, müezzin, kayyum gibi zevatın herhangi «imtiyazları» bulunmadığını, esasen, her «mü'minin», sırası gelince ve yapabilecek iktidarda ise, bütün bu görevleri yapabileceğini, onlara «farz» olan ve «haram» olan şeylerin bizim için de aynı biçimde mevcut olduğunu dilim döndüğü kadar anlattım. Hayret etti. «Peki» dedi, «Öyleyse onlara neden din adamı diyorlar». Bunun üzerine, İslâm'da, inanan herkesin, aynı şeyleri yapmakla mükellef olması karşısında ve üstelik hem Kitap'la, hem Sünnet'le yasaklanmış olması sebebi ile bu tabirin yanlış olduğunu, Müslümanların, bu oyun karşısında çok dikkatli ve uyanık olması gerektiği hususunu hatırlattım. Memnun oldu.

Ayrıca, şu hususu belirtmekte de fayda vardır, dedim. Gerçekten de İslâm bir dindir, bir hayat nizamıdır, hayatın bütün safhalarına hitap eder, İslâm, bir «meslek», Kur'an-ı Kerim bir «meslek kitabı» değildir; lâkin, İslâm'da «ulema»nın (din bilginlerinin ve bu konuda ihtisas yapmış kişilerin) önemli bir yeri vardır. Bunları, hürmete şâyan birer kimse olarak, birer öğretmen olarak selâmlarız. Çünkü, dinimizi onlardan öğreniriz. Ancak, unutmamak gerekir ki, onlar ne ruhbandır, ne «din adamı», ne de bizim yerimize «dini yaşamaya memur» bir zümre...

İslâmiyet, -hâşâ- şu veya bu bâtil ve bozuk dine benzemez. O, başlı başına bir hayat nizâmıdır. Kur'an-ı Kerim, baştan aşağı, «ilâhî vahye» dayanmış olmakla birlikte, beşerî hayatı, tam bir realizm içinde ele alan bütün zaman ve mekânlara yol gösteren, başarılı ve verimli bir dinamizm içinde bulunmayı öğütleyen bir yüce ve mukaddes kitaptır.

İslâmiyet, diğer bâtil ve bozuk dinler gibi, mâbetlerin dar sınırları içine sığmaz, o, hayatın her safhasında varlığını duyurmak ister. İslâmiyet'i, hiç bilmeyen, diğer dinler hakkında da şöyle böyle bir «malûmat» sahibi olan bazı «bilgiç» çevreler, fıkır fıkır hayat ve dinamizm kaynayan yüce dinimizi de, onlar gibi mütalâa edip «cami duvarları» arasında hapsedmek isterler. Bu gibilere göre, din, âdeta bir «meslek»tir. Bir «ruhban sınıfının veya kendi deyimleri ile din adamlarının» cemiyetten «soyutlanarak» huzur ve sü-kûn aradıkları bir «tarihî» müessesedir.

Böyle düşünen İslâmiyet'ten habersiz çevrelere göre, din, «köşe-i uzlet arayan pîr-i fânilere» ve -kim bilir hangi kompleksle- hayatın sıkıntılarından ve güçlüklerinden kaçan ve mâbetlere sığınan kim-

selere teselli veren bir «sosyal» müessesedir. Böyle düşünen ve İslâm dünyasındaki «kıpırdanışları» ve «hareketleri», bu, açıdan görerek yorumlamak isteyen bu çevreler İslâmiyet'in gerçeğini öğrenmek ve kavramak yerine, Müslümanlardan gelen tepkiler karşısında şaşırıp kalmaktadırlar. Onlara göre, Hristiyanlık, pekâlâ «kiliseye hapsedilebilmiştir», yine «Budizm ve benzeri dinler, uzlete çekilebilmiştir» de İslâmiyet neden «camiye sığmasın»? Böyleleri, diğer dinlerin bu «pasif» karakteri yanında, İslâmiyet'in hiç bitmeyen bir dinamizm içinde, genç ve yaşlı demeden «kitleleri sürükleyen bir aktivite için de olmasını, yalnız yadırgamamakta, bunu önlemeye de boşuna çalışmaktadırlar. Başarılı olamayınca da «küplere binmektedirler».

Batı kültür ve medeniyetlerinin etkisi altında kalarak, dini, sadece «kilise mensuplarına» ait bir «meslek» sanan, bu sâhâyı, sadece «rahiplerin», «rahibelerin» ve «din adamlarının» (!) tekelinde görmeyi «ilericilik» olarak düşünen, bu «İslâm'a yabancılaşmış» çevreler, ülkemizde ve İslâm dünyasında, «İslâm'ı, ideoloji» edinen onu bir «hayat nizamı» olarak savunan çeşitli branştaki profesörleri, doçentleri, genç doktor ve asistanları, öğretmenleri, üniversite ve lise öğrencilerini görünce, dehşete kapılmaktadırlar. Hele, «Kanı-mız aksa da zafer İslâm'ın» «Çağrımız, İslâm'da dirilişedir» ve «Türk-İslâm medeniyetini yeniden kuracağız» diyen genç Türk İslâm Ülkücülerini, yalnız «Esir Türklüğü» değil, «Nizam-ı Âlem» dâvası ile bütün «mazlum milletleri», mukaddes «İ'lây-ı kelimetullah» yolunda verilecek bir mücadele ile kurtarmayı vaat eden Türk milliyetçilerini görünce, öfkelerinden kudurmaktadırlar.

Türk milliyetçilerinin, bu dipdiri «hayat hamlesi» karşısında, yalnız «yabancılaşmış yerli kadrolar» değil, Türk ve İslâm dünyası üzerinde «sömürge hesapları» yapan «kara» ve «kızıl» bütün emperyalist çevreler de telâşlanmış bulunmaktadır. Müslümanların, bir «uyanış» ve «diriliş» asrı olarak ilân ettikleri Hicri 15. asrın ilk günlerinde, her nedense «Katoliklerin dinî lideri», pürtelaş Anadolu'muza koşmuş, şehit kanları ile yoğurduğumuz aziz vatanımıza «dudaklarını» değdirmiş, Topkapı Saray'ında «Bizans'ı aramış» ve asırlardır didiştikleri «düşman Hristiyan grupların dinî liderleri» ile kucaklaşmak lüzumunu duymuştur.

Öte yandan «kızıl Moskof emperyalizmi» de boş durmamakta, yerli uşaklarının elleri ile Türklüğü, kendi vatanlarında boğmak istemektedir. Oysa, akıtılan «şehit kanları», bunları, kahretmeye yetecektir.

SOSYAL DEĞİŞME VE TÜRK - İSLÂM MEDENİYETİ

Biz Türk milliyetçileri, «Türk-İslâm medeniyetini yeniden kura-cağız», derken, hasımlarımız, yalnız öfkelenmemekte, güya «bilim-sel açıklamalar» yaparak bunun «olanaksız» olduğunu, ortaya koy-maya çalışmaktadırlar. Bu tür açıklamalar yapan çevrelerin hemen hemen hepsi, gerçekte, böyle bir imkânın mevcudiyetinden kork-makta, «böyle bir olasılığı önlemek çabası» içinde, hareket etmek-tedirler. Onların birçoğu, nice bir zamandan beridir, bir türlü kah-redemedikleri, büyük Türk-İslâm medeniyetinin, yeni bir şahla-nışından ciddi surette endişe içinde bulunmaktadır. Üstelik, on-lar, esasen, halkın vicdanından ve gönlünden bir türlü silemedik-leri Türk-İslâm medeniyetinin, yepyeni bir heyecan halinde genç ve münevver kitleleri de sarması karşısında, korkunç derecede tedirgindirler. Öfkelerini, bir taraftan «bilimsellik» maskesi altında gizlemeye çalışırken, diğer taraftan, yaşlı genç demeden, Türk-İslâm Ülkücülerini kan ve ateş ile susturmak istemeleri bundandır.

Türk-İslâm medeniyetine «yabancılaşmış» ve birer «devrimbaz» kesilmiş çevrelerin, «bilimsel» açıklamalarını şöylece özetlemek mümkündür: «Efendim, toplumlar statik değil dinamikdir.» Toplum-ların üretim ilişkileri demek olan ekonomik altyapı değiştikçe, ister istemez, buna bağlı ve paralel olarak mülkiyet ilişkilerini ifade eden ve birer manevî üstyapı kurumu durumunda bulunan millî ve mukaddes değerlerde çaresiz değişecektir. Nitekim bizim toplumu-muz da böyle bir «sosyal değişme süreci» içine girmiş bulunmak-tadır. Şimdi, Türk toplumu da yapı değiştirmektedir. Hiç kimse, «tarım toplum yapısından sanayi toplum yapısına» geçtiğimizi inkâr edemez. Bu durumda eski toplum yapımızda fonksiyonel olan din, ahlâk, hukuk, töre, dil ve düşünce biçimleri, ister istemez geçersiz ve fonksiyonsuz kalacak ve toplum, yeni yapısına uygun, yepyeni sosyal ve kültürel değerler oluşturmak zorunda kalacaktır. Böyle olunca, «tarihi tekerrür ettirmek» demek olan Türk-İslâm medeniyetini yeniden kurma özelemleri, birer hayal olmaktan öteye geçemeyecek-tir. Bu, imkânsız olanı istemektir ve başarı şansı yoktur.

O halde, geçerli olan ideoloji ve eylem, mümkün mertebe hızlı hareket ederek ve tam bir «devrimci» tutuşla, eski mülkiyet ilişkilerinden kaynaklanan, sosyal ve kültürel değerleri ve kurumları yıkmak, yerine «tarihsel gelişime» uygun olarak «çağdaş değer ve kurumları» oturtmak gerekir.

Özellikle dünya, köhne ve çarpık liberal-kapitalist sistemden kurtulup «sosyalist aşamaya» doğru hızla koşarken, bırakın geçmişin hayallerini, yerimizde saymamız bile doğru değildir.»

Evet, günümüz «devrimbazları», bize karşı düşünce ve kanaatlerini, aşağı yukarı, bu tarzda ortaya koyabilirler ve koymaktadırlar. Üstelik, bu fikirlerini, tek yanlı işleyen bir propagandaya ve bitmez tükenmez bir ısrara dayandırdıkları ve «karşı düşüncelere asla yer vermedikleri için, «etkili» de olmaktadırlar. Oysa, yukarıda açıkladığımız düşünce biçiminin içinde «doğru» ve «yanlış» içice bulunmaktadır. Objektif ve namuslu bir tenkitten geçirildiği zaman, bu düşünce biçimi içinde «doğrular üzerine oturtulmuş» birçok «yanlış» ve «eksik» hükmün mevcut olduğunu görmek ve göstermek mümkündür. Biz, Allah kısmet ederse, bu muhakeme tarzını tenkit edecek, doğruları, yanlış ve eksik olanlardan ayıracak, «sosyal değişme vetiresi» içinde Çağdaş Türk-İslâm Medeniyetinin ne suretle gerçekleştirilebileceğini, gerçekten «ilmi» ve «sosyolojik» verilere dayanarak açıklamağa çalışacağız. İnşallah, göstereceğiz ki, bu ülkede Türk-İslâm medeniyetinin «yeniden doğuşunu» önlemek mümkün değildir. Bu konuda milletimizin ve tarihin iradesi ile ilmin verileri, «ilâhî iradenin» istikametinde gelişmektedir.

İSLÂM, MEDENİYETLERE DİNAMİZM AŞILAR

Bütün tabiat ve kâinat, muhteşem bir dinamizm içindedir. Allah'ın «yaratma iradesi», bütün varlık tezahürlerini sarıp sarmalamış. Hiç bir an, tekerrür etmemektedir. Her anın bağrında bir yenilik unsuru var... Mutasavvıfların da sezdiği gibi, sanki, «âlem, her an, yeniden kurulmakta», yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de belirtildiği üzere, zaman ve mekân, «kûn» (ol) ve «feyekûn» (olma) ilâhî emrine uyarak yepyeni anların aynasında gözükp kaybolmakta... İnsanoğlu, «yaratma iradesini» çırılçıplak idrâk edemiyor. Bazen, onu «tekerrürler» biçiminde yorumlamakta, bazen da, «değişme» ve «yenileşme» tarzında idrâk etmektedir. Oysa, «yaratma iradesi», bütün zaman ve mekânı, «yekpare bir anda» eriten «ol» emri içinde yakalanmalı idi.

Biz, Allaha hamdolsun Müslüman'ız. «Yaradan'a» inanırız. Yaratma iradesine hayranız ve yaratıcı hamleyi özleriz. «Statiklik» (durgunluk)ne demek? Katlaşmak, yerinde saymak ne demek? Biz, en yeniye, en mükemmele doğru bitmeyen ve tükenmeyen bir aktivite içinde olmaya mecburuz. «Hareket» bizim şiarımız. Biz, «nerede hareket, orada bereket» diyen bir medeniyetin çocuklarıyız. Biz, bir taraftan «demiri yoğuran» diğer taraftan «at sırtında kıt'adan kıt'aya at koşturan Türk'ün» çocuklarıyız. Biz, yarım asır içinde, İslâm'ı, Büyük Okyanus'tan Atlas Okyanus'una kadar «tebliğ» edebilen ve ulaşılmaz bir dinamizm içinde hareket eden yüce «Ashab-ı Kiram'ın» imanına sahip Müslümanlarız.

Bize göre, «mahlûk» (yaratık) olan her şey «değişir.» Değişmek yaratılmış olanların kaderidir. Değişmeyen ise sadece «Yaradan» ve O'nun ezeli ve ebedi olan «Kelâmı»dır. Şimdi bazıları, yeni yeni «sosyal değişmeden» çok söz etmektedirler. Oysa, onlar, unutmaktadırlar ki, yüce İslâm'a göre «Zamanın değişmesi ile hükümlerin değişmesi inkâr ve ihmal olunamaz.» İslâm, küfre bulaşmayan «beşeri tecrübeye» saygılı olmakla birlikte, devamlı bir arayış içindedir ve ona göre «iki günü eşit olan kimse zarardadır.» İslâm, bu dinamizmini, kendini kabul eden bütün ırkların ve kavimlerin medeniyetlerine aşmıştır. Fakat insan tabiatında âdeta ikinci bir tabiat durumunda bulunan «atalet» ve «muhafazakârlık» zaman zaman bizim medeniyetimizde de varlığını hissettirmiştir.

Bilhassa, son üç asırdan beri, kendini «atalete» (uyuşukluğa) kaptırmış olan İslâm kavimleri, -hâşâ- Müslüman olmayı «muhafazakârlık» ile aynı mânâda kullanmaktadırlar. Esefle belirtelim ki, birçok Müslüman «aile» ve «kişi», biz Müslüman'ız mânâsına, «biz mutaassıbız» gibi çirkin ve ahmakça bir ifade bile kullanabilmektedir. Oysa, bunlar, Şanlı Peygamberimizin «taassup-tan» öğrendiğini, «Müslümanların bu felâkete uğramalarından» çok korktuğunu hatırlamalı idiler. Yine bunlar, İslâm'ın «gelenekçilik-ten» çok, «inkılâpçı» bir karakter taşıdığını unutmamalı idiler. Yüce Peygam-berimiz, «gelenekçi» Arap dinini yıkıp onların «sahte tanrılarını» reddederken, putperest Araplar, «Biz atalarımızın dininden ayrılmayız» diye, gerçek din karşısında «taassup ve küfür içinde» direnirlerken, yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyruluyordu: «Ya, atalarınız yanıldı ise»...

Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri, İslâmiyet'i, gerçek ve dinamik karakteri içinde kavramak ve yaşamak azmindeyiz. Yani, Şanlı Peygamberimizin, O'nun yüce kadrosu Ashab-ı Kiram'ın ve «sırat-ı müstakimi» takip eden büyük «mücedditlerin», yani, Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat imamlarının aydınlık çizgisinde yürüyoruz. İnşallah, bizlerin elleriyle, bu çizgide yeniden Çağdaş Türk-İslâm Medeniyetini gerçekleştireceğiz.

SOSYAL GELİŞME SOSYAL TEMASLA MÜMKÜNDÜR

İslâm dünyası, son üç asırdan beri, dinamizmini, gelişimini ve dolayısı ile itibarını kaybetmiş durumdadır. Esefle belirtelim ki, bu durum, bir «yerinde saymak» bile değil, düpedüz bir gerileme ve yıkılma ifade edecek ölçüde bir çürüme tablosu çizmektedir.

17. asırdan beri, İslâm dünyasında, büyük bir hareketsizlik, durgunluk, bitkinlik ve çözülme müşahade edilmektedir. İlimde, sanatta, fikirde ve din sahasında korkunç bir «kısırlık» görülmekte ve artık «dehâ doğuramamakta»dır.

Gerçekten, A. Toynbee'nin sandığı gibi, «İslâm Medeniyeti» ölmekte midir? Artık, bu medeniyetin «dirilme şansı» yok mudur? Müslüman milletler, artık «medeniyetlerini» terk ederek «Batı Medeniyetlerine» mi kapılanacaklardır? İslâm dini, artık kafaları ve gönülleri fethedemeyecek midir? İslâm dünyası da bundan sonra, kendini «felsefe sefaletinin» girdabında mı bulacaktır? Vahyin aydınlığını kaybeden Avrupalı, Asyalı ve Amerikalı yığınlar gibi, Müslümanlar da kendilerini, şu veya bu adla sahneye çıkan «materyalizme» mi kaptıracaklar? Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'i bırakarak Adam Smith'in «Milletlerin Zenginliği»ne mi sarılacaklar? Yoksa Marx'ın «Das Kapital»inden mi, Hitler'in «Kavgam»ından mı, Arthur Gobineau'nun «İrkların Eşitsizliği Üzerine Denemesine» mi, Nietzsche'nin «Zerdüşt'ün Buyruklarından mı medet umacaklar?

Yoksa, millî ve mukaddes değerlerine sahip çıkan aydın Müslüman kadrolar, ortaya atılarak, büyük bir sorumluluk şuuru içinde çağları hayran bırakacak, yepyeni bir «silkiniş» ve «diriliş» hamlesini mi başlatacaklardır? Bu, milliyetçi, mukaddesatçı ve ülkücü kadrolar, İslâm'ı, Şanlı Peygamberden olduğu gibi devralan, onu saptırmadan ve bulandırmadan kendinden sonraki nesillere büyük bir aşk ve vecd ile devreden büyük sahabilerin izinde yürüyen «Ehl-i Sünnet büyüklerinin» izinden yürüyerek yeniden «diriliş» yolunu bulamazlar mı? Yine, bu ulvî kadro, İslâm dünyasını, «ham softadan», «kaba yobazdan», kısaca «cehaletin elinden» kurtaramaz mı? Bu yüce kadro, İslâm dünyasını «kara» ve «kızıl» emperyalizme peşkeş çeken «devrimbazlardan» kurtaramazlar mı?

Sosyologlar, «sosyal gelişmeyi», sosyal ve kültürel temaslara açık olmakla açıklarlar. Gerçekten de «sosyal ve kültürel temaslara» kapalı olan cemiyetler, katılaşırlar, durgunlaşırlar ve gelişmezler.

İşte, bizim medeniyetimizin başına bu belâ gelmiş bulunmaktadır. Müslüman milletler, sosyal ve kültürel temaslara açık bulunduğu dönemlerde, daima büyük hamleler yapabilmıştır ve İslâm, aydın kadrolar elinde büyük ve kurtarıcı çehresini ortaya koyabilmıştır. Zaten, âdeta bir sosyoloji kanunudur: Cemiyetler, sosyal ve kültürel etkileşme oranında gelişme kaydederler. Nitekim, İslâm dünyası, 16. asrın sonlarına kadar, büyük bir dinamizm içinde idi. Zengin ve güçlü bir sosyal ve kültürel temas içinde bulunuyordu. Bu sebepten, o zaman, dünyanın en güçlü kültür ve medeniyetlerine sahne oluyordu. Dünyanın en güçlü sosyal, kültürel, ekonomik ve politik düzenini kurabilmişti. Medreseler, külliyeler ve tekkeler ilmin, fikrin, gelişmenin birer verimli merkezi durumda idi. Hristiyanlar ve Yahudiler bile çocuklarını bizim «mekteplerimizde» okutmaya can atıyorlardı. Düşünün Papa II. Silvestr, Kurtuba Külliyesinden mezun oluyordu. Evet, o dönemde, dünyanın en ileri medeniyetine sahip milletleri, Türkler, Araplar, Berberiler Farmlar ve Hintlilerdi. Batı, rönesansını ve reformunu, İslâm'ın getirdiği bu dinamizm içinde gerçekleştirmek ihtiyacını duyuyordu. Batı dünyası, İslâm medeniyetine hayrandı. Onunla ilgili hikâyeler okuyor, «Doğu masalları» ile heyecanlanıyor, oradan gelen «emtiyayı» kapışyordu. Evet, sonra ne oldu?

İbni Haldun, belki de haklı olarak, bir medeniyetin en yüksek seviyesine vardığı dönemleri, aynı zamanda o medeniyetin «çökme noktasına yaklaşması» biçiminde değerlendirir.

Gerçekten de İslâm Medeniyeti, 7. asırdan başlayarak büyük hızla 16. asrın sonlarına kadar, zirveye doğru tırmanmaya başladı. Araplar, bu medeniyeti, 10. asra kadar kendileri temsil ettiler, daha sonra 11. asırdan itibaren bu temsil hakkını Doğuda Türklere, Batı'da Berberilere bırakmak zorunda kaldılar. Böylece Karahanlılar, Selçuklular ve Osmanogulları «fetih ordularını» Doğu'dan Batı'ya doğru koştururlarken, Berberiler Batı Avrupa'dan -İspanya'dan- Doğu'ya doğru bir yay çizmek istiyorlardı.

Doğu'da Bizans çökertilmiş, bütün Doğu-Avrupa Müslüman-Türk'ün eline geçmiş ve artık Viyana kapıları zorlanmaya başlamıştı. Batı'da bir İslâm Endülüs Medeniyeti kurulmuş ve Avrupa iki yanından kısıpaca alınmış bulunmakta idi. Asya'yı, Avrupa'yı ve Afrika'yı birbirine bağlayan bütün kara ve deniz yolları Müslümanların eline geçmişti. Hristiyan dünyası, çok yönlü bir baskı altında olduğunu hissediyordu. Üstelik, bütün çırpınmalarına rağmen, bunu yok edemiyordu.

Bu durum, Avrupalı için, ilk görünüşte, bir felâket gibi görünse bile, gerçekte, bir «uyanişın» ve «dirilişin» de başlangıcı olacaktı. Avrupalı kavimler, İslâm orduları karşısında ve İslâm Medeniyeti karşısında güçsüzlüğünü anlamış, kendini tenkit etmeye başlamış, eksiklerini, kusurlarını yakalamış, yeni kültür ve medeniyet değerleri ile temas kurmuş, ilimde, tefekkürde, teknikte ve sanatta yeni tecrübeler kazanmış ve bunların ışığında «rönesansın ve reformun» yollarını bulmuş; pusulanın yardımı ile okyanuslara açılabilmiş, Müslümanlarca kapatılan yollardan geçemediği için, başka yollardan Hindistan'a gitmenin yollarını aramış, «yeni dinin ve yeni nizamın» ışığında «kilise»ye kafa tutmaya başlamış, tecrübe ve müşahedeyi Müslümanlardan öğrenmiş, kısaca kendi kendini yenilemesini başarmıştı.

İslâm dünyası, kazandığı zaferlerle ve elde ettiği başarılarla yetinip kendini rahata bıraktığı bir dönemde, Avrupa, korkunç bir dinamizm içinde kendini yeni baştan yoğuruyordu. Avrupalı, başka yollar bulduğu için artık İslâm dünyası ile tolaşmıyor ve dolayısı ile İslâm medeniyeti, sosyal ve kültürel temaslara yavaş yavaş kapanmış bulunuyordu. Böylece Avrupalı, güçlenirken, bizimkiler, «ümranın tadını» çıkarıyor ve «Lâle Devri» yaşıyorlardı.

İslâm dünyasında öylesine bir «üstünlük kompleksi» (complex superiorite) gelişmişti ki, Avrupalı'nın her hamlesi, «bırak şu gâvurları!», her yeni buluşu «gâvur icadı» biçiminde küçümseyiyordu. Bazı sosyologların da işaret ettikleri gibi, medeniyetlerin en güçlü olduğu dönemlerde cemiyete bir «rahata düşkünlük» ve «uyuşukluk» musallat olur. Biz de öyle olduk. Artık, herkes «külfetsiz nimet peşinde» idi. «Saray» eğleniyordu, «yeniçeri» kendi vatanında bir işgal ordusu kesilmişti, «medrese» hâlâ 16. asırda dolaşıyordu, «tekke» tembelhane olmuştu, «memurluk» salla başını, al maaşını ölçüsü içinde pinekliyordu. Her ne ise ötesini siz söyleyin... Kısaca, cami vardı, medrese vardı, tekke vardı, saray vardı, kışla vardı, kalem vardı, mürekkep vardı, kılıç vardı, kalkan vardı... fakat bunları temsil eden «kahramanlar» çekilip gitmiş yerine «sahteleri» oturmuştu.

Elbette, bu, böyle gitmezdi.. Nitekim gitmedi de.. Avrupa, iyice güçlendikten ve hasmını şöyle bir yokladıktan sonra anladı ki, tam zamanıdır. Ve nesi varsa, onunla üzerimize çullandı. Ve esir aldı.

«Sosyal temaslara kapalı olan cemiyetler, gelişemezler.» Evet, bu bir sosyoloji kanunudur. Şöyle bir dünya haritasına bakın ve geçmiş medeniyetlerin maceralarını tarihten takip edin, hep bunu

göreceksiniz. Kendi içine kapanan, başka millet ve gruplarla temas halinde bulunmayan cemiyetler, yavaş yavaş katılaşmaya, uyuşmaya ve durgunlaşmaya başlarlar.

İşte, 17. asırdan itibaren bizim başımıza bu geldi. Büyük askeri ve sosyal zaferlerle mest düşen cemiyetimiz, kendini, uzun süren bir «rehavete» kaptırdı. Asırlarca, mağlup ettiği «düşmanlarının» gelişmelerini küçümsedi. Kendisi ile yetinmeye çalıştı. Bilhassa Avrupa'daki «yeni oluşları» takip edemedi.

Avrupa'lı, her bakımdan güçlenip ayağa kalktığı ve bütün varlığı ile bize çullandığı zaman, tehlike görülebildi. Cemiyetimiz, kendini toparlama gayretine düştü. Bazıları, uzun bir «rehavet dönemi» yaşamamıza rağmen, hâlâ, cemiyetimizin sağlamlığına inanıyordu. Oysa, durum, hiç de öyle değildi. Bütün müesseselerimiz, «şeklen» ayakta duruyor ve fakat «manen» iflâs etmiş durumda idi. Cemiyetimiz yeni zamanların ve şartların «buhranlarını» yaşadığı halde, bütün müesseselerimiz, hâlâ 15. ve 16. asırlarda mihlanıp kalmıştı. Ordusundan medreselerine kadar, sosyal yapısından eko-nomik yapısına kadar, kültürel yapısından politik yapısına kadar bütün müesseselerimiz, «muasır ihtiyaçların» çok uzağında kalıyordu.

Kendini, ağır ağır da olsa, yeni ihtiyaçlara ve şartlara uyduramayan cemiyetimiz, şimdi, çok sert ve hızlı «değişme vetiresine» girmeye hazırlanıyordu. Herkes ve bilhassa «münevverler», süratle «muasırlaşmadan» söz ediyorlardı. Ancak, onlar da aralarında anlaşıyorlardı. Kimisine göre «muasırlaşma» tamamen ve fiilen «Garpılılaşma» demekti kimisine göre de bu, «milli kültür ve müesseselerimizin işlenerek dünyayı hayran bırakacak seviyeye çıkarılması» demekti. Yani, kimine göre, «Kurtuluşumuz, Garp Medeniyetine katılmaya» bağlı idi kimine göre de «Kurtuluş, Türk-İslâm Medeniyetini yeniden ihya etmekte» idi.

Biz, bu münakaşalar içinde bocalarken, topyekûn Garp, boş durmuyor; başta imparatorluğumuz olmak üzere, bütün İslâm Dünyası üzerinde baskısını arttırıyordu. Biz, istesek de, istemesek de Avrupa, sosyal, kültürel, ekonomik politik ve askeri bütün güçleri ile bize yükleniyor ve bizi kontrol altına alıyordu. Böylece, milyonlarca Müslüman nüfûs, birçok Müslüman ülke fiilen ve resmen «sömürgeleştirildi». İmparatorluğumuz yıkıldı. Mukaddes vatanımız dört bir yandan işgal edildi. Kültür ve medeniyetimiz tahkir ve tahrip edildi. Ordularımız dağıldı, zenginliklerimiz yağma edildi. İslâm dünyası resmen ve fiilen «başsız» bırakıldı.

Şanlı bir «İstiklâl Savaşı» ile imparatorluğumuzu değilse bile bugünkü vatanımızı kurtarabildik. Bu, bir askerî zaferdi. Fakat, Garp, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik baskısını devam ettiriyordu. Asırlarca «sosyal etkileşimin» dışında kalan ülkemiz ve topyekûn İslâm Dünyası, şimdi tam bir kargaşalık içine düşmüştü. Çeşitli renkleri ile «Garp Medeniyeti», «İslâm Medeniyetinin» berta-raf edip onun yerine oturmak istiyordu.

İslâm Dünya'sında, İslâm Medeniyeti ve onu temsil eden müesseseler büyük bir mağlubiyete uğramıştı. Bu durum, cemiyetin bir bölümünde kötümserliğe sebep oldu. Bu yüzden bazıları, «Artık, Garplılaşmaktan başka çare yoktur. İster istemez İslâm Medeniyetinden ayrılıp Garp Medeniyetine katılacağız» tarzında bir teslimiyet tavrı alırken, büyük bölümü ile milletimiz ve az sayıda münevver de bu tavra isyan ediyor, «Hayır, biz, yabancılaşmadan muasırlaşmak zorundayız» diyordu. Bu mücadele hâlâ devam etmektedir.

“BATILILAŞMA” KARŞISINDA TAVRIMIZ

Şimdi, İslâm Dünya'sında, hemen hemen herkes, «gelişmeden, çağdaşlaşmadan ve medenileşmeden» söz etmektedir.

Ancak, “bu, ne demektir ve nasıl gerçekleşecektir?” sorusu karşısında önümüze, farklı görüşler çıkarılmaktadır. Medenileşmeyi «Batılılaşıma» sanan çevrelerin, kendi aralarında dahi anlaşılamadıklarını hayretle görüyoruz. Onlardan bazılarına göre, «Batılılaşıma», pekâlâ «Anglo-Saksonların üstünlüğüne inanmaktır», bazılarına göre «küçük Amerika olmaktır». Bazılarına göre «Fransız kültür ve medeniyetine hayran olmaktır», bazılarına göre «Greko Lâtin kültür ve medeniyetini esas almaktır, bazılarına göre bütün bunlardan farklı olarak «Sovyet Blokuna katılmaktır...» Yine, bazılarına göre Batı, «liberalizm demektir», bazılarına göre de Batılılaşıma ve çağdaşlaşma ancak «sosyalist ve komünist olmakla mümkündür...»

Bunlar, şaka değil... Bu gibilerin yayınladıkları kitapları, dergileri, gazeteleri okuyunuz, sohbet ve konferanslarına kulak veriniz. Yukarıda kısaca özetlediğim görüşleri, nasıl, gerdan kıra kıra ve «bilge tavırları» içinde ortaya koyduklarını göreceksiniz. Kaldı ki, buna bile lüzum yoktur. Hepimiz, her gün bunlardan birkaçını görüp dinlemek zorunda kalmaktayız.

Bu gibilerinin yanında, «millî kültürden» ve «İslâm Medeniyetinden» söz edemezsiniz. Çünkü, hemen itham hazırdır. Ya «faşistsiniz», yahut «gerici»... Susmanız bile «suçtur». Onları tasdik ve tasvip etmemek büyük cürümdür. Devrimciliğe ve devrimlere ihanettir. Böylelerinin dilinde «devrimin» ne mânâyâ geldiği de belli değildir zaten.

Evet, şimdi, İslâm Dünya'sında iki «tez» çarpışmaktadır. Birincisine göre «medenileşme», farklı renkler ve tezahürler içinde gözükse bile, «Batı'ya teslimiyettir»; ikincisine göre de «medenileşmek millî tarihine, millî kültürüne ve millî ülkülerine yabancılaşmadan muasırlaşmaktır». Birinci teze göre, «İslâm Medeniyeti, bir daha dirilmemek üzere artık ölmüştür». İkinci tez ise, bu görüşün aksini savunarak «İslâm Medeniyetinin henüz ölmediğini, muasır ihtiyaçlara göre yeniden teşkilâtlanarak ve yepyeni kadrolar elinde dirilmekte olduğunu ve bu konuda Türk Milletinin İslâm Dünya'sına öncülük etmeye başladığını ve durumun, ‘kara’ ve ‘kızıl’ bütün Batılı çevreleri endişeye düşürdüğünü, bu sebepten, her rengi ile emperyalizmin, başta biz olmak üzere, bütün İslâm

Dünya'sını yeniden boğmaya çalıştığını, ancak, artık bu 'diriliş' ve 'uyanış' hamlesinin, «Allah'ın izni ile durdurulamayacağını» ortaya koymaktadır.

Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri, «ikinci tezi» savunmaktayız. Bize göre, hem Türk olmak, hem Müslüman olmak, hem medenî olmak pekâlâ mümkündür. Nitekim, ecdadımız, asırlardır bunun mümkün olduğunu ispatlamış bulunmaktadırlar. «Medenîleşmeyi» milli ve mukaddes değerlerimizin karşısına bir «antitez» biçiminde çıkaran çevrelerin ya «gafletine» veya «ihanetine» inanmaktayız. Biz, hem «milliyetimizi,» hem «mukaddesatımızı» koruyarak, onları yepyeni «müessese» ve «kadrolarla» destekleyerek, kısaca kendimizi geliştirerek «medeniyet yarışında» en önde olabileceğimize iman etmekteyiz.

Bunun için, bizim kadrolarımız «iktidar» olduğu zaman, bütün gücümüzle «Çağdaş Türk-İslâm Medeniyetini» yeniden kurmak için ne yapmak mümkünse yapacağız. Bunun için hazırlanmakta ve kadrolaşmaktayız. İnsanlık âlemine, Allah'ın izni ile yepyeni müessese ve kadrolarla güçlü ve çağdaş bir Türk-İslâm Medeniyeti sunacağız. Bunun için savaşılan kadrolara ne mutlu!..

ELBETTE BU KAOS BİTECEK

İslâm Dünyası, son üç asırdan beri yavaş yavaş dinamizmini kaybetmiş ve statik bir cemiyet durumuna gelmişti. Biz bile 17. asırdan sonra hemen tamamı ile fetih ruhunu kaybetmiş ve kendi içimize kapanmış bulunuyorduk. Avrupa'daki sosyal, kültürel, ekonomik ve politik gelişmeleri pek ciddiye almıyorduk.

Elbette, bu, böyle devam edemezdi. Nitekim çok sürmeden dışımızda gelişen güçler, sınırlarımızı zorladılar; bizi onlardan ayıran duvarları yıktılar ve bir sel gibi içimize boşaldılar. Böylece, dünün «statik» cemiyetlerini temsil eden İslâm Dünyası, büyük bir «kaosun» içine düştü. Dünün «katılaştırmış cemiyeti», birden bire, «hızlı bir değişme vetiresi» içinde buldu kendini. Şimdi, başta biz olmak üzere, bütün İslâm Dünyası, bu «kaos»un içinden çıkmak, sıhhatli bir «dinamizm»e ulaşmak için çırpınıyoruz. Şimdi, «Sosyal değişmenin laboratuvarı», topyekûn İslâm Dünyasıdır. Galiba, ülkemiz bu konuda başı çekmektedir.

Şimdi bütün İslâm Dünyasında olduğu gibi, bizim ülkemizde de farklı kültürler, farklı medeniyetler, farklı ideolojiler ve farklı felsefeler boğuşup durmaktadır. Şimdi, insanlarımız kamplara ayrılmış, akla hayale gelmeyecek şiddetle çarpışmaktadır.

Çatışma, yalnız kültür ve medeniyetimizi değil, millet ve vatan bütünlüğümüzü tehlikeye sokacak ölçüde şiddetlenmiş bulunmaktadır.

Herkes sormaktadır bu işin sonu ne olacaktır? Acaba nereye gidiyoruz? Hemen belirtelim ki, biz, bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen ümitliyiz ve bu durumdan milletimizin kârlı çıkacağına inanıyoruz. Çünkü, bu şiddetine ve sancılı gelişimine rağmen, «sosyal değişme vakası», zaman içinde, mecrasına girecek ve durulacaktır. Bilirsiniz, bizim cemiyetimiz, «bulanmadan durulmaz» der. Tıpkı, böyle olacak; başta bizim milletimiz olmak üzere bütün İslâm Dünyası er geç bu «kaos»tan kurtulacaktır.

Eğer dış müdahalelerden korunabilirsek, eğitim ve ilim yolu ile «değişme vetiresini» planlayabilirsek, başta Türk milleti olmak üzere, bütün İslâm Dünyası, «kaos»u dinamizme çevirebilir ve hatta bu işten kârlı bile çıkabilir. Çünkü, çok iyi biliyoruz ki, İslâm Dünyasındaki buhranın temel sebebi, birden bire güçlenen «sosyal ve kültürel temaslar» sonunda hızlanan «sosyal değişme» vetiresidir. Yine çok iyi biliyoruz ki, güçlü ve hazırlıklı kadrolar elinde,

böyle bir durumda bulunan milletler, çok güçlü ve büyük «medeniyet hamlelerine» gebedirler. Öyle ümit ediyoruz ki, şimdi bütün İslâm Dünyasından, tarihi köklerine dayanarak yepyeni bir medeniyet fışkıracaktır. Sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayattan yeni dehâlar sökün edecek ve yeniden dirilen İslâm Medeniyeti, insanlık âlemini yeniden hayran bırakacaktır. Evet, kötümser olmaya lüzum yoktur. Gidiş, buna doğrudur. Bütün imkânlarına rağmen «kara» ve «kızıl» emperyalizm, İslâm Dünyasının bu yeni «uyanışını» ve «dirilişini» durduramayacaktır. Çünkü, bu, bir, sosyolojik gerçektir. Sosyal ve kültürel temaslar, cemiyetleri, bir süre için, buhranlara ve ıstıraplara düşürse bile, er geç onların güçlenerek çıkmasına yol açmaktadır.

İşte, biz, Türk-İslâm Ülkücüleri, böyle bir ümitle, böyle bir vazife talibiz. İnaniyoruz ki, er geç, bu şaşkınlık bitecek; bu «yabancılaşmalar» son bulacak; bütün düşünen beyinler, bütün sanatkârlar, bütün aydınlar «Çağdaş Türk-İslâm Medeniyetinin yeniden doğuşuna» yardım etmeye koşacaklardır. Allah'tan başka ilâh yoktur» diyen Şanlı Peygamberin «mesajını» yeniden tâ gönüllerinde duyarak dünyaya «meydan okuyacaklardır.» Bizden sonraki nesiller, yeni Türk-İslâm Medeniyetinin doğuşunu tarihlerden okuyacak ve bunun için «ülkücü nesillerin» fedakârlıklarını ve gözyaşlarını heyecanla ve minnetle hatırlayacaklardır.

SOSYAL DEĞİŞME İNKÂR VE İHMÂL EDİLEMEZ

«Sosyal değişme», bir vakıa olarak yeni değildir. Sosyolog De Doberty'nin de belirttiği gibi, «insan grupları, tabiata nazaran daha dinamiktir». Bütün tarih boyunca, bütün zaman ve mekânlarda bulunan cemiyetler, devamlı olarak «sosyal değişmeye» maruz kalmışlar ve bugünlere gelebilmişlerdir. Bu değişmenin hızı «az» veya «çok» olabilir, gelişme ve değişme «modelleri» farklı olabilir; lâkin, «sosyal değişme» bir vakıa olarak daima mevcut olmuştur.

Biz, «sosyal değişmeyi» inkâr ve ihmal eden bir tek sosyologa ve fikir adamına rastlamadık. İlk tarihçi sosyolog İbni Haldun'dan günümüz sosyologlarından C. Zimmerman'a kadar herkes, «bu vakıayı» objektif bir gerçek olarak ortaya koymuş bulunmaktadır. Sosyologlar arasındaki «ihtilâf», sosyal değişmeyi «inkâr» veya «kabul» tarzında cereyan etmez. İhtilâf, sosyal değişmenin, sebepleri, mahiyeti, yönü ve biçimi etrafında doğmaktadır

Öte yandan, klâsik «sosyologlar» ile «çağdaş sosyologlar» arasında da «sosyal değişmenin», sebepleri, mahiyeti, yönü ve biçimi etrafında esaslı farklar mevcut bulunmaktadır. «Klâsik sosyologlar», benimsedikleri «ekolün» bakış açısına uygun olarak «sosyal gelişmeyi», belirleyici bir faktör olarak «tek sebebe» ve bir kanun gibi tâim etmek istedikleri «bir tek modele» bağlamak eğilimi gösterirlerken, «çağdaş sosyologlar», onların aksine, sosyal değişmeleri, «çok sebepli» ve «çok biçimli» olarak yorumlamayı esas alırlar. Bu açıdan değerlendirmeye tabi tutuldukları zaman, Auguste Comte, E. Durkheim, L. Bruhl, F. Tönnies, K. Marx, A. Coste... gibi sosyologların «klâsik görüş» içinde kaldıkları ve «eski» bir sosyoloji anlayışını temsil ettikleri görülür. Oysa, «çağdaş sosyolojiyi» temsil eden, A. Toynbee, P. Sorokin ve C. Zimmerman... gibi sosyologlar, sosyal hayatın ve sosyal değişmenin «çok sebepli» ve «çok biçimli» karakterini kavrayarak «sosyoloji» yapmanın değerini ortaya koymuşlardır.

Şimdi, «çağdaş sosyolojinin» prensipleri içinde düşünerek ve araştırma yaparak anlıyoruz ki, «sosyal değişme», Marksistlerin sandığı gibi, sadece, cemiyetlerin «üretim ilişkilerine göre yön ve biçim kazanan bir hâdise değildir. Yani, cemiyetler, sadece, ekonomi faktörüne bağlı olarak değişmezler. Cemiyeti, değişmeye zorlayan psikolojik, demokratik, coğrafi, sosyal ve kültürel faktörler de vardır. İlim adamları ispat etmişlerdir ki, «sosyal değişme», her

şeyden önce, insan psikolojisinden kaynaklanan bir ihtiyaçtır. Sonra, yine, göstermişlerdir ki, cemiyet nüfusunun hacimce ve yoğunlukça artması, bu nüfusun «kalite» ve «kantitesi», sosyal hayatı ve buna bağlı olarak «üretim biçimlerini, ilişkilerini ve araçlarını» değişmeye zorlamaktadır. Öte yandan milletlerarası sosyal ve kültürel «etkileşmenin», ilim ve teknikteki gelişmelerin ve iyi plânlanmış bir «millî eğitimin», sosyal değişimde oynadığı rolü kim küçümseyebilir? Kaldı ki, tarih, jeolojik ve tabii hadiselerin ve coğrafya faktörlerinin cemiyetlerin yapısında önemli değişmelere yol açtığını kaydetmektedir. Bütün bunlara ek olarak «biyolojik ve irsî faktörlerin», eğitimle birleşerek «dehâların doğuşunda» etkili olduğu ve «dâhilerin» cemiyet hayatında büyük rol oynadığı da ihmal edilemez. Tarih bize gösteriyor ki, büyük «sosyal değişmelere» öncülük eden «üstün nitelikli liderlerin» ve «dâhilerin» rolü asla küçümsemez.

Şu halde, biz Türk-İslâm Ülkücüleri, cemiyetlerin statik değil, dinamik olduğuna, sadece ekonomik «altyapı»dan gelen etkilere göre değil, «çok faktörlü» bir «değişmeye» maruz kaldığına inanırız. Yani, Marksist telâkki, en azından eksik bir yorumlama biçimini temsil eder.

Bugün, ülkemizin de «hızlı bir değişme vetiresi» içine girdiğini görmekteyiz. Bu gelişmenin «çok faktörlü» bir yorumu yapıldığında görülmektedir ki, milletimiz, «statüko»sundan memnun değildir. Bunun değişmesini istemektedir. Kaldı ki, «nerde hareket, orda bereket» psikolojisi içinde yaşayan ve tarihin kaydettiği en dinamik milletlerden biri olan cemiyetimizin, «statik» bir yapıdan hoşlanmayacağı açıktır. Türk milleti, içinde bulunduğu veya içine düşürüldüğü, «statik cemiyet yapısını» kırmak ve «çağlar üzerinden aşarak, çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne» sıçramak istemektedir. Her bakımdan geri kalmış bir ülke olmaktan kurtulmak arzusu içinde kıvrınmaktadır. Türk'ün, bu «psikolojik ihtiyacına» cevap vermek gerekir.

Öte yandan, milletimizin nüfusu hızla artmaktadır. Cumhuriyetin kuruluşu esnasında 10 milyon olan nüfus hacmi, şimdi -aşağı yukarı- beş misli olmuştur. Bu sosyal, kültürel ekonomik ihtiyaçlarımızın en az beş misli artması demektir. O halde, eski sosyal yapı değişmeye zorlanacaktır ve zorlanmaktadır. Kaldı ki, nüfusumuzun sadece «kantitesi» değil, «kalitesi» de değişmiştir. Dolayısı ile manevî ve maddî ihtiyaçları da hayli değişmiştir. Bugünün Türk insanı, dünkü Türk insanından daha fazla ve daha

farklı şeyler istemektedir. Yani «sosyal değişmede», demokratik faktörün oynadığı rol, Marksistlerin, her halükârda ileri sürdükleri «ekonomi faktöründen» çok önemli gözüktüyor. En azından, bu durumda, ülkemiz için hayli doğru gözükmektedir. İstatistikler, doğru söylüyordu, bu gidişle, 2000 yılında, yani çok değil, 20 sene sonra, Türkiye'nin nüfusu 70 milyonu aşacaktır. Bu durum, ülkemiz için sosyal değişme hızının daha da süratleneceğini göstermektedir.

Marksistler, sosyal değişmenin «tek ve bağımsız faktörü» olarak «ekonomiyi» görürler. Sosyal değişmede, bu faktörün rolünü elbette ne küçümseriz, ne de ihmal ederiz. Ama, gerçekten «nüfus faktörü» çok önemli bir faktör durumundadır. Biz, bu konuda A. Coste'un, M. Kolalevski'nin ve Ratzel'in düşüncelerinin ışığında Marksistlere şu soruyu yöneltebiliriz: «Gerçekten insan gruplarının nüfusu hacimce ve yoğunlukça artıp cemiyetin yapısını değiştirmeye ve üretim araçlarını değiştirmeye ve üretim araçlarını geliştirmeye zorlamasa idi, cemiyetin üretim ilişkileri ve altyapı adını verdiğimiz ekonomik durumu, kendi kendine yeni biçimler alabilir miydi?». Bizim kanaatimize göre, Marksistlerin «ekonomik altyapı» adını verdikleri, cemiyetin üretim ilişkileri, başta nüfus olmak üzere, diğer birçok faktörün yoğurduğu, bir sosyal ilişkiler manzumesidir. Kısaca, Marksistlerin sandığı gibi, ekonomi, sosyal hayatı biçimlendiren «tek ve bağımsız faktör» değildir. Ekonomi, çok önemli bir faktördür, ancak, onu tek ve bağımsız faktör biçiminde yorumlamak doğru değildir.

Bununla birlikte, hemen belirtelim ki, ülkemizdeki «değişmeler», çeşitli dinamiklere bağlı olarak «ekonomik yapımızda» meydana gelen değişmelere de bağlıdır. Bir taraftan psikolojik değişme ihtiyacı, bir taraftan nüfusumuzun hızla artması, bir taraftan milletlerarası sosyal ve kültürel etkileşmeler, bir taraftan ilim ve teknikteki gelişmeler daha niceleri ile birleşerek ekonomik yapımızı ve cemiyetimizi değiştirmeye zorlamaktadır. Bu değişimin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik tezahürleri, çırılçıplak ortadadır. Şimdi Türkiye, bunun sancıları içinde kıvranmaktadır. Kimse, bu gerçeği ne inkâr ne de ihmal edebilir. Köyden şehre akın, gecekondu, işçi-işveren sürtüşmeleri, işsizlik problemi, yurtdışına kaçan nüfus, eğitimi, müesseselerinin her bakımdan yetersiz duruma düşmesi, anarşi, kan, gözyaşı ve çılgınlıklar... hep bu gerçeği ve onun acılarını ortaya koymaktadır.

SOSYAL DEĞİŞME «KENDİNE YABANCILAŞMA» DEMEK DEĞİLDİR

Türk cemiyeti de -diğer cemiyetler gibi- bütün tarihi boyunca, kendine has bir «sosyal değişme vetiresi» içinde bulunmuştur. Bu «değişmenin» hızı ve mahiyeti, değişik zaman ve mekanlar için farklı olabilir; ama, «değişme vakıası», inkâr edilemez.

Türkiye, bugün de değişmektedir. Üstelik, hızla değişmektedir. Bu «vakıayı ne inkâr etmek ne de durdurmak mümkündür. Devlete ve münevverlere düşen iş, bu gerçeği kavrayarak millî ve çağdaş ihtiyaçlara göre yönlendirmek, ağrısız ve sancısız bir gelişmeye dönüştürmektir. Bütün mesele, sosyal değişme vakıasını, bir «yozlaşma» bir «çözülme», bir «yıkılma» ve bir «yabancılaşma» hareketi olmaktan çıkarıp bir «gelişme», bir «güçlenme» ve kendine has bir «çağdaşlaşma» hareketi biçiminde gerçekleştirmektir. Çünkü, «sosyal değişme», devrimbazların sandığı gibi, bir milletin tarihine kültürüne, millî ve mukaddes değerlerine «yabancılaşması», kendi «millî medeniyetini» terk ederek «yabancı medeniyetlere» kapılanması demek değildir.

«Sosyal değişme gerçeğini», istismar etmesini beceren bazı çevreler, «sosyal değişmeyi», bizi biz yapan bütün millî ve mukaddes değerlerin yıkılıp atılması, bunların yerine, hayran oldukları, «yabancı kültür ve medeniyetlerin» değer ve müesseselerinin oturulması biçiminde propaganda etmesini severler. Bilfarz, bize göre, Türk milletinin «tarım toplum yapısından», «sanayi toplum yapısına», geçmesi, zarurîdir ve gelişme ifade etmektedir. Hiç şüphesiz, böyle bir geçişin, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatımızda, önemli değişmelere sebep olması kaçınılmazdır. Ama, bu değişmeler, asla, Türk'ün, kendi tarihi tecrübesine ve kendini «orijinal bir millet yapan» değerlere ters düşmesine ve kendine Yabancılaşmasına meydan vermemelidir. Ekonomik yapı değiştiren bir millet elbette yeniden teşkilâtlanmak ve müesseseleşmek zorundadır. Bunu, bu macerayı yaşamış ve yaşamakta olan milletlerin hayatından müşahade etmek mümkündür. Yine, müşahade etmek mümkündür ki, hiçbir millet, böyle bir «değişme vetiresi» içinde kendi orijinal karakterini kaybetmek istememektedir.

Bir millet, bütün değer ve müesseseleri ile «değişme vetiresine» tabidir. Değerler ve müesseseler arasında «değişme hızı» farklı olmakla birlikte, milletler, yalnız ekonomik olarak değişmezler, onların sosyal, kültürel ve politik yapıları da yeni şartlara göre biçim alırlar. Bilfarz, «tarım toplumunda» iken, fonksiyonel olan dinî, hukukî, bedîî, felsefî ve ahlâkî müessese ve değerler, «sanayi toplumuna» geçince, asla yok olmazlar, fonksiyonlarını kaybetmezler, ancak, yeni şartlara ve ihtiyaçlara göre yeniden müesseseleşirler ve gelişme kaydederler. Herkes bilir ki, «sosyal fonksiyonlar sürekli, lâkin sosyal yapılar, yeni şartlara ve ihtiyaçlara uyarak bu fonksiyonlarını gerçekleştirmeye çalışırlar».

Kısaca, din, dil, hukuk, güzel sanatlar, ahlâk ve felsefe bütün cemiyetlerde, bütün tarih boyunca mevcut olmuştur. Üstelik, bunların, farklı milletlerin hayatında, farklı biçimlerde müesseseleştiğini görmekteyiz. Cemiyet, zaman içinde «sosyal değişmeye» maruz kaldıkça, bu müesseseler de, onun yeni ihtiyaç ve şartlarına göre, fonksiyonunu sürdürmek üzere, mütemadiyen «yapı» değiştirmektedir. Yoksa, devrimbazların sandığı gibi, asla, hiçbirisi yok olup gitmemektedir.

Gerçek, bu olunca, hiç kimse, hızlı bir «sosyal değişme vetiresi» içinde gelişmeye çalışan Türk milletinin, dinini, dilini, bayrağını, töresini, millî ve mukaddes değerlerini, kendi kültür ve medeniyetini bırakıp «yabancılar kapılanacağını» boşuna beklemesin. Çünkü, gelişmek, yabancılaşmadan çağdaşlaşmak demektir.

Herkes bilir ki, «milletler», sun'î bir yapı değildir. Onlar, çok faktörlü ve çok biçimli bir gelişim kaydeden birer «sosyolojik birim»dirler. Bugün, isterseniz de istemeseniz de yeryüzünde sayısı iki yüze yaklaşan bir milletler topluluğu vardır. Bunların, kendilerine has vatanları, tarihleri, kültürleri, medeniyetleri, psikolojik ve fizik özellikleri, geleceğe ait ümit ve ülküleri vardır. Hepsisi de «bağımsız» ve «orijinal» kalmak için savaş vermektedirler. Hiçbiri, yok olmak, tarih sahnesinden çekilmek istemiyor. Hepsisi de «gelişmek», «çağdaşlaşmak», zengin, müreffeh ve mutlu olmak için ayrı ayrı çırpınıyor. Bu realiteyi, kim inkâr edebilir? Kim, «millet» ve «milliyet» gerçeğini inkâr ve ihmal edebilir?

Böyle olunca, her millet gibi, Türk'ün de kendini «geliştirme» ve «yüceltme iradesini» kabul etmek gerekmektedir. Artık, herkes, kendine kabul ettirsin ki, Türk milleti, asla, kendi tarihine, millî ve mukaddes değerlerine, kendi millî kültür ve medeniyetine, kendi ülkü ve özlemlerine ters düşmeden «gelişmek» ve «çağdaşlaşmak»

istemektedir. Milletimiz, kendi «din» ve «milliyetine» düşman olan «devrimbazlardan» ve «devrimbazlıklardan» artık, iğrenmektedir. Bunlardan kurtulmanın yolunu aramaktadır ve Allah'ın izni ile er geç kurtulacaktır da...

Yine, herkes kafasına soksun ki, milletimizin «tarım toplumundan sanayi toplumuna geçmesi,» onun din ve milliyetini kültür ve medeniyetini terletmeye zorlanması demek olamaz. Böyle düşünenler, milletimizin dostları değildir. Öte yandan, böyle bir zorlamanın tehlikeleri ortadadır. Bu, yalnız «iç barışı» tehlikeye sokmakla kalmaz; milleti, çok kahpece bir tercih karşısında bırakmak demek olur ki, her şeyden önce «millî gelişmemizi» durdurmaya sebep olur.

Ancak, yine bilinmelidir ki, sosyal değişmeye maruz kalan bir milletin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapısı, «eski statüsünü» koruyamaz. Cemiyet, yeni şartlara ve ihtiyaçlara göre, yeniden müesseseleşmek zorunda kalır. Bilfarz, «tarım toplumu yapısı» içinde iken, 30-40 bin kelime ile düşünen ve konuşan bir millet, yoğun ve hareketli «sanayi toplum yapısına» geçince, dilini yeni ihtiyaçlara ve şartlara göre geliştirmek zorunda kalır. Belki, onun şimdi, 300-400 bin kelimeye ihtiyacı olacaktır. Ancak, bu, cemiyetin, kendi «millî dilini» terk etmesi veya «yabancı dillerin boyunduruğuna girmesi» şeklinde anlaşılamaz. Bu durum, «millî dilin» kendi yapısı ve orijinallliği içinde, yeni hamlelere muhtaç olduğunu gösterir. «Tarım toplumu» halinde iken Türkçe konuşan, yazan ve düşünen milletimiz, «sanayi toplumuna» geçtiği zaman da elbette, yine Türkçe konuşacak, yazacak ve düşünecektir. Ancak, bu, Türkçe, yeni şartlara ve ihtiyaçlara intibak ettirilmiş, yozlaşmadan, yabancılaşmadan geliştirilmiş bir Türkçe olmalıdır.

Durum, diğer sosyal ve kültürel müessese ve değerler içinde aynıdır. Dün «tarım toplum yapısı» içinde, cemiyetin ihtiyaçlarına pekâlâ cevap verebilen «din görevlileri» ve onların geliştirdiği müesseseler, eski statüleri içinde kaldıkları sürece, «yeni toplumun» ihtiyaçlarına cevap veremez duruma düşerler. Çünkü «yeni toplumun», din kadar, cemiyetin aldığı yeni yapıyı ve onun işleyişini de bütün problemleri ile bilen ve tanıyan yetişmiş kadrolara ve teşkilâta ihtiyacı vardır. Aksi halde, «sanayi toplumunun», her bakımdan kirli havasında çırpınan buhranlı ve delişmen insanının manevî bakımdan doyurulması çok zorlaşacaktır. Bu hükmümüz, asla «dinin reforme edilmesi» tarzında anlaşılmamalıdır. Biz, bu sözlerimizle «çağımızı, İslâm'ın aydınlığında, yeniden bir

tahlil ve terkibe tabi tutmak» lüzumunu belirtmek istiyoruz. İslâmiyet, bu kabiliyette olan bir dindir.

Durum, musikimiz, mimarimiz, resmimiz ve danslarımız açısından da aynıdır. «Yeni toplum» içinde bunların yetersiz kalması için, bunları da bozmadan ve yabancılaştırmadan geliştirmek zorundayız. «Değişme» ve «gelişme» budur.

STATÜMÜZ VE HEDEFLERİMİZ

Biz, «muhafazarkârlık» kavramını «statükoyu koruma» ve «sosyal değişme» kavramını, «yabancılaşma» biçiminde anlayan ve yorumlayan görüşlere karşıyız. Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri, şahsiyetli ve haysiyetli bir dinamizm ve hamle demek olan ve bir «yeniden diriliş ve silkiniş» ifade eden «rönesansçı» bir karakter taşıyız.

Biz de, aziz milletimiz gibi, bugünkü, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik statümüzden memnun değiliz. Biz, bugün, içinde bulunduğumuz vasattan tedirgin oluyoruz ve bunu behemehal değiştirmek istiyoruz. Bununla birlikte, bizim özlediğimiz ve ulaşmak istediğimiz hedefler, «kara» ve «kızıl» emperyalizmin, bize çizmek istediği rotadan çok farklı bir istikamette gelişmektedir. Biz, şahsiyetli ve orijinal bir kültür ve medeniyetin çocuklarıyız, geleceğe matuf hedeflerimizi, bizzat, kendi öz değerlerlerimize dayanarak tayin etmiş bulunuyoruz. Biz «yobazdan» farklı olarak «inkılâpçı» ve «devrimbazdan» farklı olarak «rönesansçı»yız. Biz, inkılâbın ne demek olduğunu, Şanlı Peygamberimiz Hazret-i Muhammed'den (O'na salât ve selâm olsun), «şahsiyetçiliğin» ne demek olduğunu da şanlı Türk tarihinden öğrenmiş bulunuyoruz. Biz, içinde bulunduğumuz «sosyal statüyü» mutlaka değiştireceğiz. Şanlı Peygamberimizin, «Bedevîliği bırakın, medenî olun» emirlerine uyarak, Türk milletini «sâde mabetlerin etrafında oluşmuş mâmur şehirlerde» oturan, bir diğeri ile «bir vücut» gibi kenetlenmiş müreffeh ve mutlu insanların cemiyeti haline getireceğiz. Köylerde «mağaralarda», şehirlerde «gecekondularda» ıstırap çeken insanlarımızı, «manevî ve maddî kardeşlik şuuru» içinde bütünleştireceğiz. «Sosyal adaletin», «sosyal güvenliğin» ve «sosyal dayanışmanın» bizim kültür ve medeniyetimizdeki mânâsını, bütün dünyaya anlatacağız. Aileyi, insan fitratına uygun bir biçimde değerlendiren, milli ve mukaddes değerlerimizin çizdiği rotada, güçlendirecek, cemiyetin temeli yapacağız.

Biz, içinde bulunduğumuz «kültürel statüyü» de mutlaka değiştireceğiz. Kültür mirasımızı, çağı hayran bırakan bir seviyede işleyeceğiz. Kara ve kızıl emperyalizmin «Kültür istilâsını» durduracağız. Bütün dünyaya ispat edeceğiz ki, hem Türk, hem Müslüman, hem medenî olmak mümkündür. Bunu, asırlarca ispat eden şanlı ecdadımızın şuur ve iradesini, yeniden ortaya koyacağız. Bizi,

Türk-İslâm kültür ve medeniyetinden koparmak isteyen hâinlerin ve «sahte kahramanların» gerçek niyetlerini ve emellerini, er geç, herkese göstereceğiz.

Biz, içinde bulunduğumuz «ekonomik statüyü» de mutlaka değiştireceğiz. Asırlarca, dünyanın «bir numaralı devleti» biçiminde yaşayan milletimizi, «geri kalmışlık» ve «az gelişmişlik» zilletinden kurtaracağız. Gönüllü «emek seferberliği» ile, «iş seferberliği» ile harekete geçireceğiz. İlmin ve tekniğin bütün nimetlerinden hızla istifade etmenin yollarını açacağız. Üretime ve «iş eğitime» ağırlık vereceğiz. Fert fert, her insanımızı, kabiliyetleri içinde değerlendireceğiz. Tembellik ve tufeylilik «hürriyetini» (!) kaldıracğız. Çalışabilen herkes çalışacak ve üretimden âdil bir pay alacaktır. İç ve dış «istismar» kaldırılacaktır, Özel mülkiyet, bir zulüm ve istibdat unsuru olmaktan çıkarılacak, hak ve hürriyetlerimizin vazgeçilmez bir teminatı haline getirilecektir.

Biz, içinde bulunduğumuz «siyasi statüyü» de mutlaka değiştireceğiz. Bunun için, kişiler ve insan grupları üzerindeki her türlü «tahakkümü» kaldıracğız. Millî ve mukaddes «Anayasamızı», fiilen ortaya koyacağız. Hakk'ın ve hukukun üstünlüğüne, ilmin rehberliğine ve millî iradenin temayüllerine göre «millî demokrasimizi» kuracağız. Muhtarından devlet başkanına kadar bütün idarecilerini, milletimiz, bizzat kendisi tayin edecektir. Hiçbir müessese, millete rağmen iş göremeyecektir.

BİZE GÖRE SOSYAL DEĞİŞME

Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri, «sosyal değişme» konusundaki görüşmelerimizi, şöyle özetleyebiliriz:

Gerçekten de cemiyetler, «statik» değil, dinamik bir yapıya sahiptirler. Cemiyetleri böyle bir dinamizme ve dolayısı ile «sosyal değişmeye» zorlayan pek çok sebep vardır. Biz, Marksistler gibi sosyal değişmeyi sadece ekonomik faktörlerle açıklamayız. Bize göre, ekonomi, sosyal hayatı değişmeye zorlayan önemli faktörlerden biridir. Müşahedelerimiz bize göstermiştir ki, demografi faktörü, coğrafya faktörü, sosyal etkileşim faktörü, psikolojik ve biyolojik faktörler, kültür ve eğitim faktörü, ilim ve teknikteki gelişmeler de sosyal değişmede asla ihmal edilmesi mümkün olmayan roller oynamaktadırlar.

Yine, bize göre, «sosyal değişmenin», üniversal bir modeli yoktur. «Sosyal değişme», milletlerin şartlarına göre farklı biçimlerde oluşmaktadır. Yani, sosyal değişme, çok biçimlidir. Cemiyetlerin, Marksist modele uygun olarak, kapitalist ekonomik yapıdan, sosyalist ekonomik yapıya doğru bir gelişim göstereceği «kehâneti» doğru çıkmamıştır. Batı Dünyası, Marks'ın sandığı gibi, komünist ihtilâle gitmemiş, aksine komünist ihtilâli imkânsız kılacak, musibet gelişmelere maruz kalmıştır. Şimdi, liberal-kapitalist ekonomiye bağlı ülkeler, «klasik hürriyetlere» dokunmaksızın ve hatta onları teminat altına alarak sosyalistleri bile hayran bırakacak seviyede «sosyal adalet» ve «sosyal güvenlik» müesseseleri geliştirmiş bulunmaktadırlar. Dünya, şimdi, «bizim mesajımızı» dinlemeye hazırlanmaktadır.

Biz, Türk-İslâm Ülkücüleri, «üretim» ve «eğitim» faaliyetlerini, «altyapı» ve «üstyapı» peşin hükmü içinde ele almayız. Bize göre, bunlar içice olan faaliyetlerdir. Biz, «üretimi», insanların, tabiatı, kendileri için değiştirip işlemesi, «eğitimi» de bizzat insanın kendini işleyerek verimli kılması olarak tarif ederiz. «Maddî sosyal değerler», tabiatın işlenmesine, «manevî sosyal değerler», insanı, bütün sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatın temel unsuru kabul ettiğimiz için, insanı biçimlendiren «manevî değerlere» özellikle saygı duyarız. Biz, ilme, sanata ve dine, tabiattan önce, insanı yüceltmeye, geliştirmeye ve verimli kılmaya yaradığı için önem veririz. Bizce, ekonominin gayesi bile, insanı mutlu, kılmaktır. Ekonomi, ekonomi için değil, insan içindir. Bu sebepten biz, «sosyal değişmeyi», insana getirdikleri açısından değerlendiririz.

Ülkemizin, «tarım toplum yapısından, sanayi toplum yapısına geçmekte» olduğu, elbette inkâr edilemez. Bu durum, cemiyetimiz, yeniden teşkilâtlanma ihtiyacını ortaya koymaktadır. Öyle anlaşıyor ki, Türk Milleti, yeni şartlara ve ihtiyaçlara göre, devletini, reorganize etmek, sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hayatına yeniden bir çeki düzen vermek zorundadır. Hiçbir akıllı devlet adamı, bu millî ihtiyaca bigâne kalamaz. Cemiyet, yeni ihtiyaçlar ve şartlar içinde kıvranırken, devlet eski halinde kalamaz. Her müessese, kendini cemiyetin değişme vetiresine uydurarak yenilemek zorundadır. Ancak, unutmamak gerekir ki, «yenileşmek» ve «değişmek», asla «kendine yabancılaşmak», «soysuzlaşmak ve yozlaşmak» elemek değildir. Hele bazılarının sandığı gibi, kendi millî ve mukaddes hüviyetini terletmek, kendi kültür ve medeniyetini bırakarak yabancılara kapılanmak hiç değildir. Aksine, diniyle, diliyle, hukukuyla sanatıyla, tefekkürü ile bir cemiyetin, kendi orijinal yapısını kaybetmeden yeniden ve yeni şartlara göre müesseseseleşmesi demektir.

Şu halde, biz Türk-İslâm Ülkücüleri, «Çağdaş Türk-İslâm Medeniyetini» yeniden kurarken, «sosyal değişme vetiresine» uymanın yanında, bizim kültür ve medeniyetimize düşman olan çevrelerin oyun ve tertiplerine karşı da hassas olacağız.

SOSYAL DEĞİŞMEYİ «YÖNLENDİRME» GAYRETLERİ

Cemiyetimizin, çok hızlı bir «sosyal değişme vetiresi» içinde bulunduğunu, bir «yeniden teşkilâtlanma ihtiyacı» ile kıvrandığını belirtmiştik. Bu gerçeği, artık herkesin görmeye başladığını tespit etmiştik. Şimdi de -başarabilirsek- «sosyal değişmenin yönü» üzerinde durmak istiyoruz.

Şimdi, «dost», «düşman» herkes «sosyal değişmeden» söz etmektedir. Bu çevreler, bu konuda, sadece «objektif bir tespit» yapmamakta, ülkemizdeki «sosyal değişmeyi» yönlendirmek ve kontrol altına almak için de çırpınmaktadırlar. Dış ve iç kuvvetler bile, Türkiye'deki gelişmeleri «dikkatle izlemekte», akla hayale gelmedik tertiplerle mesafe almaya çalışmaktadırlar.

Gerçekten de «Yeni Bir Türkiye» kurulmak üzeredir. Ülkemiz, büyük bir «dönemecin eşiğinde»dir. Görünen odur ki, «eski statü» değişecek, «eski dengeler» bozulacak ve «cemiyet yeniden teşkilâtlanacaktır». Unutmayın ki, bu bir «temenni» değil, sadece «objektif bir tespittir». Nitekim, şimdi herkes «sistemin» işlemediğini, «bu işin böyle yürüyemeyeceğini» söylemektedir. İşin garibi, bu düşünce biçiminin artık «halka» mal olmasıdır. Şimdi, kahvehanelerde, trenlerde, vapurlarda, otobüslerde, aile sohbetlerinde, ısrarla bu mesele konuşulmaktadır. İştibildiğim kadarı ile halk, «Bu gidiş, gidiş değildir. Allah sonumuzu hayreylesin» demekte ve «Bir sahip» beklemektedir.

Bu vasat, «kara» ve «kızıl» emperyalizmin ekmeğine yağ sürmektedir. Bütün «yıkıcı» ve «bölücü» kuvvetler, halkın bu halinden istifade etmenin yollarını araştırmaktadır. Milletimizde gittikçe yoğunluk kazanan «karamsarlık» havasını iyice koyulaştırmak ve «devrime malzeme yapmak» için ne mümkünse yapılmaktadır. Gayr-ı millî, gayr-ı Türk ve gayr-ı İslâmî ne kadar kuvvet varsa, milletimize, kendini, «beklediği kadro» olarak takdim etmektedir. Esefle belirtelim ki, düşmanlarımızın kontrolünde olduğunu artık körlerin bile görebileceği «çevreler», milletimize «kurtuluş» reçeteleri sunabilmektedirler.

Şimdi, bütün emperyalist kuvvetler, Türkiye'yi kendi safına çekmeye ve kendine benzetmeye çalışmaktadır. Hepsî de Türk'ü tarihinden, kültüründen ve medeniyetinden kopararak, «kendi kalıpları içinde yeniden şekillendirmek» sevdası içinde konuşmakta, yazmakta, yayın yapmakta ve «savaşım vermektedirler». Bir kısmı

kurnazca ve hile ile bir kısmı zorla ve şiddetle netice almaya çalışmaktadırlar. Bir kısmı da korkunç bir sinsilik içinde «den- gelerin bozulacağı anı» sabırla beklemekte ve ona göre hazırlan- maktadır. Kısaca, aziz milletimizin gelişme, muasırlaşma ve yücelme ihtiyacı bile kahpece tuzaklarla kontrol altına alınmak istenmektedir.

Rengi ne olursa olsun, düşman istemektedir ki, Orta-Doğu'da güçlü, sanayileşmiş, millî ve mukaddes kültür değerlerini geliştirmiş bir Türkiye doğmasın. Bütün İslâm dünyasının uyanışı demek olan Türk-İslâm Medeniyeti dirilmesin. Bütün «Esir Türklük» ile birlikte «İslâm dünyası» ebedî sömürge statüsü içinde kalsın. Onun için Türk Milletinin «yeniden teşkilâtlanmak ihtiyacı», sap- tırılsın ve yanlış yönlerde gelişsin. Milletimiz, asla «milliyetçi ve ülkücü» kadrolar ile bütünleşmesin. İpin ucu, daima ya kendi- lerinde yahut kendileri ile işbirliği yapan «yabancılaşmış kadro- ların» elinde bulunsun.

Yine düşmanlar isterler ki, TBMM'nin alnında «Egemenlik kayıtsız şartsız Türk Milletininindir» cümlesi sadece lafta kalsın. Milletimiz, hiçbir zaman, kendi millî ve mukaddes nizamını kuramasın, yaldızlı laflarla uyutulsun,

Oysa, dost da, düşman da idrâk edecektir ki, Türk Milleti, «millî ve mukaddes iradesini», bütün haşmeti ile ortaya koymak üzeredir.

DİNAMİK CEMİYETLER VE DÂHİLERİN DOĞUŞU

Eğitim de gelişme de bir «sosyal etkileşim» işidir. Kişi, böyle bir imkândan mahrum kalırsa, her iki bakımdan da fakirleşir. Eğitim sosyologları, ispat etmişlerdir ki, insan -fert ve grup olarak- ne kadar zengin bir «etkileşim ortamında» yaşıyorsa, o kadar gelişme şansına sahip bulunmaktadır.

«Sosyal etkileşim», iki yolla başılır. Bu, ya doğrudan doğruya, fert ve grup olarak insanların yüz yüze gelmeleri ve birbirleri ile manevî ve maddî bir alış-verişe geçmeleri tarzında yahut da dolaylı olarak basın ve yayın vasıtaları yoluyla birbirlerini etkilemeleri biçiminde oluşmaktadır. Zamanımızda her ikisi de önemli gözükmele birlikte, teknik gelişmeler, «dolaylı etkileşme» imkânını, giderek artırmaktadır.

Şimdi, ilim, fikir ve sanat adamları, partiler, sendikalar, dernekler, açık ve gizli teşkilâtlar, irili ufaklı devletler, bilhassa basın ve yayın vasıtaları ile kitleleri etkilemek için ne mümkünse yapmaktadırlar. Tabii, bu arada, «yüz yüze etkilemenin» de önemini unutmuyorlar.

Zamanımızda, hızlı değişmenin, önemli sebeplerinden biri de bu «etkileşme» imkânının çok artmış olmasıdır. Dikkat ettinizse, «statik cemiyetler» umumiyetle, böyle bir «etkileşme» imkânından mahrum kalan gruplardır. Aksine, «dinamik cemiyetler», güçlü bir etkileşme imkânı bulanlardır. Zaten, «sosyal hareketin» kaynağı, zengin bir «etkileşim»dir. Bu sebepten olacak, Türk milleti, «Nerde hareket, orda bereket» demiştir.

Ancak, yine herkes bilmektedir ki, «sosyal etkileşim», sosyal hareketlenmeye sebep olduğu kadar, cemiyet içinde intibaksızlıklara ve huzursuzluklara da kaynak olmaktadır. Bu, kaçınılmazdır. Statik cemiyetler, insan ruhunu sıkar, dinamik cemiyetler ise tedirgin eder. Bununla birlikte, asla unutmamak gerekir ki gelişmek, güçlenmek ve yaşamak için, en az «istikrar» kadar «dinamizme» de ihtiyaç vardır. Herkes görmektedir ki, bünyesinde önemli huzursuzluklar taşımış olmasına rağmen, gelişen, dünyaya meydan okuyan, ilimde, sanatta, teknikte, tefekkürde insanlığa yön veren cemiyetler, «dinamik» olanlarıdır.

Görünen odur ki, «dehâ» ve «üstün başarı» ancak dinamik cemiyetlere mahsustur. Şu anda yer yüzünde «dehâ doğuran cemiyetler» böyle olanlarıdır. Aksine, «statik cemiyetler» bu konuda «kısırlaşır, verimsiz olurlar ve itibarlarını kaybederler.

Dâhiler, sosyal dinamizmin çok arttığı ortamların çocuklarıdır. Bütün dünyada bunu görüyoruz. Milletlerin, «dinamik» olduğu dönemlerde, peş peşe sökün ederler. Meselâ, milâdî 18. asırdan itibaren Fransız cemiyeti, yine aynı dönemde Alman İngiliz ve diğer Avrupalı cemiyetler, çok yönlü bir etkileşme neticesinde, korkunç bir dinamizm kazandılar. Bu sebepten 18-19. asırlarda bu ülkelerde çok sayıda dâhi yetişti. Rus cemiyetinin, 19. asırda bu konuda büyük bir hayatiyet gösterdiğini görüyoruz. Amerikan cemiyeti de bu asırlar içinde çok bir canlılık içindedir. İtiraf edelim ki, 20. asrın en dinamik cemiyetleri, yine bunlar olmuştur.

Türk-İslâm medeniyetinde de dehâların doğuşu, cemiyetimizin dinamizmine paraleldir. Bilfarz, Selçuklu cemiyetinin en dinamik olduğu dönem 11. ve 13. asırlardır. Osmanlı cemiyetinin ise en dinamik dönemi 15. ve 16. asırlardır. Bu sebepten, ilimde, sanatta, tefekkürde en bereketli asırlar olmuşlar ve bugün kendileri ile iftihar ettiğimiz ne kadar insanımız varsa, o dönemlerde yetişmişlerdir. Oysa, cemiyetimizde, dinamizm zayıfladıkça, «dâhilerimiz» de azalmış, sesimiz de kısılmıştır. Bu sebepten, sancılı da olsa, dinamik bir cemiyet yapısını savunmak gerekir.

Türk-İslâm Kültür ve Medeniyetini, bozmadan, saptırmadan, taviz vermeden, tarihî ve mukaddes köklerini kaybetmeden yeniden gerçekleştirmek, yepyeni ve güçlü «kadrolarla» ve «çağı hayran bırakan müesseselerle» yeni baştan kurmak için neler yapmalıyız?

Şimdi, bütün Türk-İslâm Ülkücüleri, bu sorunun cevabını aramalı, buna göre hazırlanmalı ve teşkilâtlanmalıdır. İçinde bulunduğumuz şartların ve imkânların «yetersiz» olması, asla mazeret olamaz. Aksine, «ülküçülük» (idealizm) kendini, ancak «çetin şartlarda» ispat edebilir.

Türk-İslâm Ülkücüleri, o çapta «eser» ve «hamle» sahibi olmalıdırlar ki, «mabetlerden laboratuvarlara», «meydanlardan sanat galerilerine» kadar varlıklarını hissettirebilmelidirler. Hissettirmek ne kelime, ilimde, araştırmada, tefekkürde, teknikte, güzel sanatların her dalında en önde olmalıdırlar. Ancak, onların «eser» vs «hamleleri», bütünü ile Türk-İslâm Kültür ve Medeniyetinin yepyeni ve orijinal «periyotları» olarak «çağdaş medeniyetlere» meydan okumalıdır.

Evet, bu, bir «dehâ» işidir. Ancak unutmamak gerekir ki, «dehâ», «üstün zekâdan» çok, büyük bir «ülküye», sarsılmaz bir «imâna», tükenmez bir «sabıra», yılmaz bir «iradeye», devamlı bir «dikkate» ve disiplinli bir «çalışmaya» dayanır. Bazılarının sandığı gibi, insan

anasından «dâhi» olarak doğmaz. Dâhilerin hayatını inceleyiniz, istisnasız hepsinde «çalışma temposu» delicedir ve «iş başarma ve eser verme arzusu» ihtiras derecesindedir. Yoksa, nice «üstün zekâlı» ve «kabiliyetli» insan gördük ki, sırf bu vasıflara sahip olma iradesini gösteremedikleri için, bir «iz» bırakmadan kaybolup gittiler.

Araştırmacılar, istisnasız, bütün cemiyetlerde, zekânın «normal bir dağılım eğrisi» çizdiğini, yani her cemiyette «üstün», «normal» ve «geri zekâlı» insan nisbetinin aşağı yukarı birbirine yakın olduğunu ortaya koymuşlardır. Ama görüyoruz ki, bu ilâhî lütfе rağmen, bütün cemiyetler, büyük «eser» ve «hamle» sahibi insan yetiştirme konusunda aynı derecede başarılı ve verimli olamamaktadır. Bu durumda, «suçu», asla «genetikte» aramamak, insanlarımızın zekâ ve kabiliyetinden şüpheye düşmemek, kurduğumuz sosyal, kültürel, ekonomik ve politik düzenin işleyişine ve verdiğimiz «eğitimin kalitesine bakmak gerekmektedir.

Hiç şüphesiz «dehâ»nın «genetik» kökleri inkâr ve ihmal edilemez, ancak, unutmamak gerekir ki, o, bundan çok, «sosyolojik» ve «psikolojik» dinamiklere bağlıdır. Bizim cemiyetimizde, bugünkü şart ve imkânlarda büyük eser ve hamil sahibi olmak pek güçtür. Hele bu zavallı «maarif politikası» ile insanımızın kafası ve gönlü, maalesef sadece «kirletilmektedir». Bütün bu menfi şartlara ve imkânlara rağmen, şu anda nerede olurlarsa olsunlar, Türk-İslâm Ülkücüleri, muhtaç oldukları «uyanış» ve «diriliş» hareketini başlatmak, geliştirmek ve muzaffer kılmak için, âdetâ kahredici bir çalışma temposu içinde, «büyük dâvâ»nın bir ucundan tutmalıdırlar. Herkes bütün gücü ile kafası ile kalemi ile, fırçası ile, hüneri ile elinde ne tutabiliyorsa onunla çağdaş Türk-İslâm Medeniyetinin yeniden ufkumuzdan bir güneş gibi doğması için ölesiye çalışmalıdır.

Ancak bu çalışmaların başarılı ve verimli olabilmesi için, çok geniş olan hizmet sahasından kendine en uygun düşen birini seçmek esastır. Herkes, her dalda, yahut bir kişi çok dalda kolay kolay başarıya ulaşamaz. Ülkücü, ihtisası içinde kalmalı ve severek yapabileceği bir iş ve sahada Türk-İslâm Ülküsüne hizmet etmelidir. Dağılmadan, çözülmeden teşkilâtlanarak, kadrolaşacak ve büyük bir ihtirasla «bizi, bize kazandırmak» için çalışanlara ne mutlu!

«YOBAZLAR» VE «DEVİRİMBAZLAR»

«Yobaz» ve «devrimbaz», birebirine «zıt» değil, akraba olan iki menfi tipin adıdır. Yobaz kelimesini, eskiden beri biliriz; merhum Peyamî Safa, «devrim yobazlığı» yapanları gördükten sonra, yeni bir kelime icadetti: «devrimbaz». Bu kelime, Türk Dil Kurumunu memnun etmese bile, tuttu.

Gerçekten de her fikrin, her ideolojinin, her inancın, her cemiyetin «yobazı» vardır. İster «muhafazakârlık», ister «devrim» adına yapılsın, yobazlık yobazlıktır.

«Yobaz» ile «devrimbaz»ın birleştikleri birçok ortak nokta vardır, ikisi de gelişmemiş bir kafaya ve incelmemiş bir ruha sahiptir, ikisi de gerçeği, doğruyu, güzeli, iyiyi ve hakkı inhisarına alır. İkisi de kendinden gayrisine söz ve hayat hakkı tanımaz, ikisi de en soylu değerleri, kendi dar idraki içinde yozlaştırır ve çirkinleştirir. İkisi de kendi idraklerini aşan gelişmelere ve oluşlara karşı çıkar ve «istememezlik» narası ile yumruk sıkar, can alır. İkisi de, bir şeylerin «bekçileri» ve «muhafızları» olduklarını iddia ederler. Biri, «düzenin bekçileridir», biri «devrimin bekçileri» dir. Tabîi muvaffak olmuşlarsa, böyle ilân ederler; lâkin, onlar muhalefette iseler, bütün hasımlarını, iktidarda bulunanların «uşakları» veya «düzenin köpekleri» olarak kahretmek isterler. İkinin de duyguları «karışık», kin, garaz, intikam doludurlar. Onlar, sevgi, kardeşlik, dostluk kelimelerini, birer «uyutmaca» olarak değerlendirirler; bu saf ve berrak duygulara yabancılaşmışlardır. Öte yandan, her iki tip de, bozulmuş, çözülmüş ve huzursuz cemiyetlerin mahsulleridir. Her iki tip de dengesini kaybetmiş, hem «istikrarsız», hem de «sağlıklı bir gelişim» gösterememiş cemiyetlerin, yapısından güç alırlar.

«Yobaz», istikrar ihtiyacı içinde bunalan cemiyetin dertlerini, «devrimbaz», yenileşmek ve gelişmek isteyen cemiyetlerin meselelerini istismar ederek hayat bulur ve taraftar toplar. Aşağı yukarı, iki asırdan beri, cemiyetimiz, hem «istikrar», hem «yenileşme» istemektedir. Bunlar, hiç bir milletin vazgeçmeyeceği isteklerdir. Bunlardan hiç birini ihmal edemezsiniz. Çünkü, her millet, «kendine yabancılaşmadan çağdaşlaşmak» zorundadır. Türk milleti, Tanzimat'tan beri, «aydınlarından» bunu beklemektedir. Fakat, esefle belirtelim ki, bazı kısa süreli istisnalar dışında, milletimiz, aradığını ve özlediğini bulamadı. O, ya «istikrar» ihtiyacını

sömüren dar kafalı «yobazların» elinde yerinde saydı, yahut «yenileşme» ihtiyacını istismar eden, millî ve mukaddes değer ve müesseseleri tahrip ve tahkir etmeye yönelen «devrimbazların» pençesine düştü.

Ne acıdır ki, dar idrakine, gelişmemiş kafasına ve cılız kadrosuna bakmadan «yobazlar», millî ve mukaddes değerlerimizin savunucusu, kültür ve medeniyetimizin sahibi tavrı ile ortaya çıkarken, bu yüce değerlerimiz için ne kadar zararlı olduklarını dahi idrâk edemezken, bu durumu fırsat bilerek sahneye birer kurtarıcı, devrimci ve yenilikçi tavrı içinde fırlayan cahil, beceriksiz, çilesiz, fikirsiz ve mukallit «devrimbazlar», tahribatları için hazır bir zemin buluyorlardı. «Devrimbazlar», yobazların böyle bir «sahiplik tavrı» içinde ortaya çıkmalarını bahane ederek, millî ve mukaddes neyimiz varsa, hepsine rahatça saldırma imkânı buluyorlardı, kin ve öfke ile Türk ve İslâm adına ne bulurlarsa yıkıyorlardı.

Şimdi, Türk milleti, hem «yobazdan», hem «devrimbazdan» yaka silkmekte, bir an önce, çağdaş Türk-İslâm medeniyetini yeniden kuracak «ülkücü kadrolara» kavuşmak istemektedir.

FİKİR ÖFKESİ VE DİMAĞLARIN HAREKETE GEÇMESİ

Psikologlar, öfkeyi, bizi, harekete geçiren «motivelerin» engellenmesi karşısında, varlığımızda teşekkül eden ve çok defa bu engelleri bertaraf etme tepkisi şeklinde beliren bir gerginlik hali, olarak tarif ederler. Onlara göre, insanı, mücadeleye hazırlayan ve insanın psikolojikman en güçlü olduğu bir davranış biçimidir.

Öfke, hayvanda da var, insanda da var... Hayvanda öfke, yalnız organizmayı harekete geçirir. Oysa, insanda, öfkenin hem «fizyolojik», hem de «psikolojik» birer yönü vardır. Yani, insanda öfke hayvanlardan farklı olarak, «dimağı» da harekete geçirir. Öte yandan, iyi eğitilmiş bir insan «fizyolojik mânâda» beliren ve kaba kuvveti harekete geçirmek isteyen öfkenin yerine, «dimağları harekete geçiren» bu fikir öfkesini tercih eder. Öfkesini, beyniyle, kafası ile ifade eder. Müşahedeler göstermiştir ki, fikir öfkesi, yalnız «beğenilen» bir davranış biçimi olarak kalmamakta, aynı zamanda «dimağları» harekete geçiren ve onları «verimli» kılan bir itici güç haline de gelmektedir.

Belli düşünce kalıplarına alışmış ve bu suretle çalışan insan beyni, kendine aykırı düşen «düşünce biçimleri» karşısında önce şaşırır, sonra belli belirsiz bir «öfke krizi» geçirir. Üstelik, bu «krizin» şiddetine göre, yeniden harekete geçme ihtiyacını duyar. Kendini sınırlendiren düşünce biçimlerini bertaraf etmeye hazırlanır. Böylece, dimağın «üretim gücü» harekete geçer. Bu durum güçlü beyinlerin, büyük ürünler vermesine yol açar.

Öyle anlaşıyor ki, «dinamik» bir cemiyette, sosyal etkileşim çok fazla olduğu için, «dimağlar arası etkileşim»de aynı derecede şiddetlidir. Çeşitli cemiyetlerin, çeşitli dinlerin, çeşitli ideolojilerin, çeşitli sanat ve fikir akımlarının içice yaşadığı bir ortamda, ister istemez «dimağlar arası etkileşim» artar ve dolayısı ile «fikir öfkesi» çoğalır. Bu durum, kişilerin, zümrelerin eğitim, kültür ve zihni seviyelerine göre, farklı reaksiyonların doğmasına sebep olur. Bazıları, öfkelerini, en kaba, en vahşi biçimlerde ortaya koyarken, bazıları da başarılı «zihni ürünlere» ulaşırlar. Sanırım, dâhiler, böyle bir ortam içinde doğmaktadırlar.

Dâhi doğurmayan ve fikir kısırlığı içinde bulunan cemiyetlerin hem yapısı statiktir ve hem de eğitim biçimi, «dimağlar arası etkileşimi» tahrik edici ve onları harekete getirici nitelikte değildir. Oysa, genç nesiller, güçlü bir ilim, sanat, fikir, din ve ahlâk eğitimi ile

güçlü bir «Temel eğitimden» geçirildikten sonra, iyi planlanmış ve programlanmış «mukayeseli bir kültür ve medeniyet eğitimi» ile kendilerini, kendi cemiyetlerini, millî ve mukaddes değerlerini geliştirme iradesine ulaştırabilirler.

Millî bir eğitim temeli üzerinde, kültürler ve medeniyetler arası etkileşimin bütün değerlerinden istifade edebilirler.

Kanaatimizce, ülkemizde, üç asırdan beri, mevcut olan fikri kısırlığı gidermek istiyorsak, milletimizin yeniden dehâsını harekete geçirmek istiyorsak, eğitimimizde esaslı bir ıslâhat yapmak zorundayız. Bu ıslâhatın temel prensibi şu olacaktır: Milletimizi tarihine, kültürüne medeniyetine, ülküsüne millî ve mukaddes değerlerine yabancılaştırmadan çağdaşlaştırmak.

Bunun için, güçlü bir «millî eğitimin» yanında, kültürler ve medeniyetler arası bir etkileşme dimağlar arası bir etkileşmenin, fertleri ve kitleleri bir «fikir öfkesi» ile harekete geçirip verimli kılan «Çağdaş bir eğitime» ihtiyaç vardır.

Fertler gibi, cemiyetlerin de «öfkeleri» vardır. Üstelik, bu, yerinde kullanılabilir ve dozunda tutulabilirse faydalı da olabilir.

«Öfke», şayet, bir «gayret-i milliye» ve bir, «gayret-i diniye» biçiminde kanalize edilebilirse, cemiyette dinamizm doğurabilir. Hatta, denebilir ki, yabancı milletlerin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik baskılar karşısında ezik ve yenik bir duruma düşen bir millet, şayet böyle bir «millî ve mukaddes öfkeden» mahrumsa, asla silkinip ayağa kalkamaz.

Statüsüne «İşyan etmesini» bilmeyen, «fakir», «geri bırakılmış», kendi yurdunda «garip ve parya» durumuna düşürülmüş bir milletin büyük hamleler yapması beklenmemelidir. Bu sebepten, milliyetçi aydınlar, milletlerinin moral gücünü çökertmeden, gerçekleri apaçık ortaya koymalı; ülkenin sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yaralarını kanatmadan açıklamalı, düşmanların içte ve dışta oynadıkları oyunları ve kurdukları tuzakları mertçe sergilemelidirler.

Milleti, içinde bulunduğu durumdan habersiz bırakmak, sanıldığı kadar, faydalı olmamaktadır. Millet, lehinde ve aleyhinde olan gelişmelerden, zamanında haberdar olmalıdır. Bu, onu, geç kalmadan harekete sevk etmeye yardım edebilir. Onu, yeniden teşkilâtlanmaya ve yaralarını onarmaya götürebilir. Görmüyor musunuz? Günümüzün tabipleri, hastalarından, en öldürücü hastalıkları bile gizlemenin faydasına inanmamaktadırlar. Kaldı ki, fertlere nazaran, cemiyetler, çok daha uzun ömürlü ve mukavimdirler. Sosyologlar, cemiyetlerin, kendi problemleri karşısında şuurlanmasını, bu problemlerin

çözümü için, ilk adım olarak değerlendirirler. Sosyal hayatın ıstıraplarına çareler aranırken, ilk iş, cemiyeti, kendi dert ve meselelerine sahip kılmaktır. Millet, meselelerini bilmezse, hiçbir şey yapamaz.

Esefle itiraf edelim ki, bugün, bütün İslâm Dünyası kara ve kızıl emperyalizmin sömürge sahasıdır; Müslüman milletlerin kültür ve medeniyetleri tahrip ve tahkir edilmektedir; zenginlikleri yağmalanmakta, çocukları ve gençleri yabancı ideolojilerin pençesinde kıvrınmaktadır. Öte yandan Türk Dünyası parçalanmış, harap ve bitap düşürülmüş, üçte ikisi kendi vatanında esir alınmıştır. Tek ve bağımsız bir Türk ülkesi olan, mukaddes vatanımız ise, bin bir tehlikeye maruzdur. İçten ve dıştan kundaklanmaktadır. Şimdi, aleyhinde en çok oyun oynanan ve neşriyat yapılan bir ülke durumundayız. Şu anda bile, dünya sinemalarında, aleyhimizde en korkunç filmler oynatılmakta ve en çirkin propagandalar yapılabilmektedir. İnsafsız çevreler, bu neşriyatı ve filmleri alkışlarken, henüz bu duygularını tamamı ile kaybetmeyenleri ise «yok, artık bu kadarı da olmaz» demektedirler. İşin garibi, bütün dünya, bu neşriyatı okurken ve seyrederken, sadece, aziz milletimiz, bunlardan habersiz bırakılmaktadır. Kanaatimizce Türk Milleti, her şeyden önce, kendi aleyhine dönen bu oyunlardan, bütün çıplaklığı ile haberdar edilmelidir. Çok, ciddi söylüyorum, şayet yetkim olsa idi: ben, bütün bu neşriyatı ve filmleri, gerekli bir takdimden sonra, herkesten önce milletimize gösterirdim. Böylece, «gayret-i milliyeyi» ve «gayret-i diniyeyi» harekete geçirir; onu yeni sosyal, kültürel, ekonomik ve politik hamlelere hazırlardım.

Evet, Türk Milleti, aleyhinde oynanan oyunları, kendisi için kurulan tuzakları, bütün çıplaklığı ile bilmelidir. Samimiyetle teklif ediyorum. Bütün kitaplıklar taransın, bütün arşivler kurcalansın, bütün yayınlar araştırılsın, bütün filmler incelensin, Türklük aleyhine yazılmış, basılmış, söylenmiş ve çizilmiş ne varsa, hepsi toplansın ve milletimizin bilgisine sunulsun. Korkmayınız, bu, dirilişimize ve silkinişimize sebep olacaktır. Bizi, «gayrete» getirecektir.

Bir sohbette, söz dönmüş dolaşmış, «dâhilerin doğuşunda, millî ıstırapların rolüne» gelmişti. Sohbet katılanlar şu kanaate varmışlardı ki, dâhiler, milletleri adına ıstırap çeken ve sorumluluk yüklenen samimî kimselerdi. Her dâhi, bir millet adına çile çeker ve milletini insanlığa kabul ettirmek için çırpınırdı. Ancak, dehâ, sadece bu çile ve ıstırapa samimiyetle talip olmakta değil, eser ve icraatı ile bütün dünyada ve bütün insanlık âleminde milletine

karşı gerçekten sempati duyguları uyandırmak demektir. Kısaca, dâhiler, milletlerini, kültür ve medeniyetlerini, omuzlayarak yüceltebilen devlerdir.

Söz buraya gelmişken, sohbete katılanlardan biri, çok enteresan bir olay anlattı. Doğru mu bilmem? Günahı, sevabı kendi boy-nuna... Ben, aklımda kalanları nakledeceğim.

Güya, meşhur Yahudi asıllı bir Fransız psikanalisti olan Sigmund Freud, daha on iki yaşlarında bir çocuk iken, bir gün Fransız Tifo Akademisi'nin önünde sergilenen ve tarih boyunca, tifo sahasına çok büyük hizmetler yapmış tifo dâhilerinin büstlerini hayranlıkla seyrediyormuş. Orada, Hippokrat'tan, İbni Sina'dan tutun da o güne kadar meşhur ne kadar tıp adamı varsa, hepsinin de büstü bulunuyormuş. Küçük S. Freud yalnız bu büstleri seyretmiyor, aynı zamanda, bu büstlerin kaidesine konan pirinç levhalar üzerine kazılmış yazılardan bu «meşhur kişilerin» isimlerini, doğum ve ölüm tarihlerini ve milliyetlerini de okuyormuş. Orada kimler yokmuş ki; Yunan, Türk, Arap, Alman, Fransız, İngiliz... ve diğer kavimlere ait meşhur tabiplerin büstleri arasında yalnız bir tek «Yahudi» yokmuş. İşte bu durum küçük S. Freud'un canını çok sıkışmış ve içini çekerek bu ıstırabını belli etmiş. Sonra kendini, henüz üstüne büst konmamış boş bir kaide önünde bulmuş. Kaidenin üstüne konmuş pirinç levhada şöyle bir yazı göze çarpıyormuş: «Buraya büstü konacak meşhur tabip henüz doğmadı.» Bu cümle, küçük S. Freud'u heyecanlandırmış, temsil ettiği kavmi, bağlı olduğu tarih, kültür ve medeniyet değerlerini düşünmüş ve daha o yaşta şu kararı vermiş: «Buraya da benim büstüm konmalıdır.» Ve şimdi orada. S. Freud'un büstü bulunuyormuş. Yâni S. Freud, sözünü tutmuş...

Bu hikâyenin doğruluk derecesini tahkik edemedim. Yalnız ifade ettiği espriyi çok sevdim. Gerçekten de her millet, yalnız kendi evlâtlarının omuzları üzerinde yücelir, yine yalnız kendi evlâtlarının iradesi ile soluk alabilir. Bütün mesele, genç nesillere, böyle bir sorumluluk şuuru aşılayabilmektedir. Milletler arasında devam eden acımasız bir çatışma ve savaş vardır. Bu savaşın sosyal, kültürel ekonomik, politik ve askerî biçimlerde tezahür etmesi, önemli değildir. Önemli olan, her şeyden önce, böyle bir savaşın içinde bulunduğumuzu asla unutmamaktır. Milletler, bu savaşlarda, ortaya koydukları güçleri nisbetinde «itibar» bulurlar. Bu savaşlarda yenik ve ezik düşen milletlerin ise itibarı hızla azalır. Bu durumda, böyle bir milletin çocuklarına büyük sorumluluklar düşer.

Ezik ve yenik düşen milletlerin çocukları, her şeyden önce içine düştükleri durumun farkına varmalıdırlar. Daha sonra bu «çirkin statü» onları gerçekten öfkeliendirmelidir. Ancak, bu öfke kâba, ham ve vahşi bir tepki biçiminde değil, büyük eser ve hamlelerin doğuşuna zemin hazırlayan millî ve mukaddes bir gayret halinde tezahür etmelidir. Her sahada, yeniden büyük bir aşkla teşkilâtlanmaya, ferdî veya kollektif bir emek seferberliği ile silkinip ayağa kalkmaya vesile olmalıdır.

Bizim, Türk-İslâm kültür ve medeniyetini yeniden kurma dâvamız bu demektir ve bu hamlemiz, milliyetçi ve ülkücü kadroların desteği ile inşallah gerçekleşecektir.

«TURQUERİE» VE «ANTI TÜRKİZM»

«Turquerie», Fransızca'da «Türk hayranlığı» manâsında kullanılır. Ziya Gökalp, bu kelimeyi dilimize «Türkperestlik» biçiminde tercüme eder. «Anti-Türkizm» de, bunun aksine, «Türk düşmanlığı» demektir.

Her milletin hayatında «dostları» ve düşmanları» vardır. Her milletin «sevenleri» ve «sevmeyenleri» bulunur. Bu, normaldir. Durum, «Türklük» için de aynıdır. Bizim de «lehimizde» ve «aleyhimizde» söylenen sözler, yazılan kitaplar, çevrilen filmler olacaktır. Bunları, hep tabii karşılıyoruz. Ancak, merak ettiğimiz bir husus vardır. «Lehimizde» yapılan neşriyatla, «aleyhimizde» yapılan neşriyatın bir sayımını yapıp ayrı ayrı tasnif ettiğimizde acaba, hangi taraf ağır basar? «Hayranlarımız» mı daha çok yoksa «düşmanlarımız» mı?

Hemen, acele karar vermemek gerekir. Gerçekten böyle bir araştırma, mutlaka yapılmalıdır. Bu neşriyat, en sağlam bir biçimde taranmalı, toplanmalı, tasnif edilmeli ve yorumlanmalıdır. Durum, aydınlığa çıkarıldıktan sonra, gereken vaziyet alınmalıdır. Ancak, bir «acele» ve «peşin» hüküm olarak değil, sadece bir «hipotez» olarak belirtelim ki, galiba Türk'ün «düşmanları», hayranlarından daha çoktur. Üstelik, Türk çocuğu, «tarihi misyonunu» gerçekleştirmek için, bu durumu, objektif olarak tayin etmek ve bilmek zorundadır.

Her ne kadar Z. Gökalp, «Türkçülüğün Tarihini» anlatırken, bizzat hayranı olduğu «Garp Medeniyetinde», Türklüğe karşı bir hayranlıktan (bir Türkperestlikten) söz ediyor ve «Türkçülüğünü» bu zemine oturtmaya çalışıyorsa da, bizce, bu satırlar dahi, «Garp'ın gerçek çehresini» ve bize karşı husumetini gizlemeye yetmeyecektir.

Bizim kanaatimize göre, «Avrupalı ressamların, Türk hayatına dair yaptıkları tablolarla, şairlerin ve feylesofların Türk ahlâkını tavsif yolunda yazdıkları kitaplar... Lamartine'in Auguste Compte'un, Pierre Lafayette'in, Ali Paşa'nın kâtibi bulunan Farrere'in Türkler hakkındaki dostane yazılarının, aleyhimizde yazılanların yanında çok yetersiz kalmakta ve hatta bunlar, Garp'ta aleyhimize yapılan neşriyata karşı, çok cılız bir «reaksiyon» olarak nitelendirilebilecek cinsten çalışmalarlardır.

Esasen, milletimizin maruz kaldığı «husumeti» görmek ve idrâk etmek için, şöyle bir etrafımıza bakınmamız yeter. Türklük dünyasının durumu, yeryüzüne dağılmış Türklüğün maruz kaldığı muamele ortadadır. Şimdi, milletimiz, her rengi ile emperyalizmin, ırkçılığın, şovenizmin ve jenositin ne demek olduğunu, bilfiil yaşayarak öğrenmektedir. «Yurt dışına» çalışmaya giden Türkoğlu, oralarda gördüğü muameleyi, oynatılan filmleri gördükten sonra, «Anti-Türkizm»in manâsını daha iyi idrâk etmektedir. Yanlış bir eğitimle, «bütün dünyanın bize hayran olduğu» fikri ile yanıltılan Türkoğlu, «medenî Avrupa'da» maruz kaldığı muameleyi görünce şaşırılmaktadır.

Bir yakınım, tahsil için İngiltere'ye gönderilmişti. Orada bir ailenin yanında kalıyordu. Kendisini, yakından tanıyanların da bildiği gibi, bu yakınım, fevkalâde nazik ve efendi bir gençtir. İyi bir Türk ve samimi bir Müslüman'dır. Medenî ve kültürlüdür. Bununla beraber, İngiliz ailesinin, aylarca kendisine ısınmadığını, fırsat buldukça din ve milliyeti etrafında tacizde bulunduklarını, acı acı anlatmıştı. Hatta, bu yakınım, İngiltere'den ayrılıp vatana dönüşünde, aylarca birlikte kaldığı bu aileye veda ederken, aile reisinin şu cümlesine muhatap oluyor: «Sizi, tanıdığıma çok memnunum. Yoksa mezara bir Türk ve İslâm düşmanı olarak girecektim. Benim kanaatimi değiştirdiniz, size teşekkür ederim.»

İKİNCİ BÖLÜM

DİN PSİKOLOJİSİ VE İSLAMİYET

DİN GERÇEĞİ

«Din'in mahiyeti» etrafında, Batı'lı sosyologlar ve psikologlar, çok farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Üstelik, bunlar, ilmi olmak iddiasındadırlar. Oysa, «ilim, ekol kabul etmez». Bizce, bu sosyologlar ve psikologlar, ne derlerse desinler, yaptıkları şey, ilim değil, sadece birer felsefî araştırmadır. Çünkü, herkes bilir ki, «ilim üniversite-saldir» ve kendi bünyesinde «çatışkan görüşleri» barındırmaz. Biz, «ilim» adı verilerek, genç nesillere, felsefî doktrinlerin ve kanaatlerin telkin edilmesine karşıyız. Gençler, ilmi ilim, felsefeleri de felsefe olarak öğrenmelidirler.

Şurası, kesin olarak bilinmelidir ki, çok ünlü «ilim adamlarının» bütün görüşleri ve kanaatleri «ilmi» değildir. Onların da kanaatleri, zanları, yanlış ve isabetsiz görüşleri vardır. Bilfarz S. Freud, A. Adler, C.G. Jung gibi psikanalistler, kendi sahalarında büyük «otorite» olabilirler; ancak bundan, onların «din psikolojisi» konusunda, ortaya koydukları teorilerin doğru olduğu mânâsı çıkarılamaz. Nitekim, onların, bu konudaki teorileri, bir diğeri ile çatışmakta ve çelişmektedir. Bunların, kendi aralarında dahi anlaşamaması, bizim kanaatimizi doğrulamaktadır. Bilfarz S. Freud, «dinî duyguları», kendi görüşüne uygun olarak «Oedip kompleksi» ile (ana'ya duyulan aşkla), şuuraltına bağlı olarak «sublimation» (yüceltme) mekanizması ile -yeni kavramlar ve semboller biçiminde- yorumlarken A. Adler, meseleyi «complex inferiorite» (eksiklik kompleksi) ile ayrı kavramlar ve semboller içinde ele almıştır. Öte yandan, ünlü psikanalist C.G. Jung ise, meseleyi, «kollektif gayr-i şuura» bağlayarak cemiyetlere göre değişen «arkhe-teyp» (öktip)lerle açıklamaya çalışmıştır.

Kaldı ki, «din psikolojisi» üzerinde kafa yoran fikir ve ilim adamları, daha çok Batı'nın ve Hristiyan dünyasının ve kültürünün çocuklarıdır. Yahut, o kültürle haşır neşir olmuş insanlardır. Onlar -bize göre, bozulmuş olan Hristiyanlığın- «mukaddes aile» inancına bağlı olarak düşünmüş ve araştırma yapmışlardır. Onun için, hemen hemen bütün Batı'lı psikanalistler ve hatta pozitivistler, dinin kökünde, daima «ana-baba ve oğul» motifini aramışlar; çocuklardaki ve gençlerdeki «dinî heyecanları», ana-baba etrafında dolaşan «komplekslere bağlamaya böylece «Hristiyan doktrinlerine» ulaşmaya çalışmışlardır. İtiraf edelim ki, «din psikolojisi» konusunda çalışan Theodore Flournoy da, ondan çok etkilenen Pierre

Bovet de kendilerini bu etkiden kurtaramamışlardır. Hatta, çocuklarda ve gençlerde «din hayatını» inceleyen J. Piaget dahi araştırmaları neticesinde «insan-tanrı» fikrine ulaşmıştır. Bunlar, tabiidir. Bütün tarihi boyunca «tanrılar ailesine» inanmış, yüce Peygamber Hz. İsa'nın dinini dahi, değiştirerek bir «mukaddes tanrılar ailesi» biçimine sokmuş ve «insan-tanrılara» inanmış bir cemiyetin çocukları üzerinde yapılan araştırmalardan zaten başka bir sonuç beklenemezdi.

Hiç şüphesiz, insanın dinî hayatında «ana-baba ve evlât» sevgi ve ilişkisinin ve hatta «antropomorfizmin» izlerine rastlanabilir. İnsanın insanlarla ve tabiatla ilişkileri elbette dinî hayat bakımından da önemlidir. Bunlar, yalnız dinî hayatımızda değil, hayatımızın her safhasında bizim için değerlidirler. Bununla birlikte asla unutmamak gerekir ki, dinî hayatın kendine has bir gerçekliği vardır. Din, âlemşûmul bir müessese olarak kendi gerçekliği içinde ele alınmalı, onu, şu veya bu cemiyetin yapısına göre saptırmak değil, istinat ettiği âlemşûmul ihtiyaçlara göre değerlendirmek gerekir. Din, S. Freud'un sandığı gibi, «tehlikeli bir yanılma» değil, tıpkı ilim gibi, tıpkı güzel sanatlar gibi, tıpkı ahlâk gibi gerçek bir değerimizdir. Belki en büyük «yanılma», dinin bu gerçeğinden habersiz olmasıdır.

DİN KONUSUNDA BATI ÇIKMAZI

İnsan, Allah'ı neden ve niçin arar? Bu soruya peygamberler, veliler, filozoflar, sosyologlar, kısaca bütün insanlık, bütün tarih boyunca cevap aradı. Öte yandan, insanların bu konuda çetin ihtilâflara düştüğünü de biliyoruz. Kişiler, kendi idraklerine, cemi-yetler, kendi alışkanlıklarına göre bu soruya cevap verdiler. Kimi-leri de art niyetlerle, konuyu dejenere etmeye yöneldiler.

Fransız sosyologu Auguste Compte, insanlığın «kollektif ruhunu tanrılaştırırken», meşhur Yahudi sosyologu E. Durkheim, bu geliş-mededen istifade ederek İsrail Kavminin «ortak ruhu» durumunda bulunan «Yahova»yı, sosyoloji kılığında piyasaya sürmek fırsatını buluyordu. Böylece, «Yahudi kabbalizmi» ilim hüviyetinde kitlelere sunuluyordu.

Bu arada yine bir Yahudi olan K. Marks, kanaatimizce, Yahudi dininin dışında kalan bütün inançları «afyon» olarak nitelerken, «Yahova'nın çocukları» olmayan milyarlarca insanı, madde mihveri etrafında, toplanan bir «kollektivizme» zorluyordu. Güya, buna reaksiyon olarak ortaya çıkan ve spiritüalizmi (ruhçuluğu) savunan Yahudi filozof H. Bergson da maddeyi ruha irca ederek, «Tanrı'nın üniversal bir ruh» olduğunu yaymaya çalışıyordu. Bu, Yahova'nın yeni bir müdafaasıydı.

Öte yandan Yahudi psikanalist S. Freud, Hristiyanlığı gözden düşürmek için, onun bütün «doktrinlerini», seksüel libido enerjisi-ne bağlar; Hristiyanlığın «mukaddes teslisini» seksüel kavramlar-la açıklamaya çalışır. Hatta, bununla da yetinmez, «ilk plânda mukaddes sayı «üç», bütün erkek cinsel organının sembolüdür» diye ilim maskesi altında, Hristiyanlıkla alay eder. (Bkz. Rüya-lar Üzerine İki Deneme. Sigmund Freud - Dr. İbrahim Türek - Varlık Yayınlan 1965 - S. Freud'un 6. Konferası, S. 169).

Esefle itiraf edelim ki, Batı Dünyasında bu tip ard niyetli propa-gandalar, o derecede müessir oldu ki, büyük kitleler, «din»den soğumakla kalmadı, «dine saygılı» Hristiyan ilim ve fikir adamları dahi, bu fikirlerin doğurduğu karanlık vasatta düşünüp yazmaya başladılar. Bilfarz, bunlardan Pierre Bovet, «din duygusunu», tıpkı S. Freud gibi, «Oedip Kompleksi» ile açıklamaya mütemayildir. Ona göre «çocuğun sevgisi, başlangıçta yalnız annesine yönelmiştir.» Kaldı ki, «Din duygusu evlâtlık duygusudur. Bu duygunun çocukta-ki ilk konusu ana-babadır. Anne ve baba, çocuğun ilk tanrılarıdır;

çocuk, onlarda bütün tanrısal yetkinlikleri bulur». Yine bu yazara göre, çocuk ilerde bu duygularını «Baba-Tanrı» kavramına «transfer» edecektir. (Bkz. Pierre Bovet, Din Duygusu ve Çocuk Psikolojisi, Selâhattin Odabaş-1957-Ankara S. 56). Yine aynı eserden öğrendiğimize göre, P. Girard adında bir yazar da şöyle sormaktadır : «Din, ilkin görünen bir anne ile babaya karşı duyulan, sonra da göklere çevrilen, insanlık ailesinin görünmeyen Babasına yönelen evlâtlık sevgisinden başka bir şey midir?». (Bkz. a.g.e. S. 34).

Bu noktada belirtelim ki, Batılı fikir ve düşünce adamının seviyesi, gerçekten «din» konusunda yetersiz kalmaktadır. O hâlâ, bir nevi «putperest»tir. Zaten, bunu Pierre Bovet de itiraf etmektedir. Ona göre, «Kavramlarımız, çocuğunkiler kadar zorunlu olarak putperest ve insanbiçimci değil midir?» Bkz. a.g.e. S. 115). Batılı mütefekkirin, ulaşabildiği en mücerret nokta «Ruh-Tanrı»dır. (Bkz. a.g.e. S. 91-95). Meşhur yazar Victor Hugo bile , «Çocuk babasını düşünür ve yüzünü Tanrı'ya çevirir», diye yazar. (Bkz. a.g.e. S. 96). Görülüyor ki, «din nedir?» sorusu karşısında Batı, çıkmaz bir sokağa girmiştir. Bu konuya ancak, İslâm ışık tutacaktır. Allah'ı arayan insan, O'nu İslâm'da bulacaktır.

DİN PSİKOLOJİSİ VE OBJEKTİF ARAŞTIRMALAR

Sosyologlar, dinî, «içtimai bir müessese» olarak incelerken, psikologlar, bu konuyu ferdileştirmekte onun «beşer fitratında» mevcut olan köklerini araştırmaktadırlar.

Şanlı Peygamberimizden öğrendiğimize göre, dinin, hem «içtimai», hem de «beşer fitratına» uygun veçheleri vardır. Nitekim. O, bir hadislerinde, «Allah insanı, İslâm fitratı üzerine yaratır. Sonra, onları, anaları, babaları (yani cemiyetleri), Yahudî Hristiyan ve Mecusî yapar», diye buyururlar.

Gerçekten de bir «din psikolojisi» yaparken, «psikolojik» ve «sosyolojik verileri», bir diğerinden ayırmak çok zordur. Bu sebepten, Batı'lı psikologların ve psikanalistlerin «din konusundaki» araştırmaları, ister istemez, Hristiyan kültürü ile bulaşmıştır. Bu sebepten, onların tespitleri, kolayca tamim edilemez. Bizzat. Batı'lı psikolog ve araştırmacı da bu kanaattedir. Nitekim, İsviçreli ilim adamı Pierre BOVET, «Din Duygusu ve Çocuk Psikolojisi» adlı kitabında, bu hususu şöyle itiraf etmektedir: «Din ve dinî bilgiler, çocuğu her tarafından sardığına göre, çocuğun kendi malı olan (yani fitratında bulunan), ilkel dinindeki krizi (tabiatındaki dinî gelişmeleri) halletmek bizzat faydalandığı dinî fikirleri nerede bulabiliriz?» [Bkz. Pierre Bovet, Din Duygusu ve Çocuk Psikolojisi, 1958, S. 69 -Selâhattin Odabaş tercümesi- (Parantez içinde açıklamalar, bize aittir)]

Aynı kaynaktan ve araştırmacıdan öğrendiğimize göre, insanın müdahalesi olmaksızın meydana gelen «tabii» din duygularını ve fikirlerini yakalamak için «sağır ve dilsiz» çocukların ve gençlerin bu konu ile ilgili hâtıraları «çok öğretici» olabilir. Nitekim, ünlü Amerikalı filozof William James, bu konuyu aydınlığa çıkarmak için, Ballard adında, on bir yaşına kadar hiçbir ders almamış olan bir sağır ve dilsiz çocuğun hâtıralarını, önemli bir kaynak saymıştır. On bir yaşından itibaren Enstitüye giren ve eğitilen Ballard, çocukluk yıllarına ait, fizik-ötesi düşünce ve duygularını, özetle şöyle dile getiriyordu: «Babamla gezintiye çıktığımız oluyordu. Tabiat ve manzaralar beni çok etkiliyordu. Konuşmayı ve yazmayı bilmiyordum. Bu sebepten babamla konuşamıyor, fakat düşünüyordum. Kendi kendime soruyordum: Acaba, dünya nasıl var oldu? İnsan, hayata nasıl başladı? Bitkiler, diğer canlılar nasıl meydana geldi? Dünya'yı, Güneş'i, Ay'ı var eden sebep ne? Bu eşya âlemi

nasıl doğdu? Bunları kim aklıma getiriyor? İlk insan, ilk hayvan, ilk bitki tohumusuz nasıl meydana geldiler? Nereden gelip nereye gidiyoruz? Kâinatın başlangıcı nasıl olabilirdi? Bilhassa bu soruya cevap bulamazdım. Düşünür düşünür vazgeçer, bir müddet sonra yine aynı meseleye dönerdim. Bu meseleye yaklaşıp uzaklaşarak bir fırlıdağa dönmüştüm ve bu, okula girinceye kadar böyle devam etti». (Bkz. a.g.e. S. 71-72).

Pierre Bovet'nin belirttiğine göre, bir sağır ve dilsiz olan Helen Keller de daha «on yaşında bir çocuk iken kendiliğinden, bu çeşit meselelerle uğraşıyor «Göğü, denizi her şeyi kim yaptı?» diye düşünüyordu». Yine aynı yazara göre, «D'Estrella adında üçüncü bir Amerikalı sağır-dilsizin hâtıralarında daha az fizik-ötesi endişeler bulunmakla beraber, bunlarda da belli başlı tabiat olaylarının kısmi bir açıklaması yer almıştır». (Bkz. a.g.e. S. 72).

Sağır ve dilsizlerin, içinde bulundukları cemiyetten ne dereceye kadar etkilendikleri, başlı başına bir problem olmakla birlikte, bu nevi araştırmalar, bize biraz daha objektif olarak gözükmetedir. Bu tip araştırmalar, öyle sanıyoruz ki, insanın «muvaahhit» karakterini ve «insanın fitratında» yatan dini, bulmaya yardım edebilecektir.

Psikologlar, küçük yaşlardan itibaren çocukların, kâinata ve tabiata tecessüsle yöneldiklerini, yıldızları, Ay'ı ve Güneş'i hayranlıkla seyrettiklerini, canlı ve cansız tabiattaki birçok olayı hayretle idrâk ettiklerini ve bunları, kendilerine göre yorumlamaya çalıştıklarını ve hepsinden daha önemlisi bunların «nasıl ve kim tarafından» meydana getirildiklerini merak ettiklerini belirtirler.

Görülüyor ki, bu sorular, sadece «yetişkinlere», mütefekkilere ve ilim adamlarına mahsus değildir. Bu sorular, insanın yapısından ve tabiatından gelmektedir. Ancak, çocuklar, onlara nazaran, daha az tecrübe ve bilgi sahibi olduklarından, yorumlarında, düşünce ve duygularında daha farklı hareket etmektedirler; daha çocuksu ve daha iptidai cevaplar vermektedirler. Bu durum, insanın tabiatından gelen soruların ihtiva sınırını küçültmeye ve insanın fizik-ötesi temayüllerini inkâr ve ihmal etmeye yetmez. Aksine, daha da önemli kılar.

Mutasavvıfların «seyr-i afaki» (objektif gezi) adını verdikleri, tabiattaki ve kâinattaki «esrarı» (sırları) öğrenme ve Keserde mües-siri arama» gayretleri, âlemsümül (üniversal) bir ihtiyaç olarak en küçük taştan itibaren bütün insanlarda mevcuttur. İnsan, «fitratı» icabı, yalnız bu âlemi seyretmekle yetinmez, onun «yapıcısını ve yaratıcısını» da arar. Ancak, çocuk idraki, aklı, muhayyilesi ve

tecrübesi yetersiz olduğu için, farkında olmadan «antropomorfizme» (varlıkları ve tezahürleri insana benzetmeye), «animizme» (tabiatın ve eşyanın canlı ve şuurlu yaratıklar olduğuna), «artifisializme» (artificialisme) (yahut, tabiatın insan tarafından yapıldığına ve insan tekniğine benzer bir yolla oluştuğuna) inanabilirler. Gocuk idrakinin bu kusuru, ayrı bir konudur, «insanın fitratında» yatan âlemşümül sorular ayrı bir konudur.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, peygamberler de dâhil, bütün insanlar, tabiatı, kâinatı, yıldızları, Ay'ı, Güneş'i hayranlıkla ve hayretle seyretmiş ve bu âlemde «Allah'ı aramışlardır». Bu, bizzat Allah'ın, insanları, bir «kitab-ı ekber» olan kâinatı okuyarak «kesin bilgiye» ulaşması için, insana açtığı bir yoldur». Bakınız, bu konuda yüce Kitabımız'da ne buyurulmaktadır: «Biz İbrahim'e kesin ilme erenlerden olması için, göklerin ve yerin mülkünü de öylece gösteriyorduk. İşte o, üstünü gece bürüyüp örtünce, bir yıldız görmüş, «Bu mu benim Rabbim!» demiş., o (yıldız) sönüp gidince de «ben böyle sönüp batanları (Tanrı diye) sevemem» demişti. Sonra Ay'ı doğar halde görünce de, «bu mu benim Rabbim!» demiş, fakat, o da batıp gidince, «and olsun, eğer bana Rabbim hidayet etmemiş olsaydı, muhakkak sapanlar güruhundan olacaktım» demişti. Sonra Güneş'i doğar vaziyette görünce de, «Bu mu imiş benim Rabbim! Bu, hepsinden de büyük» demiş ve (Güneş) batınca da şöyle söylemişti: «Ey kavmim! (gördünüz ya, bunların hepsi fâni ve mahlûktur). Ben sizin (Allah'a) eş kata geldiğiniz nesnelerden kat'iyen uzağım. Şüphesiz ki, ben, bir muvahhid olarak, yüzümü, o gökleri ve yeri yaratmış olan Allah'a yönelttim. Ben müşriklerden değilim» (Bkz. el-En'am Sûresi, âyet, 75, 76, 77, 78, 79).

Öyle anlaşıyor ki, dünyanın bütün çocukları, «fitratları» icabı, tabiatı ve kâinatı seyrederek Allah'ı aramaktadırlar. Yani, bütün çocuklar, Hazreti İbrahim'in macerasını yaşıyorlar. Ancak, çok defa onları, cemiyetleri yanıltıyor, onların «muvahhit karakterini» bozarak yanlış dinlere ve itikatlara doğru zorluyor, içlerinde pek azı, Allah'ın lütfü ile yüksek zekâsını kullanarak küfür bataklığından çıkabiliyor».

İNSANIN FITRATI VE İSLÂM...

İnsan, Allah'ı neden ve niçin arar? Bu soru karşısında. İnsanların içine düştükleri ihtilâfları biliyorsunuz.

Oysa, insanlık şöyle demeliydi: «İnsan, Allah'ı, fitratı ve tabiatı icabı aramaktadır. İnsan, O'nsuz yapamamaktadır. İnsan, hakikati, doğruyu, güzeli, iyiyi neden ve niçin arıyorsa, Allah'ı da onun için arıyor olmalıdır. İnsanın bu arayışını, herhangi bir marazı komplekse bağlamaya veya büyük bir yanılma olarak nitelemeye çalışmak, insanın fitratını ve tabiatını tanımamak demektir.»

Böyle bir cevap İslâm'a uygun olmakla kalmaz, aynı zaman da objektif bir tespit de olurdu. Gerçekten de bütün çocuklar ve bütün insanlar, henüz kendi dışlarına bağlayamadıkları bir sebeple Allah'ı aramaktadırlar. Allah'a ihtiyaç, insanın tabiatından ve fitratından geldiği için, «din duygusunun temeline» konmak isteyen hiçbir «dış âmil» kâfi nisbette insanı tatmin etmemektedir. Çünkü, mesele, tamamı ile insanın «fitratı» ile ilgilidir.

Bu konuda yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurulmaktadır: «Ey insanlar! Siz, hepiniz Allah'a muhtacsınız.» (Bkz. el-Fâtır Sûresi, âyet, 15). Kaldı ki, insan «muvahhid» karakterde yaratılmıştır ve «fitratına» uygun olarak yüzünü «Allah'a çevirmeye» istidatlı kılınmıştır. Bu konuda Yüce Kitabımızda şöyle buyrulur: «O halde, yüzünü muvahhid olarak dine, Allah'ın o fitratına çevir ki, O, insanları, bunun üzerine yaratmıştır. Allah'ın yaratışına (hiç bir şey, hiç bir yanlış yorumlama) bedel olamaz. Bu, dimdik ayakta duran bir dindir. Fakat insanların çoğu bilmezler.» (Bkz. Er-Rum Sûresi, âyet, 30).

Evet, insan, tabiatından gelen (belki de cemiyet tarafından beslenen) bir zorlama ile «Allah'ı arar». Fakat, hüznle belirtelim ki, bütün çırpınışlarına rağmen insanlık, O'nu, beş duyusu ile çıplak bir realite olarak ele geçiremez. O, «Mutlak Varlık»tır ve «mutlak», varlığın sırrıdır. Bu «sır», bize, «şahdamarımızdan» daha yakın ve fakat idrakimize «sonsuzca» uzaktır.

İnsanoğlu, Allah'ın varlığını sezmekte ve fakat O'nu, bir türlü idrâk ve tasavvur edememektedir. Böyle bir şey yapmaya kalkıştığı zaman, ister çocuk, ister yetişkin olsun, ya «antropomorfizme» insan biçimine sokmaya ya «animizme» (tabiatın ve eşyanın canlı ve şuurlu olduğu düşüncesine) düşmekte, idrakini eşyadan, eşya ile ilgili illüzyonlardan kurtaramamakta, itibari bir tanrı fikrine

saplanmaktadır. Böylece de insanoğlunun kafasında «objektif» ve «sübjektif tanrılar» teşekkül etmektedir. Oysa, İslâm'a göre, bunlar -hâşâ- «Tanrı olmak şöyle dursun sadece birer «put»turlar.... Yüce İslâmiyet'e göre, insanoğlu, bütün «sahte mabutları» kırmadıkça Allah'a yol bulamaz. Nitekim, İmam-ı Rabbani Ahmed Farukî Hazretleri, «Tasavvuf yolculuğundan maksat, ihlâs makamına varmaktır. İhlâs makamına kavuşabilmek için enfüsî (sübjektif) ve âfâkî (objektif) mabutlara tapınmaktan kurtulmak lâzımdır» derler. (Bkz. İmam-ı Rabbani -MEKTUBAT- 40. Mektup).

Yüce İslâmiyet'in ve dolayısı ile Şanlı Peygamberimizin, asıl görevi, «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyerek, bütün «sahte mabutları», bütün «putları», insanın, kafasında ve gönlünde yonttuğu «itibarî tanrıları» yıkmaktır. Bu sebepten yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de Müslümanlara şöyle emredilmektedir: «Fitne kalmayınca, din de yalnız (Allah'ın oluncaya kadar onlarla (sahte dinler ve mabutlar yontanlarla veya Allah'ı ve dinini inkâr edenlerle) savaşın». (Bkz. el-Bakare Sûresi, âyet, 193). Evet, hangi plânda olursa olsun, bizim görevimiz budur. İslâm, şu anda, yeryüzünde bulunan yegâne «tevhid dini» dir.

KAVRAMLARIN TEKÂMÜLÜ VE ALLAH

İnsan, bebeklik, çocukluk ergenlik, gençlik, olgunluk ve ihtiyarlık dönemlerinden geçerek ömrünü tamamlar. Bir ömür içinde, insan, sadece beden bakımından değil, şuur ve onun muhtevası bakımından da önemli değişikliklere uğrar. İnsan, yaşlandıkça, tecrübe kazandıkça ve kültür bakımından zenginleştikçe, çocukken edindiği birçok kavramın da değişmekte olduğunu görür.

Düşünün, çocukken sahip olduğunuz pek çok kavrama (mefhuma) şimdi de sahipsizsiniz; o zaman kullandığınız pek çok kelimeyi şimdi de kullanıyorsunuz. Meselâ, siz, çocukken de Allah, güzel, iyi, doğru, madde, hayat, ruh diyordunuz şimdi de aynı kelimeleri kullanıyorsunuz. Bununla birlikte itiraf etmeniz gerekir ki bu kelime ve kavramların mânâları, sizin için, «dün» başka idi. «Bugün» yine başkadır. Bu sebepten, diyoruz ki, insanla birlikte, onun sahip olduğu kavramlar da değişmektedir. Bu durumu, hem ferdî hem de içtimâî hayatta müşahade etmek daima mümkündür.

Bu tespitlerimiz doğru ise, rahatça iddia edilebilir ki, insan şuuru, öyle bir dinamizm içindedir ki, o, ömrün çeşitli safhalarından geçerken, aynı kelimeleri kullanmakla birlikte, sahip olduğu kavramlar, devamlı olarak muhteva itibarı ile değişmektedir.

Nitekim, sahip olduğumuz, her kavram, her an değişik bir kılık ve kadro içinde belirmektedir. Kendimizi bildik bileli, şuurumuzdan, farklı biçimler içinde beliren binlerce güzel, binlerce, iyi, binlerce doğru, binlerce Tanrı fikri gelip geçmedi mi? Şuurumuzda, her kavram, eski kabuğunu kırmakta, yeni bir muhteva kazanarak yepyeni bir biçimde meydana çıkmaktadır.

Şuurumuzda her an eski bir «hakikat» yıkılıp yeni bir hakikat, eski bir «iyi» yıkılıp yeni bir iyi, eski bir «güzel» yıkılıp yeni bir güzel, eski bir «tanrı fikri» yıkılıp yeni bir Tanrı, eski bir «madde» fikri yıkılıp yeni bir madde, eski bir «mekân ve zaman» fikri yıkılıp yeni bir mekân-zaman fikri gelişmektedir. Velhasıl ne kadar mânâ ve kavrama sahip isek, her an eskisi yıkılmakta, yenisi kurulmaktadır. Böylece, herkes kendi idrakine göre, yaşadığını, ezeli ve ebedî bir araştırma ve yücelme içinde koştüğünü idrâk etmek fırsatını bulabilmektedir.

«Tanrı fikrinin» de insan şuurunda, böyle bir macerası vardır. Çocukken, kaba bir «antropomorfizme» veya «animizme» düşerek yanlış, eksik, bir «tanrı fikri» geliştiren çocuk, çok geçmeden,

bunun kendisine yetmediğini hayretle görür, ergenlik krizleri içinde bunları kırıp atmak ister. Çok defa da böyle yapar. O, bunu yapmakla birlikte, «tanrıları» Şanlı Peygamber Hazreti Muhammed (O'na Salât ve selâm olsun) tarafından kırılan «putperest Araplar» gibi, derin boşluğa düştüğünü de hüznle görür. Artık «tanrısız kaldığını sanır. Fakat, çok geçmeden, fitratı icabı, yepyeni bir «tanrı kavramı» ile birlikte olduğunu görür. Eskisine nazaran «antropomorfizmin» ve «animizmin» tesirlerinden daha uzak bu «tanrı» fikrinin de zamanla beşerî tasavvurlarla oluştuğunu ve «özlediği tanrı kavramından» çok uzak olduğunu hayretle görür. Bu sefer, içi burkula burkula onu da kırıp atar. O, böylece «tanrı değiştirirken» veya «tanrısız kaldığını» sanırken, şuurundan ve vicdanından «tanrılar» gelip geçer. İnsan, tıpkı Hazreti İbrahim'in (O'na salât ve selâm olsun) macerası içinde Allah'ı ararken, farkında olmadan, mütemadiyen «sahte mabutlar» yontuyor, tapıyor, kırıyor ve gerçeğini arıyor.

Bu macerayı yaşayan insana, İmam-ı Rabbani Hazretlerinin tavsiyesi şudur: «Allah'ı arayan kimsenin, kendi içinde ve dışında olan, bütün bozuk mabutları yok etmesi ve «illallah» derken, mabut olarak fikrine ve vehmine gelen şeylerin hepsini de nefyetmesi, kovması lâzımdır. Gerçek bir mabudun varlığını yalnız düşünmeli, ondan başka hiçbir şeyi hatırına getirmemelidir» (Mektubat, 126. mektup).

SAHTE TANRILAR VE ALLAH

Ferdî şuurun, kendini yenileyip durması gibi, içtimai hayat da devamlı bir gelişme, değişme ve yenilenme halindedir. Belki, değişme hızları farklı olabilir, lâkin «ferdî ve içtimai şuurda», kavramların (mefhumların) biçim ve muhtevası sabit kalmamaktadır.

Müşahedelerimiz bizi aldatmıyorsa, fertler gibi, cemiyetler de «Allah'ı aramaktadırlar». Çünkü, görüyoruz ki, insanlık âlemi de tıpkı ferdî şuurlardaki gelişmelere paralel olarak, tarih boyunca, «içtimai vicdana ve şuura» hükmeden «tanrı fikrini» yenileyip durmaktadır. Şanlı Peygamberlerin rehberliğinde, insanlık, idrakine ulaşan antropomorfizmden, animizmden ve eşya dünyasına ait illüzyonlardan kurtulmakta, varlığımıza «şah damarımızdan daha yakın» ve idrakimize sonsuzca uzak olan ve mutlak varlık durumunda bulunan Allah'a doğru hızla akmaktadır.

Şimdi herkes rahatça görmelidir ki, gerek fert ve gerek cemiyet olsun, insanlık, asla Allah'ı inkâr edememektedir. İnsanlığın kırıdıkları, inkâr ettikleri bizzat «Yaradan» değil, «tanrı» diye vehmettiği tasavvurlarıdır. İnsanlığın kırıdıkları, inkâr ettikleri şeyler, asla «Allah» değil, kırılasi, katı, hantal “put”lardır. Biz, Allah'a doğru sür'atle akmaktayız. Esasen, İmam-ı Rabbani Hazretlerinin buyurdıkları gibi, objektif ve sübjektif bütün «tanrılar» ve bütün «sahte mabutlar» yıkılmadıkça Allah'a giden yol ele geçmez. Hazreti Âdem'den, Hazreti Muhammed'e kadar gelen ve Şanlı Peygamberimizin (hepsine salât ve selâm olsun) dilinde en muhteşem ifâdesini bulan «Allah'tan başka tanrı yoktur», cümlesini, yeniden bütün insanlığa tebliğ etmenin zamanıdır.

Allah'ı inkâr ettiğini sanan kimselere anlatmak gerekir ki, onlar, mutlak varlık olan Allah'ı değil, sadece «tanrı» diye tasavvur ettikleri vehimlerini ve kısır idrakleri ile yonttukları «tanrıların» red etmektedirler. Filozof Nietzsche (Nice), «Tanrı öldü! Artık Tanrı Dionizos benim!» diye sayıklarken, kim bilir hangi putu yıkıyordu? Elbette, Antik Çağ'ın bütün «sahte mabutları» ile birlikte «şarap tanrısı» da yıkılıp gidecekti. Sevinçle belirtelim ki, insan, Allah'ı ararken, tarihin çöplüğüne binlerce «putun» enkazını da boşaltmıştır. Zevs'lerin, Afrodit'lerin, Lâfların, Hübel'lerin burunları çoktan yerde sürünmektedir.

Öyle anlaşıyor ki, insan, gerçekten Allah'ı aramakta ve fakat kendi idrakini kolay kolay «sahte mabutların» tasallutundan kurtaramamaktadır. Onun için İslâm mutasavvıfları, insanlığa «Allah'ı ispat etmek» yerine, eline «lâ (yokluk) süpürgesini» alarak idraklere ve vicdanlara musallat olan «sahte mabutları» temizlemeyi tavsiye etmişlerdir. Bu konuda Büyük Velî İmam-ı Rabbani Hazretleri şöyle buyururlar: “Mübarek lâilâhe illallah” sözü, insanın içindeki ve dışındaki, bütün yalancı mabutları kovduğu için, nefsi temizlemekte, en faydalı ve tesirli ilâçtır. Tasavvuf büyükleri, nefsi tezkiye etmek için, hep bu cümleyi seçmişlerdir». Nitekim, şu beyit ne güzeldir: «Lâ süpürgesi ile yolu temizlemezsen, İllallah sarayına varamazsın». (Bkz. İmam-ı Rabbani, Mektubat, 52. mektup).

«Din duygusu ve din psikolojisi» üzerinde çalışanların, mutlaka İslâm'ın «tevhid itikadından» haberdar olması ve tasavvufun «seyr-i âfâk», «seyr-i enfüsi» ve «seyr-i mutlak» merhalelerini geçerek gerçeği bulan İslâm velîlerinin hayat hikâyelerini, tecrübelerini ve müşahedelerini bilmesi gerekir. Esefle belirtelim ki, bugün «Din duygusu ve din psikolojisi» üzerinde çalışan Batı'lı fikir ve ilim adamları bu formasyondan mahrumdurlar. O halde, bu konuda çalışmak, Müslüman münevverlerin boynunun borcudur.

İNSAN VE ALLAH

İnsan ile Allah arasındaki münasebetler ve bağlar, sanıldığından da fazladır. Her ne kadar insanın «beş duyusu», daha çok eşya âlemi ile meşgul görünüyor ve yaratılmışlar dünyası insanın idrakini bir sis perdesi gibi kuşatıyorsa da düşünmesini» bilen bir insan için Allah, insana «şahdamarından daha yakındır». (Bkz. Kur'an-ı Kerim, Kaf Sûresi, âyet, 16).

Gerçekten de «eşya âlemi» ve «topyekûn yaratıklar», bir bakıma idrakimizi saran bir sis perdesi durumunda ise de insan, sandığı kadar, madde ile de, hayat ile de ruh ile de yüz yüze değildir. Etrafımızı saran varlık tezahürlerinden idrakimize ulaşan «verilere» önce renk, ses, şekil, sühunet, hareket... diyoruz. Sonra bunları birleştirerek çeşitli «objeler» biçiminde tasavvur ediyoruz. Sensualist (ihşasçı) filozofların da işaret ettiği gibi insan zihni, dışarıdan aldığı bu verileri birleştirerek kendine göre bir âlem kurmaktadır. Şimdi, tam bir «septique» (şüpheli) gibi soralım: Hislerimize dayanarak kurduğumuz bu âlem, gerçeği ne dereceye kadar temsil etmektedir?

Öyle anlaşıyor ki, biz, «yaratılmışlar âlemini» dahi, bütün çıplaklığı ile idrâk edememekteyiz. Gerçekten de bize bir takım «veriler» ulaşıyor, biz, bunlara dayanarak madde, hayat, ruh diyoruz. Çeşitli «tecrîd» ve «tamimler» ile meseleyi hallettiğimizi sanıyoruz. Oysa, hakikati özleyenler için, henüz madde de hayat da, ruh da birer «sır»dır.

Yine soralım, zihnimize ulaştığını sandığımız bu «veriler» gerçekten «fizik âleminden» mi, yoksa «fizik ötesi» bir âlemde mi gelmektedirler? Yani, eşya dünyasından taşan «veriler», doğrudan doğruya «objelerin» mi, yoksa onlara nakşedilmiş bir «İlahî mesajın» mı renk ve kokusunu taşımaktadırlar? Bu âlem de harfsiz, sessiz ve işaretsiz konuşan ve insanı muhatap alan biri var. Bu konuşan, «objeler» mi, yoksa idrakimizi saran bu sis perdelerini aralayarak insan şuurunun kapılarını kendine açan Allah mı?

Şanlı Peygamberler dizisi, Allah'ın insanı terk etmediğini, her an onun üzerinde bir gözetici durumunda olduğunu açıklamışlardır. Yüce ve mukaddes Kitabımız'da bu husus şöyle belirtilir: «Allah, insanın üzerinde tam bir gözeticidir». (Bkz. en-Nisa Sûresi, âyet, 1). O, insanın «gizlediği» ve «açığa vurduğu» bütün sırlarını ve tavırlarını bilir; hayra ve şerre olan bütün yönelişlerinden haberdardır. O,

insanların «niyetlerine» ve «yaptıklarına» bakarak, asla zulmetmek-sizin dilediğine «hidayet» etmekte, dilediğinin «kalbini mühürlemektedir».

Böylece, bir bakıyorsunuz, bazı insanlar, tabiat ve âlemi müşahade ederek Allah'a ulaşmakta, birçok insanlar da tabiata ve kâinata bakarak «yaratıcısını» inkâra yönelmektedir. Ne gariptir ki, aynı şey, bazılarının «iman etmesine», bazılarının «kâfir olmasına» sebep olmaktadır. Nice insanlar görmüşüzdür ki, küçük bir vesile ile «mümin», yine küçük bir sebeple «kâfir» olmuşlardır. Dinler tarihinde bunun binlerce örnekleri vardır. Bir bakıyorsunuz yıllarca mabetlerde diz çökmüş ve çile çekmiş biri, bir anda «küfre koşarken» diğer taraftan bir başka biri, binlerce günah ve inkârından sonra büyük bir ihlâsla «imana» sarılmaktadır.

Psikologlar, bu ani, iman ve din değiştirme olayına «conversion» adını verirler. Onlara göre, bu mekanizma, bir an içinde olup bitmiş gözükmesine rağmen uzun bir ruhi hazırlığın ve birikimin âdeta bir «mutasyon» gibi gün yüzüne çıkması demektir. İnsan iradesi, çatallı bir yol ağzında, hayır ve şerrin tam orta noktasında yaratıldığı için, her an sallantıdadır. O, isterse, Allah'a yakın, isterse uzaktır.

İNANMAK KOLAY MI?

Bazıları «inanmayı» kolay bir şey sanırlar. Böyleleri sanır ki, inanmak, entelektüel için bir kusurdur; zihin katılaşmasıdır. Oysa, tecrübe ile sabittir ki, inanmak, inanmamaktan daha çetin bir zihni çabayı gerektirmektedir. Hele İslâm'ı tanımak ve onun ortaya koyduğu hakikatleri kavramak için gerçekten «metafizik ter dökmek» gerekir.

Zamanımızda, bu iş, daha da zorlaşmış bulunmaktadır. Yer yüzünü istilâ etmiş bunca «felsefî akım», ideoloji, bâtil itikat ve sahte dinler varken, entelektüeller arasında «dine karşı olmak», bir itibar konusu haline gelmişken, din duyguları, kaba ve cahil halk kitlelerine has bir şey olarak değerlendirilirken, entelektüel bir kadronun çıkıp İslâm'ı anlaması ve savunması, birçok çevrelerde şaşkınlık doğurabilmektedir. Oysa Şanlı Peygamberimiz, bugünleri, daha asırlarca önce haber vermekte idi. O, buyuruyordu ki, «Bir zaman gelecek ki, dinde sabır göstermek, avucunda kor tutmak gibi çetinleşecektir».

O günler, geldi mi bilmem? Fakat, bizzat kendi nefsimizde ve bizim gibi inanmış bir çok entelektüelin şahsında «İslâm'ı savunmanın ve inandığı gibi yaşamak» arzu ve iradesinin ne belâlı bir şey olduğunu çok müşahade ettik, bu yüzden başımıza neler gelmedi ki? Yalnız, bu esnada bir şey öğrendik: İnanmak, inanmamaktan daha zormuş...

Bu zorluk, «inanmayanların inananlara baskısından» ibaret değildir. Esas zorluk, inanmayanların meydana getirdikleri «küfür batağına» düşmemek için «inanmış insanların» ve gençlerin sarfettikleri «zihni çabadır»; mürşitsiz, yardımsız ve himayesiz olarak Hak'a doğru atılan adımlardır. Bütün irtibatları koparılmış olduğu halde, «ecdat kitaplığına» ulaşabilmektedir. Bu noktaya ulaştıktan sonra, tarihin aydınlık sayfalarına bağdaş kurarak oturmuş «İslâm büyüklerini» bulup onlardan «kurtuluş reçetelerini» almaktır. Onların nurlu izlerini takip ederek bütün bâtil felsefeleri, ideolojileri ve sahte dinleri reddetmeyi başararak İslâm'ın «tevhid okyanusuna» çıkabilmektedir. Bütün bunlar için -mübalağasız söylüyorum- dehâ ister, dehâ... Bu, aynı zamanda, Allah'ın yardımı ve himayesi demektir.

Bu konu, yüce ve mukaddes Kitabımız'da şöyle ifadesini bulur: «Allah, kime doğru yolu gösterir, imana muvaffak ederse, onun göğsünü İslâm için açar (genişletir). Kimi de sapıklıkta 'bırakmak dilerse onun kalbini son derece daraltır sıkır»; (Bkz. el-En'am Süresi, âyet, 125).

Bana söyler misiniz? İslâmiyet'i tetkik etmeksizin, onun getirdiği mesajlardan haberdar olmaksızın, sırf «ilericilik ve devrimcilik olsun» diye, şu veya bu kâfirin «din» karşısındaki tavrını taklit ederek İslâm'a düşman kesilen kimseden daha ahmak biri bulunabilir mi? Kur'an-ı Kerim'de böyleler» «manevî sağırılar ve dilsizler» olarak nitelenir. Yüce ve mukaddes Kitabımız'da bu konuda şöyle buyrulur: «Ayetlerimizi yalanlayanlar, karanlıkta (kalmış) bir sürü sağırılar ve dilsizlerdir. Allah, kimi dilerse onu şaşırtır, kimi de dilerse onu doğru yol üstünde tutar». (Bkz. el-En'am Süresi, âyet, 39).

Gerçekten de bu «sağırlara», «dilsizlere» ve «körlere» yüce İslâmiyet'i anlatamazsınız da tâ Japonyalardan, Almanyalardan ve Amerikalardan kalkmış gelmiş «müminlere» rastlarsınız. Bunlar, uzun arayışlardan ve çilelerden sonra İslâm'la şereflenmiş kimselerdir. Bunlardan birkaç tanesi ile tanışmak ve konuşmak fırsatını buldum. Bunlar gerçekten entellektüel kimselerdi ve İslâm'ı büyük bir aşkla bağırklarına basmışlardı. Hemen hemen hepsi de İslâm'dan ayrı geçirdikleri yılları esefle hatırlıyorlardı.

İLÂHÎ HİDAYET VE İNSAN

Gerçekten de bir “ilâhî” hidayet vardır. Üstelik, bu, nasip meselesidir. Bakıyorsunuz, hemen hemen aynı fizik, sosyolojik ve ekonomik şartlarda yetişen iki kardeşten biri «inananlardan», diğeri “inanmayanlardan”dır.

Biri, kâinatı ve tabiatı hayranlıkla seyredip oradan «Hakk'a gitmekte», diğeri, aynı şeylerden «bâtıla» sapmaktadır. Biri «kesretten tevhide», «eserden müessire», «mahlûktan Hâlık'a», yol bulabildiği halde, diğeri kaostan içinde kaybolup gitmektedir. Kısaca, biri «Allah'a giden yolu» apaçık gördüğü halde, diğeri «karanlıkta» bocalamaktadır.

Öyle anlaşıyor ki, inanmak da bir istidat meselesidir. Nitekim, bazılarına «iman», bazılarına da «küfür» daha kolay ve daha makul gözükmektedir. Gerek peygamberler, gerek veliler olsun, bütün insanların «gönlünü açabilecek» bir anahtar bulunabileceğini ümit ederek «inanmayanları» da «inanan insanlar zümresine» katmak için çok çırpınmışlardır. Fakat, esfle belirtelim ki, onların yüce merhametleri buna kâfi gelmemiştir. Çünkü, «hidayet», bir nasip meselesidir. Yüce ve mukaddes Kitabımız, bu konuda Şanlı Peygamberimizi şöyle ikaz eder: «Onları hidayete erdirmek senin üstüne borç değil... Ancak, Allah, hidayeti, kime dilerse ona nasip eder», (Bkz. el-Bakara Sûresi, âyet, 272).

Ancak, unutmamak gerekir ki, Allah, asla «zulmetmez», insan, kendi ihtiyarı ile «hayır» ve «şerden» birini tercih eder. İnsanların «imana» ve «küfre» teveccühleri de böyledir. İnsan, çatallı bir yol ağzında» bırakılmış, kendine irâde ve seçme gücü verilmekle yetinilmemiş, ona birer kurtarıcı ve yol gösterici olarak «peygamberler» ve «kitaplar» gönderilmiş ve sonra yaptıklarından sorumlu tutulmuştur. Allah, bütün «iyilikleri», zıtları ile birlikte yaratarak - imtihan maksadı ile bütün insanlara sunmuş ve tercihlerinden sorumlu tutmuştur.

Allah, «hidayet edicidir» ve yarattığı yüz binlerce varlıkta, düşünen ve aklını kullanan insan için pek çok âyet vardır. Müminler, imanlarını, Allah'ın bir rahmeti ve hidayeti olarak bilirler. Onlar, kendilerini doğru yola iletenin Allah olduğuna iman ederler. Bu konu, yüce ve mukaddes Kitabımız'da şöylece açıklanmıştır: «Allah, iman edenleri, kendi iradesi ile hakkında ihtilâfa düştükleri hakka ulaştırır. Allah, kimi dilerse, onu doğru yola iletir», (Bkz. el-Bakare

Sûresi, âyet, 213). Allah'ın rahmeti umumidir, ancak insanların hepsi, bundan aynı derecede istifade etmezler. Bazıları «hidayetin nurlu izini» takip ederek «kurtuluşa» erer, bazıları da bunu inkâr eder, yahut «yalan sayar». Bu husus, yüce ve mukaddes Kitabımız'da şöylece belirtilmiştir: «Size, benden bir hidayet gelir de kim, benim o hidayetimin izince giderse, artık onlara bir korku yoktur». (Bkz. el-Bakare Sûresi, âyet, 38). Aksi halde, «O küfredenler, âyetlerimizi yalan sayanlar (a gelince), onlar, ateşin (Cehennem'in) arkadaşlarıdır». (Bkz. el-Bakara Sûresi, âyet, 39).

Şartlar ne kadar ağır olursa olsun, müminler, ümitsizliğe ve yılgınlığa düşmemelidirler. Onlar, er geç galebe çalacaklardır. Çünkü, «Allah, iman edenlerin yardımcısıdır. Onları, karanlıklardan (kurtarıp) nura çıkarır. Küfredenlerin dostları da şeytandır. O da kendilerini nurdan (ayırıp) karanlıklara çıkarır». (Bkz. el-Bakara Sûresi, âyet, 257).

Yüce ve mukaddes Kitabımız'dan öğrendiğimize göre, kâfirlerin küfrü, kendilerine «güzel ve süslü» görünür. Oysa, bu, ne korkunç bir aldanıştır. Elbette onlar, iman etmenin ne büyük nimet olduğunu, bir gün öğreneceklerdir. Lâkin, o günkü pişmanlıkları, bir fayda vermeyecektir.

DİNDARLIK, DİNSİZLİK VE CİNNET

Bütün beşer tarihi boyunca «din» mevcut olmuştur. Üstelik, her devirde dinin, insanlara sunduğu, önemli sosyal ve ruhi destekler ve nimetler vardır. Peygamberler ve veliler, dinî hayatı zenginleştirerek, fert ve cemiyet olarak, insanı, ancak mutlu etmeyi düşünmüşlerdir. Gerçekten de onlar, başarılı olmuşlarsa insanlık, biraz rahat yüzü görmüş, aksi halde, ıstıraplarının büyüdüğünü idrâk etmiştir.

Psikanalistlerden C.G. Jung, Batı dünyasında, çeşitli sebepler yüzünden, cemiyetin büyük bir «inanç buhranına» düşmesi neticesinde, kendisine pek çok «ruh hastasının» başvurduğunu, bunların yüzlercesini tedavi ettiğini belirttikten sonra şöyle demektedir: Bu hastalardan «otuz yaşını geçmiş olanlar arasında, hiç kimse yoktur ki, müşkülünü halletmek için, son baş vurduğu şey, hayatına dinî bir bakış bulmaktan ibaret olmasın. Güvenle söyleyebilirim ki, her birinin hastalanmasına sebep, her devirde yaşayan dinin, müminlere bahsettiği nimetlerden mahrum olmasıdır». Bunu yazdıktan sonra C.G. Jung, sözünü şöyle noktalar: «Dinî görüşü, yeniden kazanamayan(hasta)lardan hiç biri yeniden iyileşemedi». (Bkz. Henry Linck. Dine Dönüş, -Ö.R.-)

Bu psikanalistin tespitlerine göre, «normal olan davranış» dindarlık, «anormal olan davranış» ise dinsizliktir. Oysa, günümüzde, birçok kimse, doğuracağı neticeleri düşünmeden, bunun aksini savunmakta ve iddia etmektedir. Böyleleri, bir insanın hem «entellektüel», hem de «dindar» olamayacağı fikrini, kim bilir nasıl bir komplekse düşerek ispat gayreti içine girmektedirler. Bazıları, insanlarda bulunan en tabii «din duygularını» dahi, «anormal davranışlar» biçiminde lekelemeye çalışmakta, ilim maskesi altında «din düşmanlığı» yapabilmektedirler. «Nitekim, gerçekten birçok yönleri ile değerli bir eser olan, Dr. Raleigh M. Drake'in yazdığı «Anormal Davranışlar Psikolojisi» adlı kitapta, her müminde bulunan ve bulunması gereken «günah işleme korkusunun» ve «Allah korkusunun» birer «fobi» tarzında ele alınması ve marazî psikolojiye konu yapılması ne kadar çirkindir. (Bkz. Dr. R. M. Drake, Anormal Davranışlar Psikolojisi -Dr. Nezahat Arkun- 1960-İstanbul, S. 77). Oysa, yüce dinimiz «günah işlemekten korkmayı» faziletin. «Allah'tan korkmayı da hikmetin başı» saymıştır.

Mamafih, yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, bütün tarih boyunca, insanlar arasından peygamberleri «tekzip etmeye», onları «sihirbazlık» ve «mecnunlukla» itham etmeye yeltenenler çıkmıştır. Bu durum bu şanlı ve merhametli insanları çok da üzmüştür. Nitekim, münkirler Şanlı Peygamberimizi de bu şekilde itham edince, Cenab-ı Hak, O'nu şöyle teselli etti: «Herhangi bir peygamber gelmedi ki, onlar hakkında da sihirbaz ve mecnun dememiş olsunlar». (Bkz. ez-Zariyat Sûresi, âyet, 52). Günümüzde bile, insanlığın göz bebekleri gibi sevdikleri bu yüce peygamberleri, «saralı», «histerik» ve «hasta» olarak lekelemek isteyenler vardır. Biz, bu çirkin iddialara, maalesef tahsil hayatımız boyunca, pek sık rastladık. Onları, burada tekrarlamaktan haya duyarız. Ancak, kesin olarak bilmek gerekir ki, büyük medeniyetlere ve hamlelere vesile olan şanlı peygamberler dizisini «yalancılıkla», «cinnetle» ve «hastalıkla» itham etmek, koskoca beşerî hasletleri ve faziletleri inkâr etmek demektir. Oysa, peygamberlerin örnek bir yaşayışı vardır ve onlar, insanlığın «zirveleridir.» Yüce Kitabımız'da Şanlı Peygamberimize şöyle buyrulur: «De ki, ben size sırf Allah için, ikişer, (yahut) birer birer (gelerek karşımda) durmanızı, sonra arkadaşınızda hiçbir mecnunluk olmadığını iyi düşünmenizi tavsiye ederim. (Bkz. Sebe Sûresi, âyet, 46).

«DEHÂ» VE «CİNNET»

Bazıları, «dehâ» ile «cinnet» arasında kıl kadar fark vardır, derler. Bu hüküm, ne dereceye kadar doğrudur bilmem?

Ancak, bilinen şurasıdır ki, «mecnun», aklını kullanamayan, sözleri ve davranışları ile «normalden ayrılan» hasta kimselerdir de «dâhiler», akıllarını çok güzel kullanmasını bilen ortalama insanın» mantık ve aklını bir hallaç pamuğu gibi atan, insanlık âlemine yepyeni sesler, mesajlar sunan ve bu sebepten çok defa yadırganan kimselerdir. Kısaca, «mecnun», şuurun yetersizliği sebebi ile istese bile «ortalama aklın» normlarına uyamayan kimsedir de «dâhi», bu ortalama aklın kalıplarını isteyerek kıran bir isyan çılgılığının sahibidir.

«Ortalama akıl», hem «mecnunu», hem «dâhiyi» yadırgayabilir. Ancak o, asla «mecnundan» korkmaz, hattâ onu gülünç ve zavallı bulur. Fakat, şimdi «normal» adını, verdikleri «ortalama akıl», dehânın çılgılığı karşısında böyle bir tavır almaz. O, dehânın çılgılığınan geçerken korkar, onu yadırgamakla kalmaz, onun gücü karşısında ürperir; onu ciddiye alır ve çok defa onu susturmak için ona saldırır. Bunda başarılı olmazsa, onu iftira ile lekelemeye kalkışır. Onu kasten ve bizzat kendisi inanmadığı halde, etkisiz kılmak için, «mecnun olmakla» itham etmeye kadar gidebilir.

Tarih, bütün dâhilerin ve bütün peygamberlerin böylece itham edildiğine şahitlik etmektedir. Bu sebepten yüce ve mukaddes Kitabımız'da Şanlı Peygamberimize hitaben: «Senden önce, hiçbir peygamber gelmedi ki, onlar sihirbazlık ve mecnunlukla itham edilmemiş olsunlar» diye bildirmektedir. (Bkz. ez-Zariyat Sûresi, âyet, 52). Yine tarihten öğreniyoruz ki, «ortalama aklı» temsil eden cemiyet, eninde sonunda, «dehânın» karşısında eğilmek zorunda kalmıştır. Oysa, «mecnun da» bu kabiliyet yoktur.

Nitekim, putperest Araplar, yahut inançsız yığınlar, ilk önce Şanlı Peygamberimiz için, «Bu seksiz, şüphesiz ve apaçık bir büyücüdür, dediler». (Bkz. Yûnus Sûresi, âyet, 2). Bu kadarla da yetinmediler: «Bu, bir büyücü ve yalancıdır. O, bütün tanrıları, bir tek Tanrı mı yapmış? Bu, cidden acaip bir şey!..» diyerek korku ve hayrete de düşmüşlerdi. (Bkz. es-Sad Sûresi, âyet, 4-5). Fakat, çok geçmeden, bütün bu sözleri söyleyen kitleler, zamanı gelince, akın akın bu kurtarıcı sese koşmuşlardı. Tarihçiler, Şanlı Peygamberimizi, yalnız büyük bir peygamber olarak değil, en büyük inkılâpçı, en büyük kahraman ve dâhi olarak da selâmlamışlardır.

İnsanları, sahte mabutların ve kendini tanrılaştıran kanlı diktatörlerin pençesinden kurtararak «Allah'tan başka ilâh yoktur,» diyerek yücelten büyük peygamberleri ve Şanlı Peygamberimizi, hâlâ «mecnun» olmakla lekelemek cesaretini gösteren ahmaklar varsa, bizzat bunları «timarhaneye kapatmak» gerekmektedir.

Şimdi, Müslüman aydınlara, tabiplere, psikiyatristlere, psikologlara düşen bir iş vardır: Onlar, yepyeni araştırmalarla «dinsizliğin» bir cinnet hâli olduğunu, dinin, bilhassa İslâmiyet'in, dünya ve ahirette huzur bulmak isteyen kitleler için kurtarıcı bir yol olduğunu, akıl ve ruh sağlığı için, beşeriyetin, onun prensiplerine muhtaç olduğunu ispat etmeli, ilim maskesi altında, «din düşmanlığı» yapan çevrelere gereken cevabı vermelidirler. Onlar, «inanan» ve «inanmayan insanın» psikolojik yapısı üzerinde esaslı incelemeler yaparak genç nesilleri ve bütün cemiyeti, «dinsizlik buhranlarından» kurtarmanın ve korumanın yollarını açmalıdırlar. Art niyetli kimseleri mutlaka susturmalıdırlar. Böylece göstermelidirler ki, ilim materyalist değildir.

Yalnız, bizim dünyamız değil, bütün insanlık, böyle bir hamleyi hasretle beklemektedir. Bu ihtiyaç cevapsız kalamaz.

İNSANLIK İSLÂMI ARIYOR

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, İslâm, «beşer fitratına» uyan yegâne dindir.

İnsanlık, kendi fitratına uymayan, her şeyi, er geç mutlaka atar. Bugün, dünyamızı istila eden, pek çok «din», «felsefe» ve «ideoloji», beşer fitratına ve tabiatına uymadığı için, yavaş yavaş yeryüzünden çekilmektedir. Ancak İslâm'dır ki, beşeri mânâda sahipsiz, başsız ve himayesiz gözüktüğü halde, hayrete şayan bir yayılma kabiliyeti göstermektedir.

«Sahte mabutlardan» ve kanlı ideolojilerden nefret eden insanlık, İslâm'ı tanıdığı gün, ona daha büyük bir aşk ve iştiaqla koşacaktır. 30 yaşından sonra Müslüman olan bir Alman gencinin şu serzenişini hiç unutamıyorum: «Bakınız, ben, ancak bu yaşa geldikten sonra İslâm'la şerefledebildim. Eğer, Hazreti Mevlânâ'nın Almanca'ya tercüme edilmiş Mesnevi'si, ilâhi bir lütuf olarak elime geçmese idi, belki de hâlâ bir proteston olarak kalacaktım. Niçin, diyar diyar dolaşıp İslâmiyet'i, ona muhtaç olan kitlelere anlatmıyorsunuz? İnsanlık âleminin böyle buhranda kalmasında sizlerin vebaliniz yok mu?».

Ben, mahcup bir vaziyette ve hüzünle başımı önüme eğip düşünürken, o, şöyle devam ediyordu. «Siz, dünyanın halini bilmiyorsunuz. İnsanlık, kafasını ve vicdanını sahte mabutlardan ve bozuk dinlerden kurtarmış ve fakat muhtaç olduğu hakikati, henüz bulamamıştır. Bunun ıstırabı için de, sağa sola koşuşturmaktadır. Ne yazık ki, bu bahtsız insanlar, ya İslâmiyet'ten haberdar değildirler yahut, yüce İslâmiyet'i de diğerleri gibi bir şey sanmaktadırlar. Bunlar, İslâmiyet'i bir tanısalar... Bu işi ben mi yapayım? Buna benim gücüm yetmez ki...».

Evet, Alman genci bunları söylerken, ben, «Allah'tan başka ilâh yoktur» diye dövüşen Şanlı Peygamberimizi bütün hayatını bu gerçeğin yayılması için feda eden Ashab-ı Kiram'ı, «İ'lây-ı kelime-tullah» için okyanuslara doğru at koşturan «ecdad-ı i'zam'ı» düşünüyordum. Hayatını, rahatını ve her şeyini feda ederek insanlığın kurtuluşu için «kalem» ve «kılıç» ile «cihad» eden ve «arkasında çil çil kubbeler» bırakan muhteşem orduları hatırlıyordum.

Acaba günümüzde de yine böyle muhteşem kadrolar kurulabilir miydi? Yine «alperenler ordusu» dünyanın dört bir yanına koşturalabilir miydi? Yoksa dünya, bundan böyle, «kanlı ideolojilerin» ve

zâlim diktatörlerin» pençesinde inlemeye devam mı edecekti? Bir tarafta «dünyaperest» kapitalizm, diğer tarafta Allah'sız, dinsiz, vicdansız ve materyalist komünizm, beşeriyeti, hayvandan daha aşağı bir muameleye tabi tutarak iliklerine kadar sömürmeye ve insanlık haysiyetini kemirmeye devam mı edecekti?

Bu ikinci ihtimali düşündükçe, ürperiyordum. Fakat, kesin olarak inanıyorum ki, insanlık, er geç bu gidişe isyan edecektir; «kara» ve «kızıl» emperyalizmi yıkıp Şanlı Peygamberin davetini anlayacaktır. Nitekim, şüheda kanları ile yoğrulmuş, bereketli Anadolu toprakları, böyle bir doğuşa hazır olduğunu, artık bütün ihtişamı ile hissettirmektedir. Allah'ın bir lütfü olarak Türk-İslâm Ülkücüleri, bu mukaddes dâvayı omuzlamaya hazırlanmaktadır. Görebildiğim kadarı ile Yüce Allah ve Şanlı Peygamberimiz, şerefli Türk çocuklarına, yeniden bu görevi vermiş? benzemektedirler. Şimdi Türk-İslâm Ülkücüleri, Şanlı Peygamberimizin şu mübarek sözleri ile duygulanmaktadırlar: «Bana, beni görmeden inanan kardeşlerim, ben de sizleri, görmeyi çok isterim.»

BEŞ DUYU, AKIL VE SEZGİ

«Beş duyu», insan idrakine açılan «beş pencere» gibidir. Dışımızdaki dünyayı ve âlemi bunlarla tanırız. Ama, herkes teslim eder ki, bizim bilgilerimiz «beş duyunun verilerinden» ibaret değildir.

«Biz, «beş duyunun verilerini» idrâk ettikten sonra, sahip olduğumuz zihni güçler sayesinde, bunları «tamimlerle», «tecritlerle» «tahlil ve terkiplerle» kendimize göre yoğururuz. İnsanlarda bu işi yapan akıl, zekâ ve şuur adını verdiğimiz kabiliyetler vardır.

Bizden başka, birçok hayvanın da «beş duyusu» olduğu halde, onlarda, insandaki zihni ve ruhi kaabiliyetler olmadığı için, insanların ulaştığı değerlere sahip olamazlar. Bu sebepten «ampiristlerin» ve «materyalistlerin», insanın bütün değerlerini «beş duyuya» irca etmeleri doğru değildir.

İslâm'ın ortaya koyduğu «diyalektiğe» göre, «beş duyu», bize «çokluk» fikrini telkin ettiği halde şuurumuzda «Bir'lik» kavramını buluruz. Bunun gibi «beş duyu», sınırlı ve esir parçacıklar dünyasına takıldığı halde, şuurumuzda sonsuzluk ve hürriyet mesajları dolaşıyor. Kısaca, «beş duyu» eserlere takılıp kalırken, şuurumuz «müessiri» arar.

Bununla birlikte kabul etmek gerekir ki, «beş duyu», insan idrâk ve şuurunun kapısını «çokluk», «sınırlılık» ve «esaret» tokmakları ile çalmasa idi, bizim şuurumuzda «Bir'lik», «sonsuzluk» ve «hürriyet» çığlıkları yankılanmazdı. Yani «ruhumuz» ilâhî bir cilve ile «ten kafe-sine» kapatılmasa idi, kendindeki kabiliyetleri keşfedemezdi.

Böyle olunca, eşya dünyasından taşan ve bizim idrakimize ulaşan veriler, zaman içinde bizim şuurumuzu uyandırmakta ve ruh kendi üzerine kapanmak ihtiyacını duymaktadır. Bu suretle bizim şuurumuzda «eşyanın verileri» kadar, «doğrudan doğruya ruhtan şuura akan veriler» de kavramların teşekkülünde rol oynamaktadır.

Klâsik felsefe, asırlardan beri, bu oluşun farkındadır. İdealizm ve rasyonalizm, insan zihninin bu özelliğini, zaman zaman mübalağalı bir tarzda da ele alabilmiştir. Tâ Eski Yunan'dan beri sanılmıştır ki, gerçeği bulmanın bir tek vasıtası vardır: akıl. Nitekim, «klâsik felsefe», ya «ampiristlerin», yahut «rasyonalistlerin» elinde yalpalayıp durmuştur. Durum, bugün yine aynıdır. Filozoflar, ya «beş duyuya,» ya «akla» sarılarak gerçeği bulmaya çalışmışlardır.

Hemen belirtelim ki, bütün insanlık tarihi boyunca gelip geçen peygamberler ve veliler, gerçeği bulmada bize yardım eden üçüncü bir yolun daha mevcut olduğunu ısrarla belirtmişlerdir. Bu, “vahiy” ve «ilham» yoludur. İnsanlık, asırlarca, bu yola ışık tutan «ulu kişileri» zevkle ve heyecanla dinlemişti. Fakat, her nedense, sonradan bu heyecanını kaybeden insanlık «beş duyusuna ve «aklına» fazla güvenmişti. Lâkin, zamanla anladı ki, «vahyin aydınlığını» kaybeden «beş duyu» ve «akıl», metafizik yapmak imkânını ortadan kaldırmakta, insanı, «eşya dünyasında» bir mahkûm durumuna düşürmektedir. Şimdi yavaş yavaş, yeniden insan tefekküründe «sezginin» (intuition'un) değeri anlaşılmış bulunmaktadır. H. Bergson'un, «Kendisinde biricik ve tarif edilmez olan şeyle birleşmemizi temin için, bizi varlığın içine sürükleyen zihnî sempati» olarak tarif ettiği bu «Sezgi», henüz özlediğimiz anlayışın pek uzağında olmasına rağmen, yine de önemli bir gelişme sayılmalıdır. H. Bergson'un bu anlayışı, ne de olsa «metafizikle nihayetlenen bir psikolojiye» zemin hazırlamaktadır.

(Bkz. Nurettin Topçu BERGSON - 1968, S. 40).

PEYGAMBERLİK VE VAHİY

Her peygamber, kendi zamanında ve kendi cemiyetinde önce yadırganmış, sonra da «büyücülük» ve «cinnet» ile itham edilmiştir. Çünkü, bu yüce kişiler, kendini «beş duyu» ve «kısır bir akılla» sınırlandıran idrakleri zorluyor, onları «vahyin aydınlığında» düşünmeye davet ediyorlardı.

Zamanımızda bile, bazı kimseler, şanlı peygamberler dizisini birer «ruh hastası» gibi mütalâa etmek eğilimindedirler. Bu kimseler, yüce peygamberlik müessesesinden, peygamberlerin muhteşem psikolojik kaabiliyetlerinden ve onların ulaştıkları «vahiy» gerçeğinden haberdar olmadıkları veya bunları «anormal» birer tezahür sandıkları için, bu ahlâk ve medeniyet kahramanlarını «sar'alı», «mecnun» veya «histerik» olmakla lekelemeye kalkışabilmektedirler.

Oysa, çağdaş ilmin de ispat ettiği gibi, «sar'a» (epilepsi), organik veya fonksiyonel sebeplere bağlı olarak şuurun tamamen kaybolması demektir. Sara hastası herkesçe bilinen hastalık tablosu içinde yere düşer, çırpınır ve büyük bir yorgunluk ve sıkıntı içinde kendine gelmeye başlar. Bu esnada cereyan eden hiçbir hâdiseyi hatırlamaz. Psikiyatristler, bu tip saraya «grand mal» adını verirler. Bir de «küçük sara» (petit mal) vardır. Bu hastalıkta da çok kısa bir şuur kaybı vardır, kişi sararıp sendelerken «nöbet» geçmiş olur. Histerik mânâda bir sara muadili tablosu çizen hastalar da vardır. Bunlar, gerçek saralı olmayıp çok defa ruhi ve zihni kifayetsizlik sebebi ile cemiyetin dikkatini toplamak isteyen bozuk ve zayıf şahsiyetlerdir. Bu gibi hastalarda, bir nevi, şuuraltı isteklerin, bütün şuuru kapladığı tahmin edilebilir.

İşte bazıları, yüce peygamberlerin «vahiy» esnasındaki ruh hallerini, pek haksız olarak, yukarıda belirttiğimiz hastalara benzeterek, hâşâ, onları hasta kimseler olarak görmek ve göstermek istemişlerdir. Oysa, «vahiy» esnasında, peygamberlerde «şuur» kaybolmamakta, aksine büsbütün parlamaktadır. Peygamberler, bu esnada kendilerine bildirilen «âyetleri» ve «sûreleri» noktasına, virgülüne kadar hatırlamaktadırlar. Üstelik «vahiy sonrasında» peygamberler, büyük bir huzur içinde bulunurlar. Öte yandan, peygamberler, tarihin kaydettiği en güçlü şahsiyetlerdir; bu sebepten onları, zayıf ve hasta birer şahsiyet taşıyan «histerik»lere benzetmek, en azından ilme saygısızlıktır. Yetkili Müslümanlar,

elbette «vahyin» psikolojik tahlili üzerinde çalışmalı ve insanlığa ışık tutan şanlı peygamberler dizisinin bu muhteşem ruh hallerini, ilmi biçimde ortaya koymanın yollarını araştırmalıdırlar. Bize göre, «vahiy», peygamber idrâk ve şuurunun yaratıcı irâde ile temas kurması, mutlak hakikatin bir nur şerraresi biçiminde bütün ruh ve organizmayı kaplaması demektir. Bu esnada, beş duyu, tamamen içe döner ve doğrudan doğruya şuurdan gelen mesajlara göre istikamet alır. Gözler, vahyin istediğini görür, kulaklar onun istediklerini işitir ve diğerleri, kendi yapısı içinde ilâhi mesajları idrâk eder.

Peygamberimizin hayatından öğrendiğimize göre, «vahiy», bazen «sâdık rüya» biçiminde gelirdi. Bazen uyanırken «ses» halinde duyulur; bazen şuuru kaplayan bir aydınlık tarzında idrâk edilirdi. Bazen «Cebraîl» adında bir melek vasıtası ile «vahiy» gelir; bazen da bu melek, «insan kılığına» girer ve öylece âyetleri tebliğ ederdi. Sahabî'den İbni Ezdî-el Devsî anlatıyor: «Peygamberi gördüm. Deve üzerinde idi. Vahiy nazil oldu. Bindiği devenin ayaklarının iki kat olduğunu gördüm. Kırılacak zannettim. İki dizi üzerinde çöküp yine kalktı. Baktım, Allah'ın Resulü tere gark olmuş idi.» (Bkz. Altıparmak Tercümesi-Mearicün Nübüvve-Peygamberler Tarihi Berekât Yayınevi S. 310)

Bu kadar ilmi araştırmalara ve gelişmelere rağmen «insan beyninin» sırları, henüz çözülememiştir. İnsan ruhunun derinliklerine inmek, insanın kaabiliyetlerini tanımak için, daha pek çok emek ve gayret sarf etmek lâzım gelecektir.

Son iki asırdan beri, biyologlar insan beynini, lif lif incelemek; psikologlar, laboratuvarlarda, fert olarak insanın davranışlarını tahlil etmekte iken şimdi de «parapsikoloji» laboratuvarları kurularak insanın «meta-psişik» (psikoloji ötesi) yapısı araştırılmaktadır. Bu laboratuvarlarda «duyular dışı idrâk» demek olan telepati, uzaktan hissetmek demek olan telestezi ve ruh gözü ile görmek demek olan klervoyans ve benzeri olaylar incelenmeye başlanmıştır. Bugün, ilim adamları, bu konuları pek büyük bir ciddiyetle araştırıp dururken, bütün beşer tarihi boyunca, insanlığa yol gösteren büyük ahlâk kahramanları olan peygamberleri ve onlarda tezahür eden «vahiy» ve «ilham» olaylarını inkâr etmeye kalkışmak en azından ilim haysiyeti ile bağdaşmaz.

İslâmiyet, bütün insanların büyük ruhi kabiliyetlere sahip bulunduğunu, kâfir, mümin her insanda «fevkalâde» olaylara şahit olunabileceğini kabul etmektedir. Dinimiz, kâfirlerde tezahür eden bu olayları «sihir» ve «istidrac» biçiminde değerlendirirken,

müminlerde «basiret», velilerde «ilham» ve peygamberlerde «vahiy» biçiminde tecelli edebileceğini ortaya koyar. Ancak, hemen belirtmemiz gerekir ki, kâfirlerde görülen «fevkalâdelikler», nefsin karanlıkları ile bulaşmış olduğu halde, müminlerde ruhi fonksiyonlar daha belirgindir ve «vahiyde», asla nefsin kirleri yoktur; o, doğrudan doğruya ruhun, Mutlak Varlık ile temasından doğan harikulade ve sadece peygamberlere mahsus bir idrâk biçimidir. İmam-ı Rabbanî Hazretlerine göre, «vahiy» ile «İlham» birbirine benzerse de «vahyin bilgisi» kesin, «ilhamın bilgisi» zannîdir.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, bütün peygamberlere vahyedildiği gibi Şanlı Peygamberimize de vahyedilmiştir. Bunda şaşılacak bir durum yoktur. Çünkü bütün peygamberler, vahye mazhar olmuş insanlardır. Bu konuda Kitabımız'da şöyle buyurulmaktadır: «Nuh'a, ondan sonraki peygamberlere vahiy ettiğimiz ve İbrahim'e İsmail'e İshak'a, Yâkub'a, evlâtlarına, İsa'ya, Eyyub'a, Yûnus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettiğimiz ve Davud'a Zebur verdiğimiz gibi, şüphesiz sana da vahyettik biz». (Bkz. en - Nisa Sûresi, âyet, 163).

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, bütün cemiyetlere (ümmetlere) peygamber gönderilmiş ve onlar, sadece kendilerine «vahyedilen âyetleri» halka tebliğ etmişlerdir. Bunlar, doğru sözlü ve şerefli insanlardır. Kendisine «vahiy» gelmediği halde, insanları «bana vahiy geliyor» diye aldatanlar hâşâ birer peygamber olmayıp zâlim ve alçak kimselerdir. Bu konuda yüce Kitabımız'da şöyle buyrulur: «Her ümmetin bir peygamberi vardır». (Bkz. Yûnus Sûresi, âyet, 7) ve «Allah'a karşı yalan düzüp atandan yahut kendisine hiçbir şey vahyedilmemişken «Bana vahy-olundu» diyenden, bir de «Allah'ın indirdiği (âyetler) gibi, ben de indireceğim» diyenden daha zâlim olan kimdir?». (Bkz. el-En'am Sûresi, âyet, 93).

Görülüyor ki peygamberlere -hâşâ- yalan isnad edilemez, çünkü, herkesten önce onlar, kendi peygamberliklerine iman etmişlerdir. Sonra, onlara «deli» denemez, çünkü onlar, bizim medeniyetimize ışık tutmuş ve temel olmuş güçlü ve sağlıklı şahsiyetlerdir; büyük liderlerdir. Hiç mübalağa etmeden söyleyebiliriz ki, insanlık, medeniyetini, bu yüce kişilerin rehberliğinde kurmuştur. Peygamberlere ve peygamberlik müessesesine saldıranlar, insanlığa saldırdıklarını er geç göreceklerdir.

İNSANLIĞIN ŞEREFİ VE PEYGAMBERLER

Peygamberler, insanlığın haysiyetini kurtarmak, şerefini yüceltmek ve «her iki dünyada mutluluğa erişirmek» için gönderilmiş seçkin ve üstün yaratılışlı insanlardır.

Gerçekten de insanoğlunun şeref ve haysiyeti ile dünya ve ahiret mutluluğu büyük tehlikelere maruz bulunmaktadır. İnsan, üstün ruhî güçlerle teçhiz edilmiş bulunmakla birlikte, beden «zayıf» yaratılmıştır. O, kendindeki, bu üstün güçleri kullanamadığı veya bu güçlerin farkına varamadığı zaman «aczinin» derinleştiğini ve «bedenî güçsüzlüğünün» genişleyerek bütün varlığını istilâ ettiğini görmektedir.

Kendini, vahşi bir tabiatın ve esrarlı bir kâinatın ortasında çırlıçıplak, garip ve yapayalnız hisseden insanoğlu, derin bir hayret ve şiddetli bir korku içinde korunma içgüdüğü ile sığınacak bir kovuk veya destek arar.

Psikologlar, haklı olarak «korku anını» insanın en zayıf zamanı olarak değerlendirirler. Korku esnasında insan ruhu, tam bir panik halindedir, kendinden daha güçlü olarak vehmettiği bütün varlıklar ve kuvvetler karşısında teslimiyet tavrı içinde hareket eder. Oysa, öfke böyle değildir. Öfkede saldırma, korkuda teslimiyet ve boyun bükme vardır. Bir bakıma korku, insanın büyük bir zaafıdır. Bugünün insanı dahi, korku ve şiddet karşısında pek mukavim değildir.

İşte, şanlı peygamberler silsilesi, Âdemoğullarını, bu zaaftan kurtarmak, insanın tabiatındaki varlıklar ve kuvvetler karşısında gösterdiği «teslimiyet tavrını» yıkmak için gönderilmişlerdir. Peygamberler, insanlara, «Allah'tan başka kimseden korkulmayacağını», O'ndan gayrısı önünde diz çökülüp el açılmayacağını, Allahtan başka ilâh olmadığını, insanların Allah'tan başkasına kulluk edemeyeceğini açık bir dille ve ısrarla anlatıp durmuşlardır. Yüce dinimize göre, bütün korkulardan emin olmanın şartı «Allah korkusudur». Bu sebepten dinimize göre; «Hikmetin başı Allah korkusudur» ve Allah'tan korkan, bütün mânâsız korkulardan «emin» olmuş demektir. Şanlı Peygamberimiz, insanların kendilerini yersiz korkulara kaptırarak putlara, kanlı diktatörlere, canlı ve cansız tabiat varlıklarına tapındıklarını hayret ve üzüntü ile görüyor, onları «Yalnız Allah'a kul olmaya, yalnız O'nun önünde eğilmeye ve el açmaya» davet ediyordu. Yine O, insanların, kendi gibi ve hatta kendinden daha aşağı varlıkları «ilâh»

edinip onların karşısında «rükû» ve «secde» yaptığını görünce dehşete kapılıyordu.

İşte Şanlı Kurtarıcımız, bu vaziyette yakaladığı insanı, bütün «sahte mabutları» kırıp atmaya ve «Allah'tan başka ilâh yoktur» şuuru içinde yalnız Allah'a «kul olmaya» davet ederken, günde «beş vakit namaz» ile sadece ve ancak Allah için «rükû ve secde yapmayı» emrediyordu. Bu hakikat O'na «vahiy» ile bildirilmişti. Gerçekten de «insan, Allah'a muhtaçtı». Nitekim, Allah'ı tanımayanlar, ya başka varlıkları tanrılaştırıyorlardı veya kendi nefislerini birer mabut haline getiriyorlardı. Tarih insanın «mâbutsuz» kalamadığını ortaya koyuyordu. Yine tarih insanların «gerçeğini» bulamayınca «sahtelerine» sarıldığını belirtiyordu. Hattâ kendilerinin «tanrısız» olduğunu söyleyenlerin bile ya «şereflerini», yahut «nefislerini» bu hüviyet içinde vehmettiklerini gösteriyordu.

Yüce ve mukaddes Kitabımız, «iman etmeyen insanın zararda olduğunu» ve yalnız «inanen ve güzel işler yapan kimselerin böyle olmadığını» belirtir: «And olsun asra ki, insan zarardadır. Ancak, iman edenlerle güzel işlerde bulunanlar, bir de birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler böyle değildir» (Bkz. el-Asr Sûresi, âyet, 1, 2, 3).

İslâm'da insanın «yüce» bir yeri vardır. O, «eşref-i mahlûkattır» (yaratıkların en şerefliisidir) ve «ahsen-i takvim üzere» (en güzel bir biçimde) yaratılmıştır. Şanlı Peygamberimiz, «bütün insanların İslâm, fıtratı üzere» dünyaya geldiklerini ifade buyurur. Bu sebepten, bizler, istisnasız bütün insanların «üstün» bir yaradılışa sahip olduğuna inanırız.

Ancak, insanların «bu şeref ve üstünlüklerini» korumuş olmaları şarttır. İnsanlar, kendilerinin, meleklerden daha üstün bir yaradılış sırrı ile donatıldıklarını unutmamalıdır. Yüce kitabımıza göre insan, önce «ruh» olarak yaratıldı. Sonra ona «suret» verildi. Daha sonra, «şerefi yüceltilerek», meleklerle -Allah için- Âdem'e «secde etmeleri» emredildi. Bütün melekler, buna itaat ettiler, yalnız Şeytan, ateşten yaratılmayı «topraktan yaratılmaktan» daha üstün sandığı için, «secde» emrine itaat etmedi. Oysa, «nurdan yaratılan melekler», insanın gönlüne yerleştirilen pırıl pırıl aydınlığı görmüş; onun, «Allah'ın emanetini» yüklendiğini idrâk etmiş ve insanın varlığında, «yaratanın» kuvvet ve kudretini kavramış olduklarından, hiç tereddüt etmeden «secde» etmişlerdi. Bu konu, Yüce, Kitabımız'da şöyle anlatılır:

«And olsun, sizi (ruhunuzu, önce) yarattık, sonra size suret verdik, sonra da meleklerle, Âdem için (Allah'a) secde edin dedik.

Hemen secde ettiler. Fakat, İblis, secde edicilerden olmadı.» (Kur'an-ı Kerim, el-A'raf Suresi, âyet, 11) Şeytan, «Ben ondan hayırlıyım, (çünkü) beni ateşten yarattın, onu bir çamurdan yarattın» dedi. (Bkz. el-A'raf Suresi, âyet, 12).

İslâm'a göre, insan, şerefini, «yalnız Allah'a kul olmakla, yalnız Allah'ı ilâh edinmekle» koruyabilir. İnsanlar, Allah'tan başka ilâhlar edinmekle yahut Allah'ı inkâr ederek kendi nefislerini ilâhlaştırmakla kendilerini alçaltırlar. Gerçekten de «Allah'tan başka ilâh yoktur» diyen ve insanlara bu muhteşem cümleyi öğreten şanlı peygamberler dizisini sevgi ile bağrına basan kişi ve gruplar, şereflerini kurtarırlar.

Biz, «Tanrı yoktur» diyenleri de, «kendini tanrılaştıranları» da, tabiata ve tabiat kuvvetlerine tapınanları da, «sahte mabutlar» edinip onların önünde boyun eğenleri de hüznle ve ıstırapla seyredemiz. Bütün yaratıklardan daha üstün kılınan insanın kendi kendini alçaltmasına hayret ederiz. Bizim mücadelemiz, bütün insanların layık oldukları şeref üzere kalmalarını temin etmek içindir.

İnsanların, gerçek birer «sağır ve kör» gibi hareket ederek, birer materyalist ve hedonist kesilerek «hayvandan daha aşağı» bir hayat tarzına yuvarlanmalarını önlemek içindir. İslâm demek, insanın şerefli yaşaması ve yaşatılması demektir. Bu sebepten şanlı kitabımızda şöyle buyrulur: «Allah ile birlikte diğer bir tanrı edinme. Sonra kınanmış ve kendi başına bırakılmış olursun. Rabbin, kesin olarak şunları hükmetti: Kendinden başkasına kulluk etmeyin..» (Bkz. Kur'an-ı Kerim, El-İsra Sûresi, âyet, 22-23). Allahsız yaşamayı deneyen bedbahtlar da kısa zamanda nihilizme (hiçliğe ve boşluğa) yuvarlanarak akıl ve ruh sağlıklarını tehlikeye attıklarını göreceklerdir. Şanlı Kitabımız, insanın bu ihtiyacını şöyle dile getirir: «Ey insanlar. Siz, hepiniz Allah'a muhtaçsınız. Allah ise, O, her şeyden müstağni ve hamde lâyıktır». (Bkz. Kur'an-ı Kerim, el-Fatır Sûresi, âyet, 15).

Biz, Şanlı Peygamber Hazreti Muhammedi (O'na salat ve selâm olsun), bunun için severiz, bunun için yüceltiriz. «Ben, Mekke'de kuru ekmek yiyen Âmine'nin oğluyum» diyen bu mütevazî peygamber, gerçekte yaratıkların «baş tacı» idi. İnsanlık, O'nu anladığı gün, gerçekten kurtulacak ve yücelecektir. Çünkü, insanın şerefini O'ndan başkası bu çap ve ölçüde temsil edemez.

İNSANI TANIMAK

Sakin, meseleleri, insandan tecrit ederek ele almayınız. İnsanın meselelerini, sosyal, kültürel, ekonomik, politik, maddi ve manevi olarak tasnif edebilirsiniz. Lâkin, unutmayınız ki, bunların hepsi de «insanın meseleleridir.

Galiba, fikir adamları, son üç asırdan beri, «saf ilim», «mücerret ilim» gayreti içinde hareket ederken, farkında olmadan insanı ihmal etmişlerdir. Böylece, gelişmekte olan son üç asırlık «medeniyet hamlesi», yavaş yavaş insanı kenara itmiştir. Mesele bu kadarla da kalmamış, insan, ihmal ve inkâr edilmenin ötesinde, kendi eliyle kendini boğma noktasına gelmiş ve tahmin etmediği bir «bunalıma» düşmüştür.

«Garbın rehberliğinde» insanlık, şimdi, öyle bir yere gelmiş bulunmaktadır ki, artık «mutsuz»dur, «yalnız»dır, «garip»tir ve «kendi kendini kemirmektedir». Galiba, insan, kurmakta olduğu medeniyete, daha fazla yabancılaşmaktadır. Dünya'nın gürültüsü patırtısı içinde kavga veren, bir istismardan kaçarken başka bir istismarın ağına düşen insanoğlu, ister istemez geldiği Dünya'da, özlediği «mutluluğu» bulamamaktadır.

«Bunalım» filozoflarının dediği gibi, «Dünya, ayaklarının altından kayıp gitmektedir». Mevlâna Celâleddin'in ifadesi ile «Seninle başım derde girdi çamur dünya» diyerek, bir «ney» gibi inlemektedir.

Gerçekten, insanlık mustarıptır. Onların meyhanelere, kumarhanelere, diskoteklere, stadyumlara ve meydanlara koşup gürültü etmesi sizin sizi yanıltmasın. Bütün bunlar, onun «mutluluğunun» değil «mutsuzluğunun» belgeleridir. Bütün bunlar, «Mefisto»nun «Faust'u» avutmak için tezgâhladığı oyunlardır. «Batı medeniyetini» temsil eden Faust ise, «mutlu olduğu anı», bir türlü bulamamaktadır.

Bütün yüce peygamberler (hepsine salât ve selâm olsun), «Âdem'in Cennet'ten Arz'a indirildiğini» haber vermişlerdir. İnsanoğlu, o günden beri, «mutsuzdur» ve yeni dünyasına «yabancılıktan şikâyet etmektedir». Ayaklarını Arz'a basmış olmakla birlikte, gözünü gökyüzünden ayıramamakta ve tekrar yüceliklere doğru tırmanmak istemektedir. Şimdi, materyalizmin karartıp perdelediği idraklere, bir masal, bir efsane gibi gelen «gerçek dünyasını» özlemektedir.

Gerçi insan, eti ile kemiği ile «bu çamur dünyanın malıdır». Gerçi, insanın organizması, «bu çamur dünyanın» toprağından yaratılmıştır. Lâkin, insan, çok iyi bilmektedir ki, ne bu dünya, ne de bu organizma ona yetmektedir. Evet, insan, sınırlı yaratılmıştır fakat o «sonsuzluğa» vurgundur. Yine o, fâni yaratılmıştır, lâkin «ölümsüzlüğe» muhtaçtır. Yine o «mahluk»tur, lâkin «Hâlık'ı» aramaktadır. Kısaca insan, kendi içinde, organizmasını aşan bir değer, bir ruh taşımaktadır.

İşte, son üç asırdan beri, «aç bırakılan» ve «doyurulmayan» şey, bu «insan ruhu»dur. Materyalizm, insanı, sadece organizmadan ibaret sanarak tatmin etmeye çalışmakta ve fakat asla muvaffak olamamaktadır. Materyalistler, insanı, üç boyutlu bir madde kumkuması içinde hapsederek ve insanın «Allah'a olan ihtiyacını» görmezlikten gelerek onu mutlu kılacağını sanmaktadırlar. Oysa, herkes görmektedir ki, bu tutuş insanı, daha fazla «mutsuz» kılmakta, gün günden daha beter olmaktadır. Artık herkes, kabul etmelidir ki, insanın fitratında «Allah'a ihtiyaç vardır». Esasen, Şanlı Kitabımız Kur'an-ı Kerim, bu hususu, 100 yıl önce şöylece haber vermektedir: «Ey insanlar! Siz, hepiniz Allah'a muhtaçsınız». (Bkz. Fatır Sureti, âyet, 15).

Şu halde, Türk-İslâm Ülkücüleri, bir «ilâhî emanet olarak insanı», mutlu kılmaya çalışırken, insanın fitratına dayanarak hareket edecekler. Yüce Kitabımız Kur'an-ı Kerim'i ve Şanlı Peygamberimizin mübarek ayak izlerini titizlikle takip eden Ashab-ı Kiram'ın ve şerefli ecdadımızın yolunda olacaklardır.

İnsanların, diğer canlılardan önemli bir farkı daha var. Bize öyle geliyor ki, bütün canlılar, bu dünyaya «sanki bilinmek» için gelmişler de onlardan farklı olarak insan, bir de «bilmenin çilesini» yüklenmiş...

Yahut bütün varlıklar, «Kitab-ı Ekber» olan kâinata yerleştirilmiş ve kendi içinde yazılı olanlardan habersiz «kapalı bir zarf» durumunda olduğu halde, insanoğlu, bu «ilâhî mesajları» okumaya, çözmeye ve bilmeye mecbur tutulmuş gözükmektedir.

Evet, insan, «âlemlerin sırrını» çözmeye ve «Kitâb-ı Ekberi» okumaya memur edilmiştir. O varlık âlemine yerleştirilmiş «mesajları» lif lif, atom atom, hücre hücre araştırıp «okumakla» görevlendirilmiş... «İlâhî emaneti» yüklenen ve Cenâb-ı Hakk'a «muhatap» olmakla şereflenen insandır. Gerçi, insanın mayası da diğer canlılardan pek farklı değil.. O da «bir kan pıhtısından» yaratıldı. Lâkin o, ilâhî hitabe mazhar olarak hem «Kitab'ları» okumayı ve hem «kalemle yazmayı» öğrendi.

Şanlı Peygamberimize, mukaddes Hira Mağarasında gelen “ilk Vahiy” işte, bu sırrı açıklıyor olmalı... Şimdi, yüce ve şanlı Kitab'ımızın 96. suresini teşkil eden el-Alak Sûresi, Büyük Kurtarıcımıza şöyle hitap ediyordu:

«Her şeyi yaratan Rabbinin adı ile oku.
O, insanı, bir kan pıhtısından yarattı.
Oku, Rabbin, nihayetsiz kerem sahibidir.
Ki, kalemle (yazı yazmayı) öğreten O'dur...»

Gerçekten de insan, etraflı bir tahlile tabi tutulduğu zaman görülmektedir ki, o, sadece «biyolojik bir hayat kavgası» vermemektedir. O, sadece, yemek, içmek, üremek ve üretmek için yaratılmamıştır. İnsan, organizma olarak pek de güçlü değildir. Hatta, Yüce Kitab'ımızda belirtildiği üzere o, «zayıf yaratılmıştır». Onun «üstünlüğü ve gücü» tamamı ile «ruhi»dir.

Eğer insan, yeryüzüne, sadece, biyolojik bir kavga vermek için gelmiş olsa idi, onun diğer canlılardan farklı olmasına, üstün ruhi ve zihni güçlerle donatılmasına gerek yoktu. Çünkü, biyolojik hayat kavgasında başarılı olmak için bir «virüs» olmak bile yeterdi. Oysa, müşahedeler göstermiştir ki, insan, tabiatla yetinmeyerek «kültüre», madde ile yetinmeyerek «mânâya», yaratıklarla yetinmeyerek «Yaradan'a», eserle yetinmeyerek «müessire», sınırlıyla yetinmeyerek «sonsuzluğa», kesretle yetinmeyerek «ölümsüzlüğe» ulaşmaktadır.

Evet, insan, bu ihtiyaç içinde kıvrınmaktadır. Onun, bütün hayat ve medeniyetini tahlil edin, hep bunu göreceksiniz. Buna rağmen, onun bu tabiatını inkâr ederek, onu «bir bitki» ve «bir hayvan» statüsü içinde tutmaya ve üstelik bu suretle «mutlu kılmaya» çalışırsanız, onu bedbaht edersiniz. İnsanoğlunun, materyalizme, neden isyan etmekte olduğunu anlamak gerekir.

Materyalistin, insanın bütün ruhi tezahürlerini ve ihtiyaçlarını «maddenin türevleri» olarak yorumlaması doğru değildir. Hatta, böyle bir mantık, madde fikrini dahi müphem hale getirir. O zaman materyaliste sorarız: Madem ki, insandaki, bütün «ruhi tezahürler» şu veya bu tarzda bir «madde tezahürüdür». O halde, madde, belli bir merhalede, duyabilmekte, düşünebilmekte, inanabilmekte, Allah'ı arayabilmekte, gülebilmekte, ağlayabilmekte, çıldırabilmekte, kendini tenkit edebilmekte ve aşabilmektedir. Eğer madde, bu kabiliyetlere sahipse, artık ona «madde» adı verilebilir mi? Öyle anlaşıyor ki, maddenin de mânânın da «sırrını çözmek» için insanı tanımak gerekmektedir. Bunun için de, insanlığın, Kur'an-ı Kerim'e ihtiyacı vardır...

İNSANIN TABİATI

Madde ve enerji dünyası, belli şartlarda belli sebep-netice münasebetlerini «kanunlara bağlayan» ve bu kanunların «kontrol edilebilirliğini» iddia eden bir «determinizm prensibine» dayanır. Ancak, bu asrın ilk çeyreği içinde, ünlü fizik âlimi Heisenberg, kâinatta «katı bir determinizmin» bulunmadığını, olayların belli bir «ihtimal» içinde gerçekleşebileceğini ispat etmiş bulunmaktadır. Öte yandan, yine ünlü fizikçilerden Louis de Broglie de «Madde ve Işık» adlı kitabında «mikrofizik» sahasında «kaba determinizmin» zayıfladığını, «güvenirliğini yitirerek» katı ve sert kanunların yerini «ihtimaliyat kanunlarının» aldığını açıklar.

Gerçekten de kâinatta ve tabiatta «mutlak bir determinizm» bulunmamakla birlikte «olayların tekerrür etmeğe eğilimlerini» kaba da olsa müşahede etmekteyiz. Benzer şartlar altında, benzer sebepler, benzer neticeler vermekte ve bu münasebetler kanunlara bağlanabilir yapıda gözükmektedirler. Önceden kesin olarak bilinmemekle birlikte, sanki, her olayın gerçekleşmesi için, belli şartlar ve bir zaman sırası vardır. Şartlar gerçekleşince ve zamanı gelince olay vuku bulur. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bu hususa ışık tutan bir de âyet vardır. Orada buyrulur ki: «Her bir haberin kararlaştırılmış bir zamanı vardır». (Bkz. el-En'âm Sûresi, âyet, 18).

Yüce kitabımız'da «sünnetullah» olarak geçen «determinist eğilimleri» sadece müşahade etmemekte, bunlardan bilfiil istifade de etmekteyiz. Teknik, tabiattaki mekanik münasebetlerden faydalanmak demektir. Gerçekten de insanoğlu, tabiattaki ve kâinattaki «determinizmden» ve «objektivizmden» çok istifade etmektedir. Lâkin bu noktada, hemen belirtmemiz gerekir ki, insan, kendi kültür ve medeniyetini sadece bunlara istinat ettirmemektedir. Bizim hayatımızda, determinizme zıt olarak «finalizmin» ve objektivizme zıt olarak «sübjektivizmin» de çok önemli birer yeri vardır. İnsandan gayri bütün canlılar, determinizmin ve objektivizmin pençesinde birer «esir hayatı» yaşarken, sadece insandır ki, ortaya kendi ruhi özelliklerini koyarak «maddenin boyunduruğuna» karşı direnmektedir.

İnsan, organizma olarak, her ne kadar maddî kanunların ve fizik münasebetlerin esaretinde ise de, hayat ve zekâ olarak kendinin bir makine, bir robot haline getirilmesine direnmekte ve apaçık isyan

etmektedir. İnsan, üstün bir ruhî yapıya sahip olarak «finalist» ve «sübjektif» karakterini ortaya koymakta ve tabiata «kendi imzasını» atmaya çalışmaktadır. Yani, insanda madde ve tabiatın esaretine karşı koruyan bir «tabiat» vardır. İnsanın bu tabiatını inkâr ve ihmal etmek asla doğru olmaz. Mineraller, bitkiler ve hayvanlar, tabiatın boyunduruğunu kabullenmiş ve ona boyun bükmüşlerdir. Fakat insanlar, tabiata «hâkim ve efendi, olmak iddiasındadırlar. Bu, «eşref-i mahlûkat» olan insanın «vehmi» değil «tabiatı»dır. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'e göre, insanlar, tabiata tapınmak ve ona boyun bükmek için değil, aksine onu kendilerine boyun büktürmek için yaratıldılar. İslâm'a göre «yer ve gökler» insan için yaratıldı, insan da sadece «Allah'a ibadet etmek» için... Bu hususu açıklayan şu âyet-i kerimleri birlikte okuyalım: «Yer yüzünü sizin için bir döşek, göğü bir bina yaptı. O gökten bir su indirip onunla türlü türlü semerelerden sizin için rızık çıkardı. (Bkz. el-Bakara, âyet, 22) ve «İşte Rabbiniz olan Allah! O'ndan başka hiçbir tanrı yoktur. Artık (Yalnız) O'na kulluk edin». (Bkz. el-En'âm Suresi, âyet, 101-102).

Evet, hiçbir «ilim» insanı, Allah'tan uzaklaştırmamalıdır.

İNSANIN DÜNYASI

İçinde doğup büyüdüğümüz, yaşayıp öldüğümüz bu dünyayı, biz yaratmadık. Onu, bütün "güzellikleri ve çirkinlikleri", bütün «iyilik ve kötülükleri», bütün «helâl ve haramları» ve bütün «doğru ve yanlışları» ile birlikte hazır bulduk.

Kendi yaratılışımızda da en küçük payımız yok... Doğduğumuz zamanı, mekânı, anamızı, babamızı biz seçmedik. Kafatasımızdan gözümüzün rengine, zekâmızdan derimizin rengine kadar, hiçbir şeyimizde bizim irademizi aramayın.

Mecburen doğduk, mecburen yaşıyor ve mecburen ölüyoruz. Dünyamız güzel mi? Bazen «evet» bazen «hayır»... Zaman zaman, «Yaşamak ne güzel» diye seviniyoruz, zaman zaman da Mevlâna Celâleddin-i Rumî gibi, «Başım seninle derde girdi, çamur dünya!» diye kahrediyoruz.

İnsan, bu dünyada «mutlu» mudur? Zaman zaman «belki». Fakat, insanın tarih içinde verdiği eserleri, yazdığı şiirleri, bestelediği şarkıları, sahneye koyduğu tiyatroları, yayınladığı romanları, hikâyeleri göstermektedir ki, insan bu dünyada «sürekli bir mutluluğa» ulaşamamaktadır. İnsan, bütün eserleri ile bu dünyadan «şikâyet» etmektedir.

Bu dünyanın en çirkin yanı, onun «fâni» olmasıdır. İnsan, hayata bir «ebediyet tavrı» ile bakarken, bu dünya, ona «ölümü» sunmaktadır. Bu dünyada zaman, «gençliğimizi», insafsızca törpülemekte, bizi «köhneleştirmekte», fırlatıp atmaktadır. Bu ne biçim dünyadır ey Rabbim? İçinde kendimizi, «garip» ve «yalnız» hissettiğimiz bu dünyayı, biz «hayat» umarken «ölüm» sunan bu dünyayı nasıl sevebiliriz?

Besbelli ki, bu dünya, bize yetmemektedir. Bizim başka bir dünyaya ihtiyacımız var... Her şeyden önce, bu dünya «fâni» olmalı, bize «ebedî hayatı» vermeli, bir «oyun ve eğlence» değil, baştan aşağı «gerçek» olmalı, bize «sahte bir hayat» değil, «asıl hayatı» sunmalı, «kabukta» değil «özde» yaşatmalıdır. Orda hayat bir «düş», bir «uyku» olmamalı, şuurun aydınlığında «ebedî bir dirilik» olarak tecelli etmelidir.

Organizma olarak bu «dünyanın çamurundan» yaratıldığımız apaçık ortada... Lâkin, içimizde, «bu çamur dünyaya» aykırı düşen bir «ruh» ve «kabiliyet» taşıdığımız da inkâr edilemez. Besbelli, «ruhumuz» bu dünyanın malı değil. O, «ilâhî bir soluk» olarak

«ebediyetlerin kokusunu» almış ve bu yüzden tedirgin olmaktadır. Ruhumuz, «hem «tenini» ve hem de «bu çamur dünyayı» bir «kafes» gibi görmekte ve ebedî bir hayatın hasreti ile yanıp tutuşmaktadır.

İnsanoğlu, bütün tarihi boyunca, ilim adamlarından, fikir adamlarından ve düşünmesini bilen herkesten bu «ümidini» doğrulayacak bir cevap aradı durdu. Bazıları, bu konuda ona «şüphe», bazıları «ümit», bazıları «ümitsizlik» telkin etti. İnsan, o günden bu yana, tedirgindir ve sorusuna cevap aramaktadır. «Bu dünya, bana yetmediğine göre, gerçekten bir ebedî hayat ve ebedî dünya var mıdır?»

Bu konuda, daima doğru söyleyen şanlı peygamberler dizisi, insanın imdadına yetişti ve ona şu mesajları ulaştırdı. Yüce ve mukaddes Kitabımız'da buyrulur ki: «Her can ölümü tadıcıdır. Sizi, bir imtihan olarak hayır ve şer ile deniyoruz. (Nihayet yine) ancak, bize döndürülürsünüz». (Bkz. el-Enbiya Sûresi, âyet, 35) Ve, «Onlar (insanlar), dünya hayatından (yalnız) bir dış (tarafı) bilirler. Ahiretten ise, onlar, gafillerin tâ kendileridir». (Bkz. er-Rum, âyet, 7) Sonra, «Bu dünya hayatı, bir eğlenceden, bir oyundan başka bir şey değildir. Ahiret yurdu(na gelince), şüphe yok ki, o, (asıl) hayatın tâ kendisidir. Bunu bilmiş olsalardı». (Bkz. el-Ankebut Sûresi âyet, 64).

YENİDEN DİRİLMEK

İnsan, «ölmek» istememektedir. İnsan, hayata, bir «ebediyet tavrı» içinde yaklaşmaktadır.

Gerçekten de «ölüm», hayatın zıddıdır ve onunla çelişmektedir. Bu sebepten insanlar, «ölüm problemi» etrafında çok düşünmüş ve çok konuşmuşlardır. Bu, dün de böyle idi, bugün de böyledir.

Bazı insanlar, ölümü «ebedî bir tükeniş» kabul etmekte, ölüm geldikten sonra «her şeyin bittiğine» inanmaktadır. Diğer bir kısım insan ise, ölümü, «yeni bir doğuş» ve «vuslat günü» olarak değerlendirmekte, insanların sadece «ölümü tattıklarına» ve fakat asla sanıldığı gibi ölmediklerine, «hayatın ebedî» olduğuna ve esasen insanların, günü gelince, «yeniden, bilfiil hayata döneceklerine» inanmaktadırlar. Bu iki zıt inaniş, bütün beşer tarihi boyunca rastlayacağız.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, insanın bu dramı, âyet âyet, hemen hemen her «sûre'de» işlenir. Yüce İslâm'a göre, «Her can, ölümü tadıcıdır»; lâkin, bu bir «imtihandır» ve geçici bir zaman içindir; bütün insanlar tekrar diriltilerek «Allah'a döndürüleceklerdir.» (Bkz. el - Enbiya Sûresi, âyet, 35).

Yine, yüce ve mukaddes Kitabımız'dan öğrendiğimize göre, «insanların çoğu» buna inanmazlar. «Onlar (kâfirler, materyalistler), Allah, ölmüş bir kimseyi diriltmez» diye düşünürler. (Bkz. En-Nahl Sûresi, âyet, 38) Onların aklı, «yeniden dirilmeyi» almaz. Onlar şöyle derler: «Biz, bir toprak olduktan sonra mı ve yeniden mi gerçekten yaratılacağız?». (Bkz. er-Ra'd Sûresi, âyet, 5) Kâfirler, çürümüş ve dağılmış insan cesetleri karşısında, yeniden diriliş ümitlerini tamamı ile kaybetmişlerdir. Onlar şöyle derler: «Biz, bir sürü kemik kırıntı ve döküntü (halinde bir toprak) olduğumuz vakit mi, hakikaten biz mi, yeni bir yaradılışla diriltileceğiz?» (Bkz. el-İsra Sûresi, âyet, 49). Yeniden dirilişe inanmayanların bir kısmı, ikinci bir hayat imkânını ve «âhireti inkâr ederler. Bu (dedikleriniz) evvelkilerin masallarından başka (bir şey) değildir, derler.» (Bkz. el-Ahkâf Sûresi, âyet, 17). İnanmayanların bir kısmı ise «şüphe içinde» bocalamaktadırlar. Bunlar hakkında, Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: «Hayır, onların bilgileri, âhret hakkında (ki bilgiye) ulaşamamıştır. Hayır, onlar, bundan şüphe içindedirler. Hayır, onlar, bundan kördürler.» (Bkz. En-Neml Sûresi, âyet, 66).

Kâfirler, materyalistler ve komünistler, Allah'a ve âhiret gününe inanmamakla kalmamakta, bu inkârlarını, «bilimsellik» vesaire gibi sıfatlarla cazip hale getirip süslemektedirler. Oysa, bu Cenab-ı Hakkın, onlara oynadığı feci bir oyundur. Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de buyrulur ki, «Biz, âhirete inanmazların işlerini (ve zanlarını) kendileri için süslemişiz de (basiretleri kapalı olarak) şaşırp kalmaktadırlar.» (Bkz. en - Neml Sûresi, âyet, 65). Yüce İslâm'a göre, âhirete inanmayanlar gerçekte Allah'a inanmayanlardır. Çünkü, O'na inananlar, O'nun «yaratma iradesine» de inanırlar. Yüce kitabımız'da buyrulur ki, «Allah, bir olarak anıldığı zaman, âhirete inanmayanların kalpleri tiksindir. (Fakat Allah'tan) başkası anıldı mı, bunlar(ın) yüzleri, derhal güler.» (Bkz. ez-Zümer Sûresi, âyet, 45). Böylece ortaya konmaktadır ki, «Âhirete inanmayanların kötü sıfat (lar)ı vardır», oysa «En yüce sıfatlar Allah'ındır, O, mutlak kadirdir, tam hüküm ve hikmet sahibidir.» (Bkz. en - Nahl Sûresi, âyet, 60).

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'de Allah'ı ve âhiret gününü inkâr edenler, şöylece ikaz edilir: «Nasıl oluyor da Allah'ı inkâr ediyorsunuz? Halbuki, siz ölüler iken (sizi) O diriltti. Sonra, sizi yine O, öldürecek, tekrar sizi O diriltecek ve nihayet yine yalnız O'na döndürüleceksiniz.» (Bkz. El - Bakara Sûresi, âyet, 28).

ÖLÜM KORKUSU VE METAFİZİK

Kim ne derse desin, «ölüm» insanın en büyük korkusudur. İnsanın tabiatında köklü ve güçlü bir «yaşama içgüdü» ve buna bağlı olarak korunma ve kendini savunma davranışları vardır. İnsan, bütün canlıları saran bu muhteşem «yaşama arzusunun» görür ve «ölüm gerçeği» karşısında ürperir.

İnsanın «yaşama sevincini» ölüm, tıpkı bir hayalet gibi takip eder ve gölgeler. İnsan, hayat karşısında «sevinçli», ölüm karşısında «keder»lidir. O, yaşama mücadelesi veren her canlıyı «trajik bir heyecanla» seyrederek. İnsan, ayaklarının bir kısmı kopmuş, vücudunun yarısı ezilmiş olduğu halde, hâlâ yaşamak ümidi ile çırpınan bir hamam böceğini seyrederken bile dehşetle ürperir.

Ölümün şuuruna varan, hayalinde kendi cenazesini tasavvur eden tek canlı galiba insandır. İnsandan gayri canlılar, ölümle burun buruna gelince ürperirler. Oysa insan, her zaman bu duygu ile beraberdir. Üstelik, o, bütün çırpınışlarına rağmen, ölümü unutmamakta ve o, yokmuş gibi davranmamaktadır. Çünkü ölüm kendini asla unutturmaya fırsat vermemekte, hiç beklemediğimiz zaman gündeme gelmektedir. İnsan, bütün sahte rind ve avare tavırlarına rağmen, ölüm karşısında samimiyetle «boş ver» diyememektedir. Şayet, böyle diyenlere rastlarsanız, inanmayın; sözlerine aldırmayın, davranışlarına bakın.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kuran-ı Kerimde, insanın bu ölüm korkusu, şöylece dile getirilir: «Nerede olursanız olun; isterseniz tahkim edilmiş yüksek karalarda bulunun; ölüm, gelip size yetişir». (Bkz. En-Nisâ Sûresi, âyet, 78). Yani, insan, korktuğunu bulacaktır. Şairin dediği gibi, «kim bilir nerde, ne zaman ve kaç yaşında?», ama mutlaka bizi bulacaktır.

Diğer canlılardan farklı olarak insanoğlunun ölümün şuuruna varması, onu, telâşlı, aceleci ve duygulu yapmıştır. Onun tabiata, kâinata, canlı ve cansız varlıklara bakışını değiştirmiştir. Bu dünyanın «geçiciliği» karşısında düşünmeye başlayan insan, ister istemez «metafiziğe» yönelmiştir. «Hayat ve ölüm» tezadını idrâk eden insan, bu diyalektik içinde «fena ve beka», sınırlı ve sonsuz, «yokluk ve varlık», «Mahluk ve Halik», «Dünya ve Âhiret» problemleri ile karşı karşıya gelmiştir. Böylece insan, «fizik ile metafizik» arasında gidip gelen bir «kültür ve medeniyet» kurmuş bulunmaktadır.

«Ölüm düşüncesi ve duygusu», bizi metafiziğe yönelttiği için, bütün peygamberler, onu sık sık hatırlamamızı istemişlerdir. Nitekim, Şanlı Peygamberimiz, «Müminlerin en zekisi, ölümü, en çok hatırlayanı ve ona en iyi şekilde hazırlananıdır» diye buyurmuşlardır. Canlılar içinde «ölüm», en çok insanı, meşgul etmektedir. Çünkü; o, en zeki olanıdır. İnsanlar içinde, «ölüm problemi» karşısında en çok duygulananlar da «dehâ çapında» bir idrake sahip olanlardır. Ahmaklara gelince, onların «unutmak» gibi bir avantajları vardır.

Ölüm düşüncesinin «yaşama sevincini» zayıflatacağı kanaati yanlıştır. Aksine, bu düşünceye sahip olamayanların «hayatın mânâsını» anlamaları imkânsızdır. Kişi kendinde bulduğu “ölüm şuuru” ölçüsünde, hayatın esrarına vâkıf olur. Bu sebepten, tasavvufta, «Ölmeden evvel ölmek», gerçek hayatı bulmak biçiminde anlaşılmıştır. Mutasavvıflara göre, «fenafillah, gerçekten mutludur ve huzur içindedir. Şanlı Peygamberimiz, «Mümin'in ölümü yaklaştığı zaman Allanın ona ölümü kendine kavuşmak biçiminde sevdireceğini» haber vermişlerdir.

«Din psikolojisi» üzerinde çalışan kimselerin, «ölüm ve insan» problemi üzerinde yeterince durması gerekmektedir. «Din duygu ve düşüncesinin» temelinde bu problemin çok önemli bir yeri vardır.

DÜNYA'NIN YETERSİZLİĞİ

İnsan bu tabiat ve kâinatı, «beş duyunun verdiği imkânlarla» seyreder ve sonra içine kapanarak «şuuru ile değerlendirir». Gerçekten de insan, büyük mütefekkir İmam-ı Gazalî'nin dediği gibi: «dış gözü ile bakar, iç gözü ile görür».

Galiba, insan zihni, böyle çalıştığından, bizde aynı anda iki tip «bilgi» birlikte teşekkül etmektedir. Yani bir tarafta «duyumların gerçeği», diğer tarafta «şuurun ve zihnin gerçeği»...

«Fizik âlem», duyuların (hasselerin) gerçeğini, «fizikötesi âlem», insan şuur ve zihninin yakaladığı gerçekleri ifade eder gibidir. Bu sebepten olacak, bütün tefekkür tarihi boyunca, insanın «subjektif idraki», birbirine zıt düşen «iki âlemin» varlığı etrafında yalpalayıp durmaktadır. İnsan, kendi «sübjektif dünyasının» altında ve üstünde, birbirinden çok farklı «iki dünya daha» yakalamaktadır. Bir tarafta «objektif âlem», orada «subjektif âlem», diğer tarafta «mutlak âlem» yahut, duygularımın yakaladığı âlem, şuurunun yakaladığı âlem ve ikisi arasında çırpınan insan... Bunların hangisi «gerçek», hangisi «gölge»?.. Materyalistler, idealistler, spiritüalistler... bu konuda farklı şeyler söylediler ve söyleyecekler. Ama bir gerçek var ki, bunu kimse inkâr ve ihmal edemiyor: İnsanın üç dünyası var...

Madde, hayat ve ruh kavramları, insan idrakinde içice bulunmaktadır. «Duyu organlarına» bağlı kaldığı müddetçe, insan idraki, sadece «izafi» değerlere yataklık eder; «izafî» değerleri seyredebilir. Artık bilmekteyiz ki, mutlaklık, hürriyet, ahadiyet ve ebediyet «duyu organlarına» gizli kalmaktadır. Şuurumuz dahi, bu değerlerden haberdar olmakla birlikte, onları, çıplak bir idrakle ele geçirememektedir. Mutlaklık, varlığın sırrıdır; hürriyet, determinizmi «ol» emri içinde eriten yaratma iradesidir; ahadiyet, kesretin insan idrakinden gizlediği hakikat; ebediyet, izafi varlıkların Mutlak Varlık'ta tükenmesi demektir. Böyle olunca, kendini, varlığın dışında tutarak bir «gözlemci» tavrı ile «varlığın sırrını» çözmeye çalışan beşer idraki, kendini «izafiyetten nasıl kurtarsın?». Oysa insan, hiçbir zaman «varlığın dışında» kalamadı. Bu sebepten diyoruz ki, insan, kendini «Mutlak Varlık'ta tüketmedikçe», yahut tasavvuf diliyle, kendini «fâni bilmedikçe ve tam fena bulmadıkça», bu sırrın eşğine ayak basamaz.

«Duyu organlarımız» dahi, bu dünyanın ve bu dünyada bulunan bütün kıpırdanışların «fâni» olduğunu idrâk edebilmektedir. İnsan, bu dünyanın kendine yetmediğini de hayretle ve esefle görmektedir. İnsan, «duyular dünyâsından» müştekidir. O bu dünyadan çok farklı «bir dünyanın» özlemini çekmektedir. «Duyularıma» göre, içinde yaratıldığımız bu dünya, izafî, fâni sınırlı ve esaret dolu bir mekândır. Bu dünya bize mutlak hakikati, ölümsüzlüğü, sonsuzluğu ve hürriyeti verememektedir. Nitekim, «subjektif varlığım», önce, bu «duyular dünyasına» eğiliyor, fakat çok zaman geçmeden içimden bu dünyaya karşı bir isyan çılgılığı yükseliyor. İdrakim, «duyular dünyasındaki», ölümlü, sınırlı, esir ve âciz varlıkların ateşli boğuşmalarını müşahade ediyor ve bundan irkiliyor. Böyle olmayan «ebedî bir dünyanın özlemi» ile ayağa kalkıyor ve «Âlemlerin Sahibini» arıyor ve kendisine böyle bir dünya vermesi için yalvarıyor. İnsanın bu dramını kim inkâr edebilir? İnsanın bu ihtiyacını kim ihmal edebilir?

Yüce İslâm'a göre, Allah, bu beşerî ihtiyaca, mutlaka cevap verecek, onları, «ilk defa yarattığı gibi, gene yaratacak» hesaba çekecek, kendine ve âhirete inananları «Cennet» ile inanmayanları ise «Cehennem» ile karşılayacaktır.

DÜNYA, CENNET VE CEHENNEM

İçinde doğup büyüdüğümüz bu dünya, yaradılışı itibarı ile ne «Cehennem» kadar çirkin ve kötü, ne de «Cennet» kadar güzel ve iyidir. O, bu ikisi arasında duran, her ikisinden de kokular taşıyan bir âlemdir. Bu dünya, «Cennet» ile «Cehennem» arasında oluşan ve geçici olan bir «A'raf» gibidir.

Bu dünya, sanki, zıtların bir arada barındığı bir «geçit» gibidir. İnsanın idrakine göre, bu dünyada «çirkin ile güzel», «kötü ile iyi», «yanlış ile doğru» «bâtıl ile hak», «haram ile helâl», «zulüm ile adalet», «kesret ile vahdet» bir arada bulunmaktadır.

Ne gariptir ki, bu dünyada yaşayan bazı insanlar ölüm korkusu içinde çırpınırken, bazıları da ölümsüzlüğe inanmaktadır. Yine bu dünyada bazı insanlar, «ten kafesi» içinde saadet ararken, diğer bazı insanlar, saadeti, bu kafesin açılmasında ve aşılmasında bulmaktadır.

Cehennem'in, A'raf'ın ve Cennet'in gölgeleri, sanki insanın idrakine kadar uzamış durumda. Ruhi hayatımızın tahlilinden, bu «üç âleme» ait izler ve çizgiler yakalayabiliriz. «Duyu organlarım», Cehennem'in kokusunu aldığı halde, şuurum Cennet'in özlemi ile dolu... Subjektif varlığım ise «mahşer yerinin» kavurucu ve ürper-tici muhasebesi içinde...

Sanki, bu ateş ve buhar dünyasındaki kaos yahut esaret, «öte»de kaynayıp duran Cehennem'in, insan, idrakine uzanan kollarıdır. Nitekim, Allah'a, vahdaniyete, ebediyete ve hürriyete inanmayan ve sadece «duyularına göre» yaşayan insanlar, «cehennem azabını», daha ölmeden duyacaklardır. Onlar, kaos ile determinizm arasında çırpınacak, kendilerini mânâsız bulacak, fâni kıpır-danışları, bir idam mahkumu gibi ıstırapla seyredeceklerdir. «Duyulara dayanan» bir varlık ve hayat felsefesinin insanı mesut edemeyeceğini, geçici lezzetlerin ve hazların yetersizliğini, yaş-landıkça idrâk edeceklerdir. Bu noktaya geldikten sonra, ya intihar etmeyi düşünecekler yahut sadece «nefes alıp vermeyi» yaşamak sanacaklardır. Birer «dünyaperest» kesilen bu kimseler, bu dün-yanın hazları ve lezzetleri karşısında, bitmez ve tükenmez bir açlık hissedecekler ve fakat asla tatmin olmayacaklardır. «Dünya nimet-leri», suya kanmak için içilen «deniz suyu» gibi, onların susuzluk-larını her yudumda biraz daha tahrik ederek onları, mahva sü-rükleyecektir. İnsanlar, er geç anlayacaklardır ki, Yaradan'a olan

ihtiyaç yaratıklarla, sonsuzluğa olan ihtiyaç sınırlı varlıklarla, hürriyete olan ihtiyaç esaretle tatmin olunamaz. İnsanoğlu, Allah'a ve ebediyete olan ihtiyacını uyuşturarak, ihmâl ve inkâr ederek mesut olamaz. Böyle bir gayret, daha dünyada iken «Cehennem hayatını» idrâk ettirir.

Öte yandan, insanın şuurunu tahlil ettiğiniz zaman, orada, «kesretten vahdete», «esaretten hürriyete», «sınırlıdan sonsuza», «yaratıktan Yaratan»a, «izafiden Mutlak'a» giden «bir yol» bulunduğunu görürsünüz. Şuur, «duyuların verileri» ile yetinmez ve tatmin olmaz. O, «duyulardan aldığı», kendi bünyesi içinde yoğurarak ve yücelterek yepyeni değerlere ulaşır. Böylece insan ruhunda, vahdet, hürriyet, ebediyet, sonsuzluk âleminin kapıları açılır, insan, Allah'a ve Mutlak Olana giden kapıları keşfeder. Sevgili Yunus gibi, «Bir ben vardır bende, benden içeru» diyerek mesut olur. Cennet'in kokusunu alır; bu esir edici, hapsedici, geçici ve öldürücü âlemi, ayakları altına alarak Allah'a doğru kanatlanmanın özlemini çeker. İslâm'da tasavvuf terbiyesi, insanı, daha dünyada iken, ona «Cennet nimetlerini» tattırmak ve insanı «Gurbet duygusundan» kurtarmak istemektedir. Yüce İslâmiyet'e göre, bu dünya, insanı, hem «Cennet'e» hem «Cehennem'e» götürecek «iki çatallı bir yol ağzı» gibidir.

Â'RAFTA BEKLEYENLER

İslâm'da «Cennet» ve «Cehennem», Allah'ın iradesi ile «ebedi»dir lakin «A'raf» geçici olup «mahşer yerindeki» hesaplama zamanını ve mekânını ifade etmektedir. İnsan, «Cennetteki veya Cehennem'deki yerini bulduktan sonra», bu «hesaplama meydanı» boşalacaktır.

Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim'den öğrendiğimize göre, Allah, müminleri «Cennet» ile mükâfatlandırıp kâfirleri ve zâlimleri «Cehennem» ile cezalandırdıktan sonra, henüz «A'raf'ta bekletilen» ve «Cennet'e girmeyi ümit eden» bir kısım «muvahhid» kimseler bulunacaktır; ancak, bu geçici bir dönemdir. Yüce Kitabımız'da bu gibilerin durumu şöyle tasvir edilmektedir: Bir tarafta Cennettekiler, bir tarafta Cehennemlikler ve «iki (taraf) arasında bir perde ve A'raf (yani yüksek yerler ve bunların) üzerinde de (cennetlik ve cehennemliklerin) her birini simaları ile tanıyacak olan (muvahhid) bir takım rical vardır ki, onlar henüz (Cennet'e) girmemiş fakat onlar, (oraya) girmeyi şiddetle arzu eder ve Cennet ehline, «Size selâm olsun» diye seslenirler. Gözleri, Cehennemliklere çevrildiği zaman da, «Ey Rabbimiz, bizi zâlimler güruhu ile bulundurma» derler. (Yine) A'raf yaranı, (kâfirlerden) simaları ile tanıdıkları (elebaşı) bir takım adamlara şöyle seslenirler: «Ne çokluğunuz, ne de yeltenmekte devam ettiğiniz o gururunuz size hiçbir fayda vermedi.» (Bkz. el-A'raf Sûresi, âyet, 46-47-48).

İslâm'ın büyük mütefekkirî, velîsî İmam-ı Rabbani Hazretlerinin Mektubat isimli kitaplarından öğrendiğimize göre, sonsuz kılınacak yer, ya Cennet'tir yahut Cehennem'dir. A'raf'ta kalanların mümin ve muvahhid olanları Cennet'e girecek ve fakat «kendilerine dünyada iken hakikat duyurulmayanlar» ile henüz «mükellefiyet yaşına girmemiş» kâfir çocukları, ne «ebedî Cennet» ile mükâfatlandırılacaklardır, ne de «ebedî Cehennem» ile cezalandırılacaklardır. Onlar, «Mahşer Günü, hesapları görüldükten sonra yok edileceklerdir». Çünkü, «Cennet'e girmek iman ileldir.» Öte yandan Ehl-i Sünnet'in itikatta ikinci imamı durumunda bulunan Ebül'hasen Eş'ari Hazretleri, bu gibilerin Cehennem'e girmeyeceklerini söylerken, bu sözü ile Cennet'te kalacaklarını anlatmak istemektedir. Büyük velî Muhyiddin-i Arabî Hazretleri de O gün A'raf'ta bulunanların İslâm'a davet edileceklerini, kabul edeceklerin «Cennet'e», kabul etmeyenlerin «Cehennem'e» gireceklerini

söyler. (Bkz. Mektubat, 259 Mektup). Bütün bu tespitlerin ortak noktası şudur: «A'raf» geçici bir âlemdir. Orada kimse ebediyen kalmayacaktır.

Esasen, insanoğlu, bu dünyada iken, bu dünyanın bir A'raf misali, Cennet ile Cehennem arasında bir geçit olduğunu idrâk etmektedir. Dinimize göre, yeniden diriliş, bu dünya üzerinde gerçekleşecek ve insanlar, «Büyük Hesap Gününden» sonra bu dünyayı boşaltacaklardır. Çünkü, bu dünya «ebedi bir dünya» değildir.

A'raf, Cehennem ile Cennet arasındaki bu geçit dönemi, subjektif âlemine ne kadar benziyor? Altında Cehennem'i, üstünde Cennet'i arayan ve çırpılıplak bir nefis muhasebesi içinde kıvranan insan, her şeye rağmen Cennet'i özlemektedir. Hem, «duyular âleminin» elem ve hazzını yaşayan, hem ebediyete ve hürriyete özlem duyan, hem Cehennem'den kaçan, hem Cennet'e uzak kalan, hem fani hayatla yetinmeyen hem ebediyete inanamayan insanın hazin mâcerası, A'raf'taki bekleyişi hatırlatmıyor mu? Şimdi soralım: Acaba insan, hangi dünyada yaşamanın çilesini çekiyor ve gerçekten insan, hangi âlemin malıdır? İnsan, bu dünyada doğduğu halde, neden kendini, bu dünyada «yabancı» ve «garip» hissediyor? Ölümün yerine ölümsüzlüğü, esaretin yerine hürriyeti, kesretin yerine vahdeti arayan insan, acaba hangi dünyanın malıdır? O, bu dünyaya sığmadığına göre, nereye gitmek istemektedir?

BU DÜNYA VE «ÖTE DÜNYA»

Peygamberler, bu dünyanın «geçici», öte dünyanın «devamlı» olduğunu belirtirlerken sadece, insanın ruhi ihtiyaçlarına cevap vermemekte, insan idrakine ulaşan «fizik ve metafizik verilerin» doğru bir yorumunu da yapmaktadırlar.

Gerçekten de -dikkat edilirse- “duyularımın verileri” ile «şuurumun doğrudan doğruya verileri» arasında, inkâr ve ihmal edilmesi mümkün olmayan «tenakuzlar» vardır. Nitekim, «varlık kavramı» karşısında «tenakuzlara» düşmenin sebebi budur. Düşünün, «varlık» duyularında «madde», şuurumda «mânâ» kılığındadır. Yine «varlık», duyu organlarımla yaptığım müşahedelere göre «kesret» (çokluk) halindedir; oysa, o, şuurumda bir «birlik ve bütünlük prensibi» içinde toplanmaktadır. Kısaca «duyularım», sınırlılık fikrini telkin ederken «şuurum» sonsuzluğu, yine duyularım «izafî olanı» yakalarken şuurum «mutlak olanı» özlemektedir.

Âdemoğlunun, izafî, geçici, sınırlı ve katı bir dünyada yaratılmakla birlikte, bununla yetinmemesi, gerçek, ölümsüz, ebedî ve hayat dolu bir dünya özlemesi, hep bundandır. Başka «dinleri» bilmem fakat İslâmiyet'i anlamak için, insanın bu hususiyetlerini bilmek gerekmektedir, öyle anlaşıyor ki, İslâm'ın «diyalektiği» bu espri üzerine oturmuştur. Yeri gelince açıklayacağımız üzere, Batı'lı ilim ve fikir adamları, görebildiğimiz kadarı ile «din» üzerinde düşünürken, bir «din psikolojisi» veya bir «din sosyolojisi» yaparken, insanın bu hususiyetlerinden haberdâr gözükmemektedirler. Bu sebepten onlar, insandaki estetik ve mistik temayülleri, ya «marazilikle» ve «aldanış» olmakla itham etmiş veya katı bir pozitivizme düşerek insanın ruh dünyasını, maddî ve biyolojik hayatın «fenomenleri» biçiminde yorumlamışlardır.

Bizim kanaatimize göre, insan bu dünyada yaşamakla birlikte, kendini bu dünyada «yabancı» ve «garip» hissetmektedir. Ekzistan-siyalist filozofların bu konudaki teşhisleri ve tespitleri tamamı ile doğrudur. Gerçekten de «bu dünya ayaklarımızın altından kayıp gitmekte»; insan, «hayata pusu kuran bir hayata çattığı» için şaşkına dönmekte; dünyadaki tenakuzlar içinde yaşarken «midesi bulanmakta» ve «başı dönmektedir... Gerçekten de bu dünya, bizi «mutlu etmeye» yetmiyor ve yetmemektedir. Şimdiye kadar, milyarlarca insan, bu dünyaya ne ümit ne hayallerle geldi ve fakat hepsi de çekip gittiler. Onlardan geriye «yalan dünya» şarkı ve türküleri kaldı.

İnsan, bu «ölümlü dünya» karşısında daima çaresiz kaldı. Ona tek teselli elini peygamberler uzattı. O peygamberler ki, bütün hayatları boyunca asla yalan söylemediler, din ve ahlâkın kurucuları ve kahramanları oldular. İnsanları «aldatmaktan» nefret eden bu yüce kişiler, büyük bir iman ve şevk ile ümitsiz insan yığınlarına «Allah'ın insanlara yeniden diriltileceklerini vaat ettiğini» ısrarla haber verdiler. En doğru haberlerin sahibi Şanlı Peygamberimiz şöyle buyurdular: «Siz, şimdi uykudasınız, öldüğünüzde uyacaksınız.» Yüce ve mukaddes kitabımız Kur'an-ı Kerim, insanların «öte dünya» inancı karşısına çok mütereddit olduğunu, oysa “ahiret yurdu”nun mutlaka mevcut olduğunu şöylece haber verir: «Onlar, (bu) dünya hayatından (yalnız) bir dış (tarafı) bilirler. Âhirette ise onlar, gafillerin tâ kendileridir». (Bkz. er-Rum Sûresi, âyet, 7). Başka bir âyet-i kerimede de şöyle buyrulur: «Bu dünya hayatı, (sanki) bir eğlenceden, bir oyundan başka bir şey değildir. Âhiret yurdu(na gelince), şüphe yok ki, o, (asıl) hayatın tâ kendisidir; (bunu) bilmiş olsalardı». (Bkz. el-Ankebut Sûresi, âyet, 64). Bütün mesele, insanın bu dünyada yaşarken «öte dünyayı» idrâk edebilmesindedir. Tıpkı «eserde müessiri», «çocuklukta birliği», «fenâ'da bekâ'yı» görmek gibi...

«DİNİ VECD, MİZAÇLARA GÖRE ÇEŞİTLENEBİLİR»

Aynı hâdisе karşısında, bütün insanlar, aynı «tavırları» olamamakta, aynı tepkileri gösterememekte, aynı biçimde «hareket» edememekte ve aynı şekilde «heyecan»lanamamaktadırlar. Bu farklılaşmalarda «irsi» ve «içtimai» amillerin önemli bir yeri vardır.

Öte yandan «bilfarz, «içtimai şartları» eşitlemeniz bile «irsi amilleri» kontrol edemiyorsunuz. İnsanların zekâsı, idraki, şuuru, heyecanları ve mizacı, çok karmaşık «genetik faktörlerin» etkisi altında gelişmekte ve çalışmaktadır.

Hatta, aynı «içtimai ve iktisadi şartlarda» yetişmiş, aynı «eğitimi» almış, aşağı yukarı aynı derecede zeki insanlar arasında dahi, önemli davranış farkları vardır. Kısaca, insanlar, farklı yaradılışa ve buna paralel olarak farklı davranışlara sahip bulunuyorlar. Aynı konuda ve aynı hadise karşısında bile farklı şekillerde «duyulanıyor» ve farklı şekillerde «hareket ediyorlar».

Bu kaçınılmazdır. Nitekim, bu durumu fark eden ilim adamları, bilhassa psikologlar, insanları, «tiplere» ayırmayı düşünmüş ve her biri, müşahedelerine göre bunu denemiştir de... Tâ Hipokrat'tan başlayarak günümüze kadar yüzlerce ilim ve fikir adamı, bu sahada çalışmışlar ve böylece bir «tipoloji» doğmuş bulunmaktadır. Meselâ psikiyatrist Kretschmer, insanları «beden yapılarına göre ayırmış, beden yapıları ile psikolojik davranış farkları arasında, umumî bir bağıntı aramıştır. Daha sonra, psikologlardan Sheldon, insanları, aşağı yukarı aynı biçimde tasnif ederek «endomorf ekdomorf ve mezomorf» biçiminde isimlendirmeye çalışmıştır. Bizde de, bu tip çalışmalara şahit oluyoruz. Nitekim, günümüzden iki asır önce yaşayan Erzurumlu İbrahim Hakkı Efendi, (ki büyük mutasavvıflardandır), Marifetnâme isimli ünlü kitabında «Kiyafetnâme» başlığı altında, insanları «tiplere» ayırmaya çalışmıştır.

Çağdaş psikologlardan C.G. Jung da insanlar arasındaki «mizaç» farklarını görmüş onları «içe dönük» (entrovvert), «dışa-dönük» (ekstrovvert) ve «ikisi arası» rfambivert) olarak isimlendirmişti. Ona göre, insanlar arasında, önemli psikolojik farklar vardı. Bu farklar, insanın «hayat üslubunu» geniş mikyasta etkiliyordu.

Bütün bunları niçin yazıyoruz? Bazı insanlar, aynı imana, aynı dine sahip kimseler arasında, «heyecanların ifadesinde», farklar bulunmasını yadırgamakta ve hatta yanlış yorumlayabilmektedirler. Gerçekten de, İslâm dünyasında dahi, «dini vecdin», farklı

biçimlerde «ifade bulduğunu» görüyoruz. Gerek Türk dünyasında gerek İslâm dünyasında mevcut olabilmiş, «tarikatları», tasnif ettiğinizde, gerçekte, aynı dinin, aynı imanın farklı «iki mizaçta» toplanabildiğini göreceksiniz. Bir bakıma, «tarikatlar», aynı imana, aynı köke bağlı ve aynı mukaddes değerlerden kaynaklanan «dini vecdin», farklı mizaçlarda, farklı mâkes bulmasından doğmaktadır. Nitekim, İslâm tasavvuf tarihini bilenler, «tarikatların» temelinde, İslâmi vecdi, Şanlı peygamberden devralan, iki yüce sahabinin mukaddes şahsiyetini görmüşlerdir. Bunlar, ince, uzun ve zarif beden yapısı ile Hz. Ebubekir, diğeri de ortadan kısa boyu ile geniş omuzları ile Pehlivan yapılı Hz. Ali'dir. Birincisi, mukaddes heyecanlarını gizleyen ve içten içe yanan bir ruha, ikincisi bunu gizlemek takatini gösteremeyen «açıktan açığa» ortaya koyan coşkun ve ateşli bir ruha sahiptir. İslâm'da «tarikatlar» aynı köke bağlı, bu iki «mizaç»tan fışkıracaktır.

TARİKATLAR VE MİZAÇLAR

İslâm'da «tasavvufun kaynağı» bizzat Şanlı Peygamberimizdir. Lâkin, onun iki yüce arkadaşı, Hz. Ebubekir ve Hz. Ali, ondan aldıklarını, aynen kendisinden sonrakilere devrederken, imanda ve inançta bir olmakla birlikte, iki ayrı mizacı da temsil ediyorlardı.

İkisi de dost ve ikisi de Şanlı Peygambere akraba olmakla birlikte, mizaç itibarı ile hayli farklı idiler. Yüce Peygamberin kayınpe-
deri olan Hz. Ebubekir, bir bakıma «içedönük», damadı olan Hz. Ali ise bir bakıma «dışadönük» bir mizaç taşıyorlardı. Biri, aşkını ve vecdini «gizlemeyi», diğeri ise «açığa» vurmayı severdi. Biri (Hz. Ebubekir), «zıkr-ı hafî»yi (Allah'ı, sesli olarak anmayı) tercih ederdi. Biri dualarını dahi, «dudak kıpırdanması» biçiminde yaparken, diğerrinin feryad ü figanından yer gök titrerdi. Biri gözyaşlarını içine akıtırken, diğeri sel gibi dışa vururdu.

Bir gün, Şanlı Peygamberimiz, böylece sessiz sessiz dua eden Hz. Ebubekir'e sordu: «Niçin, bu kadar sessiz dua ediyorsun?» Yüce Sahabî cevap verdi: «Allah'tan öyle şeyler diliyorum ki, melekler bile işitsin istemiyorum».

Bir gün de, büyük aşk ve vecd adamı yüce Sahabî Hz. Ali'ye, «Size deli denmedikçe tam iman etmiş olmazsınız» demişti. Daha sonraları biri, Hz. Ali'ye «Sen delisin!» demişti de, Hz. Ali, bu hadîsi hatırlamış, coşarak ayağa kalkmış, sevinçten sema yapmıştı. Sebebi sorulduğunda, yukarıdaki hadîsi, aşkla ve vecdle okumuştı.

Söyler misiniz; Tasavvufta, dinî aşk ve heyecanın yaşanması ve ortaya konması halinde, siz, Hz. Ebubekir'in mi, yoksa Hz. Ali'nin «üslubunu» mu tercih edersiniz? Bize göre, ikisi de güzel, ikisi de muhteşem ve ikisi de tercih edilmeye değer... İkisi de aynı din aynı iman ve aynı aşkın adamıdır. Aralarındaki tek fark, «mizaç» farkıdır. Nitekim, bunlardan birini tercih etmekle her insan bir bakıma mizacını ele vermektedir.

Hemen belirtiyim ki, ben, herhangi bir tarıkata bağlanmadım ve bağlanmayı da düşünmedim. Lâkin, böyle bir mecburiyetle karşı karşıya kalsa idim, ne yapardım bilmem. Bu iki yüce sahabinin de «mizacına» ve «İslâmî yaşama biçimine» hayranım. Ben, galiba, her ikisi arasında yalpalayan bir mizaca sahibim. Kendimi, bazen Yüce sahabî Hz. Ebubekir'in, bazen, kendimi, «Allah'a «sessizce», bazen da büyük bir «coşkunlukla ve sesli» olarak yalvarır buluyorum. Bilmem, sizler de böyle misiniz? Yoksa, bütün ömrünüz boyunca

hep «sessiz ve gizli» duayı mı, yahut «açık ve coşkun» olanını mı tercih ettiniz?

Gerçekten, ikisi de güzel... İkisi de tercih edilebilir. Nitekim, İslâm dünyasındaki «tarikatlara», bu tercihler etrafında toplanmış bulunuyorlar. Yanılmıyorsam, Hz. Ebubekir'in «zıkr-i hafi» (gizli zikir) çizgisini takip eden tarikatlar, şu adlarla anılmaktadırlar: Tayfuriyye, Yesevîye, Hakiki Bektaşîyye, Nakşibendiyye, Aharîyye, Ahmedîyye, Halimiyye... Öte yandan, Hz. Ali'nin «zıkr-i cehri» (açık zikir) çizgisinde bulunan tarikatlar da şunlardır: Kadiri, Şazili, Sa'dî, Rûfai, Gazaliler, Kübrevîler. Sühreverdîyye, Edhemmiyye, Ceştîyye, Mevlevîyye, Bayramîyye, Celvetîyye. Halvetîyye...

Bugün, ülkemizde «tarikatlara» ve «tarikat faaliyetleri» yasaktır. Nitekim, bu işin gerçek erbabı da kalmamış gibidir. Gençlerimizin, kendilerini, bu konunun madrabazlarından ve şarlatanlarından koruması gerekir. Lâkin, hemen belirtelim ki tarihimizde tarikatlar fonksiyoneldi. Yalnız, ferdî mizaçları terbiye etmez, cemiyete hayat verirdi.

«MEZHEP» VE «FIRKA» KAVRAMLARI FARKLI ŞEYLERDİR

İslam'da «mezhep» ve «fırka» arasındaki farkı iyi kavramak lâzımdır. Çünkü; İslâm'da bütün mezhepler, haktır da «fırkalar-dan» sadece biri kurulmuştur. Bu kurtulmuş fırka «Fırka-i naciye» dir. Bilindiği gibi mezhepler Şanlı Peygamberimizin, Ashab-ı Kiram'a «içtihat» etmelerini tavsiye etmelerinden doğmuştur da, fırkalar ise İslâm'ın ana caddesinden sapmaları ifade eder.

İslâm'da mezhepler, Kitab'a, Sünnet'e ve İcma'a uygun olmak şartı ile ehline yapılan içtihatlardan doğarlar. Şanlı Peygamberimiz, Muaz İbni Cebel'i Yemen'e görevli olarak gönderdiği zaman ona, «Şayet yeni hâdiseler karşısında kalırsanız ne yaparsınız?» diye sorunca, büyük sāhabî, «Allah ve Resulünün Kitab ve Sünnetine uygun olarak içtihat ederim» cevabını vermiş ve Yüce Peygamberimiz buna çok sevinmişlerdi.

İşte, Şanlı Peygamberimizden ve Ashab-ı Kiram'dan sonra Müslümanların işleri zorlaştı. Yeni meseleler karşısında başları sıkışınca, Kur'an-ı Kerim'in haber verdiği «Ulema-i Rasihun» a koştular, «peygamberlerin varisleri olan âlimlere» sığındılar, onlar da, büyük iman ve ilimle ve Allah'tan çok korkarak, Kitab'a Sünnet'e ve İcma'a uyararak ve onları tefsir ederek «içtihat» bulundular. Müslümanların işlerini kolaylaştırdılar. Bu, büyük zevat, içtihat bulunurken, asla indi ve şahsî mütalâalara başvurmazdılar. Kitap ve Sünnet'te bulunan hakikatleri büyük bir basiretle yeni hâdiselere intibak ettirdiler. Din'den asla taviz vermediler.

Bu, âdeta, günümüzde, «anayasalara» uygun olarak kanun, kararname ve tüzük hazırlama ve yeni problemler karşısında anayasa aykırı düşmeden «içtihat» bulunma gibi mütalâa edilebilir. Günümüzde hukuk, nasıl yeni içtihatlarla beslenip geliyorsa, İslâm Fıkhi da böylece pratik hayata intibak ettirilerek muhteşem bir rahmet okyanusu halinde gün yüzüne çıktı. Bazılarının sandığı gibi, «mezhepler» İslâm'ı bölmedi, zayıflatmadı, aksine daha kolay anlaşılır ve uygulanır duruma getirdi. Yani Şanlı Peygamberimizin buyurdukları gibi «ümmin itilafı kuvvet, ihtilâfı rahmet» oldu. Düşününüz, şayet ilim dünyasında bir İmam-ı Azam, bir İmam-ı Mâlik, bir İmam-ı Şafîi, bir İmamı Hanbel ve onları takip eden diğer büyük müctehidler olmasa idi Müslümanların hali ne olurdu? Müslümanların «sırat-ı müstakimde» yürümelerini ilim ve imanları ile temin eden, Allah'ın lutf ü keremi ile dinden taviz vermeksizin bize kadar

getiren bu «mezhep imanlarını» saygı ile rahmet ile anarız. Allah, onlardan razı olsun.

Esasen İslâm tarihini bilenler, görmüşlerdir ki, bu, büyük imamlar ve taraftarları arasında asla düşmanlık ve çatışma yoktur. Onlar, esasta bir, ancak ayrıntılarda farklı içtihat sahipleridirler ve birbirlerine karşı sonsuz saygı ve sevgileri vardır, İmam-ı Şafii, İmam-ı Azam Ebu Hanife Hazretleri için, «O, bizim reisimizdir» diye buyururlar. Sonra, unutmamak gerekir ki, İmam-ı Azam ile İmam-ı Mâlik muasırdırlar ve birbirlerinden çok istifade eden iki dostturlar. Öte yandan İmam-ı Şafii, İmam-ı Mâlik'in, İmam-ı Hanbel de İmam-ı Şafii'nin talebeleridirler. Bunların dördü de, İslâm'ı, en iyi ve en doğru biçimde Müslümanlara aktarma gayreti içinde hareket etmiş, ilim ve fazilet erbabıdır. Bugün İslâm namına ne biliyorsak bunlardan öğrenmiş bulunuyoruz. Bu büyük imamları küçümsemek isteyen kimseler ve çevreler, ya cahil olmalı, ya gafil olmalı veya art niyetli...

Bazı kötü niyetliler, çok defa, siyasi maksatlarla ortaya çıkmış ve İslâm'ı saptırmaya kalkışmış «dalalet fırkalarını» bahane ederek, «Sünnet Yolunun» büyük mezhep ve imamlarına çamur atmaya çalışmaktadırlar. Oysa, Resul-i Ekrem efendimiz, Müslümanların, maalesef 73 fırkaya ayrılacaklarını, bunlardan sadece birinin kurtulacağını haber vermektedirler. O halde «mezhep» başka şey, «fırka» başka şeydi, bu kavramları bir diğeri ile karıştırmamak lâzımdır.

SÜNNÎ VE «ALEVÎ» KAVRAMLARININ İKİSİ DE YÜCEDİR

Türk tasavvuf tarihi, incelendiğinde görülecektir ki, milletimiz, gerek Hz. Ebubekir'den gelen, gerek Hz. Ali'den gelen bütün «kollar» sahip çıkmıştır. Bununla birlikte denebilir ki, Türkistan ve Maverâünnehir Türklüğünde daha çok Hz. Ali çizgisi biraz daha ağır basar. Âlim ve mütefekkir Doğu Türklüğü ile asker ve şair Batı Türklüğü arasındaki küçük mizaç farkları, galiba tasavvufa da yansımış bulunmaktadır.

Türkistan Türklüğü, savaşçı karakteri, «Ashab-ı Kirama» ve «Ehlibeyte» olan yüksek sevgisi yanında daha çok büyük sahabe Hz. Ebubekir'in tasavvuf çizgisini takip etmiş ve dolayısı ile bu mizaca uygun olarak «ilim ve tefekkür» sahasında isim yapmış gözükmektedir.

Türkler, Anadolu'ya ve Batı'ya geldikten sonra, yaşamak ve var olmak için sürekli olarak «kılıç kullanmak» zorunda kalınca, bütün «Ashab-ı Kirama» ve büyük imam Hz. Ebubekir'e olan yüksek saygısını korumakla birlikte daha çok Hz. Ali çizgisinde gelişen «tasavvuf kollarını» tercih etmiştir, sanırım. Nitekim, Anadolu ve Batı Türklüğünün «Sünnî çevrelerinin» dahi «Alevimeşrep» olmalarının sebebi bu olsa gerek...

Biz, «Sünnî» ve «Alevî» 'kelimelerini, gerçek mânâları içinde kullanıyoruz. Bu kavramları, soysuzlaştırarak «düşman kamplar» meydana getirmek için yanlış yorumlar yapan art niyetli çevrelerle bizim alâkamız yoktur. Bilindiği gibi «Sünnî» demek, Allah'ın «Kitab'ına» ve Resul-ü Ekrem'in «Sünnetine» bağlı olan kimse demektir. Öte yandan, gerçek mânâsı ile «Alevî», yüce halife Hz. Ali'ye bağlılık ve mensubiyet ifade eder. Gerçek mânâları içinde mütalâa edilince, her ikisi de «mukaddes» ve «mübarek» birer kavramdır. Gerçek bir müminin vicdanında «Sünnî» ve «Alevî» kavramları, birbiriyle çatışan değerler değildir, öte yandan, gerçek bir mümin, bu 'kavramların, bir diğeri ile çatışan değerler biçiminde yorumlanmasına tahammül edemez. «Kara» ve «Kızıl» emperyalizmin bu konudaki oyunlarını bozar...

Bütün bu açıklamalardan sonra, rahatça belirtebiliriz ki, gerek Karahanlılar, gerek Selçuklular, gerek Osmanlılar döneminde olsun, İslâm'a girdikten sonra Türkler, «Alevimeşrep Sünniler» durumundadırlar. Hatta, Hatay (yahut Kitay) Türklerinden ve Sünnî bir ailenin çocuğu olan Şah İsmail, bilhassa Batı Türklüğünün

bu özelliğinden istifade etmeye kalkışmıştır. İran'dan sonra, Anadolu Türklüğünü de kontrolü altına almak için, Türk milletinde mevcut olan «coşkun Hz. Ali ve Ehlibeyt sevgisinden» faydalanmanın yollarını araştırmıştır. Öte yandan Türk ve İslâm dünyasının liderliğine oynayan Yavuz Selim Han, Şah İsmail'in bu oyununu görmüş ve bozmuştur. Nitekim, başarıya ulaştıktan sonra, Sultan Yavuz Selim Han, «tuğrasına» bir de «Şah» unvanını ekleyerek, tahtını «bu sevginin» yörüngesinde ısrarla tutmuştur. Bununla da yetinmemiş, bütün dünya Müslümanlarının da lideri (Halifesi) olmayı başarmıştır. «Sünnî» ve «Alevî» bütün İslâm dünyasını, bu çapta toplayan başka bir Yavuz Selim var mıdır bilmem? Hz. Ali'ye aşk ile bağlı olan Yavuz'u, «Alevî» düşmanı» tanıtmak büyük haksızlıktır; o, gerek Türk dünyasını, gerek İslâm dünyasını, bölmek için uydurma çatışma kampları hazırlamak isteyen hırslara ve kötü niyetlere karşı çıkmış, birlik ve bütünlük için savaştığı bir Türk büyüğüdür. Onu, iyi anlamak lâzımdır.

Siz, Müslümanları, «Sünnî» ve «Alevî» diye uydurma düşman kamplara ayırmaya çalışan düşman oyunlarına aldırmayın. Unutmayın ki, «gerçek Sünniler», gerçek Alevilerdir; yahut «gerçek Alevîler» gerçek Sünnilerdir.

«SÜNNİ» VE «ALEVİ» PROBLEMİ ÜLKEMİZDE NASIL ÇÖZÜLÜR?

Hemen belirtelim ki, bu problemin, ülkemizin dışına taşan çok önemli boyutları bulunmakla birlikte, bu problemin çözümünde tamamen çaresiz durumda değiliz. «İç» ve «dış» düşmanlarımızın el ele vererek, kanattıkları, siyasi ve ideolojik maksatlarla istismar ettikleri, bu «içtimai yaramızı» elbette tedavi imkânları vardır.

Kanaatimizce, kendimizi, yanlış «lâiklik» telakkisine ve kompleksine kaptırarak problemi «oluruna bırakmak» asla doğru değildir. Esasen, biz, bu tavrı takınarak ve dine ilgisiz kalarak ülkemizde, son yarım asır içinde meydana gelen, «dinî gelişmeleri» ciddiyetle takip edemedik. Hatta, bu sahayı, tamamı ile «iç ve dış düşmanların» yahut «cehaletin» istismarına terk ettik. En azından, «din müessesesi» karşısında aldığımız/ bazen «olumsuz», bazen «ilgisiz», vaziyetten yine biz zarar gördük. Esefle belirtelim ki, «dinin», asrımızda da fonksiyonel ve canlı bir müessese olduğunu gören her renkteki «emperyalist güçler», bizim bu ilgisizliğimizden, tahminlerin üstünde faydalandılar.

Oysa, devlet, kendi temel prensipleri ile ters düşmeden, gerçek, ciddi, dosdoğru ve samimî bir din eğitimi ile hem gençlerimizi hem milletimizi bu tehlikelerden korumuş olurdu, hem de «devlet ve millet bütünlüğünü» pekiştirirdi. İslâmiyet'in «dosdoğru» anlatılması, bizce, çok kolaydır. Çünkü, İslâm dininin kaynaklan, dost düşman herkesin de kabul edebileceği bir biçimde, apaçık ortadadır. Aynı «Mukaddes Kitaba» ve aynı «Peygambere» inanan insanları, bir araya getirmek pek âlâ mümkündür. İslâm dünyasında ve bilhassa ülkemizde farklı kollara rağmen bütün Müslümanların Kitab'ı, tektir ve bütün hayatı, yaşayışı, davranışı ve sözleri en sağlam biçimde tespit edilmiş bir Şanlı Peygamber'e inanılmaktadır. Hristiyan dünyasında rastladığımız tarzda, birbirini nakzeden İncil'ler etrafında parçalanmadığımızı göre, uygun bir «zamanlama ve strateji» ile ülkemizde, problem çözülebilir niteliktedir.

Biliyorum, «yaranın» çok derine varan kökleri ve çetin boyutları vardır. Problem, «çok faktörlü» ve «çok biçimli» bir gelişme içinde bugünlere ulaşmıştır. Ancak, iman etmekteyim ki, bu problem, bütün çetinliğine rağmen çözülmez değildir. Bence, ilk iş, bütün it-hamlara rağmen, ciddi, samimi ve dosdoğru bir «din eğitimi» planlanmalıdır. «Din sahası», hem «cehaletin», hem «istismarcıların»

hem de «kara ve kızıl emperyalizmin» elinden kurtarılmalıdır. Bilhassa yabancı güçlerin el ve ayakları ülkemizden uzaklaştırılmalı «yarayı» kanatmaya çalışan basın ve yayın faaliyetleri durdurulmalıdır. Yanlış bir lâiklik politikası ile devlet, «dinin yanlış anlatılmasına ve istismar edilmesine» karşı ilgisiz bırakılmamalı; bilâkis, devlet, «dinin dosdoğru anlatılmasına ve yorumlanmasına» yardımcı olacağı ortamı hazırlamaya teşvik edilmelidir. Dinde «îndî» ve «subjektif» yorumlar yerine, «edille-i şer'iyye» ile tayin olunmuş ölçüler hâkim olmalıdır. Din ve vicdan hürriyeti, devletin ve milletin aleyhine kullanılmamalı, «siyasi mezhepçilik» yapılmamalı, inanç farkları, ideolojik ve politik çatışmalara paravan edilmemelidir.

Diyanet İşleri Teşkilatı, inanmış, ehliyetli ve vatanperver kadrolarla takviye edilmeli, ilmi ve akademik çalışmalarla din sahası, «Bâbilerin, Hurufilerin, Bâtinîlerin, istismarcılarını dedelerin, ahundların ve yobazların» ellerinden ve neşriyatından kurtarılmalı; «tarikat» ve «tasavvuf» maskesi altında dinin soysuzlaştırılmasına engel olmalıdır. Emperyalist oyunlarını tespit ve teşhiste devlete yardımcı olmalıdır.

Bizce, bu problemin çözümünde, temel tedbir «eğitim»dir. Devletçe ve milletçe «İslâmiyet'in yanlış anlatılmasının ve yorumlanmasının önlenmesi» için gerekli «örgün» ve «yaygın» eğitim tedbirlerinin ciddiyetle ve samimiyetle alınmasıdır. Şaşıyorum, biz, İslâmiyet'i, başka milletlerin, başka dinden olan çocuklarına, anlatabiliyoruz da sadece kendi insanımıza mı anlatamıyoruz? İslâmiyet, inançları ile ibadetleri ve bütün cepheleri ile «meçhul» bir şey değil ki, onu anlatmakta ve öğretmekte zahmet çekilsin. «Cehalet» ve «istismarın» kirlettiği zemin, ne kadar zor olursa olsun, temizlenme kabiliyetini tamamı ile kaybedemez.

Hiç şüphesiz, bu problemin «çok faktörlü» ve «Çok biçimli» boyutları da vardır. Tedbir alınırken ve çözüm aranırken, bunları inkâr ve ihmal edilmesi, başarıyı önler. Bu sebepten eğitim tedbirleri alınırken bunlar da ihmal edilmemelidir. «Eğitim tedbirini» besleyici ve destekleyici sosyal, kültürel, ekonomik ve politik plânlar da hazırlanmalı, insanlarımız «millî devlet» şuuru altında birbiri ile kaynaştırılmalıdır. Bence, problem sahip, siz kaldıkça vahimleşmektedir. Eskiden mevcut olmayan yeni boyutlar kazanmaktadır. Zararın neresinden dönülürse kârdır. Henüz, iş işten geçmiş değildir.

Ne Selçuklular, ne Osmanlılar döneminde «problem», bu derece vahamet kazanmıştı. Horasan'dan kopup gelenler, «hocalar», «dervişler» ve «alperenler» hep aynı imanı, aynı aşkı ve aynı davayı paylaşıyorlardı. En müşkül anımızda, sevgili Yunus Emre'miz karış karış Anadolu'yu dolaşarak:

«Dünya'da Peygamberim başına geldi bu aşk,

Tercümanı Cebraîl, ma'sukası Halik'tır.

Ömer ü Osman, Ali - Mustafa yarenleri -

Bu dördünün ulusu, Ebubekir Sıddık'tır»,

Diyor ve umumî tasvip görüyor. Gönülleri birleştiriyordu.

Esasen bizim kültür ve medeniyetimiz, büyük bir «dinî müsama-ha» üzerine kuruludur. Bırakın Müslümanlar arasındaki ihtilâfları, biz, Hristiyanlara ve Yahudilere bile en geniş inanç ve vicdan hürriyeti tanımışız. Bizim tarihimizde, gerçekten bir «mezhep kavgası» yoktur. Ancak, 15. asrın sonlarında ve 16. asrın başlarında İran Şahı İsmail Safevî, böyle bir çatışma icat ederek Osmanlı Devletini ele geçirmek istemişse de önceden anlattığımız tarzda, Yavuz Sultan Selim Han, onun bu oyununu bozmuştur. Yavuz Selim, Şah İsmail, İslâm tarihinde mevcut, bazı yaraları kanatarak «siyasi istismar malzemesi» haline getirmek üzere iken, tehlikeyi bertaraf etmiştir.

Yara, hafif bir kabuk bağlar bağlamaz, .durumdan korkan «emperyalist güçler» hemen harekete geçmekte ve «yarayı kaşımaya» başlamaktadırlar. Özellikle son zamanlarda, devletimizi ve milletimizi bölmek isteyen «kızıl emperyalizm», korkunç tertipler içindedir. «Sınıf kışkırtmacılığı» ile başarıya ulaşamayan komünistler, şimdi ülkemizde «siyasî mezhepçilik» yaparak mesafe almak istemektedirler.

Mukaddes ve mübarek «Sünnî» ve «Alevî» kavramları etrafında çirkin oyunlar oynayarak Müslüman'ı Müslüman'a, Türk'ü Türk'e kırdırmak istemektedirler. Hiç şüphesiz, Türkoğlu, bu oyunları da bozacaktır.

DİNİ HAYATIMIZDAKİ ÇATLAMALAR

Ülkemizde mevcut «dinî bölünmelerin» ve «çatlamaların» sebepleri üzerinde ciddiyetle düşünmek ve ona göre hal çaresi aramak gerekmektedir. Problem «çok sebepli» ve «çok çeşitli» bir görünüş arz etmesine rağmen, son bir asır içinde, takip ettiğimiz yanlış politikaların rolü, hayli önemli gözükmektedir. Bu konuda, bilhassa, «din» kavramı karşısında, «olumsuz şartlanmalar» içinde bulunan, kendini azgın bir materyalizme kaptırarak «insanın metafizik çilesine» yabancı düşen, hatta çağdaş sosyolojinin -en azından- «fonksiyonel bir sosyal müessese olarak kabul ettiği dine», garip bir «devrimbazlık kompleksine» kapılarak düşman kesilen çevrelerin vebali büyüktür.

Bu zihniyeti temsil eden tiplerden biri, bir gün, bir mecliste, ayağa kalkmış, kendini dinleyenlere heyecanlı bir nutuk çekiyordu. Ben orada idim ve kendisini sükûnetle dinliyordum. Şöyle diyordu: «Arkadaşlar, yurdumuzda gericilik almış yürümüş. İktidar -o zaman iktidarda sağcı olduğu iddia edilen bir parti vardı- gaffet, dalâlet ve hatta ihanet içindedir.

Çirkin politikacılar, gericilere, yobazlara ve şeriatçılara taviz üstüne taviz vererek koltuğunu korumak istemektedir. Şimdi, ülkemizin her yanında, yerden mantar gibi, adını sanını yeni işittiğimiz mürşitler ve dinî akımlar meydana çıkıyor ve halkımızı istismar ediyor. Hürriyet ortamından istifade eden dünün gizli din okulları ve kursları, bütün yurdumuzu şimdi açıktan açığa sarmış durumda. Bu da yetmiyormuş gibi, iktidar, oy kaygısı ile her gün yeni bir İmam-Hatip Okulu, yeni bir İslâm Enstitüsü açıyor. Devrimlerimiz tehlikededir. Şimdi Ankara'nın göbeğinde bir İlahiyat Fakültesi var... Gericiler, bununla yetinmiyor yenilerini açmak için çırpınıyorlar. Bütün bunlar ne demektir?» diyordu. Konuştukça heyecanlanıyor, heyecanlandıkça konuşuyor ve masayı yumrukluyordu. Dinleyenlerin hemen hepsi, söylenenleri ya tasvip ediyor veya öyle görünmekte fayda buluyordu. Gerçekten de aksini düşünmek ve hele bu düşüncelerini açıklamak cesaret meselesi haline getirilmişti. Çünkü, bunların aksini savunmak cesaretini gösterenler «devrimlere ve Atatürk'e ihanetle» itham ediliyordu. Başına gelmedik şey kalmıyordu,

Her şeye rağmen, söz aldım, soğukkanlılığımı kaybetmemeye çalışarak şöyle dedim: «Arkadaşlar, benden önce konuşan arkadaşımız, ülkemizdeki dinî hayatın içine düştüğü olumsuz şartlardan, tehlikeli gelişmelerden şikâyet etti. Sahte mürşitlerin ve istenmeyen dinî akımların doğuşundan acı acı söz etti. Çok partili döneme geçmemizle birlikte, gericiliğin hız kazandığı ve bu konuda politikacıların küçük çıkar hesapları ile devrimlere ve Atatürk'e ihanet ettiklerini belirtti. Kısaca politikaları ve politikacıları suçladı. Bütün bu düşünceler karşısında ne düşündüğünüzü bilmiyorum.

Ben, ülkemizde, din hayatımızın içinde bulunduğu, acıklı durumu ve piyasayı dolduran sahte mürşitlerin ve onlara bağlı olarak gelişen doğru veya yanlış birçok dinî akımın doğurduğu bölünmeleri ıstapla görüyorum. Ancak, bu problemin teşhisinde ve tedavisinde çok farklı düşünüyorum. İzin verirseniz, bu düşüncelerimi, mümkün mertebe objektif kalarak ve sosyolojik gerçeklere dayanarak açıklamak istiyorum. Esasen, bize yaraşan da budur. Hissi davranarak, düşman icat ederek ve itham ederek problemlerimizi çözemeyiz. Hatta, belki çözüm imkânını yok ederiz» diye söze başladım. Beni dinleyeceklerini anladığım ve gördüğüm için düşüncelerimizi açıklamaya karar verdim.

Sosyal hayatın tanziminde asla ihmal edemeyeceğimiz iki «konu» vardır. Bunlardan birincisi: «İçtimâî müessese ve vakıaların da tıpkı eşya kadar objektif birer gerçek olduğu», ikincisi de «fonksiyonel olan sosyal müessese ve değerlerin asla ihmal ve inkâr edilemeyeceği»dir.

Ben, din olarak İslâmiyet'in ilâhî ve âlemşümül bir hakikat olduğuna iman etmekle birlikte, İslâm'a benim gözümle bakmayanlara, en azından yukarıda belirttiğim ölçüler içinde düşünmeyi tavsiye edeceğim. Aksi halde, yalnız kendileri yanılmakla kalmazlar, cemiyete de, dinin safiyetine ve bütünlüğüne de zarar verirler.

İnsan gruplarının yapısını ve işleyişini bilen ve cemiyette gelişmelerden haberdar olan hiçbir devlet adamı, kendisi nasıl inanırsa inansın, bir «içtimâî müessese olarak dinî hayatın gerçekliğini» inkâr ve ihmal edemez. Sanki, cemiyetin bir dini yokmuş gibi davranamaz. «Fonksiyonel bir müessese olan dinin» eğitimini öğretimini, teşkilâtlanmasını ve sosyal hayatta etkili olmasını önlemeye kalkışamaz.

Böyle bir şey yapmaya kalkışırsa ne olur? İşte, bugün karşılaştığımız durum ortaya çıkar. Din hakaret görürse, onun açık veya gizli savunucuları meydana çıkar, resmî din eğitim ve öğretimi yasaklanır veya ihmal edilirse gayr-ı resmi din eğitim ve öğretimi başlar, siz -bilfarz- İmam-Hatip Okullarını İlahiyat Fakültelerini, Kur'ân Kurslarını, dinî basın ve yayını yasaklarsanız, fonksiyonel müesseseler inkâr ve ihmal edilemeyeceğinden, yerine hemen gayr-ı resmi olarak gizlileri kurulacaktır. Siz, bunları, baskı altına aldıkça, bunlar, daha büyük bir sevk ile «yeraltına çekilerek» çalışacaklardır. İtiraf edelim ki «tek parti döneminde» bu hata işlenmiştir.

Bugün, birçoklarının şikâyet ettiği «dinî akımlar», işte o hatadan kaynaklanarak gayr-ı resmi alanda ve yer altında gelişmiştir ve oluşmuştur. «Çok partili hayata» geçilince de hürriyet ortamından istifade ederek gün yüzüne çıkmışlardır Bence bu duruma «sebeplerin, bu durumdan şikâyet hakları yoktur. Şimdi, hâlâ, bazıları, resmî ve meşru din okullarının ve müesseselerinin kapanmasını istiyorsa, bilerek veya bilmeyerek bu problemin daha da çetinleşmesine yardımcı olmaktadır.

Kesin olarak iddia ediyoruz ki, gerçek, güçlü, sağlam, samimî ve ciddî bir din eğitiminden ve onu destekleyen müesseselerden mahrum bırakılan bir ülkede din hayat da, cemiyet de, devlet de büyük zarar görür. Devlet, kendi cemiyetine ve kendi sosyal müesseselerine sahip çıkmazsa, ona çok defa «yabancılar» ve «yabancılaşmış kadrolar» sahip çıkar. İşte, o zaman, «kara» ve «kızıl» emperyalizm, ülkemizin içinde ve en etkili biçimde dolaşır. İşte o zaman, «sahte mürşitler» ve «din tüccarları» piyasayı doldurur, işte o zaman «politikacı» bu, sahayı istismar eder. İşte o zaman Yüce İslâmiyet ve Şanlı Peygamberimiz anlaşılmaz olur. İşte o zaman, Ashab-ı Kiram ve gerçek din büyükleri unutulur ve onların yerini ne idüğü belirsiz kişiler alır. İşte o zaman, gençler ve kitleler, mukaddes dinin sâf ve berrak kaynaklarından uzak kalır: «Din adına» yalan yanlış «batılların» pençesine düşer.

Evet, dinî hayatımızı kurtarmanın ve cemiyeti yeniden aynı iman ve ahlâk değerlerinde toplamanın ve Türk - İslâm medeniyetini yeniden diriltmenin yolu, samimî, ciddi ve yeterli bir «dinî eğitimden» geçer. Buna hâlâ inanmayanlar varsa, hâlâ bu sözlerimizi anlamayanlar çıkacaksa, artık onları dinlemeyeceğiz.

SAHTE DİNLER ÇÖKERKEN, İSLÂM GÜÇLENİYOR

Bütün peygamberler, «tevhidi» savundular; bütün insanlığı «tevhid» bayrağı altında toplayarak «yalnız Allah'a kul olmaya» davet ettiler. Ancak, hiçbirinin daveti, şanlı peygamber Hazret-i Muhammed kadar (O'na salât ve selâm olsun) muhteşem olmadı. Dost, düşman herkesin itiraf ettiği gibi, hiçbir din ve inanç, İslâm kadar hızlı bir gelişme göstermedi. Çeyrek asır içinde İslâm, Atlas Okyanusundan, Büyük Okyanus'a kadar yayıldı.

Bu yayılmanın sırrını, yüce Kitabımız'da belirtilen «Hak gelince bâtil zail oldu» ölçüsü içinde aramak gerekir. Gerçekten de, «Allah'tan başka ilâh yoktur» cümlesi, bütün sahte mabutların idam fermanı olmuştur. Bu tebliğin ulaştığı, bütün zaman ve mekân köşelerinde «sahte tanrılar», ya yerlere kapanmışlar yahut kafalar-daki ve gönüllerdeki yerlerini kaybetmişlerdir. Ünlü tarihçi Edvvard Gibbon, «Müslümanlık, belki bugünden daha büyük bir dindir» derken (Bkz. Yılmaz Boyunağa, Türk -İslâm Sentezi, 1970, S. 5) Yalnız Almanya'nın değil, dünyanın en büyük şairlerinden biri olan «GOETHE», şanlı peygamberimize hayranlığını, «Hz. MUHAMMED'e» adlı şiirinde şu mısralarla dile getiriyordu:

Kardeş ayırma bizi koynundan,
Kollarını açmış bekliyor Yaradan,
Yoksa bizi çöllerin kumları yutacak,
Güneş kanımızı kurutacak.
Kardeş,
Dağın ırmaklarını,
Ovanın ırmaklarını,
Hepimizi alıp koynuna,
Eriştir bizi Yüce Tanrı'na...»

(bkz. age. S. 90. Prof. Sadi Irmak'ın tercümesi).

İslâm'ın diğer bir gücü de, yaşadıkça ve lâıykı ile temsil edildikçe cazibesini arttırmasındadır. Şanlı Kitabımız, «Kınayanların kınama-sına aldırmadan» bu dine sarılmamızı emreder. «Aydın kadrolar», İslâm'ı aşk ve vecd ile yaşamaya başladığı zaman, «Resûl-i Ekrem'in getirdiği hakikat», güneş gibi parlamaktadır. Öte yandan «ham yobaz» ve «kaba softa», bu dine, sahiplik tavrı içinde, el attığı zaman ise, İslâm, gökyüzüne çekilmektedir. Hele, gerçekten çok büyük velî İmam-ı Rabbani Hazretleri, İslâm'a en büyük zararın «dinini dünyaya satan din tacirlerinden geldiğini» belirtirlerken ne kadar haklıdır.

Cehalet, «sahte din» ile «gerçek dini» birbirinden ayıramaz. Bunun için İslâm, aydın kafa ve gönüllerin arttığı dönemlerde, kendini bütün haşmeti ile yeniler. Sanki, yeniden «gökten Arz'a iner». Başta İmam-ı Azam Ebu Hanife Hazretleri olmak üzere «sünnet yolunun» bütün büyükleri, İmam-ı Gazali'ler ve imam-ı Rabbani'ler hep kafalarının ve gönüllerinin büyük bir «arayış» döneminde girdikleri ve hakikatin özlemediği zamanlar «beklenen mücedditler» oldular. Bu İslâm büyükleri dinden taviz vermeksizin, dini saptırmadan, şaşırtmadan ele aldılar, arındırıp yeniden aslı kaynaklarla besleyerek «ana caddeyi» açtılar. Yani, «edille-i şeriyye»ye bağlı kaldılar, indî ve şahsî mütalâalara asla yer vermediler ve iltifat etmediler.

İşte, kara ve kızıl emperyalizmin bel bağladığı materyalizm, çökerken, bütün sahte din ve inançları da birlikte alıp götürmektedir ve yalnız İslâm, yeniden doğuş, uyanış ve diriliş hamlesi içinde, kadrolar hazırlamaktadır. Bu yeni kadrolar, «Sünnet Yolunun Ana caddesinde» ve ecdadın nurlu çizgisinde yol almaya başladı bile...

Putperestlik, öldürücü darbeyi İslâm'la yedi. Din adına, vicdanları ve kafaları saran «hurafat» İslâm'la temizlendi. İnsan haysiyetini çiğneyen «kanlı zâlimlerin», kendilerini tanrılaştırmaya çalışan diktatörlerin taht ve koltukları, İslâm'la sarsılmaya başladı. İnsanlar, «Allah'tan başkasına kul olmamayı» İslâm'la öğrendiler. İslâm, yepyeni bir medeniyetin doğmasına kaynak oldu. İlim, sanat, ahlâk ve tefekkür yepyeni bir ruh ve iman ile gelişmeye başladı.

Bütün bu gelişmelere şahit olan ve İslâm'la şereflediğini umduğumuz, bir İtalyan Rahibi Laura Vecchia Vagleri, şöyle der: «Putperestlik, İslâm dini kuvvetiyle mağlup oldu; kâinat hakkındaki anlayış, dinin amelleri ve içtimai hayatın kıymet ve itibardan düşmelerine sebep olan bütün çirkin şeylerden kurtarılmış ve ruhlar da hurafattan temizlenmiştir. Nihayet insan, haysiyetini anlamış, Arz ve Semâ'nın Hâlık'ı ve bütün insanların mabudu olan Allah'tan başkasına secde etmemiştir». (Bkz. Y. Boyunağa, Türk-İslâm Sentezi, S. 63).

İslâmiyet, kendine inanan, bağlanan ve yaşayan «aydın kadrolar» bulduğu müddetçe, insanlık, büyük merhaleler katetti. Büyük medeniyetlere kaynak oldu. Aksine, cahil ve yetersiz kadroların eline düştüğü zaman ise, bir akşam güneşi gibi çekilip gitti. 17. asra kadar, pek çok millet, İslâm'la yücelmenin ve gelişmenin sırrını keşfetti ve yolunu buldu. Ancak, son üç asırdan beri, çeşitli sebeplerle «aydın kadrolar», bilerek veya bilmeyerek İslâm'dan yavaş

yavaş uzaklaştılar veya uzaklaştırıldılar. Bu, bir bakıma, dünyayı saran bir buhranın yavaş yavaş İslâm Dünyasına bulaşması olarak da yorumlanabilirdi.

Hattâ, diyebiliriz ki, Avrupa, bu buhrana, İslâm'ın attığı darbe ile sürüklenmişti. Çünkü, İslâm, yalnız «putperestliği» değil, diğer bütün «sahte dinleri» ve «bozulmuş dinleri» de sarsıyordu. İslâm'ın gelişmesi karşısında aşağı yukarı, «bütün geleneksel dinler» endişeli idi. İslâm inançları, düşünceleri ve medeniyeti, dünya aydınlarını etkiliyor; «kilise» ise, cahil kitleleri, «İslâmiyet'e iftira ederek» etrafında toplayabiliyordu. Hattâ, İslâm'a karşı, «Haçlı Orduları», teşkil ederek bu gelişmeyi durdurmak istiyordu. Yahudilik ve Hristiyanlık, İslâm'ın «âlemşûmul ve gerçek tevhide» savunan sesi karşısında, ancak ve sadece «İslâm düşmanlığı» yaparak ayakta durabiliyordu. Onların, bu tavırları, şüphesiz sadece «halk kitleleri» üzerinde etkili oluyor ve «aydınlar», İslâm'ın sesini dinlemek istiyorlardı. Bazıları, bu imkânı buluyor ve İslâm'ın yüceliğini «aforoz» olmak bahasına itiraf ediyorlardı.

Bilfarz, Gustave Le Bon, «İslâmiyet'ten daha eski dinler. İnsanların ruhları üzerindeki hâkimiyetlerini günden güne kaybetmekte oldukları halde, Hazreti Muhammed'in dini, bütün kudret ve hâkimiyetini korumaktadır» derken, İngiliz tarihçisi Cariyi, şanlı peygamberimizi tarihin kaydettiği en büyük «kahraman» olarak ilân ediyordu. Bu konuda o kadar çok örnek vardır ki, saymakla bitmez.

Ancak, belirtmemiz gerekir ki, Yahudi ve Hristiyan rahipleri, bu gelişmeleri önlemek için, büyük paralar dökerek, İslâm'ın sesini boğmaya çalıştılar. Yalan ve iftiralarla kitleleri aldatmaya çalıştılar ve bunda epey başarılı oldular. Ancak bu aynı zamanda onların felâketi oldu. Çünkü, «eski dinlerden, bozulmuş dinlerden» ümidini kesen «aydın kadrolar» ve «halk kitleleri», İslâm dininin ihtişamını idrâk edemediler. Eski inançlarından kopan bu kitleler, «gerçek dini öğrenemedikleri için kendilerini, materyalizmin, hedonizmin ve nihilizmin boşluğın attılar. Oysa, bu insanlar, «bozulmuş Tevrat ve İncil'in yerine» boş gönüllere ve gerçeği arayan kafalara, Şanlı Kur'an-ı Kerim'i yerleştirmiş olsalardı, dünya bu buhrana yuvarlanmazdı ve materyalizm, bu kadar şımarmazdı.

Bugün, başta İngiltere, Almanya, Avusturya, Hollanda gibi ülkeler olmak üzere, aşağı yukarı bütün Avrupa, sandığımızdan çok daha fazla olarak, kendi insanına «din eğitimi» vermeye çalışmaktadır. Ancak bütün bu çabalarına rağmen, Avrupalı, artık insanını «dindar» yapamamaktadır. «Reformlar», «dinin millileştirilmesi»

gayretleri, hep semeresiz kalmış «aydın kadroların» yanında, şimdi «halk kitleleri» de, gittikçe «kilise»den uzaklaşmakta veya sadece «geleneksel bağısını» şeklen korumaktadır. Kilisenin bütün çırpınışlarına ve «muhafazakârların» bütün didinmelerine rağmen, Batı'lı insan, hızla materyalizmin, hedonizmin, nihilizmin bataklığına gömülmektedir. Alkol, fuhuş, uyuşturucu madde düşkünlüğü, ruh hastalıkları ve intiharlar giderek artmaktadır. Bu gidiş, normal değil; «gelişme», «ilerleme» hiç değil...

Dr. Alexis Carrel, bu gidişten şöyle şikâyet ediyor: «Dini akidelerden ayrıldığımız gibi, her türlü derunî disiplini de reddettik. Yeni nesiller, böyle bir disiplinin mevcut olduğundan bile bihaberdirler. İtidal şeref, doğru sözlülük, mes'uliyet, safiyet, kendine hâkimiyet, komşu sevgisi, kahramanlık, gençlerin tebessümle karşıladıkları bir takım mânâsız tabirler haline gelmiştir. Samimî olmak şartı ile dinî inanç, bugün, müzedeki nâdir eşyalar gibi bir hürmet telkin etmektedir... Modern insan için, kendi keyfinden başka bir davranış kaidesi yoktur. Herkes yengeç gibi, bencillik kabuğuna çekilerek komşusunu mahvetmeğe çalışıyor. Evlilik, kadınla erkek arasında daimî bir bağ olmaktan çıktı.» (Bkz. Dr. Alexis Carrel -İnsanlar Uyanın- 1956, S. 9.10). (L. Yazıcıoğlu'nun tercümesi).

Bu gidişe, sağlam bir teşhis koymak gerekir. 18. asırda bu hastalık baş gösterdiği zaman, Fransız sosyologu Auguste Comte, «İnsanlığın evriminde, en önemli âmil din olmuştur. Her devirde, insanları, birbirine bağlamaya hizmet etmiş, dolayısı ile topluma düzen ve denge sağlamıştır. İnsanlığı, geçirdiği bu bunalımdan, kargaşalıktan kurtarmak istersek, ona yeni bir din bulmak gerekir». (Bkz. Prof. N. Ş. Kösemihal -Sosyoloji Tarihi-İst. 1968 S. 162), demişti. O, «geleneksel dinlerin» yıkıldıklarını görüyor ve ne yazık ki, İslâm'ı tanıımıyordu. Bu sebepten, bu konudaki çırpınışları semeresiz kaldı.

Bize göre, «Kilisenin en büyük günahı», İslâm'a direnişi olmuştur. Onların silâhla, parayla, propaganda ile, yalan ve ittim ile kitleleri «İslâm'a düşman» etmeleri, insanlığın çok önemli bir bölümünü «materyalizmin, hedonizmin ve nihilizmin» kucağına itmiştir. Oysa Müslüman bir Avrupa, ne kadar şahane gelişmelere sahne olurdu.

Bu konuda, suçu, sadece «kilisenin omuzlarına» yıkmak yetersiz kalır. Oralari sevk ve idare eden «krallar» ve «imparatorlar», bu konuda daha az günahkâr değildirler. Onlar, elde ettikleri bütün güçlerini, diğer insanların sömürgeleştirilmesi için kullandılar.

Başta, İslâm Dünyası olmak üzere, Asya ve Afrika milletlerini boyunduruk altına almak için ne mümkünse yaptılar Ateşli ateşsiz silâhtarla, zorla veya hile ile dünyayı pençelerine aldılar. «Dış» ve «iç» savaşlarla, hem kendilerini ve hem dünyayı sık sık ateşe attılar. Birer «dünyaperest» kesilerek «dünyamızı» kana boğdular. Kendi buhranlarını, dünyanın diğer yerlerine de bulaştırdılar.

Böylece emperyalizm bir taraftan silâhla, diğer taraftan «eğitim ve öğretim» yolu ile bütün İslâm Dünyasına çullanmakla kalmadı; kendine uygun «kadrolar hazırlayarak onların elleri ile «İslâm'ın öğretilmesine ve yaşanmasına» engel olmak için ne mümkünse yaptı; İslâm'ı boğmak ve Müslümanları bölmek için her oyun ve tertibe başvurdu. Oysa İslâm'ı boğmaya çalışırken Batı'lı emperyalist, bilerek veya bilmeyerek materyalizmin, hedonizmin ve nihilizmin gelişmesine yardım ediyordu

İslâm karşısında Batı'nın taassubu, Avrupa'ya ve dolayısı ile dünyaya pahalıya mal olmuştur. Bugün, materyalizmin, hedonizmin ve nihilizmin batağında debelenen ve «kızıl diktatöryaların» pençesine düşmekten ödü kopan Batı Dünyası, Hristiyanlığın tükenişi karşısında uygun tavır atamadı. Büyük peygamber Hz. İsa'yı (O'na selâm olsun), şanına yaraşır bir tarzda tebci eden, yüce İslâm dininin sesini dinlemek yerine, ona, «düşmanlık» etmeyi tercih etmekle Batı, kendini bugünkü felâketlerin kucağına attı.

Gerçi Batı'dan yükselen birçok «aydın ses», Avrupalı'nın dikkatini «İslâm'ın dâvetine» çekmeye çalışmıştı. Fakat, bir taraftan taassup, diğer taraftan emperyalist emeller, bu samimi çılgınlıkları duymaya engel oluyordu. Filozof Reimarus'un, Kont Boulainvilliers'in, Ldvvard Gibbon'un, Charles Mismer'in, Alphonse Lamartine'in, Goethenin, Carlylin, Bernard Shovv'un feryatları, «kilise» tarafından boğuluyordu.

Böylece, Batı Dünyası, «Allah'tan başka ilâh yoktur» tebliğine, en çok muhtaç olduğu bir sırada, kilisenin taassubu ve sömürgeci idarelerin ihtirası yüzünden sahip çıkamıyordu. Bu sebepten şimdi, Avrupalı ve o köke bağlı bütün ülkelerin insanı, kendini materyalizmin, hedonizmin ve nihilizmin kucağında bulmaktadır ve «kızıl canavar»ın tehditleri altında ecel teri dökmektedir. Bugün, bütün zorlamalara rağmen «kilise» itibarsız, gönüller bomboş, beyinler tedirgindir. Bu duruma düşen yığınlar ise, «Allahsızlığı ve materyalizmi» kendine doktrin edinmiş, «komünistlik belâsının» saldırıları karşısında çaresizdir.

Avrupa'da, «dinî ideolojinin» zayıflaması, ister istemez «felsefî ideolojilerin» doğmasına yol açacaktı ve açtı da. Şimdi, orada genç nesiller ve halk kitleleri, artık İncil'den çok, «kara» ve «kızıl» filozofların kitaplarını okuyor; «dua»ların yerini ise kan, kin ve ölüm kokan «sloganlar» almış bulunuyor. Tanrıtanımaz, dinsiz, alkolik, âsi, kendini fuhşa kaptırmış, kısaca «ipini kırmış nesiller», dünyayı bir yerlere doğru sürüklüyorlar.

İslâm Dünyasına gelince, 17. asırdan beri, gelişmesi durmuş. Hızla gerilemiş, Batı'nın saldırıları karşısında ezik ve yenik düşmüş bir durumdadır. İslâm Dünyasının bu duruma düşmesinin pek çok sebepleri vardır. Bu sebeplerden biri de, Batı'nın saldırıları karşısında «aşağılık duygusuna» kapılan aydınların ihanetidir; İslâm karşısında, «kilisenin» ve Batı'lı emperyalistin tavırlarını taklit etmesidir. Batı'nın İslâm karşısındaki «korkusu», yerli aydınlar «İslâm'dan iğrenme» tarzında aşılانmıştır. Batı, bu tavrı «yerli aydınlar» vermek için, İslâm ülkelerinde, keşif bir propagandaya girişmiş, bilhassa açtıkları «ajan okulları» ve «kollejer» yolu ile bunu gerçekleştirmişlerdir. Müslüman ülkelerinin «idareci çocuklarını», kendi ülkelerine götürerek orada «İslâm aleyhinde» şartlandırmaya çalışmışlardır. Böylece «yetiştirilen aydınlar», İslâm'ın en amansız birer düşmanı kesilerek kendi yurdunda «din yıkıcılığı» görevi yapmaya başlamışlardır. Ne gariptir ki, onlar din eğitim ve öğretiminin yasaklanmasına, Müslümanların tahkir edilmesine kadar varacak işler yapmaya kalkışacaklar ve üstelik, onların bu hareketleri daima «Avrupa'lılarca» alkışlanacaktır.

Nitekim, kendi ülkesinde ve okulunda yoğun bir Hıristiyanlık propagandası yapmayı mukaddes bir görev bilen birçok Avrupa ülkesi, Türkiye'de en küçük bir «İslâmî kıpırdanış» karşısında telâşlanmakta ve bütün dünyada «İslâmî uyanış» ifade eden birkaç belirti karşısında paniğe kapılmaktadır. Bununla da kalmamakta, «milletlerarası platformlarda» bunun hesabını sorabilmektedir.

«İSLÂMÎ UYANIŞ» EMPERYALİZMİ KORKUTMAKTADIR

Batı Dünyası, İslâm karşısında, o derece olumsuz bir biçimde şartlanmış bulunmaktadır ki, «İslâmî uyanış ve diriliş hareketlerini», komünizmden daha büyük bir tehlike olarak değerlendirmektedir. Hayretle gördük ki, Avrupa Parlamento'sunda, dostlarımız (!), Türk hükümet başkanına, «Türkiye'de neden komünist partisi bulunmadığını» ilercî demokrat pozlarında sorarlarken «Türkiye'nin İslâm Dünyası ile ilişkilerini arttırmakla Batı'dan kopma eğilimi gösterdiğini» de onlara karışmayız edası ile ortaya koyabilmekteler. «Yerli aydınlarımızın» bu tehdit ve hesap sorma tavrı karşısında aldığı vaziyet ise yürekler acısıdır.

Bizim «sömürge aydınları» da, tıpkı Batı'lı efendileri gibi düşünmektedirler. Onlardan bazıları, açıkça, «komünist partisinin kurulmasını» savunurken «Türk-İslâm medeniyetini yeniden kuracağız» diyen bütün sesleri susturmak istemekte; bazıları da «komünist partisine özgürlük verilmesinden yanayım fakat ya şeriatçılar da bu hakkı isterse» diye kaygılanmaktadırlar. İbretle görüyoruz ki, «İslâmî uyanış ve diriliş» karşısında, kapitalist ve komünist emperyalistlerin de, «sömürge aydınının» da tavrı birleşmektedir.

Batı Dünyası, iki asırdan beri, Türk ve İslâm Dünyası üzerinde «kara emperyalizmini» sürdürmektedir. Onlar, İslâm Dünyası'nı sömürge sahası ve ham madde pazarı durumunda tutmak için ellerinden geleni esirgememekte, İslâm ülkelerini, ya doğrudan doğruya işgal ederek yahut kendi yetiştirmeleri «sömürge aydınları» kanalı ile yiyip bitirmektedirler.

İslâm Dünyasında meydana gelecek her türlü «uyanış» ve «diriliş» hareketinin üstüne bir «kezzap» gibi boşalmakta; doğmakta olan «hayat hamlesinin» kökünü kurutmaya çalışmaktadırlar. «Uyanış» ve «diriliş» hareketini destekleyen beyinleri kurşunlamakta; genç yürekleri parçalamakta; hapishanelerde çürütmekte, işçi, memur, öğretmen demeden ölüm sürgünlerine göndermekte ve işten atmaktadırlar. Böylece, kendi yurdunda «parya» durumuna düşürülen mazlum ve mağdur kitlelerin feryatları karşısında susan «Dünya Hukukçuları», «milletlerarası teşkilâtlar», şayet kendi «yandaşlarının» eline diken batsa kıyametleri koparmaktadırlar. Kısaca, biz ezilirken susan «kara» ve «kızıl» emperyalizmin paravan teşkilâtları, kendi burnundan kıl aldırılmamaktadır.

Batı, İslâm Dünyasını, bir sömürge sahası halinde tutmak için elinden ne gelirse yapmakta; şayet, her şeye rağmen, oradaki «uyanış» ve «diriliş» hareketini susturamıyor ve durduramıyorsa, bu sefer işi, «kızıl emperyalizme» havale etmekte; Müslüman milletleri, «kızıl canavarın pençesine» teslim ederek, parçalanıp yutulmasına seyirci kalmaktadır. Böylece, İslâm ülkelerini, «komünizm canavarına» teslim ederken, «kara emperyalizm» tarihi düşmanından kurtulmanın rahatlığı içinde esneyip uyuşurken, gerçekte kendini yutmaya hazırlanan canavarın beslenip geliştiğinin farkında değil mi? Eğer böyle ise ne büyük gaflet...

Batı, «sahte bir hümanisttir». Çünkü, o, 60 milyon Müslüman-Türk'ün kızıl Rus ve Çin emperyalizmi altında kahrolmasından asla mustarip değildir. Yine o, her gün, bir İslâm ülkesinin zorla komünizmin pençesine düşmesinden endişe duymamaktadır. Onun tek derdi, «petrol», «ham madde» ve «stratejik kaynaklara» sahip olmaktadır. O, İslâm'ın kahrolup gitmesi karşısında sadece mesut olmaktadır.

«Kara» ve «kızıl» bütün renkleri ile Batı, «İslâmî uyanış ve dirilişten» gerçekten korkmaktadır. Bu «uyanış ve diriliş hamlesini» boğmak, ezmek ve en azından saptırmak için elinden geleni esirgememektedir. İşin garibi, kendine iş yapacak bir «sömürge aydını» kadrosu da bulabilmektedir.

MATERYALİZM, MARAZİ BİR «GERİLEME» TEPKİSİDİR

Materyalistler, insanın ruhi ihtiyaçlarını kavrayamamış olacaklar ki, onun «normal» birçok davranışını da «marazi bir tepki» biçiminde yorumlamışlardır. Bilfarz onlara göre, «dine sarılmak» ve «mistisizme yönelmek», bir nevi «hayatın gerçeklerinden kaçmaktır.»

Onlara kalırsa, fertler ve gruplar, acı ve çetin gerçeklerle karşı karşıya gelir, bir çıkış ve çözüm yolu bulmakta güçlük çekerse ve çaresiz kalırsa, ister istemez, «marazî bir davranış» göstermeye başlarlar. Bu görüşlerini ispat etmek üzere de gerek fertlerin, gerekse cemiyetlerin hayatından örnekler getirmeye çalışırlar. Belli zaman ve mekânlarda «mistik eğitimlerin» arttığına dikkat çekerler.

Bu tip yorumlamalar, ilk bakışta, akli ve mantıki bir görünüş içinde bulunmasına rağmen, objektif bir kritiğe tabi tutuldukları zaman, hemen eksiklikleri ve hatta yanlışlıkları ortaya çıkar. Denebilir ki, belki, bu düşünce biçiminin tamamen aksi doğrudur.

Şöyle ki, materyalistlerin sandıklarının aksine, insanlarda «yücelme» temel ihtiyaçlardan biridir. O, Freudien'lerin sandığı gibi, «maraz, bir mekanizma» değildir. İnsan, zekâsını, hayvandan ayıran en büyük özellik, onun «maddeden mânâya», «müşahhasan mücerrede» (yani somuttan soyuta) sıçrayabilmesidir. Ünlü psikolog Thorndike, insan zekâsını, «tecrid ve tamim yapabilme» (yani soyutlama ve genelleme) kabiliyeti olarak tarif eder.

Gerçekten de, insan idraki, sadece, maddeye yapışıp kalsa idi, müşahhas olayları aşamasa idi, bugünkü kültür ve medeniyetini kuramazdı. Nitekim, «tecrid» ve «tamim» kaabiliyetinden mahrum kaldıkları için yüz binlerce yıldan beri balıklar «yüzme», kuşlar «uçma» kanunlarından habersiz hareket etmektedirler. Gerçekten, duyumların önce idrâk edilmesi, sonra da tecrid ve tamimlerle insan zihninde «kavramlar» ve «hükümler» halinde yücelmesi gerekmektedir ki, insan, düşünebilsin.

Görebildiğimiz kadarı ile canlılar arasında, «materyal»den «ide»ye yücelebilen ve dolayısı ile «mücerret kavramlarla» düşünebilen tek canlı insandır. İnsan, maddeden mânâya, yaratıktan Yaradan'a, tabiattan kültüre, vahşetten medeniyete yüklebildiği için insandır. «Düşünmeyi, tabiata aykırı bulan» ve düşünen insanı, inanan insanı, yücelmek isteyen insanı, «hasta hayvan», «soysuzlaşmış hayvan» sayan telâkki, gerçekte insanı tanımayan, zavallı bir anlayışı temsil eder.

Bizim tespit ve inançlarımıza göre, materyalizm, «insan statüsü» içinde yaşama cehd ve iradesini gösteremeyen ve bunu yorucu bulan «idraklerin», tam bir marazî tepki mekanizması içinde, «insanlıktan kaçarak», hedonizme sığınması demektir. Yani materyalizm, bir bakıma, «yücelmekten korkan veya onu çetin bulan» insanların, «insanın gerisine kaçmayı» denemesi, «çiçekler gibi», «kuşlar gibi» yaşamayı tercih etmeye yönelmesi, kısaca «gerileme» (regression) mekanizmasına düşmesi demektir.

İnsanın, maddeyle yetinmeyip «manaya» yönelmesi, tabiatla yetinmeyip «kültüre» yönelmesi, vahşetle yetinmeyip «medeniyete» yönelmesi, münferit olaylarla yetinmeyip «kanunlara» yönelmesi, yaratıklarla yetinmeyip «Yaratan'a» yönelmesi, bu dünya ile yetinmeyip «mükemmel bir dünya» özlemesi, «kesretle» yetinmeyip «tevhidi» araması, ölümlüyle yetinmeyip «ölümsüzü» araması, asla «marazî bir tepki» değil, bilakis, insanı insan yapan tabii ve normal davranışlardır. İnsanı, bu özelliklerinden uzaklaştırınız, geriye sadece materyalist, vahşi, ilkel ve saldırgan bir hayvan kalacaktır.

İnsan, gerçekten, tabiatın ve kâinatın içinde, kendine mahsus özellikleri ile yalnızdır. Materyalist, onun bu yalnızlığını alkışlayacağı, onu alçaltarak tüketmek istemektedir.

Psikiyatristler ve pedagoglar, ruhen tatmin olmamış kişi ve gruplarda, madde karşısında doyum bilmez bir açlığın teşekkül ettiği müşahade etmişlerdir. Bilfarz, sevgiye ve ilgiye doymamış çocuklarda, dehşetli bir egoizmin yanında «oburluk» da görülebilmektedir. Bu, bir nevi «telâfi» (compensation) mekanizması içinde hareket ederek tatmin aramaktır.

Bu telâfi mekanizmasının cemiyetlerde, bir «tüketme tutkusunu» biçiminde tezahür etmekte olduğunu görmekteyiz. Materyalizm, insanın idealist karakterini çökertmeye çalıştıkça, ondaki ruhi boşluğu büyütmeğe olduğunun farkında mıdır bilmem? Manevî ve ulvî değerlerin gözden düşürülmesi ile kitleler madde karşısında daha hırslı hale gelmekte; insan yığınları, manevî ve mukaddes değerler yerine, maddeyi, parayı, lüksü, maddî refah ve doyumunu yüceltmeye yönelmektedirler.

Böylece, madde karşısında derin bir «açlık duygusuna» düşürülen insanlar, artık, kitabevlerinin sanat galerilerinin, mabetlerin yerine «moda evlerinin», etkili ve danslı gazinoların, lüks ve israf taşan mağazaların kapılarını aşındırmaya başlayarak ve bu konuda bir diğeri ile yarışarak tatmin aramaya başlamaktadırlar.

Lüks arabalarda, «tarihi kasırları» kışkandıracak villalarda oturan, hiç durmadan yiyen, içen, giyinen, çabucak bıkan, sürekli olarak yeni lezzetler, yeni zevkler arayan kimselerin ihtirasları aç, fakir ve sefil kitlelere «hasetle karışık» bir hasret dalgası biçiminde sirayet etmektedir. Gecekondularda yaşayan genç kızlar, genç delikanlılar bile, sefaletlerini makyajlarla ve yıldızlarla kapatmaya özeniyorlar. Materyalizm, insanlara, «sefaletlerini» madde ile gizlemeye zorluyor. Samimiyetsiz ve ruhsuz gülücükler, gönülsüz sevgiler ısırap çılgınlıklarını «müzik» olarak kabul edip tepinmeler «dostluk» maskesi arkasındaki istismarlar ve kahpelikler «para» ve «seks» etrafında oluşan topluluklar... kendilerini gizleyecek maskeleri ve sloganları da birlikte sergilemekte...

Materyalizm, bütün değer ölçülerini allak bullak etmek için ne mümkünse yapmaktadır, insanın değeri, sahip olduğu “madde” ile insanın zekâsı «istismar gücü» ile insanın itibarı «tüketim kabiliyeti» ile tayin olunmak istenmektedir. Materyalizme göre, «insan ekonomik hayvandır. Yani, üretir, tüketir, işbölümü ve değişim yapar. İşçi, işveren, esnaf, çiftçi, memur ve teknokrat olarak «madde plânında» bir boğuşma, yarışma ve kavga vermekteyiz. İlim, sanat, ahlâk, din ve hukuk, bu kavganın ve didişmenin fenomenlerinden ibarettir. Esas olan «midelerin doyması ve seks-tir», gerisi laf ü güzaf...

Artık «insan efsanesi» yıkılmalı, insan tabiattaki gerçek yerini bulmalı, «hayvan» olduğunu anlamalıdır. Şarkılar, şiirler, kitaplar, araştırmalar hep insana yüce ve mukaddes değerlerin boşluğunu anlatmalı ve insan “hayvani” olmakla mutlu olmaya çalışmalıdır. Hayır, asla mübalağa etmiyoruz. Materyalizm, işte, bu noktaya getirmiştir insanı...

Ne gariptir ki, insanı, bu noktaya getirdikten sonra onu madde» karşısında korkunç ve doyum bilmez bir açlığa sürükledikten sonra, ondaki «tüketim tutkusunu» kışkırttıktan sonra, şimdi oturmuş kara kara düşünmektedir. Bu “tüketim toplumunu» tüketim tutkusundan kurtarmanın çaresini aramaktadır.

Oysa Şanlı Peygamberimizin buyurdukları gibi, manen tatmin olmamış insanlara «bir vadi dolusu altın verseniz, yine bir vadi dolusu altın ister». «Sonsuzluğa» vurgun olan insanoğlunu, «Sınırlı» değerlerle «tatmin etmek» mümkün değildir. İnsanın «bedenî açlığı» madde ile giderilebilir, lâkin “ruhî açlığını” gidermenin yolunu bulmak için ilim adamlarını, sanat adamlarını peygamberleri ve velileri dinlemek gerekir.

MATERYALİZM ÇÖKÜYOR

20. asır, insan hak ve haysiyeti üzerinde, en çok söz edilen bir dönem olmuştur. Ama, itiraf edelim ki, insan hak ve haysiyetinin en çok ayak altına alındığı devirlerin başında bu asır gelmektedir. Üç asırdan beri, giderek artmak şartı ile, insanlık âleminde, sanılan-dan daha fazla «çökme ve düşme» müşahade edilmektedir. Maddi teknolojik zaferlere rağmen, madde plânında bazı tırmanmalara rağmen, insanlık, manen alçalmaktadır.

Bu gelişmelere, hem kapitalist, hem de komünist dünyada birlikte rastlıyoruz. Kara ve kızıl emperyalizm, yalnız «üçüncü dünyayı» sömürüp tüketmekle kalmamakta; bizzat kendi ülkesinde bile, insanı, ya «ekonomik bir hayvan» olarak, yahut «emeği, satın alınabilecek bir mal» olarak görmektedir. Materyalizm, günde, üç, yahut dört vardiya halinde, insanları, çalıştırmakta; artakalan zaman içinde de meyhanelerin, kumarhanelerin, fuhuş ve serse-riliğin kucağına atmaktadır. Çok küçük bir zümrenin dışında, lab-oratuvarlar, sanat galerileri ve mabetler boş kalmaktadır. Üstelik, bu çark, bir ömür boyu, aynı monotonlukla dönmekte, insanlar, birer kadavra haline gelince, «emekli» olarak ya bir âcizler evine», yahut bir «devlet pansiyonuna» kapatılarak ölümü beklemeye terk edilmektedirler. Nedense, bana oraları, bir nevi «insan çöplüğü» gibi gözüktüyor.

Mesai saatlerini «ekmek kavgasına», boş zamanlarını «içki, kumar ve fuhşa» ayıran, çocukluğunu «kreşlerde», gençliğini «diskoteklerde» ve «stadyumlarda», son günlerini «insan çöplük-lerinde» geçirmeye mahkûm edilen insanlık, elbette hızla çökün-tüye gitmektedir. Aile bağlarının gevşediği, komşuluk ilişkilerinin kalmadığı, çıkar kavgaları içinde bir diğerinin ekmeğine göz dikil-diği, mertlik, sorumluluk, sevgi, saygı, yiğitlik ve samimiyet kavramlarının alaya alındığı bir dünyanın kurulması, insana ne getirebilir? Bu, bir çöküntü tablosudur ve aynı zamanda «materya-lizmin» iflâsıdır. Bu acı tabloyu, «ilericilik», «devrimcilik» ve «gelişme» olarak istedikleri kadar propaganda etsinler, basın ve yayın organları ile savunsunlar, filmlerle, kitap ve dergilerle desteklesinler, materyalizmin bu iflâsını gizleyemeyeceklerdir

İnsanlık, kendinin, alkışlarla «idam sehпасına çıkarılmasına» daha fazla tahammül edemeyecektir. İnsanlığın, «materyalizme reaksiyonu» gittikçe büyümektedir. Bütün dünyada, «idealizm»

(ölkücölük) gittikçe, kendine uygun bir zemin bulmak üzeredir. Felâketler, insanlarda, gerçeği görme ve ortaya koyma iradesini kamçılarlar. İnsanlığın böyle bir diriliş hamlesine gitmekte olduğunu haber veren pek çok fikir ve ilim adamı, artık seslerini yükseltmeye başlamışlardır. Sosyolog P. Sorokin, Psikiyatrist Henry Linck, Nobel Armağanı alan Fizyolog Dr. Alexis Carrel ve daha niceleri gibi...

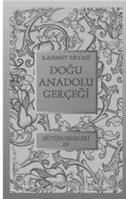
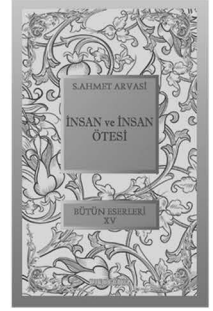
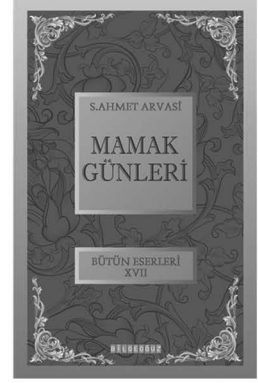
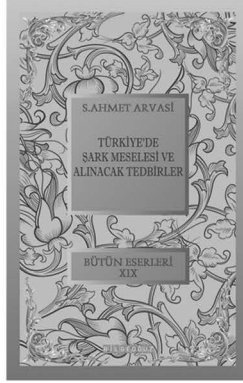
İnsanlık, materyalizmden kaçarak, yeniden «dine dönüş» için çırpınmaktadır. Bu irâde, elbette başarılı olacaktır, Ancak, bu dönüş, yeniden «sahte tanrılara», «putlara» dönüş olmayacaktır. İsrail'in Yahova'sı zaten «kendi kavminden» başkasını kabul etmemektedir. Hristiyanlığı «Baba-Oğul ve Ruhul'kudüs»ten ibaret olan ve politeizmin kokusunu taşıyan «mukaddes ailesi» de tarihin bağrına gömölmeğ üzeredir.

Batı'da, «Din» adına mevcut ne varsa, tarihi birer hatıra olarak müzelere kaldırılmak üzeredir. Yalnız, İslâm'dır ki, yeniden «diriliş» ve «uyanış» halindedir. Şanlı Peygamberin: «Allah'tan başka ilâh yoktur» ve «bütün insanlar O'na muhtaçtır», tarzındaki tebliğ ve daveti, «bir dağ pınarı serinliği» ile «susuz çöller» dönen insan gönlüne doğru yol aramaktadır. İşte, Türk-İslâm ölkücüsünün bağrında tutuşmaya başlayan «ilây-ı kelimetullah» ve «nizam-ı âlem dâvası», insanlığın bu özlemine kısa zamanda cevap vermek ve yeniden bu mukaddes yolun öncüsü olmak demektir.

OKUNACAK KİTAPLAR

BÜYÜK DÜŞÜNÜR S.AHMET ARVASI BÜTÜN ESERLERİYLE BİLGEOĞUZ'DA

19
CİLT

Hiperlink Yayınları

Cankurtaran Meydanı, No: 6
Sultanahmet, Eminönü, İstanbul, Türkiye
Tel: +90 212 5164681-82
Faks: +90 212 5164684
e-mail: info@hiperlink.com.tr